

את השער לל

הועתק והדפוס לאתונות
www.hebrewbooks.org
על ידי
המחבר והמפיץ
וסינין פרדס

מכרואיש האלדים תמים האלם
המסיד כמסור חסה ז' מביד ורי
ריש מתוכת בעין וזעין מנסת ת כ'
נאכריון נאמיוס נאחסס פל לני סתלא
כרו ולמקנו של סרב סמחברי סם סיקר
זכבל ככר סלחם זכר ככר כחמיש חור
דוד אל ספר סבילוסו לרדום לכות טו
לר צים זכות סרביס תלו כרב זכסס :
סוגס בעיון כחוק על יד תלכת סלמס
כחסרד יזחק בר טן סלל

פת רניציאה

את
ומקבל
זהיר
והתרח
זכרוב
עסקי
חשעל
ירא אל
עחיד
לר
סוזר

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

ב. יו"ת

כי תכלית האדם וכיאתו לעולם הזה הוא לעשר רצון ויצרו
 וללכת בדרך ודל המצוא נחלת רוח לפניו מתוך מעשיו
 הטובים ופעולותיו המתוקני וחכל יאמרו עליו אשרי שזה ילד אשרי שזה גדל
 והוא יתוית משתבח ומתפאר בו כמו שכתוב עבדי אתה ישראל אשר כך אתמאר
 על כן צריך כל אדם השלם בדעותיו להקריבו בעניניו ולטקול כל מעשיו
 במאונן צדק ולא יעשה דבר שלא מן הדאור וכן בצדק כל אשרי מיו ויכלכל
 דבריו במשפט ולא יצא מתחת ידני נבש שאינ מתוקן וירחיק עצמו מן הכיעור
 וכן הרומה לו מן הגזל וכן הגניבה מן המאנה וכן החסרה ויהיה לעולם נעלב
 ולא עולב שמה וסוב לב מן הנא ביד טוב עין מסתפק במותר לו אהוב אודי
 את דבריו שמל רוח ומרוצה נכוה בעניו ומכבד את הכל אוהב את התוכחות
 ומקבל את המוסר מקרב את הכל ומתרחק מן הכל ולהשנות את הליגרותיו
 זהיר בגמלאותיו ומכוין בבהאיו ישר במדותיו וחכם בדעותיו מואס בהסתור
 ומתרחק מן המאכלות פותק סמנו ואוכל לשובע נקשו מצמצם עצמו צמיר
 חריב וכולק את מיו בשעת סביח הונג דלים וסרה על האנינים ומספק על
 עסקי אלמנות ויתמים פקד את החרדה ואת לומדה ומקרב מת רוח לעושה
 חס על מסונו וזהיר בהוצאותיו וכל שכן בהוצאת ימיתו כל האדם שצריך כל
 ירא אלהים לראות כיצד ימיו עצאים מתחת ידו שלא יצאו בהכל ובכחלה כי
 עתיד הוא לתת דין וחשבון למנימי שגראו על הוצאת ימיו כיצד חלק אותם
 וכיצד התנהג בהם כי אמר על שיהיה בשלה שכן אדם לאשתו שדרך בני אדם
 להבדל לחבבת עתיד ליתן דין וחשבון כל שכן על שאר הענינים אשר הוא
 מזוהר בהם שצריך להתרחק מהם ואם על הרבוב כך כל שכן על מעשי רעים

ועל כן צריך כל אדם להשתדל על הימים ועל הלילות על העתות ועל
 השעות שלא לאבד ראשי אמתם בהכלי העולט וחמדותיו ומעת אשר
 קם בבקר ממטתו עד שכבו בערב על מטרותו שיראה ויבין כיצד הוצאת ומנו
 שיהיה הכל בחפצי שמים וחפציו עצמם היו בחפצי שמים נקיים וספורים ועל
 זה ראיתי אני משה בן יהודה מסממת המכירי לתקן ספר זה וקראתיו
 סדר היום מפני שהבתיבו על הסדר שיעשה האדם בימים ובלילות
 בשבתות ובמועדים סדר כל השנה כשכתו בכית ובלכתו
 בדרך בשכנו ובקומו ומובטח אני בנותג סדר זה ולא ימוס מסנו שיהיה אהוב
 לשמים ולבריות ויהיה מוצלח בכל מעשיו ומושכל בכל דרכיו וארך ימים על
 הדם ה וראה בני ובני בני חפצי שמים ביריו יצלתו והוא דרך ישר לבני
 אדם מצע יסוביגונים וחמוסיף יספור לו חיים ושלום מן השמים והחכם
 ישמע ויפיק לקח כל אדם כפי מעלתו ומדנתו כן סדר הכסמו והנהגתו והכל
 לפי מה שיהיה אדם והכל לפי הכנות אודו המרכבה ואת המעשים ובלבד

הקדמת המחבר
 שיהיה כונתו לטעום ובה בטח לבי וזעזועות
 כיהוא הנותן ליעף כחולאין אונים
 עצמה ידבחה הוא יתן בני כח לחבר
 חברים נאים ונחמרים
 מרצים ומסקבלים בעני
 הכל וזכני לזכות
 ארת ישראל
 אמן

יב	עא	המח	החלק
שם		הטובות הנשמיות יתחלק לזמינים	
יז	עא	העיון מעולים לחיי המעשה מה טענות	
עד	עב	וזמן היה לולא שזכנס לזן עזן וכו	
טו	עב	ודבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר	
יז	עב	לעתים למה בקצתם הקדי העת הטובה ובקצת החמך	
יח	עב	בשעה רצונו ברצונך	
יט	עב	בעשירי מהסודות וראוי שלא ידעו מהטובות האדום	
כ	עב	אנושיות וכו	
כא	עב	כך גור תבכה על העליונים וכו	
כב	עב	השכל וכו' ושתאדם משתף עם המלאכי בשכל אבל	
כג	עב	עכא הוא כח נבדל מהשכל המיוחד למלאכי ומשתתף	
כד	עב	הכח בחושי לא שגדרו מי מרכב הוא כח נבדל מהחוש	
כה	עב	המיוחד לבח	
כו	עב	פורה החברל אשר יש בין השכלת המלאך להשכלת	
כז	עב	האדם	
כח	עב	השן החכמה כדרך שמשנים המלאכים	
כט	עב	למה נכח את עצמו בשם קהלת בוח הספר	
ל	עב	אמר לאכא בר כחנא לזקן שהיה יושב במרשת	
לא	עב	שם דף ע עב דברתי אני על לבי חלב רואתוכו חלב שומע	
לב	עב	וכו	
לג	עב	שם דף עא עא אנדלתי מעשי ההד והלחמות מעשה אלהים	
לד	עב	ועם במוקחוראת את ה'	

סדר היום חמלת השאר

נעור בלידה ולבו אומר לו לקום אין
להתרושל בדבר לא יקום בוריו ואזירו חיל
קודם שיתגבר עליו יצרו הרע בטענות
ותאונות לבקש ממנו שלא יקום ויתחכ עליו
וכל ידע מה כי הוא זקן וכסיל ויועד דרך
לצוד את האדם ולהפיל אותו במסמורות כל
יקום והכל בסועצותיו כרת נתינותי ולכן
צריך כל בעל נפש ירא וחרד אחר דבר זה
שלא ישמע ולא יקבל ממנו וישליך אותו
אחרי גזו ואף אם יהיה עליו לטורח מצד

בבדות הנוף ועצלותו ישים מנסתור צון סלך מה הקנה והכל לגנח כאין
וכחלתמר אותו בדרך הזה דאו הימים לא יכבר עליו ולא יהיה לטורח אדרבה
חבא ליטחר פותחין לו ויצרו הרע יתכמה לפניו כעבד לפני ארזיו ולא יסוס
לעולם מסנהגו הסוב ויסוב ויבלה בה ומינת לא יזח כחמלת ה עליו והיה לבן
חיל ונכור סלחמה להתגבר על יצרו הרע ולשבר כל טענותיו ותאונותיו
וכקומו יאמר סיד סורה אני לפניך סלך חיוקיים שהחזרת בי נשמת כחמלה
רבה אמיתך ואין צריך לזה כי אמ' יהיו ידיו סטוגמות אין חשש כיון שאני
סוכר לא סס ולא כנוי וילבש חלוקי בצניעו גדול שלא יתגלו אבריו כי אמ'
קורות ביתו מעידן עליו אם אנוע הוא אם לא ונחתך הרין על פיהם ולא
הפך חלוקי מה שהוא לצד פנים לצד חוץ על שום דבר בעולם ואעפ' שרא'
שהוא דבר נקל וסח בוח חשש כיון שהוא תחת סלבוסיו אמ' הכי ענין גדול
הוא וראוי להקפיד עליו ובמרט אם צורבא מרבנן הוא או איש של צורה שיש
בו קפ' רא גדולה סוד ח' ליראי אחר שלבש חלוקי וכסח עצמו או שישן
בתלוקי בקומו מסתוו קוד ש'נע במלבוסיו או ככל ענין ודבר יסול ידיו תהלה
להעביר ממנו רוח הסיוסאח השורה עליו בלילה ואין ראוי להשתמש בו בסוס
דבר ואמ' ללכת ד' אמות הלכך כל ישראל ירא סס' ובעל נפש צריך ס'ומין
אצל מראשותיו שני כלים אמלא סים ואריקן ויתן סמלא בתוך הריקן סכוסדה
לקי סמלא ברוך והריקן ארור ואם יהיה שבור ומאוס סובימה וכסח הוא רוצה
ליסול ידיו יקח חכלי של סים בימינו להמטיך עליו מסי חסד לטוח עצמו
זאת יתנו לסמאל כי הוא ססמס וראוי לסרת כרין לח לכתן וישפיד סן
ססמאל ליסין ג' פעמים להעביר ססנו רוח ססומאח וסיניח וביה ספי עדיף
החל יתן חכלי ליד סיניו והרי הוא סחור וישפך על ססמאל ג' פעמים אחרים
כי גס' ח' זה לעוסת זה עשה האלהים וסניח סא סוכים וענין כוח כתוב
כסח הוזה מרסת רשכ דף קפד ד' ס מתח ארחץ בנקיון כפי וכו' עד ואיך בעי
לאחר סרא בעי וד' סנא לתת וד' סנא לעילא שיתקדס מתהווא דלעילא

זחוא דלתתא דיתבי וזחמא דמסאנו ביה . ודא כלי לקבלא סמאמא
 לאתקדשא ביה . ודא ברוך ודא אחר עכ .
 בכל דרכו להכיר את בוראו ית וית ולשוות הלגוד המיד ולא יסית דעתו מסנו
 אפילו כמלא נימא וכשרוחץ ידיו במרט בנכר או בעוד לילה ששרה עליו רוח
 הטומאה ונתלוה ונשתתף עמו צריך בכל ענין להתרחק ממנו . ולא ידבק בידו
 מאוטה מן התרם . ולכן צריך לכוין בזאת חר' ציה ליקח אותו כלי של מינקיים
 וטהורים . והוא רמז למים העליונים ממי החסד להמשיך אותם ולתקדש בהם
 ולהעביר בהם הטובאת שעליו כי אין לו חלק וחכל בה . ואותו מקום שנופל בו
 דוח הטומאה צריך להשמר ממנו וליתר לו מקום טומאת כי טמא סמא יקרא
 זאותו הכלי נקרא ארוך על שם המים הארוכים ואין לו חלק ונחלה בהם . כי
 אין ברוך מתדבק בארוך וצריך להשליכם במקום הראוי להם והוא בית הכסא
 או מקום הטנופת . ואין לעשות בהם שום תשמיש בעולם כלל לא קטון ולא
 גדול שנראה שרוצה בקיומו . וכתב ולא ידבק בידך טאומה וכו' . ואם נוטל
 ידיו מאיש אחר בין קטון בין גדול צריך ליטול הסטיל תחלה ואח"כ יטול ממנו
 רמז לזהוהיה הטוהר על השמא . כי כיצר יעביר מעל חבירו רוח חטמא והוא
 נדבק בו עדין . אלא יטוהר עצמו ואת כ' יטוהר אחרים כענין התקוששו וקטו
 ואין קפידא בזה כי אם דוקא בני שחרית מן הטעם שזכרנו אבל בשאר היום
 בגטילות אחרות אין להקפיד . אבל המקפיד אינו אלא מן המתמיהין . ואם
 חאמר איך הימין מקבל מים מן השמאל והרי הוא טמא . יש לזכר דלא דמי
 דהכא הוא חפץ להעביר הטומאה ממנו ומבקש כיצר יעשה אה סמא סמא
 הימין שלא ישמש לשמאל התחיל בו תחלה אבל חרי הוא חזור עליו להעבירו
 ולא אפשר בלאו הכי . ואדרבא מכתו ומצירו בא עליו להעבירו אבל אדם שלא
 נסתר עדין והרי הוא חפץ בטומאתו אין כת בידו להעביר טומאה אחרת עד
 שיטהר . ובעל נפש צריך לזהר הרבה מאד שלא ילך ד אמות בידים מוחסו
 מוזהמת נחש אשר שרה עליהם כלילה דנותן כת לטומאה לשלוש עליו ועל
 זה נאמר לא יהיה נד אל יד . והענין הוא כאשר כתבנו כי אין ראוי ליתן לו כת
 ושלטנות אפי' רגע אמשום ולא ידבק ונ' . וכן הענין בכל דבר שארץ נשילת
 ידים כשיוצא מבית הכסא שידחץ ידיו חתף ומיד ואעפ"י שאין צריך בזה לער
 עליהם גמעים אפה משום דוח הטומאה נעו בה . ואיתא באהר שיוהר
 האדם כשיוצא מבית הכסא שלא ישמש סטתו כל אותה שעה משום דמדבק בו
 שד רבית הכסא ומזג אוירו וזו : נראה מהטעם הוא משום דוח הטומאה . וזה
 הטעם בבית הכסא קבוע שיש לו שם מקום ומושב אבל מקום אחר דרך ערא
 לא . וכן ראוי לדקדק בזה כשנוטל צמרניו או סגלם טערו או שגעו במת .
 וכיוצא באלו הדברים שצריכים נשילת צריך ליטול ידיו כל האשר ילחץ
 להסיד מעל כף אותה טומאה ולהתרחק ממנו . נמנני . שח' ד' ס' ונח'

באדם מעשר אצבעותיו אינו מדבק הטומאה כי אם בהם • ואין צריך ליסול כל
יד לאלו הענינים כי אם האצבעות בודד • לברוחם יד פרקים שהם עלים בין
שתי ידין כח והם כח אי הטומאה או לטהרה כמי השנת הכנת המקבל שהוא אם
לשוב אם להפכו • וכל שככל אלו הענינים אין צריך לערות עליהם מים ג' •
כי לא נדערו ג' פעמים אלא בני שחרית אבל לא בדבר אחר ואפי' בני לאכילת
זה העם מפני שכלילת יש כח לרות הטומא לשרות אחר שיצא מן הנוף הנשם
השחרור והולכת לה מצא לומקום והכנה בכל האברים לשרות בהם • ולשלוש
עליהם עד שיכול להציא יד קר וליד סומא ולתת על לב וכשהנשמה
אנורת מתפרד ובא לל שחה על הידי וספני שחוקת טומאה גדולה בכח גדול
והכנת צריך ערו ג' פעמים עליהם ובתלתא היא חוקת והולך לו עכ' ובפרט
בכונה שיטון האדם כשנוטל כמו שביארנו • אבל שאר הענינים אין שרותו שריר
ולא חוקתו חוקת כי אינו אלא דרך עראי ובשפיכה אחת עליהם כראוי מועיל •
וספני • והנל' שישן כיום יותר משייתן נשמי דסעס סעס מיתה ושרה עליו
רות טומאה שצריך לל ערות עליהם ג' פעמים כראוי להעביר מפני כח אותה
טומאה ואעפ' שלא חזקת רוח הטומאה נעדרו ג' פעמים כא כלילת • חיינו
פשוט שלא דבר אלא בתתה חדך העולם כדכתיב • אבל מי שישן ביום שחנע
לכרנת רוח הטומאה • תהנ ששורה עליו ומקום מצא להתגדרו צריך להעביר
אותו מעליו דאלת' לא טאין שורה לא כלילת שהיא רשות למיקון ולכחות
הטומאה • אפי' הולך עם המת והנטל צפרנעו ומגלת שעריו כיום אין מקו' לני
אחר שאין כח הטומאה של • אלא מא • אית לך למימר מקום מצא לטוורת
ושרה הנ מקום מצא לטוורת ושרה • וסוף סוף שרה טוורת יותר מהתם וצריך
ערו ג' פעמים • ואחר שנטל ידו יברך עני • ואעפ' שככל הנטילות אם
רצה לברך קודם יברך ושפיר עבד דתי עובר לעשייתן בני שחרית יטול קודם
שיברך שאין לברך בדים מונהמת שאין לך וזהא גדול הטוואה הנח שוראית
לזוהמתו הגדולה שצריך ערו מים ג' פעמים • בדרך שצריך ערו ג' לכל יין
נסך הטמאים • ראית • כתוב ששחין על הים ג' רוחות סכת הטומאה
וצריך לערות ג' פעמים עליהם עד שיעביר שלשתן ואם נכלה הוא נקבל •
ובשמך עני' גביה אצבעותיו למעלה ששרה עליהם רוח הטוואה הנדמת
כי אצבעותיו ורסו לוח ונפלים ונשאים • ואפשר שעל זה נקרא ג' שנטל סוף
וניחן לוח • והוא לשיח הסרה שססירו מעביר רוח הטומאה מעל הידים לה טר
עליהם כח הסרה והקדשה • ואחר שנטל מהם כח הטומאה ונשאים בכח
הסרה והקדשה וכיון שהענין כן צריך שיהיו כל האצבעות למעלה מושב
אכס' לקבל עליהם הקדשה והסרת ואעפ' של שאר הנפילו לא היה כרח
לעשות כן בנפילה האתגר דתי ראו ומוכרת לעשות כן • ולא כפי שאמר
שראו לחשפ' למשת ולערוח עליהם מלמעלה מצד הורע כר' לחשפ' ל

סדר הימים

וְלַהּוֹרִיד הַטּוֹמָאָה לַמִּסָּה וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אֲחִיחַ בּוֹרֵעַ וּבִגְבוּלֵי דְהוּנָף וְגַל
 שְׂאֵינָה סְבִירָה נְכוֹנָה כִּי אַחַר שְׂכִינְתֵינוּ בְעִירָיו גַּמְעִים דְּלִמַּסְתֵּי דְאֵלוּ לְהַסְטִין
 עָלֵינוּ מִסֵּי חַסְדֵי הַעֲבִיר הַטּוֹמָאָה אֵין רְאוּי לְהַסְטִין אֲתָהּ כִּי אִם עַשְׂרָה
 אֲצַבְעוֹת כּוֹלֵם בְּשׂוֹה לַהּוֹרִיד חַסְדֵי עֲלֵיהֶם כִּדְרִין וְכִרְאוּי וְלַהּרְחִיק מֵהֶם הַטּוֹמָאָה
 וְהוֹחֵמָה שְׂאֵין לוֹ בְּהֵם חֶלְקֵנוּבְהַלָּה וְאֵלוּ יוֹרְדִים לַמִּסָּה לְאַרְצָךְ וְאֵלוּ בְּאֵימֶסֶךְ
 הַשָּׁמַיִם מִסְּעֵל וְלִמָּה לִנְנוּ לְהַסְדֵּי סְדִירָה בְּרֵאשִׁית וּלְלַכַּת אֹדוֹתוֹת עֶקְלָקְלוֹת -
 וְכִסְטָבְרָךְ עֵינֵינוּ כִּינֵן בְּכִרְכְּתוֹ לִישׁוּל הַהֵמָּה דִּהְיֵא וְלַהּרְחִיק קִדְמָה מִעֵל יָדוֹ
 וְלִשְׂרֹת עֲלֵיהֶם כַּח הַסְּחָרָה וּבִשְׁעַת הַגְּבַחְתָּם יִבְרַךְ וּיְכַוֵּן וְרִמּוֹ לִוְחֵ שְׂאוֹ יִדְכֵם
 קִרְשׁ וּבְרִכּוֹ אֵת הַוְהַעֲנִין כְּאִשֶׁר בִּיאֲרֹנוּ וְעוֹד רִמּוֹ הַכְּתָב כִּי אֵין לְהַגְבִּיד
 יָדוֹ כִּי אִם בְּבִרְכָה אֹו בְתַחִינָה אֹו בְתַמְלָה אֲבָל בְּשֵׁאר דְבָרִים בְּעֵלְמָא אֲסוּר וְכִּין
 אֵימָא בּוֹדֵד כְּשֵׁהֲאָרִם סְבִיבָה יָדוֹ לְמַעְלָה וְאֵינּוּ לֹא זִמְן דְּמַלְלָה וְלֹא בִּדְכָת
 זְהוּרָא יֵשׁ כַּח נְמַלְחָ לְקַסְרָךְ עֲלֵינוּ וְרוּחַ הַטּוֹמָאָה שׁוֹרָה עַל הַיָּדִים כִּי אֵין הַטּוֹמָאָה
 שׁוֹרָה אֲלֵא כְּרִיקֵי אֵלוֹהַ אֵין רְאוּי לְבִרְכָת מִזֶּן בְּשֵׁלְאֵן דִּיקֵן כִּי כְּשֵׁהֲשַׁלְחֵן
 דִּיקֵן יֵשׁ רְשׁוּת לְטּוֹמָאָה לְשְׂרֹת עֲלֵינוּ וְאֵין מְבַרְכִין וּמְחַוִּיקֵן אֲוֵתוֹ בְּמִקְוֵם אֲבָל
 כַּח הַקְּתָרָח וְהַקְּדוּשָׁה אֵינָה כִּי אִם עַל דְּבַר שְׁלִישִׁי בּוֹ מִסֵּשׁ וּמִזֶּה הַשְּׁעָה אֵינּוּ
 שׁוֹרָה כְּדָבָר הַסְּדוּד וְהַמְּטָה וְהַשְּׁקִיל שְׂכִינֵן שְׂחָדָר נִסְדָר וְנִשְׁעָר וְנִגְבַל וְהוּא
 עוֹמֵד לַעֲיֵנֵי הַכֵּל אֵין מְקִים לְבִרְכָת לְחוּל כִּינֵן שְׂחָל עֲלֵינוּ עֵין אֵרִם נִפְגַּם וְנִפְסַל
 וְלֹא שְׂרִי סְפָרָא קִרְשׁוֹ כִּי אִם כְּאִתֵּר שְׁלִים וְנִחַן שְׂכַתוֹ יֵצֵא אֲתָךְ אֵת הַבְּרִכָּה
 בְּאִסְטִין כְּדָבָר הַסְּסוּי מִן הַעֵין וְעֵרְעֵין לֹא נִפְגַּם וְלֹא הֵל עֲלֵינוּ עֵין דְּרַעַת דְּהַשְׁלֵשׁ
 כְּדָבָר הַסְּנִי וְקִדְמָה הַגְּבוּב יִבְרַךְ וְאוֹתָם הַיָּמִים חַגְשָׁרִים עַל הַיָּדִים שְׂחָדָרִים הַבֵּן
 וְעֵינֵין כּוֹנְנָה אֵת הַבְּרִכָּה רְאוּי כְּתוּב שְׂאֵעַף שִׁכְל הַבְּרִכּוֹת סֵלַת בְּרוּךְ עִם
 אֲתָהּ רִמּוֹ לְסְקוּד הַבְּרִכּוֹת עִם הַבְּרִיכָת וְאֵת הַבְּרִכָּה שְׂחָא תַחֲלַת כֵּל הַבְּרִכּוֹת
 צְרִיךְ לְהַתְחִיל בַּת בְּבִרוּךְ וְאֵעַף שְׂמֵלַת בְּרוּךְ מוֹרָה עִם הוֹכֵר וְהַבְּרִיכָה דִּיא
 הַמְּקַבְּלָת אִמָּה אֵין חַשֵׁשׁ שְׂאֵעַף שְׂחָא נִקְבָה מְקַבְּלָת מִסָּה שְׂלִמְעֵלָה חֵיסָנָה
 הִרִי הֵיא הוֹגֵם הוֹכֵר לְחַשֵׁשׁ עֵי וְלַחֲשׂוּנֵי לְכֵל שְׂלִמְסָה מִסְנָה וְאֲתָהּ רִמּוֹ לִיסוּד
 שְׂחָא כּוֹלֵל כּוֹלֵל מְאֵלְף וְעֲזָתוֹ וּמְחַבֵּר הַכֵּל עִם הַהָא שְׂחָא הַמְּלִכּוֹת וְהַגְּבִיד
 כּוֹנֵן בְּרוּךְ אֲתָהּ לְשִׁכְנָה הַמְּקַבְּלָת מִן הַמְּקוֹד לִיחָדָם יְחוּד גְּמוּר וּבְשֵׁאר הַבְּרִכּוֹת
 תּוֹא תִסַּךְ וְהוּא הַכֵּל עֵינֵין וְהוּא בְּרוּךְ מְקוֹד הַבְּרִכּוֹת וְאֲתָהּ הַבְּרִיכָת וְהֵיא הַכּוֹלֵל לֵת
 וּמִתְרַת בַּה מְאֵלְף וְעַד תִּיךְ וְאֵין חַשֵׁשׁ לֵוְהַ כִּי הַכּוֹנֵן אֲוֵשְׁנֵינוּ לֹא מַעֲלָה לְחוּלָא
 פּוֹרִידֵיהָ תִתֵּי יִשְׂרָאֵל וְאֵינוּ מִזְכְּרֵי אֲוֵתוֹ כְּחִיכֵל קוֹדְשׁוֹ וְחוּא שֵׁם אֲדִנִי וְצְרִיךְ לְכַוֵּן
 לְשִׁנְיָהם כִּי אֲוֵלָא לְהַפְרִידָם כֵּלֵל אֵלֵהֵינוּ וְהֵיא הַכּוֹנֵן הוּא אֵלֵהֵים חֵיסִים וּמְלִךְ
 עֲלֵינוּ אֲשֶׁר מְכַוֵּן וְנִבְרָתוֹ נִשְׁתַּלְשְׁלוּ כֵּל הַקּוֹלְמוֹת מִלֵּם וְהוּא אֵלֵהֵים אֲשֶׁר
 נִלְכַּסְבַּ כִּי הוּא אֲשֶׁר בְּרָא הַכֵּל וְאֵינוּ הַכֵּל וְאֵין לִנְנוּ הַשְּׁנָה וְהַכּוֹנֵן לְהַבְרִיךְ וְלַחֲשֵׁב
 לְמַח שְׂלִמְעֵלָה מִסְנָה אֲוֵתוֹ כְּעֲצָמֵנוּ מִלֵּךְ הוּא מִלֵּךְ סַחֵם שְׂכַחְתוּ בְרָא חֵיסָא
 אֲתָהּ עוֹלָם חַשֵׁשׁ הַכּוֹסֵם יִסְדֵי אֲרִץ יֵשׁ שְׂחָא עֲלָהּ הַעֲלִירָה וּסְבִירָה

באגמה יסד ארץ יתהיה המלכות להנהיג התחונני שיהיה הכל בידה וברשותה
 סגן גמסם יזהם התלת להשפיע ולהשגיח עליהם בכל שעה בכה הבינה וכינה
 הנקבה לאב והזכר לאם שכן מציעו ואת דינה בתו אלה בני לאה וגו' אם כן
 מלך סתם הוא התכמה כי תהלת המחשב היא סוף המעשה והנה כונת העולם
 הוא סן העולם ועד העולם אשר הוא הראש והוא כתר עליון קדשנו בכח
 חכמה ובינה יזהם הנקראים קדשים הוא קדש והם קדשים ומכתם בא לנו
 הקדושה להקרא גוי קדוש ולקרא קדש ישראל במצותיו הם חקף שאר
 אספירות מן החסד אל היסוד שבהם תלויות מצות עשה ומצות לא תעשה
 וצונו ע' המלכו כדא ולא תטוש אותנו בכל המודה אותנו בכל האזהרות
 ובכל הצווים והיא המענטת אותנו בעברנו עליהם היך מה דאת אמ' שא אשר
 ויסרתו אמר והיא נקראת חרב נוקמת ולכן אנו תולין בה כל הצווים ענ' כס
 שביארנו ואחר שיברך ברכת נ' כדאוי' לבוש מדיו ואם יש לו ציצית כחך
 מלבשויו ולא הגיע שעה לברך לפחות ימשמש בכנפות בידיו וידה לא ית' וית'
 שזכחו במצותיו וילבש אותו ויקום בזריות וצריך לדקדק בנעילת מנעליו כמו
 שאשרו בנסרא ירא שמים יצא ידי שניהם וינעול שלימין ולא יקטרנו ואח'כ
 של שמאל ויקשרנו ויקודם שיעשה שום דבר יבדוק עצמו לפנות כל טנוף וכל
 מותר הנמצא לצאת מנופו בכל מקום שיהיה בין מגדולים בין מקטנים אמילו
 מנחיריו או מסו' וירחוץ פיו ושיניו היטב לקבל עליו עול מלכות שכי' בטהרה
 וקדושה ויטול ידיו ויברך ברכת אשר יצר כיון שכבר בירך עני' ויברך אותה
 בכוונת ויאמר מלה מלה כל עניניה ויכוין בחסד הגדול שה' בה עושה עם האדם
 בכל שעה שיוצא לנקב ושמים אותו שיוכל לעמוד דאלמר' לן לא יהיה
 מספיק לו כל מסון שבועולם לרפואות וענינים וסופו שכת ובטל מן העולם
 והבת ברהמי' עושה סכנות ומדורות וענינים בנפו של אדם להכניס דראוי
 להכניס להוציא הראוי להוציא לקלוט הסולת ולהוציא הסולת להברו גופו
 שיהיה ראוי ומוכן לעבודתו כל ימיו ואם האדם יחיה שלם בדעותיו ומוסכל כל
 במשפט דבריו לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואותיו ואם כן
 ודא' ראוי לברך בכונה גבורה ובדעת שלמה לרופא כל בשר ובמליא לעשרת
 וכן ראוי לכל בעל גפש לכיון בכל ברכותיו כדן וכשורה בנחמו ובדעת שלמה
 ומברכותיו של אדם נכר מה שיבו אם תת הוא וירא שמי' אם סכל הוא בעבודתו
 זאם קנת בידיו אונגע במקום הטנופת צריך לברך פעם אחרת ענ' וגל שאם
 כשנטל ידיו לתלה ראה בעצמו טרופה שצריך לנקביו שלא יברך ענ' לא אחר
 שיהיה מביח הכסא וכן דמיו לעשות כדי שלא להרנות בברכות ואם אחר
 שבי' אשר יצר האיר חיוס או קרוכ לו שיכל לעמוד עד הדבקר יברך ברכת
 אלה' נשמה סמוך לו' ואם עוד תלילה גדולה תלא עכל לעמוד וישן שנית
 לא יברך אלה' נשמה ולא המעביר אנה' עד הבקר אלא יברך אותם סמוך
 לחתיכה

ל' תמימה ולא יחתום ובהמעבד לא יוכיר סם לא בתחלה ולא בסוף • יבדק
 ברכת התורה כולה וישב ללמוד • ואם הוא בעל מלאכה ילמוד מעט ואחד כן
 יש כבאומנותו • אדיל אין רנה של תורה לא בלילה וכל בית שאין נשמעין בו
 ר'ת בלילה סוף שנחרב • ואמר ר' כל העוסק בתורה בלילה קצה מושך עליו
 חוט של חסד ביום שנא יומם יצוהה חסדו וגו' • והענין הוא כי בלילה רשות
 וממשלה למה רוח הטומאה מתפשט בעולם וניתן רשות למקטרגין לחבל
 וכל העולם טועמין טעם מיתה והנפשות יוצאות מן הגופים ועולו כא ואח' כפי
 הראוי לו יש נשמה שעולה בדרך ישר לא יכשל בה ובא לה עד שער המורח
 ששם הנפשות מתראות לפני המלך ה' • והוא דוגמת שער המורח של עורת
 ישראל למטה שנראים ישראל לפניו ית' • והוא נקרא מקום קדשו וקוד השער
 הזה עובר כמה שערים אחרים באמצע הדרך דוגמת השערים שהיו קוד עורת
 ישראל • ועל אלו נאמי יעלה בהר הוסי יקום במקום קדשו • כי לא כל הנשמו
 ראויות לכל הכבוד הוח שיניחו אותם לעלות בלי שום עכוב וסרוב כי הנשמה
 שאינה ראויה והיא מטונפת ומלוכלכת במעשים רעים ומלוכשת בכגרי צואים
 יש כח במקטרגים העומדים באמצע הדרך לעכבה מלעלות • יוארבה מחזיקים
 נה כמותו באזני כלב ומתעללין בה ומראין בה דברי שחוק והתול חלוט שוא
 ודבר כזב אשר אין להם שרש וענף תכן כולו והכר בטל במעושי ודחין אותה
 מזה אל זה כאבן בתוך הקלע והנשמה עצמה מתכהלת ופשתוממת ומגיע אליה
 צער גדול והאכרים עצמם מתכהלים ומצטערים מחזיון דגשמה ומסראיה
 וכשמתעורר נמצא גופו נשבר ונדכה והנשמה ביון ואנחה מכל אשר עברה
 ואירע לה בדרך • אבל נשמה השלם והצדיק עולה בדרך ישר אין ששן ואין
 פגע רע ונכנסת מפתח לפתח ומשער לשער עד דגיעה אל מקום קדשו
 לתהרות שם לפני המלך הזמראים לה ענינים רבים העתיד להיות אם ליחיד
 אם לרבים ברמו כא וא' כפי כחו והשגותיו יש לה שמחה גדולה מכל אשר ראתה
 ואכרי הגוף יש להם נחת רוח ומנוחה בראייתו וזכמסמה א' של לילה שהם
 ד' שעות עדין לא נתעורר אבל על החרכין ועל הגלות אבל בהחלת משמחה ב'
 יש מלאכים מיוחדים נקראים אכילי ציון ומעוררי בכי ואנקה ואו' על נהרו' בכל
 ואפי' הכה ככ יכול מעורר על זה ושאג ישאג על נוהו בועס בכמה רקיעי ואומ'
 אוי שחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגלתי בני לבן האוסו מה ואני קצפתי
 מעט והמה עורו לרעה ומוריד בדםעות רמו לב חרבניו • וגל שהם שתי סיפין
 יורדין מתוך עינים של מעלה לתוך הים המלאה לסתק את הרין ולכבוט רחמין
 את כעסו ואלמלא היה איזה זכות לסייע מיד היינו נגאין שהוא ככ יכול מתחם
 ומתחרס על זה אלא שהדין יקוב את תהר • ועל כן גדול שכר העוסק בתורה
 כלילה שהכה משתעסע עמו ומתנחם עמו ככ יכול מצרתו ומאנחתו • והוא
 ענין מושך עליו חוט של חסד מרח כסדה כמו שהוא ככ יכול מצא חסד לפניו
 לתתנוס

חמלת השחר

לחתונתו עמו כך מקשיך עליו חוס של חסד בעיני כל רואיו וכל דבריו מוצלתי
 ומושכלים ואז צריך האדם להשתדל בכל עו לעסוק בתורה בכלילה ולהרים
 קולו שחברים מקשיבים לקולו ומשתחף עם השכינה לרומם ולשבת בשירים
 ותשבחות וקודם שיתחיל ללמוד יאמר מומור על נהרות בבל עם קינא
 והוא יושב על הארץ ואחז יאמר נחמה ומוסקי נחמה כא כפי כתי והנהג
 מצלנו לומר קינת על היכל ועירה נא ימינך רמה לנחמה ופסקי נחמה
 נחמו נחמו עד כאיש אשר אמו נתחמנו ונא ואחז יאמר סאמין אני באמנו שלם
 כנחמת ציון ואלהינו ברחמינו נתחמו מאכלנו ויגאלנו בקרוב ויחדש מלכותו
 עלינו כמתחאה והוא מן הרברים השואלים ממנו צפית לישועה ואחר כך
 יתחיל בלמוד מענין סדר הלמוד כך הוא מנהגו בתחלה קורים בראשית כל
 יום כמעשהו ויאמין באמונה שלמה שאלהינו יתב חדש עולמו והוא הסדר
 בכל יום חמס מעשה בראשית ואחז פר' הדברות ויקבל עליו עול מלכותו
 ועול מצותיו ויתפלל ליתחן לין ידריקנו בדרך עבודתו ואחז קרם המן על
 גנתו וכטעמי ותפלל ויתחן ימין מרגס לכל כלל עמו ישר וזמנסתו וזמנסת
 בני ביתו בכללם בנחת ולא בצער כבוד ולא בנייה בהתר ולא באיסור שיוכלו
 לעבו עבודתו וללמו תורתו בלי טרדה ומחשב כמו שזכר לאבותינו מן כמדבר
 בארץ ערבה וציה ועסקו בתורתו ככתוב בתורתך ויאמר ה וכו' וזאם היא שגור
 על לשונו יכול לאמרה על מה כדרך שאנו קורין קס וכיוצא בו ואחז יאמר
 פרשת העקידה ויתפלל לפניו ויהי זכור לנו זכות אבותינו הקדמונים וכמו
 שכבש אברהם אבינו רחמינו לעשות רצונו ורצה לשמו את בנו יתירו כן יכבשו
 רחמינו את כעסו ויזכור רחם ברגו ויכנס לטלפנים מסורת הדין ויארץ כפי
 כתי ויש שקוראים גם כן פרשת היראה ועמה ישראל וכו' ויתפלל לאל ית
 וית' שיתן יראתו בלבנו לבלתי סור מעליו ויארץ כפי כתי ויקרא פרשת
 החשובה והיה כי יבואו עליך וכו' ויתפלל לאל ית' שיתן בלבכל פושעי
 ישראל לשוב בתשובה שלמה ובלבו בכללם וזה כלל גדול בתפילה כסאמר
 זלהה כל המתפלל על חבירו הוא נענה תחלה ונמצא וזכה וזוכה ואת כי יקרא
 בנביאים מעט על הסדר של הארבעה ועשרים ואחז מעט כתובים על הסדר
 של כתובים ואחז כי עוסק במשנה פראח או שנים ואחז כפי ירושם שהוא גמר
 ונמצא שעסק בתורה בנביאים ובכתבים במשנה ובגמרא וחבר את האהל
 לתותא ואחז כי שכל אחד בעסקו ובמלאכתו ואם הגיע זמן ללכת לבית
 ענגסת יקום ביריות ויבדק עצמו מעט אחרת כדי לקבל עליז עול מלכות
 שמים במהרה ובנקיות ויראה ויסדר ויבדק על נטילת ידים ואשר יצר ויצא
 ללכת ויציאתו ימשש במזוזה או במקומה ויתפלל שם שיכוננו בעולות ויולא
 יכשל בדרך עבירה ועביר עיניו סראות שוא ויאמר אות הא' מאלפא ביתא
 תורני ה' דרך תקינ ונ' כל השמונה פסוקים וילך בכרועה ואם יראהו ימצא

אזיה דבר או איהו ענין כדרך לא יתעכב ולא יטח עצמו סך הדרך לא ילך לדרבו
 במרצה עד הגיעו למתח בירת הכנסת וקודם שיכנס יתקן מלבושו וינקד
 מעליו ויולבש דעת ואיסח ויאמר ואני ברב חסדך אבא ביתך וכד ויכנס ויאמ'
 מה טובו אהליך יעקב וזוה המרכבה השלמה באלו הארבעה תיבות ויאני
 חסדך בראתך יעקב ויאמר מה ידיות משכנותך צנאות כל הזמור עד
 עוד יהלוך מלח ויעמוד לפני החיכל או כנגדו ויאמר אשתחודה אל היכל
 קרשך ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי הגדלת על כל שמך אמתך
 בזאו נשתחוהו ונכרעה נברכה לפני עושונו רוסמוה לחינו והשתחוה להרום
 רגליו ודבק הוא רמסוה אלהינו והשתחוה להר קדשו כי קדוש ה' אלהינו
 ויאמר זאת הבקשת אשתחוה אפים ארצה כי אין למטה מסגד עד סופה
 ויאמר אקוד ואכרע ואשתחוה לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי ולא על צדקתי
 ויושר אורחותי אני מפיל תמינתי לפניך כי יורע אני חרפתי ובושתי וכל יקרתי
 מכל אשר הכעסתיך על אדמתי ועברתי על חוקי תורתך ועשיתי הרע בעיניך
 אבל גשעתי על רחמיך הרבים כי אתה נותן יד למושעי ומינך פשוטה לקבל
 שבים ואין אתה חפץ במיתת שובבים השיבני ה' אליך והעכר חטאתי מפניך
 ולמה אמות לעיניך רק מכל טוב ומכל מצוה תולעת ורמה כלי מלא בושה
 וכלימה טוב לילכת בגופי הוה לתקן מעשיו ולישר ארחותי ולהכין צידה
 ללכת לפניך למצוא חן בעיניך ואעשה גם אני חלקי ואוכל מלחם חוקי
 ואם יצרנו הרע הוא המכשילנו מתורתך ומעבידנו סדרך האמת והיושר ללכת
 אחרי שרירות לבנו הרע הנני מתחרט ומתנחם מכל אשר חלכתי במועצותי
 וחמדותי וכחתי לי לתלק ונתלה ללכת בארחותיך ולעשות דהטוב ודחיש
 בעיניך וכיון שלכי שלם עם לבבך עורני אלהי על דבר כבוד שמך ואל יהי
 זה הכליעל לפוקה ולמכשול עוןותן כח וגבורה להתגבר עלי כי ירא אנכי
 אלי יצדני במסדורו יפילני במהמורות כל אקום ויגרשני מאר כסא כבודך
 ומאור במאור פניך אנא אלהי רביקר נא נפשי בעיניך ותוסדה וחמיל עלי
 ברחמיך ואל יגרמו המון ושאר חטאתי להטירני מפניך ולעכב רתנתתי
 מעלות אליך כי הנני תוהה ומתחרט ומתנחם על כל אשר עברתי לפניך בין
 באונס בין ברצון בין בשוגג בין במיוד בין בסתר בין בגלוי בין במתכוין בין שלא
 במתכוין בין כהרהור בין במחשבה בין בידיעה בין שלא בידיעה בין בגלגול זה
 בין בגלגול אחר אשמתי גודתי וכו' ואתה צדיק על כל הנא עלי ולא
 גמלתני אמת מיני אלף משמותי אלא הטיבות עמי כמה חסדים ותנות כרוב
 רחמיך ולא גמלתני בחטאתי ולא האכלתני פרי מעלי אלא ארחת אפך עמי
 אולי אשוב אליך לעשות הטוב בעיניך כי נדרכך לעשות חסדך לפני עמי
 שאינו כראי והגן כדכתיב ותנותי את אשר אתך ורחמתי את אשר ארחם
 ואחר כך יסדר ברכותיו ואחר זה מברך הנוחן לשכני בינתו עד שלא עשאני

חזרת השחר

אשה - וכן נתעשר הכהן לאמרם וזאת היא חזרת השחר
במקומה שהקדים בביתו אינו כל כך נקי וטהור לסדר כמה ברכות וזאת חזרת
ועוד שאין שם כוונתו כל כך נקייה כי הוא טרוד משנתו או רמיונות אחרים - גם
בבית הכנסת שאימת שכונה אימת עם קדש עליו ועוד שמזכרה אחרים עמו
שיענה אחריו אמן ומכל אלו הצעדים ראוי לכל בעל נפש לאמרם בבית
הכנסת יואם נראה אן הנסרא העך מיה גם הרמב"ם ז"ל לא מסקן חיינו
בדורות הראשונים שחזו מדקדקים יותר ממנו וחייו יכולים לצאת משכיל עץ
אכל בזמננו זה שיש כמה אנשים שלא היו אומרים איתן לא נכיתן ולא בבית
הכנסת ועכשיו ששומעים מצי אחרים ואומרים איתן בעצמן - או שומעים
וענין אמן ורצאין ידי תוכתן - ראוי לאמרם בבית הכנסת - ומדקדק שרואה
לוסר כל אחת במקומה בביתו יואמר כל אחת מהן בזמן הראוי לה בלא הוכרת
שם ומלכות ולא הפסיד כלום וראוי הוא - ואח"כ יסדר בקשות ומפוסים לאל
ית לא כפי ערכו וכפי נועם קילו - והוא דבר צאה ומשובח לאדם שישצא בכל
שקרת מעלת השחר בבית הכנסת משבח ומרומם שם אלהינותו ולומר כפלאכי
השרת בשמים ומה גם אם זוכה להמנות מעשרה הראשונים לבא בזמננו
ושברו גדול במאה הבאים אחריו ויתעטף בציצית באור הבקר - וצריך
לעין בציצית אם שלמים הם קודם שיתעטף ובר ברכ' לבטלה הו' וענין סגו'
הציצית מצוה גדולה עד מאוד בכלליה ופרטיה - ואין באן מקום להארך אלא
שצריך האדם לזוהר בחולא ילך ארבע אסו' בלא ציצית ואם הוא על בגדיו טוב
וגני' שיוכיר איתו תמיר בכל עת ובכל שעה ונבארט בזמן קריאת שמע וחמלת
שיקרא ותפלל כשהוא מעוטף - וסי' שאינו מעוטף עונשורב כיון שהברך נקל
לעשות והוא מתעצל מלקבל עליו עול מלכות שמים כראוי - וכשמשים אותו
בבקר ואין מקום לברך והוא משים אותו תחת בגדיו יקבל עליו עול מלכות שמים
בשעה שלובשו - וכשיאוך היס' משמש בו בברך - ואם הוא על בגדיו יתעטף
בו לפני המזרח וראשו ורובו בברך אם הוא זמן לברך ויתעכב מעוטף סקט ואתכ
ילבש אותו - ושוב להזהר שיהיה הציצית מחודר גנאה ונקי - ולא יהיה מסונף
וקרוע וכח' יזכין שלובש אותו לשם מצוה יהדר אותו משום זה אלו זאנוהו -
ואין לה מחסור לשלם לו כפלי כפלים על מה שיוציא בו - ואח"כ יניח תמילין
זכן הסדר וזלת למי שנתעטף בציצית קסן כראוי - שאם יניח תמילין קודם הטלת
אין לחוש - כיון שקבל עליו עול מלכות שמים תחלה והוציית עליו - ויכין
צנתנת תמילין לק"י כמצוה ששה שצות הש' לקטור תמילין בידו להניח בראש
ובכל תחלה מהם ארבעה פרשיו שיש בכל אחת מהם שרש יזור הש' ואהבתו
וקבלת עול מצותי חכירת יציאת מצרים ומדאנו מכת עבדים - ואנו משימים
אותם על שני אברים ראשיים חסות והלב שבהם תלוי האהב' והירא' וההדרור
וחמסתכת יוצריכין אנו לשעכר שניתם כאחד לעבודת הש' - ולא נתור אחרי

לבנו

לבנו ואחרי עינינו : ובין עיניך הכתובי בתורה הם רמו זכ על עיני המושגתה
 ולכן מקום מושבה סמקום שמוחו של תניק רופס : וצריך לשעבד בין האורג
 מלפנות אל האלילים ועין השכל מלהשב מחשבות רעות : וכן הלב מלונח
 אחריו ומלהרהר בנהודים רעים : וכשמניח אותם ראי לו להרהר באלו
 הענינים ויעשה המצות כחקנם ולא כמצות אנשים מלוכדה : ועם היות שיש
 סודות גדולות בתפלין כ"א הפש עד מקו שידו מנעתיכן ראי לו : וצריך האדם
 להתנאות בהם כי כן נקראים פאר ויקח מהמוכרחי שיוכל ויהי נאי ומשובחים
 כעצמן וברצועותיהן : ואם בלו יקח חדשים שאין ההצאה בהם כל כך : ואם
 אין ידו משגת י"פה אותם בבתיים חדשים וישחיר אותם סימן לזמן נדיו שהוד
 היטב שנראים כחדש : ואחר שיניח תפלין ישב במקומו מעוטף ומוכתר בכוונת
 ראשוהכנעה כאלו שכניה שרוי על ראשו : ויתחיל במירות מלה במלה בנחת
 כ"א כפי הרגיל : ואם כבר קר"פ העקיד בקומו בליל יתחיל לול עול זה אר"כ
 ואוק"ש ראשון וברו"ש טוב לכיין בת קוד"ש יקר קש אתר הנץ התמה ויקר"מ
 התמי"מלה במלה כי עול לובסקו הקרב החמ"י כמו טאנו מתמללין אהכ שיא
 שיה שפחותינו חשוב ומקובל כאלו הקרבנו קרבן התמיד במועדו וכו' ואהכ"מ
 הקטרת עם פטום הקטרת : וענין הקטר הוא ענין גדול לבטל כל געו וכל פגע
 רע : כמו שהביא הוהר מרשת ויקר"ש הוא משנר הקליפות ומונע ממנו יאחר
 זל כל סאן דאסתכל וקר"ב בעונד דקטר בכל יומא ישחויב מכל מילין דחרשייא
 ומכל פגעין בישין ומרהורא בישא וממחנא ולא יתוק כל ההוא יומא ובלבד
 דיכוין ביה : הנה בדבר נקל יכול האדם להנצל מכמה ענינים גדולים : סוף
 סוף קורא אותו יהיה בנוח ובדעת שלמה : עוד שם חל אר"ס מעון אי בני נשא
 הווי ידעין כמה עלאה איהו עובדא דקטרת קמי קב"ה הווי נשלי כל מלה ומלה
 מיניה והווי סלקי ליה עטר לרש"וכתר דדהב ומאן דאישתעיביה בעיל לאסתכל'
 בעובדא דקטרת וכיין ביה בכל יומא : ואית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא
 דאית ויסתלק מותג מיניה ומכל עלמ' וישחויב מכל דינין דהאי עלמ' מסיטרין
 בישין ומדינא דיגהנם ומדינא דמלכו אחרא : ע"כ החושש עליו ועל נמשו ראו
 להשתדל בכל עז בענין הזה ולכתוב כל ענין הקטר בקלף כשר בכתיב אשורי
 ולקרות אותו פעם אחד בכקר ובערב בכונה גדולה : ואני ערבי : ואהכ"מ יאמר
 אב"י הוה מסדר סדר מערכה שהוא סדר המערכא בקצור : ומפני שהוא בקצור
 גדול ואין אדם סבין בו כל מה שרוצה : ראית' לכתוב כאן סדר עבודת היום
 מתהלה ועד סוף בבאור ובקוצר והוא על דעת הרמ"ם ז"לה בספר עבודת
 בהלכות חסידין ומוספין : סכוד לעלות השחר בא המנוח על המ"סות
 היקיש על שער בית המוק ומותחין לו פתח קטן והוא הפשמש שמשער הגדול
 ונכנס לעזרה ואחיו הכהנים אחריו : ונתלקו לשתי כתות ואבוק' של אור בידם
 אלו סכאן דרך ימין ואלו סכאן דרך שמאל : הגיעו אלו ואלו למקום לשכ עושה

חֲבִיתִין אֱלוֹהֵינוּ אֱמוּנָתֵנו הַכֹּל שְׁלוֹמֵךָ וְהַעֲמִירוּ אֶת עֵינֵינוּ חֲבִיתִין
 שֵׁעֲשֶׂה חֲבִיתִין וּמִנְחַת חֲבִיתִין הַיְאֻמְנַת כְּדָן גְּדוֹל אֲשֶׁר מִקְרִיב
 אֶתְּךָ בְּכָל יוֹם מִחֲצִיתֶיךָ בְּקִיר וּמִחֲצִיתֶיךָ בְּעֶרֶב וְזֶה מַעֲשֵׂה חֲבִיתִין
 לִקְרַת עֶשְׂרֵן סוּלָת וְחוּצָלוּ בְּחֵצֵי עֶשְׂרֵן שְׂמֵקֶרֶשׁ וְלוֹקַח שְׁלֹשֶׁה לִּגְוִין
 שֶׁן שֶׁן זֶב רִבְעִיּוֹת לִזְב חֲלוֹת רִבְעִיּוֹת לְכָל הַלַּח וּבֹלָל הַסּוּלָת עִם
 הַשָּׂן וּמִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ מִעֵשׂ וְאֵיךְ חוֹלֵט אֶת הַסּוּלָת בְּרוֹחַ חֵץ וְלֹשׁ מִכָּל חֵץ
 עֶשְׂרֵן וְחֲלוֹת וְאֵי תֵינְעִשׂוֹת וְאוֹמֵר הַתְּלָה מִעֵשׂ וְאַתָּה קוֹלָה אוֹתָהּ בְּמִנְחַת
 בְּשָׂרָה אֶסֶן שְׁנֵי אֶסֶן הַרְבִּיעִי וְאוֹיֵנו מִבְּשֵׁל אוֹתָהּ הַרְבַּח שֶׁנִּתְּוֹפֵינֵי אִמּוֹי נָא
 וְלִדְעַת הַרְבֵּם זְלַהּ הָיְהִי חוֹלֵק כָּל חֲלָה לְכֹזֵב לֵד וְלִדְעַת הַרְאֵבֵד זְלַהּ לֹא
 הִיָּה חוֹלֵק כָּלֵל אֲלֹא מִקְרִיב בְּכָרֵךְ וּבֵין הָעֵרֵבִים וּמִקְרִיב חֲצִי קוֹסֶץ לְכֹזֵב
 עִם מִחֲצִיתָהּ בְּכָרֵךְ וְחֲצִי קוֹסֶץ עִם מִחֲצִיתָהּ בֵּין הָעֵרֵבִים וְכָל חֵב הַצֵּאֵן כָּלֵל
 לְאִישִׁים כָּל הַכְּהֻנִּים שְׂבַע עוֹרָה שְׂכָלוּ וְלִבְשׁוּ כְּגוֹי כְּהוֹנֵה עַי הַמִּלְכִּישׁ
 וּבְאוֹרְעֵכְרוּ בְּלִשְׁכַת הַגּוֹיִת וּמִסּוּנָה הַמִּיּוֹסֵת עִמָּהּ לִפְיֵי מִיָּס הָאֵל וְזֶה עֵינִן
 תְּמִיָּם עִמּוֹ מִלֵּס כְּהֵן וְהַמְּנוּהָ נוֹטֵל מִצְנֵן שְׂכָרָא שְׂמֵהּ וּמְחִירָה לִּי מִד
 בְּדֵי לְהֵרָאוֹת שְׂמֵס כּוֹנְנוֹ לְהַחֲלִיל לְסֻגּוֹת הַמִּנְיָן שִׁיכִסְיֵךְ אֲוֹר וְהַמְּנוּהָ
 אֲוִלְהֵם אֲצִיבֵיךָ וְהֵם מוֹצִיאֵן אֲצִיבֵעֵת כָּל אֲאֲצֵבֵךְ אֲוִלְהֵם בְּחֵץ מִן הַגְּדוּל
 שֵׁן מוֹצִיאֵן אוֹתוֹ שְׁלֹא יִבְאוּ לְרִסּוֹ מִי שִׁישׁ הַרְחֵק מִן הַגְּדוּל לְאֲצֵבֵךְ וְיִשְׁעַת
 הַמְּנוּהָ שֶׁהֵן שֶׁל בְּאוֹנֵם אֵל שֶׁל אֲסַעֲשֵׁן כִּי שִׁישֵׁי בֹן הַמִּנְיָן וְהוּא הוֹצִיאֵן
 אַחֵר הָאֲצִיבֵיךְ וְאוֹתוֹ שֶׁהֵשִׁיל הַמִּנְיָן בֹּן וְזֵכֶה לְעַבְדֵיךָ וְהוּא תוֹרֵם תְּרוּמַת הַרְשָׁן
 מֵעַל הַכּוֹבֵת וְאַתָּה מִיָּסִין מִיָּסִין כִּי וְיִן וְיִן בֹּן עַל הַסּוּר שֶׁל הַשְּׁלֵמַת הַמִּנְיָן
 וְקוֹדֵם שִׁתְּרוּם תְּרוּמַת הַרְשָׁן שׂוֹבֵל שְׁנֵי וְלִבְשׁ בְּגָד כְּמוֹנָה מְחֻמֵּם מֵאוֹת שֶׁל
 שְׂמִישׁ וְאַתָּה מִקְדֵי וְיִדְוֹדְלִיּוֹן מִן הַכִּיּוֹר קוֹדֵם שִׁינְעֵבְכֵלִי שֶׁרֶת וְלוֹקַח מִנְחַת
 שֶׁל כֶּסֶף וְהִיא נִתּוּנָה בְּמַעֲרֵבָה שֶׁל כֶּסֶף בְּמִקְצוֹעַ וְעוֹלָה לְרֵאשׁ הַמּוֹבַח מִסֵּפֶת
 אֶת הַנְּתָלִים הַיֵּלֶךְ וְהַיֵּלֶךְ חִיּוֹת מִן הַמְּאוֹכְלוֹת הַגְּנִימִיּוֹת רִוּד לְמִסַּח לְאַרְץ
 הַדּוֹמֶךְ מִנֵּי לְצִמּוֹן וְהַיֵּלֶךְ לְמִזְרַח הַכֶּסֶף כְּמוֹ עֶשֶׂר אֲמוֹת וְצוּבֵר אֶת הַגְּהָלִים
 עַל הַרְצֵף מִרְחוֹק מִן הַכֶּסֶף שֶׁלֹּשֶׁה שְׂמָתִים מִקֹּם שְׂמָתִים מִרְחַף הַקּוֹף אַחֵר
 שִׁירֵד רְצוֹא חֵיו הַכְּהֻנִּים לְקִדֵּשׁ יְדֵיהֶם וְיִגְלִיחֵם וְנוֹטֵלִין הַמְּגִרְפוֹת וְהַצִּיּוֹרֹת
 וְעוֹלִין לְרֵאשׁ הַמּוֹבַח וְכָל אֲבָרִים וּפְרִדִּים שֶׁלֹּא נִתְּאֲכָלוּ בְּלִילָה מִחוּרְקֵי אוֹתָן
 לְצִדְרֵי הַמּוֹבַח וְאֵם אֵין הַצִּדְרֵן מְחֻיָּקִין סוֹרְרִין אוֹתָן בְּכֶסֶף כְּגוֹד הַקּוֹבֵב וְאוֹתָהּ
 גְּדַמִּין הַרְשָׁן וּמְעִלִין אוֹתָהּ עֵרִיסָה עַל גְּבֵי הַמּוֹבַח וְזֶהִיא נִקְרָאת מְחֻמֵּם
 וְלִהְיֵאֱבֹר תְּלַח הוּא שְׂכָלָה מְרֻבַּעַת בְּשָׁנִים וְעֶשְׂרִים אֲמוֹת עַל שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים
 אֲמוֹת בְּגוֹבֵה אֲמֵה וְהִיא מִשְׁלֵמַת הַעֶשֶׂר אֲמוֹת שֶׁל מְבַח וּמְחֻמֵּם שֶׁל מְבַח
 גְּרַמִּין אוֹתָהּ בְּמִסְכַּח וְהוּא כְּלִי נִחְשֵׁת מְחֻיָּק חֵסֶס עֶשְׂרֵה סָאִין וְסוֹדִירֵן
 אוֹתוֹ לְמִסַּח וְכָל הַרְצֵף לְהוֹצִיאֵן חוּץ לְעִיר אֵל שֶׁמֶן הַרְשָׁן מוֹצִיאֵן חוּץ מִכָּעַל
 מִסּוֹ וּמִפְּחִין אוֹתוֹ בְּנִתָּה בְּמִקּוֹם שֵׁן הַחֵחַת נוֹטֵב בְּחֻקָּה אֲתָכִי שׂוֹכ בְּתִרְמַת

הרשן מסדר מערכה גדולה של אש. לצד מזרח המזבח גורים על גבי גורים
 וריות בנייהם. וראשי הגורים הפנימיים נוגעים באמר שנתמות. ואחכ מסדר
 מערכה שניה של אש ובורר. לה עצי האנני יפים. ומסדר סכנוד קרן מערכת
 דרומית ששוכה סן הקרן כלפי צפון ארבעה אמות. ובה היו כמו חמשה סאין
 גחלים ובשבת כמו ששנה סאין. סמני שמקטירין עליה שני בויכי לבונה של
 להם הפנים. אחכ עולה שני גזירי עצים רבועי ארכן אמה ורחבן אמה ומניחין
 על המערכה גדולה כדל להרבות האש. אחכ נכנסין ללשכת הכלים ומוציאין
 כל כלי השרת הצריכין לאותו יום. ומשקין את התמיד בכוס של זהב מי שזכה
 לפנים הכ. ראשון מושכו לבית המטבחיים והולכים אחריו חכהנים הצריכין
 לו. ושודין שם עד שיפתחו שער החיכל הגדול. ובשעה שפותחין אותו
 שוחטין את התמיד הזוכה ראשון והשני מקבל הדם. והשלש והרביעי נכנסין
 להיכל. הכלי של רשן את המזבח. וחריבועי לרשן את המזבח. ובשע שחיים
 התביד מרשן את המזבח. וכיצד עושה נוטל כלי זהב מחזיק קביו והציגוטי
 שמו. מניחו בארץ וחזין בידו האמר והמחם שעל גבי המזבח ונותנו לתוכו.
 ואחכ סכבד את השאר לתוכו ומניחו שם ויוצא. זה שקבל את הדם וזרקו שתי
 זריקות באלכסון. סהצי המזבח ולמטה כדין עולת הנחמה. שתי מתנות שהן
 דבקרן מזרחית צפונית ובקרן מערבית דרומית. ושיירי הדם היה שופך על
 סוד הדרום. אחר זריקת הדם מרשן את המנורה ומטיב את הנרות. חרביעי
 שבהכל. כל נר שכבה מסיר הפתילה וחשמן שבתוכו ומקנחו. ונותן לתוך
 כלי שהכנים בידו וכוז שמו. ומשים פתילות אחרו לתוכו. ושמן אצי לוג לכל
 נר. ומדליקן זה מזה בלא אמצעי שמושך הפתילה עד שמדליקה ומחזירה
 למקומה. וכל הפתילות שאסור להדליק בהן בשבת אסור להדליק בהם
 במקדש. ויא שאין הדלקת נורות בבקר אלא סרתן הנורות הרולקורת מטיבן
 שדליקו הטב. והכבוי מתקנו שיהא מוכן להדלקת הערב. וכן פי רבי עובדיה
 זלחה. ונר מערבי שכבה להרמם זלחה אין מדליקין אותו אלא מזוכה החזון
 ולראבנד זלחה כל היכא דאפשר מיניה וביה טפי עדיף. ומטיב הנרות והם
 לצד מערב. ומניח את הכוז על סעלה שניה ויוצא. ואלו שכנות המטבחיים
 ספ שטיין העולה ומנתחין אותה. כיצד סדר הנחות נוקב הרגל של ימין ותולה
 בהמה בו. ומפשים עד שהוא סנויע לתוה. חתך את הפרש ונורתנו לכי
 זוכה בו. והותך את הכרעים ונותנן לאחר. ומשלים ההפסס. וקורע הלב
 ומוציא את הדם. והותך הדים ונותנן לאחר. ובכצים עכסה. ואחכ קורע את
 הבהמה עד שמגלה המעים. ונוטל את הפרד ונותנו על בית שתי ימיתו הראש
 מלבעלה. ונוטל הקרבים ונותנן לאחר והולך ומדיחן במים אבל לא כיון ולא
 בשאר משקין וכל המימות כשרין. ואין מדיחין אותן פחות משלשה פעמים על
 שלתנות של שיש שבין העמודים. ונכרם מדיחין אותה גבי המדיחין כל צרכי

נשאל המכין וחמדיש הריאמהן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד ואינו מש הכבד
 מסמסו ונוקב הריאה ונותנה לאחר ומניה שתי צלעות רכות למעלה וירד
 מאותך דופן הימנית סמוך לשדר על שמע לשתי צלעות דכות מלמט ונותנה
 לאחר וחכבת לרויה בח בא לו לגרה סניג' בה שתי צלעות סמאן ושתי סמאן
 וזוהי תכה עם השדרה כלה והטחול תלוי בה ונותנה לאח והאליה ואצבע הכבד
 ושתי כליות עמו ונוטל רגל סמאלי ונותנו לאחד ואלו המעלי האברי
 לככש חמישי של מיים מעלה דראש בימינו וחוחסו כלפי ורועו וקרניו בין
 אצבעותיו ובית השמיטה למעלה המדר גרמן עליה ורגל של ימין בשמאלו
 ובית עורן לחוץ הששי הסמוך לו למעל שתי ידיים של ימין בימינו ושל שמאל
 בשמאלו ובית עורן לחוץ השביעי מעלה העוקץ בימינו והאליה מדולדל בין
 אצבעותיו ואצבע הכבד ושתי הכליות עמו והרגל של שמאל בשמאלו ובית
 עורן לחוץ השמיני מעלה החוח בימינו והגר בשמאלו וצלעותיו בין אצבעותיו
 החיצוני מעלה דופן של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ
 העשירי מעלה הקרבים הנחונים בנבך והקרעים עליהם היא מעלה סלת
 הנסכים היא מעלה החביתין היא מעלה היין לנסכין כל אלה נותני האברים
 מחצי בכש למטה לצד מערב ושל סוסמים לצד מזרח ושל ראש חרט בין
 קרן לקרן במקום הלוך רגלי הכהנים ומולחיים האנרים עם בכש וזורקין
 מלח על גבי הככש ואמילו בשנת כדי שלא יחליקו אחר שעלו האנרים
 לככש מתכנסין הכהנים כלם ללשכת הגזית והממונה אוסר להם ברנו גרמה
 אחת ומתחין אהבת עולם וקורין עשרת הדברות וקריא טמע ואסת ויצבי
 ורצה ושים שלום ובשבת מוסיפין ברכה אחת משמר היוצא למשכר הנכנס
 וזו היא מי ששכן את שמו בבי חוה הוא ישכן ביניכם אהנה ואהיה שלום וריעו
 אחכ מסיפין מיים שלישי ואומר המסונה לכל הבית אכמי שלא זכה בקטרת
 כל ימיו יבא וימית אחכ מסיפין מיים רביעי חדשים עם ישנים מי מעל אברים
 מן הככש למזבח ימי שוכה בקטרת נוטל כלי מלא קטרת גרוש וכסוי היד לו
 ובזך היה שמו ונותנו מלא לתוך כף אחר וסכסה הכף בכך קטן ואוחזו בידו
 ונכנס עמו אחר הסמוך לו במיים ולוקח סחתה של אש של ככף ועולה בה
 לראש האזבח ופענה את הגזלים הילך והילך ותותה מן הגזלים האזכולות
 במערכה שניה וירד ומערן לתוך סחתה של זהב ואם נתמזרו מן הגזלי כקב
 או פחות מככך לאמת המים העונרת בעזרה ובשבת כופה עליהן פסכתר
 והוא כלי גדול של נחשת ואם נתמזרו יותר מכך חוזר ותיחה ומקדים לפניהם
 מרשן את המזבחות ונוטל הפני שהניח שם והשתחוה וריא וזה שבידו הסחתה
 עובר את הגזלים על גבי הכזבח ומרדרן בשולי הסחה ומשתחוה ויוציא
 אה שבידו הכף נוטל הגזך מהוך הכף ונותנו לאהבו או קרובו ורוא אם נהמו
 מן הקטרת מעט בכף אהבו או קרובו נותן לתוך חמניו עם הקטרת שבזך

סדר חיים

ומשתחוה ויוצא * ואומר למקסיר הזחר שלא התחיל מלמנך שלא תכזה *
 ומשליך הקטרת על האש בנחת כמי שמרקד * ולא היה המקסיר * מקסיר עד
 שאומר לו הסמנת הקטר * ואם היה כג' אל אישי כג' הקטר * ומקסיר ומשתחוה
 ויוצא * אחכ נכנס מי שזכה בדישון המנורה ומטיב בנרות המורחיות * ונוטל
 הכוז שהניח שם ומשתחוה ויוצא * אחכ עומדים המקסיר והמדרשן על מעלות
 האולם עם אחיו הכהני * וכשהגיעו לבין האולם ולמזבח * נטל א את המנורה
 אורק שם * והיה לה קול גדול * וכל כהן השומע את קולת יודע שאחיו הכהנים
 יבכנסין להשתחוה וחוא רץ ובא * וכן בן לוי יודע שאחיו הלויים נכנסין לדבר
 בשיר והוא רץ ובא * וראש המעמד היה מעמיד הטמאים בשער המזבח שידעו
 הכל שעדין לא הביאו בפרתן * אחכ מעלין האברים מן הכבש למזבח * מי
 שזכה בתן * אחכ מתחילין אלו שעל מעלות האולם ומברכין ברכת כהנים *
 ברכה א בשם המפורש * וחוא שם בן ד' בכתבו * ומשכת שמעון הצדיק פסקו
 מלהזכירו * ואחר גמר הגמסו עונים כל העם ברוך ה' אלהים אלהי ישראל מן
 העולם ועד העולם * ומגביהין ידיהם למעלה מראשיהם חוץ סבך שאינו מגביה
 ידיו למעלה מן הציץ משום קדושת החקוק בו * אחכ מעלין היין לנסכין
 לזוגין לכבש וד' לאיל * וז' למר * ואין גותנין אותו על האש אלא מגביה ידו על
 הספל שהיה בקרן מערבית דרומית * והיה לו נקב מלמטה ויוצק עליו * ומשם
 יורד לשיתי' והוא מקום עטוק תחת המזבח * ול' הרמנס ל'לה היה יוצק חוץ מן
 המזבח למעלה מחצי המזבח על יסוד מערבית דרומית משם יורד לשיתי' *
 וכשהיו גותנין היין למנסך בכהנים עומדי' על שלחן החלב * וב' הצוצרות ביום
 והסגן עומד בקרן מערבית דרומית של מזבח * והסודרין בידו כה' להניף בהם
 כסמנסך * והם תקעו והריעו ותקעו ובאוועסדו אצל מסגה על הצלצל * וחוא
 השעמיר המסוררים על בלי השיר א בימינו וא בשמאלו * שחה המנסך לנסך
 והניף הסגן בסודרין והקיש זה בצלצל והם מיני גיזין * ותקעו אלו בחוצרות
 ודברו הלויים בשיר * הגיעו לפרק א תקעו והריעו ותקעו * דג' עו לפרק בן גכ'
 וכן לפרק ג' כ' תקיעות לג' פרקים * ואחר כל תקיעת כל פרק היו משתחוין כל
 העם שבעורה * וכן היו תוקעין ומשתחוין בתמיד של בין הערבי' וכשפותחין
 שערי העזרת היו תוקעין תקיעה תרועת תקיעת הרי' לא תקיעות בכל יום *
 השיר שהיו הלויים או בכל יום * ביום א' היו אול'ת הארץ ומלואה * ועושין
 מסגו ג' פרקים * והם ט' תקיעות ומ' השתחוואות * וכן בערב כתמיד של בין
 הערבים * כב' היו א' גדול'ת המהולל מאד ועושין ממנו ג' פרקים וכו' * וכן כג' אים
 נצב וכו' * ובר' אל נקסית וכו' * ובה הרנינו וכו' * ובו ה' סלך * בשבת מזמור שיר
 ליום השבת * ג' פרקים בכל א' בבקר ובערב * כיום השבת שירת הים כג' פרקים *
 וכסופף בשבת שירת האוינו מרק א' מהיו לך יתחוררין הלילה * וזאתו מרק
 עושין מסגו ט' תקיעות וט' השתחוואות * מוסף ר'ת הרנינו * ואם הל' כיום חמש
 חסרות

הפלת השחר

המעיות מסבל שכמו • ובמנחה הנו לה בני אלים • חל רח' בשבת דוחה שירת
 רח' לשידת שבת למרסם שהארז' ונל שהיא ברכי גמשי את ה' • ובשבת
 מקטירין כבוי כי לבונה בזמן המוסף קודם ניסוך ה' • כיום אשל מסח' ויום
 עצרת ח' ימים של חג ניסורין את ההלל בג' פרקים • סדר • בין הערבים •
 שחיתת התמיד וכל עניניו תמיד של שחר • ולמי שהארכת בסדר זה להרחיב
 הענין אכתוב אותו בקוצר להקל על הקורא • הווכח במימי א טובל ולובש בגדי
 הרמה ומקדש ידיו ורגליו ולוקח סתתה של כסף וחוחטן המאוכלו שבמערכת
 גדולה ונותנת במזרח הכבש כי אמת רחוק מן שפולי הכבש לצד צפון ברצפת
 סמוך ג' פמחים לכבש ומסדר מערכה גדולה לצד מזרח ושניה לצד מערב •
 ומעלה בגירין למערכ גדולה ומוציאין כלי שרת ומסקין התמידים והווכח
 במימי ראשון אחד שוחט התמיד בשעת פתיחת שער ההיכל • והשני הסמוך
 לו מקבל הים והשלישי והרביעי בכנסין להיכל • השלישי מדשן את המזבח
 בשעת שחיתת • והרביעי מדשן את המנורה • ומטיב חמש גרות לצד מערב •
 אחרי זריקת הים מעלין את האברים לכבש מהעז ולסטה לצד מערב • ושל
 מוספין לצד מזרח • ושל ראש חדש בין קרן לקרן ומולחם האברי • וכתכנסין
 קלישת הגות • זאמרים אהבת עולם ועשרת הרברות יוקו • ית שמע • ואמת
 ראי • ורצה ושים שלום • ומפיסין לקטרת • ומימי רביעי להעלות האיברם
 למזבח • ומקטיר מנה בכל יום פרס בשחרית ומרס בין הערבי על מזבח הזהב
 ומטיב שתי גרות מזרחית • ומעלין האברים למזבח • ומכריזין ברכת כהנים
 ואח' מעלין סלת למנחה ומקטירין החביתין • ומעלין היין לנסך ודברו הלוי
 בשיר • והמנגנים בניגון • על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה •
 כסדר הבקר כן סדר בין הערבים • ויאמר הירצון מלפני ה' אלהינו ואלהי
 אבותינו שתוכנו • לבנין מקדשנו ונקריב לפניך קרבנות חובותינו בטהרה בימינו
 אכיר • ויאמר שירי המעלות בשוכ ה' את שיבת ציון ונסור המוסר • אחר שאמר
 כל הקרבנות כראוי וכל הנמשך אחריהם • יהמיל בריך שאמר נבעיה וקול
 זמרה נבנות ובכונה מלה במלה • וראוי לעמוד בו כי הוא שנה משוכת וכפואר
 מיסוד על ארמי • וכן תיבותי עולין • ואין להוסיף עליהם ואין לגרוע
 מהם • ויש לנו בקבלה כי פתקא מן שמיא נפל בנוסח זה השנה הזה ובמעלות
 וראוי לאדם להתבונן בו הרבה מאד ויש בו עשרה פעמים בריך כנגד יס' שירות
 ויש זאמרים אותם חוץ מנרדך של הברכה עצמה • ויא עשרה עם הברכה וכן
 היא הנוסח שלנו • בריך שאמר והיה העולם • בריך אומר ועושה • בריך גיור
 ומקיים • בריך מרחם על הארץ • בריך מרחם על חברות • בריך משלם שכר
 טוב לדיאני • בריך אל תיזקיים לנצח • בריך מודה ומציל • בריך אתה ה' אלהינו
 מלך העול • חסדך אב הרחמן הגדול והקדוש מהלל בפה עמו משוכת וכפואר
 בלשון כל חסידיו ועבדיו • ובשירי חד עכרד נהללך ה' אלהינו בשבחיו וכוסיד'

נתיך נגדך נשכחך נפארך נרומךך נמליךך ונקדישך ונעריצך ונזכר שמך
 מ: כט אלהינו ית דתי העולמים משוכת ומפאר עדי עד שמר הגדול ית כבוד
 אחתה מלך מהלל בתעבות * ויאמר מזכור התודה בנעמים וזכוריה נ: כמ
 כל הקרנות עתידין ליחבטל וקרנן התודה קיימת לעולם * ויאמר תהלת
 לדוד כבוונה כי האמר תהלה לדוד שלש פעמים בכל יום מונבט לו שהוא
 בן העולם הבא * ובפרט צריך לכיין בפסוק פותח את ידיו * והוא עולה מספר
 שני עשרת העולין תשעים ואחד * והוא שם אחד מתחיל ב' יוד ומסיים ב' הית
 וית * וצ' רש ידך כלומר יודיך * ומשם יורד בל השפע וכל הברכה לעולם *
 והם כתיב וסברך את העליונים ואת התחתונים * וזכור גדול ונורא * ויתר ויתר
 צריך לכיין בתהלה לדוד שאמר תפלה מעום ידוקדם מנחה * והם העיקרים
 לבקש מונות ופרנסה * ומה טוב ומה נעים שימריש פרוטה לצדקה בכל בקר
 כשאמר פותח את ידיו * והם שתי פרוטות כנגד שתי יודין * וצדק לפניו יהלך
 ראשי תיבות עלי * ובה תגדה תפלתו מכל צד ומקטרג ותעלה במעלו בדרך
 ישראל מן מעכב לו * וכן ענין הוסיפת שחותכין כל פגע רע ומזיקין חסעכבים
 התפלה מלשון וזכרך לא תומר * וכשיאמר הללויה יכוין בשם אלהים כי כן
 עילה והם עשרה פעמים הללויה כמנין עשר ספירות * ומי שיש לו לב להכיין
 יכוין בכל ב' הללויה כל אחד עם בת זוגו * וכן בהללו אל בקדשו יש עשרה
 פעמים הללויה והם זכרונקבת * עשרה ועשרה * והוא השם שלם שיהיה
 במהרה בימינו השם שלם והכסא שלם * ויאמר ויברך דוד ויכוין בפסוק לך ה'
 הגדולה והגבורה והתפארת וכו' כל אחד במדתו * ויכלול אותם עם המלכו לך
 הממלכה והתנשא לכל לראש * ויאמר שירת הים כזמרה ושרי ושבת מלה
 במלה * והזוכה לומר אותה כראוי בעולם הזה זוכה לאומרה לעתיד עם כל
 ישראל * ומסיים בברכת ישבת * ואין להפסיק בין פסוקי זמרה לישבת *
 והיא שבת גדול ונורא ואי כי שלמה המלך עה יסדו ולכן רמז בראשי תיבותיו
 ש"סך לעד מלכנו האל המלך * וראוי לכיין בחס למלך שהשלום שלו * ויש
 בויג מיני שבת * והם כנגד ג' נסדות וכנגד ג' נהרי אפרסיון * שמתקשרת
 הכלה בהם * והם א' צרופים כלולים בו והם סדורים וכו' ונקבה טצה שיר זכר
 ושבתה נקבה * וכן הלל וזמרה * עז וממשלה * נצח ונבורה * גדולה תהלת
 תפארת קדושה * ומלכות * עם האמצעי והשלשה כלולים בשני עוהם אחד
 והם כנגד שש קצוות לזכר ושש קצוות לנקבה * וצריך לחכרם יחד וליהרם *
 כיוה עקר היחוד והוויג * בענין שמע ישראל * וברוך שם שהשם * כנגד שש
 מלך חי העולמים לכלול שתי המדות כאחד * ואומרים שהוא להשלים אותיות
 של שם אברהם * הנרמז בראשי תיבות אלו אל התודאות * ארון הנפלאות *
 בורא כל הנשמות * רבין כל העששים הכותר כשירי זמרה * מלך חי העולמים *
 מצד אחר נראה לי שאינו מוכרת לאוסר * מפני ששצנו בשבת זה טו' תיבות
 בענין

צענין שירושבתח • עם ברכות והודאות שהם חמש עשרה תיבות של שבת
 והיא החתימה מעין הברכה • והאומר אינו מפסיד כלום • ומי שאינו אומר
 אותו אינו סוּעָה כיון שיש פנים • ואין לדבר בין פסוק דומדא • בין ברוך שאמר
 לישתבח • אלא להשיב מאני הכבוד ולשאל מפני היראה • בקריאת סמע • כיון
 שיש ברכה לפניו ולאחריו • ואם יש לו עסק של מצוה לעסק • או צרכי
 רבים למקח ישרים • ברכת ישתבח • ואחר כך יעסוק במצוה קודם • ויצא צד •
 מצאתי כתוב • כונת הקדיש צריך שיכוין מי שאינם הקדיש להקדיש להמשיך
 טעם וברכה מלמעלה למטה כדי שיהיה השי' שלם והכסא שלם • והוא יתגדל
 ויתקדש שמי' רבה כלומר שיתפשט שם זה הרמז בשמי' • אל החסד וגדל
 הגבורה עד המלכות • שהיא עלמא די ברא כרעותיה • ויהיה השם שלם בכל
 ארבע איתיותיו עם המלכות יחוד שלם • ויסליך מלכותיה • לקיים ומלכותו
 בכל משלה • ואוצריקים יראו וישמחו • ויצמח פודקניה ויקרב שמי' • וצריך
 העינה אמן ליהוד כל הספירות בתיבת אמן • נאלף אל הכתר והחכמה • כמס
 הכונה עסנדולה ונבורת • ג'ון פשוטה • התאששות התמארת עד המלכות •
 חוה כוננתם זלדה לומר אל סלך נאמן • בשלשה איתיות של אמן רמז לזה
 הענין • אל כתר עלין • סלך • הבינה עם זרועות עולם • נאמן • תמארת
 ומלכות • נאמן פשוט ונאמן כפוף • זכין עליה אמן כמנין שני שמות אלו והיה
 יצריך ליהודים יחוד גמור משולבות אשה אל אחותה • ויוצא כן אמן שם אחד
 והוא אותיות של אחריו • אחר אלף בית • אחר מ' נון • אחר נין ססך • ועולין
 במנין לב • כל קו האמצעי והם השלשה שמות השנים הנזכרים • ויסם אק"ס
 חוה היחוד האמתי שהכל תלוי בו • והם נקרא' שם אלישיע • שבו היה טס מסוף
 העולם ועד סופו • ובו נמלס יעקב אבינו מן המלאך כשעבר את מעבר לבק •
 והוא רמז יחוד ברכה קרושה • והמכוין בזה השם לא חשוב תפלתו ריקס • והוא
 רמזו ב' עיניו ביום קראנו • ועל זה אמרו גיורל העינה אמן יותר מן המברך • היא
 שמי' רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא • • באלו השבעה תיבות שהם עיקר
 הענינה יש בהם שמונה ועשרים אותיות שהם נרמזות במסוק ראשון של תורה
 בראשית וכו' הם שבעה תיבות ושמונה ועשרים איתיות • והם כנגד יד' ימין • ויד
 שמאל • שיש בהם שמונה ועשרים פרקים • אלו השתי ידים נרמזים בשלשה
 שמות של יחוד לבק אלהינו לבק • יד אותיו כנגד יד' ימין • וסאו יוצאים שלשה
 שמות אחרים כחז' כמוכס כחז' • שהם ארבעה עשר אותיות כנגד יד' שמאל •
 שהם נרמזים בכינה • ואלו השש שמות נרמזים כמה שאמרו • העינה אמן בכל
 כחו כח • ו' קורעין לזר רנו של שבעים שנה • שהם שבעים שרי • ככין
 שהוא מסכים יד' ימין • ויד' שמאל עם היו' שהוא המכריע כולם • מסכים
 להסיב לו • וכח הסומא אין לו כח להדע • שכשזה מתגדל ומתגבר וחונף •
 וזה ענין שאנו אומרים כשמתחילין הקדיש ועד גדל נא כח • • והוא כחם ה'

סדר היום

הנרמז בארבעה אותיות ההו"ה עם מלואם הסארבעה עשר. והעונה אמן בגדיל ומסטיך כח הקדושה והטהרה ומחליש ומשבר כח הסומאה רוח הקניז לומר קדיש על המתים משום שנעניית אמן בכל כמו כאשר אסרנו מסטיך כח הטהרה ומצננים גיהנם שעה וחצי שעה וחצי. ומכריז כח הסומאת שלא ישלוט באביו או באמו באותו זמן. אלא אדרבא מביאין אותו לנגן עדין ויש הפרש בין האומר קדיש לעונה אמן כי העונה צריך לכוין באלו שבגדת תיבות עד עלמאי להמשיך את העליון בכח אותיותיו. והאומר קדיש צריך לכוין בכח תיבות של קדיש עד דאמירן בעלמא ויא לעילא לעילא להשלים מנין התיבות שמחתילין המנין סן. הא שמיח רבא. אבל מי שלא יאמר אותו יכוין במלת אמן להשלים הטמנה ועשרים וסני בהכי וכן נהגין. ברכו צריך לכוין מלת ברכו לתכמה עם הקוץ שלח קוצו של יוד. את לבינה. זקוק תפארתעם ההקף המבורך. יסוד. וענין אחריו ברוך המבורך לעולם ועד. ברוך ביגה עם חכמה והקוץ שלח זקוק תפארת עם זרועות עולם. המבורך יסוד שהוא מבורך מכל. לעולם השכינה עם כל מה שלמטה ממנה ואין אנו אומרים בו אתה שצריכין אנו להמשיך השפע מעולם העליון שהוא עולם הנסתר. ויש בו חמשה תיבות רחוז להא העליונה שנאצלו ממנה הנשמות. ואמרו במדרש רות על פסוק חדלו לכם מן האדם וכו' שהנשמה אינה נכנסת להתיישב בגוף האדם עד שיברך ברוך המבורך לעולם ועד. והיא מסתנת באפו עד ברכו. ואם אינו זוכה לברכו הולכת לה. ונטאר ונחשב לבמה. כמו שאמרז'להה ז' תיקרי במה אלא נחם. ולכן צריך לחזר אחר עשרה כדי שאמרו ברכו ויענה אחריהם להשלמת נפשו. ואם אין לו עשרה לענות ברכו אם מברך ק ברכות ביום משלי נכנפו ששניע אמהם לנשמה כסוד א"ק בכ"ר נפש רוח נשמה כהן לוי ישראל. תמלה מיושב. צריך לכוין בה מלה במלה כי היא מתכסיי הכלה הנכנסת לחופה בז' הנערות הראויות לתת לה והם היכולות הנרמזים בתפלה מיושב. היכל הא נקרא לבגת חספיר והוא כנגד יסוד ומלכות והוא נרמז בברכי יוצר אור ובזרא הו"שך והשם שלו הוא שם בן חיותין א'הדונהי כולל ב' השמות הייח' ואדנות והוא המלך הסרוםס והמתנשא לבדו מאז ית'ות' היכל הב' היכל עצם השמים. אל ברוך גדול דעה. והשם שלו אופניאל. והוא דכליל אתחון ועירין באלפא ביתא כי גאלפא ביתות הם אלפא ביתא רבתי בעולם העליון. אלפא ביתא זעירא בעולם התחתון. והבנונית בקו האמצעי. וזה השבח הוא בעולם ההיכלות ולמי היות כאן הדברי בדקדוק אין הפסק בין אות לאות. יבתיכל הוה שרפים עומדים וכנפים לא. ואיתא כוהה מ' בראשית מכללא דנהורין אילין איתבריא א'ינן שרפים בשית גרפינן וכו'. והם המקדשין כלא וקרא זה אל והואמר. ואיתא החם כי המתנישית סודי משנה כראוי ראוה הוא לקדש שש כשרף שיש לו וכנפים. ולקשרא קשורא דמריח כרקא יאורת ובקדושת

ונקדושת אליין שרפים עילאין מתכפין נחשים חרפים התחתונים : וענין
 לשלש הקדושת להקדישו בג עולמות בעולם העליון : ובעולם התחתון והוא
 עולם הגלגלים : ובעולם השמל : ואעפ"י שבעולמות חס רבים כל א' בסדרגתו
 עולם בפני עצמו אפ"ה בכחינ' האמת אינם אלא ג' : ולכן אפ"ה מקדשין אותו לומר
 שאין קדוש כמותו לא בעליונים ולא בתכוננים ולא בתחתונים : וענין קדוש ג' כ'
 מובדל ומפורש שאין לו דמיון ושיוון עם שום א' מכל העולמות : וכולם צריכין
 לו ומתקדשין בקדושתו : והוא אינו צריך לשום א' מהם ולא לקדושתו : עוד
 צריך לכיין כי הספירות כולם משולשות ג' על ג' : וכל ג' נרמזים לעולם אחר :
 וצריך לכיין קדושת הא' חכמת עם כינה וקוצו של יוד : קדוש חכ' ודועות עולם
 עם המכריע : השלשי השוקים עם ח' העולמים וכולם מריקין שפע וברכה אל
 המלכות והוא ברוך כבוד ה' מסקמו וחד כונתו בכל רמלותיו בין ביהוד בין
 בקדושה בין בברכות לעבור את מעבר זב' : להמשיך השפע מאתו ית' וית' אין
 סוף לרוממותו אל המלכות שכינתו ביהוד אסתי : ובוה יתקיימו כל העולמו'
 שולם בריות ולא בצמצום : ומה שגל' לכיין קדוש א' חכמה בסוד קוצה של יוד
 עם מה שלמטה ממנה גדולה הנצח שהוא קו היסין : קדוש שני בכינה עם מה
 שלמטה ממנה גבורה והוד : קדוש ג' בסוד הרעת : ה' הוא תת' ישראל : צנאות
 נצח והוד מלא כל יסוד : הארץ מלכות : או בדרך זה קדוש א' חכמה גדולה : וב'
 כינה גבורה : ג' דעת : ה' תת' ישראל : צנאות נצח הוד : מלא כל ח' העולמים :
 הארץ לעולם עומד המסקבלת השפע והברכ' ותתן טרף לביהחוקק לנערותיה
 בכבודו הוא השפע היורד מלמעלה למטה : והאופנים לעומתם : הם ע' שר' כחות
 בעולם העשייה ימשבתים לעומתם ח' צירה : ברוך כבוד יסוד עם מלכות על
 ידי תפארת : מסקמו מבינה כי שם ביחה : היכל שלישי לאל ברוך כנגד
 נצח והוא נקרא היכל ניוה : והוא ברוך מסוד אל : וכונת התפלה עולה
 ומתקשר בהיכל רביעי כי זהו דעת המתפלל ליתד התחתונים עם העליונים
 ישפיעו לתחתונים ונעשה הכל קשר אחד : יש בו עשרה מיני שבת סרוב
 וקדוש : פועל גבורות : עושה חדשית : בעל מלחמות : וזרע זקנות : צמצום
 ישועות : בורא רפואות : נורא תהלות : ארון הנפלאות : כנגד עשר ספירות
 על הסדר : מרוסרסו לכתר עליון שהוא מרוסרס על כל ברכות ותהלה : קדוש
 חכמת : שם של קדושה באה והיא נקראת קדש ישראל : ופרשת קדש לי
 כל בכור רומסו : וכל קדושה מצד יסין : פועל גבורות כנגד כינה : רדינן
 מתערין מינה וממנה יניקת הגבורה והיא מקור כל הדינים אעפ"י שאינם מתגלין
 בה : עושה תרשות גדולה : זהו גדולתו וטובו שהוא מתדש שוביבכל יום תמיד
 והוא מקור הכל לתרושי העולם : כי עם ראשון למעשה בראשית בו הוא :
 ותדוש הראשון שנתגלה ממנה היה והוא האור : ומתדושה נעשו כל התרשות
 בעל מלחמות כמטמעת היא ועבורה אשר היא לוחמת עם כל עוברי דת ודן
 וכל

וכל קפסו ומריבה מצדה היא • וכל כחות הטומאה והמקפידין והמקילין
 מסנה יציקתם • וכולם דם רציעות הכרודות לחכות לכל ספאן
 ומסכר ולא אנד שמוע • והיא מסכמת עמה • ויקוב הרין את ההר
 וזרע צדקות הוא התפארת שהוא מתיוך הקצוות ועושה שלום בנייה ומצמיח
 צדקה ותחלה • והוא זרע צדקה על ידי הצדק בצדק ועושה צדקה בכל עת •
 כצמיח ישועות • הנצח מוליך לימין משה וזרע תפארתו • והוא הרועה הנאמן
 אשר על ידה נצמחה ישועתנו מכור הגדול מכצרים • וממנה יעל ידה תגלה
 ישועתנו לנצח כל הקמים עלינו ולהשיב גמולם בראשם כי נעימות בימיך
 נצח • בורא רמזאות כנגד ההוד • שאף על פי שכדת הרין הקשה הסכים להרין
 היא כרפה את הרין מעט ואינו מתנהג כל כך בתוקף וזה הוא רמזאה מקל
 החולי שלא יהיה כל כך קשה • גורא תהלות כנגד חי העולמים • שהיא כולל
 כל תהלות והוא נרצסד התפארת שנקרא גורא • ועליו נא מה גורא הסקופ
 הזה ארון הנפלאות היא המלכות אשר בכל משלה • והיא מלאך האלהים
 החיילך לפני כהנה ישראל והוא הנלהם להם במצרים • והכה אותם בעש מכות
 ועשה אותות ומופתים לחוציא עם בני ישראל • כדכתוב והנה לא שמעת עד
 כה • לכן צריך כל אדם לכיין היטב בישנחים אלו • וליחד עשר ספירות בלי
 מה יחודגם ר ושלם בהיכל הזה • היכל רביעי • הוא המחדש טובו • כנגד
 היכל הזכות ונקרא היכל הזכות שאין השאלות והבקשות והתפלות יוצאים
 בשם עד שמעינים בהם אם יש בהם זכות אם לא • והיא מחד יצחק כי מצד
 התעוררו השמאל הווג נמצאין ווג בל עדו לכן כל צד הרוש טוב שמתחדש
 בעולם הוא מצדו שמעורר את האהב • ומתוך כך הטוב מתחדש ומפני כי מצדה
 נגנו האור הגדול אשר נברא ביס ראשון מצד הרשעים שהיו בעולם ולא היה
 מן הרין שהיהנו מסנו ונגנו לצדיקים לעתיד לבא • אפילו דכי אם לא כולו
 מכצחו מתחדש כמנו מעט מזער לתועלת העולם ולקיומו שלמלא כן לא היה
 העולם מתקיים • וכצד זה נקרא מחדש טובו • ואין טוב לא אור כמא דאחמר
 וירא אדם את האור כי טוב • ומטעם זה אנו מסיימין בו יוצר המאורות שני
 באות אור הצפון ואור השמש היכל חמישי • היכל אהבה • ומא ברכת
 אהבת עולם אהבתנו וצריך לכיין בברכה הואת הרבה מאד שכוללת דברים
 הרבה וכפרט בענין נתינת הדת והחקים והמשפטים אשר צונו אֲדִינו ונבחר בנו
 בכל האוביות וקדשנו בכל השונות בתתה לנו כלי חכמתו וחשק שעשועיו
 תורה חכה וקדושה מרוב אהבתו אותנו ונחמלתו עלינו בעבור שמו דגדול
 ונעבור אנוהינו שנפחו בו • ואנו מתפללים בת לא ית' ית' ית' ית' ית' ית' ית' ית' ית'
 הירחו להבין להשכיל שלא ינוע לריק זה ולא נלד לכהלה ויטע אהבתו
 וראתו לבנו ולעבודתו יקרבונו • ומגדל מעלת ברכה בענין לכבוד התורה •
 אנו רואים כי מי שלא בירך ברכת התורה ואמר אהב עולם נבחר בה אותה הע'

פברכת התורה שגדולה היא כברכת התורה שכוללת ברכה ובעצמה לאלית
 על נתינת התורה ותפילה שיריכנו בה ולכן צריך האדם שיכוין בה לשני
 צניניש ויעיל הרבה ללמוד ולפתיחת לבו וסמיים בה הבוחר בעמו ישראל
 באהבה כי לא מצד קדושתו וישר לבבנו זכינו לכל הכבוד הזה ולכל הגדולה
 הזאת כי אם מצד אהבתו וחמלתו הגדול וקירין את שמע אהר הכרחה הזאת
 כי ראוי לנו מן הדין ומן השורה לאהוב אלהינו מלבד דאהבה שאנו צריכין
 לאהבו מצד עצמו ומצד גדולתו צריכין אנו לאהבו מצד הטוב והגמול שגמל
 עמנו ליחדנו לשמו ולקרבתו לעבודתו ואהב אותנו אהבה עוז וגם אהבה צריכין
 ליחד אותו עלינו ולא להפטרון כי אין עוד מלבדו ולא הוא אותו ככל לבבכל
 גפש לזה נתקן בהיכל הזה הברכה והקריאת שמע כי שניהם כאחד אהבה
 הם אם אהבה שהקב"ה ית אהב אותנו אעפ" שאין צריך לנו ואם צדק
 מה נתן לו אם מה מירי יקח ואמרו הכי חשק אותנו לעם והבדילנו משאר
 העמים באהבתו ואת אבותינו ומשמרות השנועה אשר גשבע להם אם האהב
 שצריכין אנו לאהבו מכלש וכש שהתיינו כיום הזה וגמל עמנו חסדים טובים
 ואהבה שצריכין אנו לאהבו היא ליחד את שמו פעמים בכל יום בבקר ובערב
 בשכנו ובקומו וכן נתקן בערב קריאת שמע אהר אהבת עול כי היחוד מצד
 האהב כי מי שיש לו חשק בדבר אחר אין ראוי לו להשתיל בו אחר וזו לא ליכור
 תמיד אותו דבר ולהיותו בין עיניו וכן ענין זה בתפילין שהם יהוד אהר נאמר
 בהם לטוטפות בין עיניך שלא יסתדעתו מהם ולכן אין לקרוא קריאת שמע
 בלא תפילין ואם קרא מעיד עדות שקר שנראת שכין שאין לו תפילין אין
 יחודו יתוד שהרי מסייד דעתו מסגו ומקדושתו אהר שאין לו תפילין בין
 עיניו להדבק בקדושתו שהוא יתוד בפועל וזאת בקריאת שמע של ערבית
 שאינו זמן תפילין שאין צריך לקרות עמהם כוננת היחוד ראיתי כתוב
 שצריך האדם לכיין כשאומר שמע בפתח הראשון שאין דרך ליכנס למקום
 חפצו לא דרך שם והיא שם ארנות וכן בתפילתו אנו מזכירין אותו ראשונה
 להכנס בו תחלה וכן הוא אומר בזאת יבא אהר אל הקדש וכן עולת שמע
 כמספר בלאת וכן שם ארני עולה כמנין היכל שהוא החיכל שאנו נכנסים בו
 תחלה ובמילואו אלה דלת נון יוד עולה תרע"א דל פתח בלשון ארמי
 ולשון שמע גם כן מלשון אסיפה וכנזך כענין שמע שואל את העם רמו
 שהיא כוללת ומאספת הכל בתוכה כענין שנאמר כל הנהלים הולכים אל הים
 עוד שמע שם ע"לפי שסביב הקו האמצעי הנקרא חשם הגדול שבע ענפים
 משתרגים ממנו וכנגדם התורה שכתב שהיא עץ החיים מתברשת לשבע ענפים
 פנים וכנגדם למחא יש שבעים טרים וענין שמע ישראל ליחד כל הענפים
 כולם יחוד גמור עם כנסת ישראל וישראל הוא ישראל סבא ויא ישראל מש
 הוא יעקב אבינו ע"ה כי יעקב אבינו לא מת והכי איתא במדרש רות הנעלים

אשתא דכע אמרי שמע ישראל למאן אמרי לא הא תנינן עקב אבינו לא מת
 וקבה תתם ליה נא כורסית יקריה למהו תדיר סהרא על בניו . וכרקא מיהוי
 וסיה דקבת . אמרי שמע ישראל . הוי סהיד עלן דאנן מיהוי סמיה דקבת
 כדקא חוי בהתיא שעתא נסלי ליה ליעקב בד' דמין מרישן לר' סטרין דעלמא
 זסלקין ליה קמיה מלכא קדישא עילאה וסכרד ליה בו ברכאן . פתח ואם זכא
 איתו אנא דורעא דא אוליד בארעא . זכאין אינון בגין דקא מעטרין לאכתוון
 הכי . בהתיא שעתא כל חילי שמיא פתחי ואמרי בשכמלו . זיעקב פתעטר
 בתליסר נהרי דאפרסמונא דכיאי וכו' . והיחוד האסתי לכין בסדר היחוד כמו
 שפסינו בהקפת המזבח . והוא דרך ימין כמש' בא לו לקרן מורחית . מורחית
 צפונית . צפונית מערבית . מערבית דרוםי' . ובתחלה אנתנו נכנסין בה בעצמה
 ג' עלות אותה לקבל שפע וברכה . והיא נקראת קרן שהיתה לראש פינה . וכן
 דוד נמשח בקרן . שאחז במדה הזאת כרכתי זאת תיתה לי וכו' . ועל כן נמשכה
 מלכותו מלכות כל עולמים כדכתי' דוד עבדי נשיא להם לעולם . ומהקרן בא
 לן דרוסית הוא ישראל סכא . והוא שמע והוא הקרן . ישראל . ישראל סכא
 ונקרא דרוסית דתוקפיה מן הדרום . מורחית . היא חכמה כי' מסנה זריחת האור
 והוא השם הא' אלהינו . הוא ביגה ודיא צפונית שהיא לצד צפון . והוא מה רב
 טובך אשר צפנת ליראיך לע' חב . צפונית מערבית תת ומלכות והוא השם הג'
 ונקר צפון שאותו בגבורה מצד צפון וכל הכ' קצוות נכנסין בו כיון שהוא סכריע
 ועולה בחוץ איתו מה זגס מוח . וכן מורה מערבית . היא המלכות והוא תיבת
 אהרן . וצריך לקצ' קרן שאחרי הדלת עם האת' שהוא אחריה חתו שחם מערכי'
 דרוסית לחזור ליחדה עם האת' והוא העקר וכל היחוד נרסו בתוכה אהרן אלף
 והוא הכתר קיצו של י' דומפני שהוא בעלם אין להארין בו . ח' מתכסדה עד
 תי העולמים והם שמונת ספירות . הדלת היא המלכות . וצריך להארין בה
 כדי להמשיך אליה כל הספירות . ולח' עלות אותה אל החו' . והוא את ד' את
 ואחות . גלמי' שכוח היחוד הנו לא נתיחדה המלכות כי אם ברסו הדלת לכד .
 אכל עקר היחוד תיח' על חו' קצוות סכרין של הזכר . וחם ח' אל ריגה . ח' לא
 שכל לנו אותה בתוכה אהרן מראש ועד סוף כאשר ביארנו . והיינו כמחשבת
 אכל לא בדבור שירמח ליה יחוד גמור בראוי ליה וכאשר נגמשה הפתח . אמר
 זלחה משל לבת מלך . שהוריה ח' עיקי קורה . דהיינו המכושם ודריית דחטוב
 העולה מן הקדרה . והמשל אל היחוד הנוכר . שלא עלת לה ממנת לא דית
 יחוד דהיינו במחשבת ברמיות חרלת שזכרנו . ונגמשה אותה לח' לפעום פעם
 במש' . מן הקדרה כפועל . ולחיותה נכללת עם האחיות . וחם השלשה שמות
 ה' אלהינו . שמורים יחוד לשלשה אותיות של שמו הגדול . והיא אחרונת
 אשר דומות אליה לא נזכרת כי אם ברסו על ידי דבר אחר . תאמר יש לה גנאי'
 שנראה שמקנאה על יחוד האחרות כפועל . לא תאמר יש לה עקר שנמשך

אותה לה להתיתך עמהם במלח ידועה ומורה אליה יחוד גמור משרת סטרוין
 דילה • הביאו עבדיה והם ישראל התפצים בתקוניה וברכשטייה ומיחדין
 וותה יחוד גמור בעצמה ואמרים בשכמלוי וזהו תקוניה שצריך לכונן בברוך
 שם • וכשם שביחוד שמע תקענו כוננת היחוד בתפארת • שהוא סיוב קרונה
 חסוכה • מערבית דרומית • כך צריכין אנו בברוך שם להעלות את השכינה סן
 התה לה חכמה • במלח ברוך ששם מקור חכמות כולם והיא יוד ראשונה של
 שם שם היא הבינה הנקראת שם גדול שם עולם הא ראשונה של שם • כבוד
 הוא התפארת כלל שש קצות • מלכות • היא המלכות • היא אחרונה של שם
 לעולם • שיתקיים היחוד לעולם באחתות • ועד • הינו אחד בחלוף איתיות •
 ויום תחלפת באלף באלף באתה ששית • ססדרה כך או בהגדר ורובו • עין
 מתחלפת בחת כאלמא באתה ראשונה • ססדרה כך • אל בתגדר הקוץ זף
 הע וכו' • והדלת הכי אחר • וגם בוח הביאו לה עבדיה כחשאי • שאנו אומרים
 לשון אחד בחלוף איתון כפי שלא • בינו המקטרגין ויקסרו עלינו בעוד רשע
 לנגיד עד שינא משיח צדקינו במדרה בימינו • כי אז נאמר במידוש ה אחד
 ושם אחר • וכמאמר • ואחור • לומר כוננת היחוד בקצוד באיזה הדוש •
 שמע צריך לקבל עלינו עול מלכות שמים • וכן ראשי תיבות של שמע עול
 מלכות שמים • וכן ראשי תיבות שחרית מנחה ערבית ועול מלכות שמים
 היא המלכות תתגשא ותכונן לעד • ומלכות עולם מהרה תתקצר ותתאבד
 במהרה בימינו • ישראל • הם שלשה האבות הסבונים נשמי ישראל • כמאמר
 שלה • וצריך להכיר המלכות שהיא הרגל הריבועי עם האבות שהם שלשה
 רגלי המרכבה • לחיות המרכבה שלם • אחריה את אנו מוכידין האדם העליון
 הוא שם בן ארבע ה' אהינה אחר • השם הראשון הוא חכמה והיא יוד ראשונה
 של שם עם הקן שלה והוא פרשה ראשונה של תפילין שהיא קדש לוי • אהינו
 בינה • הוא אלהים הייטו והוא חכמה העולמות כולם • לודד אנו מכנין אותו
 אהינו שיש לו צדוענין עמנו • פרשה שנייה של תפילין • אות שניה של שם
 ה' • נוף האילן עץ החיים עם שנעים ענפין • והיא פרשת שמע בתפילין •
 אות שלישי של שם • אחד יסוד עם מלכות סודבר בכו • פרשה רביעית של
 תפילין • אות רביעית של שם • בשכמלוד לקסט הכלה בשבע הנערות הראויות
 לתת לה הם שבע היכלות • שית סטרוין דילה להעלותה מקושטת עם בעלת
 היחוד הראשון לוכר והשני לנקבה • והחוב בשעת התפלה קול רמסה דקה •
 ואישאל מקומו יא כשלוש נמצא לפיזה שביחוד קראת שמע המלכות
 מיוחדת עם הספירות הך כלל • אבל בברוך שם היא פרט • והוא שנאמר
 בוודד הכלל וזו פרט • זה תורה שכתבנוה תורה שבעל פה • ויש באותיות
 שמע ששה תיבות וחמשה ועשרים אותיות • כנגד השכינה שנקרא כה כד
 ליתרה לעולם עם הגנין בכל דבר • ושני פעמים שאנו מיתרים בכל יום הם

סדר חיים

כה וכה ונכת זה היחוד חרף משה את המצרי כד' ארפן כח וכה והם עולים נ'
 כנגד נשערי בינת והואמר בכל יום יש לו חלק לעד ומגדיל כח הנשמה אשר
 חוצבה ממקום הבינה ומחליש כח היצהר הוא המצרי המצר לארס בכל עת
 בתהולותיו ובמעצותיו וכן דור לא הרג לגלית אלא כוח הכח והוויקתה
 חלוקי אכניס כן הנחל הם התיבות שבשמע וכד שוי לון בקלע נעשו אחד
 והנחל הוא הוילוקלע עולה אחד באלפא ביתא של א"ק בכר חמש ויחוקק
 דוד בקלע ובאבן דל' ביחוקק בה ושכינתו קלערמו לחת קול עקילו שנחצנו
 לשבעים ובאבן היא השכינה ד' אבן מאסו הבונים ואבנא דמחת לצלמא
 וסלאת כל ארעא מלא כל הארץ בכוח וביחוד כרוך שם שש תיבות
 ועשרים וארבעה אותיות כנגד שש קצוות דילה ועשרים וארבעה אותיות כנגד
 כד תכשטיין שצריך לקשש הכלה בתם והם ארבעה ועשרים ספרים זו סדרי
 משנה וזוה הנערה באה אל המלך וזה עקר היחוד ליחד תורה שבכתב עם
 תורה שבעל פה ואותיות שמע וברוך שם עולין שם שכן התורה נדרש מט
 פהור מט סמא והם בכינת זב יחודין כנגד תפלות תפלה של ראש יוהיא
 רמו לעולם העליון עולם הזכר ותפלה של יד שהיא כנגד עולם הנקבה
 בתפלה של ראש ארבעה בתים כנגד ארבעה אותיות של שם בן ארבעות וית'
 ותפלה של יד בית אחת מפני שהיא היכל ומושב לשם בן ארבעית ומה שיש
 בזה יש בזה כי הכל אחדות השוח ואין שני בין זה לזה אלא כדמיון וזכר עם
 נקבה זה עלה וזה עלול זה נותן זה מקבל זה משפיע זה מושפע וזלענין
 זה מכנין אותם זכר ונקבה וזאתה ה' פרשה דגמרי יחוד שצריך חסיח
 ליחד באהבה גמורה שלמה ככל לב ובכל נפש דאי לאו הכי לאו יחוד דזוה'
 ולא אהבה אקרי ויש בפרשה הזאת רמו לעשר הדברות כלם רמו לרבודין
 שבכתב כנגד היחוד הראשון של שמע ויש בה מט תיבות רמו לשם בין סב
 אשר יקתו מצד הנקבה וזוהו כד לכלול היסין עם השמאל כמו שכרוב
 בזהר במקומו ופרשת וזוהיא אם שמע פרט קבלת עול פאות כנגד תורה
 שבעל פה רמו ליחוד בברוך שם וזוהיא מצד הנקבה וזוהי בה שתיים ושבעים
 תיבות ערו שמתם בכלל רמו שם בן עב שהוא מצד החסדין לכלול היסין
 עם השמאל כי כל אחד מהם לתברית ואז זה בלא זה זה כונת היחוד לזכר
 שני הקצוות עם זה כי אעפ"י שתיים חסדין חסדין חסדין חסדין חסדין חסדין
 רחמים וזהו חסדין זה מסיבחה מריע אין שני חס ושלום בין זה לזה כי הכל
 אחדות גמור ואין שני ואין חלוק בין זה לזה תלילה ואם אנו מוכיחין זמנין
 שמות משונים וענינים מחלקים היינו למיקוצר דעתנו ומיעוט השגתנו שאין
 אנו יכולין להשיג הענין ולחבנו כי אם בדמיון ומשל וזוהי דאי זאנלי
 שניג הענין ממה שאנו רואין בעינינו כוח העולם השמי אכל למעלה אין
 שני ותלוק תלילה ולענין תחת צריך רוחב לב הרבה מצד הרבה מצד חזרת
 השכל

תשכל להבין הדברים כאשר הם על סתכונתם ומי שאינו מבין אותם לא יהיה
 לו עסק עמהם ולא יכרוך ויחשש אלא עד מקום שיר שכלו סוקת ומסגרת
 וחשאר יגחחו עד שיבא אליהו זלטי ומלאה הארץ רעה אתה כמי לים כסלים
 מוסחתם עדויאמר חמישים תיבות ייהם רמו לעולם הבא ג' שיערי בניה
 סוד היובל הקורא דרור לכל יושבי הארץ כי באמצעות למוד התורה ועשיית
 חמצות נטח להיות גאולים ולמען ירבו ימיכם וכו' ונוכה לתחיית המתים
 שנאמר לתת להם מרשת זיאמריש בה צוים מצות ציאת והיא מצודת
 רבה וזכר לכל המצות והיא קלה בעשייתה ולכן עונשה מרובה וגדול במאד
 מאד ויש בה רמו לענינים גדולים ועצומים במנין החושים ובמנין חקשרים
 ובמנין החוליות ובמנין הכריבות ובמנין האצבעות שמונה לענף וזרבע לגדיל
 וכל ענין מאויש לו סוד ורמו לעניני עליוני כי לא נבגל ליושג היא זכר לכל
 חמצות ושכר המקימה גדול כל כך עד שאוכח ומסמסין לובמה וזכמה אלא
 שיש בה ודאי רמו לענינים גדולים והמקיים אותם מקיים את העולמות ואת
 כל המצות כלם ויאשרי אדם המשיג אותם ומכוין בהם כיוה יובל להקר אדם
 בשלמות מה שאין כן לעושים המצות מצות אנשים מלומדה והם דומי לקוף
 בבני אדם ועל זה צריך כל אדם לתת את לבו לעשות כל מצוה ומצו שתבא
 לידו לשם הצדיקה אותה ולשם מה שהיא לשמו ולשמה יבזה עושה דושים
 ובורא מלאך אככל פעם שעושה המצוה וזכמה גדול במאד מאד יש שאחזים
 הציצות ביד השמאלית ומניחין כנגד לבן כל זמן קש' ויש לוהרהר מה מהסדר
 בל עצמותי תאמר נחזי סי' כסך וראוי לעשות ולכוין בזה כיהנה לכוונת
 מאד משועבר לעשיית המצות וצריך להביט בהם ב' זיאמר כשאדם וראיתם
 אותם וזכרתם ולשים נגד מגיו זכירת כל המצות כשיבאו לידו לקיים אותה כינסק
 אומם וישים אותם על עינו וזחבק איתם עם לבו וכל העושה זה זכו צדקה
 להרהר המצוה ולרומסה שכרו הרבה מאד זלא יעושה אם ילעזר עליו כי
 תמלע לענינים מסגוריו ולרוע מולו כי כל המוסף בראת שמים ובקיים
 חמצות מוספין לו תיים וטובה ויש בקשר רמת תיבות חסד שליטה ובחוקת ש' צ
 ת' אלהיכם אמת מסלים תרמם במנין אברי של אדם וזלכן צריך לכוין
 בשמיעתן ש' צ ומי שאינו מכוין בהם חסרם לו אותן השלשה אמרים והוא
 בעצת שאינו יכול לתקן כי באומר אלו דמה תיבת מסעמר כל דמה אנדני
 לעבודת אלהינו וכל אחריש לו חלק כל אותו היום בעבודה וכשחסר מהם
 ולא השלים המנין בראה כבעל בוס ולא זכו כל אמרו להשלים העבודה
 ורעמ' שאמרים שיש תיקון אם כיום לבוין כס' ודק של דציצונן קיים זכר
 שעולין תשעים עם האלף של אמת שהם צ' א כנגד השני שמות קיף ואד'
 ובחוד שני שמות לו כל האמרים מסתלמים ויא טהם וזק המס כנגד שליטה
 שמות קיף כל א' עולה כו' וראותיות הרי שלשים וז' פעמים ל' דם צ' יהם

נגד השלשה תיבות שחסרו מקש' להשלים הרמ"ח יוכן בערב יכוין בואו של
ואפונה במילואה שעולה שלשה שמות בזה האופן י"א בחשבון קרמ"י רוצה
לומר שתשוב עמה סמום כל האותיות הקודמות לה באף עולה כ"א כמנץ
שם אק"ף הרי לב' ווי"ב שמות של אק"ף וד"אף שבאמצען עולה כ"ו כמנץ
ק"ו"ב בחשבון צור"י י"ד למעלה י"ד למטה ואו באמצע' הרי שלשה שמות
אמ"ה יותר טוב לכיין במלות שחזון מוציא מפי' שהן מן הקש' עצמן וחווה
אותם לכתחלה על זהוזה מסלים כונתו י' לכן כל ירא שמים צריך שיתדל
לקרוא קש' עם הציבור' במל ואם גמר קוד' ימתין לכיין באות' תיבו' ואם גסרו
הצבור קודם יסחרו חיש לגמור כדי לשמוע התיבות במקומם ואם אי אפשר לו
להישגם כי רב המקום בניחם י' עמוד במקומו וישתוק ויסע' לשליח ציבור
ואח"כ יגמור ונל' שיעיל לו כיון שהוא עומד בתוך קש' והב' הרמ"ח עצמן
ויאמר : אמת ויציב מלה במלה והוא שבת גדול וגורא ויש בתהלתו ס'ד
ח"ן : האלף של אמת ליתר השני שמות שאמרנו והם כולם תכשיטין לכלה
ליתר אותה עס בעלה והיא מרגינתא דלית בה שימי' ושמעתי טוה השבת של
אמת רציב שלהו בני הגולה שהיו רחוקים מירושלם ולא היו עם עורא בבבל
ושלת עורא אחריהם ולא רצו לעלות בארס שכיון שהיו עתידין להגלות
עם אחרת ונית המקדש עתיד ליתרב למת לגול הכפיל יגוננו מעם אחרת
שוב לגול עמוד במקומו ולעבוד ארת' ה' ושמעתי שדה' אנשי טול' סולדת
והקרובים אליהם יוכדי שלא יחזיקו אותם באנשי רשע ומחסדי אמנת הלילת
כתבו להם זה השבת הגדול ועינן השלשה גליות והאולות הנרמזים בו ויש
בו שמונה פעמי' אמת שהם כנגד שמונה גאולות : ארבעה מהם נמצאו במצרים
כמו שרמזו בפסוק ולקחתי וארבעה בשאר גליות ותשלום השמונה אמרת
באמת ובאמונה ובאמת אשריאיש וכו' והם ארבעה זכרים וארבעה נקבות
שהגאולה עתידה להיות כל תחיה מכה זכר : ויהיה שיר' חרש בעת' : ואריך
לסמוך גאולה לתפלה : והוא ה' העולמים עם מלכות שהיא תפלה לעני' דל'
להגורמה כלום : וצריך לסמוך אותה עם צדיק : והוא השמייע בה ובשלום
יהידי לה שלום ורעוכל עמד כיסוד עב' הבטן דאז הבטן עסר רככול לעמוד
ובשאי' לבטן סוד אינו מתקיים ולא יוכל עסר' ואעפ' שהיא למסת דהוא
למעלה העליון נושא את כל שלמטה וזהו חזון שאמר ר'א' בא וראה שלא
כשרו בשר ודם מרת הקנה מרת כשר ודם הוא מלמטה ומשאו מלמעלה
הכל הקנה אינו כן הוא מלמעלה ומשאו מלמטה והוא שכתוב סמוך ה' לכל
הגופלים והם חירודים מטה : ואחר שסחרו אלו השני שמות גאל' ישראל עם
אדני שפתי צדיק להמשיך השפע העליון סן הנריכה העליונה דהיא הנינה
קשרה במה שלמעלה הימנה : וזהו ומי' גיד תהלתך דל' ימשיך תהלתך
שהיא הכינה ונקראת תהלת : ושפתי' כינוי אל הספירה שכל א' מהם נקראת
שמה

שמה כמנין שכניה ברוך הכורע כורע בברוך וצריך לעשות הכרעה
בשמים וזהו שאמרנו הכורע כורע והם להוריד השפע ראשונה מן המקרהו
העליון הוא הורד אל האדראשונה של שם וליחד אותם שנייה להוריד
השפע מן האדראשונה דרך הקו מן הורד אל האדראשונה וליחד הורד עם
השם קצוות עם האדראשונה ינמצא ארבעה אותיות של שם מקושרו ומשולבות
זו עם זו יחד נסוד ינמצא שני יחדיו א' חכמה ובינה אכא ואסיה ותפא שם
של כל אות ה' והאחד ושמו אחד וכן עולין שם ארבעה אותיות כל' לרמו השני
יחדיו א' וא' וכל השפע יביא אל' העולם הנקרא בדרך שהוא מקור הברכה
זלחבר אותו עם האדראשונה והוא ברוך אתה וכל והזקוף וזקף בשם צריך
לזקוף שני פעמים גראה האדראשונה עם חזי' ולחבר האדראשונה עם ה' הורד
הוא עיקר הכונה להוריד השפע כמל ברוך מקוצו של יוד עד תי העולם עם
העשרה שהיא את ה' ולזקוף העשרה מלמטה למעלה בסלת ה' אה' ה'
השם קצוות ואל' ואל' היא האדראשונה ואל' אבות' ה' הורד שהם אל' אבותם
הכמה ואל' יצחק ב' ואל' יעקב בתר בסוד הרעה ה' הגדול חס' הגבור
גבורה והנרא תמארת' אל עליון ומל חסדים טובים בתר עליון חכ' חוכר
חסד אבות גדול הגבורה תפארת ימביא גואל לבני בנייהם בצה הורד יסוד

למען שמו באהבה מלכות ברוך בשני בריעות בשני היחדיו זהו עם אתה
ה' לזקוף ב' הזקפות להמשיך השפע מן החסד שהוא מן אבותם וצריך
הסחלה שיהיו עיניו למטה בכנסת ישראל יעניו למעלה להוריד השפע
זהכרכה מסקור הברכו ולא יהיה חוצץ בינו לבין הקיר שסיר כל הסחטנו
זלא יהיה דבר מפסיק ומבדיל בין כונתו לתפלתו לא יהיה קרוב בשפתיו ודחו
מכל יתו יקיר חיינו שכגרה כראויס חקירה פניו אל הקיר שכל פנינו
עם שבתו לא היה כי אם בקיר לחבר אותה עם היסוד לחוקקים אותה כמו
שאמרנו למעלה שאם אין יסוד אין הכנין עומד וענין זאת הכרכה גדול עד
מאד ועל זה אמרו חז"ל אם לא כוין באבות תזוז דתפלל כי ביד תלוי עין כל
תפלת יאמר דל' כי השלשה ראשונות היו בעבד שם סוד שבת לרמו וצריך
לעבוד בראה ושימהוהם כנגד שלשה אבות העולם הא' מן אמהם שפרא
הקנה מאד כשרים סכסן האדום המלכי' מתיח הסתי' כנגד יצחק שפרא
בשמותיהם וכן עתיד להיות מתינו האל הקדוש על שם והקריסו את
קדושי יקב' והוא היה שרש הקדושה שהיה שולש קדושה שבת אברהם
יצחק והוא השלשי' ולזה אנו מקדשים שם שמים בכרחה והוא על שם
שנתקדש קדושת שלשה אבות וכולם קדשו אותו חודיענו כעו וטובו בעול'
וסאו לא נמסק קדושתו מן העולם אתה זענן היא הראשונה לטאלה
שוולת הרעה ותחכמה באדם טוב ממנו הנפל ולכן צריך לכון בה כראוי

נענין שאלת הרעה והבינת להכין חוקי הרת ותחורף על מהכונתם באשר

הם כי מחסר הדעת והשכל אדם טועה ושוגה ואינו יודע איזה הדרך יזכק אור
 כי אין כור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד וזה עיקר השאלה שצריך האדם
 לשאול מאת הגבור לתולת שיתן לו שכל ודעת ישר יודע לכוין את הדרך אשר
 ילך בה ואיו הדרך ישכחן אור וידע למאס ברע ולבחור בטוב כי כמה בני אדם
 יש שהפצים לעשות מצוה ויש שני דרכים לפניו ואינו יודע איזה יבחר דוד
 או זה ובאיה מהם יצא חן בעיני ארונים ואיה מהם הטוב והישר בפני יוסיים
 בה ברוך חונן הדעת כי הוא אשר חנן להכמים הקודמים דעה ודחטכל כיוסף
 בדורו ומשה בדורו ושלמה בדורו ורבים כיוצא בהם בערך דורם השיבנו
 צריך לשאול אחר הדעת תשובה כי מתוך הדעת נותן אדם צאת לבו חסאיו
 ועונותיו ויודע כמה הוא רע וסר עזראת ה' אליו וצריך להתעורר על זה ולצום
 ולבכות לפני אלהיו ולית שיעשה עמו ככל נמלאותיו ועבור על פשעו ואל
 ידין אותנו כערכו אלא כערכנו כי מחומר קורצנו ויצרנו הרע וסר הוא הלחם
 עמנו בכל עת ועונה להעבירנו ולהשכילנו סלמניו ובסבת ערך זה אין עונשנו
 כל כך מרובה וראים אנו שאקבלנו אחר התשובה ההוגנת לנו ענין כונת הברכה
 הזאת לבקש מאת אלהינו יכניע וישפיל גאות יצרנו הרע וישעבר אותה לעבודתו
 וכל מה שעברנו וחטאנו בסבת תחבולות ומלחמותיו יחזירו לדעת אחרת
 שלא נשוב עוד לבסלה ויקבל בחמלה תשובתנו כי ימינו פשוטה לקבל טוב
 וארך אפים הוא אמילו לרשעים יוסיים בה הרוצה בתשוב כאשר קבל תשובת
 ראובן הצדיק אשר שכח אל שקו ואל תעניתו ומחל לו אותו עון כדכתיב ויהיו
 בני יעקב שנים עשר סלה לנו אחר שאלת תשובת צריך לשאול מחילה
 וסליחה כי כן דרך השם תחלה שוא שיתקן דרך ישר לפניו וחזירנו סן הדרך
 הרע אשר בחר ואחר שחזר בו מסתה שעשה ושכ ונתחרס מכל מעשיו
 דרעים ומפעליו המכוערים והמקולקלים שואל מחילה וסליחה עליהם
 שלא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלד על לב לעולם וכן כתיב שוב בנינים
 שובכים תחלה ואח"כ ארמא משובותיכם יושואלי אנו תחלה על החטאי שהם
 השגות עברות הקלה ואחר על הפשעים והם החמורות וכדי שתהיה תמלתו
 מסוננת ומקובלת צריך שכונן שיוכור חטאיו או המסריים צריך שיעלה על
 לבו החטאים או הפשעים בעצמם כול או מקצהם כדי ששכנע לבו העדל ויחזיק
 יותר בתמלתו כי תמלה הבלא כונה אינה מועלת דבר אודכה מזכית עונותיו
 ואנו מוכירין בה אם מצד חסין וחשמה אבינו מצד המין ומלכנו מצד השמה
 זואמר כי אל טוב וסלה אתה לומר שיוגר היסין על השמאל ויסתול לנו מצד
 החסד הגמור שאינו הפך בחשחת עולם כי רחמיו על כל מעשיו יוסיים בה
 חנן המראה לסלות כי הוא המרבה עמנו מחילה וסליחה בכל יום ואיס דן
 איתנו כפעל לינו וכמעשיו הרעים לא עובר על פשע ומחל וסולח בכל שנה
 בשנה ולא היה סן הראוי אחר ששאלנו מחילה על חטא ונסלח לנו ומורנו
 לסלח לנו

לסכלנו ושינונו בו פעמים שלש שיהיה סן השורה שימתול עוד אותו עק ואותו
 פשע ועד מרכה לנו מחילה וסליח' פעם אחר פעם מטובו הגדול אשר מטב
 עשנו ברחמי' הרבים וחוסל וחונן כרוב חסדיו נ' ראה נא גאולה אחר
 סליח' כי אין לנו כח ואפשרות ללמוד התורה ולקיים המצוה כראוי בהיותנו
 מוסבעים בנזף דגלינו בתוך הגלות המר והנמהר הזה ואין אנכי יכולין לעשו את
 כל אשר אותה נפשנו מסוכר המסא ועיל הכבד אשר הכבידו עלינו ואויבינו
 ובסכת זה החוטאים מתרבי כי לא עם הארץ חסיד ואין בוד ירא המא ואין זכות
 שיעמוד לנו כנגד החטא ועל זה אנו מתחננים ומתפללים א אל בשמים יראה
 בעניינינו ויגאלנו בקרוב סן הגלות הזה ובכן יהיה ארכא לשלותנו אנוכל עמיד
 לעסוק בתורה ובמצוה כראוי ובכן נמצא חן בעיני אלהינו ולא נבוא ליהי' חטא
 זלא לידי עבירה כי בלע המת לנצח ומלאה הארץ דעה את ה' ומסיים ברה
 גואל ישראל כי הוא אשר גאל את אבותינו מצרים וסן הגלויות והשעבודים
 אחרים והוא הגואל אותנו בכל יום ויום בהיותנו בגלות מכסה צרות צרות' *
 דמאנו דרמאה אחר גאולה מפני שכל זמן שאדם עוסק בגלות או בצער אינו
 עוסק על צער ועל חוליו מצרת עקר השעבוד והגלו אכל אחר שיצא מאפלת
 השעבוד לאור און סרגיש החולי והמכאוב כמס' כוהר בהרבה מקומות ולוד
 אנו מתפללין לשלח שאחר שיגאלנו בקרוב דרמא את סכתנו ואת סכאוננו
 שיהיה רפוא' שלמה סכל וכל שלא נצטרע מסוים צד לא משעבוד ולא ממכאוב
 אזהיותנו בגלות צריך להתפלל שיתן לנו כח ואידות חיל לסכל עול הגלות
 דרמ' מכאובנו ומכותינו הסחליש את כחנו ואח גבורתנו ואת ועוד צריך לכיין
 וחי' עקר הכוונה לבקש סאת אלהינו דרמא אותנו רפואה שלמה כדי שנדידה
 טובים בריאים וחוקים לעסוק בתורה כראוי ולשמור כל המצוה כדן וכשורה
 כי בהיותנו חולים או מדוכים ממכאוב אין בדינו לעשות המצוה כראוי ומסיים
 בה כי אל רפוא' רחמן ונאמן אתה להיות כי דרמאה היא מארצנו וכידו כי בידו
 נפשות החיים והסמים וכידו נפש כל חיוסכל עדי' אין מוחץ ורפוא' וחס' אני' ח'
 דרמאך אני ולא אחר' כרצנו' מרנסה אחר רפואה שכש האדם חולה אינו
 מבקש על הסוין אכל אחר שנתימא מבקש אחר מרנסתו לחזור להכריא ונמו
 תגשו וצריך לכיין לבקש סאת אלהינו וסין לנו מרנסתו וסויונותנו בנחת ולא
 צער כהתרו ולא באסרו ולא נכא לידי סלגת בו שמתנית' מעיסה וחרפת' מרוב
 א ליד ה' המלאה והרחבת כי היא קום מרנס את כל העולם כל לב כל לוסקרני
 ראמים וערבי' בינים וכן חוסין לאניותו צה עת' סמור צה ערבת מן גלהס
 מן השמים ובידו סמחת המרנסה והסוין וולא ביד סתוי צה עת' פותח את ידך
 וס' ובתוך המרנסה את מבקשים חיים סאת אברא' וית' גי עיקר לחסון
 המרנסה אינו להתחנות מן העולם אלא כדי שנחיה לעמוד אתה אלהינו
 ונעסוק בתורתו ונקיים מצותיו כינה כל האדם להכין עצמו להיותנו בריאים'

וחקים כרישנוכל לעבוד עבודה שלמה והגונה ולא שתייה חזלים וחלושים
 זמתיים ברעב כי אעפ' שתייה כונתנו לעבוד ואכרי הגוף שהם הכלים אשר אנו
 עושים בהם המלאכה שבורים ונפסדי' איך נוכל לעבוד ועל זה כל מה שהארם
 עושה לתועלת הגוף ולבריאותו עם הכונה הזאת מצוה חשב לו וצדקה ויפה
 הוא עושה' מלבד אם הענה גופו כדי לטברו ולהכניעו על עבדו שעש' וצריך
 מי שעוה שישראלם מה שעוה וצריך לענות נמש' ולשבר גופו ונשמתו ואפי' יבא
 לידי חולי לא ימנע מפני זה כי יותר טוב שיחלה כעה ויתקן מעשיו משיאכל
 וישתה ויגית הכל לעהב ואעפ' שיעשה כל מצות שבכולם אין ענשו מתגבר
 מפני זה כי עונש העבירות עכ' ישא כי האום הקכה ותרן ותרן מעוה כי הכל
 בצדק ובושר ואין שבר המצוה מנכה עונש העבירה' ולכן ראוי לכל בעל
 נפש שישקול העניינים וכפי החנאה והעונג שלקח הגוף בעשיית העבירה כך
 צריך שיפרע ממנו בהיותו בעולם הזה בשכרון מרגישים והכנעה וענוי נפש
 וסיוף הגוף שיעלה זה כנגד זה כדי שיהיה נקי ומצורף לעולם הבא ויפה תעני'
 לעביר' באש בנעורת שממעיט' מעט מעט עד שמעביר אותה החטא המקטרג
 לפני בורא עולם ובכן עלתה לו ארוכה לשלוחו' ואנו סתמללין סתם
 על השגה כי בהיות השנה סבורת ושבעה מכל טוב חברות ימות ובראות מכל
 טוב כי כן דרך השנים הטובות טובות מאד כי הנותן בעין נפש' הוא נותן וודו
 שת'קנו לומר ותתי אחרית חיים ושבעו וכו' ומסיים בה מברך השנים כאשר
 בירך שנתו של יצחק א'עה מאה שערים' תקע' בשופר גדול אחר
 שבידנו על השנה ועל הכובת ועל הכרובת אנו מחמללין שיסדר ימי שנת
 חרות גיורו'ע היום שנסאמר בו והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויקבץ מורנו
 מכין הגויים ונפוצות יגיו יכנס מארבע כנפות הארץ ואין ענין ברכה זו כענין ברכ'
 דאה נא בענינו שענין אותה ברכת היא להתפלל שיגלו ישראל מצרת השעבוד
 בענין שנשב בנחת ולא בצער וענין ברכה זו על קבוץ הגלילות וכנוס נדחט מר'
 כנפות הארץ בארצנו והיא על ביאת משיחנו שיגלד במהרה ב'סיגין ודייא
 סמכה לברכת השנים כי אחר מנוחת הגוף ממכאוביו וממיתו והוא הנוגע
 לעצם ולבשר ואחר הפנותה של מנוחת ופרנסה וחייא גם היא צורך הגוף אבל
 אינו כל כך' נשא יתר שהיא מנוחת השקט ובטחה בארצותנו כאשר בתחילת
 קרוב קרוב קודם כי חסנקס מבקש הקל קל תחילה וחזרו היתר מוכרת כמו
 שאסרו רזל ומסיים בה מכבץ נדתי עמו ישראל' לכינאת אשר בני נדתי ישראל
 סבא אשר בניו מפורים ונדחים ממנו אם יוסף שאבר ממנו נתייאש אם שמעון
 שגלקח במצרים אם בנימן שנמחר עליו כולם קנצב לו כנאחד ושמת בהם
 שמחה גדולה כן אנו מתחננים לאל על וית' שיקבץ נדחטו ומורנו כאשר ככל
 מאות העולם ונתיה לעם אתרזי שסמ בנו אינו ישראל ונסמת בנו' תשיב
 שופטינו משום שאחד קבץ תגלית תחזור עשרה לעשתת ופצין תצא תורד

ויחזרו הסנהדרין למקום כאשר בתחלה כמו שנ' ואשיבה שופטין כבדאשונה
 וגו' אנו מתפללי שיבא אותו וסנהדרין תהיה כראוי ונרין בדיני התורה כראוי
 כדון ובשורה בלי פחד ואימה וגם היועצים והם החכמים והדוקנים מנדיגי
 חזרו והמלכות תחזור למקומה בעין שיצא לנו לכבוד ולרת פארת כאשר
 דוית בתתלה ורנני בגוים ורנני בדעות ודסר מסנו יגון ואנחה
 הענין הוא כי בחיותנו בגלות אין אנו יכולים לקיים המצות ותת כראוי אומצרת
 השעבוד או מפקוס הלבנות מרוב היגון והצרות ולכן אנו מתפללי לשיט שאם
 תעינו כדון מרת או בקיום המצות שלא קיימנו אותו כראוי שלא יאשימו על
 כי אין אדם נחמס על צערו ואין לדיין אלא מה שעיניו רואות ולא גורם לנו
 התקלה והעין כי אם היות לנו יגון ואנחה מעכירות נפשנו בגלותנו אבל לעתיד
 יסיר מסנו יגון ואנחה ובכן יהיו המשפטים נעשים כדת וכדון בצדק וביושר ואו'
 ומלך עלינו מהרה כי בוסן היותנו בגלות היו אויבנו פלילים וכמעט מכריחים
 אותנו ללכת בחוקי דתם ולעשות כדנייה אבל לל שיתגלה עלינו מסה ויראת
 לעיני העמי נמלאותי כחל וידעו הכל כי השופטנו ה' מחוקקנו ה' מלכנו הוא
 יושיענו ולא יאסרו עוד כי צורם מכרם וה' הסגירם וזותם בה מלך אוהב צדקה
 ומשפט כי באמצעות המשפט והדין הוא מורך עלינו כי הוא הב משפט
 למלשיניו אתר שהתמלטו על הדין ועל המשפט אנו מתפללי על הרשעים
 והמסורים והמבקשים עלינו רעה שיעקרו ויאכרו מן העולם כי באמצעות הדין
 העולם עומד על קיומו וכל הדים ועושי רשעה כלים ואובדים וכל עולה קפצה
 פיה ובכז צדיקים בספלאם יראו ותחסמנה קרבו צדיק וזהו ענין הדכרוב וכל
 קרני רשעים אנדע תרוסמנה וגו' וזהו סמיכות אליו השתי ברכות. וצריך תפלה
 למפלת הרשעים כי כשיש להם לצדיקים מינים ועושי רשעה לפניהם ואינם
 יכולים להכניעם ולהכריחם מן העולם הם לשיכים בעיניהם ולצניני בצדיהם
 ואינם יכולים לעסוק בתורה כראוי שצריכים להשיב להם כפי אולתם וכפי
 העולה בלבותם ומבטלים ומנס בדבר שלא מן הראוי והוא צרה גדולה להם
 ולרת האמת ולכל מחנקים בתורת השיט אבל בהכרתם מן העולם ובהתבטלם
 כל א על מקומו יא בשלום ועוסק בתורה ואין מוצה מה וזאת היתה כונת ר'
 שחקן הברכה הזאת כיבנח עם היות שאנשי כנסת הגדולה לא תקנו לא מפני
 שראת שהצרה הזאת גדולה ורכה מכל צרות תקן אותה כפי כל ישראל ואעפ'
 שאותם המלשינים בשלו סוף סוף הברכ נשאה במקומה כי לעולם לא נמנע
 מן העולם מעבך על ידינו ולולי ה' שהיה לנו. ואם צדיקים וחסידים ושאר עמך
 וסופרים וצדיקים הצדק הם ה' מדרגות זו למעלה מן ואעפ' שחסידים גדולים
 מצדיקים נקט לשיט נדקרא תרוסמנה קרבו צדיק יגדי הצדק הם אשר החזיקו
 בדת האמת מלכ ומנס שוחש שובים משאר העמ וכמקרי ר' א' מסה חרדים
 שנתגי' רובים יתבן אמית' על כל אשר ראו בענין חיים ועלינו יהמו רחמי'

אעפ"י שלא נהיה מהמדרגות הנה אמה עלינו יהמו רחמיך לחוס עלינו לראות
 בצרותינו ותלאותינו ורחמינו וזה ענין יהמו רחמיך בחביש תלאותינו וצרותינו
 כענין שנאמר המו מעי לודחם ארחמנו וכו' ואומר ותן שכר טוב לכל הבושת
 וכו' שאעפ"י שאין מעשינו כל כך מיושרי הבשתתנו גדולה וחפצנו לעשו חפצו
 וזהו כינותינו רצוי אעפ"י שאין מעשינו רצוי ותן חלקנו עם אות שהבטחתם
 באמת ר' לבי הבטחה ומעשה. ושים חלקנו עמם כיון שהבטחתנו גדולה וזה
 ענין תרוםנו קרני צדיק ויבושו כל עובדי כו"ם הסתהלים באלילים וזהו לא
 נבוש הם יבושו בהבטחתם ואנחנו לא נבוש כי כשמך הגדול בטחנו ועל חסדך
 נשענו ואין כבוד לשמך שנבוש בהבטחתו חלילה כמו שאמר ולא תכלי לנצח
 כל החוסים בך. תשכון. אחר שקרנות הצדיק מתרוםמות בהבטחת ויבושו
 ויבהלו כי עובדי כו"ם מבקשים בנין ירושלם כי זאת שמחת הצדיק בשלמות
 כי בהנהגת חריבה בעונותיו ואין שחוק בפינו ואנו צריכין להתאכל עליה וכל
 שמחתנו הנמכה ליגון ואבל אבל כשתשיבנו תשכון בתוך ירושלם והנני יהיה
 שלם כדאזי יהיה שמחתנו שלמה בעה"ב בשלמות וזה עקר תפלתנו שנתשוב
 השכינה למקומה כאשר בתחלה והצדיק יבא בעיר ויהיה העולם מתוקן על
 מכונו והכל יהיה שלם. את צמת דוד מלכות אדא רעא בעין מלכות דרקי עא
 וא"ל להיות העולם מלא למעלה כראון בשלמות אם לא יהיה מלכות בית דוד
 למטה על מכונו כראון והוכן בחסד כסא וישב עליה באמת באהל דוד ויהיה
 השם שלם והכסא שלם ואנו חותמים בה מצמיח קרן ישוע רמו לדת שנמשח
 בקרן המשתה ומלכותו נמשכת לרור דורים כדכתיב וזה עברי נשיא להם
 לעולם. שמע. קולנו ברכה כוללת כל הענינים ויכול האדם לשאל בזה
 כל צרכיו סכל דבר שיהיה בין של יחיד בין של רבין בין כלשון יחיד בין כלשון
 רבים וצריך שיתורה בה חסאתי ויאמר אנא ה חסאתי עייתי מפשעתי לפניך
 מחול חסאתי וסלח עונותי וכפר מפשעי מכל אשר חסאתי ועורתי ופשעתי
 לפניך מיום היותי על הארמה עד היום הזה ואם יש לו איזה עון מחודש באותו
 היום מוכיח אותו בתפלה הקודמת אצלו שחריה או מנה או ערבית כי התפלה
 מועלת במקום קרבן ובה יש תרומה למכתו וחכי איתא בזהר פר בלק שצריך
 האדם להתודות חסאתי בשומע תפלה ויועיל לו הרבה. ונ"ל שאם יתודת
 בברכת סלה לנו שחייא ברכת סליחת החסאים לא יפסיד אלא שנכבדת סלת
 לנו לא יתורה כי אם על הכלל בלשון רבים ובכ"כ שיסע תפלה אמילו בלשון
 יחיד ועל מה שעבר עלינו מיס חיותו יכול למרס ולתתודת ולבקש עליו מלפני
 אלהיו ויגמור שומע תפלה כי הוא שומע תפלת כל מה בין ראוי בין אינו ראוי
 כדכתיב קרובה לכל קוראיו וכו' ואומר ושמעתי כי יצונו אני ודרכו להטיב עם
 כל בריותיו וימרס למתחננים לפניו בהכנעה וכבוד ראש ובמרס אם יבכד
 לפניו שודאי לא תשוב ריקם ואמילו יהיה מלא ענינות כי שערין דמעה לא

בנעלו ולא תשוב רקם י רצה ה היא ברכה מיוחדת לעבודה וזמן שבית
 המקדש היה קיים היו אומרים אותה ומתחננין לפני האלית רצה בעבודתם
 ובאישי ישותנו העבודה על מתכונתה ולא תתכפל לעולם ולא חיו אומרים
 והשב העבודה לדבר ביתך ועכש שביית המקד חרב בעונותינו אנו מתפללים
 שיקבל תפלתנו כמקום עבודה והעבודה השלם ואישי ישותנו מהר למקום
 כאשר בתחלה ועין בעין נחזה כשוב הציון וחזותם בה המחזור שכניתו לציון
 כי מתבטלים אנו בישועתנו שיתזור השכינה למקומה ויצמיח לנו ישוע בקרוב
 דמציון תצא תורה מודים זאת הכרחה היא חודאה לשמו הגדול על כל
 השוכה אשר עשת עמנו וספליא לעשות בכל עת ובכל שעה והחיינו לעבוד
 עבודתו ולהודות לפניו כי מה אנו ומה חיינו שנוכה לעמוד לפניו ולהתחנן אד
 ולהודות לשמו הגדול יתיתעלה על כל השוב והגמול שהטיב עמנו ומטיב
 גמלנו וגמלנו ומציל אותנו מכל צרה וצקה ועושה עמנו נס ונפלאות לאלי
 ולרכבות שאין אנו מכירי בהם בכל עת ועונה וכפרט להתקיי בגלותנו כי כמה
 עטם ואכיס ודיכים וארצו הסבב את גמסנו ואורב לנו לתעליל ולהתעולל
 עלינו ולזיה שהיה לנו לבשל מתשבות ולהגר עצתם להשיג גמולם מראשם
 חזו ענין סמיכות הודאה לעבודה שאעפ שהעבודה נתבטלה וגלינו
 סוארצנו בהיותנו בארץ אויבינו לא מאסנו ולא נעלנו להגר בריחו אתנו אלא
 צייר בצד להם וכו וזכו להם בדיחו חזק ה כי לא תסו כי לא כלו דחמיו באורך
 הגליות והצרות המרובות והוא המקיים אותנו בטיבותיו שעוש עמנו ערכובקר
 דצחרים ואמר זכר התיים יורד סלה כי עם הע שעוש חסד עמנו להחיותנו
 להודות את שמו הגדול אגילו דזכי מצד תישר והצדק ראוי להחיותנו כי מה
 בצע בדמנו בדרמנו אל שחת בי בהיותנו חיים נכל להללך ולשבחך ולפארך
 ולרוסמך מת שאין כן חסמים כילא חסמים יהללו יהוכו שהוא והללו ויברכו
 כי החיים בהיותנו חיים יהללו לנרברכותא שמך הגדול באמת רל אעפ שאין
 תפילתם רצויה למעשים ואין כותנתם מצויה אפי חמיל זמן שהם חיים יורו
 דיברנו באמת סחך חסדים ותנתם שאתה עושה עמנו בכל עת ובכל שעה
 כי טוב האלישועתנו כי אין אנו סכלים ופתאי מלהאמין גדולתך אחר השוכה
 שאנו רואים כענינו דעתך וישועתך עמנו מצד בי ארצה האל הטוב לא
 מצדקותנו ויודע לבבנו לא מצד סובך חסדך עמנו כי הטיב סמך הטיביו מצד
 שמך הגדול אשר דרכו לחטיב עם הכל ורחמי על כל מעשיו חאנו מודי לך
 ולך נאת לתורת שים שלום אחר שהסדרנו שבת והודאה הראויה לנו
 לתת לאשר גמל עמנו חסדים וטובות ומסמיק לנו כל צרכנו ברחמי וכרוב
 חסדיו וחיאת רצון אנו מתפללים לפניו שיתמיד אהבתו עמנו וישים שלום
 שובה וברכה עלינו ועל כל ישראל אחינו וענין השיטה כמה דתיב ושמו את
 שמי על בני ישראל ואני אגמס וזו ענין שאמר ברכת כתגים קודם שים

שלום היא רצון והיא שעה ראויה לברכה ומוכסחים אנו כבודא עולם
 שיברכנו ברוב חסלתו ויעשה כאשר דבר וכן אנו מחפלים שישלום סובה
 וברכה וכו' ויבר כנו באור פניו כי באור פני מלך חיים וכשם שבאור פניך נתח
 לנו תורה וחיים אהבה וחסד שאלמלא כן לא היינו יכולים לעסוק בן יהי רצון
 שתחמיד עמנו האהב והשלום ולא הגעל אותנו וחזות המברך את עמו ישראל
 בשלום כי השלום טרלל הכל ובאמצעות השלום נוכד לכל ונרברך כדכל
 ויאמר אמן מפני שהיא סוף הנרכות וראוי לו לקיים כל הכתוב לעיל כשטר
 מקיים שתחתם העדים בסופו כדלקיים כל הכתוב לעיל וסלת אמן עולה
 שא כסניב שטות ארנות והלח אשר לא יתפרדו שניהם לעולם כי מוצא
 שפתינו הוא עם אדנ וכונת מה שבטנו הוא שפ הולח ליחד ולהנה שניהם כא
 וזה ענין כונת העונה אמן אחר המברך ולכך העונה אמן גדול יותר מהמברך
 כי העונה מתבר הב שמת כסלת א והמברך מתבר אותם א ברבור וא' במחשב
 מי שאין לו מחשבה נמצא שלא עשה כלום אבל העונה כמה שמוציא בשפתיו
 מתברם ושמתו מפי חכם אחד שמו הר אליה מדיני לה שהכריעות הם ד'
 באבות תהלה וסוף ובהודאה תהלה וסוף שצריך לכיין בשמונה אותיות של
 שם אדנ והו' לטלב זה בזה להבר את האהל להיות א' כיצד בתהלת כריעות
 בפתחת אבות יכוין להמשיך היוד טל טם בן ד' להביא השפע עד היסוד תי
 העולמים שטם החיבור וכשזוקף יכוין לעלות האלף טל שם אד עד היסוד
 לחברה עם היוד ונמצא היוד עם האף וכשכורע בסוף אבות יכוין ג' להמשיך
 הח של שם בן ד' עד חי העולמים וכשזוקף יעלה הדלית של שם אד לחברה
 עם הח' וכן כשכורע בתחלת מודים ימשיך הו' עד המקום הגו וכשזוקף יעלה
 הגון וכן כשכורע בסוף מודים ימשיך החא וכזוקף יעלה היוד ונמצאה שמו
 אותיות כחברות בזה האופן יאהדונה' לתולת שמו הסרומס והסתנטא לכל
 לראש והוא סקור כל הנרכות כולם וממנו כל השמע היודד לכל העולמות
 כולם והוא המזיה לכל ואחר שיחד היחוד הזה וחבר את האהל אל שים שלום
 כי בשלום הכל יהיה שלם והוא עת רצון שקת ברכה ומוצלחית לכל ויחד
 שגמר ברכת שים שלום יאמר אמן ויכוין לאלו הטני שמים שזכרנו לחבר דת'
 אותיות ועלה' נאמר או תקרא וה יענה או נג' ח כשארם מתבר לו הח אותנו
 אין תפלת חזור ריקם וכל כה טגור סקיים לראם עושה הדבר כראוי אחר
 אומר זה הפסוק יהיו לרצון אכרי פיו הוא מסוגל ויש בורסו לכמה עניני תהלתו
 יוד וסוף יוד תיבותיו יש בו יודין יש בו אותיו מכוסודו סוד גדול לכן צריך לא
 בנחת ולכוין בו אלו הענינים ויעיל הרנה לקבלת תפלת שחעלה למקום
 הרצון המשיבע לכל חיולא ישוב ריקם ו אחר כך יאמר אלתי נצור לטמי
 וכו' וזעמן שאנו מחפלים על הלשון ועל השפתי שהם אשר התפלגו בתי
 תפלתו ואמש שלא התפללו כראוי ולכן אנו מחפלי שלא יחלע עון ומש

אם לא כווננו כראוי כי אין בלשונונו עולה ולא בשפתנו רשע לרמות להיות אף
בפה ואחר בלב כי מימ ולבנו טוה ושפתו מינו וכל יתנו אחד ואם לא עשינו
הראוי לא במרד ולא במעל חו' זאנו מתפללים שיצור לשונינו מכל דבר
סרסם וליחיו מינו ולשונונו מכון עם לבנו ואעפ' שבאנונו שפענו דבר שלא
כראוי נמשנו חדום ולא יצא מפינו רע ואפי' בנפשנו לא יסאר שומה ומשטם
אלא ונמשנו כעפר לכל תהיה שלא תרגיש עלבונה לא מעט ולא הרבה אבל
כל ענין מינו ושפתו יגדל יחי' כי אם בעסק התוך והמצוה ממת לגבי בתורתך
ואחרי מצותך תרדף נפשי וירדך בפי לשוני וכפי השגתו וזאתי כן יאמה
אנא אלהי יחד לבי ליראה את שמך יחד שמך בעולםך יחד זכרך בעולםך עשה
למען שמך עשה למען זכרך עשה למען ימיך עשה למען קדושתך עשה
למען תורתך עשה למען שכנתך עשה למען יחלצון ירדך דווש עדה ימיך
וענינו ופדה את עמך ישראל מכל ארומתו וחדש מלכותך עלינו לעולמו ועדי יחי'
לרצון וגו' דימיעו דימיעות לאחדיו בהכרעה א' ותן שלום לשמאלו תחלה
ואחכ לימינו ואחכ למנצח כל בהסרעה זאחכ יקוף ויעמד במקום השלום וגו'
פשיעות אלה ימיע יתר כי לא מתכמה עשהה י' זאחכ יאמר י' מדות של
דחסיסוכן כתב הוה כרי אחר תמלה מעומד יאמר י' מדות תכף ואם הוא עוב
צבור או שהצבור אינו רגילין לומר אותם בידך בקורא בתורה בגנון ונכעסים
ולא בלשון תחנונים צמור המסוק כולו ואולי יתליף אותיות שם בך בלא א ביתא
דאת בש וחוא מצפץ מצפץ ואתכ ימל על מניז מיד דגמור ברעתו למסור
נשסתו למי שנתמה לו כפשי אליך הנפשי אטא וצריך שתורה קודם לזה
ויאמר חטאתי ערתי פשעתי והענין הוא שכיון שהאדם חוטא ראוי דווא לכל
עונש שבעולם וכשהוא מפקיד נשסתו כלילה ביד הקסום בה היה מן הראוי
וסן הרין לעכב אותה בידו אלא מתוך שהוא דחמן ונאמן מחזיק מקדונו כאשר
נתנה לו ואדרבא מתודשת מכל טוב מסה שנתנה כמו שאנו אומרים חרשים
לבקרים רבא אמונתך מסה שאנו רוצים התחדשות נמשנו וקופנו אנו יודעים
אמונתך שלמה תגדל בערך גדול מכשר ודם שכשאר מפקד מקדון ביד חברה
אעפ' שהיה נאמן גדול אי אפשר לו להרש לו מקדונו מסה שנתנה לו אלא
אדרבא חחר אותה לו בליח מעט מסה שהיה אבל דהקבדה מתליף ארת כותה
ומרדש אותה ומתודיה לו ודאי רבא אמונתך מכמה צדדים אם מצד שהיה ראוי
לעכב אותה סן הרין ולא עכבה אם מסה שהיה ראוי להתודיה במחיתות מסה
שהיתה ולא ממת בה דבר ולמחיתותיה לו להתודיה כמו שהיתה כשקבלה ולא
בתודיה ואפי' הכי חרשה ותתודיה הוי רבא אמונתך ועל זה כשאדם בא לישראל
על מינו ולשאלוהו שאלו מאדוני ראוי לו שיכיר החסר הנחל שעש עמו הקבדה
ויאמר אליך הנפשי אטא כלומר ידע אני שאעפ' שהחזרת בי נשסתו לא סן
הרין ולא סן תראוי היה כי ראוי אני ומתוי מיתת לפניך והרין היה נותן שהעכ

אותה בידך מפני היותה ואת אה עשית כחסדך אמר הכי לי נאה להכיר שאני
 ראוי וכדאי להיותי ללכת והנה נפשי מסורה בידך שלא כדרך פקדון לא אם
 משיא אלך כאילו אני הייב סיחה והנני חשוב כמת ובעדתי ובכונתנו יאמר
 כך בענין המסוק הזה אלא שיאמר חקף מפני שלא יקסדן מדת הדין ולא יפרח
 אדם מיו לישן אלא היך בטחתי כלומר עם היות שאני מרצוני וחפצי אני מוסר
 לך גם שטחתי בחסדך אשר מעולם שלא הענישני כאולתיו ואלא כנפש לעולם
 ככונתתי לעשות דונך ואין כונתי לבגוד בך יבושו הכונדים ריקם כי איני
 מהם וזכרוב בוודי כי אין קוף במסוד הוזה שצריך האדם להיות
 דומה לקוף שמראה עצמו כמתלמי שעה ואינו מדעת שלמה ואינו יודע בודך
 אלא הקנה חש אלהיך בטחתי דרכיך ההודיעני כי אם חטאתי לא מדעת
 עשיתי ולא במרד ומעל כי אם מחוסר ידיעה והשגה והנערות והבחרו העניני
 חסאות נעורו ופשעי אל תזכור וכו' וההמסור מסוגל להתפלל בו בעת צרה
 בשאוסרו בכונה ראוייה וספיל שזנאי תחתי ומציל את נפשו מדינה של גיהנם
 וזוכה להיות חלקו בנע עם הצדיקים והחסידים ולזה חסריו בו ג' אותיות בוק
 שהוא בוק גיהנם וכן עולה גיהנם בוק בוקה ומבוקה ומבולק רמו שניצל מהנה
 המכוין בוגם יש לו ג' אותיות נוספות כל א ב פ ע א ל יך אלהי מא ב פ ע מ יס פנה
 א ל י ו נ פ דה א ל י מ א ע מ ש א י נ ס מ כ ו ת ר י ש ב פ ע מ י ד א ת ע י נ י ר א ה א י ב י ו ג ו
 ס מ נ ס פ א ר מ ד ש י ש ל ו ח ל ק ב מ ק ו ס ה מ א ר ו ה ו א ג ע י ה ע י נ י ש א נ ו נ ו מ ל י ס ב ו
 ע ל מ נ י נ ו ל ה ר א ו ת כ ו כ ר ד א ש ו ה כ נ ע ה י ש ל ו ב ו ש ת מ נ ס מ ת ב י ש א ל ה א ל ה י מ
 א ח ר ש ח ט א נ ו ו ש ט ע נ ו י ו א ח ל כ א ו א מ נ י ש ב ו ר מ ע מ י א מ ו ה ס ר מ ו כ נ ד ר א ו ת י ל
 ש ל ש ס ה ג ר ו ל ו ה ק ד ו ש י ת ל ה ו ר י ד ש מ ע ו ב ר כ ה מ כ ל א ו א ו ל ה כ ר כ ו ל מ כ א ו ה ס
 מ י ד ר א ש ו נ ה ש ל ש ס ע ר ה א א ח ר ו נ ה א מ ה א ב ת כ מ ה ה ב ב נ י נ ה ה ב כ ת ה ד ר
 ב ע ט ר ה ו כ ל א מ ג ל ה ע י נ י ה ר ו מ ה ל ו ו ה י א ת פ ל ה ח ש ו ב ה ו מ פ י ל ה ש ו נ א י מ ו כ ל
 מ ב ק ש י ר ע ת י נ ו מ ה ר ה י כ ר ת ו ר א ו י ל ע י ו נ ב ה כ י מ צ י נ ו ש נ ע נ ה ב ה ר ע א ח ר ר א
 ז ע י נ י נ ה ל ב ק ש מ ה ס ל א י ד ק ק א ח ר כ ע ש י נ ו ה ר ע י מ ש ה ע מ נ ו צ ר ק ה ו ח ס ד
 ל ו ת ר ל ג ו ח י י מ ו ח ס ד ל מ ע ו ש מ ה ה ג ר ו ל ו כ ר ו נ ר ח מ י ז כ ר כ י ה א י ד ע י צ ר נ ו ה ר ע
 ה מ ת ע נ ו מ ס כ ש י ל נ ו מ ע כ י ר נ ו ע ל מ צ ו ת י ו ע ל ר צ ו נ ו ו ח פ צ ו ו א י נ ב נ ו כ ל כ י ע י נ
 ו א ש מ ה כ י ע מ ר א נ ח נ ו ל כ נ ע ז ר נ ו ע ל ד ב ר כ כ ו ד ש מ כ ל ה צ י ל נ ו מ י ד ש ל א נ ח ש
 ע ו ד ו כ מ ר ע ל כ ל מ ה ש ח ט א נ ו ל מ ע ו ש מ כ י ע ו ד ר א ת י ב ע י נ י נ מ י ל ת א מ י ס ע י ד
 ה א מ ת א ח ר ש כ ל י ל ה ש ו ל ש ת מ ד ת ה ד י נ א ש ר ר ג ל י ה י ו ר ר ו מ ו ת ו ה א ד מ ס פ ק י ד
 נ ש מ ח ו ב י ד ה ו כ ב ק ר מ ת י ד נ ש מ ח ו א י ו מ ס ב כ ד ל מ נ י ע ל ו ה א ח ל ע ו ס ק כ מ צ ו ת
 צ י צ י ת ו ת מ י ל י נ ק ו ר א ח מ י ר ו ת ק ו ר א ק ש ו ח פ ל ל ל מ נ י ו ת פ ו ד ה ע ל ח ט א ת י
 א ח ר ז ה צ ר י כ ל א ס ו פ ר ג ל י ו א ל ה מ ט ה ל נ מ ו ל ע ל מ נ י ו ל ו מ ר א י ד ה נ מ ש א
 כ ל י מ כ ר א ש ו נ ה נ ת י ה ב מ ק ר ו נ ב ל ב ד ל י ר א ת י ש א י נ ה ש ל מ ה כ ר א י ו ע ח ד
 ש ע ש י ת י ה ס ו ב ע י נ י ו י ח ד ת י ה ר ב ר י ה ע ל י ו נ י ו ק י י מ ת י ו ד י ג מ צ ו ת מ ר כ ו ה מ צ ו ת
 ש ע ש י ת

חגילת השחר

וְשֵׁשֶׁת יוֹכוֹה נִפְשֵׁי שְׁלֹמֹה בְּתֻכְלֵי הַשְּׁלֵמוֹת וְלִינֵי טוֹסַרְחָבִיד בְּאַחֲזֶה שְׁלֹמֹה
 אָנֹה מַעֲלָה עֲלָיו כִּאֲלֵנוּ גִיטֵל גְּשֵׁמֹה וּפְסָרָה עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ הַגְּדוֹלָה וְכַעֲנִין
 אֲבִינוּ מִלְּכֹנֵר דְּרֵאִיתִי בִּי כֹנֵת הַסְּדוּר הוּא כִּי עִם הַיּוֹת שְׁעֵשִׂינוּ הַטּוֹב כַּעֲנֵי יוֹצְרֵנוּ
 בְּסִמִּיבַת גְּאוֹלָה לְחַמְלֵהוּקִימְנוּ תְּרִין צִצוֹת כְּרַסוּ וְיִהְיֶנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ אִמְלֵלוּ הַכִּי
 אֵין לֵנוּ לְחֵלוֹת בְּקִשְׁתֵּנוּ בּוֹכּוֹתֵנוּ אֵלֵא רֵאוּ לֵנוּ לְשֹׁאֵל מִצַּד שׁוֹנוּ וְחַסְדוֹהֶנְדֵּל
 כְּמִי שֶׁלֹּא קָדַם לוֹ זְכוּת לְהַמִּיק שְׁאֵלָתוֹ כִּי כֵן מְצִינוּ בְּאֵדוֹן הַיְבִיאִים דְּכַתִּיב בִּיה
 וְאַתָּחֲנֵן לְשׁוֹן מִתַּנַּת הַנֶּס וְכֵן אֲנַחְנוּ אִימְרִים חֲנֻנוּ וְעֻנּוּ יְאוֹסֵר אֲשֶׁרִי כְּלֵהֵשׁ
 וְצָרִיד לְכוּן נוּ כְּרֵאוּ וּבִמְרַשׁ בְּפִסּוֹק פְּתַח אֲתֵי דִיד כְּאִשֶׁר כְּתַבְנוּ וְעִיקֵר קְרִיאַת
 הַסּוֹמֵר הוּחַ הוּא אַחַר הַתְּפִלָּה כִּי הִיא עַתְרָצוֹן לְשֹׁאוֹל מֵאֵת הַבוֹרָא יְרֵית
 שְׁאֵלָתֵנוּ יְוֹאֵם הוּא יוֹם שְׁנִי אִו יוֹם חֲמִישִׁי אִוְסֵר סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים אַחַר תְּפִלָּתוֹ
 כִּי לֹחַ הַיִּמִּים מִיּוֹחֲרִים לְסְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וְהֵם יִסִּים דְּרֵאוֹיִם לְחַלְעִיתִי בֵּין לְצַבּוֹר
 בֵּין לְיֵחִיד שְׁתֵּם יִמִּים שְׁבַחַם עֲלֵהֵם שֶׁתֵּל לְחַר וְיִרְדֵי וְהֵנָּה הַיִּמִּים הַרְאֵנוּ שְׁתֵּם
 אַרְבַּעִים שְׁאֵתֵר מִתָּן תּוֹרַת נְרֵאָה שְׁלֹא עֲלֵה בְּהֵם מִפְּנֵי שְׁמִסְכַּנַּת הַגְּמָרָא הִיא
 בְּרַכְבָּן דְּבִשְׁבַת נִתְּחַת תּוֹרַת יוֹם שְׁנִי הִי הִרְחַ נִמְצָא כְּשֶׁעֲלֵה מִשָּׁה לְמִרּוֹם
 שְׁהִית וּבְסִיּוֹן יוֹם אֲחִיה וְכִשְׂיֵדִד הִי לֵי כְּתֻמוֹ וְכִי חֲשַׁבְנוּ זֶה הִי יוֹם וְיֵצֵד
 רַחֲמֵינֵינוּ הִי יוֹם בְּתֻמוֹ וְדֹד נִמְצָא יוֹם הִי בְּתֻמוֹ וְיוֹם אִו בְּתֻמוֹ וְאִמִּי בְּתֻמוֹ
 לֹא יִמְצָא הַעֲלִיָּה כֹּל הִרִידָה שֶׁתֵּעֲלִית הִתְדָר יוֹם שְׁכַת וְהִרִידָה יוֹם דֵּי עֵרֵב
 רַחֲמֵינֵינוּ שְׁאוֹל הִי יוֹם לְפִי חֲחִשְׁכוֹן וְכִימֵר רַחֲמֵינֵינוּ עֲלֵה פִּעֻטָּה וְיִרְדֵי בֵּלֵא בְּתֻמוֹ
 שְׁנִשְׁלֹמֹה לִו מִיּוֹם בּוֹה מִלְּכֵד יוֹם הַעֲלִיָּה וְנִמְצָא יוֹם הִרִידָה יוֹד וְאַתְּ כִּלֵּא מִצְאָת
 זֶה חֲטֵעַם נִכּוֹן מִפְּנֵי זֶה אֲבֵל נִרְאָה שִׁישׁ טַעַם אַחַר לְדַבֵּר שׁוֹם בְּרוֹסוֹ לְגִבּוֹרָה
 וּבּוֹנְנָרָא אֶהְיֶנָּס וְהַמְחִלּוֹקֵת וְלֹא נִאֲמַר בּוֹ כִּי טוֹב זֶלְכֵן הוּא בְּדוֹק שְׂהֵד וְרֵאוּ
 לְבָקֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים יוֹם חֲגֵם כְּרוֹסוֹ לְהוֹדֵ שְׁהִיא דִּין וְיֵשׁ עוֹד שְׁעַם אַחַר מִפְּנֵי
 שְׁבִימִים הַאֲלוּ בְּתֵי דִּינֵין יוֹשְׁבִים וְיֵשׁ קְבוּץ בְּהֵם לְעַם לְקִרְוֵא בְּתוֹרַת בְּצִיּוֹר
 כְּחֻקֵּי מִשְׁחָרְבֵינוּ עֲהוּמִפְּנֵי כְבוֹד הַתּוֹרָה חֲטֵם מִתְּאַסְפִּים הֵן לְשִׁמּוֹעַ הֵן לְכַבֵּד
 וְכִינֵן שְׁהֵם יִסִּים שֶׁל קְבוּץ חֲקֻנוּ בְּהֵם לְהַתְּחַנֵּן כּוֹלֵם כְּאַחַד בְּתַחֲנוּנֵינוּ וְסְלִיחוֹת
 וְלִצְרוֹם כְּהֵם בְּאִסְמִית עִם מִשּׁוֹם כְּרַבֵּעַם הַדְּרַת מִלְּךְ וְאֵין לְשֹׁאֵל לְחַלְלַת דִּינֵנוּ
 פּוֹרִיכָא כְּתֵר רֵאֵת עַל כִּכֵּה מֵאֵעַתָּה לְתַקֵּן קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּאֵלוֹ הַיִּמִּים יוֹתֵר מִיּוֹם
 אַתְרִים כִּי כְּכֵר אֲחִירוֹ הַטַּעַם מִשּׁוֹם שְׁלֹא יִמְצָאוּ יִמִּים כְּלֵא תּוֹרָה וּמִסְכּוֹדָה מִן
 הַמְּקִרָא וְלִכּוֹן יִמִּים בְּסִדְרָה וְלֵא מִסְכּוֹדָה מִיּוֹם אִוִּין מִיּוֹם אֵתֵר וְלִכּוֹן תְּקַטְּ לְהֵם
 כִּי יוֹם שְׁבַת הוּא יוֹם כְּנּוֹפִיָּא לְכָל לְקִרְוֵא וְלְדְרוֹשׁ בְּתוֹרָה כֹּל תִּיּוֹם שְׁאֵין לְהֵם
 מִלְּאֲכָה אַחֲרֵת לְעִשׂוֹת וְבוּיּוֹם בְּ שְׁהוּא שְׁלִישִׁי לְשַׁבַּת חֻקֵּן לְהֵם קְרִיאַת יוֹאֵם
 תֵּאֲמַר חֻקֵּן לְהֵם יוֹם גְּ שְׁהוּא תִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁלֹא שְׁמַעוֹ תּוֹרָה אֲבֵל יוֹם בְּ הוּא
 שְׁנִי לְמַנְעִיהָ שְׁכַר טַעַם וְיֵם שְׁבָלֵי שֹׂאֵם הִיָּה הַתְּקֵן כִּךְ הִיָּה לוֹ לְרַתְּקֵן וְיֵם
 לְקִרְוֵא הוּא יוֹם הַרְאֵה לְהַתְּעַכֵּב מִפְּנֵי הַכַּנְתְּ שְׁבַת לִכּוֹן חֻקֵּן שִׁבּוּיּוֹ שׁוֹם
 זֶה עִם זֶה וְכִסּוֹ שְׁקָרוֹב לְשַׁבַּת כִּךְ זֶה בְּ יִמִּים אַחֲרָה שְׁבַת וְהֵם בְּ יִמִּים קִרוֹם

השבת וחשבת בנתיים ל לכולם וכין שהמים האלו חסימי סליחה תתנונים
 צריך כל אדם להיות ירא וחודר בחס ומי שיוכל להתענות ויש לו כח ירעננת
 וצדקה יחשב לו כי בן דרך תלמידי חכמים להתענות כוח על חלול דה ועל
 חרבן הבית ועל אורך הגלות וחסליחות שתקנו בחס יאמר אותם בכבוד וכלב
 גשנר ויתחנן לפני אלהיו ותו ית יסחול ויסלח חטאתיו ועונותיו ויתודה עליהן
 ועיקר הוידוי שיהיה סלב ומגמש שלא יהיה צועק במין חטאתיו ולבו כל עמו כי
 אז עונשו גדול וטוב לו שלא יתודה והוסיף דשע על רשעתו וקללה תחשב לו
 כי מראה בעצמו שמתעה בדבריו לידע תעלומות יתוית לא צריך שיכוף ראשו
 כאנסון וישפיל גאותו ורום ידיו וכל דבר שמוצי מפי יכוין כפי מה שעבר עליו
 ויאנת על זה ויבקש מבעל הסליחה יעבור על משעו ויקבל תשובתו ובוה יהיה
 ארכא לשלותו וישתעבד יצרו הרע בהכניע אותו יום אחר יוסי ויבר חסמנו כי
 לא ימצא מנוח לכף רגלו וירודה בינו לבין קוננו בלחש כל אשר עבר עליו
 בגערותו ואעפ שכבר התודה עליה פעם או שנים לא יקיץ מלחזור להתודות
 כי כולי האי זאולי שיסחה חטאו ולא יזכר עוד ויבקש מאת אלהיו יסיר מסת
 רוח הטומאה ורוח עושים ולא ישוב עוד לכסלדה כי זה הוא עיקר התשובה
 לשוב מן הדרך הרע ולא לדרוך עליו עוד שלא יהיה כטובל ושרץ בידו ויסיר
 סמנו לב האנן ויתן בו לב בשר לב טהור ונקי מכל סיג ויראה לו איזה דהדרך
 ישיכון אור למצוא חן בעיני אדוניו. ואמר והוא רחום וכתב הכלבו פעם
 לתקנתו זל עוכרא הוה בספינתא דיהודאי דאתא מנלותא דירושלם לאהרא
 דהוה תמן הגמונא אסר לון מנן עם אתון אסרו ליה מעמא דיהודאי אסר להון
 אי מיהודאי אתון בעינא למנס לכון כמא דנסנו חנני משל ועזרי בנו אתון נור
 יקידתא אסרו לית הכ לנא ומן תלתין יומין יחב לון ומן יתנו בתענית וכל יומא
 במי דתו בחלמא הוו משתעי באמי קחלא כד בעו למשלם תלתין יומין היד
 תמן חד סבא דדחיל חטאין ולא היה חכים כנלו האי אמם להו אנא חוינא בחלם
 דאקרו ליה חד סבא חכיסא לארא האי קרא וראי דאחני לך מן שמיא כל תעבור
 אסר ליה חד סבא חכיסא לארא האי קרא וראי דאחני לך מן שמיא כל תעבור
 בפי אתך אני ובנהרות לא ישפוך כל תלך בסו אש לא תבוה ולהנח לא תכער
 כך את דאי תיעול בגורא ותשתויב דחא ודאי מן שמיא ארתחין יסמא עכרא
 כפעם חסונא נורא דבתא לתרא ועלה יהוה סבא דתלם החוה תלמא בגו גורא
 ואיתפליג אישתא לתלתא תלקין ואתו דעלו בגוית תלתא צדיקי לכנולי אנפי
 דדגוה סבא והנהו תלתא סביב כן שכחו ואמרו וחוא רחום וכי קדמאת אסר עד
 אנא מלך רחום ותנון וכו תנינא אסר עד אין כסוך וכו תליאתא אסר כרמין
 ותלאה ובמלהו סתחילין ברחו ומסימין ברחו ותקנהו לאוכרו בשני ובחסימי
 שהוא יומא דרינא עכל ייש מי שאומר אנתו מעוסדיכן דאוי להיותו טבת
 הגין ומהודי ואם הוא ראש תודי קרא את תהלה אחר שמונה עשרה

לדיא

חמלת השחר

כב

וקראתו אינו לא מנהג שמוס שמתח היום ומעם שמתח היום שהוא יט ללבנה
 שנתחדש אורח וצריכין אנו לשמות בשמתח שישראל מונין ללבנה ובשלוש
 יתח לנו שליוע הנוהג שלא לעשות בו מלאכה הוי מנהג ואין לבטל אותו על
 שום דבר בעולם כא עז הדוחק והאונס ובהתרה וכן הנש' הנוהג שלא לעשר
 מלאכה ברח' שכר טוב יש להן על מנהגן ואין להן לבטל אותו וכמו כן הלוש
 נגדים מעוליסו יופים משל חול ברח' נר' שראוי לחוש למנהג וצריך להתחזק בו
 וכן הנוהג להרבות בו כסעודה יותר מכתול מן השעם שכתבנו . והכל לפי
 הכונה והמרה ומ' הכסע'ט וכ' ומוציאין סת בב ובה מן השעם שכתבנו .
 וכתב הוחר כשמותחן ההיכל ומוציאין סת יאמר בריך יהא שמי' דסרי עלמא
 בריך כחרך ואחרך יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם ופורקן ימינך אחוי לעמך
 נבנין בית מקדשך וקבל צלותנא ברחמי' קדסך דתוריד לגא' היין בסיבולי
 אנא מלוגי עבדך עניורך מקי'א בנו צדיקיא למרחמי עלי ולמיסר יתירת כל
 די לית כל דיל עמך ישראל את היאזן למולא את הוא מפרנס לכלולא את הוא
 שליט על כולא את הוא דשלים על מלכיא ומלכותא דילך הוא אנא עבדא
 דקורש בריך הוא דסדינא קמיהוקס ח אוריתיה לא על אנ' שרתיצנאולא על
 בר לחין אלא באלתא דרשמי'א דהוא אלהא קשוכ ומסני למעבד מכוון סגיאן
 וקשוכ ביה אנא רחין ולשמי'ה יקרא קדישא אנא אמר תושבחן יהא דעוא
 קדסך דתשלים משלין דלכא' ולכא דכל עמך בית ישראל לטב לחיים ולשלם
 עכ' . וכסגוביהין ספר תורה יבישו כל העם בווישתחו איש מסקומו ל כול
 התורה תסימח וכל א' יתמלל ויתחנן לפני אלהי כפי כחו ויאמר תורתך
 תסימח וכו' עד צדקי יחדיו ואם לא אמר בריך שמי' בשעת הצאת ספר תורה
 יאמר אותו כשפותחין אותו לפני העם . וכן דאית' רבים שאוסרים אותו באותה
 שעה . וכשקורין הקורא לעלות לקרות יעקר במתרה מסקומו ועמוד בוריות
 ואורות תילויעלה לקרות ויעמוד לפני ספר תורה באימת דראת ויאמר ברכו
 את ה' בקול רם כר' שישמעו הכל ויענו וכן חברה קול רם ויבדך ברכ' התורה
 בכונה גדולה ובקול רם שישמעו כל העם ויהיה וישבח לאדון הכל שש חלקי
 וגורלו ברכיה חתידה הואת והשיב עמנו מכל אומה ולשון שבעולם ובחרנו
 לחיות לו לעם גדולה וסגולה והגדילנו ותרנו הקדושה כלי חסרתו ושעשועיו
 אטר עינו ולבו בה ובה ברא כל העולם כול ובזכות קריאת וקיימה מתקיים
 כל צבאות מעלה ומטה ואמלא קריאת ושמידת מצותיה לא היה העולם נברא
 ואתר שנברא לא היה מתקיים כרכתיבאם לא ברת' יוסם תילדה וכו' . והיא
 הברית שנא' בו והגית בו יוסם ולילה : חיקת שמים וארץ לא שפתי וחוקת
 שמים וארץ הם מהלך הגלגלים והנהגתם ושבע המסנע כהם ברצון הנורא ית
 זיתוכן שאר כל הנבראים אשר ברא בארץ לא ישנו מנהגם וסבעם וכל זה מצד
 התורה אשר קבלג ישראל ועוסקים בה בין דב' למעס ואמ' יהיה א' שעוסק

בתורה כראוי הוא מקים את העולם ועליו נאמר וצדיק יסוד עולם ועל זה ראוי
 לכל בן דעת להודות ולשבת בשעה שמברך ברכת התורה הן בשחר הן על סוף
 ויקרא קריאתו מלה במלה ככונה ורעדה בכל לבו ונפשו ואם דרך החזון להקדו
 את הכל יצא לחזן לקרות ולא יבית העולה קולו סקול החזן לא יתחזן התיבה
 בשפתו וקורא ארת שמע בלתי ש. וכשעומד בקריאתו על דשם הגדול
 שם בן ד' אותיות ידית עצמו מאיפתו ומחרו וירגיש את כל אבריו לקדושת ה'
 שנכתב שם בקדושה ובטהרה ויוציא בשפתיו שם אדני ויכוין בהו' לכוין שניהם
 כא' כענין כונתו בתפלתו ובברכותיו. וכשמחיל הקורא לקרות אנוני כל העם
 & ספר התורה וא' הברכות לענות אמן וידוע הוא לכל כי התורה היא מקור כל
 הברכות והשלום והחיי לכל העולמות כולם בכלל ובפרט והגוטה אונול לשמוע
 אל דבריה ולקיים אותה מקרב ליו הברכה והחיים וחשלוים. והטוב ומכבד ארת
 התורה בלי חסרת הקנה ומקדש שם שמים והאוסס אנוני משמוע מרחיק כל
 הטוב הנו וגם תפלתו תועבה וטוב לו שלא נברא והוא מכלל כל המחלל את
 התורה וגפו מחולל על הבריות כי אין לך חילול גדול מזה ואת דבר ה' בזה
 ולא יאמר אלו הרבנים כבר שמעתי אוחס וידעתי אין לי בהם שום חדושי כי כל
 ענין וענין מעניני התורה הוא גדול וגורא והתורה כולה שמרתייו של הקבד
 יש תועלת בהם אם לקרותם או לשומעם ואפי' לעסוק ביברי תורה אובעסקי
 מצוה אין לעסוק בוסן והוא כי אין לך למוד ועס' גדול מזה לשמוע בעת הזאת
 אשר נשמעיס דבריה בתוך קהל ועדת מישר והרי היא כנתינתה בנינו וכל אחד
 צריך שירא את גפשו ויקדש את עצמו בעת הזאת לשבת במורא ומחר לשמוע
 ולקבל את כל דברי התורה הזאת אבל בין גברא לגברא יכול לעסוק בלמודו
 בינו לבין עצמו ולא יודע לרבים שלא יקלו בכך וידמו מילתא למילתא וכל
 הזוכה לקרוא בתורה ביותר שכרו גדול כי כן אמרו כי הקורא סן העולין הד'
 פסוקים הרי זה פשוט. מפני שזכה יותר מתבירו להכיש בה פסוק א וכל כסן
 הקורא יותר כי שכרו גדול בתנאי שיהיה למו ונמשו עם קריאתו. כאשר כתבתי
 שיהיה לשמור העשות ולקיים כיוה כל האדם. ואתה הקריאה אמר
 קדיש וענו אותו בכונה שלם כי עניית הקדיש אתה הקריאה והלמוד הוא
 פעולה ביותר שמתקדש השם הגדול בקריא' התורה ובכונה יקרב קץ פדונו
 ומהר לזאלנו ויהיה השם שלם במחרת בימינו. ואתה הקדיש יאמר אשר
 כפונה מלה במלה כאשר כתבנו ואם הוא מרביץ תורה לרבים דרכו לומר להם
 פסקי הלכות יאמר להם הדברים בנועם ובטעם וקצור נמרץ ולא יאריך דבריו
 כי השומע יחיל כי מי ששומע דברים רבים וסלת נקי מעט הוא קץ בהם ואין
 בו השגה להבחין הדברים ולצרף וללכך הטוב והמובחר ושכלו סתכל בל אינד
 נשאר עמו לא זה ולא אותו ומה בצע בכל הטוהת אחר שאינו עושה. מרי לכן
 טוב שימת הדין כאשר הוא יאמר אותו להם הם ישמעו ויכבדו וכל המלמל

בשם ה' אמן

במסקו בשעה שאומר לרבים נראה לי שתשב לזכות ולא זכה אדרבא הסת
 בא על יד כי אחר שרוב עמי הארץ אין מבינים בגמול מסיחין דעתן ועוסקין
 בשיחה בטלה והקלות ראש ונענשים על ידו וראוי לו להתרחק מהו וכיצא
 ומטעם זה צריך שימורד במקום שיוכלו כל העם לשמוע אליו וישו את אונם
 להקשיב את דבריו דאי לאו הכי הרי האחרים שאינם שומעים אין להם מדה
 לעשות ועוסקים בשיחת חולין ובדברים של בטלה וגורם רעה לעצמם והתחכם
 עיניו בראשו לשקול כל הענינים כלם ולא יצא מתחת ידו דבר של תקלה לא
 מעש ולא הרבה ואח"כ יאמר למנצח מזמור לדוד יענך ה' ביום צרתו וזה המזמור
 מסוגל לעת צרה ואימא במדרש תילים כי יש בו תשעה פסוקים כנגד תשעה
 חדשי העבור ושבעים תיבות כנגד שבעים צרי יולדה שאינה יולד לא לאחר
 שבעים קול וכתוב בספר תולעת יעקב הטעם מפני שהשפתת של תיבת לפנים
 ששבעים מדרגות וכל קול וקול יורדת המפתח מדרגה אחת ובפחות מסבעים
 אינה יולדת ואעפ' שאנו רואים שיש אשה שיושבת על המטבר ותכף אחר
 ד' הי קולות יולדת אפשר לומר שכל צער שיבא לה מאיזה צד או תכל והיא
 מרגשת בו ונרתעת אעפ' שלא תתן קול עליו ואעפ' שיחיה קודם שישבתה על
 המטבר נחשב מחשבון הקולות ואם יש אשה שתצטק יותר מהע קולות
 הכל תלי ברצונה ית' ובאלו הפסוקים שבהם ש' אותיות כנגד ש' עולמות
 הגנויים בתכמה העליונה שנאמר להנחיל אוהבי יש והג' כנגד ג' עולמו עליונו
 ודמה בו בראשית תיבות ד' פעם י' כ' יענך ל' ה' כיום צרה ישגבך כ' י' כ' קדש
 בגבורות ישע ואנחנו קמנו ונתעורר יעננו ביום קראינו ואומרובא לציון
 וענין קדושה ואת דבר גדול להוסיף קדושה על קדושתן של ישראל והיא
 נקראת תוספת קדושה ואין ראוי לשים בר ישראל לבטל אותה כלל ועקר
 ואין לצאת מבית הכנסת עד שיאמר ש' צ' סדר קדושה ויאמר עמו מלה במלה
 כי אין רשות ליחיד לומר כי אם תרנו הקדושה אבל הלשון הקדש אינו יכול
 כי אם בנינו כקורא בתורה וכן איתא בווה"פ תרוסה וכן איתא של יוצר אין
 ראוי ליחיד לאוסרה כאשר כתבנו וסימנך שנים מקרא וא' תרנום כל דב' שהיא
 מקרא צריך רבים והתרונו מוכל עניני התפלה כלם בספר בסתקל ואין
 לשנות המסע ששבעו בהם להתחכם עליהם לא להוסיף ולא לגרוע ואין
 להקל בהם כלל ונעמר הענין ואומר ברוך אלהינו וכו' יח' רצון והיא תפלת
 סגולה שאנו מודים וסוברים למי שהכדילנו מן הרעותים ונתן לנו תורתו
 ומצותיו לזכות בהם לחיי העולם הבא ולעשות רצונו לאטו חן בעיני ונרא
 לי שתקט התפלה הזאת במקום הזה אחר סדר קדושה מפני שהיא סוף התפלה
 ונסרה כי אחר זה אין עוד ענין אחר מתקוני התפלה וכן אנו אומרים עליה
 שתקבל צלותא וכיון שהוא סוף התפלה ונמר הענין ראוי לנו להודות ולשבת
 למי שזכנו לעמו למי שהיונתנו תלכו ונתלתו עמו וצאן פרעיה ואנו סתמלל
 אלץ

אליז והוא עונה אתנו כדכתיב כי מי גידול אשר לו אלים וכו' בכל קראנו לזי
ועוד מצורף לזה שהוא זמן סילוק התפילין ואנו מחפלין לא לתות שנשמור
חוקיו וסצותיו בעול' הוה כמו שזכנו לשמור הסצות האלו ציצית ותפילין ותפלה
כ' יהי רצון מלפניו שנזכה לשמור ולקיים כל מצותיו וחוקיו ומשפטיו לזכות
באמצעות זה להי העולם הנא' וזה דומה לתפלה בני מערבא שהו מברכין
על סלוק התפילין לשמור חקיו' וכן ראינו מדרקין כשמגיעים יחי רצון
מלפניך שנשמך חקך מתחיל' להסי' הרצועה על היד וממתיני עד שיאמר שליח
צנור תתקבל ומסירים תפלה של ראש' אבל לינראח שאין ראוי למדרק
להסיר התפילין והסלת כי אם אחר ברכוועלינו לטבח שהוא שבת גדול וחשו
וראוי לאוברו בשלת ותפילין ויאמספל' לרוד הסח האונך ענני וכו' והוא מסמור
מיחד להתהננו שיטמע האל לתות תפלתנו ולכן תקנו אותו אחר התפלה
וצרף האדם לזיחר בו ולא יקל להניחו ולא יקרא אותו ואדרכא ראוי לקרוא
אווע מלה בטה ולזה התקנו לא לתות יקבל תפלתו וישפוך לפניו שחי' ומפני
שקריאתו מראא צערו ושברון לב לזה תקנו שלא לאומר בזמן שמתה דכתיב
ביום צרתי אקראך כי תענני' ומתחילין בית יעקב לכו ונלכח וחזא גב מענין
שיקבל האל תפלתנו כי אין לנו מושיע מכל עדינו והיו דברינו אשר דתחתנו
לפני קרובים אליו כמו דכתיב כי מי גידול אשר לו אלים קרובים אליו כד'
אליז ויאמר שיר הסעלות לרוד לולי ה שהיה לנו והענין לחורוח שגנו קבל
תפלתנו ככה פעמים והושיענו מיד צרינו וקמינו ולא נתגנו שרף לשניהם ואין
אנו כופין בשובתו חלילה' ויאמר שיר שחי הלוים אומרים על הדוכן והוא כד'
לזכור חרבן בית המקדש ולדאג על זה ולבקש מאת אלהינו יחיד עטרה ליושנת
ויחדש ימינו כקדם ונקריב לפניו קרבנות חובותינו' וראי' סנהג שאומרים
במידוש חשיר שחי הלוים אומרים בבית המקדש ביום מ' לרוד מוסר וכו' וכן
מתחילין בשאר ימי השנווע והוא כד' להזכיר הבית כדי לדאג עלי' ויאמר אין
כאלהינו אין כאורנו אין כמלכנו אין כמושיענו והוא שבת ראוי לדקדק בו
ולאומר מלה במלה' ויש ד פעמים בכל ענין וענין לרמוז לשם בן ד כל אחת
במקומו המיוחד בענין ד פרשיות של תפילין וכן כל ענין וענין ראוי לכוין כמי
מקומו וכמי ענינו הן בענין א' הד הן בעניני כלם כל א זא למעלה מחבירו והכל
ענין אחד וחולך למקו' ליחד כס אלהינו ית שמו אשריו ואשרי חלקו של
אזוכה לכך בכל יום ויום' ויאמר מעשה הקטרת כלל ואחר כך פרט' בתתלה
איסר השטוקים כאשר הם כתובים בתורה' וצריך לומר אותם בניגון ונפעמים
ואח' מפרט ענין פטיסו כאשר מבואר בגמר בברכות במרקא קמא' וצריך
ש אט' כל עניני כלם ולא יחסר אפילו א בהם כמו שצריך שלא יחסר המסמס
א מכל סממנים כי קריאתנו תעלה לן במקום הקרבתי וענין הקטרת הא ענין
גדול כאשר נכתבו לפעלה והוא אשר מקטר התלמידיה כש' שר' הוא

הוא בלשון הקדש וקסרת בלשון תרגום והוא סבטל חמות ועוצר הסגפ ומסלק
 רוח רעה וכל המקסרין מכל העולם כאשר כתוב בזהר במקומות רבים • ולכן
 ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עו לאוסרה בכל יום פעמים בבקר ובערב
 ולכוין בו מלה במלה ותעלה שיה שפחותינו במקום קרבנותינו ויגיד לנו ברכה
 הצלחת והרוחה בכל מעשה ומשלת ידיו ומעשיר ואינו בא לדי עניות הוחר
 בו כאשר מצינו בכהנים המקסירים אותו שכל כהן שזכה בו פעם א לא הוצרך
 להקסיר בו פעם אחרת מפני שנתברך במעשה ידיו והיו הכהנים שלא זכו בו
 פעולם מפיסים בו כדי לזכות בהקסרתו להתברך בהרות מוונותיהם • וכן יחי
 הענין למי שמרדק בקריאתו בכל יו כראוי בבקר ובערב עכה להרוח מוונותיו
 בלי ספק • וענין הנוסח של מפיסתו לא נמצא בגמ' במקום אחד אלא מפול
 ומפורד אם כן אין לנו הולכין אלא אחר פרט מעשיו • כיצד היו עושין ואעפ"י
 שנוסף בו מעט אין לחוש ולכן גרמה לי הנוסח כך • ונתורבן פטום
 הקסרת היתה עשת שלש מאות וששים ושצינה מים שלש מאות וששים
 וחמשה כמנין ימות החמה מנה לבל יום פרט בשחרי ופרט בין הערבי וישלשה
 מים היתרים מחורין אותן ערכיוס הכמורים למכתשת לקיים בהן דקה סן
 הרקה וכהן גדול מכניס מהם סלע חמניו ביום הכפדים להקסיר בבית קדשי
 חקדשים ואחד עשר ססמנים היו בה ואלו הן הצרי והצפון והחל בנה
 והלבונה מסקל שבעים שבעים מנה מד וקציעה ושיבולת נרד וכרבוס מסקל
 ששה עשר ששה עשר מנה הקטש שנים עשר קילופה שלשה קימון
 תשעה בורית כרשינא תשעה קין יין קפריסין סאין תלתא וקבין תלתא
 ואם לא סאין יין קפריסין מביא חמר חיור ערתיק מלת סרוסית רובע
 הקמ מעלה עשן בל שהוא רכי נתן הנבלי אומר אף כימית דירון כל
 שהיא אם נתן בה דבש סמלה ואם חסר אחת מכל ססמניה תייב מיתה • רבן
 שמעון בן זמלאיל אומר הצרי אינו לא שרף הנוסף מעצי הקטף כודית כרשינ
 לסה היא באה כדי לשפות בה את הצפון כדי שתהא נאה יין קפריסין לסה
 הוא נא כדי לשרוח מה את הצפון כדי שתהא עוח והלא מי רגלים יפין לה לא
 שאין סכניסין מי רגלים בעננה מפני הכבוד • תניא ר' נתן אומר כשהוא שוחק
 אום הרק המב הסחורק מפני שחבול יפה לבשמי פטסה לתצאן כאשר לשליש
 ולרביעא ששעט אום ד' יתורה הכלל אם כסדתה כשרה לתצאן ואם חסר א'
 מכל ססמניה תייב מיתה • תניא בר קפרא אומר א' לששים או לשבעים שנה
 היתה נאה של שריס לתצאן ועוד תני בר קפרא אלו היה נתון בה קורטוב של
 דבש אין אדם יכול לעסוד מפני ריחה ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתור
 אקרה כי כל שאור וכל דבש לא תקסרו מסט אשת לה • ר' זבאור וכו' ה'
 זבאות אשרי וכו' ה' הוסיפה הסלף ענינו ביום קראינו השיבנו ה' אך וכו' תנא
 רבי אליהו וכו' ר' אבהו קדיש עד לעילא ותפלל על ישראל ועל רבנן דיהא
 להון

להגן שלמא חזנא ותימרא ורחמי כדי שיכולו לעסוק בתורה כדצונו והמצוות
 נקרא בנסרא קדיש דרבנן והוא קדיש דאגדתא ועונת אחריו אמר ואוסר ברב
 ואעפ' שמקום קודם הנרכות ולא אחריה כיון שאפשר שישאחר א מן הקח
 ולא שמע ברכו ראוי לחזור ולאומר כדי שיענו כולם ברוך ה' המבורך לעולם
 ועד - ואעפ' שאותו האהר כבר ברוך ברכותיו אמ' הכי יש לו תועלת בעיניו
 כי לא תהא ברכה הדיוט קלה בעיניו וכבר כתבנו מה שצריך לכוין בעניינותו
 והוא מוריד שפע וברכה למקור הנרכות כדי שיחברכו כל העולם כולם והוא
 ענין גדול והמשכיל יבין - ואמר... עלינו לשבח וצריך לאומרו מעומד
 עלינו בני ומוע' מד וצריך לאומרו ככוונה גדולה ויש בו כמה סודות ורמזים וכתו
 גדול ויש מדרקים שאוכרים אותו בכל יום שבעת פעמים בין ביום בין בלילה
 אם ביושר ואם למפרע פעם ישיר ופעם למפרע סמרתחילין עוד אין סרתחת
 אארץ ועל וכו' ויהוה תקן זה השבח הגדול כשכבש את יריחו ואמר ופ' ישר
 והפוך גלו המיל שבעה חומות שהיו אותיו ישראל והסוף יוס' יהוה רסובר בתהלי
 זצוקה ולא תבא ולא תהיה לארץ שמו שלם כי אם חושע ולא חתמו כסדרו באת
 ענינים ומרוב ענותנותו לא רמו שמו שלם כי אם חושע ולא חתמו כסדרו באת
 למפרע באופן זה עין של עלינו - שין שלא שמנו ויו ואנחנו משתחיים וכו' הא
 הוא אלינו וכו' וצריך לכוין בו קבלת עול מלכו שמים ויהודו והחיות וכו' שיש
 בפסוק שמע ישראל עין רבתיוד רבתי עין של שמע רלית של אחד לדמות
 שצריך להעיד על יהודו ו'ת' וכן רסוב בשבח הוה שמרתחיל בעין ומסיים
 גדלית עלינו לשבח וכו' אין עוד ואח' יאמר על כן נקיה לך ח' אלינו שהוא
 מענין מלכות להמליך יוצרנו עלינו והוא קרוב לשבח שבעליו לשבח ורסו
 בו גם כן עד שמתחיל בעין על כן וכו' ומסיים גדלית ולעולם עד חמליך בכבל
 ורסו בתחילת תיבותיו עכן על כן נקוה ואפשר שהוא כשדצדיק עלי את
 הדין וידע שחטא ואמר בתפלתו שמהרה יעביד גלולים מן הארץ להפנות א'ך
 כל רשעי ארץ והעני הוא שיש' לב האבן מכשרנו אשר הוא מתענו ומכשילנו
 מעבודת האל ו'ת' ויבא ומן שכולם יכירו וידעו אתה ומלאה הארץ רעה את
 ה' ורחן בנו לב בשר שלא נשוב עוד לכסלה ולמכשול עון וקבל עליו עול
 כלכות שמים קודם מיתתו ולכן אמר לו יחושע שנאותה מיתה נתמקרו לו כל
 עונותיו וזכה לעול הבא כדכתי' יעכרך ה' חיו חוה חיים הזה אתה עבור ואין אתה
 עבור לעולם הבא - אח' ישהא מעט קודם שיצא ולעולם ישראל לבא מן
 הראשונים ולצאת מן האחרונים ואם יכול להתעכב עד שלא ישארו כ'בה מו
 לו שלא גרם הוא להרוס דהבנין להסתלק השכינה שהרי נתעכב עד שלא
 נשאר מקום לשכינה לנוח ועוד כי הישיבה כ'בה היא מצוה במני עצמה כדכתי'
 אשריו ושני ביתך ואוסר ישבו ישרים את מנין ומכאן סמכו שצריך להיות
 לטהות שעה אחת קודם התפלה ושעה אחר התפלה אשריו שכי' לתך לקור
 התפלה

התפלל הכמש עוד יהללך סלה לאחר התפלה ושם הוא נאמר צדיקים יודו
 לסמך ואחזק ישנו ישרים את מנין עכשיו בעונותינו שאין אנו מתעכבים
 שעה לפחות נקדים סן הקודמים ונתאחר סן המאוחרים וכל סמה טעוה ר'
 לבנו קדימו וחטיבו לבי כנישרת הוא נכדמו לודה שיהיה הקודמים ומן
 המחשיבים וזורה תודיכו יומין וכשיצא אומר הנני בצדקתך למען שורר
 וכו' ומסוקים כיצא בו לבקש מאת האל יתורת ירדך אורתו בדרך ישר לא
 יכשל בה וכשיצא מב' א' פסיע פסיעה גסה שנראה שישבתה היה עליו
 למשוא ולכן בורה ממנו ומסמך לצאת אלא יצא בהכנעה ובכבוד ראש מתחנן
 לפניו ש'ו' שלא תשוחטתה לחרקים ומה טוב ומה נעי' לחבר ה' עם תפלה
 שיזכה להתהנות מזיו השכינה כדכתיב ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים
 בציון ואם קובע שם במקו' התפל' ימסיד מפני זה כי אעפ' שאין שכר הליכ'
 בידו יש ביד שכר לחבר שניהם כא' בלי פירוד ובלי הסתדעתוזה טוב מאד
 ואם זמן הקביעות נמשך הרבה ולבו חלס ולא יוכל מפני חלישותו ללמוד
 כראוי טוב לו שיעסוק דבר קודם שילך לישב את לבו ולהכין אותו ומצורכי
 הלמוד נקרא כל זמן שאינו עושה אותו הדבר לתענוג כי אם לתוק את לבו
 ובפרט אם הוא חלני וירא מאיזה חולי אם מתעכב הרבה שרואי עכירה היא
 בידו אם אינו אוכל ומחויק אבריו כי מצוה גדולה היא על האדם לבקש דרך
 להנרות את גופו שיהיה חוק ובריאי בלימוד התורה ובעשיית המצות באיזה
 צד שיהיה ואעפ' שיש בו צד ביטול תורה או חמל' כי לא נתנו המצות שימית
 אדם עצמו ויסתלק סן העולם בתצ' ימיו כי מדה בצע להרויח מאד מצות
 ול' המסיד אף או אלמים חלילה למאסין זה והוא חסיד שושטה מאד עצמו
 כמה שלא צותו עליו תורה יולא מבעיא שאין לו שכר אלא אדרבא עתיד
 ליתן את הדין אחר שצותה עליו תורה ותי' בהסולא שימית בהם דהסמר לך
 ושמר נמשך ונשמרת מאד לנפשותי' כסוכפ' ענינים כאלו הרי שחזקה על זה
 שישמר בדיאותו בענין שיהיה בריא וחוק שיוכל לחיות על פני הארס לעסו'
 בתורה ולקיים המצות וכלל זה הסתענה הרבה ולבו חלס ואין בו כח לעסו'
 ומכסל למוד ותורתו עכירה תחשב לו ולא מצוה ואם מפני שדוצה לחזור
 בתשובה מעונותיו ומוכרה לו לענות נמשולא יעשה בענין שיתקיים מצות
 א' של תשובה ויבטל למוד התורה ששקילה כנגד כל המצות אלא יעסוד
 בענין שזה חת יתקיים בידו ולא יאכל למלא בפנו אלא דבר מעט שישיב
 נפשו ויכל רוחו לעסוד עמו ולא יבטל למוד ותורתו ומה שאמרול זאת
 התורה אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עליה אין
 תכונה לומר שישוף עצמו עליו ער שגרום לו חמות חלילה אלא דל' שלא
 תתקיים התורה במי שרוף אחר תענוגי העל' דאחר חסדותיו כי בדרפוא אחר
 חת וראי לא ירדף אחר רקרוקי התורה וכלליה ופרטיה אלא במי שתקיימת

מצאה לה מנוח כמי שממית עצמו. ר' שאינו רודף אחר המותרות לא אוכל
 לשובע נפשו בענין שיוכל עמו ומסתם בחכמתו וענין כוח מיתח אקיר לגבי
 שאר בני אדם ההולכים בחשך חודפים אחר התאות והתענוגים ולא ספני חז
 מקרב לו מיתח אלא אדרבא יהיה כל ימיו בדיא וחזק שאינו מסריר את נפשו
 במאכל ובמשתה רבוש התנא אלהה כך היא דרך של תורה פת במלך תאכל
 ופי' במשורה רשתה כלומר אין לך לרדוף אחר המותרות ואחר דבר שאינו
 מצוי להשיג כי אם דבר נקל אשר הוא מצוי לך בכל שעה ודבר נקל שאינו
 סביב עליך ומסריר שבלך ומלח הוא כל דבר של שעם ללפת בו את הפרך
 יהיה מה שיהיה דבר נקל ומים במשור שלא ישתה מים למלאכת כפניו להכניד
 עליו וזה יתחיל לו בחכרו כיון שאינו אוכל הרבה לא ישתח הרבה וכיון שאינו
 שותה הרבה לא יבכד עליו ויוכל לעסוק בתורה כרצונו למה שאמר נתיצער
 תחיה לא שיצער עצמו לסגף וגופו בענין שיבא לידי חולי לא הצער שמצער
 עצמו הוא שנפשו מתאוה לאכול ולשתות בתענוגות בני אדם והוא מצער
 עצמו למעט תאוותיו אבל לא מכל וכל חלילה מן השעם שכתבת ובעל
 שכל כשיראה הענינים האלו יראה שהם נכוחים לסבין וישרים למוצא דעת
 תדע שהרי מן המצות החמורות שיש לנו בתורתנו הקדושה היא שמירת שבת
 ומי שמשמר שבת א' כהלכתו וזכה לכמה ענינים ואפי' הכי הקלוכל כך
 בשמירתה לענין פקוח נפש ולא על ודאי פקוח אלא על ספק ולא על ספק
 של ישראל ודאי אלא אפי' על ספק ישראל ספק גוי ואפי' על חיי שעה
 הקפידו וכלו שמירתתו ודברי הרבנים ק' ומהאם על מצוה חסודת שהיא
 לגנינותיה מצות לא תעשה ומן החמורות שיש בדת כרת וסקילה אין אנה
 אוששין לבטולה כדילתרויה שמור מצות אחרות כשוכ' בשאין עבירה
 למנינו ויש צד חולי או חשש חולי שראוי לשמור עצמו בשב ואל תעשה
 והענין הזה פשוט הוא אצלי אעפ' שאינו סקל בו כל כך לעצמי וישב
 ללמוד כל א' כפי ערכו ובפי השנותו אם מקרא מקרא ואם משנה משנה ואם
 גמרא גמרא כי אין שעה דאיה ורצויה להבין ולחורות כי אם מחצות לילת
 עד חבקק ומחבקר עד חצות היום קודם שיאכל כי האברים נחים ושקטים
 השכל מופנה מכל עסקיו ואין מי שימריד אותו ויוכל להשכיל בעניני הדת
 כב אחד כפי ערכו והשגותיו וכשמותת כל ימור יתפלל לפני אלהי תפללת
 שלא יארע דבר תקלה על ידו ולא ישה שכלו מדרך הטוב והישרה עד שיבא
 להבין ולהורות על החסור טמא ועל הטמא סהור וכן כיוצא בזה וכן אם
 הוא לומר אחרים שלא יבשלו בהבנת דבריך ובעז דמך כונתו וזהו גוסס
 אתפלה דרמ'אוא שלא יארע דבר תקלה על ידינו ולא נכשל בדבר חלבה
 וישמחו בנו חבירינו ולא נאמר על סהור טמא ועל טמא סהור לא על מותר
 אסור ולא על אסור מותר לא על כשר מסול ולא על מסול כשר ולא יכשלו
 חבירינו

תפלת השחר

וְהַצִּיָּנוּ בְּרַבְרַת הַלַּחַב וּנְשַׁמְתָּ בָּהֶם לִי יְהוָה חַמְסָה מִמֶּנִּי דַעַת וּתְבוּנָה לִי יְהוָה
 עֵינַי זָכוּיָהּ נִפְלְאוֹת מִתּוֹךְ יְהוָה עֵינַי אֵרַת הַיָּם שׁוֹבַע שְׂמָחוֹת אֶת מִנְיַן
 נִעְסוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח וַיִּתְחַיֵּל בְּלִמּוֹדוֹ בְּנַחַח לֹאֵס לֹאֵס מִלֵּה כִּסֵּי שְׁלֵא
 יִפֶּה מִדְּרַךְ הַיָּם וַיּוֹכַל לִכְוִן אֶל הָאֵמֶת כִּי לֹא נִמְצָא הַטְּעוֹת וַחֲשׂוֹנָה כִּי אֵם
 בְּשִׁבְלֵי שְׂאִינוּ מִדְּקַרְקַב דְּבִדְרִי וְקוֹרָא בְּמִרְצָה וְאִינוּ שָׁקַע כְּעִינוֹ אֵלֶּא אֲמִרְצָה
 בְּרָצִי כִסֵּף הַמּוֹבֵן בְּחַלְלֵת הָעֵינַי וְכֹזָה אִפְשֵׁר לְטְעוֹת שְׂאִין הַכּוֹנֵה כִּי אֵבֶל
 מִמַּעֲמִיק מִשִּׁין כּוֹנֵחַ הָעֵינַי וּמִנֵּעַ אֶל הַתְּכֵלִית וּמַצִּיחַ הָעֵינַי הַרְיֵת לְדוֹסָה
 לְסוֹחַס אֲשׁוּל שֶׁל עֵנְבִים בְּרִאשִׁי אֲצַבְעוֹתַי וַיּוֹצֵא מִה שְׂעָא וּמִשְׁלִיךְ הַשָּׂא
 בִּי נִמְצָא כָּל מַה שְׂמוֹצִיא הוּא הַטְּמֵל שֶׁל הָאֲשׁוּל וְהַמְהִיל שֶׁל עֵנְבִים אֵבֶל
 עֵיקָרָם וּמַצִּיחַם נִשְׂאָר עֲדִין בְּתוֹכִי גַם לִזְוֵה עֲצוּלוֹת וּמַעוֹס הַשֵּׁת לְלוֹחַ
 לְסוֹחַס בַּחַת כְּכֵל יְדוֹ וְאֵם אִין כַּח בִּירוֹת הֵיחַ לִי לְדִרְוֹךְ בְּרַגְלִי עַד שִׁעָא מִמֶּנּוּ
 הַמְּבֹקֵשׁ וְאוֹתוֹיִין וְרֵאִי יֵהִי סוֹבֵב מִתּוֹךְ מְדַבֵּשׁ וַיּוֹכַל לְהַתְּקִים כְּרֵאִיו וַיִּשְׁמַח
 אֱלֹהֵי אֲוַנְשִׁים מִחַ שְׂאִין כֵּן כְּעֵצֵל שְׁחוֹשֵׁב לְהוֹצִיא יָין וְהוֹצִיא הַמֵּס בְּלִבְדִּי
 וּמוֹצִיא שֶׁם רַע עַל הָעֵנְבִים שִׁינֵם אִינוּ חֶסֶד הוּא חוֹק וּמַעֲשֵׂיו רַחֵם שְׁגִרְמוֹ
 שְׁלֵא יִדַע דִּרְךְ סְחִיפַת הָעֵנְבִים כִּי צַדִּיק נִשְׁעָה וּמַפְנִי זֶה לֹא הִעֲלִיו מַעֲשָׂיו כֵּן
 דִּרְךְ הַלּוֹמֵד שִׁישׁ הַרְשֵׁב וּבְעֵצִים בֵּין הַמַּעֲמִיק לְקוֹרָא עַל מִנֵּי הַמֵּס לִי מִזֶּה
 מוֹצִיא אֵלֶּא מְבֹקֵשׁ וּמוֹצִיא לֹא מִשְׁפּוֹל הַבֵּינִין וְלְהוֹרוֹת חֶסֶד מִסְּמִינֵי הַמֵּס כִּי מִזֶּה
 יוֹצֵא אוֹר וְשׁוֹטֵעַ טַעַם הָעֵינַי מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוּפִים מִחַ אִין כְּבוֹר כְּבֹאֵר
 כִּי הוֹלֵךְ בַּחֲשֵׁךְ וְאוֹמֵר לְכָל סֶכֶל הוּא וְהַיָּסִים וְהַשְּׁנִים חוֹלְשִׁים וְכֹאֵם לֹא
 יוֹצֵא אֶתוֹ לֹא שָׁכַל וְלֹא יוֹשֵׁר לְהוֹצִיא דְּבִרַת סִמְפֵּלֵה לְאוֹר וְלַעֲמוֹד עַל עַקְרָן
 שֶׁל דְּבָרִים לְהַשִּׁיג הַכּוֹנֵה הָאֵמֶתִית שְׁלֵא יִכְשֵׁל בַּח וְעַתָּה חֵיחַ הַמְּנַהֵג שְׂנֵדָה
 לְקַבְּעֵי יְשִׁבוֹת לְפִלְמֵל בְּהֵם סוֹגִיּוֹת וּדְבָרִים קְשִׁים וְאֵעִי שְׂנֵרֵאֵם כְּאִכּוֹר וּמִן
 אֶת שְׂאִין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ לֹא דִין וְלֹא מַשְׁפָּט מַפְנִי הָעֵינַי שְׂאֵרְנוֹ כְּדִי לְלִמּוֹד
 לְהַיָּשִׁיר הַשָּׁכַל כְּדִי שִׁידַע לְהַעֲמִיק הָעֵינַיִם כְּאִשֵּׁר יִבּוֹא לִירוֹ כְּדִי שִׁיּוֹצֵא
 לְאוֹרָם וּמִמּוֹי שְׁלוֹמֵךְ כְּעֵינַי אַחַר נִצְלַל בְּמִים אֲדִירִים וְהַעֲלֵה חֶרֶס בִּידִי
 וּמוֹצִיא שֶׁם רַע עַל חֲמַדַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְהַעֲמִיקָה כִּי נִרְאָה לִי שְׂאִין עֵינַי
 הַתּוֹרָה כִּי אֵם אוֹתוֹ דְּבַר שְׁעוֹלָה בְּדַעַתוֹ בְּחַלְלֵת עֵינָיו וְהוּא הַשֵּׁשׁ הַדּוֹסָה
 לְמַלְבוֹשׁ הַחֵיצוֹן שְׂנוֹתן הָאֵרֶס עַל כְּגַדֵּי הַחֲשׂוּבִים כְּדִי שְׁלֵא יִתְלַלְכֵנוּ וְלֹא
 יִרְאוּ לְכָל כִּי עַקֵּר הַתּוֹרָה סוֹחַתִּיה וְרוּיָהּ הַנְּסֻחֵרִים וּבַעֲמֻקִּים אֵם נַעֲלָמִים
 שְׁעֵינִי הֵכֵל בְּחַלְלֵת הָעֵינַי עוֹד שְׂאִי שִׁישׁ לִי שְׁכֵלִי מִה שְׁכֵמוֹ לְסַכּוֹל הַתּוֹרָה
 וְהַמַּשָּׂא לְעֵינַי יוֹם אַחַר יוֹם עַד שִׁיְגַלֵּה הָעֵינַי אֲסֵר הוּא מְבֹקֵשׁ וְהַמֵּס בְּרַךְ
 הוּא בְּרֵאחַ סוֹב כּוֹנֵחַ לִידַע וְלְהִבִּין מְגַלֵּה לִזְוֵה אֶת חֲצֵי הַכֵּל לְפִי מִה שְׁהוּא
 הָאֵרֶס וְעַל זֶה נִמְסַר חַפּוֹתִי וְהֵב בְּמַשְׁכִּיחַ כִּסֵּף כִּי הַתְּצוֹת הוּא וְהֵב לּוֹמֵד חֲשׂוֹב
 בְּתֵכֵלִית אֵבֶל הוּא מְבֹקֵשׁ וּמוֹצִיא בְּמַשְׁכִּיחַ כִּסֵּף כְּדִי לְחַפּוֹת עֵלְיוֹ שְׁלֵא יִרְאֶה
 חֲשִׁבוֹת לְכָל אֵבֶל אִינוּ מְגַלֵּה לֵאלֹהִים אֵלֶּא חוֹרֵינִן וּסְדָקִין יִסְטֵן הַכִּסֵּף אֵלֶּי

הוחב ומתגלה אליו כל אשר חפץ אחר העין ותעסק בה ואחר עמל וסודת
 כי צריך דבקות השכל וראות העינים חסב ומשלו משל לזה לברת מלכים
 שחיא נתינת כתיך הסגדל סיגרת ומסוגרת ואין איש אתה כבי כי אם הנערות
 הראויות לתת לה המסמשות לפניו ואפילו פתח הסגדל אינו נמצא כי אם
 אחר עמל וסודת למי שיחפש בה היטב ואיך צריך לחפש אחר מפתחות
 הראויות לפתוח אותו פתח ואחר שיפתח הפתח הראשון שהוא החצון עדין
 יש חדר לפניו מחדר וכלם סגורות היטב ועלת ברצון הסלך שלא ליחן את
 בתו לא מפני עושר ולא מפני יופי ולא מפני יחס ולא מפני שום צד בעולם
 אלא למי שישתדל להיות שיוכל לבקש אהבת בתו שתגלה אליו מן החלון
 עד שתגיד אליו הפתח והיה חכם וחריף לבקש מפתח אחר מפתחיו וכל
 ליכנס לפני לפניו למקום מושב ומשכב בתו לא תחיה לאש ולא ימנע אות
 ממנו וכן הכריז בכל מלכותו עד שבאו מקצו הארץ & הסגדל התוודו בהשכ
 והערב סביבות הסגדל בכל מיני שירות ותושבחות וכל מיני גינון לעורר את
 לב הנערה אולי תחמוץ באהבתו ותתגלה אליו בחורין ובסדקים ועינה בצום
 נמשו לחורב ביום ולקרח בלילה אולי תיקר נפשו בעינה ועם כל זה לא
 דועי לו משום שלא התמיד בענין ותשב שבמעט זמן שניכש ימצא
 מנוקשו והוא לא כן ירמה כי לא בדבר נקל חושן בת מלך לישא אותה והיא
 אינה חוששת לו ומסקימה לא תמיש וכיון שרוא אותו תמיש או אות האנשי
 שהשתדלו הבא מידם ולא השיגו תוהים על כל מה שעשו ותוהים לדרכב
 בפתי נפש יגע לריק והוליד לבחלת וכן באים אנשים אחר מאיי הים ומקצת
 הארץ לשמע בת הסלך מיפיה ומתכונתה ומסבכ' כמו כן איתו הסגדל השכם
 והערב ומתעכבים שם יותר מן הראשונים ומתקנים כלי שיר וזגין ואמירות
 שהירות של מיוסים ורצוים לרצות את בת הסלך ולבקש אהבתה ומתחננים
 אליה שלא ישובוריקו וסוף העלו חרס בידם וחזרו בשתי נפש לדרכב ו
 יום יום מתחדשים וכאים סמורת ומסעיר לבאות אם יוכלו להשיג רצא את
 החיא ולדבר על לב הנערה תתגלה אליהם והיו לרצון אמריהם ועמדו כספ
 כן זמן שהוכיח שראו שלא השיגו חזרו לאחריהם בפת נפש ונתיאצו כן
 השכוס עד שבא מקחא ערום ואמר הסגדל דוהאא שלא נגלו פרח
 ליכנס ולצאת אנכי אשבם יום ער שאשיג את מנוקשי ואמצא איזה פתח
 או חלון שאוכל לראות את בת הסלך או לדבר איה ותנתן לי גשבי בשאלתי
 או אמות עליה תהיה כישבת האיש ההוא באותו חשך נמרץ ימים ושנים הולך
 ובא סביבות הסגדל עד שצא כמין חלון א' בסגדל התחיל לחפש אחריה והיו
 עפר צורות נופלים עד שגלה תורה א' קטן התחיל לצעיק ולצווח יום ויום
 ולקרוא לבת מלך בקול גדול ולהחזן אליה תיקר נא גפשו בעיני ער שהמו
 רחמיה אליו בראותה שכבר התחיל למצוא מקום וסרת ועמל לבקש אהבתה
 והתחיל

והתחילה להספור עמו ולדבר על לבו שלב. ירוש מכל השחר אשר סרח כי
 סוף חכבוד לבא וישמח רגל ומישטרך בעש יאכל בשבת וכין שהתח הוא
 יצמור ימצא הפתח ומשם יבנס עד שהוא בעצמו מורה סם אחרים עד שמצ
 צורת פתח בנייה ככתל החתיל לחסס אחריה ער שפתח ונכנס אחר שנכנס
 החתיל לקרוא ולצעוק אל בת המלך תפתח לו החדרים הפנימיים להכנס
 אליה ער שראתה בעניינותה לו מקום המפתח היכן הן והוא לקח מפתח
 א' ופתח חדר אחר ופתח אחר ופת ער שמעס מעס בישבור דעתו ובהשכל
 שכלו פתח את כולם אחת אחת וכראות בת המלך חפץ האיש ההיא בא וכל
 השורה שסרה בשבילה שלח לאניה כל המאורע והמלך שבת לקרת האיש
 ההוא כי פרי שעליו יאכל ורצה להשיאו עם בתו וכל לו מסתרי אחרי ונתן
 מפתחו הסגול בידו לסגור ולפתוח כל שירצה ונתן לו כתו לאשת ודגדל
 האיש ההוא עד מאד ער שנעשה משנת למלך וכל אשר הוא גזור הוא צלי
 בידו. כן. האדמיין התורה עם האיש החפץ לעסוק בה לו אין עקרי
 תורה וסודותיה הפעלים בדבר נקל לכל לומר כי אם אחר עמל וצורת הרכות
 מאד לעסוק בה יומס ולילה לאכול מת כמלת ולשתות מים במשורה ולספור
 נפשו עליה ככתבי אדם כי ימות נאהל ולעיל אינו מסיח דעתו ממנה בשכנו
 ובקומו בשבתו וכל כתו לאיש אשר אלה לו ודאי ישיג את כל אשר יחפץ כי
 כמו שהוא חרף אחר התורה ומנכש האהבה כך תרדוף היא אחריה התגלות
 אליו ולספור בידו גנוי סתריה ותי עמקה כענין שנאמר תכרך כי תחבקנה
 ואין לך כבוד גדול מזה לעסוק בה תריר וכל חפצך לא יסוה בה ולעין הסב
 כל דבריה ולספור כל תיבות האותיות האם יש ציוה תיבה או אות יתרה ומה
 ענין יתרתה כילא דבר רק הוא ואם רק היא ממנו שאין אנו רודפים אחריה
 בסורת הראוי להשיג אסריה אסרות טהורות מיוקקרת שבעת יסוכן לירע
 כל לית ומרטיה לרקק בהם כל מה שאשר ומסדך כך יצא מספסו לאור
 ומעקשים למישור ויברר הענין השכי ואם יש לו ויכות עם אדם אחר או חבר
 או תלמיד יתת היותו לשם שמים כדי לברר האמת וללבן ולצרף כי מתוך
 היותו הענין נצרך כצדף כחף ונשאר מעכה ומסופותו אין סקר ער עליו אבל
 לא יהיה לקנות ולהעמיד סברתו חלילה כי תעושה כן לא יסוה לו מירתי
 תחשב לו לצרף והכצויה אלא צרבת תכא גדול ואסמה תחשב לו לוסוכן לו
 להיות חירש שיתן ובערות ולא יעסוק בתורה בענין זה כי מראה הוא בעצמו
 שאינו עוסק בתורה במים אתמה במה שהיא מצוה ונתנה לנו הסקום כדי
 על ידי משה נביא ע' ה' למי איתה כדי לספור ולעשות ולקיים כל הכתוב
 בקאם הוא מעמיד סברתו ואינו חושש לסברת רבים או לסגרת האמת
 לקיים אותה והוא עושה תורה חדשה מלבו ומחלל תורה משה רעה ועלי
 נאמר וכו' יק' ומוסב לו שנחמה שלייתו על פניו ולא יצא לאור העולם
 וכל

שביארנו ואסרוצה לאכול ירחץ מעם אהרת בשביל נטילת האכילה וחי יותר טוב משה ש יברך ב ברכות על נטילה אחת משו שעוש הנטילה על האכילה לבר ולא על דבר אחר ועושה המצוה לשמה ומאד מאד צריך אדם לזיודר בנטילת ידים ולדקדק בכל דבר החוצץ ובכל דבר המטמא את הידים וצריך להביט בהם אם כסו המלאה כל היד שאם נשאר מעט סגולה מהם לא הועיל במעשיו כלום והטומאה מצאה לה מנוח באותו מקום כמ"ש בענין טיבול גופו אם נשאר לו טעם א חוץ מן המי לא עלת לו נטילה כלל ועצרי לזוח הרבה בכאד מאד ולא ישליך חס"ס על הידים א מפה וא מפה ולא יחוש לראות אם צריכין שטשוף או אם צריך מים יותר לכסות חיד כי המזלול בנטילת ידים הו נעקר מן העולם והמעט עם היותר שישראל עובר על דברי חסמים שהתא ה' כ מיתה יש טעם אחר מפני שהידיים עסקנות והטומאה מוצאה נהם מקום הירות ועל זה גזרו רזל פוטמה על חיד וכטבא לאכול לצריך להעביר ממנו אותה טומאה ולא יתן לו כת בשעת אכילתו ולא יהיה בו אל זר הו ומי שאינו חושש על זה ואוכל בידים מסואבות כאלו אוכל לחם פמא ומתדבק בטמא אוהרא והטומאה מתפשטת על ידו ומצאה לה מנוח ועל כן ראוי דמות לו ליעקר מן העולם ולבא לידי עניו כיון שנותן כח למקום העניו לכרואי לכל בעל נפש וירא שמים להשתכל במצוה הזאת כי קלה היא ונעשרת חסודה בעונשיה וגורם לו עושר וכבוד ויצלית בכל מעשה ידיו ולא יצטרך לידי מתנות בשר ודם ויברך על נטילת ידים וכבר ביארנו כונתה וצריך שיברך אותה קודם ניוב משום עובר לעשייתן ואע"ג שהמצוה היא הנטילה והיה צריך לברך קודם הנטילה עצמה וכן כתב הרמב"ם ז"ל היה יברך ויטול ידיו אפי' הכי נהגו שלא לברך קודם הנטילה משום ידים מזהמות ואינן ראויות לברכה תקנו ליטול קודם לפהר הידים אבל מכל מקום אין לנגבם קוד שאת' ששפך עליהם כראוי מים ראשונים ומים שניים הרי נטהרו ואין צריכין נגיב ויכול לברך עליהם ואם יצא מנה ואין לו מים ליטול ב' פעמים כאשר ביארנו יטול מעם אחת על ב' הידים שיעור רביעית וישמטף אותם ויברך אשר יצר ואהי כישוף שמיכה שנייה ויברך עני' ואהי כנגב ידיו הטל ואעפ"י שאסרו כל האוכל בלא נגיב ידים כאלו אוכל לחם טמא ונראה שלא נוסד הענין עד שינגב ידיו ומטמא הלהם כמ"ש רזל לחםם טמא נגיבם לחות מים מטמא ואין נברך יהטומאה בדינא אפי' הכי אין ענין זה דומה לענין זה כי לענין נטילת ידים לאכילה צריך להרחיק כל צד וענין המביא לידי טומאה הועיל זה כשהמי' עדין על הידים השטקים עלולים לקבל טומאה וכשנוגע בידיו באיזה דבר והוא טמא תור ומטמא ידיו ונמצא שלא הועילו מעשיו כולם והרי הוא כאלו אוכל לחם טמא כיון שלא נטל ידיו אבל לענין הנרכה אין הדבר חלוי אלא שהיה ידים נקיות בלי לכלוך ואין אנו חוששין לטומאה ומפני זה אין לחוש

אם נברך קוד'הנגוב. ועוד כי ספני זה אנו סברין קודם הנגוב ספני שחנפיל
לא נשלמה ושפיר מקרי עובר לעשייתן. אכל יש מי שכתב שאם שפך על
חידים יותר מרביעית ולא בעי' נגוב. אחר שנשל יברך חכף המוציא כי חכף
לנפילה ברכה ולא יסיח דעתו מן חידים קודם המוציא ואין צריך לו שלא
לסיח שיחת חולין ויברך ברכת המוציא בכונה גדולה ויקח המת בידיו ויגביח
י' מצבעותיו למעלה והמת ביניהם ויכין כי מצות שיש כפת מתחלת התריש
עד שנעשה מת ויברך בקול רם כדי שישמעו כל המסובין ויעני אמן ויגמול
הברכה קודם שיבצע המת ויבצע בעין יפה ולא בצרות עין כי צריך האדם
כשהוא על השלחן להראות שופע טובע וברכה כדכתיב ואכלת ושבעת
זכרכת ויהלך לכל המסובין ויאכל לשובע נפשו ויחשב השולחן שלפניו
כמכות לפני ה' שזו השלחן אשר לפניו והכעס נל כי כמו שהשולחן
שלפניו ניוונים ממנו כל צנא השמים ועולה לריח נחית לפניו ה' כך כל
איברי האדם ניוונים מאותו שולחן והנפשיש לה מוח נחת רוח וולכן מכפר
השולחן כטאוכל אכילתו כדאוי וסחלק ממנו לכל שואל בשמח ובטוב לבב
וצריך שיהא מיסתו עליו ולא ישכ בקלות ראש ולא ידבר שיחת בטלה ואצל
דבר של נבלות מה חלילה כא' דת ויראת שמים לתת שבה והודאה לבורא
עולם לתולת הנובל לחייבים טובות שגמלנו כל טוב להדומין לבורא ולהם
וסזון להתיית את נפשנו לעסוק בתורתו הנעימה ובמצותיו ולא יכפר בטובתו
ונתגמולו אשר גמל עמו ויתפלל אליו שכן יהיה חסיד שלא יצטרך לבריות
אלא יזכה משולחן גבוה וסידו הסלמה וחרתכה י ואם יבא לו איזה עני כהיותו
על השולחן יתן לומסה שלפניו חלק ממנו לאכול וישיב את נפשו ויש לו
לשמותו שזמן לו האל לתולת את המצו' הואת בהיותו על השולחן כדי שיוכ
ויגמול חסד עם העני האוכלל הזה ובוה ינסו אותו מן השמים אם מרחם
ירחשו עליו וצריך להיפק ראונו וחפצו ולדבר אליי דברים טובים נחומים
דפק לרעב נפשו ולא יתן לו מעות ולא דבר אחר בעת הזאת אלא יושיבדו
עמנו על השלחן מכוסו יסת' ומפתו יאכל ואי לאו ברהכי הוא לשבת קסו על
שולחנותיהן לו לבדו משה שהוא אוכל ומסה שהוא שותה אמעס ואם הרבה
יתן לו בסדר פנים שימת בענין שלא יתבייש ויקץ בסאכלו. ואם העני אינו
חפץ בכך שכבר אכל או שהוא כתבייש בכך יתן לו בידו ויליץ עמו או יתן לו
מעות או כל דבר ולא ישוב דך נכלם. אבל מכל מקום כל מה שיוכל האדם
להשתדל ליתן חלק ממנו: כלל לעני ודל באיזה ענין שיהיה או שסגדל יתום
בביתו ואוכל עמו או שיש לו עני או עניה בטובתו ומשגר להם מעט מסאכלו
או שגובין תמחוי לעניים והוא נותן להם חלקי מה טוב חלקי מה נעים גורלו
ויהי מובטח שלא יעדרק ששן במעשה ירוול מיכא ליד עניות ולא לירי
פרתות בשרודם כי כל המרחם מרחמים עליו מן השמים וגדול שכר

כלונסא לניסא סכל דבר שבעולם • צא ולמד ממעשה דמיכה
 וממעשה הצרפתי • וצריך לזכור בתוך סעודתנו חרבן ירושלם והמקדש
 ויאנח על ככה ויאמר מזמור על נהרות בבלואף על פ' שאין האיל לבר
 דרשינן סמוכים דכתיב נתן להט לכל בשר וגו' וסמך ליה על נהרות בבל
 ובין ואנחה יאמר אם אשכתך ירושלם וגו' ועלה על לבו השממה והחרבן
 שנחרב בית קדשינו ותפארתנו בעונותינו ונארך גלותנו כמה וכמה הרמקתי
 ופרקי רעדו על ציון איש שם על לב והשם הגדול והקדוש ית ויתעבב אכול
 מחולל על ידיו ועל כן ודאי ראוי לכל בר דע להתאונן ולעורר בכי ואנקת
 בכל יום ונכל לילה לעתים מומונים על כל הרעה הזאת הנא עלינו ולחלן
 פניו ית' שבי שבינו ויצמת קרן משיחנו במהרה בימינו אלה • וכן בכל
 מקום שהזאה האדם את עצמו בתוך שמה והזדה יעלה על לבו וזכרון חרבן
 ירושלם וגלות עם הקדש וש' המתחולל ואי יכנע לבבו הערל ולא ירום
 לבו על שום דבר בעולם ויזכה לראות בנחמת ציון כענין שכתוב שישו אתה
 מוש כל המתאבלים עליה • ובשבתות ויט שאין להזכיר גון ואנחה יזכור
 פסוקי נחמת ציון וירושלם ומזמור בשוכה את שיבת ציון ויאמין באמונה
 שלמה בנחמת ציון שאלתו ברחמי ינחמנו מאבלנו ויחדש מלכותו עלינו •
 והז ציפת לישועה שראוי לאדם שלא יתייאש מן הרחמים ואעפ' שהגלות
 נארך בעונותינו כל זה הוספן • חסדי ה' כילא תמנו כי לא כלו רחמי ואל
 יתסמח חכה לו כי בא יבא ולא יאחר ואחר אכילתו יברך ברכת מון וראוי
 להזהר בה ולכוין בה לומר אותה מלה במלה בנחת ובקול רם שישמעו הכל
 ויענו אחרי אמן ויתנן את בני ביתו בכך וסוציאין ידי חובתן וילמדו אותם
 פעם אחר פעם • ואם יש לו ספר בפניו להביט בו כדי שיוכל
 לכיין יותר ולא יסיח דעתו אחר עיניו בדברים אחרים מה טוב ומה נעי' ומקים
 מצוה א' של תורה כדון וכשורה וגורם ברכה לעצמו ולכל בני ביתו ולא יאמ'
 אותה לא שוכב ולא מוטה ואצל כשהוא פרקדן אלא ישב במקומו באימדת
 וביראה וכיבד ראש והכנעה ויפנה לבו מכל עסקיו לברך את אלהינו יתברך
 הון את כל העולם כלו בתסודו הגדול וגמל עמו כל טוב • ואם היו שלשה
 שאכלו כאחד צריכין לזמן ולברך נברך שאכלנו משלו וצריכין לחזר אחר
 כוס של יין לברכה ואפילו לסאן דאמר ברכת המון אינה טעונה כוס היינו
 ביחיד אבל כשהם שלשה מודה דטעונה כוס וסימנך וכגון של טע שרגים
 וקורם שיברך ישול ידיו שאין מנרכין בידים מוזהמות ואפילו ביחיד ואף
 על גב דאין מנהגו בכך ראוי לאדם שיהגו עצמו בכך כדי לברך ברכת המון
 בידים נקיות סכל לכלוך וכ' כשהיא מנרך לאחרי יוש לו כוס של ברכ' בידו
 שסצו להדרו מכל הבא בידו ואע"ן שלא נתנו רל' שיעו למי' אחרינו אין ראוי
 לתת מעט מים על ידו אחזת עינים ולשפשוו בו כי אדרבא מלכלך אותם
 יותר

תפלת השחר

ל

יחד לא יתן עליהם מי כד שיוכל לנקו מצעותיו כלם כל מקו שעובר על
 המאכל והכל למי מה שהיא אדם ולפי האכיל אשר אכל ולפי הלכלוך אשר
 על ידיו באופן שיעביר כל הוהם מעל ידיו וישארו ידיו נקיות וטהור ויגבם
 הישב ויאמר תקף בם תקף לנשילה ברכה וברכה סותר להאסיק וראוי הוא
 לאוסרם כן קודם כם אם לא אמרם בתוך הסוון כי אין השלחן סתברך ולא
 הסוון שאכל כי אם כשקור דברי תורה על השלחן כי השלחן שאכלו עליו
 ולא אמרו דה לא מונח כפרת איקרי ולא שלחן שלפני ה איקרי כי העיד
 עליו שכל מה שעשה לצורך עצמו עשה ולתועלת גופו כי כל דבר הנעשה
 בעולם לצורך הגוף בלבד ואין מעורב בו חשאי שמי היה לסטרא אחרת ואין
 ברכה מצוי שם וחתו ענין בכל דרכיך רעהו וכו בכל דבר ודבר שעושה האדם
 לצרכו ולתועלת גופו מצריך שישי על לבו שכאיתו דבר וענין יצא מסנו הנא
 גדולה לגבש ולקיים חשאי שמים ומשום אותו ענין והנא הגבש וקיים חתפץ
 יעשה אותו דבר ולא לתכלית אחרת ואוקר עבר תולא עבר גופו כי אין ראוי
 לאדם אשר נתן אלהים חכמ בלבו אחר שכא ברצונו או עכ לעה שכלו חנף
 ופרע וסלא מרמזות ותכלות להמשך ברכיו ונסגהו ויחך בס יעצותיו וכת
 הוא עושה צלל בסים איריים כמקריס קטס וגעיס רבים וצרות רעו ורבות
 אשר בעולם שתגששות ויעלה חרם בירו וסכולו שלא גבר ורתיו לו שלא בא
 לעולם ויאבד בעולמו העה והעה לכן יעלה על לבו אחרית דבר מראשיתו
 וישקול כל הדברים כלם במאזני צדק וירא ויבין כי כל מחסדיה העה הם הכל
 הריק ותאוותיו כל יועילו ואם יועילו לשעת יצא שכר בהסדר כי אין הנאת
 השכר והתועל המניע ליוא טאף מההש א אשר יגיע אליו בא חרויים מלבד
 שהקעים לבורא עולם וארון כל לו וכפר בסוכתו אשר עשה עמי והטיב לו
 וחצואו לאויר העולם סאסלת לאור והסמיכו על שרי אמו ולגדלו ולרוסמו
 בעבודתו ובחורתו ומסכמה צרו רעיות ורבות שצילו בכל עת ונכל עונותיו בעל
 הנס מכיר בניסיוות כל אלה הוא חביס ויהכעיסו ועשה הרע כעניו ודאי ענשו
 סוכה לפי האמת והיושר אלא שבעל הרחמי הוא ארך אפ ורכח סרוס אריך
 אמו לעיברי רצונו לתת להם מקו שישוכו בתשובה שלמה כי אין חפצו במו
 הסת כי אם וכו ובשקלו בשקל הקדש כל אלו הענינים יחפש מעשיו ויתקן
 דרכיו וישוב בתשובה שלמה להפיק רצון בורא עולם יתבר ולסנוע מסנו כל
 תאחת עולם ותסדותיו וכל מעשיו יהיו לטס סמים הן באכילה הן בשתייה הן
 בנעילה וכיוצא ויהיה שסאוסתנו באסונה ליהנות מיניעו ועסלו בהתר ולא
 באיסור וברכתה חסצא אתו ובכל אשר ימנה ישכיל כמו שפצצו בודר ויהי
 דוד לכל דרכי מסכיל וגראה לוי שהטעם שלא אמר בכל דרכיו לא לכל
 דרכיו הענין שאם שהוא כהסתדרלותו ובמעשיו הטיבי עשה לררכו שיסכילו
 ותענין הוא שאף על פי שאותו הדרך שההרצה ללכת היה חוץ מן הסבע

להצליח בו מתוך שהיה כונתו לשמים היה נעשת מחשבתו והיה יוצא לאור
 משפטו כענין שמצינו בענין הכא'ארי והדוב והריגת ג'ה' המלישת' שאעפ'
 שמן הטבע היה נרדבר סתמיה לעשו'ה היה בעזרו ועש' הוא לדרכי' שיעל'הו
 וכן סיים הפ'אמ' וה'עמו'רל' שהיה יוצא משפטו לאור ות'עמו' ובכת' השנתו
 היה עושה כל מה שהיה עושה' . וכן כל אדם בידו וכרשותו הוא לתקן כל
 דרכיו אל האמת והישר בהיותו מכיין כל מעשיו לש'ש'והו'פ'י' בכל דרכיך.
 דעהו והוא יישר אורחותיך כי אעפ' שהדרך שאת'הולך' אינה סת'שרת' למי
 הנר' שהוא דבר רחוק כפי הטבע אעפ' כיון שכונתך לשמים ולדעת כן אתה
 עושה הוא יי'ש' אורחותיך והו' לשון ישר שנר' שהיה מעו' ומעוקל בתהל' לא
 שהוא ית'שים העקוב למישור והו' רבו'י' בכל דרכיך דעהו אפילו במעוקלים
 וכן אמרו ונבא במהתרתא רחמנא קרי והוא עני' ליח' ואם ברשע' כך בצדקים
 עאכו'יד' ברכו של ב"ה צריך שיכוין בהם לד'אותיו' שמו'ג' של תור' ואמ'ס' הא'
 תקן משה בהיות כמרב' וזן אות' שם' חב'הרשע' כשנכנ' לארץ' . הג'וד' ושלמה
 הד'תקנוה' על הרוג'י' ביתר' ויש סוד' לכא' . ואם' מברך בכוס' של ברכה'
 צריך לקבל בשתי' ידיו בלב' שלם ובנפש' חפצה' וגי'יהו' ביד' ימינו' ויתן' בכוס'
 עינו' ולא יסי'ה' דעתו' ממנו' כי הוא רמו' לענין גדול' וטוב' עין הוא יבורך' ויברך'
 עליו' בורא' פרי' הג'ן' כענין כונתו' וישתה' ממנו' שיעור' שיברך' עליו' ברכה'
 אחרונה' ומשגרו' לאשתו' ולבני' ביתו' כדי שיתברכו' ממנו' . אחר' שאכל'
 ושתה' יבקש' אתר' מזונותיו' או במלאכה' או באיזה' צד' שיהיה' דרך' נקיה' קרוב'
 לשכר' ורחוק' להפסד' שכל' תורה' שאין' עמה' מלאכה' סופה' בסלה' וגיור' עון'
 וכל' מי' שהוא ירא' שמים' ורוחף' צדקה' וחסד' צריך' שיתפרנס' ממעשה' ידיו'
 ומיניע' כפיו' ולא יטיל' עצמו' על' הצבור' כי פוגם' כבוד'ת' וכבוד' התור' והעבודה'
 וכבודו' בעיני' הכריו' בלב' שסצ' הדין' והיוש' והסכר' הנכונה' אין' ראוי' להסתפק'
 במסן' אחרי' דמאי' תו'דרסך' סומק' טפ' דל'סמא' דחכר' סומק' טפ' ויתשו'האר'
 בלבו' למת' ארע' חוקי' שסאר' בני' ארס' כי כלם' מתורים' אתר' מזונותיהם' יאמי'
 אשב' כסל' בהתפרנס' כטורח' אתרי'ס' והלא' בידים' ורגלים' בראני' בורא' עולם' .
 ית' כאשר' ברא' לחברי' ולמה' לא אבקש' לי' פנות' אשר' יי'שב' לי' ואעשה' רצון'
 יוצרי' ותכרך' להתפרנס' ממעשה' ידיו' ומיניע' כפי' . ואם' אמור' יאמר' בטענות'
 ותואנות' איך' אעשה' מלאכה' ואבטל' למורי' ועבודתי' ומתי' אעשה' גם' אנכי'
 לביתי' לחשלים' נפשות' ותורת' ארוכה' מארץ' מדה' ותיוס' קצור' והמלאכ' מרוב'
 הפענה' חוקה' לכאורה' אבל' כשתעיין' בה' בדיקות' השכל' הגדה' נשברת'
 ואינה' טענה' מספקת' מפני' שזה' וזה' מצוי' המלך' מלכו' של' עולם' יתב' הוא'
 צוה' על' למוד' התורה' והוא' צוה' על' המלאכה' למה' נכסל' צווי' זה' מפני' זה'
 ושניה' כאחד' טוב' וקיים' ורא' זה' בלא' זה' אבל' הענין' הוא' שלא' יעש' מלאכה'
 קבע' ותורתו' ערא' תו'אלא' המלאכה' תתי' ערא' כדי' להשיג' נפש' סדיו' י' ביום'
 ואין'

עבדתו ראוי להביט אל העני הלזה החרד אל דבר ה' וואס הוא אדם ראוי
 וז' העני ראוי שיתעטף בציצית ויניח תפילין גם במנחה כי בלא שפן חלקו ותפיל'
 בריאה ככונה יתרחסמני שהם המסשיכי' ליו הכנעת חלב וכבוד ראש ותחיה
 ירא' ה' על פניו לבלתי יביש ספה וסמח ויכון באסרי' פיו יואין טענה לומר
 דכיון דאין קש במנחה למה נניח תפילי' ותעטף בציצית שאין הענין של שחר'
 לא לעכב שאין ראוי לאד' שאימ' קשרת והוא לא הני' תפילין והיה לכס לציצית
 והוא לא התעטף בציצית ונמצא שהוא מעיד ערו' שך' על עצמו שהוא נאד'
 דורש ולא נאה מקים' אבל למצוא זה וזה שויס לקבל עליו עול מלכו' שמים
 ולמה תגרע תפלת המנחה להיות בשע' ראיה להתפלל ולהתקב כמו שאסרנו
 להתפלל אותה דרך עראי שלא בהכנעה ובכבוד ראש' ודאי אין סבר ז' סבר'
 של שכל ובעל נפש' והיראת ה' הורד על דברו מנפש מקום להגודד וענין
 לישב את דעתו ולהבין את לבו לאביו שבשמים כמש' תכין לכס תקשיב אונן
 שאם אין הכנת חלב אין הקשבת האין' ולא יאמר אין אעשה דבר שאין כל
 תקלה עושים אותה וילעיגו עלי' הוא יזרח ונסת' הרח' כי אין ז' חרות ונסות
 הרוח בעשיית המצוות ואם את' חוששין לכך אין לדבר סוף' לא המצוות תעשה
 ד' היה מה שיהי' הכול השוחק' ישחק לו ועל כיוצא בזה אמר התנא' ע' ה' ה'
 עז' כנסר לעשות רצון אביך שבשמים' אחר שהפלל' שיה' מעט ב' ב' ב'
 קוד' ש' ולא יחש תפלתו עליו כמש' וסמח' להמלט ממנו ב' ב' ב' כחבוש כיוצ'
 מבית האסורין ואת' יצא בכבוד ראש ויאם' ה' נחני בצדקתך וכו' ו' לענין לוס'
 עלינו לשבת יש מי שאינו אוסר אותו ואומר שאחר שאין קש בתפלת המנח'
 אין מקום לומר עלינו לשבת כי במקום שיחדנו ש' אינו אנו כשנחמס אורנו
 שאין עוד מבל' עדין לאסת' היחוד ולקימו' אבל במקום שאין יחוד בפועל אין
 מקום לזה השבח' אבל אין הסעם חודה בסמיק' כי לא יגרע ממני שלא
 יחדנו ש' אינו י' ביחוד קש הכתי' התורה שלא יחד אותו בענין אחר והלא
 שיהי' האדם סיחד ש' אהי' ו' כל היום כולו באיזה צד וענין שיהי' וצדק' יחשב
 לו ומצד רב' הולמה ננסע עצמנו מלום השבח הגדול הזה שמצאנו מתוק וסוב
 ויפה והלא' י' שאמר האדם אותו כל היום כלו' ולא עוד לא שכל עצמה של
 חפל הוא קרוב ליחוד ב' ובפוע' שאנו מבקשי' ממנו כל צרכינו וירענו שאין
 אחר וולתו ובלתי' יכול לתמי' דצוננו כבל' עדין ומדי' אנהנו בו שהוא אינו
 שחינו מסורים בידו ונש' מיתנו מקידת לו והוא המסית והמתי' ואין לך יחוד
 גדול מזה' ובהורת ש' התפלה אנו עונים אמן ליחד הב' שכות כמו שכתבו
 למעל' י' ש' מכוני' ליח' בעני' אמן הג' שמו' הקדוש' א' היה אד' ורסו לזה דאת'
 א' ב' ואחר מ' ואחר נס' ועולין אלו הג' אותיות ב' ב' ב' י' ב' ה' לך טוב ויפה
 לאומרו וכל הנסע מלאמרו לא מרוח ית'רא דאית ביה נסע' סכנו לשבת
 לאדון הכל ומה המסיד באומרו ואדרכא תועלת היא לו וקבלת עול מלכנו
 ולבקש

הלבקש וראתו על פנינו לבלתי נחטא וכן ראיתי רבים ונכבדים אמרים אותו
 וכן ראוי * עוד טעם אחר לאוסרו כי ענין עלינו לשבח הוא הכנסת הגדולה
 לאומה ישראל שלא תשוב תפלתו ריק מפני שאין חלקנו במ' הולא גודלנו
 בהם שכל מה שהם מתפללים חולך לשוא ולשקר מפני שהם משתחווים
 להכל וריק ומתפללים אל אל לא ישיע וכמוהם יהיו עושיהם אבל ישראל
 כשהחיים לפני מלך מלכים הקבועה עמו החסד והרחמים לרח ולחנן
 אל כל המתפלל אליו * ואם כן בכל תפלה שאדם מתפלל ראוי לו לאוסרו
 להגטיח נפשו בהכנסתה שלמה שלא תשוב תפלתו ריק * ויאמר על כן נקוח
 לך אהכי ויהיה מעט ואם יש לו עת לקבוע למוד אחר תפלת המנהג סוד
 שוב ומה נעים חלקו לקיים ילכו בחיל אל חיל כמו בתפלת שחרית להכריז
 עם זה * ואם לאו בר הכי הוא או שא"ל לו לקבוע באותו זמן כי מאד פרנסתו
 או משאו ומתנו לך ויעסוק במלאכתו לחיות נפשו ונפש בניו ובני ביתו ולא
 יתעכב בענין שיוכל לקבוע למוד קודם תפלת ערבית כל אחר כפי ערכו
 והשגותו וכפי יכולתו וישב בה עד שיגיע זמן ערבית ובהגיע זמן ערבית והיא
 אחר שקיעת החמה אין לו לעשות שום מלאכה ולא שום ענין קודם שיחמל
 ויקרא ק"ש כמו שמצינו בברכות פקא קמא כשבא אדם מן השדה בערב לא
 יאמר אוכל קמעא ואשתה קמעא ואישן קמעא ואח"כ אתפלל ואקרא קריאת
 שמע ונמצא הטפתו שינה אלא בא מן השדה בערב אם רגיל לקרות קורא
 אם לשנות שונה עד שיגיע זמן ק"ש ויתפלל * הנה שאמילו לאכול ולשתות
 אין מניחין אותו ואין לומר דהיינו כשב' בערב והוא לילה שכבר התחיל זמן
 ק"ש ואיך יוכל לעשות דבר עד שיקר זה אינו דאם כן אמאי נקט בא מן השדה
 בערב הילל בלילה * ועוד שאין דרך לבא מן השדה בלילה לא סמוך לשקיעת
 החמה * ועוד דאם כן למה ליה לומר אם רגיל לקרא קורא וכו' יקרא תקף
 ויתפלל אלא ודאי טעם מינה דאע"ג דעדיין לא הגיע זמן ק"ש שהיא יצירת
 הככבים כיון ששקעה החמה והוא זמן לתפלת ערבית אין לו לעסוק בשום
 מלאכה עד שיחמל וכן ראוי לכל בעל נפש להזהר מזה אחר שיש החסם
 לא יעסוק כי אם בשירות והושכחות וההלכות ב"ה להסנות מ' הראשונים
 ושכרו גודל כמו שבארנו גודל שכר המקרים והמאחר בבי' הכנסתו ל' שגורל
 שכר המקרים בערב מן המשיכים בבקר מפני שבבקר אין לו שום עסק משא
 ומתן ומלאכה לעשות ואין לו דרך אלא לבא לבית הכנסת להתחנן לפני
 אלהיו יתברך אבל בערב שהוא עסוק במלאכתו וצריך לנסוד עניניו וכל
 המצויים וסניח הכל ונבא לבי' הלבקש חפצי שם ש שכרו גודל כפול ומכופל
 ובפרט אם הקדים לבא משקיעת החמה ואילך והוא ב"ה יחידים צפה ומקוח
 שיבאו העם להתפלל שהוא חשוב בעיני המלך הרבה מאד ונכבד יקר לו אדם
 שכבש את יצרו לבט' עצמו מכל עסק ורץ כצב לראש והוא זין שלם לו שכרו
 בעולם

תפלת ערבית

ל

וְעַתָּה הוֹדוּ וּבְעֵתָהּ וּבְזֶמְרָתָהּ יִמְרוּ וְשִׁנּוּתוֹ כִּמוֹ שֶׁמִּצִּיּוֹ בְּצוּאָתָהּ רִאֵת בְּנֵי
 יִקְרִימוּ וְחִשְׁבוּ בְּבִיבְנֵי שְׂתֵא כִּי הֵיכִי דְחִרְיִכוּ חִי' וּסְן דְהַמְאִסֵּר הוּדָה אִפְשֵׁר
 תִּלְדַּקְדֵּק כִּי הַקְדַּמְתָּ הָעֶרֶב הִיא הַעִיקְרִי כִּדְאֵ אִקְדִּימוּ וְאִחְשִׁיכוּ וְהִיא עַל הַקְדָּמָה
 אֶעֱרֵב בְּלִבְךָ וְלֹא אִמְרֵי אִקְדִּימוּ עַל הַסְכַּמְתָּ הַבִּקְרָה וְאִחְשִׁיכוּ עַל דְּעֶרֶב דְּאֵל
 פַּח עֵינַי אִחְשִׁיכוּ לְבַד עַל הָעֶרֶב וְהִלֵּא כָל הָעוֹלָם מִחֲשִׁיכֵי הַתְּהַלְלָל תְּפִלַּת
 עֶרְבִית וְסֵמָּה הִיְתָה הַצּוּאָה יִתְרָה עַל כָּל אֲדָם וְהִלֵּא אִין נִמְנָעִים בְּכַךְ כָּל הָעוֹלָם
 אִלֵּא וְדֵאִי הַצּוּאָה חִתָּה שִׁיִּקְדִּימוּ לְכָל אֲדָם וְיִסְנוּ מִי דְאִשְׁוֹבִים וְאִלֵּא דִּיהִלּוּ
 לוֹסֵר אִקְדִּימוּ בְּצִפְרָא וּבְרִסְשָׂא כִּיּוֹ וּסְרֵלֵא הוֹיכִיר הַקְדַּמְתָּ הַבִּקְרָה נִרְאָה
 שֶׁהַקְדַּמְתָּ תַּחֲרֵר לְעֶרֶב וְהָעֵינַי א' הוּא וְלֵא קֵאִי אִבְקֵר וְעֶרֶב לֵא אֶעֱרֵב לְחֹדְרָה
 וּמִכְשׁ בְּקֵר וְלֵא הוֹצֵרְךָ לְחֹדְרִים עֲלִי' אִבְל אִשְׁרֵי לֹס דְּלֵעוֹלָם הַסְּבִיבֵינִי
 וְאִקְדִּימוּ קֵאִי אִבְקֵר וְאִחְשִׁיכוּ קֵאִי אֶעֱרֵב וְשִׁיךְ לוֹסֵר לְשׁוֹן הַקְדַּמְתָּ אִבְקֵר כִּי
 עֲרִין לֹא נִכְנַס אֲדָם שֶׁם וְכָל הַלֵּילָה סְגוּר וְצוּה אֹתָם וּרְרוּס עַל זֶה שִׁיְהוּ הֵם
 הַקְדוּמִין לְכָל אֲדָם אִבְל בְּעֶרֶב לֹא שִׁיךְ לְשׁוֹן הַקְדַּמְתָּ עִיקְרִית כִּיּוֹן שֶׁכֵּנֵר
 בְּאֹר אֲנִשִׁים וְנִכְנַסוּ שֶׁם כָּל הַיּוֹם אִבְל לְשׁוֹן אִחְשִׁיכוּ שִׁיךְ שִׁקּוּי שֶׁם לְחֶשֶׁךְ
 וְלֹא יִקְרִים הַחֶשֶׁךְ לְבִיאתָם לְבִי' עוֹד אִשְׁרֵי לוֹסֵר דְּאִבְקִימוּ וְאִחְשִׁיכוּ עַל
 שְׁנֵיהֶם כֵּאֱ קֵאִמְרֵדֵאִי עַל הַקְדַּמְתָּ הַבִּקְרָה שִׁיךְ אִחְשִׁיכוּ מִשּׁוֹם דְּעֲרִין לְבִי
 בְּעוֹד שֶׁהַחֶשֶׁךְ בְּעוֹלָם קוֹדֵם אֹר הַבִּקְרָה וְלֹא אִמְרֵי אִחְשִׁיכוּ לְבַד מִשּׁוֹם דְּתַפְלָה
 עֶרְבִית צִרְךָ הַקְדַּמְתָּ קוֹדֵם הַחֶשֶׁךְ וְלֹא סְגִי בְּשַׁחֲשֵׁכְךָ לְבַד וְהִי הַפִּירוּשׁ הַדְּבָרִי
 כֵּךְ בְּבִקְרָה אִקְדִּימוּ בְּעֵינַי שֶׁתְּחַשִּׁיבְשִׁי שִׁיְהִי קוֹדֵם אֹר הַבִּקְרָה וְנִעֲרַב אִקְדִּימוּ
 בְּעֵינַי שֶׁתְּחַשִּׁיבוּ אִתָּם אַחֵר הַקְדַּמְתָּכֶם וְלֹא שֶׁכֵּנֵר הוּא הַחֶשֶׁךְ וְכָל עֵינַי נִדְרֵשׁ
 כְּפִי עֵינַי כִּשְׁהַחֶשֶׁךְ מוֹקֵדֵם לְאֹר הַהַקְדַּמְתָּ הוּא הַחֶשֶׁךְ וְכִשְׁהַחֶשֶׁךְ מֵאֹחֵר
 הַהַקְדַּמְתָּ הִיא קוֹדֵם הַחֶשֶׁךְ וְלֵעוֹלָם הוּא נִסְצָא בְּשֵׁתִי הַחֲשׂוֹכוֹת וְזֶה הַטַּעַם
 הוּא יוֹתֵר סְפִי נִסְצָא מִצִּיּוֹ עַל הַבְּעֵינַי וְלֹא עַל הַאֵל לְבַד וְעַל הָעֵינַי
 שֶׁכְּתַבְתִּי הַטַּעַם הַרְאִינִי מִסְפִּיק עוֹד טַעַם אַחֵר שֶׁרֵאִי לְהוֹדֵר בְּהַקְדַּמְתָּ
 חֶמֶל עֶרְבִי מִפְּנֵי שֶׁתַּחֲלֵל הַיּוֹם הוּא הָעֶרֶב כִּי הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֵר הַלֵּיל הֵילֵךְ צִרְךָ
 לְהַקְדִּי קוֹדֵם לְיִרְנַס הַיּוֹם שִׁיִּמְצֵבָה מוֹדָה וּמִשֵּׁב לְאֶרְוֵן הַכֵּל לְזוּיְעִיר עֲלִי' אִית
 הַיּוֹם אֵן הִיא עֵבֶר נִסְאֵן לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית לְזוּעוֹבֵר סֵאֵהֶבָה וְנִפְשָׁה חֲפֵצָה
 וְסוֹקֵד עַל דְּלִתּוֹתֵי יוֹם יוֹם רָל שֶׁתּוֹפֵס מִיּוֹם זֶה וּמִיּוֹם זֶה וְשִׁנְיָה כָּל עֶסְקִי
 וְכָל חֲפֵצִי וְבֵא לֹר לְגוֹסֵר וְלִקְיִים חֲפֵצִי טְמִים וְדֵאִי שֶׁכְּדוֹרְדוּל וְעוֹבְדָה גְדוּלָה
 עֲבוֹדָתִי וְכִשְׁהִגֵּעַ זִמְן קֵשׁ שֶׁל עֶרְבִית הוּא יֵצֵאת הַכֹּכָבִים יִתְפַּלְלוּ
 הַקְהָל עֶרְבִית וְתַמְלֵל עִמָּהם וְלֵעוֹלָם יִתְהַלֵּל אֲדָם לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלְתוֹ עִם
 הַצְּנוּר וְסִמְנָה הִיא לוֹ הַרְבַּח כֵּאֵן מְדַקְדְּקִין בְּעֵינַי תְּפִלְתוֹ אִלֵּא מִתְּעַרְבֵת
 עִם תְּפִלַּת הַצְּנוּר נִצְיָנָה חוֹרֵת רִיקִים וְאִם הַקְהָל מְדַרְשִׁים לְהַתְּפַלֵּל קוֹדֵם
 וּסְן קֵשׁ לֹא יִתְאֹדֵר סְפִי בְּךָ אִלֵּא יִתְפַּלֵּל הַקְרָא עִמָּהם שֶׁאִין לְפָרוֹשׁ עֲצָמֵם
 שֶׁן הַצְּנוּר בְּשׁוֹם עֵינַי וְלֵא יִקְרָא אֹתָהּ קֵשׁ לְטַס חוֹנָה לֵא כְּקוֹרָא נְחוּרָה כְּדִי

שלא לפרוש עצמו מן הצבור וכדי לסמוך גאולה לתפלה ואחר יציאת
 הככבים יקרא קש מעם אחרת בעונתה לצאת ידי חובתו ולקיים מצות אלהי
 עליו כחקנתה ולא יאמר שום ברכה כלל אלא אם ירצח יאמר מרכת אהבת
 עולם הסמוכה לה ותותם בה אלא הזכרת שסומלכות ודי לו בזה ולא יכניס
 עצמו בספק והוא עקר היראה להתרחק האדם בכל עניניו מן הספקות כדי
 שלא יבא לידגמכשול עון וכן בתפלה ערבית של שבת שמקדימין הקהל
 להתפלל בעוד היום יתפלל עמהם ואח"כ יקרא קש בומנה ואח"כ יקדש על
 היין ואין לקדש קודם הקש תדיר ושאינו תדיר קוד' ויכוין בברכותיו
 כראוי והם ד' ברכות ב' לפניו וב' לאחריו וצריך לכוין בכל א' מהן כראוי לה
 ובפרט ברכת ואמונה שסמך ביציאת מצרים ובגאולה שצריך לכוין בה לתת שבת
 וחודאת לשמו' על כל הטוב שהטיב עמנו והגמול שגמלנו להוציא אותנו
 מעבדות לחרות והיא מצוה לספר ביציאת מצרים ביום ובלילה כמו שדרשה
 בן זומא ממשוק כל ימי חייך וכן בהשכיבנו שהיא בגאולה אריכתא להתהנן
 לפני הש"ת שכמו שגאלנו מצרים והצילנו מכמה מקרים ומעשים רעים כן
 ישמרנו מכל דבר רע ומפחד לילה ותותם שימר עמו ישראל ואלו ג' ישר' :
 ויאמר קדיש ולא היו הפסק בין גאולה לתפלה כי הקדיש מעין גאולה והוא
 ש תקדש שמי' רבא במהרה בימינו ויצמת מורקניה ויסמוך גאולה מתפלה
 כי בל האומך גאולה לתפלה אינו נזק כל אותו היום ושכרו גדול כמו שמצינו
 בחזקיה מלך יהודה ששבת את עצמו והטוב בעיניך עשיתי ואם רזל' סמך
 גאולה לתפלה ולא שנא בבקר לא שנא בערב צריך לסמוך וענין הסמיכות
 הוא שיש לו בטחון בהש"י על כל אשר עשה ביציאת מצרים לאבותינו ג' :
 ומאמין אמונה שלמה שבידו הכת והיכולת לעשות כוד' וכוד' ובידו להפיק
 ולגמור כל צרכי דבריו ולכן הוא סומך תפלתו להנשחה הואת להורו' שהוא
 שואל ממנו כל צרכיו וכל עניניו ומכל עדי ואין סומך ואין עזר ובהיות כונתו
 שלמה בענין הזה ומתפלל אליו בכל לבו וסמך כל אותו לאדון ולפטרון ותוא
 כעבר המבקש פריס מרבו להתיתו כי יולתו אין לו חיים ודאי שכרו גדול
 וצדקה יתשב לו בהאמנה הואת וכל אותו היום לא יאונה אליו בל רעול :
 יארע דבר תקלה ע' יען כי נשען על הצור ב' והיה ה' סמכו' וענין
 חזקיה לא היה משתבח על מעם א' שסמך ולא פעמים שלש אלא שהוא היה
 מותוק בזה כל ימיו מגדל הבטחתו והאמתו הגדולה ויתפלל תפלתו בכונה
 ראויה כשאר התפלות ולא יתשוב בלבו לאם אחר שכבר אמרתי זאת התפלח
 וזה הנוסח בבקר ואחר כך בטוחה והנני מתפלל אותה בערב וכן למחר וכך
 לסתרתו איך יהיה לו כונה בדבר מורגל ושגור ככ בפיו אמ' לכוין כי כל דבר
 שנתישן מעם אחר מעם בעיני האדם הסגור לו למשא ככר ולא שרת לבו
 עליו וכן בקש שאומר אותה פעמים בכל יום בבקר ובערב ואין וכל לכוין בת
 ל"א

תפלת מנחה וערבית

לך

וְיָמָּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצִּיּוֹן הַיּוֹם עַל לִבְכֶּךָ יִתִּי וְחַשְׁבֵי כִיעִינִי כְּאִלּוּ הָיִים נִחַמְתָּ
 וְדַמְתָּ כְּדִיּוֹתָם תִּרְשַׁח הַנְּבִיאָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ שְׂאוֹנֵי כָל הָעַם לְשִׁמּוֹעַ מִתְּנֵם הַמֶּלֶךְ
 וְמִגִּזְרֵי כְּתוּבָה כִּדְרֵי לְגִמְרוֹ וּלְקִיָּים עֲלֵיהֶם כֵּן רָאוּ לְכָל אֶרֶץ שִׁיחֻשׁב אֵלָיו
 הַדְּבָרִים שֶׁהֵם חֲדָשִׁים מְקֻרָבִים נְאוּ וְיִכְיֶן כַּהֵם כְּרָאוּ לְגִמְרוֹ וּלְקִיָּים מִכֹּס הַמֶּלֶךְ
 מִסֵּף הַבָּהּ יִכְן בְּעִינֵי תַּמְלוּתוֹי כְּשֶׁבֵּא לְהַתְּמַלֵּל תַּמְלוּתוֹ לֹא יִחְשׁוּ כָּל תַּמְלוּת
 שֶׁהַתְּמַלֵּל אֵלָּא יִחְשׁוּ שִׁמְעָתָהּ נִכְנָס לְהַתְּצַב וּלְהַתְּמַלֵּל לְמַנִּי סִלְכּוֹ שֶׁעָיִן
 וְצִדִּיק שִׁיעֻמּוֹד בְּמַחֵד וְרַעְדָה גְּדוּלָה לְשִׂאוֹל מִמֶּנּוּ כָּל הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִין לוֹ
 וְלְהַתְּחַנֵּן בְּכָל חַגְגָּה כָּל בְּקִשָּׁה כַּעֲבֵד דִּיעֻמּוֹד בְּפִנְיָ רַבּוֹ וּמִכְקֵשׁ מִמֶּנּוּ צְרִיכוֹ
 לְשׁוֹמֵךְ אֵת נַפְשׁוֹ לְפָנָיו שֶׁלֹּא יִשְׁיב אֵת פְּנֵי רִיקִים . . . וְעוֹד שֶׁאֵם הוּא מוֹאֵם
 בְּתַמְלוּתוֹ לְדוֹמֵר אוֹתָם מִעֲאֵתֵר מַעֲסָם גַּם הֵבִיא מִסַּס כַּהֵם וְלֹא יִמְיָק רְצוֹנוֹ
 לְמַלְאֵת לוֹ שְׂאֵתוֹ לְהַכִּין לוֹ בְּבִקְרָ וּבְעֵרֵב וּבְנִצְהָרִים וְיִכְיֶן שֶׁהֵם לְצָרְכּוֹ שְׂצִדִּיק
 לְהֵם בְּכָל עֵת וּבְכִשְׁעָה וְכוּלֵי הָאֵי וְאוּלֵי לְמַחֵק נִמְשׁוּ בְּהֵם וּסְבֵא עֲצֻמוֹ לְרַע
 וְאִסּוֹר לְרַחֵם עֲלֵיוֹ וְכֵן אֲרַל עַל מַסְסִיר אוֹנוֹ מִשְׁמוֹעַ תּוֹרָה וְגוֹלּוֹם כִּי הָאוֹם
 עַל דְּבַר שֶׁכָּבֵד לְסִדּוֹ אוֹ שֶׁכָּבֵד שִׁמְעַת לְמַדָּה אֲחֻזּוֹר לְלִסּוֹד אוֹ לְשִׁמּוֹעַ וְדַרְי
 לְמַדְתֵּי אוֹ שִׁמְעָתֵי כַּהֵם מַעֲמִים . . . וְעַל כֵּן מְסִיר אוֹנוֹ מִשְׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תַּמְלוּת
 תּוֹעֵבָתָם בְּתַמְלוּת שֶׁהוּא מְתַמְלֵל לְפָנָי מִי שֶׁאֲסַר הוּא הָעוֹלָם כְּכָל יוֹם גַּם
 הוּא שׁוֹמֵעַ וְעוֹנָה וּמְכִיֵּן לוֹ טֶרֶף וּמוֹזֵן לְכָל יוֹם וְיוֹם וְאִינוּ מוֹאֵם בְּתַמְלוּתוֹ .
 אֲבָל אֵם הוּא עוֹשֶׂה בְּתוֹרָתוֹ כֵּךְ מוֹאֵם בַּהֵם הוּא יִחְשׁוּב תַּמְלוּתוֹ לְתוֹעֵבָה
 וְלֹא יַעֲנֶה אוֹתוֹ וְגַעֲלָה נִמְשׁוּ אֵלָיו כִּיֵּן שֶׁהוּא גּוֹעַל בְּתוֹרָתוֹ וְכָל מַה שֶׁעוֹשֶׂה
 אִינוֹ אֵלָּא לְהַנְּאֻת וּלְתוֹעֵלָתוֹ . וְשׁוֹב לְאֶדָם לְכִרְיָן בְּכִרְכוּתוֹ וּלְמִנּוֹת אוֹרָתָם
 מִתַּחֲלַת הַלֵּילָה אֵלָּא לְמַצּוֹת חֲשִׁבּוֹן לְמַעַן דַּעַת כַּכָּה בְּרַכּוֹ הוּא מְכַרְךְ שֶׁלֹּא
 יִמְחֹת מִן כְּכָל יוֹם וְכָל הַמוֹסֵף מוֹסִיפִין לוֹ . וּמִפְּנֵי שֶׁתַּפְּלַת עֶרְבִית בְּתַחֲלַת
 הַלֵּיל הוּא הַתַּחֲלַת הַיּוֹם שֶׁהַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַלֵּילָה צְרִיךְ לְהַתְּחִיל וּלְמִנּוֹת
 תַּפְּלַת עֶרְבִית וְיִתִּי בְּרִכּוֹת רֵאוּיֹת לְהַסְנִית שִׁכְרָךְ אוֹתָם בְּכּוֹנֶה רֵאוּיָה דְּאִי
 לֹא הִכִּי בְּרִכּוֹת מְסוּלוֹת אִיקְרוּ וְאִינָן רֵאוּיֹת לְמִנִּין אֲדַרְבֵּה לְחַטָּא יִחְשְׁבוּ לוֹ
 חוֹ וְמַה טוֹב הַלְקִין וְמַה נְעִים גְּדוּלוֹ אֵם יוֹכֵל לְמַנֵּן אוֹתָם כּוֹלֵם בְּכּוֹנֶה כִּי יוֹדֵי
 עֲשֶׂה רוּשֵׁם לְמַעֲלָה וּמְבִרְכוּתוֹ יְבוֹרְכוּ עֲלֵינוּ וְתַחֲתוֹנִים . כִּי עִינֵי סוֹד מֵאֵדָה
 בְּרִכּוֹת הוּא עִינֵי נִשְׁגַּב עַד מֵאֵד וְנִרְאָ כִּי לֹא עַל הַנֵּם אֵלָּא מַה אֵלֵּהֶן שׁוֹאֵל
 מִקְּמַךְ אֵת מַה אֵלָּא מֵאֵה וְכִיֵּן שֶׁהַשֵּׁי אִינוּ שׁוֹאֵל מִקְּמַכֵּי כֹּא הַדְּבַר הַזֶּה לְכַבֵּד
 דְּבַר גְּדוּלָה הוּא . וְהַעֲנִין הוּא כִּי כָּל הָעוֹלָם אִינָן מִתְּקִיָּים כֹּא מַעֲד הַמַּעֲוֹלוֹת
 הַטּוֹבוֹת הַנֶּעֱשׂוֹת לְמַסָּה כִּי צְרִיךְ יִסּוֹד עוֹלָם וְאֵם אִינָן צְרִיךְ אִינָן עוֹלָם שֶׁתְּקִיָּים
 וּמְבִרְכוּתוֹ יְבוֹרְכוּ כָּל צִנְאֵי הַשִּׁמַּיִם מְרוֹם רִקִּיעָא עַד תְּהוֹמָא . וְאֵכְ כִּשְׁהָאֲדָם
 הַשֶּׁמֶל מְסֻגִּית עֲלֵיוֹ וְסַחֵב נָן בְּכִרְכוּתוֹ לְדוֹמֵר אוֹתָם כְּרָאוּיֹת מְכָל אוֹתָם הַבְּרִכּוֹת
 עוֹלָה וְכוּקַע כָּל הָאִידִים עַד שִׁמְגִיעַ לְמַנֵּבְסָא כְּכַדּוּ וְהַגָּח כִּי יוֹכֵל מִתְּעַטֵּר
 מִשְׁמַח שֶׁמֶתָה גְּדוּלָה בְּאוֹתוֹ שֶׁכֵּן הַעֲלָה מֵאֵת אֲדָם גְּזוּר מֵאֲרָחָה כִּי מְמוֹסֵד

קורץ וזמתי לה בו ומכין לו מחיה ומזון ונותן טרף לביתו ונותן את ידו ומשכיב
 לכל חי רצון אבל פחו מק' אין הדבר נגמר כאשר ידוע לידעיתו ויום השבת
 שנמנעים ממנו כמות נרכו' לב בכל תפלת צריך בעל נפש לחזה כדי להשלי'
 זלכוין בכל ברכות העולים לקרוא בתורה ובו ברכות של מפת' ויעלו לו
 ואם הוא המפטיד בעצמו מה טוב ומה נעים גורלו כי מברך ז' ברכות כחרתן
 בתוך חופתו ואם לא בא לידו כדי להשלים כבר אמרנו בנסד' אסטלי לדנו
 באספרסקי ומגרי וכן ביט' אבל ביח הוא מורה גרול לסעוד צד להשלים כי
 כשאנו מונין אין אנו מוציאים אמ' שמינים כי צדח תפלות לה ברכות ברכו'
 הבקר עד ברכת התורה יט ברכות כ' של ברוך שאמר וחתים' ברכות דק"ש
 הם כח ול' הרי ס' ויד של הפטרות הם עז הרי חסדים מהמנין כג' ואם
 נאמר שיכוין לברכות הקוראים בתורה סי הוא הכוין בהם לכן ראיתי טוב
 ליקח עמי מעט בשמים או הדם ומשעה לשעה ירחיבה ויברך ולא מצאתי
 תקון אחר קרוב מזה אחר שאינו יוצא מכה והחכם עיניו בראטו להבין
 ולהשכיל כל הענינים על מהכוננו ואין אנו חוששים אם הוא נהג בנך להרי'
 בעצי בשמים כל שעה ולא עוד אלא שאנחנו מנקשים ביו הזה כל דבר פעמי
 ואיד' יעשה ההפך ידכוין שעושה הדבר לש' אין לחושודי לנו מה שאסרת
 תור וגדר שגדרו חכמי עלי ועו' דהענוג נשם הוא זה ולא תענוג דניף כמ' שרזל
 אכל הנשם תהל' יה איו דבר הוא שהנשם נהנ' ממנו ולא הנוף וזו חריזה ואכ'
 אין חשש לתענוג הנפש ואע"ז דכתי' כי כל אגפוש אשר לא תענוג ה' יענוג נפש
 הבהמי הנקשר עם הנוף אבל הנשם אין לה ענוי מוח וכן הוא ענין וכפ' עליו
 מאשר חטא על הנפ' שציער עצמו מהדברי' שהנפש סתהנית סהס' ואין לנו
 עסק בודו הזה כי אין זה מקומו ואחר שהתפלל תפלת ערבית צריך לקבוע
 עת' לתור כאשר עשה בכקר כש והגית כוונ' וצריך שיחיה קודם אכילה כי
 מקשר התפלה עם תלמוד לומר והיא מצויה רבה ומקיים ילכו סתיל אל תיל
 ויוכה לראות פני שכינה כמו שדרשו' זלחה' ועוד שאין ראוי לאכול קודם
 אחר שזה תענוג הנפש ומונה וזה תענוג הנוף ומזוני דאוי לו להקדים מזון
 הנפש למזון הנוף ועוד כי האכילה מביאה את השינה ולא יחיה לו אפשר'
 ללמוד מן השינה שבעיניו ותנומה שבעפעמי' ואם הוא רעב וצמא ואין
 לב מנוי ללמוד יסעוס מעט ליטב את לבו ויעסו בתורה והאחינזור סעודה
 כראוי ולא יאמר אקום באשמורת הבקר ואקרע למוד כראוי ולמה לי לקבוע
 קודם אכילה ולא אחר אכילה זו אינה טענה שאין לו להניח הודאי מפני
 הספקי יודע אם יתגבר עליו שנתו או איוזה דבר יעבור ולא יוכל לקבוע
 למוד ולזה אין ראוי לחמץ את המצוה הזאת ואם מתבטל מן דלתורה יש
 צמלים הרבה כנגדו לכן כל בעל נפש צריך שתהיה לו שעה קבועה בלילה
 ללמוד קודם שיט' אם אפשר קודם שיאכל מה טוב ומה נעים ואם לא לו
 לעכב

חפלה ערבית לה

לענכ סעודתו יקבע אחר הסעודה ולא יבטל אותה קביעות על שום דבר
 ושבעולם כמו שביארנו בקביעות היסוד וצריך שילמוד תורת נביאים וכתובים
 ומשנה וזכרון ולא יעבור מזה ביום ובליילה וננקל יכול האדם לקבוע כל זמן
 כמו שביארנו ואם יש עמו בן או תלמיד ילמוד עמו כדי לקיים מצות ושנתתם
 לבניך וכל מצוה שישכילת ביד האדם לקיים ביום ובליילה לא יעבור עליה וזה
 מן המצוות שיכול האדם לקיים כל יום ויום ואע"פ שאין לו בנינים ולא תלמידים
 או שאינו בר הכי לזויות יתחנר עם חבירו להתוכח על איזה דבר או ענין
 ועל כל פנים יצא מביניהם תועלת שילמדו זה מזה איזה דבר או ענין ואם
 אפשר לו להתחבר עם חברה לקבוע ללמוד כלילה סאתה ללמוד שיהיה אם
 מקרא מקרא ואם משנה משנה ויאמרו קדיש על קריאתם ומה טוב ומה נעים
 וכן ראוי לכל בעל נפש להתחבר עם העוסקים בלמוד בין ביום בין בלילה
 כהן שימנח מהם ויש לו שכר וזכות עמהם ואחר שיגיע עת הדאוכל
 ישול ידיו בראוי ויבדק בכוונה ויסמוך נשילח לברכה ולא יזיק כל אות סעודה
 ויאכל מאכלו בכבוד ראש הדי כונתו להכבד ונמו לעבוד אלו אלו ולא החי'
 הכונה להתענן נאותו שעה ולסלמ' גרוננו כי זה דרך עמי הארץ והסכלים
 אשר לא שמו לבנגד עור אבל מי שהוא בעל נפש וירא שמים אין לו להתחנות
 מן העולם יהיה בשודבד כי אם על צד הכנת בריאות אבריו
 ולהשלים חפצי שמים כמ"ש למעלה על פסוק ככל דרכיך דעהו והוא עקר
 גדול להכניעה הצרה מנפשו של אדם ויתדבק בטהור ובקדושה ולא ידע דבר רע
 ולא יבא שום חקלה ע"י וחמץ הכירו יצלה ואחר אכילה אמיס לו לעסק בשר'
 מלאכה יעסוק בה קודם שישין כדי שיניח מקום נאשמורת לעסוק בהורה כי
 היא שעה שניה ראוייה ללמוד ואם לאו יהוויר ללמוד בעוד שהוא נעור עד
 שיכבד עליו השינה ויברך ברכת הספיל חבלי שינה עלינו ולשלה ברכת הזאת
 אין לברכה בכל טעה שרוצה לשכב עד שיראה הוא בעצמו שהשינה באה
 עליו ועם עפיו עיניו נאחוזות לישן כי איך יברך הספיל שינה ועדין השינה
 לא באה אלא שהוא מכין לה מקום שתבוא ודאי ברכה לכשתלה היא ולפי
 שראויה הרבה בני אדם טועים בזה הענין וכל עת חסן שמבקשים לשכב
 על מטהוים מנרין כתבתה זה כיראוי לבל ירא שמים להזהר סודה ושלל
 יבדק אותה לא בשעה הראויה להיהוא טע נכון ואחריה יקרא קול עד פ'והיה
 אם שמוע ואע"פ שקריאתה להגן היא גכ מצוה לקבל עליו עול מלכות שמי'
 סמוך למטתו והטעם כשום דשינה א מסנמיתה וקודם שיפטר מן העולם
 ראוי לו לקבל עול מלכות שמים עליו ואהבתו ויראתו ועל ענינה נהגה לומר
 וידוי שם רמח הם עושים כי אין האדם יודע את עתו וככה אנשיכ ראונו
 ששכבו על מפתחם ולא קמו מכנה ומה תהיה מן הנשמה ההולכת כך פתאום
 לפני ארוניה ולא הביאה דבר מה בידה ועל כן ראוי להתעורר וידוי כללי

ופרטי מכל מה שעבר עלינו אותו היום יישאל מחילת מכל מי שציער אותו
 או דבר כנגדו ואם אחרי ציערו אותו דברו כנגדו יסותר להם מחילה נמורה
 מלב ומנש מחילה החלטית וכן מצינו חסידים הראשונים שהיו עושים כן
 קודם שיסכבו על מסתם ואומרי שדי ליה מריח לפלו שעשה לי כך וכך וכן
 דאוי לכל בעל נפש חרע הקדש לעשות ואעפ' שהחטא הוא גדול שהלבין
 פניו ברכים אפה יעבור על פשע כמו שמצינו בש' רם על כל רמים שעובר
 על כל פשעינו כמח וכמה פעמים ואינו מבקש אחרינו ואיך אנחנו יתושים
 מפלים שפלים מבקשים אחר אנשים אחים כולנו בני איש אחד ואולי גדולים
 וטובי מסנו להנכם על פשעיכם ולנטור איבה חלילה חלילה לזרע אכרהם
 אב הרחמים לעשות כדבר הזה וכן דוד העה' ביושר דרכו היה ששב עצמו
 על המדה הגדולה הזאת ואמר אם גמלתי שולמי רע וכו' ואח' יאש' מסוקי
 דרחמי כל א' כפי דרכו וכל המוסיף הרי יודה משוכח ושומר מצורת נפשו
 וישתדל שלא יסקע בשינה אלא מתוך דת כדי שתתראה נשמתו לפני בור'
 עולם זו מתוך דת וכן יחמול עליו בעל הפקדון להחזיר לו נשמתו מתודעת
 מכל טוב כמו שנאמר חרשים לבקרים רבה אמונתך וענין הפסוק הוא
 לומר לנו שאין נאמנותו ו'ת' כנאמנות של נאמני בשר ודם כי נאמני ב'ז'
 משתוורים פקדונם הלא יחזרו אותה כאשר נתנה להם מבלי תוספת וכלי
 סגרת והוא דבר בלתי אפשר בידם לעשות כי עכפ' כל יום ויום המחודש
 על אזה' דבר שיהיה כלה ואכדי כי כל דבר הווה ונמסד' אבל נאמנות ה'ת'
 ו'ת' חזר הפקדון המופקר אצלו בתוספת טובה ומחוד מסה שהיה כסמפ' ידו
 אצלו וזהו ענין רבה אמונתך גדולה ורב היא אמונתך עד מאד שלא כדרך
 האמונות והיא לפנים משורת הדין ומפני שהאמינו בו ובסתו ביצועתו ואינו
 דן את האדם לפי מעשיו ולהתמרע ממנו בזמן שהפקדון בידו מפני אמונתו
 הגדולה וכן ראוי לכל אדם ללמד מדרכי קונו ו'ת' וכל זמן שהבירו בשח
 בו לססור בידו אזה' דבר או ענין ונמצא שיש לו אצלו אזה' טעם או טכיעה
 לא יעכב פקדונו מפני כך אלא יחזור לו את שלו ויתבע אותו לדין ואעפ'
 שיהיה חססן או אלם יעשה הוא את שלו והוא את שלו ותרבה פתחי למקו'
 לפתח להולך בדרכיו ואינו מקפח שכר שום ברי' כש' דעת האשרי איש ירא
 את ה' וכו' ואם היה נשוי אשה יקדש עצמו במותר לו וכבר דברו
 אחרים בזה כל הצורך איך יתנהג האדם עם אשתו בשעת רישושי ודחלל
 העולה הוא שיעשה אותו מעשה באהבה וחסה ברצונה ומתשתבו בה וכוונתו
 לקיים המצוה ולא ירבה דברים עמה כמש' מגיד לאדם מה שיתואם' שיתח
 קלה שכן איש ואשתו שלא לצורך חובעין אותה לדין על ידי וזנל פירוש
 באשתו אמרו קו' באשת חבירו על זה הענין דחה נראה מפי' ומררר עליו
 כיון שנתן לו רשות מה לי מעט מה ליהרבה אפי' הכל חקב' מר על ידי
 והשתא

והשתא נחא דקאמר באשתו אמרו דהיכן אמרו ואם הענין הוא תכני שתקנו
 לא מצאנוה בשום מקום שאמרו חז"ל לדבר איש עם אשתו כדי שיבא על זה
 ק"ו נאשת חכירו אבל עכשיו שמצאנו פסוק מפורש מגיד לאדם מה שחו
 זמרישו בקבלה אמר שיחה קלה שכין איש לאשתו יבא הק"ו בראוי לאסור
 כל דבר באשת חכירו שאסר עליו ואכ"ר דאין לאד"ט לא להשתמש באשתו
 קידם שיטן ססך לשכיבתם כי מתוך שהם נעורים הם מתהלכים ביציהר וא"א
 שאיתו וזו היתה קדוה לגמרי אם מצד ענינם אם מצד שאפשר שהיא או
 היא תהרהר בדבר אחר ביום ואין המתכנה נקיה זארת ועוד כי אין ראוי
 להשיח דעתו מקדושת השמי אשר קבל עול מלכותו עליו להטטר סן העהה
 כאשר כתבנו שארץ שישקע כשיבא מתוך דת וקדושה אבל אחר שכבר
 גרמו שניהם וישנו כבר נתבטל קצת היצר הרע שלהם וכל העולם שקפו
 והמתכנה נקיה וטהרה אז דאי הוא שעת רצון ועיונה ראויה לעונת ואעפ"י
 שאמרו שהעונ צריכ להי אחר חצות הלילה מי שיכול לכזין טוב הוא מפני
 שכל כחות הטומאה מתמעט סיוהולכים והנה משתעשע עם הצדיקים בג"ע
 והנשמה הנחצבת בסן ההוא אין רע יוררעמה בפרט כשהיא לבילי שבת
 אחר חצות שהוא טוב סכל צדדיו ומי ומי וזכה לזה ולזה אמרו עונותן של
 תלמידי חכמים מליילי שבת ללילי שבת שהם יודעים לכזין בראוי ואם
 האמר אחר שהוא כן היה ראוי שיהיו בניהם של ח"ח שלמים וחכמים
 ופלאים רעת ויראת הוהרי ראינו כמה וכמה יוצאים לתרבות רעה וכמה
 בני עמי הארץ רוכס תלפזל הוהתרו ככני עמי הארץ שמהם תורה יוצאת
 ואם כן מה תועלת בכונה ובשעה הראויה הקיט א נראת חזקה וקשה ער
 מאד אבל כבר תרצו לזה שהק"ח שבקש ומסכב סבות ומחשב מחשבו לבלתי
 ירח ממנו נדת ושוקל כל הענינים טולם במאוני צדק ואסרת וכשיש אינו
 נשמה שלא נשלמה שהיתה רעה ותאסא ואותו תל סכין נדעתו להבינפש
 לעבור להיו לו והוא לו שולח על ידו אותו נפש של אותו רשע כדי להורכך
 עם נשמתו שהורה ויועיל לו להסיר ממנו כל התלודד אשר עליו וזוכה
 כזה אותו צדיק שמביא לעולם לקיים נפש א להשיבו אל אכיו ומי יתן כהור
 מפסא וזאת סכרת חז"ל ואעפ"י סוף סוף אינו משתלם אפה השלמות היא
 בערכה בערך כן שהיתה זאם הנפש הוואת היתה משתלח ע' אחר וכסקוס
 אחר שאינו תנן לא ה תהלה רמאות תעלה למכותיה ותאכר הנפש ה
 לגמרי וזאת היא כסודמה לי שסעתי אבל אינו מרוה את הצמא ואמ"ש לומר
 פעם אחר שהרי לא מצינו כל בנייהם של תל שאינם זוכים אלא יש מהם כן
 וכן וכן בבני עמי הארץ יש רשי ומיין החיים לא איך אמ"ש להי שנני עמי הארץ
 יצאו לאור ובני חז"ל לא כן וק"שאל הוהתרו בבלי ע"ה שמהם תורה לא שללו
 שסכני תל אינו יצא לא לומר שלא אמר אדם כיון שכן עם תאוזה אין
 לסרות

לטרוח עמו ולהשגיח עליו ללמדו תורה כיון שאנכי עתה חיה מעשה אברהם
 יעשו בני ולא יצליח בלמודו אלא צריך להזהר בהם כי ראויים הם לצאת
 מהם תורה כש יזיל מיס מדליו וכו' כי לעמים באפרקטות של עניינות
 נמצאת והכל כאשר יודע רבון הכל אלהות ותרצו החכמים ליה למה ראויים
 בני עמי הארץ לצאת מהם חודה יותר מתה טפני שאין סבוכין על התורה
 תתלה והענין הוא שהחכם שתורתו אומנותו צריך להזהר בכבוד תורתו בכל
 עניינה ובפרט לברך עליה קודם הלמוד בכל פעם שצריך לברך ולברך
 בכונה שלמה לשבח לאדון הכל או חלקנו בתורה ולפעמים התחמטחול
 מזה בכונה שאינו מדקדק בה לאומרה וחולה שאינו צריך לאומרה שכבוד
 בדרך ואם היה מדקדק על זה נכצא מחוייב לברך והריגתך לברכך לאומרה שכבוד
 אינו מדקדק בכונת הרייבה וגם כן מזה שאינו חושש לכבוד תורתו כדן
 וכשורה ואם מודין לו מכם ואין מנחילין אותה לנו אכל עליה לא שייך בית
 יודע אטעם ולא זה דיעונש לבן ראו עם הם שרצא תורה כדום עוד קרוב
 לזה הטעם אפשר לומר טעם אחר ואף על מי שנאמר שבני עמי הארץ
 ראוי יותר כנגד החכמים ששעת חיונו צריך לכוין בה כונה ראוייה נלכח תח
 שראוי לכוין בה כראוי מדקדקין עמהם כחוט השערה ואם נמצא בדבר
 מה שלא ראוי נפסקה כוונתו והרי היא כמי שאינה וההקדד טוב מסצאות
 דעו והסדר ועל זה אינו יוצא אותו המרי נמר כראוי אחר שאין לו יסוד
 שהיה ראוי להיות לו אבל העם הארץ אינו יודע כלום שום כונה לא כסוס
 כפרד אין הבין ונוצר משם גולם ראוי לציר אפשר שיעשו ממנו דבר חסד
 ונתמד והוא טעם דק צריך למשמש בו בשכל יעס היות שלפי האמת כל
 הטעמים אמת והכל למי מה שהוא אדם ובוז לא נשאר לנו ספק כלל ועק
 והרבה גדר מרישות צריך אדם לגדוד עצמו בשעת חטטיו שוכל מקום שיש
 בו גדר ערוה יש בו גדר מרישות והרה אסרו בוודר אל תהיו כסוס כפרד
 אין הבין אלו הם שאין מדקדקים בעצמם בשעת חטטיו בבשת מני ובראה
 אלא סנהגים עצמם ככהסה שאין לה בושת מניס משום דבר אלא עושים
 מעשיהם ויבא מה שיבא ואינם חוששים לכבודה אלהות אשך הוא סדור
 ומסרתיו טהורים וצוה לנו קדושים תהיו כי קדוש אני ואזל הונ פרושים
 הקרית והיינו יותר במה שצותה תורה לנו לגדוד עצמינו שלא לבא לירי
 פוסא וכן אכרו והייתם קדושים לאלהים קדש בעצמך כמותר לך והוא
 הראוי להקרא קדוש שמקדש עצמו על קדושתו דאם ענין הקדושה על
 קדושתו עצמו בצורך לומר קדושים תהיו ודייתם קדושים שהרי קדושה
 לעומדים הם בכיצות שנצטוו אלא וראינו היא קדושה יתרה שמקדש
 אדם עצמו על קדושתו כדברנו ונדרכמן הערות כלל שלא יבא לירי
 שומא הוכן אסרו כדברנו ונבקר אכך על שלא חוששים משיבות

ולטפח וכל הרודף אחר החמאיות והחמדות ועצרת הליצה ותחבולותיו כמו
 העכ"ם שמבקשים דבר מה להרבות יצרם ותאות ועושים מעשה על כבוד
 חן מאכילו שתיית או סיכות והם מסטרא דמסאנא אשר מטסא כל הנוגע בה
 ואין להם חלק באלה ישראל הקדוש והטהור ומה ואנחנו עמו וצאן מרעיחו
 חלקו ונחלתו צריכין אנו להתקדש בקדושתו ולא האכה וליראה אותו ואין אדם
 זוכה ליראה אלא על ידי המרישות והקדושה שיגדור עצמו בכל דבריו ועניניו
 ונמרס בענין אות ברית קדש שאריך ליוחר הרבה במאד מאד בשמירתו מפני
 כי הוא מקום מוכן משכב ומושב של יצר הרע ולא מצא מקו סס"ל לה תגבר
 על יעקב כי אם באותו מקום שנגע שם ויכול לו ורקע כף ירך יעקב וכפני
 תוספת קדושה שנוי ש לו אחיזה שם כי כן דרכיו של שטן להתחבר במקום
 היוחר קדוש ופרוש כדי להעביר הקדושה משם ולהניח לו מקום לכף רגלו
 וזה הטעם הוא שהמת מטמא בכל דבר ששם שהסטרא אחרא מבקש לו מנו
 לנות באותו גוף הקדוש אשר הוא משכן ומושב לנשמה הקדושה והטהורה
 ובעוד שהיא בקרבנו אינו יכול ובהתפרדה מן הגוף או מצאו לו מנוח ושולט
 בו כרצונו מה שאין כן בגוים מה כי בחיי קרוים מתיים ובה לי חיים מה לי מתיים
 לעולם הם במצב אחד ומפני שאין אבר בגוף האדם אשר מכדיל בין קדש
 לחול כזה וכי הוא המכדיל בין ישראל לגוים כי כל הגוים ערלי וההוסאדה
 רבה עליהם ולישראל צוה הקבה להסיר אותה ערלה וקליפתה לדהתיש
 אותו כח שלא יוכל עמחם מכל וכל וממ"ש לו בו גבורה ומשמלה יותר ממקו
 אחר ולא נקרא גבור שלם כראוי אלא מי שמתגבר על יצרו בסקום הזה וכוב
 אותו תחת ידו ומעלתו גדולה עד מאד עד כי כפני זה נקרא צדיק והוא יסוד
 עולם וכן מצוינו בכופף שלא זכה להקרא יוסף הצדיק יותר מכל אחיו אלא
 מפני מעשה שבא לידו וכבש ארץ יצחק וכן בנימין נקרא צדיק מפני שכבש
 פעיניו כל אותם שנים מפני צרת אחיו יוסף ואין ניכר מעלת האדם וקדושתו
 ומרישותו אלא בענין האבר הזה וכל הענינים האחרים לגדור כאין ומ"שתל
 כל הגדול מתכירו יצרו גדול ממנו לא אמרו אלא בענין האבר הזה אם נאמר
 על שאר עבירות גדול וגנבה וחלב דם הרי אנו רואים שאין לגדולי תאוהבהם
 כלל לא מעט ולא הרבה ויצרם כבוש ותלל בקרבם בענין זה אלא ודאי לא
 נאמר אלא על הדבר הזה שכל מי שהוא בקדושה ובמרישות יצרו מתגבר
 עליו להעבירו כמו שמצינו כמה מעשים בנכרא בענין זה ואנו רואים בעינינו
 התגברות יצרה על דבר זה ולולי שהיה לנו להתגבר עליו כמעט כסודים
 היינו לעסרה דמינו ויחוא שאמרו תורת עכ"ם עריות כלומר שהדבר של
 הערוה הוא להם כטבע מוטבע בהם שהם אחוזי בסטרא אחרא ומצא מין את
 מינו וטסא ממא יקרא אבל ישראל קדושי מולים מהם כדי להתרחק מצד הסימא
 בלהאמשר וצריך כה גדול והוק ונדרים גדולים שיוכל לרכלט כמנוכי כל

מצוריו וחרימו רובם בענין זה ואינו מבקש מן האדם אלא שיכנס מעט כי הוא
 יבני סהו ההבטחה וכי יצאחו מן העול וכן אחל אבקש יש באדם ששביעו
 רעב סרע'צו שבע והענין הוא למי דרכנו כי האבר הזה הוא קטן בכמות אבל
 באיכות שאם האדם משביעו רל להשלים תאוותו וחקיו למח שהוא ואפי' יהיה
 במותר לו אין לו תקנה אהכ אאכ יבקש לו לעולם כדי להשביעו מן המותר
 ידחננו אל האסור ולא ימצ' מנות לכך רגלו עד שיטרידו מעט מעט מן הע'ה
 ומה וכך אמ' חכמי הרופאים אמאלף מת סמיתת עצמו והשאר סרוב רת שמיש
 שמיא עליו תלאים רביס ורעים אבל מי שיש לו שכל להרע'בו ולא ילא
 לו כל תאוותו אלא פעם רחוק מפעם כגון מליל שבת לליל שבת יחליש' כחו
 והוא מעצמו יתבטל ממנו ולא ירדוף אחריו וזה הפירו' ראוי מצד עצמו והוא
 אמת מסה שאנרואים בעינינו עס'היות שיש פירו' אחר' הכלל העולה
 ביינו הוא שצריך האדם להוהר הרבה מאד בענין זה גידור עצמו בגדרים
 וסייג' כשכל ובחכם להתרחק מן החטא והוא שלא ישיש ידו למטה משיכורו
 אס אינו נש'ו בין שהוא ילד בין נער בין בחור בין עם הארץ בין תלמיד חכם
 כי אין אפסורפוס לעריות אדרכה תוא מעותר לחטא יותר כמ' שביארנו
 ואמרו זל במ' נדה אמר עולא ישכלו קוץ בכרסו והוא חסקים למסרת אצל
 הערה והצריך למטמש שם כדי להוציא תכקע כרסו ולא יעשה רשע למני
 חסקים או לאונים שככה שומעות ולע'נים שכן רואות עד היכן הגיע קרושת
 ישראל לבין אביהם שבשמים וחרואה ותשומע זה איד לא יהיה גוף כל ימיו
 לפני חסקים כי כשהוכמה פעמים עכר על זה ומי הוא אשר גכה מה יוותר
 יותר מזה ויוכל כל אדם להקרא רשע מרשע לפני חסקים במה מלא כיון
 שעכר על זה כמה פעמים ואין צריך לומר אס הושיט ידו לכמה להר' עצמו
 וסן החתך בא לידי חסום ומן החסום גרס החטא להוציא שכבת זרע לבטלה
 ואין צריך לומר אס הושיט ידו לרצונו בלי סבה גורמת ואין צריך לומר אס
 הקשה עצמו לרעת שהוא חייב נדוי ולרעת אחרת הוא כגורו ואין צריך לומר
 אס הוציא בידו רע כגונה למלאכת תאוותו וזהו שנוי מרוחק לפני המכה
 ואינו ווכה לראות מני שכ'נה כדרכיכ לא יורד רע ואין רע אלא העושה
 העשים האלו שהוא רע סתם לשיס' ולבריו משחית למעלה הושחיתו למטה
 מוגם למעלה ופיגם למטה או לו או לנפשו או לרוע מולו דנום לו שלא
 נכרא ניה לו שנהככה שליחו על פניו ולא יצא לאויר העול מנות לו ש' כרתו
 ידיו ולא חיה עושה העשה הרע חוה מה כפרי' יש לו מה'תשוב' יש לו כמעט
 שנע'לו סמנו שערי תשובה ושערי כפרה ובפרט אס התמיד עצמו בזה ושיס'
 ושנים עד שהורגל בזה גודל עינו כנשוא אלו הם המביאים חרון אף לעולם
 הם המביאים הסגפות המיתות לעולם ובפרט אס השיאו יצורו הרע ועשה
 הדבר הרע הזה במני אנשים או חברים או גרם לעשות לאתרים שחלל את

מנהג הצניעות

לה

ה' ותמא והתשיא שנתגדל עונו במאד מאד עד ל' שמים הניע ונפרס אמל א
הרוח צמאו במה עד שבא על הזכור או שבא על העררה כי הוא זמא והוא עון
פלילי תועבה לפני ה' כיצד ידים ראשו כיצד יאכל וישתה כיצד ילבש בגדים
נאים והבגדים הצואים אשר עליו לכלכו נפשו רוחו ונשמתו עד שהרחיקוהו
מלפני אדון כל הארץ ובת שלך הכבוד ו' כבודו ויקרה טנפות ועשו עמה כא
הנבלות כיצד ישמח ויגיל כיצד ימלא שחוק מ' כיצד יראה בשחוק אחרים
ודאי אין תקנתו כי אם קלתלתו וילבש שחורים ויתקטף שחורים ויענה בצום
נפשו יום אחר יום עד שהוא בעצמו יראה אותו נכנע תשכר ונענה ונאכל
חלבו ודמו ונתמקט תאוות והנאות ואומר שלא ישוב אל הנאצות הגדולות ה'
וילבש שק וישב על האפר וילקה בכל יום עד יסקיף וירא ה' שמים כי הנון
ורחם אל' ונורסרבה להטיב ואינו חפץ בסות הסת כי אם בשוכו וכו' ואין לך
דבר שעומד לפני התשובה השלמה כי ימינו פשוטה לקבל שנים הנאי בכל
לב ובכל נפשו ומתחרטים מעונותיה' הולבם מר ונאנח מר וזקף על כל מה שעב'
על' הולא ישוכו עוד לכסלה יחם היה נשוי התירו לו דברי כלה לאתו באם
והשת' סמני שהוא טרוד במעשיו ודברי כלה שאינו חוששין שיתגב יצרו
עליו כל כך אחר שיש לו פת כלסו' אבל להוסיף יד שם שלא לצורך
ואמיל צורך שהוא רוצ' לחכך אסור לחושים ידו להביא על העררה כי כן
החכך יבא החסום בקל לא יחכך מעט מעל חלוק ואין צריך לומר שאסור
לו להסתפר והוא רואה ומסתכל במלתו שהוא עון גדול מלבד הספור שיש
לידי קשוי ולידי חסום וכן אם יש לו שערות הרבה ורוצה לסרוק שם במסרק
אסור יראוי שלא להעביר שער העררה לא במספרים ולא בתער כי על כל
מניס יעשה רשע לפני המקום ורבים מסרקקים גוה לקדש עצמאין מעבירי
אמי ע' ס' זה הכלל כל דבר שהוא רחיק מן השכר וקרוב להפסד אמילו
לנשו אסור בפני שחוסרת הוצאת שכנת זרע לבסלה גדולה עד מאד וצריך
אדם להזהר מסנה הרבה ולענין לרחוץ אותו מקום דרך העברה עם שאר
הנוף נל' דיותר אבל להתעכב ברחצת אותו מקום אסור ואם ככל הדברים
המותרים רואה האדם שבא לידי קשוי וחסום יסלק יד מיד עד יעבור זעם ואם
היה נר בבית אסור לו ל' שמש מכתו כמות בית עד שיוציא הנר מסנה לבית
אחר או עד שיכמה עליו כל יד השמש בפני שרצה כעונות מניס לבעול להר'
לענין בריה ואמ' שהיא אשתו שכן דרך הבחמות אבל מי שהוא איש וירא
את ה' צריך שיעשה מעשה בהצנע ודול כמי שכפאו שר כמ' כאמא שלום
דביתו דד' מליעור אל עוד שלא להרבות תאוות ויתגבר יצרו עליו ונמצא
שקושה הדבר לרווח צמאו לבד ולא ליסם הצויה המוסלת עליו אבל כשאין
אור בבית אין התאוה מתרבה עליו כל כך דאחר שאין ראיית העינים אין חמ'
הלב כל כך ולבא זעמא תרי טרסורי דעבירה גינהו דעין רואה ודהלב חוסר

וכלי הסעודה גוסרים עוד אמרו זל טעם אחר משום רשעא יראה בה דבר
 שאינו הענין ותתנגה בעיני ותם זל סתמו הענין משום תקנה ותמשכיל יבין
 ולענין אם הנר בבית אחד ותלוק או פתח מאורה הבית לבית זחזח אור נכנסת
 אם האור נכנס לחריא דרך ישר וראי אסור שאעפ" שהנר בבית אחד הרי האור
 עושה פעולה ומתלי בכית הזה מה לי בבית אחרת אבל אם האור אינו נכנס
 ובא בדרך ישר להאיר הטב אל לא שמכח הכארת האור הנכנס מאיר אל
 עבר הכית מצד אחר והאורה מועפת גל דמותה ולענין מחיצו שנתנים
 סביב המטת כמו כילה או קורטינאש אם אור מאיר אל עבר פניהם הטב גל
 דאסור שהרי לא חועילו חכמים בחקנתם וכל הטעמים שאמרו שייכי עם אלו
 חמצינות ואעפ" שגאסר דהמחיצת מחיצות איקרו דיוכלו לעמוד ברוח מצויה
 אפ"ה לנ"ד לא סגי במחיצות לבד או צריכין אנו החלשית האור משום הטעמים
 שכתבנו ואלא אם היריעות עבות וכבודו ומחשיכין האור אעפ" דלא מחשיכין
 לגמרי גל דמותר משום דאיכא תרתי לשיבותא תרא דהנר במקום א והוא
 במקום אחר ועוד שהרי אור הנר אינו משמש אורו שהרי החשיך ואם אין
 מחיצות סביבותיו אסור לו לשמש ואפי' שפי הנר מהופך לצד האחר ואינו
 מאיר כל כך או שהוא עומד בתוך ליגטי' דנא דסוף סוף הרי הנר בתוך הכית
 ואפי' שאסר הריני מאפ"ל בטלתי ומשמש אסור לו לשמש דלא התיירו אפ"ה
 טלית אלא כיוסולת' והטעם שהוא יודע שהשעה צריכה לכך ולא יבא לעשו'
 לכתחילה דאסור לשמש מטה ביום אבל בלילה דדרך תשמי' להיותו בלילה
 אם היינו סתירים לו בהאפלת טלית' יבא להקל בכך ויבא לשמש לאור הנר
 כהרי"א כי אינו עומד ברשותו אחר שיצרו מחנכר עליו ואין אפורטומוס לעריו'
 אסרו מכל וכל ואפי' ע" האפלת השלת וטעמא דמסתבר הוא ולענין
 אור הלבנה גל דאסור גם כן אם האור בא אליהם להדיא דלא גרע מאור הנר
 הלבנה אבל אם נכנס האור דרך החלון ומאיר לבית אין חשש משום שאין
 אור הלבנה כל כך מבחיק למי שאינו עומד תחת' משם עד שנחוש עליה אבל
 אם עומד תחת אור השמים אע"ג שאין אור הלבנה עליו משם לא יושב בצל
 אפ"ה אסור שכיין שהוא יושב תחת אור השמים האור מכהיק - ולענין אור
 הככבים גל דמותר דלא אור איקרי ואפי' לאור ככב נוגח שסאיר יותר משאר
 הככבים ויוצא קרוב לאור חבקר לא היישיגן ליה ואפשר שאם האור מאיר
 עליהם הטב שיש להמנע - וטעמיה כי יש מדרגות ועתי' מיותר' להודו'
 האדם עם אשתו וכל א' מהן מעולה מחבירתה - הסדרג' הא' שיודע עם אשתו
 בלילה ולא ביום - ב שתחיה לילה מתוספת הלבנה ולא מחסרונה - ג שתחיה
 ליל שבת - ד שתחיה מחצי הלילה ואליך בזמן שרות צמון מנסכת ורביץ לוח
 וצמון תמלא כנסת ישכעו כנים - ואפשר שזהו ענין דנתן מטרובין צמון
 ל'רום הריין ליה בגנים זכרים כי דוח צמון כתצי הלילך ורות דרום כתצי היום

דהוי"ג צריך להיות מצפון שהוא אחר הצות חלילה לדרו' שהוא הבקר ומשי
 שכסרות צמון מנשבת עולם הוכר מעורר רחמים בעולם וכל כמות השומא
 ומקסרנים מתעמים והולכים היא שעה ראויה להביא גשם מעולם דוכר
 דהוי"ג לזבנים וזכרים וכל אנו אומרים למי שרוצה לדקדק על עצמו בשעת
 הריון אשתו שיהיה דבר נאה ומתקבל ויצא לאור מספספוי וצא מרי צדיק עץ
 זי"ם וזבנין אחר גם בלא דעת נפש לא טוב אכל אם האדם רואה שיצדו
 מתגבר עליו ובא לו לידי חמוס או מתשבה רבא לידי חסא אין להשגיח בבל
 אומנים האלו ובכל הענינים האלו אלא יעשה מעשהו בסתר בהצנע לכר
 וכל מה דאפשר לשנות ישנה ולזכות יחשב לו כי לטובה מתכוין להנצל מלב
 לידי חסא אחר גדול מזה הכל לפי מה שחזק אדם לשקול כל העניני' בשק הקד
 וגם את זה לעומת זה להעלותם במאזני צדק לכלכל דבריו כששפם ולעולם
 לא ימוש והו סדר היום והלילה לימי השכוע אבל שבתות וישי' להם סדר
 אחר כל א' כפי ענינו וכפי מקומו באשר נבאר בעה"י ונתחיל ביום השבת כי
 הוא הקודם לכל המועדים וקודם שנכנס בניאוריו ובסדר מעשי' נסדר סדר יו'
 דו' כיצד יתנהג אדם בו כדי לכמד את השבת ולתקן כל מעשיו יום הששי
 בבקר אחר שאמר תפלתו כראר אין לו לקבוע למוד כשאר הימים כדי למה
 ללכת להכין צרכי שבת כמו שדרשו' ולוהיה ביום הששי והכי עובדו שצריך
 למהר בבקר להכין והוציא הענין מכת יתור הגסו' שהיה לו לומר והי' בששי
 זה כינוי אלא נקט ביום אלא כבאו היום והוא בבקר צריך להכין וכן בכל מקו'
 שאומר ביום פלוני יש לנו מצותו בבקר ווריון מקדישין למצות ואף על מי
 שהעוסק במצות מפור מן המצוה בפרט מצות חת שהיא שקולה כנגד כל
 המצות כולם אפ"ה אין כאן מקומה וראויה היא לחתבטל טעה א' מפני כבוד
 השבת מפני שהיא מצוה עוברת והיא מתבטלת מפניה למוד ואם להעשות
 ע' אחרים כי כל אדם חובה עליו לכמד השבת הוא בעצמו ולכמד אותה כפי
 יכולתו ואפ"ה יהיו לו עבדים ומשרתים כמה וכמה כמדו הוא לכמד הוא בעצמו
 את יום השבת ולהכין צרכיו אם לא כולם מקצת כמו שמצינו בחכמי הראשונים
 שכל א' מהם היה מיתר לו מלאכה לעשו' בעצמו ואע"פ שהיו להם משמשי
 ואנשי בית רבים שיכולים להכין לא היו מתרשלים הם מפני כך אלא אורוים
 מתניהם כנגד כל א' לעשות מלאכתו כמו שמפורש בשבת פרק כל כתבי ואם
 כן אין ראוי להשתדל בתה' ולהשכיח הענין הזה מעליו כי היא מצוה גדולה
 שהותרה עצמה הקפידה עליה ומה מועיל למוד התורה במשול כונתה אין
 להתחמד על ככה אבל אם הלמוד הוא ענין שיש לו קצבה ולא יתעכב בו
 יכול לתת חלק ליה וגם מחל לא יתו ידו כי דא' דבר גדול הוא לקבוע למוד
 אחר התפלה כמו שביארנו מסוים שנאמר ילכו מחיל אל חיל אלא שלא כל
 השעות שוות דעת לקבוע ועת לבטל קבוע אבל אם הוא קבוע למוד עסרבים

וראי שאין ראוי לבטל למוד רבים חסוכהוא עד מאד ואין שום מצוה עוברת
 חשובה לפניו בפרט במה שאינה עוברת לגמרי שאם לא ילך עתה להיכן
 ילך אהרן ריבן להיכן ואם לו יהיה טילו מקצתו ויתקיים זה וזה וכן
 מי שנוהג לקרוא המרשה שנים סקרא ואהה חרנום מיד אחר התפלה יוכל
 לקרוא ולא יעכב כי מצרכי היום הוא ומצוה היא בידו לקרוא אותה קודם
 אכילה ביום ששיואמשר שאם יתבטל הטעה הזאת מלקרות אחר כך יצוק
 בדברים אחרים ויבטל קריאתה לכן טוב הוא לקרותה הכקרא והתרגום לבד
 עם ההפטר והאח"כ יעסוק בפירושים כמו שירצה ועל צריך שידע שישמא
 מנקשו אח"כ ויוכל להיכן צרכי שבת אבל אם דרך אנשי אותו המקום למכור
 צרכי האכילה מיד בבקר ואחר שעלה השמש לא ימצא דבר לקנות אין ראוי
 לקבוע שום למוד אלא ילך לחיך צרכי שבת מיד ואח"כ יחזור ללמוד ויש לו
 זה וזה בידו והנהגה זה אינו חסר ואם רגילים למכור קודם זמן התפל ואח"כ
 התפלה אין נמצא דבר נל טראוי לקנות צרכי שבת קודם שיחמלל שוו מצוה
 דרבנן וזו מצוה דאורייתא וזו זמנה עוברת וזו זמנה עוברת ובלבד שיקרא
 ק"ש קודם בחי' וזכנה ואכ הקהל מתפללים אין ליחיד להתחסר יותר מהם
 אלא יתפלל עמהם ואח"כ יעשה האמה שיעשה הצנור כי כל מה שיעשה
 הצנור הקדוש ברוך הוא חפץ בהם ואין ערך ליחיד העושה מצוה בפני עצמו
 לכשעושה אותה עם הצנור כי מתעלה במעלה גדולה הרבה מאד ואם באולי
 היכן צרכי שבת מיום ה ולא נשאר לו מה יכין ביום הששי יוכל לישנול למוד
 כרצונו אבל נל רכיון דקמדי קרא ההכנ ביום גר דעקר המצוה וההשתלול
 צריך להיות ביום זה והמכין מיום ה לא קיים מצוה ההכנה כראוי והשעם כי דרך
 המכנים להיכן מיום לחבירו והרואה שמכין דבר מכ'מים קודם אין ההכנה
 נכרת כל שהיא לשבת שיאמרו לכך היא צריך לא לאיזה ענין אחר וצריכין
 אנו להודיע לכל שכל הכנתנו וסרתנו הוא ליום הנכבד הבא עלינו וזוה
 כבודו מודיעת לכל וזשה והיה ביום הששי ואין והיה לא לשון היה וקיום שכך
 צריך להיות ואין ראוי לשנות ואעפ" שארזל שמיים ה סכנסין לכבוד השבת
 וכן סכתה פרין ועניני אחרים וכבוד השבת אקרי' היינו לעניני שאינם מצרכי
 האכילה וההכנה ליום עצמו אלא דברים להיכן עצמנו ליום ואינו דומה זה
 לזה ואורבה הקדכו הכנת הנוף קודם כדי להניח מקולה הכנת היום ליום ו'
 עצמו והסעם שכל דבר של אוכל צריך לעשות אותה בשעתה משו שתהיה
 מוטעמת לאכול ולא יקוץ בעיני האוכל ופני זה הסעם עצמו נדחה כבוד א'
 והיתר בו אוכל נפש כדי שיאכל בשמחה ובסע דבר מתוק להכין ובשבת שאם
 לעשו כן מפני חוסרתו לפחו' כינו כל עניני קרוב לו כל האפשרוהו כבודו
 ואפי' עשיית הלחם ותיקונו אין ראוי לעשות אותו מיום ה מפני שמצטנן הרב'
 ואין נשאר בו טעה ככ' אבל ארזל שתהא אשה משכמת ואומח משום שהיא

מן המאכלות הנעשות ביום וראוי להקדים אתה בתחלת הכל שלא תבוא
 אהר לירידת ליל שבת ועוד שיהיה לה מוקד מתוקן ליתן לעניים הסבקים
 לשבת עם היות שאין טעמו גמגם ככ מסוים הקרבנות זאת אכל קניית הכשר
 יהרקו וכל דבר הצריכה תקין בשעתו והוא מוטע יותר מפני כך ראוי להניח
 חכמתה ליום היועושה המצויה כתקנת ואינו חסר דבר אדרבה הנאה גדולה
 מיע לו ומככר את יום השבת כהנאתו ותיעלתו וכן ראוי לעשות ואין לומר
 ביום שיש לי טורח גדול לבקש הענינים מפני רוב המבטשים וביום האני מוצא
 הכל מתוקן וקונה אני כרצוני ואין מוחה בידי אינה טענה זו כי הכל לפי רוב
 השעשה ולפום צערא אנרא הלפי השורת וכיון שאנו רואים שכבוד שבת הוא
 ליקח כל הדבר ביום וברך שיהיו מוטעים ומתוקני לראוי ויכבד כבוד השבת
 הנא לקראתו למה גתדל מפני קלו שרתנו ומשאנו ובמה יודע איפה היותנו
 ירודים אחר המצות ולעשו אותם כתקנן אם לא לדרק בבל העניני הצריכין
 לקיום המצות ויהיה מה שיהיה ולא יחוש לטורח הגוף ובמשאו במקום שאנו
 רואים שעושים תפץ ורצון כוראנו כי כראוי וכיון שכרנו שחכנת יום הששי
 ראיה מפני כסה טעמים וסבות אין ראוי לבטל מפני טורח ומשא אלא אינו
 גמצא הענין אשר הוא צריך ביום ומוצא אותו ביום האו דואי יקח אותו מיום
 חולא מבעיא שאינו נמצא כורא אלא אפי הוא ספק ימצא ספק לא ימצא וביום
 הורא גמצא ידחה הספק מפני הורא כי כבוד השבת להסין לו מנהיגה
 ואם מיום אחד כמו שפצינו בשטאי הזקן סתד לשכיך לשבתך וכן ראוי לכל
 ירא טמים לעשות כשוראה דבר בתוך השבוע יפה וראוי והוא דבר הצריך
 איתו לשבת יט ספק אם ימצא לכבוד שבת אם לא יקנה איתו וישמור אותו
 לטבת כי ראיה היא שבת לכל הכבוד הזה והשתדל בכבודה בכל ששת ימי
 השעשה כזה האופן ויכולה היא שתרדם עליה להמציא לו בשופע מוונות
 כי כאשר ימתח ידיו לכבוד השבת כן יפתחו לו מן הסמים לתת לו די מחסורו
 וכפרס בענין קניית המקח לצורך השבת צריך להשתדל עליה מיום א אודה
 יפה והגון לכבודה השבת ולא ימתין עצמו לקנות יום הוא צל ביום או שטא לא
 ימצא אותו ואם ימצא אולי לא תהיה כראוי כי עקר השלתן הוא הלחם טוב
 ושמחתו ויקנה אותו טמן וטוב ואם אפשר למציא אותו ביום וכמה הוא טוב
 והחד שאינו רוחם טעם כשר הנשחש היום שכל לחותו ותיעלתי עמו לטעם
 בשר הנשחש מאתמול שתיבש כבר לחותו ולכן צריך להשתדל בקני הכשר
 ביום ואעפי שמוצא אותו קודם לכן יצא טכרו בהסרו אכל אס'דא שלא
 ימצא או שלא יוכל ליקח אותה ביום ששי יקח אותה מסה ולא יכניס עצמו
 בספק ככודי ואם מנהיג המקום לשחוש כל הנחמות ביום ה אין לנו תועלת
 בנסת לסחר אלא ידע שיוכל ליקח את שטן וטוב כרצונו ודאי ימתין מסוים

סדר חיים

דעקך ההכנת מיום ולשבת כמו שהוכחנו מכת המ' אבל אם יש לו איזה צד
 ספק בהסתינו למחר לא יסתין אלא יקח אותו מיום ויסתלק סן הספק
 ובלבד שימצא אוהו ביום השמן וטוב אבל אם אינו מוצא ביום ה' אלא כחוש
 ורוח ויש לו ספק שימצא אוהו ביום ששי שמן וטוב יסתין ליום ששי ואעפ"י
 שהוא ספק ואם ספק בידו ליקח מיום ה' הכחוש על ספק שאם ימצא ביום ה'
 יפה וטוב יקח אותו ויניח הכחוש חרי טוב ויפה ליקח אותו ולא יתבטל כבוד
 שבת לגמרי שסא לא יוכל ליקח יום וואפ' כמות זה והוא קרוב למעלת שכאי
 והמקום ימלו' חכרונו אם יפסיד הנשר הכחוש ספני שלא יצטרך לו והקנה
 אוכר עליו לוו עלי ואני מורע' ה' צריך להשתדל בשמן וטוב אם שמן וית
 להדלקה שאיר הטב אם שם לאכילה כי תקון היבאכלים הוא השמן
 אם מעט ואם הרבה ואם השמן כחוק וטוב המאכלים טובים וסתוקים
 וכן השמן לגר' : אם השמן וך ונקי נמשך כראוי אחר הדפתי' לה
 ומושך אורו ואינו נכנה אבל אם הוא עכור ובעל סמרים אינו נמשך הטב
 ומאפיל אורו וסתחתו נהמך ליצין ומצרכי ענג שבת לאכול לאור הגר וחובדה
 עליו לבקש שמן לגרואפ' ימכור הסלבו שעליו ספני כבוד שבת וספני של
 הבית וכן צריך להשתדל נפתילות שיהיו מוכנות לקבל אור הגר יפה וימשך
 האור בהם ונאחו הטב ולא שיסתך בהם באופן שלא יחכים אורם וינא ליד
 בכיו כמ' חלל בפרק במה מדליקין בענין השמן ובענין הפתילות ה' לבקש
 יין לקדוש וצריך שיבקש אותו כל כח שיוכל למצוא טוב וחשוב ויחיה מתוק
 לחכו הכל לפי כח שהוא אדם שיהנה ממנו ויחענן ולא שיבא לו ממנו חוק
 ובפרט לקדוש היום שצריך שיבקש טוב ויפה ואעפ"י שהוא אינו אוהב אירתו
 ה' הלב קש צרכי תבשיל בירקות ותכלין וכיוצא בהן לתבל הקדרה ולתטקה
 כל א' כפי רצונו וטעם חכו שיאכל מאכלו להיאכון ואעפ"י שאין דרכו בחול
 ליהן פלמין וכיוצא לחוד התבשיל בשבת צריך להכין כל כח שדרך אדם
 חשוב רגיל לתקן תבשילו כדי שיצא מוטע' וריחו נודף וזהו ענין נודל לאכיל'
 קטן הכמות ורב האיכות והשבת יתר על ההוצאה הלכך כל אדם צריך להזהר
 בו ולהביא לביתו הקוני תבשיל וכל צרכיו בלי שיטאלו לו אנשי ביתו . הו'
 לקנות פירות או מיני סתיקה לקנות סעוד' כל א' כפי ערכו וכפי הסגות ואעפ"י
 שאין דרכו בכך בחול יתנהג בשבת כשר וחשוב ואפי' כגני מלכים אם יוכל
 וכל המוסף מוסיפין לו כי אין ערך וקצבה לענג שבת אלא יעשה כל אדם
 כל הבא מידו לענג עצמו ובני ביתו עם עניים קרובים אליו כי אין טוב לאדם
 שיאכל וישתה ואחיו בני ישראל העניים והאביונים מוטלים ברעב ובחוסר
 כל כי אינו כדרך חסר ולא דרך רחמנים וגומלי חסדים כורע אנדהם אבינו
 ע"ה אלא יתענג עצמו ואחרים עמו אם מעט ואם הרבה ולענין זה נהגו בקצת
 מקומות לגנות תמותיו מכל בית ובית לתת חלק מהתבשיל המוכן אצלו ונותני'
 לעניים

לעניים וכו' יצאו ידי חובתן ומי שאינו נותן תבשיל גורמן כבר להם לחלק
 לעניים ואם אינו נותן להם נותן סעודת ליד הגוזר והגוזר נותן לכל עני ועני
 שקנה בהם צרכיו אבל היוהר טוב ליתן חלק מהמוכן אצלו כדי שיהיו שוים
 באכילה הוא והעני בלי תוספת וגרעון וצדקה יחשב לו שלא להסרית את
 העני להיזר לבקש צרכיו ומי ידע אם ימצא או לא ימצא אחר שאין בידו לא
 קעט מעורת וכפי יוציא אותם רחמלה אם בלהם אם בנשר אם בין
 אם בפירות כי הוא תאב לכל דבר ולא יוכל למלאת תאוותו מכל הצורך ואולי
 ישמור הסעות כדי להיות בידו לעת הצורך בימי החול והשבת יעשה אורתו
 כחול כדי שלא להצטרך לבריות ונסצא זה שלא הועילו מעשיו ודרי הוא
 אוכל לשוב נפשו מעוננו וממוכ והעני והאביון חכרים מכל טוב לכן כל בעל
 נפש וירא שמי לא יאכל ליל שבת עד שיתן ויפריש חלקא מסאכלו המוכח
 אצלו וישלח או יתן לעני הסמוך אליו אם על שולחנו אם לבי העני וישם
 אותם בדברים טובים ונחומים כמש ותפק לרעב נפשך ונודה נמצא שמי ש
 נפשו ורוחו ומתיה אותו עני ושכרו גדול לפני בורא עולם ית ויתולא יאמר
 אדם איך אקח משלי וסכתי ואתן לאנשים ורים אשר לא ידעתי ואניה אנשי
 ביתי הרי אמרו זל עניך ועניי עירך עניך קורמים שאין הענין שיקח חצי
 תבשילו או מאכלו ויתן אותו לעניים כאופן שיאמר מוסל ברעב הנה ואנשי
 ציתו אלא הענין הוא שיקח חלק מהתבשיל המוכן אצלו ואפי' שיהיה א'
 עם ואותו הכעס ישלח אותו או יתן אותו לעני לחשיב נפש כיון שהוא עני
 יתן ממנו עשיר איקרי איהו לגביה וכן מי שהוא עשיר ממנו עני איקרי איהו
 לגביה וגבוה מעל גבוה טומר וגבוהים עליהם ובכן נמצאו כל ישראל כרותים
 ומחוננים מה לזה וכולם שלוים ושקטים ביום השבת מודה לזה ומודה לזה
 והקצה על הכל שהוא אכ הרחמן המרח בכל עת ובכל שעה ית וית השיבני
 דגאם אפשר לו להשיג בין רב למעט הוי ענג שבת לעשות מהם תבשיל מיוחד
 גוסף על תבשיל הבשר שתקן ומצינו שהרז הוא סמחה בסעודה כמו שמצינו
 בכמה מקומות אם בסעודה העתידה להיות לצדיקים שיש להם דג מרתוקן
 לסעודה אם שמעשה אותו חיים שהעלה אותו דג לכמה והובים נראה שצור
 הסעודה ושכחתה הוי דגים ואפי' נהיה דבר מועט לפחות שם דג איקרי וכן
 אמרו זל בגמרא ששי שאין בידו יכולת לענג את השבת כראוי תקצרה ידו
 ואינו משיג לענג אותו כראוי יעשה דבר כועט לכבוד שבת וכאי ניהו ככא
 דהרמטא ועי' שהם דגים קטנים שבוכנים בתוך המחכת נקמת נראה שהדגים
 הם מראים שמחה וענג וכן אמרו במקום אחר כמה מכדו בדגים גדולי וראשי
 שומם והכל למי מה שהוא ארס והיכולת שיש בידו לעשות וכונתו לשלכת
 כי א' הסרבה וא' הכמעים ובלכד שיכוין לבו לשמים יומי שאין ידו כשגרת
 לקנות כל הכתוב לעיל ולענג את השבת כראוי לה אין לו להסרית עצמו

מפני כך לעשות מה שאיני משנתכר לענו השבת ואתך להצטרך לבריא
 כי כן אמרו זל עשה שבתך חול ואל הצטרך לבריותי כונתם לומר שלא יאמר
 אדם אקח בהלואה עתה וידחם ה' עלי ויזמין לידי דימת לפרוע כס' זל ליו
 עליו אני פרע בי איגה סכרה ולא גאסר זה הענין בא על מי שיכול ואין בידו
 כעת שראוי לו שיבקש ואפי' בהלואה כי המקום יזמין לו כדי לפרוע אבל מי
 שאין ידו משגרת וחוזן מן הטבע הוא למצוא אין ראוי לו לסמוך על הנס
 ולהטיל עצמו על הצורך כדי לענו את השבתות והימים טובים כי
 ענו גדול הוא שיאכל משלו ואפי' יהיה מת חרבה ונצל עמה ממה שיאכל
 משפנים ומסתקים והוא אוכל ממון אחרים כי הדבר הזה אינו תמורת לעושה
 ולא תמורת לו מן האדם וכן ארזל גדול הנהנה מגיעו יותר מירא שמים :
 ולא יאמר אדם איך אכסל עונג שכת ממני קוצר ידי בי לא גצטוה בענו שבת
 אלא מי שידו משגרת ויכול לענו ולכבוד אבל מי שאינו יכול אין בידו חסא
 זאסמה אדרבה יסורין סמרקין עון יתשב לו ביכל העולם נחת וכשמת והוא
 בינון ואנחה והוא אי שוקל כל הענינים וידע כל תעלומות ולטובות השכל
 צדקה לנקות מסנו חטאות ואשמות וסוף סוף אינו מבטל המצודה לגמרי כי
 יכול הוא לקיים ואפי' עני שבענינים בעשותו דבר מה מוסף על דרבו בחול יהיה
 מה שיהיה וכיון שמשנה שום שני גחשב לו לכבוד שבת ולענו ואפילו יהיה
 חכשיל של תרדן או של ברוב ואפי' שדרבו לאכלו בחול ישים בו מעט בטר
 או יוסיף בו מעט שמן ממד שרגיל ליתן בחול או חכלין להטעמו ולבשמו
 ונקרא ענו שבת כי החל למי דרבו של איש והי' ראה ללבבומה לעשות לו
 לשבתו ולא עשה אדרב חביבה שבת זו לפני בורא עולם אי יותר ממי שמענו
 אותו במאכלים רבים בי זה הכניא מנחה מן חכא בידו ושפך את גפשו לפני ה'
 ייכלל העולה לנו מכל זה שאין לו לאדם להטריח עצמו במה שאין לו לא
 בידו ולא חוזן מידו והמטריח עצמו חסיד שופט נקרא ולמד מצווי הקרבנות
 ואתר שהכין האדם צרכי שבת ביום ואם הגיע זמנו לאכול יאכל ולא כשאר
 הימים שאוכל לשובע אלא ימעט מעט מכדי שבעו כדי לתת מקום לסעודה
 שבת שיאכל אותה לתיאכון והוא מכלל ענו שבת שיאכל מאכלו בטעם
 זבתאוה כי אין ריבוי במאכל והשתיה ענו כי אין לאובל תאוה לאכלם העקר
 הוא לאכלם בנפש רעננה ותאבה לאותם מאכלים ואובל אותם לכבוד חיים
 ונסא מענו גופו וגפשו בא וצדקה יחשב לו וכן מצונו בחסידים ואנשי מעשה
 שפרענים עצמם ביום זומהם שמתענים כדי לאכול ליל שבת לתיאכון וכן
 ראוי לבל אדם להתנהג בדרך הזה ואם לא כולה מקצתת : ואחר שיאכל אם
 נשאר לו איזה צורך שבת יגמור יעשה כל מעשיו ועניניו מבעוד יום ואם יש
 לו איזה סלאכה לעשות יגמור אותה קודם חצות שאין לו לעשות מלאכה אחר
 חצות (ושמעתה על ענין זה כי צריך האדם לקדש לא שעתה לשבתות וית' ויפ'

כיבודו של הערב וכד של היום עצמו ושעה א' ביציאתו ומיניך כל מלכים
 שלושים ואחר וכן אמרו אל מלך יוטב כסנין אל מלך יושב) שכנר נכנס
 קדושת שבת וצריך להכין עצמו במלגושו ויועניניו כולם כדי שימצא הכל
 סוכן ומוסן לקבל שבת מבעוד יום י ואם איש עני הוא וצריך לבעש' ידיו כדי
 לקנות צרכי שבת ודאי מותר לו לעשות מלאכתו ולקחת איתו מעות לקנות
 צרכי שבת עד שיגיע זמן מנחה קטנה ואח"כ יקום בביתו וישתדל לגמור כל
 עניניו כולסו ועוד וסייע לאנשי ביתו כדי שיגמרו כל עניניהם וצרכי שבת
 בעוד היום כדי שיקבלו שבת קודם שתשקע החמה י ואם הוא אדם שאין לו
 מלאכה אחר שהכין צרכי השבת ישב על לסודו ויעסוק בענין מיוחד שהפ'
 של השבוע במדור רבתי וספרו ומכילתא או לפחית פרש"ל כ"א כמי
 ערכו והשתו בענין שיכין הפרט כשיקרא אותה החזון והוא שומע ולא יחית
 שמי'ה בלא הכנה ואם לא עבר הפ' בבקר בסקרו ותרגום ישב לעבוד אותה
 אחר שיכין צרכי שבת ויקרא אותה בנחת ונוסרה מלה במלה היאם אפשר לו
 שלא ימס'ק בה על שום דבר הוא טוב ומה וכן ראית מדקדקים עושים כן וכן
 ראוי לכל בעל גמט לעשות כדי שתהא קריאתה נכבד ולא בערא ויקר המקר'
 ג' פעמים קודם ואחר התרגום ולא יעשה בהפך לקרוא התרגום תחלה ואח"כ
 המקרא ואמ' מסוק שאין בו תרגום יאמר אותו שלשה פעמים ב' לשם מקרא
 וא' לשם התרגום ואין הענין משום ההכנה בלבד אלא רכזו סודו יש בענין וכן
 מצונו שהקפידו חכמים שאין לעבוד בסוף הפרשת ואח"כ לומר לחתלתלה
 ואמ' מסוק הסאיתר לקרוא אותו קודם המסוק הקודם אינו כול נראה שאין
 הענין משום ההכנה בלבד י ועוד דאם היה משום ההכנה לסדר יחזור ראובן
 שמעון לוי ג' פעמים י ועוד שאין בו תרגום אנקלוס לסה לנו לבקש לו תרגום
 פסקום אחר ג' לומר אותו בלי הכנה והשכלה כמו תרגום של עטרות ייבין
 שהוא שכללתא וכו' י אלא ודאי נראה שהוא רפו לדבר אחר וסוה אני אומר
 שמי שאין לו תרגום למניו כי אם המקר' לבד אעפ' שיש לדון ולהורות שיכול
 לעבוד עליו כל הפרשה שני פעמים ואח"כ כשזדמן לו תרגום יעבור עליו
 פעם אחת דמה לי מסוק א' מה לי הפרשה כולה אפי' הכי נראה לי שאין לעשו
 כן אלא כל מסוק ומסוק יעבור עליו המקרא קודם ואח"כ התרגום מפני הרסו
 והסוד שיש בו י ואמ' בדרך המשט צריך לומר שאינו דומ' זה לזה שכאמרו
 לקרא ב' בקרא וא' תרגום במסוק א' ודע ההפרש שיש בין זה וזה ומבין הבנ'
 המשוק שקרא מקרא במירוש התרגום שקרא תכף סמיך לוונסאא שיש בידו
 הבנת אותו מסוק וכן קודם אחר אחריו עד שגומר כל הפרשה ונסאא שיועד
 מירוש הבנת הפרשה מתוך התרגום אבל כשקרא כל הפרשה כולה הפעם או
 פעמים ולא עלתה בליו שום הבנה כשתחזור וקרא אותה תרגום פעם ג' אינו
 יכול למיין מירוש הענין של המלות של תרגום על איזה מלה של מקרא הוא

חרבי' היא דבר גדול ואעפ' שיצאו מעט מן הדרך חן א' כביר לא ימאס ולעולם
 ישתחף אדם עם הצנו בכל דבר שהו כעני זה ולא ימסיד אדרב' ידיות הרב מאד
 וזה כלל ביראת שמים שלא להקל בכבוד חרבים בין בענינים בין במנהג אחר
 רבים להטות וולת כשהוא הפך הדין והפך השורה מכל וכל וצריך לומר
 ערבית בניזון וקול זמרה לטמחת הכלה הבאה אלינו נפש יתירה ראו לשם
 אותה ואותנו בכל דבר הבא על ידינו ואם יש לו קטטה עם חבירו או עם אנשי
 ביתו יעבור על כל פשע ולא יזכור שום עון ביום השבת אלא מהנהגות
 שלום ורעות ולא יחלל השבת הקדוש בכל דבר שהיה חול כי פוגם בזה
 קדושתו וסעלתו כי קדושת השבת רוסו לענין גדול אשר אין סם לא מנוחה
 וחשקט וכל קטטות וסריבות סמו תמו וכל עולתה קפצה פיה לכן ראוי לכל
 בעל נפש להתנהג בו כפי סדרתו ולשמור אותו כדן וכדת ולדחיק מסנו כל
 עין ואנתה ביום השבת וולתאס ראה הלום ונפשו ענומה שראוי להתענות בו
 ופותר לו לחיות עצב ובעל מתסנה ותחיה בזה ארוכה לשלוותו כי לא גרע
 מעוט השמחה מעניו נפש בשר מתעני בו יוכיח שהתירו לו להתעני להועיל
 נפש וקיום וגו' כי בעבור זה ימצא צדקה חיים וכבוד גם כשישב בדור וירוחם
 סר וועף על חטאתיו או על' עניניו לא ימסיד בזה ויקרעו לו גזר דין של שבעי
 שנה בחסול ח' על עניו ועל אנהתו ביום שכל העולם בנת והוא בצער ונמצ
 שהאנתה מנוחה לו ולי גראה שאעפ' שיתחנן לפני מלכו ויתודה בלבו
 בפה מלא לאמר חטאתי עויתי פשעתי העבר חטאתי ולא אמות שמותי לו
 ביום השבת מפני שהוא פקוח נפש וכמו שהתירו להתענות מפני השם פקות
 נפש שם נזיר' עליו איה גזרה וצריך הוא לבטלה ואפ' בשבת מזה הטעם
 עצמו מותר להתודות ולומר חטאתי עויתי פשעתי וצדקה יחשב לו לשונ' א'
 אלהיו מאיה עון שבידו ולא יעבור עליו כי לא ידע האדם את עתו וסמות חטע'
 כל' להיטב את ההלום בשבת ואעפ' ששואל אדם צרכי' בשבת ואומר רחמנא
 לטוילטבה שבעי' מנין גזרון עליהמן שמיא אין לחוש מפני כך שעל פקוח
 נפש ואפ' על ספק רוחין את חשבת להדיא כל שכן כא' שאין הרחוי כל כך
 ומצוה הוא להמאס עם הג' להטיב מפני שמי' ב נפש הכתונה אורדתולם
 בהסבת החי' וחמתענה בשבת צריך שלא יאבד היום בהכל וריק אלא יסגור
 עצמו ב' בה או בבית המדרש או בפקים צנוע ויקרא או ישנה כל א' כפי ערט
 ויבקש מאת אלהינו יקבל העניתי ויבטל מעליו כל גזרה רעה ולא ישכ בין
 האוכלים ולא בין המחשקים וירחיק מעליו הענג כל היום כולו ובכן יתמלאו
 עליו רחמים מן השמים ויתקבל רחנתו ובקשורו וזאת שיאמר
 ערבית לא יתעכב הרבה ב' בה מפני שמצוה עליו להקדים לקדש היום וכל
 הדורו הרי זה משובת ותכף הכנסו בביתו יקדש מיד ולא יתעכב וצריך שיהיה
 צית' מתוקן מדאוי' ציע' ט מפעות נאות וכלי יקר שיש לוונרות חלקות כפי

פתו וכפי ערכו כפי שמומין בית וכלים לקרא אורח שר וחשוב שוראי חושש
 לכבודו ומצוא כל כלי ביתו ויקר חמארה גדולתו לכבוד האורח שהוא כל שכן
 לקראת הכלה הכלולה הנכאה אל בית כל עני ועני שכישרא שצריך כל אחד
 למסן להמטה ושלהן וכסא ומטרה כפי השגתו בין רב למעט וצריך לזיחר
 הרבה בזה שלא להלל בכבוד השבת ה'ו במה שאינו חושש לכבודו להנדילו
 ולחקרשו יותר משאר ימי החול ככל הנא מידו ואמשר לו לעשותו וחמורו
 עצמו ומשתדל בכל עיו מאסצי בחו ויכלתו להרבו ביקר כבוד השבת מוסיפין
 לו כבוד ועושר ומספקי בידו לעגנו מעושר ומשלימין לו תאוותו וחפצו ומצוה
 גדרת מצוה נכמדה שאדם מודד בה מודדן לו וכן אמרו גומר ג' במה מדליקין
 בס' אכיס מלרים לו לאדם מ'כח לביתו א' טובוא רע ואם נמצא ביתו מתוקנת
 כראוי לו כפי ערכו די השגתו ידו ומאדו מלאך אום יהי רצון שיהיה כן לשבת
 הנכאה וככל שכת ושבת ומלאך רע עונה אסן כעכ ואם ה'ו בהפך מלאך רע
 מכשר רע ה'ו ומלאך טוב וכו' לכן כל בעל גפ'ש' שתדל בזה ויצוה את בני
 ביתו וזרוע לחקן עניני שכי' להציע המיטת והבית בכלים גאים ולהרבות
 בנרות כפי כחו ולהטיבם שיהיה אורם מבהיק כדי ששכיבא מ'כח ימצא הבית
 מתוקן ומתורד בראוי ונכבד בקל אפשר לעשות זה והוא ענין רב: וזאסור
 לשעום שום דבר קוד' שיקדש קדוש היום אמ' טעימת דבר מה לא אכילה ולא
 שתיה ואם עבר וטעם אמ' הכי יקדש אה'כ' כי הקדוש מצות עשה של תורת
 שנה זכור את יום השבת לקדשו' ומדברי סופרים לקדש על היין ומתחיל
 ריטלו ונהגו לאומרו מעומר מפני שהוא ערות שברא עולם ברא את
 בששת ימים וכשביעי כלר' כל מעשין והשלים כל מלאכתו ומפני זה צריך
 לאומרו מעומר בדרך כל ערות שנה ועמרו שני האנשים והם העדים וצריך
 להתאמן כאמנת שלמה בתרוש העולם ויהיו מין ולבו שוין זביון כמה שמוציא
 בשפתיו ענין החרוש לאמקי מדע האמיקודים והכופרים שאומרי שהעולם
 קדמון והוא כמנהגו גוהג תמ' רוחם שאין להם השכלה להבין ולד' שכל
 הענין כמו שהוא אמ' רואין אותו בעיניהם זביון שאין להם מופת חוה' כפי
 שכלם הטפ'ש אין מאמיני בענין אבל אנו מעידים על חרוש העולם ומאמינים
 באסוג' שלמה ואס' אין לגוראיה למראית העין באונינו שמענו אכתינו ספרו
 לנו וקבלנו מפי השמועה ומתורתנו הקדושה והטהרת עדיה ה' גאמנת ארז
 כל אשר הפליא ה' לעשות עמנו ואתיות זמופתים ונפלאות גדולות וכפרת
 ביצאת מצרים ששרד כל מערכות השמים ומה' עשת לילה ומהלילי העשה
 עם ושתה מורי בראשית וכל המערכות ועשה כראונו והגדיל הקטן והספיל
 הזכות והגבה השפל ואם עולם כמנהגו טוה' א'ך בשעון ע'דו געמים כך
 נפקים כך אלא ודאי' ש מנהג' לעולם הוא סדר כל המערכות מולם ונרצונו
 לשנות אותם כפי תפצו ורצונו פעמים לפיכך פעמים להפכו והוא אשר חרש

אותם בזמן אשר עליה ברצונו והוא עתיד לסתור את סדרם בזמן אשר יעלה
 בחסדו שגא' ונגלו כספר השמים וכל צבאם יבול' ואומר בי שמים נעשן
 נמלחו והוארץ כגדר תבלה' והוא בונה עולמות ומחריבן ומשפיל ומרים ואין
 מי יאמר לו כה תעשה' וזה ענין כונת הקדוש ליל שבת ואנו מוכיחים בהזכר
 ליציאת מצרים לכיין את הענין אשר ביארתי' וכן בכל קדושי המועדות אנו
 מזכירין יציאת מצרים מפני הענין וכן בחמלות אנו אוסרים וזכר ליציאת מצרי'
 מפני שיציאת מצרים היא פנה עיקרית להאמנת הדת וכל עניניה עקרית ועל
 כן צריך כל אדם שיקדש בנחת מלח בסלתו כיין במה שסוצי' בשפתו ואמין
 בו' ויש להתיבות במרשת ויכולו כן לה' תיבות בנוסת הקדוש והם עולין
 עב' עם כ' תיבות של סגרי' כרנן רמז לשם בן עב' שהוא אשר המליא השמות
 עסנו ביציאת מצרים ובכחור רגע חים' ויש סתחילין יום הששוי וכולו השמים
 כדי להשלים שם בן ד' אותיות' תיבת שמו ולהתחיל בו ובאמנתו וכדי להשלי'
 מעב' תיבות באי' וכן מנהגנו ושמירת שבת ועשיית הרגלים הם זכר שנוכר
 יציאת מצרים ומתוך כך באים אנו להכיר גדולתו ומעלתו וזכר מעשיו ואיך
 עושה בעולמו כרצונו ואין מי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל' ביצד המועד
 הם זכר ליציאת מצרים הפסח כמסמעו שפסח המקו על בת' אבותינו והפלי'
 לעשות באותם הימים נסים ונפלאות עד שהוציאנו יום טו' בניסן' שבועות
 על שם שבעה שבועות שמינינו אחר שיצאנו ממצרים' לספור ששים יום כרי'
 לקבל התורה דלענין זה היתה יציאתנו כמו שגא' בהוציאך את העם תעבדון
 את האלים על ההר הזה והיינו קבלת התורה' וסוכות על שם ענני כבוד שפרס
 עלינו והקיפנו בהם כשיצאנו ממצרים' ובטבת נאמר זכר למעשה בראשית
 שנאמצעות השבת אנו מוכידין הרוש העולם ומאמינים אנו בו סוד הטעם
 שכנתנו' ואעפ' שאנו אוסרים בו זכר ליציאת מצרים אמר לומר שאינו
 תזור על השבת אלא למקראי קדש שהשבת החלה למקראי קדש שהם זכר
 ליציאת מצרים אבל השבת אינו אלא זכר למעשה בראשית' ואפשר לומר
 שגם השב' היה זכר ליציאת מצרי' בצד מה על דרך שאמרנו בענין ישבח משח
 במתנת חלקו כי טשה שאל מפרעה יום אחד שינחו בו ישראל מעבודתם
 והורה לו פרעה ובחר להם יום למנוחה וכשבאו במעמד הר סיני ונצטוו מפי
 הקב"ה זכור את יום השבת לקדשו והדגיל אותו להם ליום מנוחה לעולמים
 שחם משה באותה מתנה שניתן לו אותו יום למנוחה והיה חפץ בעיני הכורא
 בו מצי' אתו והנהיג האלית' וית' שיתב' בעיני פרעה לתת לו אותו היום ולא יעבב
 ואעפ' שמששת ימי בראשית יום ז' שבת איקרי' והיה יודע בו מעשה עצמו אמר
 הכי שחם משה באותה מתנה כדיון שלא נתגת תורה עדין וחוו כרי' בעבודת
 מרן אית' יום שעולה ברצונו של פרעה לתת היוגסלים ושמתים עליה יתח
 מן שית' אגל עתה שנתן להם המנוחה לנזח מעבודתם וביום מנוחה ברצון

הנחמד ית' וראי היה שמחה על שמחה ונתגלגל זכות עץ זכאי ליום זכאי
 ועל כן שמח י' ולענין זה אמר לומר כי השבת הוא זכר ליציאת מצרים כי
 בזכרנו השבת ובשמרנו יום ה' אנו זוכרים יציאת מצרים וענין היום שנתן לט
 שם למנוחה על ידי מרעה הור' ג' הוא זכר ליציאת מצרים מפני תקיעת
 השופר והשופר הוא זכר ליוכל והיוכל ליציאת מצרי שיצאו מעבדו לתורות
 וזה ג' זכר ליציאת מצרי מפני שפעם מה תקבע יום מה להוסליחה לדורות
 מפני שכחות יום נחרצה הקב"ה למשה לכתוב להם לוחות אחרונות ונתרצה
 לישראל ונתמנים עמם על פעטה העגל ואמר סלחתי כדכר'ך ועל ידי כך
 הוקבעו לנו היום הזה לסליחה וזכרים אנו את אשר חטאנו כשיצאנו מצרים
 ומתוך כך אנו זוכרים היציאה עצמה ועיונו ונפלאותיו אשר עשהו אחר
 שיקדש יסול ידיו לאכילה אבל לא יסול ידיו קודם הקדוש דהוי המסקואע
 דהקדוש הוא מצרכי סעוד' אפ' הוי המסקבין שיכול לקדש בפת ויסול ידיו
 תחלה ויברך ויחיל יום הששי וכו' ויאמר ברכת המוציא וברכת אשר קדשנו
 ומסיים מקדש השבת ונוצע ואוכלי ובעוד שמקדש ימים שתי ידיו על השתי
 ככרות ויבין כשמברך ברכת המוציא מקום מיוחד בפת שינצע בו אחר כך כד
 שידע על מה הוא מברך וכן הרין בכל דבר שמברכין עליו צריך שזמן ויסיים
 בדבר תחלה קודם שמברכין עליו דאי לאו הכי הוי ברכה לבטלה ואף על פי
 שהקדוש על הפת לא ימצא בו תיבות להשלים חשבונן עכ' אא"כ ביום הוי אין
 לחיוב בין שיעקר הקדוש לא נתקן אלא על היין וזאת יסדר שולחנו כפי
 כוח ויאכל בשמחה ובטוב לבב וירתיק ממנו ומנני ביתו כל קטטה ומריב ויוון
 ואנחה כמו שבארנו וינקש שלו ויארץ על שלחנו כדרך בני מלכים ושדים
 בנחת והתקטט ושלוח לחראות ענג בעצמו ויתן חלק מה מאכילתו לעניים הן
 רב הן מעט כיוצ' עיקר הענג והשמחה לשמח לב האסל ליה והרלים ולא יהיה
 אכילתו ושמחתו מיניה וביה לאכול ולשת' ולמלא בטנו כי צדיק אוכל לשובע
 ע'שו ונותן חלק למרירי יום כרי שישמחו כולם ביום דקדש הזה ולו יחשב
 לצרכה ואחר שאכל ושחה כרצונו יברך ברכת המון י' מלה במלה ויוזכר בנה
 של שבת ויברך על היין אחר המזון ואפ' לו שאין דרכו בחול לברך על היין
 צריך לברך ביום השבת עליו מפני כבוד הוי וזכר להרבות בברכות כאלה השלים
 המאה ברכות ו אחר האכילה ילמד מעט בתורה עם חבר אם יש לו ואם אין
 עמו חבר ישים עליו שופר וילמד כדי שלא יבא להטות הגר א"כ הוא אדם
 חשוב ואין עמו חבר ולא שוכר לא ילמד בספר כלל ולא יעבור על דברי
 חכמים אלא ילמד איזה דבר ע"פ מה שחננו האל הן מקרא הן משנה או פרק
 במה מוליקין עם פירושו עד שיטכב עצמו בשינה וילך לישכב ויקרא ק"ש עם
 חסדר ונא שמירת הנכר יטכ' כמנהגו וילמוד מה שחננו האל י' ואע"ד אינו
 יכול ללמוד לאור הגר לא ימנע מפני כך לקום אלא ילמוד בע"פ משנה או

סדר חיים

תלים או מה שיקבע בין רב בין פעם או ישמע מפי אחרים הלומדים וישיבים
 לבית הכנסת להלל ולשבח לבורא עולם ויש בוסידרות ובקשות כל א' כפי
 כמו: ויברך ברכותיו מלה במלה כל א' לפי מה שהיא בכונה שלמה כי עקר
 הכרכה היא כונת הלב לא החוצא בשפתים ועל הפ' בפי' ובשפתיו כבדונו
 ולבו רחם ממנו ולכן כל בעל נפש החפץ בעבודה אלדו וראתו וחדר על
 דברו צריך לכוין בכל ברכותיו ולא יאמר א' מהם בלא כונה כי זה עיקר גדול
 בידאת וישבח לבורא עולם ו' שהחזיר לנו שמתו בחמלה ונתן לרובי' והשכל
 להבין להשכיל לאמוס ברע ולבחור בטוב כמו שנתן לשכוי' בינה' להבין בין
 יום ובין לילה כן יהי רצון מלפניו שיכין את שכלו ואת תבונתו לבחור בכל
 דבר טוב ובדרך החיים ולהרחיק מעליו כל דבר רע ודרך המות לקים הכתוב
 ובחרת בחיים: ופקח את עיניו לראות לסשות את כל צרכי מחוקני' ומישרים
 כרת וכשורה כן יהי רצון שיפקח עיניו בין עיני השכל בין עיני הראות
 לראות את כל דבר הנאות לו לראות ויעביר עיניו מראות ברע והוא מריר
 אמורי שהתיר מאסרו מוטכב מוטל על ערשו חשיב כמת נמסר ביד המוסאח
 השולט עליו כן יתיר מאסרו אשר הוא אסור בויקים ביד יצרנו הרע המבקש
 ממנו פענות ותואנות לעבור על רצון קונו: וחלביש ערוסים להלביש אותנו
 כגדי ישע אמונת תורתו חתמים: כן יהי רצון שלא נמוש מאמונתנו כל
 ימינו ויס' מעלינו הנגדים הצואים מחשבות רעות והרחורים קסים שנלך
 לפניו בלבושים נאים ומתוקנים שלא ירחיק אותנו מאת פניו והוא הזקף
 צמופים משפיל ומדיים הוא יזקף כפיפת קוסרתנו בין פרס וישמעאל ויריב
 אותנו במעלת תורתנו וקיום מצותיו ויתקדש שמו בעולם: ורקע הארץ על
 המים שיוכל האדם לעשות את כל צרכיו בקיוב הרת ומשפטיה כן נוכח
 ללכת בהם להפיק רצונו ותמצאו להתהלך לפני ה' בארצות החיים: והכין
 מצערי גבר לילך בדרך אשר ירצה כי דבתירה בידו: דוא יכין צערנו
 לטוב ללכת בדרך לא נכשל בה: ועשה לו כל צרכיו שכל העניני' הצרכי'ן
 לאדם כדי להשיג בהם שכושו מכל אשר יעלה על לבנו לעשות ימצא
 בעולם ולא ישוב מפני כל והוא כענין שאמרו בכרכת בורא נפשית רבות
 וחסרונן שלא חסר מהם כלום מכל אשר האדם תאב וחומר ואעפ' שאין
 הענין מוכרח לקיומו מלבד על כל אשר ברא להחיות בהם נפש כל חי שאם
 לחיות האדם וזולתם ונתן כת ליעף שאעפ' שהאדם יעף ויעז בין במלאכת
 שמים ועסק התורה שנקראת תושיה שמתשת כמו של אדם בין במלאכתו
 לפרנס בני ביתו הקצה ברחמי מחדש כמו וריותו בכל בקר כאלו לא היה בו
 שום חלישות תל ויעדה כמ' ש' וקוי ה' יחליפו כח וכענין שנאמר חרשם
 לבקרים רכה אמונתך וכן אנו מתפללים לפני שירתנו כח ואויררת חיל
 לעסוק בתורה ובמצוה כרת וכשורה ולא נעצור חיל מעשות כל חכא מדיעי
 להפיק

להפיק רצון שמים ואעפ' שזאת הברכה יש נמנעים מלברך אותה מטום
 שלא מצאנוה כנגמרא בסדר הברכות של שחרית והיא תקנת הגאונים זלה"ה
 להיות שראו תשות הכת שנתרבה בעולסוראו שהיה יפה להם לברך זאת
 הזכרה על הגטול דטוב שגוסל עמנו בכל יום רמסיד לחדש כחנו ורוהט
 ולחולף בנו כת לעשות מלאכתנו מלאכת שמים ולעבוד עבודתו אשטסרו
 האחרונים שאין כח ביד שום בית דין אחר הגמרא לחדש שום נוסח ברכה
 לא קטנה ולא גדולה וכדי שלא להקל בברכות ראוי לחוש להם ומכל מקום
 אין למחות ביד האוסרה ולענות אסן אחריו ולכוין לצאת בה יח וואור אותנו
 בגבורה ואין גבורה אלא התורה שנתנה לנו מצד הגבורה כדכתיב אש דרת
 ודיא היא המחוקת אותנו בגלותינו ואלמלא היא לא נשאר לנו שרדי ופליש
 וכתא למסר בפני כל הצרות אשר עברו עלינו ועוברים בכל עת ובכל סעה
 והקצת עמנו לנו סידם ועחרנו להיות לנו שארית בארץ ועטר אותנו בתפארה
 היא עטרת הסצות והחקים והמשפטים אשר בהם אנתנו נעשרים עטרת
 תפארת מכל מכתשי התורה היה סגיד דבריו ליעקב חקיו ומששטיו לישראל
 לא עשה כן לכל נר וזהו שאנו מברכין אחר ברכת זאת שלא עשני ממושעי
 התורה כי דבל המת מעשה תתועים וכל מעשיהם בל יועילו משתחווים
 לחבל וריק ומחפלים לאל לא יושיע אבל עשאנו עמנו ונחלתו והגדלנו
 שכל עמי הארץ לחלקו כענין שנא' כי חלק העמו וכן הוא משבת ל'ו שלא
 עשאנו עבד דלא מבעיא שיצא סן הכלל ואין לו צד מה במצות אלא אמ' לו
 עבר אשר ישנו בכלל מצות שהאשה חייבת בהן לא שם חלקנו כהם שיש
 רשות אחרים עליהם ולא כאו ערין לכלל ישראל ולא מבעיא עבר שלא בא
 לכלל ישראל לא אמ' לו אשה שהיא מכלל ישראל כיון שהיא פטורה ממצוה
 מצות מצד שרשו אחרים עליה ראוי לו לשבת על ככה וזהו סדר לו הברכות
 זו אחר זו וכוונתן הראויה להם ואעפ' שזו הכיונה לא כל אדם יכול לכוין בה
 כל יום ויום והלאו י שיכוין הדברים כמשפטן אמה מוסן לוסן כמו בשבת ראוי
 לו לכוין כאלו הדברי אשר בארנו וטוב לו ואחכ מברך המעביר חבלי סיניח
 בעיניו להודות לאל יתויה שהסיר תנומת כחשבותיו ורעיניו שהיו לו בהיותו
 על מסתו והשכיל אותו שכל טוב להבין ולהשכיל תורתו ויתפלל לפניו
 שידביקהו בצר טוב וילמוד תורתו התמימה בענין שלא יבא דבר תקלה על
 ידו ולא יבשל בדבר עבירה ולא בדב הלכה ולא יבא לידי נסיון וירחיק מעליו
 יצהר בענין שלא נעשה הרע בעיניו ויתננו לחן ולחסד כענין כל רואיו כדי
 שלא יבא לא לידי קטטה ולא לידי קנאה ולא לידי שנאה עם שום ברית
 ויגמלוהו הסדים טובים מחסרו הגדולה וטובו עם בריותיו כרוך הגובל חסדים
 טובים ו'ים שתצילני היום ובכל יום יום מעוות מנים מחכת עצמי שלא
 אעיו מני עם אחרים ואנא לידי תקלה חו ומעיו מנים שלא יעיו מני אחרים

כנגדו ויבאו לירי תקלה על ידי חו" והצילני מארס רע וכלי על בעל מרמור
 ותחנולות שלא אוכל להנצל ממנו • ומאשה רעה שלא תעליל עלי עלילות
 ותאונות לבקש אח נפשי • ולא יצהר ולא עין הרע ולא לשון הרע שכל אלו
 מעשים רעים וקשים ולא ינקח כל הפוגע בהם • מדין קשה שהדין עצמו שביני
 לבין חברי הוא קשה מצד עצמו ומטריח לבד שאין יכולים לבררו כראוי •
 ומבעל דין קשה שאעפ"י שהדין אינו קשה מצד עצמו הכעד הוא קשה עקש
 ופחלתול ולא ציית לדינא • בין שחוא בן ברית כמוני שהוא ישר • בין שאינו
 בן ברית שהוא גוי ואפשר לבא לידי הלול ה' חוואענט עליו • ומדינא של
 גיהנם הרבות כל צד עון ואשמה המחייב עליו דין גיהנם • הכלל העולה מכל
 שאלתנו בכל בקר ובקר לבקש מאת אלהינו • אל יתן למוט רגלינו מדרך
 המוכה והישרה אלא שנוכל להמיק רצונו ותפצו כל ימינו על ארפתנו ולא
 יארע שום דבר תקלה על ידינו • ואח"כ אנו מברכין ברכת התורה וכבר ביארנו
 ענינה בסדר הבקר • ואמר אחד ברכת התורה • ברכת כהני' להתחיל תהלת
 למודנו בדבר טוב ובברכה כדי שנתברך מחשיה בברכה שלמה כדי שנוכל
 לעסוק בתורה כדין וכשורה בלי טרדח ובלי מחשבת • ויתחיל הזמירות בנחת
 ובקול זמרה יותר מבימי החול ויתחיל בפר' העקידה מפני שאין לנו סמך על
 מה לכסוף אלא על זכות אבותינו הקדמונים והוא חקים אותנו בגלותינו •
 ומפני שענין העקידה היה גדול במאד מאד בין מצד העוקד בין מצד הנעקד
 עד שהקדוש ברוך הוא הנטיח לישראל שביים הדין שישראל עומדים
 בצער מפני המקטרגים והמבקשים עלינו רעה שנוכר עקדת יצחק
 ובוה' לא נפחד משום ענין ואפילו ענין העקידה אין צריך לזכור
 אלא שנתקע בשופר ומתוך אורנו שופר יזכור לשופר של איל וכהמ' איל
 יזכור ליצחק ומיצחק חרי העקידה ומתמלא רחמים בזה על כל עם ישראל
 אין שטן ואין מערעע שיוכל עם ישראל ואם כן ראוי הוא לזכור ענין העקיד'
 כל יום ויום קודם שנסדר תפלתנו כדי שיתמלא עלינו רחמים אלהינו שבסמי'
 ויכל תפלתנו ותחנתנו בחמלה • ובעל נפש לא יבטל אותה בשום ענין
 וגורם טובה גדולה לו ולכל ישראל וכתב הרשב"י להח בספר הנוהר זל לא
 מית סאן דמבטל מותנא מן בני אנשא כקרבן דעקידת יצחק דתייב ביה ויעקד
 את יצחק בנו אתקשר מרת הדין ואתעקד לעילא ולא הוה ליה רשו לקבל
 לבית דין ברברא דאיהו גבורה ועקדת יצחק מעלייא ליה לישראל לאדכרא
 ליה בכל יומא בגלותא דהגין עליהו מכל מערעין בישין וקלא נמיקאסר
 לחש לו מאומה חכות אנהוון יגן עליהו מערעין בישין עכל • עוד טעם אחר
 לאומר בכל יום מפני שבזכות העקידה נשבע ית' וית' לאברהם אבינו
 נשבעתי נאם ה' ורש ורעך את שער שונאיו ואנו מבקשי' מאת המכה שיקבץ
 נפוצותנו בארבע כנמות הארץ ויפקדנו במקידת' שועה ונהמ'ם שלא ישלטו

בנו שונאינו אלא שנשלם בהם ונקת מהם נקמתינו על כל הרעת אשר הרעו
 לנו כי הוא קצף מעשה והם עזרו לרעה ואחר העקידה נתפלל לפני אלהינו
 שכמו שכבש אברהם רחשיו לעשות רצונו כן יכבשו רחשנו את כעונו וא ידן
 אותנו באשטתינו וכפרי מעל לנו לפי שורת הרין אלא שכנס למנים משורת
 הרין להתנהג בחסד וברחמים גדלים כזכות אבותינו הקדושים וישב חרון אמו
 מעלינו ומעל ארצנו ומעל מקרשנו ויזכור לנו ההבטחה שהבטיחנו על ידי
 משה נאמן ביתו לזכור את ברית אבותינו כרכתיב וזכרתי את בריתי יעקב וכו'
 ואעפ' שיש אומרים שאף גם זו מן התוכחות אשר הכי דוק לא ידך ויטא והיא
 נחמתי הבטיחנו שיעשה עמנו למען שמו כמו שנאמר ואף גם זאת בוליותם
 בארץ אויביהם לא מאסתיים ולא נעלתיים לכלותם להמר בריתי אתם אני דה
 אלהיכם גם הבטיחנו שיקבץ נמוצותינו וישב שבות גלותינו כמו שנא ושכ
 ה' אלהיך את שבותך ורחשך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך
 שמת אם יהיה נדחך וכו' והבטיחנו להביאנו לארץ ישראל כמו שנא והביאך
 ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וכו' וכת' והביאותים אל הר קודש
 וכו' ויאמר ברית של לו דברים שאדם אוכל פירותיה בעול הזה והקרן קיימת
 לזולתו שכל אלו המצות ישראל הקדושים והרחמנים וגומלי חסדים והירים
 בהם ומנקשים אנו סאת הס'נה שנוכית אלו הדברים שמקיימים ישראל שיגל
 אותנו מצרתינו ונקט אלו הדברים התנא משום שהם מעוטי הכמות ורבי
 המצות שכל אדם בנקל יכול לעשות איתם ולא בא לשלול שאר המצות
 שכל מצות שעושה האדם כראוי אוכל פירותיה בעולם הזה והקרן
 קיימת לעולם הבא אלא הרוש הששיענו בלו אף על פי שהם דבר נקל
 לעשות עוונתא לי טעם אחר שאפי' אלו שהם מצות תלויות בין אדם
 לתכירו מצא בהם לתשלום גמולותיהי אומר שאין שכרו בכ' גדול מהשי
 אששיענו שאפי' אלו הדברים אוכל פירותיהם והקרן קיים לנו זכ' בשעושה
 המצות שלש לבד שאינו מצא בהם גמול של ג' עוונ' טעם להפך לדרק
 אלו דברים דמשמע שמיסל את אחרים מפני שאלו הדברים אדם עוסק בהם
 בכל אבריו בולם שאין אדם יכול לעשות מצות מאלו בלמו אפי' לא שיעסק
 בה בכל גופו ואבריו שיכבשאר כל הצעו' שיכול האר' לשתב במקומו ולקיים
 תמצות חכ' רצונו לו לתת חלק לגוף שעסק בהם ויאכל פירותיהם כעיה ויהנהג
 ג' וזו אבריו יאעפי' שתמצא מצות אחרות וולת אלו שראויים לעסוק בהם
 בכל אבריו אפי' ככלל ג' חס' וחתת'ל בכבוד אב ואם מפני שהיא מצו גדול'
 לשמים ולבריות מדרך השכל והדרך המוסר והיא להיות לו לאדם השתדלות
 לכבד את אביו ואת אמו הן התאכילים הן לתשקותם בכל אשר יצטרך כי אחר
 שהוצאו לאור העולם וולתו לא היה לו קיום והעמדה אפי' נמצא שכל מי
 שעושה הוא וסורת ומצליח גרמא מאביו ואמו אפי' מיד הוא נותן לו וזו

פ' ברא נכונה להכריז האדם בהכרח להשתדל כמצות האמת וכל אופניו
 כראוי וכל המוסף משובח הוא מצד אצור אכל סחויג הוא מצד הרין והיושר
 ונמצא כבוד אב ואם ג' המכסה צדין ג' לו לנפשו שמקיים מצות הש"י ג' ג'ו
 לקיים מצות המביאו לחיי העה"ז ג' למי שגמל עמו חסד גדול עד שהעמידו
 על כפרו ואין ראוי להיות כפוי טובה ג' זה לכריות ועושה צדקה עמהם ומפני
 היות הענין ככ גדול במאד מאד לא נכלל בכלל ג'ו ג' והוא היא מצוה גדולה
 כמסל גדול חסן הצדקה שזו בנפשו וזו במסונו וכו' והיא כוללת מצות הרבה
 כלל הענין לעשות חסד עם כל בריה בין גדולה בין קטנה בין עשה עמו בין
 לא עשה עמו להציל עמוק מיד עשקו ולא להכשיל את העורר להטות חכירו
 מדרך רעה לדרך טובה להשיא אותו עצת ההוג' לו וכן כל כיוצא כזה וביקור
 חולים אעפ"י שהיא ג' והאמה היא בערך גדולה כאחול ביקור חולים אין לו
 שיעור והענין הוא כי גומל חסד עם הניף ועם הנפש שלפעמים מסעבגפשו
 של אותו חולה בטוב טע' ודעת אמריו ודבריו דברים פיוס ורציו והוא לק לסמכו
 על ערש דוי ובעיניו אנו רואים הענין הזה כי לפעמים אדם נכנס לבקר את
 החולה ויושב עמו שעה א' או ב' ואומר החולה עצמו נחמתני נחמתני דחזרת
 נשמת בי ואנו רואין שהקל מעליו חליו וכן ארזל הנכנס לבקר את החולה
 גיטל א' מס' חליו ואסרו דוקא בכך גילו חנה נראה בפי' שמישיב נפש החולה
 בבקרו אותו ואכ' הענין גדול סג' אחר שהוא מש' למעלה ג' והכנסת אורחים
 ג' עם היות שנכנס בכלל ג' היא מצוה גדולה וראויה להמנות בפני עצמה
 מפני שהמכנים אורחים בתוך בתו ומפניא להם מקום ומושב שישבו וינתו
 מי' עת הדרך וסרחו עושה עמו כמה טובות האחד לנפשו ונפשו ואבריו השני
 להכניא לו מה לאכול ולשתות שיתורר נמשו אליו ג' טמוק ממנו בשרת
 ובליםה כהיותו ג' בארץ ללכת לחור אחר בית ומושב שיוכל לשבת ואין סכיר
 אליו ג' הד' לעשות טובה עם מי שלא עשה עמו טובה ולא דחיר בו מעולם
 ומכניסו בביתו ומאכילו ומסקחו ועשה עמו כל הצריך אליו שכרו גדול כמול
 ומכופל שעושה הדבר לשם המצוה עצמה וראוי הוא לכל שכר בעולם ג' ה'ת
 אם מתנהג עמו כמו שהיה מתנהג א' א' ע'ה עם האורחים לשאול להם מה ענין
 ומה טיבם ולהמשיך אותה תחת כנפי השכינה כן ימשוך אותם בדברי לעבוד
 שמים הכל לפי מה שהוא אדם ונמצא מהנהג הנאת הניף והנאת הנפש כמו
 המצוה של ביקור חולים או קרוב לה וכל א' יש לה ערך בפני עצמה והשכס'
 ב'ה ג' זה הענין עם היות שגראה שאינו סג' שאינו דבר בין אדם לחכירו אפי'
 הכי הוא עמילות הסרסם ככ יכול עם הכורא'ת וית להשכי' בנייתו בנכר ובער
 וכיון שהשכינה בגלות בזמן הזה אין לה נחת רוח אלא ארבעת אמות של
 תפלה וכל המשכים לבית הכנסת כאלו משכים לתת שלום לשכ' נה ולש'א
 בשלום והיא מתחמת ומשתעשעת עם האי'ט שהוא ושואל בשלום כשאינו

בא מן הראשונים כמשל על פסוק מי בכנס ירא ה' וכי וכן הפליגו בספר
 הוהר שרר המשיכים לבא לבית הכנסת והביאו משל לסלף שזמן בני הסרינה
 לטעודה וכי ואם כן ראו הוא להמנות בפני עצמה השכמת בית הכנסת ואע"פ
 דשייכא בצד מה בענין גזוהבאת שלום בין אדם לחבירו וזבין איש לאשתו -
 ענין הבאת שלום הוא גדול כסאר מאד והוא גזוהגדול מסנו מפני שיש בו כמת
 ענינים מצורפים עמו הא' לקרב לב ישראל להיות אחד ולא יהיה ביניה חלוק
 לככות והוא עקר גדול שהעולם עומד עליו ה' לדסיר שנאת הנם מבין
 איש ובין רעהו ובל שכן מבין איש לאשתו שהשנאת חנם גורם לכמה עבירות
 אחרות ואע"פ שלא יהיה השנאה בחנם לא על דבר ראו לשנאת מצד האח
 ע"כ הוא שנאת חנם ולא ימנע מהם שנאת חנם עכ"ל ותיא עבירה גדולה אשר
 בסכתה נחשב חמת כהרבן שני ועוד ידו נטויה בעונותינו כי לא נפסק מבנינו
 וכל הרודף שלום מסיר השנאה מכל גבל מבניהם וסקרב דלגבות לחיותם
 אחרי הג שמרים מכשול המשיטם מבין איש לרעהו ואם בשבת המשיטם
 בא הדבר למועל חנקים איש סרעהו ויגרום חק גדול ונסרח אביה ונקמה
 נרודף השלום מונע כל זדזהר לקרב התועלת שכסאר איש לו סריבה עם חבירו
 ואין סרדך לומר איש עם אשתו לא מבעיא שאינו מקרב לו תועלת לא אורבא
 אינו מסלק החוק מלגניו ועוצם עיניו מלגני עור לא אתן מסכול כי השנא
 סקלקלת השורה אבל אחר שנתיתו בלב אחר כל אחד אחר בו וחסף
 גתועלת חבירו והנאתו יותר ממה שהיה קודם הקטטה ביניהם סמת סנוע
 ה' כלבם וחזרו בהם חורה גמורה להיות נפשם קסורה זובו וזו בו והוא
 עיבן קרוב לסכל האסיתי ה' בין איש לאשתו היותם בלכ אונפש אחר
 להיות הויוג העולה מסניהם הגון וראוי ולא שיתארו איש מעל אחיו בחלוק
 הלבבות ואותם הכנים נקראים בני שנאה ועליהם נאמר גם בלא דעת שאין
 דעתם א' שכל א' מונה אל מחשבתו נפש לא טוב ה' בין איש לאשתו
 חסר קרבה והעושה שלום ביניהם כאלו עושים שלם עם השכינה ומעשה ידי
 להתאמר כי לא נברא האדם כי אם לקיים הסין ולתועלת העליוני והתחתונים
 ולא תתו בראה לשכת יצרת וכשיש קטטה בין איש לאשתו כב יכול נתכסלה
 מחשבתו יתוית וברכתו אשר ברך אותם כדכתיב ויברך אותם ויקרא את שם
 אדם וכן הקבה סתל על כבודו ועל קדושת סמו הגדול וגור לחשה על הסים
 כדי לקרב השלום בין איש לאשתו שלא יהיה ביניהם צד מה שנאה ומתשבת
 רעה כי זה כונת הכריאה ותלמוד תורה כנגד כולם ענין הלמוד הוא גדול
 כסאר מאד מפני שלומד התורה לוכד כל הענינים וכל המצוות בהוקריארו
 נחשבת לו לעשיה אחר שתופס כלל כל הענינים ועוד יש נח ענינים רבים
 פסעשת כראשית ומעשה סרככה והנהגת העולמות כולם וסרתך כן סכיר
 את גוראו ויודע מעלתו וגדולתו ירו התזקה ורועו הנטויה ואכראו להתנת

כל המצות ולעסוק בה כי היא במדרגה גדולה מעשיית המצות ואעפ"י שאנו
 אוסרים כנגד כולם לא לבטל המצוה הנאה לידו מן המצות אשר אמרנו זהו
 כי אין לסוד התורה מסמיק לביטול מצוה אדאכ המצוית בשל וכולם יעסקו
 בתורה ואין מרחס ואין מנחס הלילה לגרמלהאמן כי כבר אמרנו שיסוד
 ועבוד העולם הוא גח והשילוב אלא הענין הוא שאעפ"י שיש דברים גדולים
 בעשיית המצות שהעושה אותם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקדן קיימת לו
 לעה והסאלו שזכרנו לא מפני זה נתמעט לסוד התורה סגודל השכר שיש
 לעוסק בה כי העוסק בתורה נזה ונזה יש לו בזה ובזה כי אין ערך לטוב
 מצוה כנגדה לא בשכר ולא בעונו עוסק בה יש לו שכר גדול על עסק תורתו
 כנגד השכר שיש לכל הענינים כולם והוא שלא נא לידו דבר מצוה ובטל
 אותה אלא שאינו תושש לעסק המצוה אחר עסק התורה אבל אם נא לידו
 מצוה ובטל אותה מפני עסק התורה לא על איתו עסק נאמר ותת כנגד כולם
 שהרי הוא ענר על המצוה הנאה לידו ומה תועלת לו כלסוד אחר שאינו
 מקים לעשות עם חיות שאמרו העוסק במצוה פטור מן המצות ונראה שאמ"י
 בא לידו פטור עליה היינו שהמצוה אינה מתבטלת מכל וכל טאוב הוא אינו
 עושה אותה ומקיים אחרים יקמו אותה ובכן לא יחשב לו עונש על הענין
 ופטור עליו אבל אם בא לידו וחוא מוכרה לעשות אותה או שאינו מוכרה א
 שלא תעשה המצוה כתקנה על ידי אחרים כעל ידו נראי ראי הוא לבטל לסוד
 התורה ועסקה ולקיים המצוה ואח"כ יחזור ללמוד וזש זל וחלקו בין המצות
 שאמ"י להעשות ע"י אחרים ובין המצות שא"י להעשות ע"י אחרים וזל
 שכל החלוק הזה יהיה על המצות שאין בהם צד גח אבל המצות שיש בהם
 גח וכו' צא באלו שזכרנו למעלה מכלין תת לעשותן כי אלו מקיפין את
 העולם כלו בעסק התורה וכמעט יורר וכארזל מכלין תת להכנסת כלת
 מכלין תת להוצא המת והשא כיוצא בהן ומי שירקד בזה גיבן הענין כאשר
 הוא כי לא דבר רק הוא ואח"כ יתחיל לסדר תמלתו ויאמר לעולם יתא
 אדם רוא שמים בסתר ובגלוי והאימר בסתר לבד טועה כי למה נשנ הנוסחא
 השונה והיפה בשום דברי האימר מה חדוש הוא לו בגלוי פשיטא העקר הוא
 שיהיה ירא בסתר במקום שאין שם רואה אותו שום נברא חזאת אינה קושיא
 כי אין כונתו להשמיע חדוש כי אם להודיע כיצד יתנהג אדם ירא שמים
 במעשיו שצריך לרלהיות לעולם יראת שמים כנגד מפניו בין בסתר בין בגלוי
 ואמ"י הרוצה לדרק ולזכר בסתר כנגד טועה כי אין הכתדה אלא כש
 ואמ"י טעם א"י כחדוש אין לחוש לזה ראובן תרא נקש תרתי וכן דרך תנא
 בכמה מקומות דוק ותשכח יסודה על האמת זה עקר גדול ביראתה שלא
 ישנה אדם את דברו על שום דבר בעולם וכן הוא מרת החסיד ורע הקדש
 שנאמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כבוכו וכחיות האדם תיט

כבר לא במהרה היא חוטא והו ענין וסודה על האמת ודובר אמת בלבנו
 שצריך שיהיו מיו לבנו שוין לטובה ויטעים ויאמר רבנו העולם כי וכו' הענין
 שהיה תפלה זו מסודרת במיו חן בכל בקר הן בכל שעה שצריך להתפלל
 לפניו ולת וקדי לתפלתו שלא על צדקותיו ויושר מעשיו הוא סמיל
 תחנתו לפניו לא על אהותו למענו ולת יעשה ולא למענינו כענין שאמר דניא
 ע' א' ד שמעו וכו' למענך אלהי והוא כענין שאמר מרע' הוא תחנתן שלא
 החפל לצד מעשיו הטובים אלא מתנת חנם כי תנון ורחום הוא ובהקבדה
 הואת אין מקום למסרג לקסרג על תפלתו שלא תעשה שאין תפלתו רק על
 חסד הש'ת שדרכו להתחסד עם בריותיו בין ראויים בין שאינם ראוי' כדכתי'
 וחנתי את אשר אחון אעפ' שאינו כדאי' סדה אנו סדה חיינו' הענין הוא
 להטיל עצמינו לפני גדולתו ומעלתו ו' לחוק הענין שאמרנו שאל ידון
 א תנו כאשמתנו ואל יסד לנו כמעלנו כי ב' אנו ורוב מעשינו תהו כ' דרכנו
 לרדוף אחרי החבל ולמרוד ולפטוע מחסת א'הר השולם עלינו כי מותר האד'
 סן הכהמה אין מצד החום ותאותיו ומסדותיו ולכן אין להאשימנו על מעשנו
 הרעים אלא להביט במעשה הטוב העשה על ידינו מחמת צד קדושה שיש בנו
 סן הנשמה הטהורה שנפתת באמינו' מה חסדנו מה צדקתנו מה ישועתנו'
 ענין מדה ומירושו כמו דבר של דבל ואין בו סמס כלומר אין ממש
 בחסדנו ולא בצדקותנו ואין בנו מעש' שיועילו להוסיע אותנו וכיון שכן מה
 כלנו מה גבורתינו שנכסת בעצמינו ואמי' שה' בנו כח וגבורה מה נאמר לפניך
 ה אלהינו וא' הלא הגבורים כאין לפניך ואנשי ה' כלא וכו' ואעפ' שנאמר
 שנבטח בחכמתנו ובחבונותינו ונדע להציל עצמינו חכמים ככלי כדק' ונגונים
 בכלי הסכל כי רוב מעשינו תהו וימי חיינו הבל לפניך כלומר הכל לגורך
 לאין כי כמה נקדם פניך על כל הטיבו והנסול שאתה נובל עמנו בכל עת ובכל
 שעה ויותר האדם סן הכהמה אין ומה בידנו לעשות כי נחשבו כדכסה ואם
 יש בנו איוה מותר ותוספת על הכהמה הוא מצד הנשמה שהיא חלק אלוה
 כמעל ועחיד ליתן דין וחשבון לפני כמא כבודך וכמו שיש הפרש בין החום'
 והגורה לישראל עצמן כך יש הפרש בין מה לישראל כי כל הגוים כאין נגדו
 מאסם ותהו נחשבו לו ונאמר הן גוים כסר מדלי וכשחק מאונים נחשבו דין
 איים בדק' סולי' אכל אנחנו אין אנו נגד זה בעיניך אלא אהבה אותנו ורצית
 בנו וקראת את אבינו ישראל וישראל ילפיכ' אנחנו חייבין להודות לך ולשבחך
 ולמאריך ולרומםך וכו' על כל הס נה אשר הטיבות עם אבותינו ועמנו'
 ולשבחך ולמצריך על שבחית בנו לתלק ונתלה' וליתן שיר שנת והוראה
 לשכן הגדול בשיר חמרה אשרנו מה טוב חלקנו וכו' אשרנו שאנו מסכים
 יש מי שאומ' כשאנו מסכים ונל' שהוא טעות שעל כל ישראל נאס' ש' מסכים
 נבקר ובערב גבתי כנסיות ונבתי מדרשות ומיחרין סבך בכל יום פעם בבקר

ובערב ואומרים שמע ישראל ה' אלהינו וכו' מפני שיאמר ה' הוא העקר הגדול
 שהכל תלוי בו אנו מתחילין קודם כל דבר : ומשכחין אנתנו לו'ו' שיוכנו
 ליחד שמו כי כן צריך האדם בעל נפש לשבח לפאר לאוזן הכל שנוחן לו
 כחוחיל שיוכל לעבור עבודתו ולקיים מצותיו כי מה תאדם הדל והנדבדל
 שיצא מידו דבר מה למצוא חן בעיני מ"ח הקבה ובמה יקדם פניו על כל
 הטוב והגמול שגמול עמו מ'ו' צאתו לאויר העולם ועד עמד על דעתו והחושב
 בעצמו שהקבה חייב לו על טרחו ועל משאו בעולם הזה ואעפ"י שיעמול ביום
 ובלילה ויחיה אלף שנים פעמים לא מסתכמה ורוח יתירא דאית ביה יעלה על
 לבו דבר זה כער הוא ולא מבין ואדרבא חייב הוא למי שזכה לכל הטובות
 ההיא להפיק רצון ויצרו למצוא חן בעיניו להיירט מן המשרתים העוסדים
 לפניו אם הגיע לכך ויאמר בשכמלו וכן ראוי אחר שיחד ד' בפסוק שמע
 ישראל ראוי לומר אחריו בשלם עוד ראו כדי לעלות לשם יתור כותיקין שאו'
 שאם יתאחר הק"ש אחר הנץ החמה לפחות יהיה נמצא שכבר יהיה כשמע
 ישראל שהוא עקר היחוד ועקר הק"ש ואחריו בשכמלו והרי הוא כאלו קיים
 מצות ק"ש בעונתה הראויה וראיתי מן המרדקים שמשלימין פרשת ואהבת
 ער ובשערך וכונתם לענין זה : ואומר אתה הוא אחר קודם שבראת העולם
 וכו' ענין תיקון הוא כמו פירוש למלח אחר כי כשארם אומר ה' אחר צריך
 ליחד יתור גמור מכל פנה והוא שהש"י קודם שברא העול היה א' יחיד בעולם
 כמו ששינו קודם שברא העולם היה הוא ושמו א' ואמ"י יעלה בדעתו של
 אדם לחשוב קודם שברא העולם מה היה אעפ"י שאין ראוי להסתכל בזה
 כמו ששינו כל המסתכל בד' דברי' ראוי לו שלא נא לעולם מה למעלה מה
 למטה מה לפניו מה לאחור וההסתכלות בזה הוא כמו מה לפניו לפירוש
 אחר אפ"ה לא יהרהר יותר מדאי אלא הית הוא ושמו א' ואין בנו כת בדעתנו
 לידע חנין כאשר הוא וכן בכל הסתכלות שיעלה על דעתו למי שעה יחשו'
 בדעתו שאינו יכול להשיג ענין כאשר הוא בקוצר דעתו השפל והאפל כי
 גדולים ממנו בקטן על זה ולא הועילו לא יחיה לבנו שלם וחמ"י עם ה' א"י
 ועל תמיס חתיה עם ה' אלהיך וס"ש כמסתכל בזה ראוי לו שלא בא לעולם
 מפני שאעפ"י שהסתכל בענינים אלו וסן רב לא יוכל להשיג דבר להדימם
 דעתו לקוצר תכונתו ואדרבא אפשר שיבא ליד' הפסד מתשבותיו שיטרד מן
 העולם ועזא טוב חיה לו שלא לבא כי הבא לעולם אינו בא אלא להשלים
 נפשו ולמלא חוקו לעשות דצון ויצרו ווד' בנאתו לעול אפשר שיטרדנו
 מן העה' וכן הבא ומה טוב ומתנעים חיה לו שלא היה באו וצא לעולם
 ואפשר שאלו' ענינים הם חנוכרים כאן אתה הוא א' קודם שבראת העולם
 ואתה הוא אחר שבראת העולם : אתה הוא בעה' ואתה היא אל בעה' מה
 לפניו מה לאחור הוא ענין קודם שבראת ואחר שבראת מה למעלה מה למטה
 בעה'

בעה זבעה ואעפ' שיש פירוש אחר אפשר לכלו ככלל זה ומח ששנת
 בענינים והתחיל באחרוסיים כאל הכל לפי הענין דכיון שקורם שנברא
 העולם היה א' ואחר שנברא העולם וככלל זה אמילו אחר שישתלב
 הבריאה ויהיו העולם לתוחו ובוהו א' צ' עוד לומר שהוא א' בשמים והוא א'
 בארץ שהם הם הבריאה עצמה וכבר נשלל משום רבוי אבל צריך לשלול
 שאין כח לאל אחר או מלאך או שרף עמו בבריאה העה או בנא למעלה
 או למטה כי כל דבר שהוא למטה לפנינו אפשר לכנות אותו עה שמורה
 באצבע וכל דבר הנסתר מעינינו ועידי' לתיות נכנה אורתו בדבר שהוא
 למעלה ממנו ועל כן הוכיר צעה ובנא אתה אל ואתה אל חוד ואמר אתה
 הוא ושנותי לא יתמו לשלול שאין לו קץ ותכלית ואפי' אחר הבריא ואחר
 היותם תהו ונבוהו הוא הוא עצמו באהדותו ונבורתו וזשה המה יאכדו ואהה
 תעמד וכולם כנגד יכלו וכו' ועכ' ואתה הוא ושנותי לא יתמו והיא הכונה
 שאמרנו קדש שמך בעולםך אחר שבידך הכל ואין עוד בלעדיך ואת כל
 אשר תחפוץ אין מי שיאמר לך מה תעשה ומה תפעל אנו מתפללים לפניך
 שתקדש שמך בעולםך שידעו כולם אל היתך ומלכותך ותודיע בעולם מעלת
 המקדשים שמך וגדולתם כמונו אשר אנו מקדשים שמך כיהודך בכל יום
 פעמים: ותרז ותגביה קרננו ותושיענו מבין צרינו וקמינו עם נבל נאצו שמך
 ברוך המקדש שמו כרבים: ואעפ' שהיה ראוי לתתם בברוך שם במקום הזה
 מצד הענין אין בידנו כח להקל בברכות ולברך ברכה אשר לא סאנו אותה
 במקום לכן טוב שלא לתתם אלא יהיה בונתו פסהשם הנכבד והנורא ודי
 ג' ב' ה' אתה הוא ה' האלרים וכו' הוא ענין תפלה כוללת על כל ישראל כמו
 שאומר קכץ נמוצת קויד' מארבע כנפות הארץ אלא שמתחיל בענין יתוד
 שמו וגדולת מעלתו כדרך המתפלל שצריך לספר בשבתו של מקום תהלה
 ואח' יתפלל-יעורך שאתו כמו שמצינו בסרעה אשר מי' איכו ואהכאעברה
 נא ואראה וענין התפלה הזאת במקום הזה ששום שיחדנו שבו הגדול בכל
 צד וענין ואין עוד מבלעדיו בעליונים ובתחתונים ולודי' כולת והממשלה
 לעשות כרצונו ואין מי יאמר לו מה תעשה מתחננים אנו לפניו שיעשה
 עמו בכל נפלאותיו לקבץ גליותיו ולקדש שמו ורכירו כל הגוים וידעו כל
 בא' עולם כי אין עוד מלבדו להושיע אותנו מיד צרינו וקמינו: ענין תפלה
 זו המתפלל חוקיהו מלך עודה ע' על צרת סתריב מלך אשור שנאמר אתה
 הוא האלים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה עשית את השמים ואת הארץ
 חסה האזק ושמע וכו' וגמר הענין ואמר הושיענו נא מידו וידעו כל ממלכות
 הארץ כי אתה האלים לבדך על ו' אנו מתפללים וסתחננים על צרת גלותינו
 שיושיענו מידו וידעו כולם שמו גדול כי אין עוד מלבדו י' ש' מדקדקים
 שאין אומרים עלין לכל ממלכות הארץ מפני שאינן במקום: אלא אתה

סדר היום

הוא האלים לבדך לבל מסלכות הארץ וגל שאין לחוש שאנו מתפללים על
דרך המסוק אבל לא בלשוננו מסו ואנו מסי'ין ונודעין ואין חשש בודה
אנינו שנשמים עשה עמנו חסדוכו גמר התפלה מכת התבטחה שהנשינו
על ידי צפניה החזיה בעת ההיא אבי' אתכם ובעת קבצי אלהכם וכו' בשוני
את שטתכם אמר ה' ויהי ראון ויהי תפלה על המקדש ועל העבודה כלום כוסן
שהיה בית המקדש קיים לא היינו צריכין לכל כך תפלות ותחנוני לפני שבענין
הקרבנות היו מתכפרים כל חטאתינו ועשוי' שבית המקדש חרב בענותנו
צריך שתתחיל לגי' בטיח שפתותינו כמו שמפרש הענין אחר לפני וסתחילין
אנו לסדר תחלה מ' החם דמ' ש' ש' א' קרבן כולל לכל ישראל והו' ה' הנעשה
קודם כל דבר וצריך לוס מ' הוא בשמה ברורה ובעינים שהעלה לנו במקום
קרבן וכולי האי ואולי ואחריה אמר מ' הקטרת וענין פסיו' י' ש' ס' ק' י' מ'
לומר ענין הקטרת קודם התמיד ומביאין ראיה שהקטרת קודמת לאברי' ואין
ראיה כלל טעיקר התמיד הוא קבלת הדם וזריקתו קודם הקטרת הקטרת היתה
בעת כספורש לעיל ולכן צריך להקדים התמיד לקטרת וכן נראה העולם
ואחר קריאת ב' הענינים אמר פסוק וערבה לה להתחנן לפני שיתודד הענין
לכמו שהיה בקדמותי' ובשבת שמוסי'ין את התמיד מסוקים של מוסף שנת
שהם וכיום השבת וכו' עם היות שהיה ראוי להקדים ענין הקטרת למוסף אין
לחוש כל כך כיון שהם מתוכרים למ' של מעלה אצל התמיד ראו לקדו אותם
עמה ואח' ענין הקטרת אבל המקדים לא יושג ואח' אמר אבי' הוה מסדר
זוהי הסדר דביא אותו דהגמרא כיומא מ' אמר להם הממונה הקני' עוררו
לומר במקום הזה כיו' לסדר כל הדברים בקוצר ולהעלותם על שפתיה' ולמי
שהתמיד של שחר הוא עקר הכל תקנו לומר מרשתו במירושל' ולא סמכי' על
הרמז שבקיצור גם מעשה הקטרת אע"פ שאנו מזכירין אותו ברמז בזה הסדר
שאומר ודם התמיד קודם לקטרת וקטרת לאכרים אגילו ק' וינו' לומר הפ'
של קטרת כפי ואפי' ענין פסיו' בתו' בלשון חכמים שמים מעלת וגדולת ענין
קטרת כמ"ש למעלה ו' וענין זה הסדר של אבי' בכר בארתי אותו בפרש
למעלה להכין כל דבר ודבר על מתכונתו אחרת נהני' לומר אנא בכתי' י' ש'
סדרים שאין כתיב בהם אחר זה אלא רבון העולמים והרין עשה לפני שאתר
שסודנו כי הסדר בקוצר בני' ראו להחפ' לל לפני השלח שהיה חשוב שיה
שפתותיה' תחת קרבנותינו ונשלח פרים שפחינו: מסקו' של אנא בכתי' היה
ראוי לאשרו קודם שיאמר בריך שאמר מ' ש' שננוסח והי' ש' ס' תיבות כנגד
שם של מ' אותיות ובראש כל תיבה יש אית' מסנו והמ' סמית כל שם כן ו'
תיבות ראו' לכין בהם והם אלו אג' א' קרע' שסן ג' א' כ' ש' צ' חן ח' כ' ס' נ'
ג' ל' מ' ק' ו' ח' ו' ח' א' ש' מ' ס' מ' ס' ב' ר' א' ל' ו' כ' ח' ז' ח' ש' ש'
בכרא העולם ועל כן היה ראוי לומר ות השם בכונה ובשכלול ואחרי' לעבר
ולומר

תפלת השבת

נא

ולומר ברוך שאמר והיה העולם או לעמר בשניהם כאחד בשם ובברכה וכן
 אנו נוהגין ומי שתקן לומר איתו אתר זה הסדר של אנוי גל שהוממני שבסדר
 הזה לא נזכרנו כענין ברכת הכהנים שהיו מברכין בשם הספורש ולא שאותו שם
 הספורש שהיו מזכירין היה שם בן מלך איתות לזכר ראו לום והשם במקום
 הזה כדי לזכור איתו שם בראו עוד טעם אחר שענין אלו מלך תינו הם לשון
 תפלה לאל יתיר ראה בענינו ויפרנו מלותינו ואין מקויות מוכן להתפלל
 בכונה ובדאגה על ענין הגלות אלא אחר שזכרנו קיצר הענין יתה בעטת
 בבית קדשנו ותפלתנו יר שיבנה במהרה בימינו ואולי הכונה היה על זה
 דעל זה ק'יש שנוהגים לומר אחר נוסח זה בשכמ' לו בלחש מפני קדושת ה'
 שרמנו בראשי תליתיו דראוי הוא וואלכ' אמר רבון העולמים אתה צייתנו
 זכור הענין הוא לעלות על שפתנו עבודת כה' כהנים בעבודתם ולוים כדוכנס
 לשר במעמד זאם ה' ה' לנו זכות כך היה ראוי לנו לעשות ולקיים מצות ארנו
 עלינו אלא שבעונותינו חרב המקדש וכטל התמיד ואי אפשר לתירת כהן
 בעבודתו ולא לוי בזהבנו ולא ישר במעמדו וכמעט מפני זה אנוס' אנחנו ואין
 בא עור מדינו ואף על פי כן נשלים כשיח שפתותינו כמר' סכתת על ידי
 הוטע נביאך ותשלח פרים שרתנו לכן כיון שאנוסים אנחנו פטור
 אותנו מן הדין ואורבה זרם שיהיה זה שיח שפתותינו חשבו ומקובל וסרוצה
 לשניך כאלו ק'מנו מציתך והקרבתנו קרבן התמיד במועדו והיו כהני בעבודתם
 ולוים כדוכנס ועמדנו על מעמדו ונאמר וטחט אותו על ירך המוכת צפוני וגו'
 ואעפ' שגר שאין לפסוק הזה שייכות במקום הזה אפ'ה הוא ענין גדול לענין
 הקרבנות וכל האומר אותו בכונה מתקבלת תפלתו כרית נחות ויש בססו הזה
 סוד גדול וכשיאמר צנינת לפני ה' יכוין בו שהענין שהוא צפון לפני ה' והוא
 אצרו של צחק שיזכור איתו בעת צרותינו ויענה אותנו וישענו עור אפשר
 לומר טעם לענין ביהמה גאסר על ענין העולה ובחיות בני עילת התמיד היא
 תעקר שהיא קרבה על שסכל ישראל ועקר העולה היא השמיטה והזריקה
 זאם מוכרים כפ' הזה חוזר הש' עליה שיש שפחות נותחת קרבנותינו ונאמר
 זאת התורה לעולה וגו' הוא ענין גדי ששלם שיש שפחותינו שכן כתיב ואת
 התורה על עילת מנחה כי העוסק בתורה עלה חשוב לו כאילו הקריב עליה
 והעוסק בתורה סנחה חשוב לו כאלו הקריב מנחתו וכן בתפלת ובאיש ובובת
 השלמים ויש מוסיפין כאן כ' פסו עיר צפון ובוא תיסן וגו' ובאת לפני אמותי
 כלה וג' מפני שהם על ענין הקרבנות וטוב לאמנם קידם פרש איהו בקימן'
 אח' אמר איהו בקימן של זכחים ותואם משנה מ' סודר על סקום הקרבנות
 בולא צריך לכון בכל ענין וענין קריאתי במקום הקריכו לקיים ונשלמה
 פרים שפחותנו אינו מכוין לא העיל במעשיו דכולי האי ואולי וברפ' ש
 בשמות העולה קודש קרשים וגו' צריך לבין בענין עולת התמיד שהיא במקו
 קרבן

קרבן כל ישראל בקרבן ובערכו עקר תפלתנו שחרית ומנחה על ענין הזה
 במקום המיד של שחר וחמיד של בין הערבים ויאמר ברוחא של הישמע
 תורה כהני והטעם לאוסר מלכד שראוי לומר ומרא אחר משנה כדי לתברס
 כא יט טעם אחר מטום שזאת הבריתא היא חתול חק והיבט על ענין הקרבנו
 ומטום שהרבה דברים יוצאים מן מרות לו ראו להוכיח. במקום הזה דשייכי
 נמי לענין הקרבנות ובהשלמת ענין זה נהגנו לומר קדיש שכבר נשלם ענין
 הקרבנות ואחר קדיש יאמר הודו לה קראו בשמו והוא שיר נחמד וראוי לאום
 בנחת בקול זמר והיתורה והוא שבת שמשבת השמש לומר בראשית. וכל
 יום כשיצא לזרות לבריות ומשבת למקום שאין כמותו באלים. וכהא כי כל
 אלדי העמים אליהו וזה ענין הוא כי אעפ"י שיש בו שעובד לשמש בצאחו
 ומקבל אותו עליו באלוה אין השמש מקבל עליו דהילת כי הוא בעצמו מורה
 ומשבת שאין כה אל הינו וכהא הוא ה אל הינו ונו וכהא וה שמים עשה וכן
 שהשמים שלו כשצבא השמים ומשפט המסוק כי כל אלהי העמים אליהו יש
 לקצת עמים אלוהות הרבה כל אסמין אזה דומס תה צומת. תה ביה ותה זה
 כוכב וזה גלגל זה שמש וזה ירה כולם אליהו כלום כלום חשיב לא יש להם
 ערך של כלום לגבי אלהות ואפי שרי מעלה שהאמות הנל משעבדים חתה
 ממשלם אין להם ערך לענין זה אבל השית אין ערך ורמיו לגדולתו אבל
 כשלא נשגו אנחנו נערך מזהותינו ערך מעלתו ממה שאנו וזיע והכל מזה
 שהוא שמים עשה ערך זה מספיק להיות כל אלהי העמים הנל אליהו ולכן
 משבת שם בן ד שהוא מהות כל ההיות כולם ויש לו בהם כח ורשות לשעבד
 אותם למשל ולוהוא משרד איתם בכל עת וזמן שירצה ואין מי יאמר לו סד
 העשה כאשר ראינו בעינינו ושמענו באזנינו אבותינו ספרו לו מה האותות
 והמופתים גדולים ונראים אשר עשה במצרי לעינינו וכהא אנה אל לעד כי
 לשלם שכרם אם לרשעים להמרע כי בכת זה השם הגדול והקדוש עושה
 בראונו בכל היצורים כולם עליונים ותחתונים. וזהו מירו וה שמים עשה זה
 השבת הוא שבדברי הימים שאמר דוד ואסף והמשוררים כשהביאו דגאון
 למקומו עד והללו לה ואסרו אותו בתורה וקול ומרה בשר ושבתו וכלי
 המשוררים וכן היה לנו לאסרו בכל יום אלא בתול משנים בטול מלאכה
 לא משה תקנתו אבל בשבת עוד היים נהגים בכל קל לום אותו בשרי וזמר
 מלה במלה ודבר כדאי וחזן הוא והוסיפו עליו לומר רומסו ה אהינו ונו רומסו
 וכו והוא רחום ונו זמ אחרים אל נקמו ונו הכל ענין תהנה ותמלה על הישועה
 ועל הגאולה שתחזור עטרת ליושנה ומלכות שמים ככל מלה וכל עולה
 קמץ פיה ויאמר מן ארומסך ונו והוא נכ על גאולתנו ועל מדה גפשו
 שתהיה ככא ביר ויאמר ה סלך כדי להסליך מלכותו עליו כמתרה ונה
 ביום ההוא יהיה הלמלך על כל הארץ ונו שינקים נקמתו מעמלק ומכל זרים
 ועושי

ועושר ושעוהו שחרעו לעשות עמנו אשר הוא קצף מעשהם עורו לרעה וכן
 יתגדלו ויתקדשו שם כבודו כדכתיב והתגדלתי והתקדשתי וכו' וכבוד יש להוציא
 עליהם והתרוגים על קדוש שמו ובכן יהיה שמו מפורך מן העולם ועד העולם :
 ואומר מזמור השמים מספרים כבוד אל וכו' ומספר הווה נראה שאין לאומר
 לא בשב' ו'ט והוא ענין מיוחד להם אבל בימי החול אין לאמרו וכן יש מקומות
 שנהגו שאין אומרים אותו ואומרים מספור אחר במקומו : ואומר רננו צדיקים
 אחר מספור זה : וכן תרומה מהוהה מפרש של אלו המסורים כלל ופרט
 זה אחר זה החפץ ימלא ידו בכל אותם הענינים שמפרש שם וחפץ בידו יצא
 ויזכה לרדת איוה דרך ישכון אור ואין כאן מקום להאריך : ברוך שאתה כבוד
 בראוננו קצת ענינו נשמת כל חי נתקן בשבת משום דכיון שנתוסף לנו נשמת
 יתרה כשב' פוסקים אנו שבת והוראה לש' על כל הטוב והגמול שגמל עמנו
 מיום היותנו וגמול אנו שבת וכל שעה ואין אנו כדאמ' לשבת לפניו .
 ואילו פירושו של אלו אין אנו מספיקין להודותו וכל אלו הענינים מתבארים
 בספר הוהיה פ' תרוסה והם שכי' יבין : וזוהר השבת הוה בברכת שבת
 והנה בשבת לומר ובכן ישתבח וכל פעם לפה הוסיפו בשבת מלת ובכן יותר
 מכימי החול מפני שזה השבת נתקן על שירת הים ובשירת הים יש בה דמו
 לשם בן עבד עליה אנו אומרים ישתבח שך שהוא נכחו דע הים והוא רמוז
 כפסוק ו'סע ויבא ו'ט בשבת שסמכו ליה לשירה שבת אחר והוא נשמת כל
 חי תברך את שםך עד בני ישראל תתתם וכו' הוסיפנו מלת ובכן והו' דמו לשם
 בן עב' של ישתבח שך : ואומר קריש' ומוסיף ביה וינע קץ משיחה ויברוק
 עיניה ולא ידעתי פעם נכון מה ענין הוספה זאת בשבת יותר מכימי שאר החול
 ועוד מה שינוי יש בין ויקרב משיחה לויבע קץ משיחה עז ויפרוק עיניה
 למה אין אנו אומרים אותו בחול ואם אצל אותו שכונת הענין כך הוא למה
 אנו מפרשים אותו בשבת אחר שבחול ואשר לומר שכין שהשבת הוה של
 קריש הוא שבת גדול ונורא סאר וספני זה נתקן כל שון חרוגים שלא יבנו
 ויקרנו עלינו ומפני זה כל מה שאנו יכולים לקצר בענין אנו מקצרים כדי
 להנצל מהקטרת וכל זה הוא בימי החול שאנו מפתרים ממות הטומאה אבל
 בשבת שאנו בני פלכים וכל המקטרי' סע חמו אנו מכארי' לת ענין שאתנו
 ואין אנו מפתרים וחוא סעמא דסטבת והוא סוד כי בשב' אנו למעלה מעולם
 המלאכים כאשר ידוע לידע חן כבוד עולם הנראה ועולם היצירה והחול
 וזה לשבת ואומר ברמי וכו' כי כאשר ביארנו למעלה והסתכלל הגלגל יוצר
 חש בה שניי' מכימי החול והדין נתן שיאריכו להודות ולשבח בשבת יותר
 משאר ימות החול כיון שיש להם פנאי כי היום גורם לכן דאו להתק' לשבת
 יותר באריכות לתת כבוד ליום הקדוש ואין שינוי בו לגמרי כי הכל בא לענין
 אחד וכן חסע שכתבו בענין הקדוש אמש לתת מעט לכל השינוי ולבתחילה

נתקן וְאוֹמֵר אֶל אֲדֹנָי עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים וְכוּ וְהוּא בְּמִקּוֹם אֵל בְּרוּךְ וְגִדּוּל
דעה וכבר בספר הוזהר נחמו טעם לענין השינוי בין זה לזה ובין שינוי
האותיות והתיבות והרוצה לעמוד על עקר הדברים יעניין שם במרשת
תרומה ויבין הענין על מתכונתו וקורא קריאת שמע ככולה בניסיה ואוֹ אַסַּת
וְיַצִּיב הַכֵּל כְּאִשֶׁר נִאֲרָנוּ בַתְּפִלָּה שֶׁל חוֹל וְסוֹמֵךְ נֹאֵלָה לַחֲפִלָּה וּמַתְּפִלֵּל וְ
בְרָכוֹת וְהֵם מִשׁוֹנוֹ בְּאִמְצֵעֵי נֹאֲשֵׁר נִאֲרָנוּ בְּלִילָה אֲנוּ מְבָרְכִין אֹתָהּ קְדוּשַׁת
וְכַשׁ תְּרִיתִי יִשְׁכַּח מִשָּׁה וּבְמִנְחָה אָחָה אֲמַשְׁכֵּן בְּשֹׁאֵר אֵשׁ שֶׁהַבְּרַכָּה הַאֲפָסְעִית
אֵינָה מִשְׁתַּנֵּית וְלַעֲוֹלָם הִיא אֹתָהּ בְּחֵדָתָנוּ וְהַטַּעַם שֶׁתִּקְנֶנּוּ גְּמִינֵי בְּרָכוֹת רַמְזוֹ לִגְ
שְׁבֻתוֹת שֶׁהֵם מְפֹרָסְמוֹת וְהֵם שְׁבֹת בְּרֵאשִׁית שְׁבֹת מִתַּן רְנוּרָה שְׁבֹת דְּהַעֲתִיד
לְהִיֵּת שִׁיחִתָּה אֲוֹשְׁבוֹ אֲוֹ אֹתָהּ קְדוּשַׁת רַמְזוֹ לְשְׁבֹת בְּרֵאשִׁית וְכֵן מִשְׁמַעוֹרַת
עֲנִינָה שְׁאוּמֵר תְּחִלָּתָּה מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְכֵן וְיִכְוֹל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁנִּבְשַׁת
בְּרֵאשִׁית וְתִקְנֶנּוּ אוֹתָהּ לְלַיִל שְׁבֹת שֶׁהוּא הָאֵל כּוֹלֵם וְהַתְּחִלָּה הַשְּׁבִיחָה לַעֲוֹלָם
בְּשֹׁחֲרִית יִשְׁמַח מִשָּׁהוּר כְּגֹד מֵכֵן וְכֵן מִשְׁמַע כְּדַכְתִּיב כְּלִיל הַמַּאֲרָת בְּרֵאשׁוֹ
נַחַת כְּעוֹסְמוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינַי וְכֵן פֹּשְׁטוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֹת שֶׁהוּא עַל
סִמּוּר הַשְּׁבֹת שֶׁנִּצְטַוְנוּ בְּהַר סִינַי וְנִתְקַן בְּשֹׁחֲרִית שְׁבֹת נִיתָן הַתּוֹרָה בְּיוֹם שְׁבֹת
בְּבִקְרָא דְאִיתִּי בְּמִסְכַּח שְׁבֹת פְּרַעֲ בְּמִנְחָה אֹתָהּ אַחַר עַל שְׁבֹת הַעֲתִיד לְהִיֵּת וְכֵן
מִשְׁמַעוֹת נֹסַחַת אֹתָהּ אַחַד וְשֵׁכֵן אֲוֹכָהּ זְכוּרִיה הַנְּבִיא עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִיא הִ
לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹי וְכֵהָ אֲבָרְהָם יִגְלֵי יִצְחָק יִדְנֵן יַעֲקֹב וּבְנָיו וְנִחוּ בּוֹ כֻלָּם
לְעַתִּיד וְנִתְקַן בְּמִנְחָה שֶׁהוּא לַעֲתֵי הָעָרֶב וְכֵן אֲנוּ מְקוּיִם וּמְצַמִּים וְהִיא לְעֵרַת
עָרֵב יִהְיֶה אוֹד וְעֲנָהּ הִיא לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ וְכֵן נִתְקַנּוּ סְעוּדוֹת בְּשֵׁלֶשׁ
זְכוּיִם אֲלוֹרְמוֹ לַעֲנִין הַנֵּן וְצָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וּלְכוּיִן לַעֲנִין זֶה כְּאִשֶׁר נִבְאָ
בְּעַהֲבִי אַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה לְוֹ מוֹצֵיאֵי כֹת וְצָרִיךְ לְנַהֲנֵן בּוֹ כְּכּוֹד אֲרַבָּה וְיִבִּישׁ בּוֹ
כִּשְׁעָה שְׁמוֹצֵיאֵן אוֹתוֹ עַד שֶׁמִּנְחִין אוֹתוֹ בְּמִקּוֹמוֹ וְאֵל יִדְבַר דְּבָרֵי שִׁיחַ גִּטְלָה
אוֹ יַעֲסוֹק בְּצָרְכֵי עֲנִינֵי כִיזָה הוּא בְּיוֹם הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְתַבְקֵר וּלְנַשְׁקוֹ וּלְכוּף
רֵאשׁוֹ לְפָנָיו כְּאֲבוּכֵן כִּי הוּא הָעֵד לְכָל כְּאֵי עוֹלָם כְּדֹאמְרֵל בְּמַעַמְּךָ לְעַתִּיד
לְבֹא הַקָּבֵה סְבִיא כֹת בְּחִיקוֹ וְאוֹמֵר כֹּל מִי שֶׁעַסְקָ בּוֹהִיבָא וְיִטּוֹל שְׂכָרוֹ וְכוּ
וְזִכּוֹ הַתּוֹרָה יֵשׁ לְנוּ קִיּוּם וְהַעֲמָדָה בְּגִלּוֹ הַכֹּר הוּא בֵּין הַגּוֹיִם וְקִיּוּם כָּל הָעוֹלָם
כְּלוּ בְּכֻלּוֹ הוּא בְּזִכּוֹ הַתּוֹרָה כְּדָא אֵם לֹא בְּרִיתֵי יוֹסֵם וְלִילָה וְגוֹ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה
שֶׁנֶּאֱבָרָה וְהִגִּיתָנוּ יוֹסֵם וְלִילָה וְנֹאמַר אֵלֶּה דְּבָרֵי הַבְּרִית וְכִשְׁפּוֹתֵיךְ אוֹתוֹ לְפָנֶי
הָעַם יִכְרַע וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו כְּעַבְדֵי לְפָנֵי אֲרֻנָיו וְיִזְרַח לְאֲדֹנָי דְּהִכֵּל שְׁבַחַר בְּנוֹ
מְכַל הָאוֹמוֹת וְיִכְתּוּ בְּתוֹרָתוֹ הַחֲמִסָּה וְאוֹמַר וְזֹאת הַתּוֹרָה וְכוּ וְיִחַחֵן כְּמִי כְּחוֹ כִי
שַׁעֲתָרְצִין הִיא שְׁמֵתוֹנְרִים הַרְחִמִים בְּעוֹלָם וְכִשְׁהַחֲזוֹן מַתְּחֵל לְקָרוֹת יִהְיוּ אוֹנֵי
כָּל הָעַם אֲכֹתֵי הַמַּצּוּהָם הַמְּיֻבָּחֵי שִׁיחֵי בִיד כָּל אֲחֻמֵּשׁ וְיִבְנוּ מִלֵּה בְּמִלָּה
לְכָל דְּבַר שֶׁהַחֲזוֹן קָרוֹנוֹזָה לֹא יִמְנַח מִחֲשַׁבְתּוֹ לְשׁוֹם דְּבַר אַחַר בְּעוֹלָם כִּי הוּא
עֵין מְלִילֵי לְדַבֵּר בְּעוֹד שֶׁחֲזוֹן קוֹרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים וְאֵמְלִילוּ בְּדַת אֲתָרִישׁ

אין דאך לא לשמוע את הדברים אשר צאצין ספי הקרא ולכוין בהם כמי
 יכולתו והמסנן מה עונה משום כי את בכר ה בות חיו ועמיד ליתן את היין ת'
 יצולנו גם צריך שלא יסיתו דעתם מהקריאה כדי שיענו אמן אחר הסבכים
 על קריאתה ואתך ברכו עין מרוך המבורך ועולה להם כאו הם ברכו הברכה
 יעצמה והשלים חשבון המאה ברכו כאחיל בשבת שאין אדם יכול להשלים
 הברכות מפני מיעוט הברכות של תפלה שחכרים יב בכל תפלה שהם לו
 ברכות ישלים אותם בכונת ברכות העולין לקרוא בתורה ויענה אחרים אמן
 וכבר כותבם סוד ויענה אחרים אמן וסדאננו אין שעולה לו לחשבון ק'
 ברכות נראה שהצנח בהם טובה עד מאד ואין ראוי להסית דעתו מהם כלל
 דעיקר ואין ראוי להקל בדבר כלל ואפילו מי שקרא דהפריש ועבר עליות
 כמה פעמים ואפי' הוא תלמידי עוסק בדת ראוי לו לבשל בעוד שהחון
 קורא בסת שהוא כתוב כהלכתו וכל התורה כולה שמתו' של הקב"ה ואין לנו
 בעולם הזה ובבא לא אותם הדברים שכתובים בו והם קיימים ותוקים לעולם
 עד זמנם ובהם משתלשלים כל העולמות כוליהם קיים ודועמדת לכל
 כללות הגדלים כולה והיא כלל לכל החדות וכל החכמות ואין שום דבר
 בעולם חוץ ממנה שלא תמצא בה ולא דבר רק היא ואם רק הוא ממנו מקוצר
 דעתו ומיעוט השגתו שאין אנו מכינים ספירי אכריה ורמז דקרוקיה
 הנחמדים מזה ומסד רב וכל בעל גפשי ראוי לו להשגיח בזה ולכבדה בכל
 האפשרות ואלי יחל אותה בעיני עמי הארץ והקלי שכראות את בעלי תורה
 עוסקים בעניניהם ולמדים ומניחים שמיעתה ואין חוששי לכבוד סת הפתוח
 לעיני הכל מהכילים הם בעיניהם גם הם דברי הדרת והרין ועוסקים גם הם
 בהכליהם ובשיחת חולין ואינם חוששין לשמוע ונמצא גורם תילול גדול חו'
 ואסרו אל כל המחליל את התורה וכו' לכן צריך כל אדם להשתדל לשמוע
 ולהקשיב באזני פתוחות כמי ששומע פתגם המלך הנב עלינו מהדש כאשר
 אשר תל אשר אנכי מצוך היום יהיו חביבין בעיניך כאלו יהיו ניתנו חרשים
 לפניך ולא תקוץ משמיעים וכן אמרו אם שמעו את שמוע בישן תשמע
 בתרשומה לנו כי אם לראשית רת והרי ידענו שחמצו ורצונו דואו שיהיו
 אנינו אל סת וצא ולמד מפרש הקהל שאפי' הטף היו מביאים לשמוע אעפ'
 שאין בהם דעת והכחנה כדי שיקבלו שכר מפני קדוש הקדוש התור שבענין
 הזה מתקרב בעיני כל העם ובעיני הכהן וכן צריך להשתדל להחזיר את
 העם אשר עומדים אצלו וקרובים אליו וסרים אל משכנתו שלא ידברו ולא
 יעסקו בשו' ענין ודבר לא לשמוע את דבר ה' והעושה כן אשר עי' ואשרי הלקו'
 וכן וכה את הדברים וכות הרבים תלוי בו ועלע נאמר כל המכבד את התורה
 גומו מכובד על חבריו: וראיתי קצת אנשי מעשה שנוהגים לעמוד ולזקוף
 קצת קריאת התורה ופנטע טוב וכשר הוא מה טוב חלקם כתי' וכמה נע' גורלם

כי ודאי בעת כזאת צריך להיות גרהע ירא חתל כעת שניתנה תורה לישראל
 בהר סיני כי לא מעט היות סת' הוץ ממקומו פתוח לעיני הכל וקור' בו דברים
 שבהם נכראו שמים וארץ ומקיימים אותם וחם חסדה וגו' של אלינו ית וית
 שוראי היה צריך האדם להיותו עומד וכמוף ראשו באגמון שומע ומסכל כל
 דבר וענין ואעפ' שכבר ניתן רשות מימות רבן גמליאל הקן ללמוד תורה
 בשיבה היינו עקר הלימוד שהוא המסא והמתן שאו צריך האה להיות מעין
 ומתבונן דקות הענינים וצריך שכל רחב הדעת מנייה לאו' שישב נסב ויוכל
 להבין הרבר כאשר הוא אבל בענין למידה זו שאינה אלא שמיעה למי שעה
 והיא בצנור ובסת' כשר כהלכתו ראו' היה לעשות כוח ובוה לכבוד לא שראו'
 חכמי הדור שאל' להתקיים חקנה וזולא חתמטש בצנור כמד' ותליב'
 וחלטיס ואם זה יעמוד וזה ישב לא יוכל הענין ויצא דומי' לאלו ולאלו ולכן
 הניחו הרבר כאשר הוא והיו כולם יושבים ושומעים אבל יחיד בעם שגורן
 אל לבו לכבד סת' וליקר דבר הבעיני ועומד על רגליו ודאי שכרו גדול ובעל
 הגמול ישלם לו פעולו משלם ותתי' משגורתי שלמה בעה' ובכא' ואין ראוי
 למחות בו ולמנוע מסנו הסציה אדרבא להדר אותה בעיניו ולהחזיק בה ודאי
 האיש הזה לכל יקר וכבוד שאלמלא לא היתה גפשו שתורה וזכה לא היה
 מתעורר על זה וכן לכל מחויב באיוו מצוה שאינה הודרה כל כך בעיני העם
 והוא מתעורר להתחייב כה ראוי להשיג בו ז' ובין גברא לגברא התיירו חז"ל
 לצאת מבה' וזה מרוחק גדול ומתוך אונס שהרי אמרו על היוצא מתוך קדיש
 ומתוך קדושה כי דבר ה' בזה ומאי שנא גבי סת' כיון שערין לא נשלם הסדר
 והחייב מקריאת האנשים הצריכי לקרוסת' פתוח סם לא שלא רצו להשרית
 העם מן העטעם שכתבנו למעלה כי לא דברו דברי' הם כי אם במקום שיכולים
 כל העם לקים אבל הבעל גמש שיכול לעמוד על נפשו ודעתו להכניע יצור
 הרע לעמוד בבה' מראש ועד סוף למה יצא ויכנס ואין כבוד לתורה אכ"ה ת'
 מתוך הכרת אונס נסוד וגיכר או צרכי רבים או פקוה גמש שאז ראוי לו לצאת
 ואין לו לעסוד' ומסח שהתירו זלחה לצאת בין גברא לגברא נל' שבעל תורה
 יכול לעסוק בלימוד באותה שעה ואפי' סמסית דעתו מסח ששמע אין לחוש
 כיון שלמוד תורה היא ובלבד שיכין לחשלים כשיחזור הקורא לקרות ולא
 יטרד בלימודו כי לא ידחה זה מפני זה כי כבוד סת' גדול במאד מאד ואתר
 שהשלימו לקרות הסדר ואוס קדיש צריך לענות אמן יחא שמייה רבא בכונה
 גדולה אחר שהוא על קריאת התורה וכמו שאמרו על אמן יחא שמייה רבא
 דאגרתא מתקים עלמא וזה לא שנא כיון שכא על תקון רבנן דקריאת התורה
 אחר הקדיש עולה המספיר וראוי לכיון בקרבות' בין בכרכות שלפניו בין
 בשלאחריה כי כולם עולין לו לסך הק' בדבות ועוד שברכות' התפסדה הם
 ענין גדול שאנו מתפללים על מלכות בית דוד ועל הענוה וגאולת ישראל
 שתתגלה

תפלת השבת

נד

שתתלה בכי וראוי היה כל אדם לכך אלא שהמפסיד שליח כולנו והו' סברך
 על ידינו וצריך לנו אנחנו לשמוע אליו ולמין ולענות אמן וסוף הטעם עולין
 ברכותיו לכולנו ועל הטעם לא היה ראוי לתקמי' לא אסדרול' הקהל שברזו
 בשמעים' ולא ידעתי מאין הוציאו הסנהג' הזה שמפסידים הקטנים וסחומי
 הקהל ואלא אלהים יודע כי דע עליהם עשה ומפני זה נהגתי הרבה ימים ושנים
 ליקח התפטרות ולומר אותם אני בעצמי לקנאת הדבר הרע הוה בעיני ועוד
 חיוס אני משתדל על כבוד מירי לעשות נהיה מצוה רבה למעין בח שמחבר
 וטרה עם גביאים ואומר עליהם ברכות כו ברכות של חתן וכלה ולא דבר רק
 הוא וצריך שיאמר הברכות בנחת מלה במלת ובקול רם כדי שיענו כל העם
 אמן וגם ההפסיד היה ראוי שיאמר אותה המפסיד לבד וכל הטעם ישמעו
 עניניה כי רובם תוכחות אלא שנהגו העולם לקרות כל אנספרו עם המפסיד
 ואין קול המפסיד נשמע ואינו מנהג הנוהגין הטעם שכתבתי אהכי בדרך החון
 למלך המולך עלינו ואפי' יהיה סאה ביון שאנו עומדים תחת רשותו ומשלחו
 צריכין אנו להתפלל עליו כי בשלומו יהיה לנו שלוחין הוא מצו' עשה מדברי
 קבלה שכן כת' בירסי' ודרשו את שלום העיר אשר ונו כי בשלומה יהיה להם
 שלום ועל כל הטעם אהכי בדרך לכל הקהל גדולי סוקנים שלום ורעות וכו'
 עליהם ויצילם מעל צרה וצוקה ויתן ביניהם אהבה ואהבה שלום ורעות וכו'
 אהכי יהורו סת' למקוטוויאמרו מוסר הנו לה וגו' שהוא שיר של כבוד למלך
 הכבוד יש בו ח' אזכרות ומוסיפין עליו שאו שיערים ראשיכם שאותם מסוקים
 נאמרו כשהכניסו הארון לבית קדשי הקדשים וכן אומרים אותם בשע כניסת
 סת' למקוטוויאמרו אותם בנחת חסרה' ואהכי יאמרו קדשי ויתשללו תפלת
 מוסף יודוע הוא שתפלת מוסף היא במקום קרבן מוסף ולכן ראוי לכין בה על
 הענין שתהיה חשובה תפלתנו במקום קרבן לכפר על כל ישראל אחי והוא
 קרבן מיוחד ליום השבת והם בכשי בני שנהוב' עשרונים סלת מנחה בלולה
 בשמן רביעית שמן לכל עשרון כדון כל מנחה ויין לגסך רביעית לכל כנש
 שהוא חצי לוג ויין וכן צריך בכל מוסף ומוסף שאים מה ענין הקרבתו במקדש
 במפרשות ולכין בתפלתו שתהיה רצויה לגניית כאותו קרבן המוסף עליו
 להקריב מוסף רח הוא וכשי בני שנה תמימים ועשרון סלת לכאורי' עית
 יין לכאוב' מרים והם בני ג' עשרונות סלת לכאורי' עית יין לכאורי' עית
 ואיל' נקרא אחר שעברו עליו ליום אחר תפלתו שנתו וצריך ל' עשרוני' סלת
 למנתו שלישית החין יין לגסך וכל או' הי' עולות כי אין נסכים' לא לעולות
 לטלמים' עוד מביאין שיער א' חטאת ואין לו נסכים' ולא מנחה' וכל שהוא
 וכן שנה' מוסף הפסח בכל' הימים הוא נקרב כקרבן מוסף רח' מרים כ' ואיל'
 א' וכשי' ושיער א' אלא שביום כ' של פסח שהוא ל' בניסן מקריבין עוד כנש
 א' לעולה על עמר התנופתו והיא מנחת שיערי' ביום ראשו של הג' השבעות

מקריבין מוסף במוסף רח פרים כזאיל און כבשים ושעיר לחטאת והו לחיוב
 היום עצמרי ענד מוסף אין להקריב על מנחה חדשה שהם שתי הלחם פר אח
 זבאילים וזכבשים וכולם עולות ומנחתם וזבניהם כגו למעלה עוד שעיר אחד
 חטאת וכבשים לזבח חטאים נאכלים בתוך העזרה ליום ולילה כדון קדשי
 קדשים מוסף רהיש בו במוסף מוסף רח כנו ומוסף היום פר ואיל זה כבשי
 כולם עולו ושעיר אחד לחטאת ותחלה מקריבין מוסף רח שהוא התדיר ואח
 מוסף היום אבל ביום בלא היה שם מוסף שאינו אט כא אים אוסמנו מונים
 למועדות ואעפ שאנו עושין בימים רח ואמרי בא חינו משום סמא בא ער
 טן המנחה ולמעלה שנהגים אותו חיום קדש ולמחר קדש אבל סוף סוף לא
 היה נקרב המוסף קודם שבאו העדים וכנל שלא היו מניין אלא מיום בו אילך
 וחיום הא מפני שעבר רובו בקדושה היו מסליסין אותו אבל לא שיהיה עקר
 ומפני זה חקנו שאעפ שאנן בקיאין בקבוע אדירחא ודאי היום א הוא העקר
 זממנו אנו מניין שנעשו בימים יום א ויום ב מפני הספק ולא שהוא ספק לנו
 בימים אלא ששניהם כיומא אר כתא דמיא וקדושה א היא מן השעם הנזילין
 א שאמרו ביום באת מוספי אען דלגבי האמת לא יש לא א ולא במשו שלא
 לשנותו מיום א כשום ענין דכלהו כחדא יומא דמו ואין לשנותו מן הטע הוח
 אין לומר כב שהחיינו לפי שהוא כחצי יום וכבר נאם ביום הב שהוא התחלת
 היום ביה מקריבין מוסף במוסף רח פר ואיל וזכבשים כולם עולות עוד ב
 שעירי חטאת אח חיצון ואפניסיה חיצון למוסף והיא חטאת נאכלת והפניסי
 גשרפ והוא בן ונו של שעירי המשתלח ובענין היום יבא כל עבודתו בשלמות
 בעיה ביום א של חג חסוכות מקריבין מוסף היום זג פרים ואים בוד כבשים
 כולם עולות ושעיר אחד לחטאת ונסוך המים שהיה בכל ז ימי החג לא היה
 עם כל נסוך יין של הכוסף וזולת ברמיד של שחר כשהיו מנסכין רביעית
 הדיון ליעולת התמיד היו מנסכין שלשה לוגין מים מן השלות והיה כלי
 מיוחד למים וכלי מיוחד ליון ובוסן שזה יורד ומנסך זה יורד ומנסך שישעורם
 שזה לא שהנקב של מים היה ית דק מפני שהמי דקי ית רוב נקי היו עומדים
 בקן מערבית דרומית זה לצד מערב זה לצד מזרח מערבי של מים ומזרח
 של יין ושניהם יורדן לשיתין : נחזור לענין היום אחר מוסף נדהגו לומר כל
 ישראל יש להם חלק לעה כדי לומר קדש על ישראל והוא לכל בעל נפש
 שיאמר אין קדוש כח וענין הקשרת ופסימתו דלא גרע שבת מכל ימי החול
 שאופרים אותו והוא ענין נאות לומר אותו ואין למנוע ואעפ שיאמר אורו
 חך הקרבנות טוב לאיברו אחר החמלה כי הוא הכקשר הכל ויאמר עלינו
 לשבח כאשר כתבנו למעלה וישחה מעט ויש שנהגו לומר אחר החמלה זג
 עקרים שהוא מומן יגדל אלדים חיוכו כנעיסת קול והוא מברך טוב ויפד
 ועולה לך ענינים לקבל עליהם האמנת הזג עקרים גם לומר אותם בשמחה
 לכבוד

לכבוד היום הקדוש והוא מכלל הענג יתעכב מעט להויתר מן האחרונים
 ופטר לשלם כעבד הנמטר מלפני רבו באימה ובנחת בידא' ויזא ולא במרוצה
 כמו שכתבו למעלה וקודם שילך לביתו אם יש איזה חולת לבקר או איזה
 אבל לנחם או איזה חתן לשמח ילך אליהם אחרי צאתו ונתנו בזה ביום שבת
 יותר מכימי החול לשני ענינים הא סמני שאינו עסוק בשום מלאכה וענין
 שיתחבל מן המצוה סמני כן • הכ משום שהוא מסוכר היום מבשאר הימים
 ויש לו מלבושים נקיים ונפש יתרא והוא דאוי להתכבד והלה יש לו נחת רוח
 עמו ו ועוד שבסבת כבוד השבת וקדרתו הוא סיוע לו לנחם ולשמח והוא לית
 כאלו אחר עמו וסוכים השנים מן האחר • וכשהולך על הדרך הזה לא יעבור
 על המצוה והמצוה אשר קדונה אליו • יעשה אותה בנחת כי הקמץ קרוב
 קודם והענין קודם לעשיר כי הוא צריך מנחמים רבים או שמחה יתרה וחת ורוב
 מנוחת ושמחה מצד עצמו • וצריך כל אדם לשקול כל חענינים במאנו שכלו
 וכפי אשר יעלה השקל יעשה כדי שיהיו מעשיו מכוונים אל האמת והצדק
 שיהיו כולם ל"ש ואל היה חולך בדרך מצוה ומנע בדרך במצוה לא יבטל זה
 סמני זה אלא לוח סכנדים רבים ואוהבי עשיר רבים מהמעט הכבוד והשמחה
 שאו ראוי לו להניח זה סמניו ולשמח ולכבד את העניו ואת האביון כי מלוה הן
 חונן דל וגמולו ישלם לו כי נפשם מרה להם וצריך שיטחו רישם ועמלם
 לא יזכרו ועדו יתנהג האדם בכל ענינו לשם שמים ולא יחניף שום אדם ולא
 יחוש לטום דבר כי שומר מצוה לא ידע דבר רע ולא יתעכב באלו הענינים
 עד שיבור שעת האוכל ולא יבטל מצות ענג שבת ואעפ' שמנדגו בתול
 לאחר ראוי להקריביום השבת אם יש לו תאוה לאכול וגם לתת מקול לסעודה
 ג' שיוכל לקיי אותה כראוי ויכין שולחנו כפי השגת ידו סכל טוב שיש לו וכפי
 הברכה אשר ברכו האל' ויאוכל בשמחה ובטוב לכבוש ממנו את כל המסובין
 ורחיק מעליו ומעליהם כל יגון ואנחת ואם נתעורר איזה קטטה בבית ישקם
 אותה חקף ויקרא להם לשלם וידבר להם דברי רציו ופיוס אף אם הוא עלוב
 יעשה לכבוד היום אל כבוד מי שצוה לקראתו ענג זה ישים סמנחו ולא יחטא ו
 ויזכור את הענין לתת לו חלק משמחתו וסמ' שהשיב עמו כבו שביארנו וצריך
 על שולחנו מעט שמתן כבוד שבת וידבר דת' על שולחנו יותר מסדה שררבו
 בתול משום כבוד האורח הבא אליו כל א' כפי כחו ואם אין עמו אחר שיוכל
 לרבו עמו יאמר איזה דין או ענין של תורה לאשתו או לבני ובני ביתו ואתכ
 יפול ידו ויברך על מונו בכוס של יין ואמ' ביתיך ואף אם אינו דרכו בחול כמד
 שביארנו לכבוד היום ואם לא היה לו יין בשולחן והוא לא שתה יא' ויניב
 לחור אחר יין לברכה אחר שהו' חיד אבל אם תיו שלשה יסמי שאום צריך
 לבקש לו יין לברך שברכת המזון כעונה כוס וכן ראוי שקודם שיאכל יוסין יין
 לקדוש ויין לברכת המזון ואם לא מצא אלא כוס א' יקדש עליו ולא יחוש
 לברכה

לברכת המזון ואם היום מרות שיכול ליקח ממנו כדי אפייה ולהניח חסאד
 לברכת המזון יחד לו לעשות יזכר לו לעשות למי שאין לו יזכר שום
 אלקדוש להבדלה יקדש על בוס מלא ויקח ממנו כדי ויניח בדיל על השאר
 ואם היום בצמצום יקדש בפת ויניח הכוס להבדלה כי אם לו להבדיל בפת
 ואחר שבידך ברכת מוזן ישתה שיעורו רביעי האו רובו יברך עליו על הגמון
 וישב ללמוד במקומו או במקום קביעותו בין עם יחידי בין עם רבים בין לבד
 כדי ללכת בתליל אל חיל כי האכילה בשבת מצות עשה ואם אחר שהתחיל
 בלמוד חספתו שיחוצער לו אם לא יישן טוב לו להסרת עצמו כדי לישן
 לנוח ראשו ואבריו והוא מכלל ענו שבת אבל לא ירבה בשניה כדי שיניח
 מקום לעסוק בתורה כי לא ניתנה שבת כאל לעסוק בה בתורה שאין לו מי
 שיעבד ע' ואין לו שררה ולא מהשבה בשום עסק ולא בשום מלאכה בעולם
 ולכן ראוי לנצל גמט שישתדל בהוצאת יום השבת שלא יציא אותו בדברי
 חול בשתוק והתול שיוול אלא יקבע עצמו במקום א במספר התקוע יזכר סת
 בידו כל א' כפי השגתו והכנתו ועסוק בו כל היום עד שיגיע עין המנחה וכל
 שאינו חושש על הוצאת היום ומוציא אותו בשיחה בטלה או דברים של חול
 עונשו גדול בסאד מאד כי מונס קדושת היום למשה גם מונס למעלה למקום
 הרסו לטבת ומראה במעשיו הרעים שאין לו חלק באלדי ישראל יזכר אסרו
 כסף הוזהר ויקהל דף ר' ה' זל ומאן דאשתדל במילין אחרנין ובמילין דעלמא
 דא איהו בר נש דקא מחלל שבתא ולית ליה חולקא דעכא ד' ישראל תרין
 מלאכין מסנן על דא ביומא דשבתא ואינון שוו דיהון על ר' שידה ואמרי ווי
 למלניא דלית ליה חולקא בקבה ועל דא בעי לאשתדל בצלורתא וכשרין
 וכתושנחן דמאריהון ולאשתדל באוריתא עכל : הגה במ' כי בר' ישראל
 מדקדק על הוצאת יום השבת בדברי מצות וקדושת אין לו חלק עם ישראל
 הקדוש ולא עם קבה והוא נוהף ומרוחק מן המלאכים הממונים על ככה לכן
 התרדת דבר ה' יסע עצמו מכל דבר שחוא חול ואמ' לצורך עצמו ונמול לא
 ירבה בשיחה כי אם ישקול כל דבריו במספר במשקל כדי שלא יבא להכשל
 בשיחה בטלה ואם הוא מרביץ תורה ברבים ודורש להם חקי האל'ים ואת
 רגורתי ארטריו ואטרי חלקו כי הוא ווכד' ומוכח ושכרו גדול כי אין לך כבוד
 יום השבת יותר מזה וכן שומע הדרשה שכרו גדול כי ברב עם חדרת מלך והוא
 כבוד לתורה הקדוש וליום הקדוש וכל המחדש דבר חכמה ביום השבת אוחח
 הנשמה מתעשרת מלמעלה בכמת עטרות והנה כב יכול ששתעשע בה ונושק
 אוחח ומנרבה ברכה שלמה וכן אמ' בוחר על מ' בורא שמי' חדשי וארץ חדשת
 כי לך המחדש דבר ביום השבת אותו דבר מעלין אותו לפני דק'נה ובאותם
 הדברים נבראים שמים חדשים וארץ חדשה * והענין הוא עפ' המס' דכיון
 שאין העולם סתמקים אלא מצד עסק התורה כמ' שאם לא נריתי וימס' וילית

וְזוֹ כֶּסֶם שֶׁכֵּל מִי שֵׁאִינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹר מִתְרִיב אֶת הָעוֹלָם כִּךְ כָּל הָעוֹסֵק בָּהּ מִחֵד
 אֲוֹתָם בְּעִבּוּר סִמְתִּיקִים יוֹתֵר וְהַמִּתְדַּשׁ הַחֲדָשִׁין בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹסִיף עַל דְּלֹא
 מִנְעֵי אֲסִימִין אֲוֹתָם כִּמֵּה אֵלֵּא שְׁמֵרֵשִׁים אֲוֹתָם מִחֵדֵשׁ וּמִפִּיִן אֲוֹתָם
 בְּעִבּוּר וּכְבִּיטֵל בְּעֵשֶׂה שׁוֹחֵף לִהְבֵּה בְּמַעַבְבֵּ אֲסִרֵּוֹ וְאֲסִרֵּוֹ חֲלָקִי וְעַסֵּה הַיּוֹת
 שֶׁבְכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה רוּשֵׁם הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת הַמִּתְדַּשׁ דְּבַר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם מִיּוֹתֵד מִקְדוּשָׁה וּמֵצֵא מִן אֶת מִינוֹ פֶּשֶׁע בְּיַמֵּי הַחֹחַל יִכְלֵ
 הַרְוָאָה כֵּת לְצִיֵּם אִוִּי לִצְנֵי עוֹסְקִים כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת בַּהֲבֵל וּבַהֲלָה בַּהֲבֵלֵי הָעוֹלָם
 וּבַסְּפוּרִים וְהַגְדוּת מִמָּה שֶׁחֵיָה וּמִמָּה שֶׁעָבַר וְהַגְדוּת מִמְּאוּרְעוֹת אֲסֵר לֹא יַעֲלֵו
 וְלֹא יִצִּילוּ רֵאוּי לְאוֹכִיחֵם עַל בְּדַבְרִים טוֹבִים וּבְדַבְרִים נִכְחָתִים וְלִהְיֵד לֵהֵם אֵד
 מַחֲלֵלִים אֶת כְּבוֹד יוֹם הַשַּׁבָּת כִּכְךָ וּמֵה תוֹעֵלָת לֵהֵם לִסְפֵר דְּבָרִים אֲסֵר אֵין
 בָּהֵם תוֹעֵלָת וְלִהְיֵת דְּבָרֵי אֵלֵּי חַיִּים תוֹרָה קְדוּשָׁת אֲסֵר הֵיא עֵץ חַיִּים לְמַחְוִיָּקִים
 בָּהֵם וְיוֹתֵר טוֹב הוּא לֵהֵם לִלְכֵת לְעִסֹק בְּתוֹרָה לְקְרֹא חֲקוּרָא וְלִשְׁנוֹת הַשְּׁנוּת
 וּמִי שֵׁאִינוֹ לֹא מֵן דִּין וְלֹא מֵן דִּין יִלְךְ לְשִׁמּוֹעַ אֵל הַדּוֹרֵשׁ אִו אֵל מְקוֹם הַלְמוּד
 וְצַדִּיק יִחַשֵׁב לוֹ בְּשִׁמּוֹעַ אֶת דְּבַר ה'וֹאֵס לֹא יִקְבְּלוּ מִמֵּנוּ בְּנַחַת יִדְבַר אֲתָם קִשּׁוֹת
 עַל הַעֲנִיּוֹן וְיִגְדֵל לֵהֵם חוֹמֵר הַאִיסוּר רּוֹדֵעִים שֶׁכֵּל בְּרֵי יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה כִּךְ מֵין לוֹ
 חֲלָק עֵם יִשְׂרָאֵל וְעַם הַכֹּהֵן וְאֵם בָּאָה לֹא יִסְמְעוּ לוֹ יִבְדֵל בֵּהֵם וּמִמְקוֹם שׁוֹשְׁבֵם
 לִסוּר מִתּוֹךְ הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים וְלֹא יִסְמָה בְּחַטָּאתָם כִּי רַעְתָם רָנָה וְחַטָּאתָם
 כִּכְרָה מֵאֵד וּכְשֶׁהוֹלֵךְ הָאֲדָם אֵל בֵּית הַזֶּעֶד לְשִׁמּוֹעַ אֵל הַדּוֹרֵשׁ צַרִּךְ שִׁישׁת
 אֲוִנוֹ לְכָל הַדְּבָרִים אֲסֵר יוֹצֵא הַחֶסֶם מִפִּי כְּדֵי שִׁירַע אֲוֹתָם עַל סַחְכוּת וְיַעֲשֶׂה
 אֲוֹתָם כֹּאשֵׁר יִצְעוּ לִדְרוֹי חַשֵׁב לוֹ לְהוֹלֵךְ וְלוֹמֵד וְעוֹשֶׂה וְיִבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר כִּי
 זֶה עַקֵר הָאֲדָם שִׁישְׁקוֹל הַדְּבָרִים כּוֹלֵם בְּעֵין שֶׁכֵּלוֹ וְיִשְׁקוֹל אֲוֹתָם בְּמֵאֵנִי צַדִּיק
 שִׁיקֵף הַדְּבָרֵי זֶה אֲצֵל זֶה וּבְעֵינֵי זֶה יִתְרַחֵק כִּמֵּה עֵינֵיִם מִעֲצָמוֹ וּמִדַּעְתוֹ וְיִהִי
 לוֹ זִכּוֹת כְּשׁוֹל וְצַרִּיךְ לִיּוֹהֵר הַרְנָה בְּמֵאֵד מֵאֵד מִסִּיחָה בְּטָלָה וְלֹא יִחַלֵּל אֶת
 הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וּכְבוֹד יוֹם הַקְּדוּשָׁה וּכְבוֹד הַסִּינַי שֶׁהֵיא מִצִּיָּה שֵׁם וְהַרְוָה בְּכָלֵ
 דְּבַר הַבּוֹה כִּיּוֹן שֵׁאִינוֹ חָפֵץ לְשִׁמּוֹעַ הַדְּרָשָׁה לְעֵנְשׁוֹ גְדוֹל בְּמֵאֵד מֵאֵד חוֹטֵא
 וּמַחְטֵא אֶת הַסְּדָרִים עִסוֹ וְחַטָּאת תִּלְךְ בּוֹ וְצַרִּיךְ תִּשׁוּבָה וְהִלָּה עַל כִּכָּה וְאוֹלֵי
 יִתְכַפֵּר לוֹ וּבִהְיֵעַ שַׁעַת מִנְחָתֵי לֵךְ בּוֹדֵיּוֹת לְבֵית הַכִּנְסָה לְהַתְמַלֵּל עֵם הַצְּבוּר
 וְנִכְרַע עִבְדְּהַרְת מִלֵּךְ וּמִשׁוֹם הַדְּרָת הַתּוֹרָה שְׁצַרִּיכֵן לְהוֹצֵא סֵפֶר תּוֹרָת
 וְאֵין כְּבוֹד לְהוֹצִיא בְּעַם מַעַס כִּמוֹ שֶׁהוּא בְּעַם מְרוּבָדָה וּמִלְכֵי כְבוֹד הַתּוֹרָה
 עֲצָמָה חַיִּב הָאֲנָשִׁים לְשִׁמּוֹעַ אֲוֹתָם אֲתֵר שְׁתַּקְנָה תְּקֵנָה וְלְחוֹצֵא סֵף כְּרִיָּם
 לְשִׁמּוֹעַ דֵּת אֵין שׁוֹם אֲדָם רִשְׁאֵי לְהַפְסֵר כִּכְנֵין גְּדוֹל בֵּין קָסֵן כִּי הֵיא הַיּוֹדֵעַ
 מִי הוּא הַקָּסֵן וּמִי הוּא הַגְּדוֹל וְיִחַסֵּד סֵדְרָא דְּקְדוּשָׁה וְחָבֵא לְצִיּוֹן וְהַטַּעַם אִיסוּרִים
 אֲתָהּ בְּמִנְחָת וְלֹא בְּתַפְלָה הֵיא מִפְּנֵי שֶׁכִּיּוֹן שְׁתַּפְלָת שְׁחַרֵּית נִיתוּסָף בּוֹ תַּפְלָת
 מִנּוּסָף חֲרִי יֵשׁ בּוֹ תוֹסַפֵּת קְדוּשָׁה מִעוֹלָה שֶׁהֵיא כֹּתֵר יִתְנַלֵּךְ וְכוֹוֹהֵנִיחוֹ מְקִיָּם
 לְתַפְלָת הַמִּנְחָת שִׁיָּהִי לָהּ תוֹסַפֵּת קְדוּשָׁה וְתִקְנֵו לּוֹם כֵּה וּבֵא לְצִיּוֹן וְכֵן בְּיַמֵּי
 שׁוֹכִים

כוונים מטעם זה ואת ברת' ג' כ' ש' וחסמת קדוש' מוסף לסח לא תקנו קדושה
 במנהגה' אינו דומה זה לזה דקדושת שבתו' ויג' ש' לחק' ארנון ותסמת מעליה
 על רת' הרבת ועל כן ראו למנוע הקדושה מחמלת שחרית ולא אסרה בהמלת
 מנחה ובהיות שאין העם עסוקים במלאכה וכתלם באים לבח' צדין' ארעון בודד
 שאם לא יאמרו אותה בשחרית יאמרו אותה בין הערבים ויש כבוד ליום בודד
 אבל ברת' שאין נמנעי' העם מפלאכה והלואי שיתקצו העם לתמלת שחרית
 ומוסף כ' ש' שיתקצו למנחה ואם ימנעו מלתוך אותה בבקר הרי השפידו כמו שהיה
 אמרו אותה ולא הועילו כלו' שלא יתקצו לערב לכן הניחו הדבר כמו שהיה
 ואת יאמרו אותה בבקר ובערב ולא יפסידו דבר אכ' נמצ' כבוד רח' גדול משבת
 ויש ועוד שאין ראוי לומר אותה אלא פעם א' ביום ואפי' בזה שאנו מרמזין לין
 תפלת נעילה יש מקומות שאין אומרים אלא אשרי וקדיש ואין אומרים סדרא
 דקדוש אחר שאמרו אותה בחמלת המנוח' ויש ענינים בה' ליהוד' ולצבור כל
 דבר שהוא מרגש היידי אום' אותו וכל שחו' לטון הקדש השליה צבור אוסר
 וסימניך ב' סקרא וא' מרגום והיידי האומר אותה צריך שיאמר הפסוקים שהם
 בל' טון הקדש בגנון בקורא הפסוק עצמו ויוציאו סת' ויקראו בו ג' אנשים מפ'
 השכות הבאה ואעפי' שהשבו על באה עדין תקנו לקרות בפ' כדי להקריים
 ול' הודיע לעם ענין המרש' ועסוק כל אבה כפי דרכו ואחר וזרת סת' למקומו
 יתפללו חמלת מנחה ואם אתה אחד וכו' וכבר מירשתי' למעלה ענינו ויהיוור
 ש' התמלה ואפי' יאמר צדקתך ג' פעמים כג' פסוקים הא' צדקתך כהררי' א' וכו'
 וחב' וצדקתך אל'ים עד סרוס וכו' והג' צדקתך צדק לעולם ואילו ג' פסוקים הם
 בענין צדק הרין בל' טון נקי' על שמתו ג' ראשי ישראל בשעת מנחה בשב' והעקר
 שנתקן על משירת מרעה הא' צדקתך כהררי' אל' רמו על יוסף העה שהיה
 זכותו גדול והפליג' וצדקתו כהררי' אל' עם אחיו ועם כל בית אביו כדכתיב
 וכלכל יוסף וכו' ופסירתו מן העולם עשה רוש' לכל בית יש' לכן אנו מצדיקים
 עלינו את הרין ואומרים צדקתך כהררי' אל' כלומר צדקת צדוק תמימות' דרכיך
 עם כל בני העולם אמילו עם האנשים אשר הם בעיני העולם כהררי' אל' עכ'
 אתה מבקש מהם שממטיך כמו הקטן שבאנשים שאין אתה נושא פנים וצדיק
 ויש אתה אף אסונה ואין עול וענין תחום רבה כמו השמלה גדולה השמלה
 שבאנשים יאדם ובהמה תשיע' ח' כלומר כמו של ענין הרין אין אתה נוש' פני'
 כענין כך לענין התשיעה אתה משוח את כולם כא' גדול עם קטן חהוא אדם
 שהוא החשוב עם הכחשה שהוא קטן הערך תשיע' ח' הפסוק הכ' על מרעה'
 והן צדקתך אל'ים עד סרוס כלומר צדקתך דיניך ומשפטיך חיו אפי' עם גדול
 חבריות אשר עלה לפניך למרוס וישבשם מ' יוס' לומר בתורה ובוח' הענין
 גדולה עשית להכיר להיתך שכל העולם יאמרו להים מ' כמותך בכל העולם
 כאין ערך גדול כקטן אתה משוח את ואין אתה נושא פנים ובכין יראוך הכל'

תפלת השבת

זו

יואמר אין קדוש צה' צמני שמפירות מדק' עשה וחסם לכל ישראל אנו
 שפוקין עלינו את הדין * * * חג על דה' עתה אנו אמרים צדקתך צדק לעולם
 חרותך אמת להיות שדה' עשה מספוט צדקה לכל עמו אנו אוסר' להקב'ת
 צדקתך כלומר צדוק מספוטין חזו כולל לכל אמ' עס מי שהוא צדק לעולם
 צדקה שהיה עושה צדקה ומשפט עם הכל חרותך אמת כלומר מה שכתב
 צדורתך אמת כי אלה תמים בדרךך זאין אמת נושא פנים * * * ואם אדם הסיב
 ודכיו בעה' אמת משלם לו לע'ב אב' לא אמת עובר זה ספני זה חיה שנת
 צדודה הצור חס'ס מעולו כי כל דרכו משפט וגו' * * * אל אמונה לשלם לכל א'
 שעשה וזאין עול כלומר אינו מנכה העול מפני המעשה הטוב אלא שיהלם
 ס' האדם מהו משלם לו סכרו משלם שאין רצונו לעשות עול ולנכות לו
 שכרו ומסו' ששלשתן אלו עשו רושם במסירתן כאשר זכרנו ראו לו לכל
 ישראל להעלות אותם על לב בטעה הואת ולהצדקין שמים עלינו * * * ויאוי
 לבקל נפש האמת על'הם בשעה תואת ואע"פ שהא שבת שקשה סילוקן
 של צדיקים למני הבה מאד זכרא יקר בעיני ה' המוחל להסדין ולא לחנם
 ילקנו לזכר אלו חג' על צדק חדין אלא כדי להראות צער ואנחה כל אחד
 וצעמו וראיה לרבר שבימי שהם טל סמחה תקנו שלא לומר אותם כדי שלא
 להצער בענין' גם אה'ל שאין לקבוע למוד אחר תפלת מנחה בטבת מסו'
 חכם שמת צבטלין בית מדרשו וכ'א אב החכמה אב הנכוא סר'ע'ת סמת סראוי
 להאנח על ככה ואמ' כשבת אלא שלא יראה הענין לבני ביתו אלא בניו לבין
 עצמ' ויש מי שאוסר' לקבוע סעודה אחר המנחה בשבת כשקם זה לא שלא
 נהנו כן מפני כבוד השבת והחכם עינו בראשו שאע"פ שיקבע סעודה אחר
 המנחה שיהיה לבו נכנע רסנע מעט כאכילתו מפני זה * * * וכיוצא בכה' ילך
 לביתו ויסדר שולחנו לאכול סעודה ג' וסנה היא אחר תפלת המנחה כי תקנו
 ג' סעודות אחר ג' תפלות סעודת ליל שבת אחר תפלת ערבית וסעודת הבקר
 אחר תפלת שחרית וסעודת הערב אחר תפלת מנחה וכבר הפליגו חז"ל בשכר
 המקס' ג' סעודות בשבת שניצל ס' מורעניות סתבלי' משיח ומסלהמרת וגו'
 ומגן וסרינת של גהינם והביא מסוק רמיה לכל א' וא' ומענין ג' הצלות גדולות
 אלו אשר הנסיו' למקס' ג' סעודות בשבת כהיות דבר תלוי באכילת דגוף
 ובתאוותיו קו' למקס' חג' תפלות כראוי ולכין כס בכל א' כאשר ביארנו לסו'
 שבתות שנת רא' ש'ת שנת מתן תורה ושנת העתיד להיות שיהיה א' א' וסו'
 אוכ'ס למי שעוסק בתורה יח' שבת וכדברי שנת ותפלה ובענין צד'ת נפשו
 הענוסה אשר היא ענוסה מסלאכת וימי הסקשה ובשבת מיקר אותה ובענינה
 גדולה וסודר ושנתה היא שכר יהיה גדול בעה' ובנא מירות בעה' והקין קימת
 לו לע'ה עם היות כיסוד חג' סעודו מניסיות גדול בממד מאד וצריך כל אדם
 להשתדל עליהם ולעשות תבטיל מיות מתוקן ומתובל לכל א' ולהיות לו

שמחה וענין ציבור בפי עצמן ואין לעשות מצוה דרך עראי מצות אנשים
 מלמדה לאקיות עינים אוכלים מילות או צקות או כוונת להנצל מן העונש
 ולצאת מן החיוב למוד המצוה כוונת זאת אלא צריך לתקן מאכל ומסחה
 מיוחד לסעודה הזאת ולסדר שולחנם כראוי כאשר עשה בסעודת הבקר
 דמה גרעה זאת כזאת ואדרבא סעוד הערב יש לה מעלה רמה משא הסעודות
 וצריך לנהיג בה ענין ושמחה ומנוחה ול האריך בה מעט לכבוד השבת ולא
 יאמר אדם איך אשב לאכול בקנע ואני שבע מסעודת הבקר עד אשר אני
 קץ במאכל ובפשתה ואני יכול לאכול דבר היא דנוחנת לחת לות לונת
 ותרעומת על אשר לא כלכל דבריו במשפט ומלא בטנו כחמורים עד אשר
 לא הניח מקום לקיים מצוה והתחכם עיניו בראשו כשירשב לאכול בבקר אע"פ
 שיאכל וישתה כראוי אין הכוונה למלאת בטנו כי לא מנוחה וענין יקרא לזאת
 אלא אכור המאכל וחגוף גם המסר לנפש שלא יוכל לעמוד על עסוקו מדוכ
 שביעתו כדי לעסוק בתורה ובמצוה כאשר ביארנו אבל חזנין זהו שיאכל
 וישתה בשמחה ובטוב לבב מאכל טוב יפה מוטעם ומתוקן קל העיכול מעט
 הכמות ורב האיכות ובלבד שלא ימלא כרסו וישתה בג' כוסות של יין לשמח
 לבו הכל לפי מה שהוא אדם ויקום מתוך שמח אכילתו לקבוע למודו או יסן
 מעט לנחת ראשו ואצבריו ואח"כ ישב למוד נישא ונורתן בעומקת של הלכת
 בפי השגתו הכנת שכלו עד שיגיע זמן המנוחה ויחמלל תפלות בראוי ויפטר
 לשלם ויהקן מאכל שולחטו לאכול סעודה גויאכל אנתה כשסתה ובטוב לבב
 לקיסוקראת לשבת ענו ויסודך בדה זמן הראוי לו ודבר דברי תורה בתוך
 השולחן כאשר כתבנו ויכרך על מונו בכוס של יין ויפטר לשלם למודו או
 לבית הכנסת לסדר שירות וחסירות לנורא תהלות יתות הכל לפי הסקן ולפי
 חוסן ויש מי שמקדש על היין בסעודת ג' סנהגא דהיו אין לבטלו אבל לא
 שחויב לנהוג המנהג הזה כי אחר שכבר קדשנו על היין בסעודת שחרית הי
 לנוכח לכל היום כי מעט כיום ופעם כל ילח מסמיק וצריך להתחיל אותה
 מבקור יום כדי שיוכל לאכול בנחת ובמנוחה ולא שישדח עצמו עד סמוך
 לשקיעת החמה ואז יסדר השולחן במדידות ונכהלת לאכול כוונת פרת או
 מירות או מה שיהיה בתמון ובמרוצה כי אין זה כבוד השבת יום קדוש וגורא
 לתקן מאכלו ומסתיו בדרך זה הקריבוהו למחתך חרצן או הישא מנידאם
 היה בא לאדם אורת לא מיבעיא אם הוא חשוב ושר מן הגדולים אשר בארץ
 כי ודאי יתנגע עמו בכבוד גדול ככל ענינו ככל האש לא אמר אורת הדיוס מן
 ההדיוסים לא יעשה לו כן בדרך בתלת תמוז ויתר טוב לו שלא לאכול וכל
 זה אינו אלא למתכוין לכך ומניח עצמו לכתהילתה עד השעה דתוקפת אבל
 מי שדואוהיר בכך וקרד מקרה באונס שלא יכול לעשות את הראוי לו
 ודאי יעשה מצוה ואע"פ שתתית בתמוז ובמרוצת וצדקה יחשב לו ולא יבטל

איתת לגזרו ואין צריך להאריך בספור תיונא של סעודה אבל מסך השכר
 דגזול שהנשתיחו למקים ג סעודות משם גלמד גזול מעלה ועונש המכסלם
 ותו לא מדי: והתכס הדורש צריך שלא יאריך הרבה כדרישמו עד שלא ישאר
 זמן לג' סעודות כי אין מנטלין מצוה עוברת ממני דת' ועוד שיכול להתחיל
 לדרוש מבעוד יום כדי שלא יתאחר ואפילו אם תצאי לומר שהתחיל מבעוד
 יום אין להמשיך חדרש יותר מדאי ולתאחר אלא אדרבא ראו להתרו בעם
 שילכו לסעודה ג ולא יקלובת כי היא סן כבוד שנת וכל המקל בה ענשו רב
 וכל המקים אותה שכרו גדול וא' אנשים וא' נשים חייבין גדה יאחר שאכל
 סעודה ג אם עדין נשאר זמן מן היום יחזור ללכווד כל א' כפי הישגתו עד
 שיגיע זמן ללכת לב' הסמוך לשקיעת החמה יסתר ללכת לב' כדרכו בחול
 ואצל בשבת שצריך שיקרא האלפא ביתא ושאר הסומורים ונהגו לקרוא
 אותה ליל מש' ממני שכל עניניה תפלות ותחנונים להתחנן לפני הא' דדיכחו
 לעבודתו ותהיה תורתו אוסנתו ולא יצא סתחת ידו דבר שאינו מתוקן אלא
 כל מעשיו יחיו מכוונים אל האם והצדק ממני של סתור כל א' וא' עזא למלאכ'
 עבודתו לבקש את הפצווא אשר שיכלידי חטא הו' על זה אנו מקדיסין הפל'
 נסבקי' סאת אלד'נו על זאת שישמור אותנו ויחשיך אותנו מהטוא לו ויורנו
 הדרך הטובה והישרה שנלך בהו' עביר עינינו מדאורת שוא וידבקנו בתורתו
 ובעשיית מצותיו כאשר כתוב בה באריכו וראוי היה לבאר אותה בכל דקדוק'
 ופרטיה אלא שאין כאן פקוסם אבל כל א' שתהל לוכר אות' כי יוכח בה לבם
 דברים ולא יהיה סן המתאחרים לבא לבדה ולא יחוש בקריאת כי אין ראו'
 לתחביל בדברים אשר נהגו אותם הקרטונים וללה לומר אותה ויש בה תועל'
 לזוף ולנפש שכל אות מהם יש בה ח' מסוקי וכל א' יש לה סגולה בפני עצמה
 לתועיל לדבר סיוחד ואעפי' שאין בעל חנם מכיר בניסו עכף לא יפלט שלא
 יעיל והבעל שכל עוש' כל חשתדלותו וכל חכא מידו והמקיס ברחמינו יסמור
 בעד כרוב חסדיו אבל הסכל ומי שאין לו לב להשכיל אומר סה יזשיעני
 נח ומה יועיל זה סוה והכל דרכי אלהים חיים דת' וכו' לדבר יחבל לו וילא על
 ענין זה בלבד אני אומר אלא על פל' ענין וענין שרתקנו רל' או גאונים או
 אחרונים לתועלת רבים או יחיד ישתדל האדם עליו לעשות כל מאסצי' כחו
 ויכלתו לקים אותו ענין בין מתפילות בין מתחנונים בין מכל דבר שיחיה וילא
 יתגדל בעיניו לומר אני תודתי אוסנותי סה לי קם אלו הענינים כי לכל א' יש
 לו עכף וסגולה בפני עצמה סה שמועיל התפל' לא יועיל הלמוד ומה שיועיל
 חלמוד לא תועיל התפלה וסניהם כאחד סוכי סוערדך לאתו סוה וגם סות אל'
 מתן יוד' וכן הדן כשגזרו איזח תענית על איזה צרה שלא תנאי על הצבו'
 צריך כל אדם להיות נמנה עמהם ראשון לכל ענין בין להתאסף עמה לכנס
 או ערד בין לה תנות עמהם בתעני' שגורו בין להתפלל עמהם בכל התפלות

לא יאמר חתכם והדין לם אבשל לכור. להתענות ולהתמלל עמהם ורחל
נגוד נולם יתמללו הם ואני על מספרתי אעמוד עוסק בלסודי זה הפך
במעשי יותר ממעשיהם תליף לבעל גפש שאם בדברים האלה כי לא כל
העתים שנים הלמוד הוא טוב ויפתאין למעלה מסבו והוא הכל לא יכל
עתים ומנים שצריך להתעצב בתמלה נוסן תורדה לתור חסן תמלה לחוד
כשהו יש טוס צרה לרכי צריך לבקש להם ישוע מאת ה'ש בתמלו ובתחונ'ו
ויותר מוטל הרבך הנה לחכמים ולצדעים לעתור ולרצות שיבקשו רחמים על
עם ה' וכס' לזקני העסו שופטיו וצדקתם על חדור וצדיקין הם להיות למגי
העם לבקש מלפני ה' בתענית ובדמעה ברגה ותחנה עד שירחמו מן השמים
ואין להסל לעסוק בלמודם כא לפקח על עסקי רבים ואין לך מקוח גדול מזה
ואל יאמר להקטין עצמו מה אני מה חיי להתמלל על עצמי ובי' על אחרים
ובפרט על עם ה' ביו איגדה טענת ואין ראוי להמנע עצמו ממני כן בילא
הוגח שהוא אינו חשוב להתמלל הן אל בגיך לא ימאס וכיון שהוא מסרתך
עם הצבור עמך לא חשובתמלתו רקס וודאי העשה מידות ולא קוד אלא
שהוא יוכה לראות בנחמת צבור גדאמר בנססת העניות מא תר בוסן שיש'ו
שרויין בערז וז'רשא מהם באין כ' מלאכי השרת שמלין לו לאדם ומניחין
לו ודיהן על ראשו ואומרים מ זה שמי'רס מן הצמר אל יראה כנחמת צבור
ומי לנו גדול מסר'ת דאמרן שם נגמ' שציער עצמו עם הצבור שנאמר וידי
משה בדבים ויקחו אבן וישימו תחתיו וכי לא היה לו למשה בר א זכת א לא
כן אמר משה הוא'ל וישראל שרויין בעער אחיה עמהם בערז וכל דמטעך
עצמו עם הצבור וזכה ורואה כנחמת צבור עכ'כום ומי לנו גדול מיהודשל
עולם ית וית דכתיב ביה עמו אנכי בצרה כ' יכול בכל צרתם וכו' והוא אסוף
בויקים ואמרז'ל בכל מקום שגלו שכינה עמהם והאריכו בוד כספר הוודר
איש וכיתו באו וכובעמעה אין מקום להתנצל לפסור עצמו מצערן של צבור
כשום טענה ותואנה כלל ו ותקנו לומר אלמא ביתא והטו שירים כמ'ס סמני
שכשה שבת יוצא יש מקום למסר'גים לצאת במקומם אסר ונחאו להם
בנוקבא דיתא הומו רבא וכל א' וא יוצא לעשות מלאכתו אשר דאפקר עליהם
וכמעט עתה הם נגראים כמו שאמר ובוהר ועל זה אנו מברכין בורא מאובי
האש שכל דבר וענין נחקן לצורך תעול ואין שום דבר לבטלות ועל כ' שרות
להם להויק והוא יסן תורת הרשעים לנהיגם מן הסעם חוח ולזה בתחוננים
כתחנות ובתמלו לאל ית וית יצילנו מהם ומכיוצא בהן וישרנו מכל רע ומכל
צרה וצוקה ועל כן אין ראוי לאדם להמנע מלומר אותה ואתו בשיר'ים
וכתושבחות עד הלילה ויתמללו לתמלת ערבית כשא ימי החול ויבדיל באתח
חיון ואחר העמיד יאמר שצ'קריש עד לעילא ויאמר ויה' גועם וכי'רסכ כסתר
עלין וכי'ונתקן לומר מוסור זה משום שהוא נקרא שיר של פגעי' והוא נאמר
על כל

על כל דבר של פחד ואימת מקטרגין ומשום הטעם שנקרגו שבמוצאי שבת
 ניתן הבית למקטרגין לצאת מסקומם לעשו מלאכתן אנו מתפללין שיצילו
 מהם ולא יקטרו עלינו ולא ישלשו בנו. וכנפלין פסוק של אודר ימים
 אשביעוהו כדי להשלים התיבתו והם קכ"ח יבנות עם פסוק ויהי נועם
 וכפל פסוק אחרון ועולין כליצין עם התיבות לומר שחשוב מומר זה להגין
 בעת צרה מכל כליצין ולכן אומרי כשטובב אדם על קטנתו ויש גורגין לומר
 מ'ושב בסתר עליון עד כי אתה ה' סתיתם ס תיבות ככנין ס גבורים שיש
 בפסוק הנה מסתו של שלמה וכולם צתווי חרב וס אותיות שיש בפסוקים
 יברך יא' ישא ו. ואח' יאמר סררא וקדושה ונהגו לומר אורנו כיסר גד
 להתעכב בענין שיתאזרו מפני כך רשעים של גדיגס מלהגור לדיגס ובוד
 מרחמים עליהם שאיגס חוזרים עד שיצמרו כנסי' אחרון אחרון של ישראל
 לומר סררא וקדושה וכל המתעכב משובח מפני זה ומתברך מפי' של רשע'
 זכוסה שנהגו לומר בקדושה וובא לציון במש' הוא מפני להרע עכב על הענין
 איורגו: עוד ראטר לתת טעם מפני שרשעים של גדיגס מצדיקין עליהם
 את הדין כשארזל בפסוק עוברי בעסק הכנא מעין ישיחו וגם ברכות יעשה
 מורה כראית שבת וענין הקדושה הוא קבלת עול מלכותו יש באורא סדר
 פסוק והוא רחום שכרפללין לאל' י' שיכפר עון ולא ישתחית וכן אמתנו
 מתפללין עליהם שיקל מעליהם עול הכבוד לא יעיר כל חמתו: עוד אפשר
 לומר טעם אחר למה מקנו לומר סדר קדושה בס' שסוס כיון דצריגין אנו
 להכדיל בין קדש לחול משום קדושת שבת לחול אנו אומרים סדר קדושה
 להכדיל בין קדושת אלינו וית' ל' שא קדושות משום שהסומדל וסומד' ש
 סג עולם עולם השפל עולם הגלגלים עולם המלצ' יוספני זה אנו אומרי'
 מעי' קדוש לבין אל הענין הנה ומפני שקדושת שבת תסוד' מסאר קדוש' א'
 לא נתכן אלא אחר קדושת שבת לבד והוא טעם מס' קאת בסברא כוננת
 ואע' דסגור' על הכוסבם' ש' צריך להגדיל בתפלה שנתחלה קבעה בתפלה
 בכרבת תונן הרעת שסרנוד דעת הגדום כמתן וככדיל בין קדש לחול ובין
 שהור' לסמא וראוי להגיה התקנה הא להכדיל בתפלה אע' שתקנו אח' להכדיל
 על הכוס משום שיש לנו תועלת בהגדלת התפלה שאם יעשה אדם אידות
 שלאקב בתתכוין או שלא בתתכוין קודם שיכדיל על הכוס לא יהיה כדו עין
 אשר תסא ביון שככר הכדיל בתפלה הותר ל' בדיעבד אם יעשה איוו מלאכת
 ונסא משתכר בכך ל' כך הניחו התקנה הא במקוה אף כי עקר ההכדיל
 היא לאוסרה על הכוס: ואין ראוי לאכול ולשתות ולעשות מלאכה קודם
 שיכדיל על הכוס שהיא קבועה בר' ברכות וכד' מי' הכדלות - הברכה הא הם
 על היין גם היואין מכדילין אלא על היין ולא בתפלה בשכר אם לא היה סדר
 מריצת שכר הורגלו כל אנשי המדינה כו' וטעם למת קבעות על היין שבת

יהיה מלתא דקביעותא להראות לנו צורך הענין וקביעותו וכן ארלו ג' מנוחלי
 זעזע ואימה הוא המכריל על היין במוצאי שבתות - הב' על הבטמים ואעג
 דבשמי' ומאור לא שייכי לכוס כי אפי' בלא כוס יכול לאסר אמה כיון דאפשר
 לשלשלים על הכוס ולהדר הענין עכדינן ושפיר דמי: וענין הבטמים במש
 משו' שצריכין אנו לדאג מיציאת שבת מאותה נפש יתרה שחיתת בנו ונאבדה
 מסנו כשארלו וינמש וינמש ובמה יודע דבר דאגתו ואנחתו בבקש דבר להשיב
 את נפשו וחם הבטמים כי מ' שנמשו קצרה ורוחו צרחה מתור אחריה להשיבם
 אלי' ונהגו לחור אחר הדם כמו שמצינו בגמרא ב' בדי הדם להכדלה א' כנגד
 זכור וא' כנגד שמוך וישמן המדקקים שנוהגים בג' ולחור אחר משולשים כיון
 שמצינו שנבחרו למצו הלולב ואי אפשר לחור אחריה עדיף טפי ונמצא נוטל
 זכות אכזר בידו וכן יהיה כוננו ויזמין אותם מעש במקום מיוחד ליהדם
 להכדלה וחומה מלתא היא וכן שמעתי מפי מקובל טראה בספר א' ישן
 וקדסון מאד על ענין ג' בדי הדם להכדלה משולשים וליהדם במקום א' והוא הדין
 צות זרין וגשכר אקריומי שא' לו בהכי לא דהמסידוד הכל לפי הכוונה: הג'
 ברכת מאורי האש וכבר הביאו בוהר טעם למה נרקנה ברכה זו במש' וכבר
 זכרנו קצת ממנו למעלה משום שכשהשבת נכנס כל המקטרגין וכל עושי
 דשעה נאספים ונחכאים בנוקבא דתחומא רבא ואחר יציאת השבת יוצאים
 כל א' למקום מקירתו אשר חופקד שם כי הכל נברא לצורך העולם והנהגתו
 וסמני זה אנו מברכין לערת כזאת בורא מאורי האש והוא לרמוז על כחות
 חסומא שהרי הם כמו שנבראו עתה: עוד אפשר לתת טעם קרוב לזה והוא
 על חזרת רשעים לגהנום ומאורי האש הם כחות הדין המסירין את הרשעים
 והו' כמו צדק הדין שכל פעולותיו ית' צדק ואמ' גם כענין הבטת הצמורני'
 פירשו בוהר על הענין הנזכר שהם כחות הדין והקליפות שהם מכווץ שהם
 מאורי האש שזכרנו ולכן אין להביט מצד מניס אלא מצד אחרים לכד ונהגו
 לכוף הגודל תחת האצבעות מכפנים וכופים ראשי האצבעות למטה ודכל
 משום שלא יתגלה מנימיות האצבעות משום הענין הנו וחמסכיל יבין וזל ענין
 תפישט ענין הסאור הוא לברך לאל'ינו ית' על האור אשר ברא לתועלת
 האדם ולהנאתו והנה כל השבת לא חותר לנו ליגע כאור לא להקיער ולא
 לכבו' עתה אנו רואים בעצמנו הנא האור כמה היא גדולה ומביטי' אנו להנחין
 במה של מנינו להכיר ולהכיר בהנאת האור בין דהכשר ובין דהצפרנים וכן
 אמרו אין מברכין על הנר עד שיאוחו לאורו ובהו' שהאש נברא במוצאי שבת
 כחלא אנו מברכין בורא מאורי האש ומברכין בין על אור שבת בין על אור
 שלא שבת ואפי' על האור תיוצא מן העצים ומן האבנים משכ' במוצאי זה מן
 חטעם הנזכר ו הכרחה חכ' היא החכמה עצמה והיא המכריל בין קדש לחול
 יש כה ד' מני' הכדלה בין קדש לחול בין אור לתשך בין ישוכו בין יום השביעי
 לשבת

לששת לששת ימי המעשה וכולם ענין גדול בענין האמונה וההבדלה הא'
 בין קדש לחול וכן הוא אוסר להבדיל בין קדש לחול והוא שצריך האדם
 שלא יערב הענינים והאמונות אלא יבדיל בין זה לזה וידע ויכיר שאלו
 יתוית ברא בעולמו דבר והפכו ברא קדש וכרא גם חול ברא סמא וכרא סתור
 כיגם זה זה לעומת זה עשה האל'ים יתוית והכל היה לצורך העולם ולתקונו
 ועם היות שהכל צורך העולם אין הענינים שונים ודומים זה לזה חלילה לכהא
 מי יתן סתור סמא לא אחר והאדם צריך שלא יכשל בזה תו אלא שיבדיל
 ויפריש בין הקדש ובין החול כהבדל האור מן החשך וכן בין הסמא ובין
 הסתור והוא מצות עשה רבה וגדולה אשר היא מנת יקרת משרשי התורה
 ועקריתה והמערב זה לזה ואינו מסדק עונש רב ומחריב את העולמות וקוצץ
 בנשיות חו היא ההבדלה הראשונה טאנו מוכיחין וה' היא להבדיל בין אור
 לחשך והיא קבוצה לא וכן הוא אוסר רבדל אל'ים בין וכו' ואריך
 שידע האדם כי שמירת התורה והיעסק בה בקיום מצותיה נקרא
 אור וכהא כיגר מצודה ורזורה אור וכהא וארח צדיקים כאור וכו' משיגם
 שהם משתדלים בעסק התורה המצות וקיים אבל דרך רשעים ותווא עשיית
 העברות וביטול הדת וחקיה הרי היא באשלה וכן ורשעים כחשך ידמו וצריך
 האדם להבדיל כשכלו הודך בין זה לזה ולבחור הטוב ולכאוס ברע כמו שכתב
 ובתורה בחיים: ועד חשכו והוא הטוב הצפון לצדיקים נקרא אור כמ' ור'
 אלהים את האור כי סוכרמה את האור שהוא טוב ונגזנו לצדיקים לע'ה וכהא
 בית יעקב לכו וגלכה באור ה' והוא רומול' ענינים לכו באור ה' והיא עסק
 התורה והמצוה ולכו באור ה' שנוכה לע'ה שכולו אור: והפך מזה הגהינם
 נקרא חשך וצלמות שנאמר גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע: ההבדלה
 הג' בין יש' לע' והו שצרי' האר' שיכיר שלמותו שהו מעם סגולה מהאל'ות
 ות' כמ' והיינם ליסגולה מכל העמים והשית חשק בנו מכל ע' לשון ילא
 יאמר האדם במיעוט שכלו והשגרתו מקרה א' לצדיק ולרשע לטוב ולחשך
 ליש' ולמה כמו וכו' מות זה והו ענין קרוב לשאר ההבדלו שלא יערבזה בוח
 ויכיר וידע באמיתות ובנאמנות שלמת שאין חלק עם השר' כלל ועקר ויתרון
 זה מזה כיתרון האר' מן החשך נשמתו של ישראל חלק אלוה סספל והוא נקד'
 בן כבוד למכה כללות האומה כמ' בני כבוד ישר וכל א' כפני עצמו נקד'
 שזא ננים אתם לה אל'ים ולם הצדיקים אלא אפי' הפושעים והמורדי' כמ' ש'
 שובו ננים שוכבי' וזאם נגוד עליהם מיתה טופס שיתחדשו לטוב ויחל'ו כי
 כמ' וקיי'ת יחל'פו כח: אבל מה נשמתם מכת הוומא ומסטרמא אחרת ותם
 נקרא' ור'סונד'ס ועושי' רשעה ותקותם מפח נמש ועליהם נאם אחרית ג'ים
 מרבר' צה וערבה מתים כל ית'ורפאים כל יקומו לעצבה ישכנו: ובענין
 חתגבר' הואת יצא האדם להכיר את נראויו ולעבוד עבודתו מלב ומנ' כאש
 ראו

ויחזיקו כן להביא שתייה בכבודו ויעור מסתם ויחזיקו ויהיו המנוח וילכו
 ההבדלה זה בקיום השאי יעזבו ויהי ענין סעודין האוס להאמין אמנם שלם
 צחוחש הקולט ושהוא יהיה ברא את עולמו וימים הפעשה ובימים השביעי
 שבא זינפשו יש הגדל גדול ביניהם כהבדל האור מן החושך וזהו כיור האדם
 ידע סוד מעלת השבת ושמור אורתו כראוי ויזכר לנו עם הולכך בהיכלו :
 והוא ענין קרוב להבדלות האחרות למי שדעו והשכיל ועמד בסוד ה' והנה
 ל' ברכות אל צריך לאמר בכונה גדולה הולכות בענין ההבדלה כאשר כתבנו
 ולהאמין בהם אמנות שלם כיון כל האדם וקודם שאומרים ההבדלה נהגו
 לומר אליהו הנביא ג' פעמי והטעם דאיתא בגמ' עירובין אין בך בא לא כע' ש'
 ולא בערבי' מסוס שלא להטריח את הנריות שכולם עמוק בצרכי שכר
 וצרכי א' ואצל בשבתו עצמן וביששכל העם בנחת ואין לבלבל אותם אבל
 אחר שעבר חשבת הדי הוא זמן שיבא ומוכרין אנו אליהו שהוא המכשר
 שיבא אומר קודם בן דורו אנו מהגל ליבול אלא לנו א' ש' שלח אותו בסהרד
 לצדות אותנו מן הגלות הזה עם מבר' ואת' למה אין אנו מוכרין אתי כמובא
 א' אחר שהוא זמן שיבא דאינו צריך להוכיחו כל ימי השבוע אחר שהזכרנו
 אותו בתחלת השבוע ומתפללין עליו שיבא לכל אותו שבוע ולכן אצל הוכיח
 לא מעם א' בשבוע בתחלת השבוע וראו לאומרו על הכוס שבוכו המצוה וכו'
 אותנו אל לנו ישלח לנו אליהו ומשחנו ומוכרין אותו ג' פעמים להראות כי
 מצדת לבנו אנו קוראי אותו מעם אחר מעם שבא יבא ולא יאחר עור אמש'
 לומר שאנו משלשין קריאתו לזכור זכורת אבודינו ה' א' ויש מי שספדר
 קריאתו על סדר אלמא בהא והיא ואתאיש אשר קנא לשם הא והוא שאמר
 קנא קנאתי וכו' בזמן אחאב יוגם לאומר מינתם זה אליהו טכנ' כמעשה זמרי
 דכתיב אשר קנא לאלהיו אישבושר שלום על ידי קותיאל הוא אשה שנא לר'
 ע' משה ששמו יקותיאל ונתכשר הנני נותן לו את כריתו שלום איש וכפר
 על בני ישראל והוא מעשה זמרי שנא בו וכפר על בני ישראל ששעצה הסגפח
 ע' דכתיב ויעמוד מינתם ופלל ותעצר הסגפח עורא פסד לומר שנאמ' על
 אשר עשה בגלגל כמור שנא ויהי כעלות הסנה ה' וינא אליהו וכו' ובאותה ה' טה
 כפר על בני ישראל שחזרו לעבודת האל ומשכנידיהם מן העל' אה' אה' אה'
 צ' אעם בך איש דורות' כ' ראו עיני הארץ ימים הראה והוא היה פנחס בן
 אלעזר שראת בכבוד' א' טכנים במדבר וד' דגלים איש הנקרא בעל סוד
 צ' סימני' זה בענין אחיה בן אחאב כששלח לדרוש נבעל ונזכר אל' עקרון
 וחורלו חמלאכים ואמר לו איש עליה לקראתנו ודב' לנו המבלי אין אל'ם
 צ' ש' וכו' אמר להם מה שמפסו האי שאמר לו איש בעל סוד ואחר עור אחר
 במתני' וכו' איש ועף על עובדי המנים הם עובדי החמה לשם ע' והם אחאב
 וחכריו שלא הניח תל בכל ארץ יש' שלא נתן עלי' ע' ועכ' אמר שלא נסע

המטרולא נתקיים דבר משח ואיך יתקיימו דברי יחושע תלמידו בענין יריחו
 אשר בנה תימל בית האלי וכשמוע הדברים האלה נתכעס וזעף וחש ונשבע
 בל מהר והוציא שבעה ספיותי האלדי ישר וכו' אמר יהיה חשנים האלה של
 וסטר וכו' ואעפ' שאני תלמיד תלמידו נראה דבר מייקום וכן היה שנעצר
 העולם ג' שנים כמו שנא ודבר ה' היה אל אליהו בשנה ה' לך הראה אל אחאב
 וכו' והנה בענין הזה ג' בתים זעף על עובדי חשנים חש ונשבע מחיות גשמי
 מעונים כל ומטר עצר ג' שנים אה וכו' ואעפ' דסל לא מעצר הריאסרו בנס טל
 דברכה לא ירד ו אישיצא למצוא לנפשו נחת כטנא לו לך זמנית לך נוסתרת
 כנחל כרית ואומר ויעש כדבר הוישכ בנחל ברית כל כלוהו העורבים ולא סת
 לשחת וכן הוא אווה העורבים מביאים לו לחם ובשר וכו' איש למענו נתכרכנ
 כד וצמחת זה בענין האלמנה אשר היתה מקוששת עצים ושאל לה פת לחם
 ותאמר ה' האם יש לי מעוג וכו' ואמר אליה אל תראי באי עשי וכו' כי כתאמר
 זה כד הקמת לא תכלה ואמחת חססן לא תחסר וכן חיח אה וכו' איש מוסרין
 הקשינו עם כמחים זה תנוסח ראיתי והענין הוא על אותו שר חשי' ותמישו
 זה ששלה אתו ויתו לחביא את אליהו וכרע על ברכיו וירחוק אליו חיקר נא
 נפשי ונפש חמישים אלה עברך בעיניך וקס ירד אל הסלך על אלה נאמר
 מוסרו לו לשון מוסר שלקחו מוס' סן הקורמים לחם ונכנע לכנס והקשינו דברי
 אליהו בתיותם כמחים ותמחים על אותו ענין איש נענח באש משמי' ובחיים
 הוא הדבר אשר דברנו שירדה אש סן חסמים ואכלה את שני שרי
 חסמי' ותמסיתח איש סמו אחריה הוא האלהים הוא בימי אחאב ושם נענח
 באש ואסרו הה' דתי' וירא כל העס ויפלן על פניהם ויאסרו ה' הוא האלים
 וכו' אה וכו' איש עתיד להשתלח מסמי ערבות איש פקיד על כל בשורות
 טובות וכהא הנה אנבי שולח לכס את אה וכו' ואוס' סה נאוו על החרים רגלי
 מבשר ואו' ולירושלם מבשר אתן והוא אליהו שהוא בא יום א קוד בא בן דוד
 כדאי' בעירובין פקיד על כל בשורות טובות וכן איתא בגמרא בכסה מקוסות
 איתא אליהו וכו' שהוא מבשר טוב על כל דבר וענין ובמטר לא צרכי רבים איש
 ציר נאסן להשיב לב בניס על אכורתי הוא הרכר אשר דברת שכן כת' באורתי
 מסוק והשיב לב אבות על בניס ולב בניס על אבתם אלא שכלל הענין כמלך
 שונח להשלים התרו אה וכו' איש קרא קנא קנאתי לשם האל בתמארה הוא
 אשר נאמר בהר חורב מה לך מה אליהו ויאמר קנא קנאתי וכו' ואמר אל קנא
 במעוה זמרי קנאתי עתה כי עזבו בריתך וכו' איש רכב על סוסי' אשכס ערה ו
 הוא דתי' והנה רכב אש וסוסי' אשו ומידו בין שנייה ויעל אליהו במערה
 חסמים ואיש שלם טעס טעס מית' וקבור הוא אשר דברנו שלא מת כדרך שאר
 האנשים אלא שנלקח בגיף ונפש ונתלבש במערה ויעל השמים ו אה וכו'
 איש חסבי על סמו נקרא שנא ויאמר אליהו התשכי מתו שכי גלעד ונסקים

אחר הוא אדם אליהו התשני הוא הנח ניתוסף שם תשני על שמו המיוחד לו
 שהוא אליהו וזאת שר לתת טעם לענין למדן נקרא תשני מלשון ירושלב
 שנת' שב בעת' מכל אנט' דרו' שכל העולם נקר גרי' מש' שחם היו כאן וסחר
 בקבוצ' יס'ה על הארץ אבל א'הו יכולי לקרא אותו תושב' שוש' שנעש תוש'
 והתוסף פירושו הטעם בתעניות מרק' שח' הסת שבי גלעד הקדומים בעיר
 ולח' מן האסמוף וכו' והוא יחסו מעלה לו ולא טעם מיתה וקבורה כשאר
 הוה' והוא הטעם עצמו שאמר הכתוב בתושבי גלעד שאין שום א מן האחר'
 נקר' תושב כמו אליהו שנת' שב זמן רב וארוך מכולם וז' תצליחנו על ידו בתור'
 לא אסר' איש משום שכבר נגמר האלמא ב'תאווינו אלא גמר ענין שאנו'
 מתפללין לאל' ו' שעל ידו תהיה הצלחת למוד תורתנו משו' שבמגע ידו הכל
 מוצלח כמו שמצינו בכמה מקומות כי במקום שרוח קדושתו תופיע הצלחה
 גדולה וזוהי כרע עצומה תמצא ואין טע' שכחה וזכ' שמעתי שכל המוכיר שמו
 נב' פעמי' צליח בלמודו והוא כמנין אליהו וכן יש מר' קרקים שעושים מוכירין
 שמו פעם אחר פעם נב' פעמים במש' תשמיענו מפי' בשורה טובה כמה הרהר'
 שהוא המבשר טוב בכל הענינים כאשר אסרנו ובפרט בענין הישועה שנא'
 עליו מבשר טוב ממסיע ישועה' תוציאנו מפלה לאורח היא תמלה לאל' וז'
 שיוציאנו למענו מפלרת גלותינו לאור ועכפ' יהיה ע' אליהו זל' אה' וכו' ו'
 אשרי מי שראה פניו בחלום שודאי ראייתו הוא לטוב ולבשורה טובה' אשרי
 מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום שמי שנתן לו שלום לא יהיה והוא דחוי'
 לו שלום וכיון ש'הו שליח ההשגחה מלמעלה הרי הוא כמי שניתן לו שלום
 מן השמים וכש' אם אליהו נתן לו שלום תמלה שהיא מעלה גדולה ויתרה עד
 סארי' הברך את עמו בשלום הוא גמר הענין בשלום שאין לך כלי' סחוק ברכה'
 אלא השלום והוא כולל כל הברכות א'ה וכו' ככתוב הנה אנכי שולח לכם וכו'
 סכאן ואילך כל א' סוסיף כפי' כחו' ונהגו השומעים לכפול א'ה וכו' ואפשר
 שהטעם משום שהוא תמלה והתחנה לשי' על ענין הישועה צריך שכולנו כא'
 בקרא בלב א'ה ולואי שיעיל לנו' עוד אפשר דכיון דהזכרת שם אליהו הוא
 ס' והצלחה כאשר זכרנו ויש מר' קרקין על ענין שמו לכן המכביל אוס' אותו
 ג' פעמי' וחשומע חוזר להוכירו ג' ובין כך ובין כך ישלם המנין וכש' מברך ב'ת
 צריך שיהיה כוס היין בימינו וכן בכל שאר הדברים אשר האדם מברך עליהם
 צריך שיהיה ביד ימינו ואחר שברך ב'ת יחליף היין מן היין שמאל ויקח
 ההרס בימינו ויברך עליו בע' ואח' כיתן אותו לשומעים להריח או ית' אותו
 לפניו ויברך ב'ת ויראה הצפרנים עם אחר' הידים לנגד עיניו ואח' יקבל
 הכנס אשר ביד שמאלו לימינו ויברך ה' בכל' וכו' וישתה שיעור רוב רביעית ויש
 נוהגין שהפכריל שיתה כל הכוס ואינו נוהג' כסנו לאנשי הבית שלא יביאו
 ליד' הכדלו והפרש ולא שמעתי בו טעם אלב' שראיתי נוהגין ככה לאחרים
 ואולי

האולי יש איזה סוד בענין ומנהגן של ישראל תורה היא והנהגת אינו כפי סיד
 שכיון שהוא שותה מספיק לכלים ואח"כ נוהגין לקרוא פ' של ברכה כמו ביתן
 לך ויכול המוסף הרי זה משוכת מפי שתחלת השבוע צריך להראות עניני
 טובה וברכה וסימנא מלתא היא ויש נוהגין לקרוא פסוק קטרת והוא זכ
 סי' הצלחה והרוחה וסי' עושר כמו שמצינו במשנה חדשי לקטרת באו והמיסו
 ומי שהקטיר פעם לא היה מקטיר במשום שכולם יזכו לאותה הצלחה ויזכו
 לעשר והצלחה בקריאתו ואחר שהשלים סדרו יאמר פומון את והוא מענין
 ביאת משיחנו או מענין מבדיל בין קדש לחול והוא ענין שמחת ללילות ארת
 השבת וכן בכניסת שבת צריך זכ פומון של שמחה כדי לקבל אותה בשמחה
 ככל ואח"כ יקרא הפרש של השבוע הנאה והוא מנהג טוב ומה לקרוא אותה
 ויקרא מעט נביאים וכתובים כי בהתחלת השבוע יפה לו להתחיל בגאון תורה
 נביאים וכתובים ומובטח לו שיצליח בלמדו כל השבוע גם במעשה ידיו כפי
 בגם כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין והוא כתוב בתורה שני נביאי' משולש
 בכתובים ואם יעלה בידו לעסוק מעט כמשנה מעט בנסרא כשה יפה לו וכבר
 אמרנו למעלה דבכל יום צריך האדם להשתדל בכך לקרוא תנ"ך ומשנה וסדר
 כל א' כפי ערכו וכפי השגתו ואח"כ יעסוק במלאכתו ובעניניו וכן אמרנו
 בעצמו בכל יום ויום והחכם עיניו בראשו להקן כל עניניו כולם ולסדר אותם
 על התורה והמציאה ולכלכל דבריו במשפט יותר ויתר ממה שכתבתי וכל מהג
 וענין שתופס בו אין ראוי לו לבטלו על שום דבר כי הוא עשרת תפארת על
 דאשו להקן עליו בעה"ז ובעה"ב ואם נהג עצמו בסדר טובה ואח"כ כיטל אותה הו
 הוא עוסד עליו לשכים בעיניו ויותר טוב היה לו שלא לחזק בה כדי להתרמו'
 מסנה וכ"הא התרפית ביום צרה צר כחכה ואין יום צרה כדין של גיהנם וכיום
 הרין הגדול אשר עתיד ליתן דין וחשבון וכשם שהוא רפה עצמו בעה"ז כך
 מתרפה חכם ממנו בעת צרה וכל המחזיק בכל דבר וענין של קדושה בעה"ז
 מחזיקי אותו לעה שלא יפול ביד מבקשי רעתו וכיכול מחזיק ביד הרין עצמו
 ונותן לו כח לעשות כרצונו וכ"הא או יחזק נמעתי עשה שלום לי שלום עשה
 לי וכל הענין הוא לרמוז הב עולמות כי בעה"ז כשיש איזה סקטרג עליו נותן
 יד וזכ ביד הרין לראש עליו וכל עולתה קצצה מיה ואין פוצה מה ומצמצף
 והיטע שלום בעולם שאין סהר מתוחה עליו וכן לעה ליום הרין וליום החשבון
 מחפץ עליו להציל לו מרעתו והכל שלום אחר שבארנו סדר השבוע וימי
 הסע שהיום השבת ראוי לרבר בעניני המועדות וימים משוני שיש בתוך השבת
 אדן יתנהג האדם בכל אחד מהם שלא יבא לידי חסא ולא לידי עבירה ונתחיל
 בראשון שהוא תג השבת והוא מן המועדות חמורים שיש לנו שצריך הרבה
 מאד לרקק בעניניו ולעשות אותו כפי תיו וכתקתיו ראשונה ביעור חפץ
 אור ליד בורקין את חתם וכו' וצריך האדם להיות זריז להפיר על כח שלא

יתעצל ויתעכב בשום ענין כי אפי' לקבוע למד לא התירו שמא ימשך אלא
 אחר שהתפלל ערבית ליל ל' בניסן יצא ויהיה לו נר קנן של טעודה מוכן
 ומזוהן לבדוק בו בחורין ובסדקין וידליק אותה בכניסתו לביתו ואח"כ יברך אק
 ב' ע"ב ויפנה עצמו מכל עסקיו ויתן לבו ומתשבתו בבדיקתו ויבדוק בכל מקו'
 אשר אפשר שנתנו בו חמץ או בקבע או בערא' ואפי' היא חשטא רחוקה מעט
 לא יסנע עצמו מלבדוק מפני כך כי חומרת החמץ בימים חלה גדולה עד מאד
 מכל אסורין שנתורה סתלב ודם נבלה וטרפה וסמני זה צריך לחוש הדברה
 מאד על בדיקתו ועל ביעורו וע"כ אין להניח שום אמן הכית לבדוק לא נשים
 ולא עבדים ואצל קטנים מפני שדעתן קלה ויקלו בענין ולא יתשו כאשר
 ראוי לחוש לא די בה הוא בעצמו ובכבודו יקום בזיוותו ובאזירות חיל לחמש
 ולבדוק בחורין ובסדקין ובכל מקום וסקום שהם ברשותו בתים וחדרים ובית
 תבשיל ואוצרות יין ושמן כל מקום שיש חשש כמו שבארנו ויקח עמו כלי א'
 שישים בו כל החמץ שימצא כי היא מצוה ליתרו בפני עצמו ולא יתערב באח'
 כדי שישרוף אותו כדין וכדת גם יקח עמו סכין וכיוצא שיהיה ארוך מעט שאם
 ימצא איזה חמץ בחורין עמוקים לחטט בו אחריו ולהוציא משם • ולא יאמר
 אדם הרי הנשים ובני הבית ככדו הכל יום ג' בניסן ולא נשאר מקום שלא
 פנומה צורך לבדיקה זו כי לא אמצא דבר אפ"ה לא יסמוך על כ"א אע"פ שנ'
 שאמת הדבר שברקו חמשו הכל המצוה מוטלת עליה לילה הזה והיא מצוה
 פד"ס לבדוק הכל כתחלה כאלו לא נעשה דבר • ואחר שבידך עכ"ת אין לו
 לדבר ולהסית דעתו עד שיגמור הבדיקה ואח"כ יצוה את ביתו שלא יתנו שום
 חמץ בשום מקום סן הבית אלא החמץ שיש להם לאכול אותו הלילה והמותרו
 יקשרנו בסמפת וכשרוצ' לאכול יתירו אותו ואח"כ יחזרו ויקשרו אותו עד
 הבקר שיאכלו השאר ומה שישאר אחר האכילה תכף ומיד עם החמץ שקבץ
 בשעת בדיקה ישרוף אותו באש אם אפשר לו ואע"פ שענין בדיקת חמץ זו
 זשריפתה מצוה עשה אלה הכונה לדבר אחר גדול ממנו והוא לבער החמץ
 המסתין לבות בני אדם והוא הצהר אשר הוא שאור שבעיסה שגופו של אד'
 הוא כסועיסה מגולגלת כדברים רבים ויש בו רמ"ח אברים ויצהר הניתן בנוף
 האדם בחמץ ורצון הטי"ת הוא להם כמו שאור אלא שיש חכמה באברים מכת
 הנשמה הטהורה שניתנה באדם שאם לא ירצה להתחמץ בכת השאור לא
 יחמיצו אלא נקרא שאור לפי האמת שכל האברים קרוכים אליו וסרים אל
 מסמעתו והוא סלך וקבוט ועל כן מי שהוא בעל נפש צריך למקוח עניו
 בענין החמץ הזה שלא יתחמץ בו שאחר שיתחמץ הוא קשה להתחזירו מצה
 באשר היה ובעל שכל א"צ להסתין עד ע"פ לענין על דבר זה אלא בכל יום
 זיום מרדכי מתהלך לדעת את שלום אסתר היא הנמש העומה הגסתר נתך
 ענין נתונה ביד זרים אכזרים וצריך לידע ככל יום את שלומה ומה יעשה בדה
 אבל

אכל מי שהוא ישן ותרדמת אלהים נמלה עליו ואינו הישש על נפשו להיכיר את שלומה המרחם על הבריות ית צונו בזאת המצוה של ברוכותך זה יהי דה אופן וענין לגרדם לתפש אחר מעשיו ויאמר מה ענין ביעור החמץ הודת כל השננו אנו צריכין אליו ורודמ' אחריו ועכשיו לתפש אחריו ולררוף כמי שרודף אחר אויב להשמידו ולהכחידו ולבערו מן העולם הלא דבר הוא ומתוך כך יתן אל לבו להתעורר או אחרים יגידו לו הענין : החמץ הוא יצ"ה שהוא חבוץ ומגוס וכן חמץ נג' מ'ג'מה ותוא הסהמ'ץ את האדם ובכריד אותו מעבוד א"ריו או וצריך האדם שיתגבר עליו תלא יניחנו לשלום עליו מכל וכל אלא לצורך הסוכרה ולטארה ענינים יחפש אחריו לרחק אותו מעליו ולא יתנהה סמנו כי הוא אסור בהנאה מן שאינו המדח ואלת' למה התירו כל השנה וביעור אותו ז' ימים בלבד ואדרבא הפך היה ראוי לעשות ליהנו בו זמן מועט והשת' לחחק אותו ולבערו . ואת' אינה קושיא כי הלוג' שיוכל האדם להנצל מסנהה המעש כי בכל הע' יתגלע ואין לך מצוה שהוא אינו לוח' ועושה כל הנאמרו למנוע אותה מיד העושה והיא עצמה כוננת הבורא או כדי להרכות לו שמד ונסול טוב על פועל ידיו ומפני שהוא צורך הכריאה בכל דבר וענין אין דאמי לבטלו ככאכל רמזו ולבעל נפש ולבעל שכל לבער אותו והמסכיל יביד ויעשה השתדלותו כאשר דאמי לו . ואחר שכל להברק חמץ בכל מקו' שידו סגעת לאור הנר בין וכשורה צריך שיבטל אותו חמץ הנשאר ברשותו מה שלא ראה ומה שלא נקר ויאמר כל חמירא דאיכא ברשותי דלא חותיתיה ודל' ביערתיה להוי בטיל וחשיב כעפרא דארעא . והענין הוא שהביקד' כלא במחל אינו מועיל שאם ישאר איוה דב' ברשותי ולא ביטל איתו הרי הוא שלו ועובר עליו על כל יראה וכל ימצא ועיקר סך דתתה הוא הביטול שכהא השכיח והאין השבתה אלא בלב אלא שחז' תקנו לבדוק ולחפש אחריו כדי שלא יבא לידי תקלה אחר שהוא מדגל ברכת השנה ואכה עיקר הוא הביטול שמתוך כך אינו עובר עליו ואעפ' שהוא ברשותו : זמן תקנו ביום י' דאחר ד' שעות שהוא זמן סעודה שיבטל מעם אהרת סמום אולי נשאר סוס חמץ ולא ארעתי' ועדין לא בטל בלילה אלא מה שלא ראה ולא מה שהניח לסעודת הבקר ומפני זה צריך שיאמר כל חמירא דאיכא ברשותי דחמיתיה ודלא חמיתיה דביערתיה ודלא בערתיה להוי בטיל כעפרא דארעא ומה דחזרו ובטל מה שלא ראה ומה שלא בער והרי מהלילה בטל אותו סמום שאם היה אום דחמיתיה ודביערתיה נראה שהי' שולל החמץ שלא ראה ושלא בער והי' חמירא מביטול לכן תקנו לכפול בין כך ובין כך דהא דאמי אותו בלשון מרגום אעפ' דאפשר לומר כי הוא תקון הקדמונים זל טונס היה בלשון תרגום ותקנו אותו כך כדי שיבינו הנשים והסוף מה שהסאמרי' אמ' אפשר לתת פעם ל' הסכרא כי בגיות שהלחם הוא חיות האדם כמוצא פיהם וכל השנה

אנו צריכין לזאקן ראוי לאדם לזלול בכבוד הצריך לו וכו' לרבר יחבל לו וכן
 אמרו על ההע' ויכסוהו בכנדים ולא יחם לו מפני שזלול בהם וכו' וכן
 בענינים אחרים ואלו היה או בלשון הקדש הוא לשון שהכל מבינים בו מויקן
 ומקטרנין ואפשר שיבאו לקטרג על העינין תקנו אותו בלשון תרגום שאפילו
 סלאכים אמרו שאינם מבינים בו כש' שדים ומויקן וכבן לא יהיה להם פתוח
 מה לקטרג וטהיות טוב אל תקריעו אתר מצות בערב המסח צריך שיסתדר
 האדם בענין המצה שמורה ויהרהר בה הרבה ולא יסמוך בעשיית על אחר. לא
 הוא בעצמו יסתדר בענין התנור להסיק הטב ושיתמלא גחלים בכל מביני
 ויקח קסה הראוי לכך ואם אפשר לו לשמרו משעת קצירת לפחות למצוא
 שמורה טוב ויפה הוא ולא ילוש פחות משיעור הלה הוא עשירית האימה
 והוא עשרון אשר אין מנחה פחות ממנו ואפי' לדלי דלי ועוד שיתחייב בתלה
 כי אין ראוי לאכול מצה של מצות בלא הוצאת תלה ואף על פי שאמר אני
 מצרפם בסל אינו דומ' ענין לענין המצוה היא שיתחייב משעת גלגול ובהיות
 עיפה שיפריש הלה כדן וכבר ויברך עליה ברכת שלמה ויפריש שיעור
 כביצה וישליך אותה לתוך האור בענין שתשרף ולא רתעכב שאין הסעה
 ראויה לכך וכן יהיה על כל הפירושים שיפלו מידו בין בשע' לישח בין בשעת
 עריכה או שידבקו באיזה מקום שיהיה שיבסל אותם מקורם לכן ויאמר בפי'
 הרני מבסל כל פירודים וכל פתיחן שיפלו מידו לארץ או שידבקו באיזה
 מקום שיהיה וסודיב אני אותם כעפרא דארעא ועכשיו לא יהיו ברשותו ולא
 יעבור עליהם ויהיה בקמת שירקד אותה בנפה הטב קודם שילוש אות' שמא
 גפלו באיזה דבר ולא אדעתיה או שמא יש בה איז חסה וילוש אותה ויאמר
 דבמים היתה ואתמר כל העיסה מפני החשש גם המים צריך שיקח אותם הוא
 בעצמו מתמול עם ביאת השמש מן העינין או מן הכור ונהגו המרדקי לקנ' ^ל
 כלי חדש ולמלא אותו מים ולסנן אות' לתוכו ולשי' אותו בליל תז אויר השמי'
 כדי שיהיו קרים וזנינים ובבקר קודם זריחת השמש יכנס אותה לתוך הביית
 במקום מוכן שאין בו לא הכל ולא חסימו' ויהיה הכל מכוסה הטב כדבר נקי
 כדי שיהיו מניקים ומשומרי' לישם המצוה : ואח' ילוש הוא בעצמו אם הוא
 בר הכיואם לא ילושו לפניו והוא ישליך המי' כדי שיעסוק הוא בעצמו במצו'
 ועשה מהעיסה מצות הא' שיתוך מסנה תהיה א' של מצוה וכן יאמר בפע'
 ועשה בה סיסן להכיר אותה שלא תתלה : ושמתה שהסימן שיעשה
 בהם הוא טבע' עין כיצד בראשונה יכניס אצבעו בה לצדא ויעבור מעבר אל
 עבר ויאמר א' של מצוה ובשניה יכניס אצבעו בפעמי' זה בצד זה ואמר שניה
 של מצוה ובג' יכניס כח אצבעו בפעמי' ויאמר ג' של מצוה וא' יעשה אותן
 כסדרן הג' גדולה מכולם והא' קטנה מסנה והג' קטנה מטלם כדי שיהיה בהן
 ספק למצותן והכל לפי רוב האוכלין ואם אין צריך לכך טעין בן וכן כך
 יסא'

יספיק אין צריך לדקדק כזה • אחר שעשה כל א' יתן אותה לתוך ה' נורול ז'
 יתעכב ומניח ואין ראוי להתחיל בעישה עד שיוסק התנור ויגמר מלאכתו
 כדי שלא יבא לידי עכוב ואחר ויאמץ אותם הטב כדי שיהיו מוספים באכלת
 ולא יקפו בהם והכל לפי מה שהוא אדם • אחר שנאמר יסדר אותם ויעל גב
 הוא ב' ויבא לביתו ויתקן קערה צ' אוסל הסביל הענינים הצריכים לו כאשר
 נבאר בעת ויהיה היתר יפה וסודר שיש לו כדי להגדר את המצוה • וכיצד
 סודרה מה שנוהגין העם היא תורת א' או ב' במה האוכלין נבקה אותם הטב
 ומספים בתוך הכלי ג' וישם אצלם קערה קטנה של תרומת תהנוגו הכל יורעיה
 סה סיבנו ותקנתו ואין צריך לדבר בו אלא צריך האדל ליהרר בעשייתו ונתקונו
 צנקות וטהרה הן בצד הענינים הן בטור הכלים שלא יהיה בהם טום חשש
 ופקפוק ויצאמידי ספק לדברי הכל ואם לבו נוקמו יעש אותו בתוך ביתו כדי שיש
 וכלי ז' ואו טוב לו והוא זכר לטיס לכן צריך שיעשה בענין שירמח לכך • אח"כ
 יביא מעט כרפס שיעור הספיק ויתן בה וישי כוס א' בתחומץ לטבול בו אח"כ
 ישים בה הן מצות מסודרות וז' על גביו וישים בה ביצה וורוע ככס או איל אלו
 זכר בענינים מסה ותניגה ויותר טוב שיהיה מבוטל ולא צלוי שלא יסדר לו
 כלל אלא זכר בעלמא ויכסה אות' בסודר גאה ויניחנו במקו מיוחד עד הלילת
 ג' עת הצורך והומה שנוהגין רוב העולם • עוד שמעתי סדר אחר מפי חכם
 סקובל וראיתי לכתבו אם יטרר בעיני השומע • יקח קערה חסובה ככל הכנה
 סידו ויסדר בה ז' דברים וכל דבר בו חלקים עולים עב חלקים רסו לשם בן
 עב יתות שבבחו רע הים ויצאנו מסצרים • ואלו הם היב' דברים ג' וסן תאנה
 רסון כשר ביצי סדרים חרות עולשין תרומת מצות מלח כרפס ורסו לר' סודי
 יין שכל טור ג' אבנים הטור הא אדם בטרה וברקת כנגדן ענב ג'אותיות כנגד
 ג'אותיות אדם ע' כנגד א' שכן מתחלף באותיות אהתענב כנגד ד' שכן מתחלף
 באותיות דחלנטב כנגד הסם שכן מתחלף באותיות בוסם • תאנה כמק' פסדה
 תיו כנגד הפ' שכן מתחלף באותיות אלפא בירמא דאע בס' ג' רכ הל' וד' ו' השט
 מת צ' קר' • אלף במקום ס' שכן מתחלף באלפא ב'תא ראש בה' נבמקו דלת
 שכן מתחלף באותיות ד' לנת ה' ב'ת' רסון במקום ברקת ד' במקום ב'ת' שכן
 מתחלף באלפא ב'תא דא'יק ככר מס במקום ר' שכן מתחלף באלפא ב'תא
 דאחם בטע ג'לף דלקוסד ז' במקום ק' לא ירעתי חלופה ולא נאמר ליג' במקום
 תאו באותיות רש'נת הטור הבגפן ספיר ויהלום כנגדם כשר ד' יב' ביצה כשר
 במקום נפך בתוף ד' יס כנגד ספיר ביצה כנגד יחלו ואם לא ימצא כח החלוקה
 פעשה חלוקה לתוף עד שיבא וכן הסוד ד' לשם שבו ואחלמה כנגד חרות
 עולשין תרומת הלא עעתי אכנה • הסוד הרשיש' שהם יספה כנגדם ס'ת
 מלח כרפס ז' וכיצד יעשה יסדר וצמוקים ימים וטובים וז' תאנים חסובים וז'
 רמונים שלמים או אילן חתוך ואם יג' עני' וז'ת' מת' גשרו ד' ימים כסניס או

וְחַיִּיכוֹת וּבִצִּים בְּנוֹשְׁלוֹת שִׂיאֵכֶם מִכֶּסֶם קוֹרֵם אֲכִילְתוּ אֲכִילְתוּ עַל הַחֲרָךְ אֲ
 חֲזוֹרָת אוֹ עֲלִין גְּדוּלִים וּקְלָחִים שֶׁל עוֹלָשִׁין אוֹ עֲלִין זוֹ עֲלִין שֶׁל חֲרוֹסֵת
 וְהָן מִצוּת כּוֹ חֲרִין הַאֲבָא וְחֵב כְּכֹוְהָן בְּן וְזִרְדִּי שִׁיעֵשׂה חֲמוֹר בְּאֲצֵנּוּ חֲמִינִי
 וִיכֶנֶס כֹּל הַאֲצֵנָה עַד שִׁיעֵבּוֹר וִיקָח וְגִרְדִּי מִלֹּחַ וְיִשֵּׁם אֹתָם בְּכֹס שֶׁל הוֹמָץ
 כִּדֵּי שִׁיטְבִיל בְּחֹמוֹת הַכְּרֵמֶס וּקְלָחֵי כְרֵמֶס אוֹ עֲלִין וְכִשְׂאוֹ הַאֵל הַמֵּאָה עֲנִיָּא
 יְתֵן הַקְּעָרָה עַל רֵאשׁוֹ וְהוּא עוֹמֵד וְרִגְלָיו כְּמִי שֶׁרוּצָה לִלְכֹּת כִּדֵּי שִׂישָׁא וְאַחֲרֵי
 שִׁיטְוֹת אוֹתָהּ בְּרִיית הַחוֹר בְּקְעָרָה עַל רֵאשֵׁי הַמִּסּוּבִין וְיִשְׁבּוּ וְיִתְחַלֵּל עַבְדֵי הַיַּיִן
 לִפְרֵעָה שׁוֹן הִיא תַחֲלַת הַהֲגָרָה זֶה שִׁמְעָתָּה וְכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִרְאִים לִי דְבַר
 נְבִיאוֹת וְלֹא רֵאִיתִי מִשִּׁנְחָזֶה כִּלְלִי וּמִפְנֵי שֶׁאִמְרֵי לִי שְׂחָא עֵינִן מְקוּבְלֵי כְּתַבְתִּי
 אוֹתוֹ וְהָעֵשׂוֹ לֹא הִמְסִיד כִּיּוֹן שְׂכוֹנָתוֹ לְשִׁמְיָם אַחַר שֶׁהִכִּין וְחָקֵן מִצְוֹתָי לְעֲרוֹךְ
 הַיּוֹם יִתְמַלֵּל מִנְחָה שֶׁהוּא כְּנֶגֶד תְּמִיד שֶׁל בֵּין חֲעָרְבִים וְאַחַר כֵּךְ יַעֲסוֹק בְּעֵינֵן
 קָרְבָן מִסַּח שֶׁהוּי עוֹשִׂין בּוֹמֵן שְׁבֵה קִים זֶה סוֹד הַקְּרִבְתוֹ בְּקִצּוֹר : קָרְבָן מִסַּח
 מְכִיא מִן הַכִּבְשִׁים אוֹיֵם הָעוֹיִם וְזָכַר בֵּן שֶׁנָּח וְשׁוֹכְחוֹ בַּעֲזוּרָה בְּכֶסֶם אַחַר חֲצוֹת יָד
 דּוֹקָא וְאַחַר שִׁחִיטָה שֶׁל בֵּן הָעָרְבִים וְאַחַר הַשְּׂבִיחַ הַנְּרוֹת שֶׁל בֵּן הָעָרְבִים וְאַחַר
 וּזְרִיקָתָם הַפֶּסַח עַד שִׁשְׁשׁוֹת הַתְּמִיד וְיִזְרֹקוּ אֶת דְּמוֹתְמַרְסֵי בְרַם הַפֶּסַח כִּדֵּי
 שֶׁלֹּא יִקְרַשׁ עַד שִׁזְרֹקוּ דָם הַתְּמִיד וְאַחֲרֵי כֵן דָם הַפֶּסַח וְאַחֲרָיו שׁוֹחֲטִין אֶת
 הַפֶּסַח עַל הַחֲמֵץ וְזֹרֵק דָם הַפֶּסַח וְזֹרֵק דָם הַתְּמִיד וְכִנְגֵד הַיִּסּוּד וְכִנְגֵד עוֹשֵׂן שֶׁחֵס
 גִּשְׁוֹטֵט וְקָבֵל הַכֶּהֱן הֵא שְׂכָרָא שֶׁהוּא הַשׁוֹרֵה נוֹתוֹן לְחִבְרוֹ וְחִבְרוֹ לְחִבְרוֹ וְחִבְרוֹ
 הַקְּרוֹב אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ וְזֹרֵק וְזֹרֵק אֶת כְּנֶגֶד הַיִּסּוּד וְחִבְרוֹ הַכֹּלִי יִזְקֵן לְחִבְרוֹ וְחִבְרוֹ
 לְחִבְרוֹ מִקְּבֵל כֹּל הַמֵּלֵא תַחֲלֵהוּ אֲחִיכֶם חֲמִי חֲרִיקֵן וְהוּי שׁוֹרֵן שֶׁל כֶּסֶף וְשׁוֹרֵן
 שֶׁל כּוֹיִב וְהֵב וְלֹא הוּי לְבִיכִין שׁוֹלִים שִׁמְא יִגִּיתוּ וְיִקְרַשׁ הַדָּם אַחַר כֵּךְ תוֹלִין
 אֶת הַפֶּסַח מִפְּשִׁיטִין אוֹתוֹ כּוֹלּוֹ וְקוֹרְעִין אוֹתוֹ וּמְסַחֲטִין אֶת קְרִבּוֹ עַד שִׁיֵּצֵא
 הַפֶּסַח שֶׁהוּמִצָּא אֶת הַאֲמִרִין וְהֵם הַתְּלַב שֶׁעַל הַקְּרִב וְיִתְרַת הַכֶּבֶד וּבִכְלִיֹּת
 נִהַלְבֵּי שֶׁעֲלֵיהֶן וְהַאֲלִיָּה לַעֲוֹתָהּ הָעֵצָה וְנִתְנַם בְּכִלֵּי שֶׁרֵת וּמִוֹלַחַם וּמִסְקִירֵם
 הַכֶּהֱן עַן הַמִּזְבֵּחַ כֹּל אֶלְכָדוֹ וְהַשְׁחִיטָה וְהוֹרִיקָה וּמִחִי קְרִבּוֹ וְהַקְּשֵׁר חֲלִבֵי
 דוֹחִין אֶת הַשֶּׁבֶת וְשָׂאֵר עֲנִינֵי אֵינֵם דוֹחִין אֶת הַשֶּׁבֶת וְכֵן אֵין מְלִיכִין אוֹת לְבִית
 בְּשַׁחַל בְּשֶׁבַח אֲלֵא כֵת הָאֵתֵם מִתְּעַכְבִּים עַם פֶּסַחֵיהֶם בְּהַר הַבֵּית וְהַכֶּרֶת הַבֵּי
 יוֹשְׁבֵי לְהַבְחַל וְהָן בְּמִקְוֵה עוֹמֵד חֲשֵׁכָה יֵצְאוּ וְצִלוּ אֶת פֶּסַחֵיהֶם רִבְגָה כְּתוּת
 הַפֶּסַח נִשְׁחַט וְאֵין כֵּת מַחֹת מִלֵּאנִשִּׁים נִכְנָסָה כֵּת הָאֵתֵם לֵאמֹר הַעֲזוּרָה נוֹעֲלִין
 אֶת זִבְעוֹד שֶׁלֹּם שׁוֹנִין אוֹתוֹ וְאֵין שִׁנּוּי שֶׁלְטוֹ וְעַל כֹּל קְרִיאָה תּוֹקֵעִין תְּקִיעוֹת
 שִׁקְרִיבוּ וְהוּא שִׁנּוּי אוֹתוֹ וְאֵין שִׁנּוּי שֶׁלְטוֹ וְעַל כֹּל קְרִיאָה תּוֹקֵעִין תְּקִיעוֹת
 תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה וְגַמְרוּ לְהַקְרִיב מִתְחִיל הַעֲזוּרָה יֵצְאָת כֵּת אֶת נִכְנָסָה
 נוֹסֵלִין דְּלִתּוֹת הַעֲזוּרָה וְגַמְרוּ מִתְחִיל יֵצְאָת כֵּת אֶת נִכְנָסָה כֵּת אֶת נִכְנָסָה כֵּת אֶת
 וְאַחַר שִׁיֵּצֵא כּוֹלּוֹת רֹחֲצִין הַעֲזוּרָה וְאַפִּי בְּשֶׁבַח מִפְּנֵי לְכֹלֵךְ הָאֵתֵם שֶׁהִיָּה בְּהַ
 וְכִיֵּצֵד הִיתָה רַחֲמֵי צֵאת אִמֵּת הַמִּים הִיתָה עוֹבְרָתָהּ בְּעֲזוּרָתָהּ תִּלְחַקְמוּ לְצֵאתָ

ממנו וכשרוצין לה דיחאת הרצפה סותמין סקים יציאתה והיא מתמלאת
 על כל גדותיה מפה ומפה עד שהמים עולין וצמין סמאן ומסאן ומקבץ אליה
 בלדס וכל לכלוך שהיה בערה ואתכ פותחין סקים יציאתה והכל יוצא עד
 שנשאד הרצפה מנוקה וכשופה זהו כבוד הבית : ואם הפסח נמצא טרפה
 לא עלה לו עד שמיא אחר ואמילו מאה זהו הענין בקורבן וצריך האדם
 הירא וחמד על דבר הלקרוא אותו בוסנו שתעלה קריאתו בסקים הקרבתי
 דידיאן דאגדה על חרבן הבית ויתחנן לפני בורא עולם יו שיבנה אורתי
 במחרה בימינו : אהכ יטהר עצמו הרגל יגלת ראשו קודם חצות וירחץ גופו
 בכיתו או בבית המרחץ וראוי לו לסבול לקריו אע"ג שאינו גוזל לסבול בשאר
 ימות השנה משום כבוד הרגל צריך שיסבול ואם הוא זקן או תולה וירא סן
 הצנח להפחית יטיל עליו ס קבין מים על ראשו ועל רובו מים חסין ומוזה אינו
 יכול להפחית : ואהכ ילבש מלבושו הנקיים והסמכודים כדי לקבל שמח
 הרגל בשמחה ובששון מחודד ומסולסל וכן נאה לו לעשות להחזיק טובה
 וחנוות לסי שעשה לאבותינו ולנו כל הניסי והגמלאות בסצרים והוציאנו
 מעבדות לחרות ועל כן צריכין אנו להראות בעצמינו הענין שהוא ולשמות
 בישועת אלינו להכיר ולידע את החסד הגדול שעשה אלד' אבותינו עמנו
 להוציאנו מסור הברזל ולקח אותנו מטיט חיון שהיינו סוטנעיים בו בין עובדי
 ע"א וכמעט שכהנו ברית אבותינו וחד אותנו לעס סגולה ועטרנו בתורתו
 ובמצותיו אשרי העם שככה לו אה"ש א ו מי הוא אשר יבין את זאת ולא יוד'
 וישכה לארון הכל כפי יכלתו והשגתו סלב ומנפש חפצה על כל הטובה
 אשר עשה לישר עמו : ויעשה המצות לשמח ברעת שלמה וכונה ראויה ולא
 דרך עראי מצות אנשים מלומדה : ואחר שיקבל עליו שמחת החג כראוי ילך
 לבית הכנסת ואם יש לו בגדים לבנים ללבוש הגין וראוי הוא שהוא סיסן חרות
 שיצאנו בדימוס וזכינו בדיון בחמלת ה' עלינו וכל הנפלט סן הרין ראויה הוא
 ללבוש לבנים ולהתעטף לבנים כ"ש וקו אנחנו שאלו לא הוציא הקב"ח את
 אבותינו משס עדין אנו ובנינו וכזוא"כ בכל פסח שעוב עלינו ראו לנו להכי'
 את הגמול שגמל הקב עמנו להיותנו בני חורין תחת רשותו ומסלתו קדושי'
 וטהורים ולא משועבדים ומסובעים בכץ תחת שעבוד מצרים הקשה מלאים
 שקוצים וגוללים בגלגלי מצרים וזה הוא הענין שאנו אומרים בכל הסועדות
 זכר ליציא' מצר' לחכר הסוב והגמול הגדול אשר גמל אדם מלתינו היותנו
 לעס נחלת כיום הזה ולקיים מצותיו : וחורותיו ובחשים האדם סמנת פניו הענין
 הזה לא יחסא ותחי' ידאתו על פניו ובלכתו לב"ה ילך בנחת ובחבשה להראו'
 חרותו ושמחת לבו לכל ויכנס לב"ה בחכנעה ויתחיל בסומורים המספרים
 ביציאת מצרים ונחמו בסומור יאמרו גאולי ה' שהוא כולל גאולו הרבה ומדבר
 בדצריכין להורח ובציאת מצרים כולתו איתנהו ומצד כל א' בהס ואצל על

כולם צריכין אנו להודות חסדו ולרוממו בקהל עם ועל זה תקנו לומר הלל
 גמור בליל פסח בנועם גדול ושבת והודאה לאל שפדאנו מצריו רוב ההלל
 בפסוק וזענינו רוסו ליציאה ויאמר תפלת ערבית נוסרה ושבתה בלי פחד
 ואימה כי ליל שמורים הוא לה ומובטחי אנו בישועתו שלא תאונה אלינו
 דע ויתפלל אתה בחרתנו בכונה ושמתה טובה ומטבת לאדון הכל שקרבנו
 לעבודתו והבדילנו מן התועים ונתן לנו מועדים לשמחה ובפרט שמועד הזה
 ראש לכל המועדות ומטובו חיינו וכבר אמרתי שעיקר האהבה והיראה הוא
 בלב ובכונה ולא באמור הדברים בפני ובשפת זול בו רחוק מהם ובפרט בענין
 שהוא כופה כסוב הגדול שהטיב עמנו אלינו וגמל לחייבי טובו כמו שאמרו
 על פסוק ולא קרב זה אל זה שמדת הדין חית פתוחה עלינו בתוך היסור
 אלו עובדי עז ואלו עז אלו מגלי עריות וכו' והסבה ברחמי הרבים התמלא
 עלינו חסד ורחמי עלינו וחוציא לאור משפטינו והעביר אותנו בחרב בתוך
 הים ואה אריבנו ושנאינו תהומות יכסומו וכו' ומי הוא הפתי אשר לא יכיר את
 הטוב הזה גלוי ומפורסם לכל ז' אחר שיצא מכה ילך לביתו ויקדש מידו והיה
 השולחן לפניו ומקו מוטבו מוכן ומוזן מנוי ומתוקן כמו שבני חורין ומכל
 אשר יש לו מובח וסוב יוציא ויזיע ויתקן ביתו ומקומו ואפי' בגדי משירקמת
 וכל המוסף מוסיפין לו והכל כדי להראות לכל שבת לנו בחסדו של מקום
 ויעשה לצד שמאלו תקון כדי שיסב עליו כדי שיהי'ן חורין מכל וכל והסבת
 ימין לאו שמיה הסבה אי משום שרוב תשמישו בימין וצער הוא לו אי משום
 שלא יקרי קל למד ויקדש מעוכד ואם הו' שבת יתח' ל' ויכולו ואם לאו יתח' ל'
 בפה ויאמר ברכת אשר בחר בנו מכל עם בקול זמרה וכנגיעתם להודות ל'
 על כל הטוב שהטיב עמנו לבחור אותנו מכל עם ורוממנו מכל לשון ויסי'
 בה כי בנו בחרת ואותנו קדשת ואעפ' שיש נוהגין בשבת שלא לאמרו מפני
 חשבון הסלות ברגלים הכל מודים שיאמר אותם שהוא מענין הכרכת עצמת
 ויאמר שהחיינו וישב וישחה כוסו בהסכה ואם לא שחה בהסכה לא יצא וכן
 ישתכיל המסובין בהסכה כי מצות הלילה הזה להיות לפני כל א' כוס מיוחד
 וישתה רובנו שהוא דוב רביעית לפחות ואם לא יכלו לכך צריך שיהיה כוס
 המסובין גדול שיכיל כ' א' מהסובי רוב רביעית ואכר נהגו העם
 לתת לפני כל א' כוס ואפי' לפני הקטנים כדי שישאלו ומנהיג יפה הוא; אחר
 שקדש ירחץ ידיו וזה הנטי' לה היא מטו' טצרי' לאכול דבר שמיכולו במשקת
 והו' הברס' מסובל בחוסף ולכן א' שאין מברכין עליו עני' מפני שיש מתלוק'
 בדברו וספק ברכות להקל וכן ראוי שלא לנרדך בשם ומלכות אבל ינרדך בלא
 הזכרה וכן בכל מקום שהוא מסופק בברכו' ינרדך בלבו ולא יזכר ה' בפני הכל
 ליראתה הנכבד ולמראו' אחר שרחצו כל המסובין יביא הקערה לפני ב'ה
 ויקח מעט מהכרס' פחות מכוז' שלא יתחייב בכרכה אחרונה ויטבול בחוסף

שהיא כדי שישאלו התינוקות ויתחלק לכל אכך או הם עצמן יקחו וישבילו
 ואם אכל שיעור לברך ברכה אחרונה א' שלא יכרך אחריו כדי שיפסוד בפה
 של הכרמס לחור ולא יצטרך לברך עליו כי אם על אכילת סרור ואם יברך
 אחריו צריך לברך בפה מעם אחרת על הסרור ואם יברך נמצא מוסיף על
 ברכתו הראויה לו ונל שאם אכל שיעור שיברך בורא נפשו רבות כיון שהוא
 קודם אכילה ואי משום דצריך לברך על הסרור בפה לאו טענה היא דכיון
 שתקנו לו ברכה מיוחדת והיא על אכילת סרור אצ' לברך עליו ברכה אחרת
 ולא דמי לסוצ' או מצה שאנו מברכין בברכת חנהנין תתלה ואחר כך ברכת
 המצות דענין המוצ' א' כלאו הכי משום אכילת סעודתו וכלאו חיוב מסמ
 צריך לאכול משום מסמ א' וזמשום הכי צריך לברך על ענין הסעוד' תתלה
 כדרך כל הסעודות ואח"כ יברך ברכה אשר ניתוסף בלילה הוה כהיות אוכלין
 מצה ולא מסף ולענין זה ככתיב סג' אבל בענין סרור אין לנו עסק עם הסרור
 בלילה הוה אלא משום חיוב מסמוסג' בברכת המצות לברך וכן לא דמי
 לקרוש היום שאנו מברכין על היין ברכתו הראויה לו ואח"כ ברכת חיוס דע"כ
 צריכין אנו לומר בפה כדי ליחד ברכה על הפרי עצמו ובברכת חיוס אין לו
 זכר ואתו עוד שאין הקרוש מוכרח להיזותו תלוי ביין דאפילו בלא יין אפשר
 בפת אלא דאסכנו ברכת חיוס לברכה אחרת קבועה בפת ויין אבל לא שייך
 זה עם זה ואתו עוד שאנו מברכין בפה כדי לפסוד כל היין שבתוך הסעודה
 דאין קרוש אלא נסקוס סעודה וסמכל אלו הסעמים אין לסנעו מלברך בפה
 משכ' בברכת הסרור שאנו מוכיחין בו ענין הסרור שאינה באה כי אם לתיוב
 חיוס בלבד ומסעם זה שאמרנו ביין נויל לא ידך ג' ונאס ונאס שאין צריך לברך
 על הסרור בפה דברכת בפה דכרמס מוכר אותה כמו שהיין פוסד מקודם
 הסעודה לתוך הסעודה והיא משו' דבירך אחריו כשאכל כשיעור אפשר דלאו
 הסח דעה הוא כיון שכיון בברכת בפה לפסוד בו את הסרור וזו הכונה עם
 הטעמים שאמרנו מסמיק ולא צריך לברך עוד אפשר לומר דאעיקרא
 דדינא מלך דמה שאמרנו דאין יברכו בפה ולא תקנו כי אם על אכילת סרור
 היינו כשלא אכל שיעור מהכרמס דאפשר לימטר בברכת בפה דכרמס סן
 הסעם שכתבתי אבל אם בירך אחריו שכנר הסח דעתו כאוהה ברכה לעולם
 אינא לך דבירך גם על הסרור בפה ואם לא הזכירו אותה משום דמילתא
 דפשיטא היא שיברך עליו ברכה המיוחדת לו כשאר ברכות הנתנין וזה
 הסעסנראח לי יותר פשוט והנין אחר הכרמס יקח מצה אמצעית ויתחלקנה
 לב' חציה י"ח בין השלמות וחציה ישמור במקום מיוחד לאצ' סמין או ירתן
 אותה לאחד סן המסובין שיסמור אותה ואע"ג דאין בענין החלוק הוה שום
 תולדה כנר אפה תקנו לעשות כדי שישאלו התינוקות ואתו עוד דכיון דאנו
 צריכין להיל' תתלה עוני ודרכו של עני בארוס' אכ' צרי' לבצוע על פרוסה

א' אין ראוי להימנע אותה שלמח עד זמן המוציא דהוי' זלוול' מעם ואמ' להחמין
 עד אחר ההגדה אין ראוי משום דאז הא לחמא עניא וצריך להראות להם
 עוני כדרכו של עני' אה'כ יסדר התדענין תקון ההגדה הוא מפני שחי'יבין
 אנתנו לספר ביציאת מצרים כלילה הזה ואין כל העם יודעים לסדר ענין
 כדי לספר ואעפ' שידעו לפעמים יתשללו ולא יספרו ובפרט אם יאכלו
 ואם ישתו ותחספס שינה ולא יגידו דבר לכן תיקנו אלו הרברים בקיצור
 מספרים ביציאת מצרים כדי שיוכו כלם לספר בענין יציאת מצרי' בין גדולים
 בין קטנים ותקנו אותה קודם סעודה מן המעם שכתבתי * וקראו אותה הגדה
 בשמה שמגיד ומספר בה קצת מן הענינים שהיו ביציאת מצרים כדי לצאת
 ידי חובתנו מן הפסוק שנאמר והגדת לבנך וכו' שאעפ' שלא יהיה דעת בנך
 לשאול אנו מגידים הענין מעצמנו * ומתחילין הא לחמא עניא אעפ' שאינו
 מן הענין של ההגדה משום שעם היות שאנו עשים עצמינו בני חורין והרי
 אנו משועבדים תחת אדום וישמעאל לזה נל' שהתחילו בענין זה כלום אינו
 דומה שעבוד זה לשעבוד מצרים שאעפ' שאנו משועבדים עתה לא אנדרה
 חקתינו ולא נגזרה תאונו והרי הרשות בידנו לעשות כרצוננו וכל דצריך
 יתי' וימס' ובידינו להאכיל ולל' השקותו ואת סוף סוף משועבדי' אנתנו ועבדי'
 אין ענין עכרותנו כלום דהא אנו מובטחים ועומדים ומצמי' ומקיי' הישועת
 בכל עת ובכל שעה ואם השתא הכא אפשר' לשנה הבאה שנהיה בארעא
 דיש ואם כעת אנו עבדי' לשנ' הבאה נהיה בני חורין בעה' כי ישועת הכהרף
 עין ונקלה זאת הגאולה הרבה מגאולת מצרים ואפשר' לה לחיות עם הטבע
 ואין צריך ל' לשנות סדרי בראשית ושדור המערכו' מה שלא היה כן ביציאת
 מצרים כמו שאנו מגידים ואומרים ואלו לא הוציא הק'בה אותנו משם עדין
 אנו וכו' כלומר שלא הייתה יציאתנו משם אלא בדרך נס בכתו הגדול וזרועו
 הנסויה שעל דרך טבע לא היה אפשר' בעול והתחילו זה הענין בלשון תרגום
 א' כדי שיבינו הכל ואם יש רעב חו' שיבא העני' במועל ויאכל * וא' כדי שלא
 יבינו תרגום והמזיקין ויאמרו שניתן להם רשות ויבאו לערוב שמחתנו אבל
 לשון תרגום אינם מבינים דאפי' ה' אינם מביני' אותה כאחזק' על ענין הקדיש
 ואה'כ אומר מה נשתנה והוא ענין השאלה * ומגיד עבדי' היינו וכו' ואנו מגידים
 הענין בעצמינו בלא שאלה כמו שכתבתי * ובמסקת עכרים היינו כוללת
 ענין היציאה וההטבה שהטיב עמנו אלינו בקצור ואה'כ הביא בעל ההגדה
 מעשה וכו' להורות לנו שאין הענין זה מספיק לצאת ידי חובתו אלא כל אה'
 חייב לספר ביציאת מצרים כפי כח ומעלתו וכל המוסף משובח וכן מצינו
 בה זקנים אלו שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אוחו הלילה וכן ראוי לכל
 אחד ללמוד לעשות כזה או קרוב לזה ואה'כ הביא משנה אמר ר' אב'ע' לומר
 דלא דוקא מצוה על האדם לספר ביציאת מצרים בלילה מס' שהוא זמן

חנם אלא אמילו בכל יום וכל לילה מימי השנה צריך להוכיר יציאת מצרים
 אמ"כ הביא ברוך המקום שנתן תורה לישראל להגיד לנו שזה הענין שאנו
 אוסרים ומרדים מעצמנו הוא דוקא למי שאין מי שישאל אותו או שיש לו
 זמין יודע לשאל שאנו שואלים את עצמנו מה נשתנה הלילה הזה שהיא
 גדולת זמננו משיבין עבדים היינו וכו' שהיא תשובה כוללת אבל למי שיש
 לזרעת צריך להקור ולדרוש כל ענין וענין מה זה ועל מה זה כמו שאמ"כ חכם
 מהו אומר מה העזות והחקים והמשפטים שצריך לפרט כל ענין וענין וכן
 תשובתו צריך שתהיה פרטית על כל דבר וענין כמו שאומר אף אתה אומר
 לו וכו' גם השולל צריך שידע לסדר שאלתו ולא יוציא עצמו מן הכלל שהיא
 חזק כאלו כמד בעקר ואם שואל כך ברשע צריך לחשי' לו ברשעתו ולהוציא
 אותו מכללי ישראל וזהו כלל לכל התורה כלה לענין השואל שידע לשאל
 זהמשיב שידע להשיב וזהו החיל בברכה למקום שנתן תורה לישראל שיש
 בה כמה ענינים ורמזים שאין האדם מביט בהם לכאורה וכלן מרגליות ואבני
 יקר הנה שכל סלוגרמו לר' ענינים ומינה ילמין ענין גדול לכל התור' כלל
 מתחלה ע"ע זכ"ו ספני שאנו חייבין להכיר הטוב והגמול שהשיב המכת
 עמנו ונדל' להגדיל ולהרבות ענין הגמול צריכין אנו להתחיל בנותנו כדי
 לסיים בשבח הש"י וכן היו עושים בענין הכאת הביכורים וענין גנותנו הוא
 שבענין יסוד תולדתנו ע"ע היו אבותנו בימי תרצה ונחור ואמ"כ אברהם עצמו
 שהוא ראש היתם ג' ענד אלא שאמ"כ מתוך הקירות ודרישות וסיוע אלהיך
 עליו עמד על האמת ועל הצדק והכיר את בוראו והשיב עמו תסוד והציל
 אותו מכבשן האש ולא ד' לזבוח אלא שהרחיק אותו מכבשן האש ולא די' לו
 בזה אלא שהרחיק אותו מבית אביו והביאו לא' מסקים קדושתו והיה עמו
 בכל אשר יפנה ישכיל והודיש לו ול' בניו אחרי את כל הארץ ועולם ל' א
 זוה שכינתו מאבות לבנים עד שקרבם לפני הר סיני והתחיל חסד שעשועיו
 תורה קדושה וטהורה חקים ישרים ותורות אמת לא עשה כן לכל גוי ואעפ"י
 שירדנו למצרים כאשר גזר ואמר ג' יהיה זרעך וכו' והוא כדי לצרף אותנו
 מכל סיגים מכל פסולת כמ"ש ספור הברזל והיה לנו לשמוד עצמנו בקדושה
 ונשתהיה עד מאד ולהוקק שם כספ' מווקק שבעתים ועכ"ל א' כן עשנו א'
 אחדנא נשמינו ביניהם והוספנו פומא על טומאתנו ומשורת אידה
 להרחיק אותנו מעליו כסאר עמסיסאלא בחמלת אנורתנו ומסרו אר
 השנועת וההבטחה שהבטיח ואחרי' כן יצאו ברכוש גדול הוציאנו מסצרים
 ופדאנו מבית עבדים ואותה הבטחה היא שקעדה לנו במצרים והיא העוסדת
 לנו בכל גלות וגלות שבכל דור חדד עומדים עלינו לכלותנו ותוא' יובאהבת
 אבותנו מצילנו מידים' צא ולמד עד עכשיו דבר הענין בדרך כלל ועתה
 מפרט כל ענין וענין מהגמול אשר גמל עמנו האל י' מיצקב אבינו ע"ה ע'

שִׁקְרַבְנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְהוֹרִישֵׁנוּ אִיזְבוּנָה לָנוּ בְּיַד הַבְּחִיר
 כְּמוֹ שֶׁנֶּגְדֵה הַכֹּל בְּעַל הַהֲגָדָה עַד מִשְׁנַת ר"ה תִּיהֵא אֹמֵר וְעִנֵּן הֵן הוּא שֶׁעָקַר
 חַיִּיב הַהֲגָדָה וְהַסְּפֹר הוּא גְדֻרָה אֵלֵינוּ שֶׁהֵם רִאשֵׁי פְרָקִים לְזִכּוֹר יֵצִיא מִצְרָיִם
 בְּלַח * פֶּסַח לְזִכּוֹר יִמְכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַמֶּכֶה עַל הַמִּצְרַיִם וְמִטְלָחַן הַצִּילָנוּ וּפְסַח
 עֲלֵינוּ בְּחַטְלֹתָי * מִרּוֹר לְזִכּוֹר כֹּל הַשְּׁעֻבֹת שֶׁשַׁעֲבַח אֹתָנוּ וְיִמְרְדוּ אֶת חַיִּינוּ
 בַּעֲבוּדָה קִשְׁהוּ יֵצֵאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְאֶרֶץ מִשְׁעָבֹד לְגֵאוּלָּה * מִצַּת לְזִכּוֹר
 גֵּאוּלָּתָנוּ וּפְרוּדָתָנוּ שֶׁשָׁלַח הַסֶּמֶךְ בְּצֶאֱמַר שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲסִיךְ כִּי שֶׁלֹּא
 יִתְעַבֵּב וּשְׁעָבֹד מִצְרַיִם יוֹתֵר מִן הָרִאשִׁי וְיִהְיֶה מִשְׁעוּבָדֵינוּ שֶׁם כָּל הַיָּמִים וְהֵנָּה בֵּן
 עֵינַי גְּדוּל לְזִכּוֹר הַגֵּאוּלָּה וְהַפְּרוּדָה גֵּאוּלָּת מִפְּרוּדָת הַנֶּפֶשׁ תֵּאוּלָּת הַנוֹפֵךְ וְהֵנָּה בֵּן
 אֵלֵינוּ רוֹטוֹ יֵצִיא מִצְרַיִם כֹּלֵה * לְפִיכָּם מִשְׁנֵי שֶׁאֵנוּ צָרִיכִין לְזִכּוֹר אֶת הַהֵלֵל
 הַגִּיד לָנוּ קוֹדֵם כִּי מִן הַחַיִּיב הַגְּמוּר הַמוֹטֵל עֲלֵינוּ לְהוֹרֹת לְהֵלֵל לְשִׁכַח לְפִיכָּם
 לְרוֹטֵם לְהִרְדּוּ וּלְקַלֵּם לְמִי טַעֲשָׁה לָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִימִים הָאֵלֵינוּ וְרִאשִׁי שֶׁנֶּאֱמַר
 הַלְלוּהָ * וְסֵת שֶׁרָאוּ לְחַלֵּק עַל הַהֵלֵל חֵלֶק מִמֶּנּוּ עִם הַהֲגָדָה קוֹדֵם סְעוּדַת
 חֵלֶק אַחֵר הַסְּעוּדָה בְּכּוֹס ר * אֲפֶשֶׁר לְחַלֵּק טַעַם לְרַבֵּי שֶׁהוּא מִשְׁנֵי שֶׁשֶׁאֵלֵינוּ
 הַתִּינּוּקוֹת כִּי כִּסֵּה שְׁנוּיִם נְעֻשִׁים הַלֵּילָה הוּא מִפְּנֵי כְּדוּוּהָ וְסִבָּתָהּ עִם * עוֹד
 אֲפֶשֶׁר לְחַלֵּק טַעַם אַחֵר נִכּוֹן שֶׁעֵינַי חֵלֶק אַחֵר מְדַבֵּר בְּעֵינַי יֵצִיא מִצְרַיִם כִּסֵּה
 בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וְכו' הֵם רִאשֵׁי הַיָּמִים וְעַל זֶה אֵנוּ אֹמְרִים אֹתוֹ עִם
 הַהֲגָדָה עַל כּוֹס שְׁנֵי שְׁכוּלוֹ עֵינַי יֵצִיא מִצְרַיִם אֲבָל חֵלֶק הַבֵּשֶׁל הַהֵלֵל מְדַבֵּר
 בְּגֵאוּלָּת הַעֲתִידוֹת כִּסֵּה לָנוּ ה' לָא לָנוּ וְכו' וְכֵן הוּא אֹמֵר עַל הַגֵּאוּלָּת
 הַעֲתִידָה לְמַעַנֵי אֵיטָה וְעַל זֶה אֵנוּ מְתַחֲלִין שְׁמוֹךְ אֶמְתֵּךְ עַל הַיָּמִים שֶׁאֵנוּ
 מְתַחַנְּנִים לְפָנָיו עַל הַעֲתִיד לְכֹא שֶׁיִּשְׁמֹךְ חֲמֵתוֹ עַל הַצּוֹרֵרִים שֶׁאֲכָלוּ אֶת
 יַעֲקֹב וְאֲכָלוּהוּ וְיִכְלוּהוּ וְאֵת נִוְהוֹ הַשְּׁמוֹ וְהוּא בֵּה שֶׁנֶּחֱרַב בֵּידֵם פְּעֻמִּים וְכֹל
 זֶה אֵנוּ אֹמְרִים עַל כּוֹס דְּשֵׁרוֹמוֹ לְגֵאוּלָּה הַעֲתִיד בְּעַל כְּבוֹ עֲלֵינוּ אֵנוּ אֹמְרִים
 הַלֵּל הַגְּדוּל * וְאֵין לְחַוֵּשׁ עַל עֵינַי שֶׁאֵנוּ גּוֹמֵם אֶת הַהֵלֵל וְאֵנוּ תּוֹלְקִין וּמְסִיחִין
 דַּעֲתֵנוּ כֹּל כֵּן בֵּין זֶה לְזֶה דְּכִיּוֹן שֶׁאֲמַרְנוּ אוֹתוֹ בְּכֹה וּבְרַכְנוּ עֲלֵינוּ וְגַמְרָנוּ אוֹתוֹ
 כִּדְיוֹן וְכִשְׁרוֹהָ יֵצֵאוּ בִּזְמַן וְאֵין אֵנוּ צָרִיכִין לְגַמְר * אוֹתוֹ פְּעַם אַחֲרָת עַל אוֹרְנוּ
 הַדְּרָךְ אֵלֵינוּ כְּדִי לְעֻשׂוֹת הַמוֹטֵל עֲלֵינוּ עַל הַר כּוֹסוֹת וְאֵם כֵּן אֵין לְחַוֵּשׁ עַל
 הַסֵּה הַדַּעַת וּמִטַּעַם זֶה אֵין אֵנוּ צָרִיכִין לְבָרֵךְ עֲלֵינוּ בְּבֵית כִּי כִּבְרֵי יֵצֵאוּ יְדֵי
 חַוֵּלָּתָנוּ בְּבֵית הַכִּנְסוֹת וְאֵחֶר שֶׁאֵם עַד לְמַעַנֵינוּ מִיֵּקַח הַכּוֹס בֵּיד יְמִינוֹ וְיִאֲמַר
 בְּרַכַת אֵשֶׁר גֵּאוּלָּתוֹ הִיא עַל גֵּאוּלָּת מִצְרַיִם כֹּאשֶׁר כְּתַבְתִּי וְיִטֵּן בֵּה כְּרַבִּי
 וְיִסִּים נֶפֶס לְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׁתַּח הַכּוֹס בְּהִיִּסְבַת שֶׁמֶאֱל וְלֹא יִבְרַךְ עֲלֵינוּ בְּמַח
 שֶׁכִּבְרָת נֶפֶס בְּכַף שֶׁל קְרוֹשׁ וְהוּא מוֹטֵר כֹּל חַיִּין שֶׁתִּיךְ הַמּוֹנֵן עַד שֶׁיִּאֲמַר
 בְּרַכַת הַמּוֹנֵן מִטַּעַם זֶה לֹא יֵאֲמַר בְּרַכַת אַחְרֹנָה עַל טוֹם כּוֹס עַד הַאֲחֵרוֹן
 וְאֵעֵף שֶׁאֲמַר בְּמַח עַל כּוֹס גְּדוּלָּה נֶפֶס כִּמְחַדְקוֹשׁ אֵמָה אֲצֵל אַחְרֵי בְּרַכַת
 אַחְרֹנָה שֶׁאוֹתוֹ בְּמַח טוֹם גְּדוּלָּה מוֹטֵר הַר לָנוּ אֵין לְבָרֵךְ אַחְרֵי * אַחֲכֵי יִרְחַצוּ

ידקחם לאכיל' ויברך עני' ויקח הב' מצות שהם א' של כצוה והציה' של ב' ויברך
 ב' ברכות זו אחר זו או המוציא למה ויכוין בה על המצה השלמה ברעתו ואח"כ
 יברך אק"נו על אכילת מצה ויכוין על המרוסה כי מצה להם. עוני כתיב בדה
 ודרכו של עני בפרוסה ואח"כ יבצע מבכא ב' זהים כוית' סכל את' מוציא ומצה
 זימאל משניהם כא' ויתן לכל המסובין ואם נלע מצה יצא' אח"כ יקח מהמרור
 שיעור כוית' ויטבול אותו במרוסת ולא הרבה ויברך אק"נו על' אכילת' סרור
 זימאל כוית' ואם בלע סרור לא יצא ויתן למסובין כוית' לכל א'. אחר כך נוטל
 מהמצה הג' של מצוה מעט ויכרוך אותה בתוך המרור ויטבול במרוסת ויאכל
 זכר למקדש כהל' שאו' על מצות וסרורים יאכלוהו וחוב שיאכל כוית' סכל
 א' מהם ויתן לכל המסובין' אח"כ יסדר שלחנו כפי ערכו והשתחו כנכרצ' ה'
 אשר נתן לו' ושמעתי שטוב שיאכל ענין ראשון ביצה או מיני חין אות' בקער'
 והוא זכר לאכלות ירושלים שראוי להעלות אותה על ראש שמחתנו כמ"ש
 אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי' - וראוי לכל אדם לענג נפשו
 וגופו בליה' הזה ול' הראש' חירות בעצמו וירחיק מעליו כל דאגה וצער שיש
 לו ממקום אחר ואצל' שיעורר עתה מחדש שום קטטה וסריכה לא הכל יהיה
 שלום והנחה ולא יתן פתחון פה לבעד' לחלוק ואחר שיאכלו וישתו ודאריכו
 על השלחן כדרך שרים ובני תורין יחורו' על חצי המצה אשר שטרו לאפיקו'
 ויקח ממנה כוית' ויאכל אותה בהסבה בתאוה ונפש חפצה ולא יקוץ במאכלת
 כי היא אכילת מצוה וצריך להגיה מקום כדי לאכלה בתאוה ולא כאכיל' גסה
 ואעפ' שאכילתה היא על השבע וזכר למסח אפה אצ' שיהיה שבע יותר מדאי
 ער שלא תועיל לו אכילתו לכלום ואדרבא יזיק לו אל' אינה מקום לגמור
 שבעו באכילתה וזה מ' על השבע שבו תזכר הסביעה כדי שלא יפסק טעמו
 מפיו ואעפ' שאכל כוית' מצה דמנטרא קידם בתחלת אכילתו ויברך עליה על
 אכילת מצה אפה צריך לו לאכול כוית' באחרונ' הטעם הזה עצמו שתשא'
 טעמו בפיו ונמצא מתחיל בה בתחלת אכילתו וגומר בה בסופה כדי לחבב את
 המצוה ויתן כוית' לכל א' מהמסובין ואין להם לאכול ולשתות אחריה' כלים
 כמ"ש אין מפטירין אחר הפסח אפיקומין אבל ישתה הב' כוסות המוטלי' עליו
 חובה וכן אם ירצה לשתות מים ישת' אח"כ ישול ידיו וימוג' כוס ג' ויברך עליו
 בדכ' המזון וטוב לו לחזר אחר ג' שיברך עליו ברכת זמן וכבר כתבנו למעלה
 שראוי לאדם לזמן אצלו בכל' ט' עני' ודל בשלחנו לחלק מסמחתו לעניים
 ה' לאבנינים וכ"ש בליל פסח שצריך לחזר אחריהם כמ"ש כל דצריך וכו' וצריך
 להראות חירות ושררה בעצמו וישמח לב האמללים ויחטב להם כאלו דם
 בני תורין ולא יחסר להם דבר בליל הזה והוא ששניעו ולא יפחתי לו מד' כוסו'
 של יין ואפי' מן התמחוי וה' לשאר הדברי' ויברך ברכת מזון בנחת ונבעיכה
 ויאמר יעלה ויכא כנונה ירושלים ויברך בפה על הכוס וישתה אותו בהיסבת'

סדר היים

שמאל ואם לא הסב לא יצא וצריך לשתות פעם אחת בדיסבדא וישרתו כל
המסובין ולא יברכו ברכת על הגפן אחרי אלא ימיג דכוס וירתחיל שמך
חסתך וכבר אמרנו למעלה טע' לשת הפסיקוהחלל בב' כוסות ויאמר לא לבו
ה' בנעיסה וקול ומרה כדרך בני הודין שיצאו משעבודם ואמרים הודו לה'
כי טובי לעולם חסרו על הצלתם ועל' מדות נפשם' ואמר עד ברכת
יהללוך ואינו חותם ואומר נשמת כל חי וכו' עד ברכת ישתבח ותות' סלך מהל
בתשבחות א' ההודאו וכו' ולא יברך בפה שכ' נפש בכמה של כוס ג' ועל זה
לא אמרו עליו ברכה אחרונה וישתה אותו בהסבה וישתו כל המסובין ויברכו
אחרי על הגפן שהוא סוף הענין ומי שרוצה לשתות כוס ה' לא יברך אחרי
אבל יברך אחר כוס ה' ובלבד שיחא מנהגו ככך אבל אם מחדש בא לנהוג
גל שאין ראוי לסמוך על ברכת כמה של כוס ג' שיפטור לכוס ה' אחר שאינו
מן התקנה וכן החיוב שחיבו חזל שד' כוסות אמרו ולא הואם נתנו רשו' היינו
לאדם שיבקע אותו חובה אבל פעם שותה ופעם אינו שותה לא אמרו אבל
אם יאמר בפה עדיף טמי' לא מקרי מוסיף על הכוסות כיון שנתנו לדרשות
שישתחא אם ירצה' אחר שעשה כל המוטל עליו מכל אשר זכרנו יעסוק
מעט בתורה קודם שישן ואמבר הכי הוא שיוכל לעמוד כל הלילה מספר
בציאת מצרים כדרך ההכמים מה טוב חלקו ומה נעים גורלו והיני מתקן
ומסדר ענין מה שידרוש ויחקרו ומן מהליל או כולה רשיך להכנס ולציאת
בד' ויאמר לאברהם ידוע תדע כי גר יח' וזרעך וכו' ידע שאני מסורן ידע שאני
מכנסן ידע שאני ממשכנן תדע שאני פורקן ידע שאני משעבדן תדע שאני
גואלן עכ' לא' ראוי שנדע מאין לו לכה' אל ג' ענינים אלו מן הפסיקוואם
מהם הכפל סגי בענין א' עוררמי אמר לו שענין הכפל הוא לדבר והחזכו
כמו שאמ' ידע שאני מסורן תדע שאני מכנסן אני או שענין הכפל הוא לענין
הפזור ושעבוד עוד מה ענין הסדר דנקט תחלה מסורן ואח' מה שכנסן
ואח' משעבוד עוד מה בין פורקן לגואלן וזה שייך בענין שעבודן' ואפשר
דבעל הסאמר אל ראה ג' ענינים במסוק הא' של כשורת השעבודו ג' במ' הכ'
של כשורת הגואלה וזה הכרתו וזה ענין הכפל של ידוע תדע וזה על ענין
ב' הכשורות כל אח' על כשורה א' ומפני זה שנה הלשון בשניהם הא' נקט ידע
שהוא סקור להריע ענין הכשורה הקודמת ותדע שהוא ענין על בשורת
גואלתו העתידה אחר זמן' והג' ענינים שכפסוק הא' תוא' גר ית' וזרעך הכ'
כארץ לא להם הג' ועבדום וענו אותה והם הג' ענינים שרמזו בענין ידע תדע
כנגד הא' שאמר תדע שאני מסורן הוא כנגד כי גר ית' וזרעך דענין הג' וזה
הוא שאין לו שנות במקו' א' והולך מפה ומפה נעו ונדמוטולסל הפך מהששכ
שהוא מיושב במקום אחר חזר ואמר בארץ לא להם לתודיע צרת אחרת
גדולה מו' שלא תאמר שאין הצרה כי אם הפזור ואכ' יהיה אם אמי' בארצותם
שלא

שלא יהיה להם כנוחה מצרת אחרים שיבאו עליהם ומפחד צרתם אינן שלווים
 ושקטים כראוי והם מתפחדים כנאמן וכנאמן אלא הצרה גדולה על זו שיהיה
 בארץ לא להם שאין מניחים אותם כרצונם ללכת למקו אחר אלא יעבדו אותם
 בארץ לא להם כמי שמעבד המשכון על חוב שיש בו כנוה אחר בה זה יודע
 שאין משכונן עיר הודיע לו הצרה אחר על שניהם והוא הענוב וענו איתם
 שאעפ"י שיעבדו אותם בארצם כמו משכון אש היה שיהיו מושלים בעצמם
 וברוחם לעשות כחצצם ורצונם ולזה הודיע לנו שלא יניחום מעצבם ומעבודתם
 אלא ועבדום וענו אותם כנגד זה אם בה' אל ידע שאני משעבדן וכו' והם ג' ענינים
 כסדר השכל אלו הענינים נמצאו בארץ מצרים הם היו משוחרים אלה פה והוא
 פה כי ארץ מצרים גדולה היא כאלו ת פרסה על ת פרסה ואעפ"י שאם השסוק
 רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל וכו' שגראה ששם היו כולם אשה לא היה
 גשן עיר אלא בסרינות ולא דאלא הו עירות רבות בארץ גשן כדרך שהיתה
 ארץ מצרים חלוקה למדינות ועירות שלא יתכן שתקבל עיר ואשילו גדולה
 שכדורלות ולא מדינה רבה וגדולה לכל אנשי מצרים הרבים והעצומים וכן ארץ
 גשן לישראל שהיו סאות רכוא לשמות למד וחשבוים א' מהם שהא לא ודאי
 היו בתוך עירות רבות מעט כאן ומעט כאן ואשילו הכי לא היו מניחין אותם
 המצרים לעמד לבדן וכפני עצמן כי יראין היו שסא ילחמו עמם ועלו הם
 מן הארץ לא היו עסה שרים וגדולי שעכב מרע עם אנשי מלחמה כמי שלא
 ימרדו במלכות ואפי' בארץ מצרים היו מהם רבים כמי שנמצא בכמה בסימות
 למדקדק בהם והנה נהקים בהם הפיזור כטענה הב' שנתשכנו אין צריך
 ראיח שאפי' ב' סכות שהוכו עליהם היו כחוקים בהם ולא היו מניחין אותם לא
 מתוך הפחד הגדול שנפל עליהם ואמרו כולנו מתים השעבוד והענוי לפנינו
 הוא ועבדו מצרים וכו' וימרדו וכו' ובאשר יענו וכו' ובפסוק הנו הבטיחו על
 ענין גאולתנו ויש בו ג' ענינים ג' ריפוי לב ענינים שרמו בסלת תרע בדעת בה
 אל והסוגם את הגוי אשר יעבודן ד' אנכי הריא ואחרי כן יצאו הרי בברכוש
 גדול הרי ג' ואינם כסדר הא אבל פתח במאי דסליק מיניה ידע שאני משעבדן
 תרע שאני גואלן מן השעבוד רמו כי סכות כמו שאמר דן אנכי ומתד' סכרת
 אלו נגאלו מן השעבוד ולא היה מוצא פה המצרי להודיע עשה לי כדון כי
 חודת אל' נפלה עליה כי אם היה בהם איזה סעקס ומעכב היה פרעה הרשע
 ומאת ה' היתה נסיבה לחוק את לבו להתעולל בו אבל לא מרצון עבדיו ועמו
 כמו שאמרו אליו המרע כי אנדה מצרים ו כנגד הב' שהיו מסוישכנים
 ומעוכבים בידם כמשכון אשר הוא ביד אחר אחר ואתרי כן יצאו שניהם אותם
 עכ' לצאת ואשילו פרעה הרשע אמר קומו צאו מתוך עמי אני כעכב בבב עורי
 כנגד ה' שהיו מפורים ומטולטלים ג' ארץ אמר יצאו כרכוש גדול ומתד' עשרם
 לא יהיו עור גרים כמו שהיו אלא חושבים ומכוננים בארצות ובטירתם

זה היה אהרן שקבלו התורה ועמדו במדבר בד' דגלים ושכינת אל על ראשם
 וכולם בלב א' היו יוסעו ויחנו כולם כא' ומשם באו לא' ונתישבו כראוי עד שבנ'
 להה' בהימי שהיה נאמר בהם איש תחת גפנו ותחת חאנתו ואין מהרירי' א' א' א'
 בניאור דברי המאמר נתבארו הם' מכל ספקות שיש בהם אלא שיש לרקוד
 במ' ש' ת' שנה שהרי לא ישנו אלא ר' ד' שנה כמ' ש' ר' ד' שנה אלא כנר תירץ
 דש' ז' על זה במ' ומושב בני ישראל ו' והוא הקושיא חוקה גדולה מזה שמזכ'
 ישיבת מצרי' במ' ת' שנה מה שלא היה והוא ז' תירץ דלא דוקא בארץ מצרים
 אלא עם ישיבת שאר הארצות אחר גזרת בין הכתרים והם מן הדברים שישנו
 לתלמי המלך ואותו ענין נתרץ באת' כש' ונאמ' שאין חזון תיבות ת' שנה לסאי
 דסליק מניה ועבדום וענו אותם שהרי לא נשתעבדו בהם כראוי אמילו הר' ד'
 כפרש' ז' אלא חזורים לתחלת המקרא כי גר' יהיה זרעך וזהו דאי נתקיי' בהם
 כי אמ' באבות נכתב בהם לשון גרות כמפ' במ' ע' עוד אפשר לומר מדקדוק הפ'
 שלא אמר בארץ מצרים כי אם במצרים והוא ענין כולל כל מקום שיש בו
 כדחוקצער' ע' עוד אפשר לומר כי הגזרה כך עלה ברצונו לשעבד אותם ר'
 כדי לצרפס ולבררם כנל אלא שהקב' ברחמיו מיהר את הקץ בהסלתו עלינו
 בזכות אבותינו שלא נפסע בנייהם ונשאר כל ימינו עבדים לפרעה כמו שהגיד
 המגיד בהגדתו וזה ענין ששמעתי על פקוד פקוד שהוא סימן שמסר יוסף
 שמי שאמר אל' הב' מלות הוא דאי ואל' וענינם הוא שמנין פקוד שהוא קצ'
 יפקוד ר' יחסר ממנין ה' וישאר ר' ד' לבד והו' ע' הגאולה וברוח הקדש נאמר
 ליוסף מה שהיה עתיד להיות או קבל כך מאבינו יעקב שהגזרה של ת' שנה לא
 תהיה מתקיים כולה אלא כך יחסר מן המנין והוא סי' נשמע לב' ענינים ורחמי'
 שמים קדמינו שאמ' הר' ד' שנה שעמדו במצרים לא נתקיים בהם ועבדום וענו
 אותם כאזל כל זמן שאמ' השנתיים היה קיים לא נשתעבדו בהם בישראל כמ' ש'
 ומת יוסף וכל אחיו וגו' ויקם מלך חדש וגו' ונמצאו ימי השעבוד משולד מסת'
 שהוא קרוב ל' שנה כדפרש' ז' במ' החושש שוטע' בדבר טרם מכה ציץ רפואת
 מרה כנר שולד הגוף או קרוב למולדתו התחיל השעבוד וכן אמ' מרים נקד'
 על ס' ומררו את תיהם ונל' שהיא עצמה בשרה נביאת הגואל ובלדתה כאזל
 הנביאה אחות אהרן שהיתה נביאה כשהיתה אחות אהרן קודם לידת משה
 ואין להקשות מזה לפרש' ז' שאפשר לומר שכלית מרים התחילו לשעבד
 אבל לא בקיפוש וכפני שני יוסת נראה להם למרירות וקראו שמה מרים משום
 המרירות אבל אחר שנולד משה היה העבוד קשה והעני' ופרו' וישרצו והוא
 וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ והוא שנויבת יוסף וכל אחיו וגו' ונבי' ישראל
 פרוו' ושרצו זה ראית' להלך כדי לישב ב' הענינים ולתקן הפ' עם המאס' וזמן
 הגאולה עצמה התחיל השעבוד יותר ויותר ממה שהיה וז' לא תאמ' פון לתת
 הבן לעם וגו' הם ילכו וקוששו וכו' וזאת הצרה תיחש קשה להם עד מאוד עליה

נאמר ויכו שוטרי בני ישראל וחבה עשה לטובתם שמתוך שעבודם בא להם
 גאולה וחמו מעיו לנו וזכר את ברית אבותינו כמש ותעל טועתם ונאמר וירא
 אלהים את נאקתם וידע אלדים כי אין גאולה מוצאת אלא מתוך הצרת וכהא
 כיבא כבהר צר ובא לציון גואל נמצאו רומנים בענין השעבוד האת ויעבדו
 בדרך ואזל בדרך כרצונ הטוב ולא דרך שררה ומרדות . חב קודם ליד' משח
 בלדת מרים והוא אשר התחילו להשתעבד בהם בקושי ובעבדות כדרך ארונים
 על עבדיהם . הן כשאם חבה נתחכמה לו וגו' ובנו את פיתם ואת רעמסס . הד'
 בזמן הגאולה שנגעו מהם התבן ולא חסרו מתכונת הלבנים וזו היא קשה להם
 מכולם ומתוכה נגאלו ומן הרין חיה להשתעבד בהם מתחלה בקושי ועניו כמו
 שנו ועבדום וענו אותם אלא שהמכה ברהמיו נכר חסדו עלינו לנתלנו ונתננו
 לרחמים לפני כל שובינו וז' רחן אותם לרחמי לפני כל שוביהם אחר שעלת
 כרצונו ל' למהר את הקץ לגאלנו רצה לקיים מה שחבטיח לאא בין הנתרים
 כמש שונם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי . וראוי לדרקק מאי וגם מה אחא לרבות
 והם כ' רבויים גם ואת הילל ולגוי אשר יעבדו עוד אסאי חוכיר גוי כיון שלא
 התחיל בו הילל ולאשר יעבדו וגו' . עו אסאי ת' ה הענין בחס ולא כמש עבדים
 הילל את הגוי אשר ישתעבדו בהם דן אנכי . ואי משום דנקטו ועבדום אין ענינו
 לעובדים אלא למשעבדים עצמם ויגיד עליו רעו דתכי וענו אורתם וכן תא
 ויפלתון בהון וגו' . עוד מאי ואחרי כן אחרי ב' יוד וכן מיותר הילל ואחר יצאו גו'
 עוד מאי כרכוש גדול כי רכוש אינו נקרא לא מה שהארם קינה מעצמו ורכוש
 בענין שנ' רכושו אשר רכש בפרן ארם הילל במסמן רב או כנכסים רבים והיה
 כולל בין נכסיהם בין נכסי אחרים והם מה ששאלו סכצרים וינצלו אותם .
 ואשר לומר ולתרוץ על ראשון ראשון אמר ג' שואת לרבות אגילו למי שלא
 נשתעבד בהם והם בכור השפחה ובכור השבי שודאי לא היה יכולתו שו' בידם
 להשתעבד בהם ואמ'ה לקו משום שהיו שמתים בצרתם או משום שלא יאמרו
 יראתם תבעו על לבונם ומעני כן לא אמ' לאשר יעבדו והוכיר גוי לרבות כל גוי
 אשר בתוך העובדים שכולם נכללים עמהם אחר שהיו שמתים בצרתם . עוד
 אפשר לומר שאמר את הגוי לרבות גוי ואלתיו כמו שמצינו שלקחהם ואד'יהם
 עמהם כמש' וככל אלהים מצרים אעשה שמשים וכאן רמזה לו הקכה לאברהם
 ואעמ' שנחרבו בסלת את בענין ספל אין לחוש אחר שהסכה שלהם אינה
 גלויה ומפורסמת לכל כסכת הגוי עצמו ואמר הגוי בלשון ההא חיי'עה לרמוז
 שהיה עתיד לשעבדם בתוך גוי ידוע ומפורסם בעול סוכן השר שלהם למעלה
 הוא רבה השר הגדול וכו' נאמר עליו התגין הגדול הרובץ בתוך יאוריו והוא
 גדול מסרו של עשו בענין מעלתו וכן נאמר עליו קטן נתחין בגוים כווי וגומר
 וכו' יתרוץ למה נשתעבדו ישראל במצרים יותר משאר ארצות והוא למעלת
 ישראל בענין גלותם שלא ישתעבדו בהם כווי ופחותי' כמש בענין כ' באדרי' .

כדר חיוס

יפול ונו ינס להכיר לכל גדולת הנה שיהא אהנו משעם עמ חיות שכל השומא
 רוצה וזכותה הדין נכצאו נהם כמשכבית עבדים מבית פרעה ואינו לגריותא
 אלא יהא בית עבדים שכל עבר הנכנס שם אינו יוצא עוד משם בכחם הגדול
 והאדיר בלתיסיהם הגדולים והט"ת הוציאנו ביד רמה עכ שלא נשבותב אה"ס
 עשה השפטים ועל אשר לא תלה הענין במשעבדים ואמר ארת הגוי אשר
 ישעבדו בהם דן אנכי הוא מפני הענין שאמרנו : שאין הענין תלוי בהם
 במשעבד בכבוד כי אפי' מי שלא נשתעבד בהם נלקח אבל כשהענין תלוי בהם
 מרבה ענין גדול שאפי' שהישראל עבד אותו ברצונו ולא בהכרח אפי' הכי לקח
 ע' כך : עוד שלא היה ענין הנקמה מפני השעבוד בלבד כי אינו מן הדין אחר
 שגודר עליהם שישעבדו אותם שילקו על כך השופט כל הארץ ולא יעשה
 משפט אלא משום שהקשו את ערפם וכבדו את אונם ולא אבו שמוע מאם ה'ה
 ית' ויהי שלה עמי ויעבדוני והם מעצבם נתנו כהף סורר בתחלה ויסאנו להקט'
 עד ששורת הדין היינה להנקם מהם נקמה גדולה ע' ועל זה ואעפ' שהקדים
 מאם הש' לא מפני כך נגזר : עוד אפי' לו דנקט לישנא דקרא ותיבתו ועבדים
 היינו שיתעבדו בהם וכן תא' ויפלהון בהון וכן אשר יעבדו בענין זה וכן תא' די
 יפלהון בהון ונקט הלשון הזה דמשמע לתרי אנפי שישמע שהם עתידים
 לעבוד את אחרי ואחרים וכידו עליהם את עולם ועל הכל יתנו דין וחשבון כי
 ה'קצף מעט והם עזרו לרע ואמר דן אנכי להסתי הענין כי הכל לפי מעשיה
 אש יעשו כי אעפ' שגזר שיהיו הם עבדי ביד אחרי דן אנכי על ההוספ' ש'וסיפו
 על הראוי ועכ' נקט לשון דין ומשפ' כי הוא א' אמונ ואין עול ולא נחת גזר דינ'
 עד שעשו בהם שפטי בכמה עניני' שמרוב צרת ושעבוד הקט' כתי' ויאמרו בני
 יש ותעל שועתם אל הא'ס והוא בטור טוב לאברה שלא היה גזר לשעבדו גדול
 וקשה וא' ענדתי ועבדום וענו אות' אפ' לו כי אינו מן הגזר לא ספור מה שיעשו
 הם יותר מן הראוי והבשורה לו היא שינקום נקמת מהם ומפני כך יצאו ברכוש
 גדול שכר פרת ועמל כיון שהי' שלא מן הראוי עו אפ' לו כי אם דן אנכי לכלול
 דינרבי' ומשוני' ולא אם מכ' ונוגף שהם ענין א'וכן נוכל לו על הוספ' היוד של
 ואחרי שרמו לו שלא יצאו משם כ'א אח' שיוכו בי' מכו וכן א'ל דן אנכי בעשר
 מכות והענין משום שכולל דינים הרבה : עוד אפשר לום שלא אמר דין לא דן
 אנכי שהוא ענין עוסד והוא להראו לו שמעול' לא הסיר ידו מעליהו לרעת בני
 קודם שהיא בין בוסן היצאה בין אחר היצאה וכפי' הקבלה דן אנכי הם כל
 שמות היצאה משם כן עכ' היוצ' מפ' ויסע ויבא ויש שהם ר'ו אחיו ועכ' שמו כל
 שם בן ג'אות' ונד' שכול' שם בן האות' ובכח' יצאו ישראל מסצרי' והיינו דנקט
 אנכי ולא אני : עוד אפי' לו דאם ואחרי ב'וד ולא ואת' משום דאחרי מופלג גזל'
 לו שלא יהיה ההוצא סמוכה להחל' הדין לא אחריזוס' רכ' שיתעלל בהם יצאו
 ואמר ואחרי כן להודיע כי מן הדין כונ' המכות שיבאו עליהם יצאו ברכוש וד'

שהיו ראיה מהם ונבר מעלת בעיניה עד דסחוך כך נשאו חן בעיניהם ויטאלום
 וינצלו את מצרים • עוד גילה לו שאין רוב המכו לתועלת שלי ישראל כדי שיגיהו
 אותם לצאת כי לרעתם היה להתנק מהם על כל אשר עשו ומאתה הית נסיב
 לחוק את לבם ואחריו כן שסבלו המכות הראו להם הסיצאו מעצמם ולכן לא
 אמר יוציאום או יגיהום לצאת וכן היה הענין כי אעפ"י שקם פרעה בלילה ואמ
 קמו צאו לא יצאו הם כלילה אלא ביום לעיני כולם כמ"ש ביד רפה לעיני כל
 מצרים • אמר ברכוש גדול ולא אמר במסון או בנכסים היא הבשורה עצמה
 שאותו מסון שיוציאו אעפ"י שלא היה שלהם לא היה גנבה ונזל בידם אלא
 רכושם איקראו אחר שישתעבדו בהן חייבין הם להם כזה וכזה וכמשה דרב
 גביהה בפרק חלק יבונה ית"ש כ"ד שישתעבדו בהם שלא מן הגזרה אלא
 אחר ששלמו להם מעולם אל תיקם הוה להו כאלו לא נשתעבדו ולתועלתם
 היה שאמר ברכוש גדול לרמוז רכוש עצמן מצאננס ובקרים ורכוש אחרים כזה
 שהוא סמצרים שהשאלום וביזות הים שהיא יותר מכלם כמו שאמרו ז"ל על
 מסוק ויסע משה וכו' שהסען בעל כרחן • ואפשר שזהו שרמו במלת ואחריו
 שהוא מופלג שאין הענין על מכות מצרים עצמה אלא אחרי כן שיוציאו לא
 נזמרה יצאה עד שנשבעו המצריים בים כי שם נאמר וישע הים נזמרה
 התשועה בשלמות ובאותה התשועה יצאו מכל וכל ברכוש גדול כי הוא ביזות
 הים כמו שאל"י • עכ" ענין המסוקים מזה נכא לבאר ענין עשר מכות שהביאה
 על המצריים במצרים ורבי יהודה היה נוטן בהם סימנין דצד ערש נאחזורהם
 דם צפרדע כניס ערוב דבר שחין כרד ארבע חשך בכורות ותחלה צריך לעורר
 כא"י טנא המכות האלו מטאר מכות אהכ סדר עשייתן זו אחוה זו אהכ לסדה
 היו עשרה ולא מגין אחר אהכ כה ענין ר' יהודה ז"ל לתת בהן סימן ויל קריבי
 רב הוא והכל יודעין אותם ולמה לי סימן • ואהכ שעשה סימן כג' תיבות מה
 ראה לתלקם כך גאיותות בכ' תיבות האוד באחרונה • ולתקן ענין זה נקריים
 הקדמה אחרת וכב' רמונו צד מה שמנ שראוי להבין מה ראה הק' בה' ל' להודיר
 לישראל למצרים בתוך כור הברזל והדבר גזור מאתו ית כמו שאמרו ז"ל עתיד היה
 יעקב לירד למצרים בש' לשלאות של ברזל לקיים מאמר בין הבתרים לא שה'
 הורירו בכבוד גדול • ראה שגורת בין הבתרים שאמר לו הק' בה גר יהיה זרעך
 היה ראוי להיות כמצרים ולא כמקום אחר וצריך לידע טעמא מאי • עוד ישרא
 מה חשאו להיות כמפויים ומשועבדים ומעונים תחת סבלות מצרי' יותר שאמר
 אומות פ"ה עוד אם הגזרה אמת חתריצות שקר כיון שהיה גזרה סאת הבור' יז
 שהמצרים ששתעבדו בהם ויענו אותם למה הביא עליהם כל המכות הגדולות
 וכל הצרות אשר עברו עליהם עד שכלם הלכו לאבדון ולא נשא מהם שריר
 זגליס כמו שאמרו חז"ל שבזמן שהמצריים היו נטבעים בים גם אותם
 שחיו במצרי' נתנו חרב איש באחיו ואיש ברעהו ולא נשאר מהם משתי' בקיר

סדר היום

כמו שאמרו כי ה' נלחם להם במצרים כמו שהיה נלחם עם אלו חיה גליון
 עם אותם שבמצרים ודאי מעט מועד לא ככיר נשארין מהם מכל דהדיון
 שרב התוא עב שאזל שפרעה בלבד נשאר מן הנשבעי' והלך ומלך בנגוה והוא
 אשר הקרוי להם התשובה בינדעו את מעשה ה' הגדול אשר עשה במצרי ואם
 אמתא במצרים נשאר במקום כשאר ארצו למה לא חור אל ארצו ואל מולדתו
 וסלך עליהם אלא נרא כי נשאר מעט מהרבה ואעפ' שאפשר לומר כי מפני
 הבושה שהלך עם כל שריו ועבדיו וחורק מכל טוב וכלם נטבעו אפ"ה הרה
 לו לשלות להם כוה וכוה היה הענין אין בידו עון ומשע ודאי היו מקבלין אותו
 כיון שהוא לא חטא במיתתם זו עוד כן מן דין ובר מן דין אי אפשר לאנשי
 מצרים שנשארו אלא כמצולה שאין בה דגים פחותים והגרים ומסחים ועורים
 נעורים מכל טוב כי אחר שעבר עליהם כל המכות ההם ובפרט מכת בכורות
 שלא היה בית שלא היה שם סת ואת כריקת שש מאורת רכב בחור וכל רכב
 מצרים ודאי היו יותר משעים רבוא כדי לתלחם עם ישראל להתוירם אליהם
 וכתוב לא נשאר מהם עד אחד אחר כל זה מה השארות ישראל מארץ מצרים
 ודאי ארץ מצרים נאבדת לנמרי בסכת ענין זה של ישראל הם והשר שלהם
 ומה ששעס ומה חטאתם שהכיא עליהם הרעה הגדולה הזאת אחר שסמנו
 גזרת הגזרה שיסתעברו בהם השופט כל הארץ לא יעשה משפט אלא
 ודאי יתרום שמו של אלהינו ית צופה ומביט עד סוף כל הדורות והוא ראוי
 שהיה סוכרת הענין הוה שירדו ישראל למצרים ולכלות המצרים בענין זה
 והכל בדין ומשפט כי הוא אל אמונה ואין עול ידוע הוא כי כל העולם כלו
 לא נברא אלא בשביל ישראל שנא בראשית ברא אלהים בשביל ישראל שנקראו
 ראשית שנא ראשית תבואתה ויש לא נבראו אלא בשביל התורה נמצאו כל
 העולמות כלם וכל יושביהן תלוי על קבלת התורה כמו שאזל יום חששי תנאי
 התנה הקבה עם מעשה בראשית אמ ישראל מקבלין את התורה יום ו' בסיון
 וכו' וכן כתיב אם לא בריתי יוםם ולילת וכו' והיא התורה שנא והגית בו יוםם
 ולילה ואיך נתנת התורה היא הכרח לקיום העולמות ומתנת טובת מתנת
 התורה אינה נתנת אלא ע' יסודין כשאלו ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל
 וכלם ע' יסודין תורה וא' וע' והענין הוא שאין ראוי לתת מתנה טובה ועולה
 אלא אם שיכיר בה ויהיה כדאי וחשוב לקבל אותה מן הרין ומן הראוי ועל כן
 באין עליו יסודין קודם אם קבל אותן בסדר פנים ימות בשביל אהבת המתנה
 ואם בועט ביסודין אם כן הוה לי כבועט במתנה ואין ראוי ליתגלו כיון שאינו
 סכיר במעלה הגדולה וכוה יחבאר הכל בעת' הסכת בחר בזרעו של
 אברהם להיות לו לעם סגולה מפני שסעא אותו אחיב נאמן כמ' ומצאת ארץ
 לבנו נאמן למינין ומשום אהבתו הגדולה ראה בהם להנחיל להם תורה ומצוות
 ושתיקיים העולם כלו בכללו ע' בשומרם התורה והמצוות וקודם שיתן להם

חסרת

אמדת התורה וכלי שעשועיו רצה לצרפם וללבנם ולהכיר בהם כל סוג וכל סוג
 כסולת לזקק אותם כצורף המזקק את הכסף בתוך הכור וכן נאם לנור הנדול
 ולא די להם השעבוד והפגנו אלא שבשלישת ימי אמילה כהו כל הפושע ב
 זהמורדים ופריצי ישראל שלא היו ראויים לקבל התור מחוכ אמות בהובמה
 עבדו וכל הנשארי כלם היו מנוקי ומשונין מזוקקי ככסף מזוקק ועכשיו כחך
 היסורין שעברו עליהם וקבלו אותם בסכר מגי' ימות כדי לקבל התור ראוי הם
 לכך כמ"ו ז' זמנין שכך היה שכן אמר להם משה במלאכרת ה בהוציאך ארצ
 העם מצרים תעבדו את האלים על ההר הזה וזה הודיע להם תחלה לראות
 אם יעמדו בבטחונם לקבל היסורין בשמחה ובסכר מגי' ימות לאהבת התורה
 אשר הם ערצידין לקבל ובודאי שכך היה והאמינו ושמחו על הענין ועל
 הבשורה וכמ"ו יאמן העם וכו' יקדו וישתחוו על בשורת נתינת התורה ושמחו
 למסרע על כל הטורח והשעבוד שעבר עליהם אחר שעתידין לקבל התורה
 ועם קדוש כוח ראוי הם לתת להם התורה התמימה עם הרוע הנאמן שעליה
 פרעה : וזה היה סבת ירידתם למצרים להוציא הפרי הרוכב : זה נמצא שמה
 שיגלה הסכה לאברה אעה ידע תדעו כו' לא בא להודיע לו הצער של השעבד
 דאם כן מה תועלת היה לבשר לאברהם צרת כניו וגלותם אלא כמך צרת
 השעבוד הודיע לו בשורת נתינת התורה כי אם זה בלא זה כמ"ו ורמזו באומר
 גר יהיה זרעך כלומר אינו דרך קיום והעמדה אלא דרך גרות בארץ אחרת
 לתועלתם לצרפם וללבנם ואחרי כן יצאו בכוש גדול כלום לתועלתם היא
 הגירות והשעבוד כי יצא משפטם לאור : ואברהם נביא היה ובדאי שנודע לו
 הענין כאשר היה ואם בשורה טובה היא לו והו דכת' בחר הכי ואתה תבא אל
 אבותיך בשלם אחר שאתה יודע הדבר הזה ושנייך עתידים לקבל התורה ולא
 אחלימם באומה אחרת תבא אל אבותיך בשלם ואחכ בשרו שיבאו לארץ וירשו
 אותה כדכתי' ודור רביעי ישובו הנדה : ואין להקשות לפי זה למתה היה הענין
 במצרים יותר מטאר ארצו אחר שאין הענין אלא לקבל יסורין ולצרף וללבן
 בכל מקום היה אפשר להיות דב' תשובות בדבר חדא שזה הדבר לא היה ראוי
 להיות בארץ כנען עצמה שאחר שעתידין לירש אותה ולקח אותם לעבדי אין
 ראוי שיטעו עבדו הם בהם תחלה כי יבאשו בעיניהם ויקימו עליהם כאיש אחד
 להכדיעם מן הארץ אחר שהכ עבדים משועבדים ולא היה להם מקום להרים
 ראש כדי שיפתחו ויראום הם כמ"ו חפל עליהם איבת ופחד וזאת ועוד שכבר
 נגזר על כנען עבד עבדים יהיה וכו' וכיצד יהיו עבדי שולמים על ארזניהם
 ואעפ"י שהיו שם אומוות אמורי והתי ומריו החיוי והיבוי וכו' כלם היו בני
 כנען כדכתיב וכנען ילד וכו' ועל כן נקרא כל א' בשם ארץ כנען אעפ"י שהוא
 היה אמן השבועה מפני שכלם ורע כנען היו וא"כ לא אפשר להם להכתעבד
 בארץ כנען עצמה תחת סבשלת איוה מלך שיהיה מן הסכה שזכרנו : ואחר

שהשעבוד צל בהל' אין לנו ארץ קרובה לה בארץ מצרי' כמו שאמ' שהי' מצרע' לארץ ישר' השנית כבר רמזנו למעלה שהיה הענין למעלה ישר' שאין ראוי שישתעבדו תחת מלך גרוע ומחוח בא. תחת מלך ארד' גדול וזרעה נאורו זמן היד מן הארירים עד שהיה עושה עצמו אלו ובפרט אחר הרעב שנא לכל הארצו ובארץ מצרי' היה להם שנתעלות במסעלה גדולה על גולם שכולם היו צריכין אליו ונתעשר עושר מופלג כמו שסצינו וכל הארץ באו מצרימה וקצץ כל כסף וזהב מן הממלכות וכל זה היה לתועלת ישר' היותם משועבדים תחת מלך ארד' וגדול ושימצאו ממון רב כשיצאו במשי' יצאו ברכוש גדול וזאת ועוד שארץ מצרים היתה מלאה גלולים ושקוצים בכל שאר הארצות וכמעט כל הטומאה שבעולם נמצאת בתוכה עד שספני כך לא יחד דבור' הסבד עם מרעה' בתוכה כמי' כצאתי את העיר וכל ואכל לא נמצא בזה כור הבחינו והנסיון לבחון העומדים אדוקים ביראת ה' ובאמונתו אמי' שעומד בתוך הפסילים ודאלילים ודטומאה רצוצה מלאה מכשפים ולטים ולהטים שודאי צריך אמונה גדולה למאוס ברע ולבחור בטוב ומי שיוכל לעמד עליו ראוי הוא לכל טוב וכן אע"ה לא ירד למצרים כא' להיחמו יודע כל טומאותיהם ומכיר בטיב גלוליהם ולהרחיקם מעליו באמונתו השלמה שהיה מאמין והוא היה סי' לבניו שירדו גם הם שם ויכנסו בשלום ויצאו בשלום וכל זה היה מתעל ומתגדל השם הגדול שאתר שידעו והכירו כל הטומאות והשקוצים הניחו הכל והלכו אחריו ומספני זה היו ראויים לכל טוב וחסד שעשה עמהם ונתן להם רחמי' רבו בשמח גדול והיריד לה' את המן והגיו את השלום וכביכול הם עשו חסד עם ה' לצאת מתוך ההפכה ולבקש אהבתו ויראתו וכהא' זכרת' לך חסד נעור'ך וגו' לכתך אחר' במדבר ואלו היה במקום אחר לא היתה נחשבת אהבהם לאין וקרוב לזה אמר בס' הוהר על פ' וישמע יתרו ואל' בשעתא דאתא משה למרעה' ואל' אלד' העברים נקרה עלינו פתח ואמ' לא ידעת' את ה' בעא קבה דיתיקר שמי' בארעא כמה דאיהו יקרא לעילא כיון דאלקי ליה ולעמי' אתא ואודי לקבה ואמר המצריק וגו' לבתר אתבר ואחכמי' ההוא כהן דמשתמש תחתית עד דאתא ואודי ליה לקבת דא' הוא כהן און סטרא אתר'ך דאיהו סטר' שמי' וכו' וכיון דההוא מלך וכהן אודו לקבה ואתברו קמיה כדון אסתלק קבה ביקרי' על כולא עילא ותתא ועד דאסתלק קבה ביקרית כד אודן אל' לין קמיה לא אתי' הכ אורית' לבתר דאודי יתרו ואמר עתה ידעתי וגו' ברוך הו'ן כדון אסתלק קבה ביקרית עילא ותתא ולבתר יהב אורייתא בשלימו דשליטנו על כולא עכל' הנה ענין רואית שכל אלו מסיבות סבב סכת הסכות ל' לגדולת שמי' הגדול ולקדשו בעולם שכולם ידעו ויכירו כי אין זולתו ובלתו ואפס' מכל עדי' ומינה נמשך גדולה ומעלה לעמו ישראל בקבלת התורה שנגלה להם בהם' ופנינם כפנים ראו את כבוד ה' עליהם וראתה שפחה מה שלא ראת' יחוקאל ואלמלא

לא נצדמו ונוקקו בכור עוני בתוך ארץ מצרים לא היו הם ראים לכל הכבוד
 הזה גם לא היה מתקדש שש כמו שנתקדש בהגברו בפרשת ויבטל חילו וז'
 וסבה לירידת ישראל למצרים וסוה נבא לענין מכות עם היות שכן יורדה
 אכמתו ויובהתכאר סדר הימכות וזכונתם יתורץ הספק בעה' מצינו בענין
 המכות שגלוקו הדיסודו והם יסוד האש ויסוד האויר ויסוד המים ויסוד העפר
 והענין הוא שרצה המכה להודיע גדולתו ומעלתו אך הוא שליש בכל ועוש'
 כחפצו ורצונו בעליונים ובתחתונים וליבדו היבולת וההמסלה לפשוט
 המורכב ולהרכיב הפשוט כמו שנבאר בעה' ולקות הדיסודות אלו מצינו בי'
 מכות כיצד לקות המים מצינו בענין היאור כדם וצפרדעים הנה המים שהם
 פשוטים הרכיב אותם ושרץ היאור צפרדעים וממים נעשה דם ומיאר אין
 פשוטות הדם כפשוטות המים מכמה סבות אהכ תור המורכב ונעשה פשוט
 ברצונו ויהיה נעשה מים ואפי' הצפרדעים נסונו אמור וכל מה שהשרץ
 היאור לא השרץ ותורו המים למת שהיו ואעפ' שנשאר צפרדעים בתוך
 היאור לז כל כך כמו שהיה אלא מהם נשאר כמשרק ביאר תשארה ומהם
 תורו למת שהיו מתולדת המים כי מלת דק כך נראה כי אפי' ביאר לא כולם
 נשאר אלא מקצתם ואין לומר כי לא נשאר אכל מתו שהרי נאמר ותכאש
 הארץ מכלל שהיאור לא נכאש אלא כל מה שיצאו חוצה לו מתו כמו שנאמר
 ויצברו אותם חמרים חמרים והוא היה לפוקה ולמכשול לפרעה ולמצרים
 וסורת הרין נתן ככת אחר שחור מדבורו שאמר העתירו אל ה וכו' ואשלחה
 את העם ואהכ תור מדבורו לכן נשאר מהם לשיכים בעיניו ובענין הערוב
 זכ שחור מדבורו היה מן הרין שיסותו כולם וכאש מצרים אלא שהיה להם
 הנאה גדולה בעורות ולכן כת' לא נשאר א ובענין הארבה לא מתו ונשאר
 בארץ אלא פרחו כולם ונתקעו בים סוף כדכתיב לא נשאר ארבה אוכו ואפי'
 הסלוחים מפני שלא תור כאן מדבורו שלא הגשית להם דבר ועוד שאמר
 חסאתי לה ארבה ולכם וכל חכונה היה שיודה כמו שאמרנו אפי' מצינו בענין
 המים שחרכי הפשוט והמשים המורכב כמ' עור מצינו בסופת הא שנתעשת
 לפני פרעה בענין המטה לנחש שהחורר הדומם לבעל חיוסבעל חי החיור
 לדומם ואתר שנתעשה נמש נעשה כשה ועוד הפליא לעשות לתת כת בעל
 חי לדומם בהיותו דומם כמו שכתוב ויבלע מטה אהרן וכו' בהיותו מטה בלע
 ממותם והחיות מועט את המרובה והנה כמה נמים תכופים וצרופים אלוה
 וחל להודיע אך יש לו היכולת בכל הנבראים לעשית כרצונו ואף על פי
 שחשטום מצרים רצו לעשות גם המה בלטיהם כן לא העילו לעשות הכל
 בשלמות ער ש'עכ הורו ואמרו אצבע אליה היא לקית העפר מצינו בענין
 חכנים שנא וך את עפר הארץ גם מכת הערוב היא מענין לקית הארץ
 שנשלחו בהם נחשים ועקרבים וכל זוחלי עפר בערבוביאו לקי האש השחין

סדר היום

וחדרכי כי כולם מחמימו האש השחין ספית הכנסן והרבר מיר ה' שורף בשר
 האדם ומקריח אותו : לקות האויר . הברר והארבה והמשך . כולם הם באויר
 השמים ובכל לקות מהם מצינו שהודיה על כרחו שהיכולת ביד הבורא יות
 בצפרדעים אמר העתירו אל ה' ויסר מעלי הודיה עכ' שנידו להסיר . בכניס
 אמר אצבע אלהים היא . גם בערוכ אמר העתירו בעדי . בענין האש נא ולא
 יכלו התרטומים לעמוד לפני משה . בענין הברר והארבה אמר תסאתי לת'
 נמצא ש' מתקדש ע' המכות הלא והם הם שגרמו רעה לעצמן שהקשו את
 ערפם ולא אבו שמוע . אבל צריך לדקדק עדין כי בד' מכו היה מספיק לענין
 זה מכה א' לכל יסוד ולמה הוצרכו ב' או ג' ככל א' גם צריך לתת להם סדר כי
 ראוי היה שילקו כענין סדר היסודות אם מלמעלה למטה והם אש אויר מים
 עפר . או מלמטה למעלה . והם נלקו מים עפר אש אויר וצריך לתת טעם
 לסדר זה ואמר שהתחיל במים ועפר תחלה שהם העומדים לפני בני האדם
 וקרובים אליהם יותר וחקרים המים לעפר משום שהיה עושה עצמו אלוה
 כדכתיב לי יאורי וגו' ושכר ורועו וכחה עין ימינו תחלה ותכה בו ב' מכות דם
 וצפרדע להודיע את גבורותיו תחלה הודיע איך בידו לעשות ב' הפכי בנושא
 א' המים דה והדם מים אלו שותין מים ואלו שותין דם דכר חוץ מן השכל וחוף
 מן הטבע וכמו שהחליף המים לדם כן החליף השר שעליהם ואין מוחה בידו
 לעשות כרצונו . אחר הכותו את היאור בשלמותו היא הכאה למים עצמן חור
 והכה בהן ומהן ליושבי ארץ ואענ' שהמכה הא' היה ג' ליושבי הארץ כמש'
 ויחמרו כל מצרים סביבות וכו' אפה החכאה עצמה לא היה כל היאור עצמו
 וכן נראה מהפסוקים למדקדק בהם כי לא הוכיר ארץ מצרים ולא יושביה
 במכת הדם אבל מכת הצפרדעים הידה לכל ארץ מצרים כמש' והעל ארץ
 הצפרדעים על ארץ מצרים : אתכ' הכה את עפר הארץ וכו' שהחכאה הידה
 לעפר עצמו ונמשך מכנו הבא לאד' ולבהם כמו שנא ותחי הכנ' באדם ובבהמת
 והחכא ה' הית' לכל יושבי הארץ כמו שנא' הנני משליח בך ובעקדיך ובעסך
 וכו' : אחר לק' ב' לו לקה יסוד האש להיותו מוקד ותחלה הכה לחוץ מהם שח'
 בהמות כדכתיב בסופי בחמרי וכו' אתכ' הכה על האד' ועל הכהם . אתכ' הכה
 ליסוד האויר ותחל' הכה לחוץ מהם והם אש בשדה ולא יאספו הבייתה אתכ'
 ומלאו בתוך יתי כל עבדיך וכו' נמצאו המכות ב' בכל יסוד לצורך הא' גרועה
 בחכמת' והוא לרחם עליהם אולי ישובו כענין שנא' אדם כי יהיה בעור בשרו
 וכו' . הב' האחרים חשך ומכת בכורות הוכרחו לתועלת ישר' כמש' והו ענין
 א' לסנת המכות ומנינסו סדרן . עדין ענין אחר אמרו שרצה המב' להתנהג
 עמהם בדרך תכסיס מלוכה כדרך שהמלכים נלחמים וזה עם זה ראשונה
 סותמין להם את המים שלא ימצאו מים לשתות כך עשה המב' הכאיש ארץ
 היאור ולא ימצאו מים לשתות . אתכ' כאין בקולות ובקולו בקול קרנו
 להשמיע

להשמיע את העם לתבזילם שיפתדו וירעצו מקולם כן חמב' חגי' עליהם
 את הצמרדע' שהיו מקרקרי' בכל מקום ואמ' בהררי משכנם ולא היה אפשר
 להם ליטן מקיל צעקת קרקורם ואמ' המים שהיו שורתי' נעשין צמרדע'
 ומקרקרי' בתוך מעיהם כמ' ש ובכח ובעסך וכו' . אחכ עושין מחמורות תחרת
 הקרקדי שלא ימצאו מקום לנוח כן חמב' חכת את עשר הארץ ובכל מקום
 שחולכין מחמלאין בנים האדם והבהמה ואין להם מנוח וחשקטי' אחכ מתידין
 היות רעות זאנשי רשע והוללים כרי' שייכובםם סכרבה כן הקב'ה שלתלת
 את הערוב ערכוביא סכל מיני' משחית ונכנסו ביניהם לאכול בהם כרצונם .
 אחכ גוגע בהטי' המלך ושריו להשחית בכל מה שהוא תוצה להם במקנה
 הבהמות בסוסי' ובגמלי' ולש' הנה ידה הוידה במקנך אשר בשדת וכו' : אחכ
 גוגע בהם עצמו בחי'ים ובליסטראורת וזהו השחין ששלח מית' כבשן על כל
 ארץ מצרים וחיה' השחין מורח אבעבועות' הברד והארבה וחחשך היה סמא
 השית' להארץ' להסוהכה בעץ השדה ובעשב הארץ סמא יסובו' . והחשך
 היה' לתועלת ישר' שיחפשו במספוניהם וראו היכן נתונים כליהם ותפציהם
 שלא יוכלו להכתיש להם גם שישותו' פושעי ישראל ומחוסרי אמנת ושאין
 כדאין להגאל' . אחכ הכי' עליהם סכת בכורות והיא חמכדה אשר נועדה ער
 לבם ובה הודו בעכ' ושלחו את העסותיא היתה תחלת המחשבה סוף המעשה
 כמ' שהנח לא שמעת עד כה הנה דרך אחר לענין המכות וסדרן : עוד נוכל
 לומר דרך אחרת לענין המכות וסכום סניגם וסדרם וטעם למה לקו המצרים
 בהם ונאמר שכיון שישראל עתידין לקבל' הדברות ובהם כללות התור' כולת
 רצה ליראם תחלה ב' סכות שאם לא יספרום ויקימו אותם עליה' ילקו בעשר
 סכות במקום הדברות וחו' שנא' כל המחלה אשר שפתי' נכצרים לא אשיב
 עליך וכו' בתנאי אם שמע תשמעו וכו' וסכלל' הן אתה שומע לאו שאם תו' לא
 ישמעו ילקיבם' הו' . והכח את העכד כרי' שיראה בנו וימחד ע' לץ תכרת
 זמתי' יערים וכו' ודכל' לתועלת הנין . ואפשר לסדר עניני' המכות כעניני'
 הדברות זה כנגד זה : המכה הא' היא סכת היאור שהוא אלד' של פרעח כמ' ש
 לי' יאורי' וכו' ראה להכות בו תחלה שידעו שאין סמס באלד' דורת העמים כי כל
 אלד' העמים אליהם וכנגד זה צוח לישר עמו אנכי' ה' אלד'ך אשר הוצאתיך
 שחיות בידי' לעשות כרצוני בעליונים ובחחחחח' . המכה חב' היה גם כן
 ביאור לחוציא את הצמרדע' להורות כי סן המים הפשוטים עשה מהם מורכב
 להשחית אותם ואת אשר קו סן היאור אשר נכתו עליו לעשות ענבי' ויעש
 באושים ותועלת להם מסחיתים להשחית בהם עד בלה ואחכ הראה להם שאין
 בהם תועלת בכל אליהם אחרים פי אדרבא נהפך לו למסחית וכנגד זה אמר
 לא יהיה לך אלים אחרים וכו' לא תשתחו להם וכו' שאין בהם תועלת כלל אשר
 לא ירעו מצד עצמן וגם חשב אין אותם מ'שכ' ה' אלד'ך כי הוא מוקד עין אבו'
 על

על בנין וכו' ועושה חסד לאלימים וכו' : המכה הו' ויך את עפר הארץ כנים
 בריח פתיתה כעקדשה להראות כח שמו הגדול שהוא מזהו כל ההוי' ומשגיח
 עליהן והמצרים הורו על זה ואסרו אצבע אלי'ם היא כנגד זה צום לא תשא
 את שם ה' אלו'ך לשוא והוא ענין כולל דברים הרבה כמו שביארתי בחבור
 סוכרת ע' : שכתבתי והענין הוא שצריך לנחוג כבוד גדול ועצום בשמו הגדול
 בכל צד שיחיה : המכה ה' שלח בהם את הערוב מכם וכמו שהם מערבין
 קרש ותול וטסא וטהור כך הביא עליהם ערבוביא של מיני משחית' להשחית
 בהם ובישראל שהיו קדושים ומכדילין בין קדש לחול ובין טסא לטהור נאמר
 בהם והפלתני ריום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עומר עליה לבלתי היות
 שם ערוב וכו' כנגד זה צוה להם את השנה שיבדילין בין קל כמ' ששת ימים
 חעבוד וכו' ויום זה שבת לה' אלד'ך וכו' : המכה ה' הדבר במקנה וכו' ונאמר
 בה ושמתי פרות בין עמי וכו' וענין המכה הזאת מיתה חסופה שבין לילה הית
 ובין לילה אבר ומשתלחת בעולם לאכד את הדשעים ולקצר ימיהם ונכרתים
 בחצי ימיהם והרשעים מתיסרים בה הרבה : וכנגד כבוד אבואם שכתוב בת
 למען יאריכון ימך ומכלל הן אתה שומע לאו : עוד אפשר לומר שהראה
 להם פרטיות השגתו בשה הציל את מקניהם מן אמות והפלה בין מקניהם
 למקנה מצרי' ואם על חיי הבהמו' הם וחשגי' הצלתו עליהם כש' לחיי השומר
 מציתו וחוקיו שישמרהו ויחיהו ויפרהו מכל צרה ומכל נזק יציליהו ואורך
 ימים ישביעהו : המכה ה' סכת השחץ והיא תגבורת הדם ויתרון החימו' ומי
 שיש לו המכה הזאת הוא נתבא בבית כי אינו יכול לעמוד בפני בני אדם כמ' ש'
 ולא יכלו החרטום' לעמד לפני משה וכו' כנגדה אמר לא תרצח שארצות
 חייב גלות ואינו נראה לפני בני אדם אלא כלאו ועומד שם : עוד אפשר לומר
 שד' חשובים במתים ואמהם המצורע ואעפ' שהוא חי נקרא מת וכן דהורג
 במזיד אעפ' שהוא חי כיון שהוא עומד למות כמת רמי' ומת נקרא כמ' ש' התנא
 ע' וסוף ספי'ך ישופן וכיון שהוא כן ראוי שיזהרמן הרציחה : המכה ה'
 והיא ב' המכים בנושא א' אש ומים כמ' ש' אש מתלקת בתוך הברד והמכה עשה
 שלום כיניהם להנכס מן הרשעים כנגדה מצות לא תנאף ואין ניאוף אלא
 מאשת איש או ב' מינים שמדו'גים זה לזה ומכ' לשלח בהם ב' מינים ליסר
 אותם : עוד אפשר לומר שבא להראות להם שהיכולת והגבור' ביד המאוסר
 השלה לכבוש את יצרו הרע ולא יאמר שחניאוף הוא דרך טבע העולם ומי
 הוא זה ואינו הוא אשר יוכל לעמד כנגד הטבע לעכב ע' ולבטלו : שדחי
 הירא את דבר ה' מעבדי פרעה שהתחכם והתאמץ בהשתדלות נמרץ להניס
 את עבדיו ומת מקנהו אל חבתים לא חסר דבר ואשר לא שם לבו לא נשאר
 לו דבר אכ' הכל לפי הרצון תלוי בהשתדלות האוהרה והוריות ואין מקום
 לבד'ך לחלוק כלל : המכה ה' ארבה שהיא גזולת ותעמסת חכל ואין מי שי'עמד
 כנגדה

כגודה כנגד זה אמר לא תגנוב ועונש עביר זאת לשלח לה עונש נזה למרוד
 לעושי רשעה מרכם והמכה הט' החשך אשר הרשעים בחשך ידמו ודויה
 כמחשך מעשיהם ואין רואה ואין יודע כגודה אמר לא תענה ברעך עד שקר
 שהוא ראה הידע אמיתות הענין ואינו רוצה להעיד או שמעיד שקרוהו סכס:
 או אפשר לומר שע' מכת החשך האמינו המצרי' ביש' וישאילום כמ' שרע'
 אל אם כן ראוי שחיהו נאמנים ורעידו האמת ו אינמו כמו שהבדלת'
 לכס בין אור לחושך שהמצרים לא ראו אור ו אינמו ואתם לכל
 בני ישראל היה אור כמו שגורתם כן ראוי שתנדילו בין אמת לשקר:
 המכה הי' מכת בכורות: מחמד עינים כמו שהיתה במצרים כי אין בית אשר
 אין שם מ' יש שם בכור מת אין שם בכור גדול הבית מתבסקום בכור כמ' ש'
 אף אני בכור אתנהו והנה לוקח מהם מחמד עינים כגודה לא תמסד והיא
 סכס: עוד אפשר לומר שהחסדה היא כלב וליה בה הוכחה כלל אלא יאמר
 אדם הואיל ואיני עושה שום מעשה מאן מוכח שהיית' שבוהן בין ספד'
 של בכור' לספח שאינה של בכור הוא מבחנת' תעלומת' סתרי' כל היסחשכות
 אדם ותחבולותיו יצר מעל ל' איש: אנ' אפשר לומר שנאותה טעה שהוכן
 הנכורו שהיו ישראל הולכים ושואלים סמצרים כל מה שחסרו מסמונס וכלית'
 ומצרים כדי למדד לשלחם לא מנעו מהם שום דבר לוח צום י' אם התרת' לך
 שתחמדו ותשאל סמצרים כל מחמד לך לא תעשה כן לדעך: הגדה נתתי
 טעם למכות ולסדרן ולמניגם וכל זה כתבתי להגדיל תורה זהל האדיר לדרוש
 ולקבל שכר ו: ויש סמך מה לזה סן חמשה ששינו באבות י' גסים נעשו
 לאבותיו במצרים ר' על אים בשלמא בים מצינו כמו סמונל במכילתא אלא
 במצרים לא מצינו כא' מכות למצרים: אלא הענין הוא שכל מכה שהיניא
 המכה על הסצרים היחנס ליסד היותם נפדים ונצולים סמנה ונוכל לומר
 שסכ' מכות היה להנצל לי' סמני שעתידין לקבל התורה כמ' וכדי לעשות
 חנסים לישראל הביא המכות למצרים אבל הנסים עיקרום הטעם שכתבתי:
 עוד אפשר לתרת טעם לעשר המכות ולסדר לקן בהם הסצרים סמני שהם
 הכחישו סציאות הש' והשגותו ואות' שמו נמנאום ואם פדעת דרשעם
 האשר אשמע בקולו ורצו להתחכם עליו כמ' הבח נתחכמה לו למוסען
 של אוועל כן שורת הדין חייבה להמרק מהם כח שמו הגדול שיעוויכירו
 עכ' סציאותו והשגותו וכלתו בתחוננים וכיון ששם בן ד' י' במילואו עולה י'
 אותיות י' ד' ויו' ה' כן נתמרע מהם בימ' מכה לכל אות והכ' נכח י' ספירות
 בלימה והמסכיל יבין ומפני זה היו י' ולא ס' ולא י' א' והא דנתן ר' זל בהן ס'
 אפשר לומר שבא להראו לנו שאין המכות כולן שוות בענין א' יש מכה שהיא
 ע' משה יש מכה שהיא ע' אחרן יש מכה שהיא על ידו א' וס' השמים שלא ע'
 שניהם ועכ' חלק הענינים לג' תיבות רצו לג' ענינים התיבה הא' היא דצך דם
 צמרדע

שאמרו בנסת הדם כי במקום שהיה המצרי וים היה שוחה ה'ים מים מתוקים
 עין כיצא בזה בכל מכה ומכה ורא' גם ופלא היא ופניו נפי' ולא יצא כל סד
 זכי עכפ המל א' היא אלא שמצר שהיה בא להם בתרון אף וערה כו' נחשבת
 להם כמ' אינ' אבל לענין ההצלה את האולענין הים אין מקום למכות כמ' כי
 גסים שנעשו לישראל ביהוד אבל שאר המכות אשר באו על המצרים בזמן
 שטבעו בים יוש' כבר עברו למו אין מקום למנות אותם בנסים מיוחדים ודרך
 כלל היה להטנם ופלא כל מה שניצולו ממה שאירע למצרי' בים וש' יוש' ע'
 האת ישראל מיד מצרי' ישועה נאולה היתה להם שניצו לו מפל' אות' המכו'
 והיסורין שלקו הם ונטרדו מן העולם בכת היד החזק והם ניצולו ועל זה צריך
 האד' לתת שבח והודאת לכבוד ית' וית' על כל הגמול הטוב ששלל ממנו לשום
 לנו שארית כיום הזה ולחיותנו מצרת השעבור החו' לפלטה גדולה והנחילנו
 תורתו החמיסה והביא אותנו אל הארץ הטובה אשר נשבע לאבותינו והוריש
 מפנינו כמה מלכים גדולים ועצומים והנחילנו את ארצותם ובנה לנו ב'ה כמו
 שאמר בעל ההגדה בסוף דבריו לפיכך אנו תייבין לחודותינו וכל המרכיב
 אלספר כיציאת מצרים הרי זה משוכת' ואם יש בו יכולת יקרא מגילת' שיר
 השירים בקול זמרה ותודה שיש בה מעניינ' דיומא ויפר' איזה מ' מסנו השייך
 ליציאת מצרים ואם חטפתו שנית ישכב על מסתו ויגות ראשו ואכריז לקום
 באור הבק' לשבת למי שבראו ואמר והיה העולם או קוד' אור הבקר הכל לפי
 מה שהוא אדם ובמה שהוא רגיל כל השנה כש' לילה כזאת שצריך שיוסיף
 אומץ וחזק כי לאכל העתים שוות והוא הוא הנותן ליעף כח למתהלכים
 לפניו ייחזר בתפלתו כראוי וכשיגיע לאמת ממצרים נאלחנו יאמר אותו
 מלה במלה ובכונה ראוייה שאלו לא הוציא את אבותינו ממצרים עדין אבותנו
 וכנינו וכי' בדרך הפודה והמציל אשר המלי' חסדו עמנו למענו ולמען אבירת
 אבותינו וכן כשיאמר ההלל יכוין בו כראוי ויאמר אותו מלה במלה בשמחה
 וטוב לכב' על הכסים ונפלאו שעשת עמנו ועם אבותינו בימים ההם הודו לה'
 כי טוב כלת' ומוציאין סת וקורין בענין היום וכבר חקנו הקדמוני' ענין מיוחד
 לכל יום ותס' משך תורא קדש בכספת פסל במדברא' שלת' בוכרא והענין
 מובן לכל כפי' מה שנהגו וכבר כתבתי כי אין לאדם לשוח שום שיחה בעולם
 ואפי' בדת' בזמן קריאת התורה אלא לבו ועיניו אל סת' וענין הספר' הוא מ'
 הספסיר ותאי ענין הקרבן וכל הימי' שיום בקרבן וכן קורין בכל יום והקרב'
 אשה שהמוסף של כל יום שיה' בהס' תהלה תהלה מוסף בכונ' שיחשב תפלת
 מוסף של צבור במקו' קרבן מוסף בזמן הבית וכן אנו מוכיזים הפ' בסת' לרסוח
 ענין זה ובתפלה אנו אוטרים כמו שכתבת עלינו בתורתך ונ' כי כל העוסק
 בתורת הקרבנו יחשב לו כאלו הקריב אותם כשנחתן את לבו עליהם כל שכן
 תפלת הצנור כשהיא ככונה אתר שיצא מכה' ילך להקביל פני רבותיו או
 גדלים

גדולים ממנו במכמה והוא עניינא ביומא ובפרט רגל כזה שצריך לשמיה כל
 אעס חבריהו להקביל פניו וכן ראינו כי שטש המנהג ומנהג של ישראל תורה
 היא וכן ראו חלל להוכיח מענין השונמית אשר כתי' שם מדוע את הולכת ליו
 חיוס וכו' סכלל כו' ואלישע גדול הרור היה והה בוסנינו לגדולי הרור והוציאנו
 ענין הרגל סן המסוק אעמ' שאינו נו'כן משום דכתוב לא חדש ולא שבת ולא
 היה שבת הנו במסוק שבת בראשית הליל לא שבת ולא חדש אלא שבת הנו
 הוא רגל כי גם הרגל נקר' שבת דכתיב וספרתם לכם מספרת חשבת והוא יום
 טוב הא' של מסת ולא לסדו כן מענין החדש כי אפש' כי חדש הנו במסוק אינו
 לענין הקבלה כמ' לעני' ידעית קבועא דירחא ואינו רח' מסמ' אלא קרוב לו' ע
 עור אפשר לומר דעס היו כי החדש הנו הוא חדש מסמ' ומסד' לענין הקבלה
 אמ' הא' כי להוכיח מסמ' רח' כי דק' לאישע שה' אדם גדול ראי' להקביל פניו
 במני' שכינה בכל חדש מה שאין כן לכל אדם ותפשט מועט תפשט רגל לבד
 זבות החלוק אעמ' שנאמר רשבת הנו במסוק הוא שבת בראשית אין להוכיח
 מסמנו לכל אדם אבל רגל נילף ממנו לענין רכוש' ונילף מניה כי ל' אם רבו
 בעיר שתייב להקביל פניו אלא אפי' הוא בעיר אחרת והוא יכול ללכת שם
 ילך ויקביל פניו כמו שמצינו בשונמית ולא יהיה באופן שימנע ממנו שמחת
 הרגל שעל כיוצא היה משכח ר' אלעזר את העצלני' בדגליג' ילך לבקר חולי'
 ולתתם אכלים ולסמח' תתנים כי ג' אין לה שיעור וכל הרודף אחריה מאריך
 ימים והוא אהוב ונחמד למעלה ולמטה ויבא לביתו ויסעור ויהיה לו שולחן
 ערוך ויזכין במאכלים טובים ומיני' סגוד' כל אכפי' כחו ותשגותו ויג'לח שמחת
 לבו לכל לחיות שמח' שמחה של מצות וישמח' עמו העניי' והאומ' ל' כי זאת
 היא השמחה האמיתית ויאר'ך על שולחנו מתוך שמחת לבו משבת מודד
 לארון הכל הטוב והמטיב אשר הטיב עמנו וג'לנו כל טוב ויעסוק בדברי
 תורה ובעניינא דיומא כי דבר בעתו מה טוב כמו שאסרו חל' וינר'ך על סונו
 מלח במלח ככונה ומד' טוב לרדוף אחר ג'ולברך על כוס מלא' יין ולכוין בו
 בראי' כי לא כל הימים שוייב' יש מהם רב האי כורת והמעלות וכנר' בו סדרנו
 חסד' שיהיה לאדם כ'ט או בשנת' ביום השני של פסח ירחיל' לספור סן
 חליל'ת ספירת העומר וצריך שלא יאחר אלא בתחלת הלילה יספור מיד כמו
 שלמדו מקצירה העמר מהחל חרמ'ש בקשה וכו' ויספור מעורב כמו שלמדו
 מבקשה אל תקרי' בקשה אלא בקיט' והוא לוס' אל תקרי' מגני' שהכחו מיותר
 כי וראי' קציר' המעשר אינו לא בקשה אלא וראי' הכתוב בא' ללמד ענין אחר
 לענין חמ'פדת שהיא בסוף המסוק והשמי'ענו זה כוח' ב' הדרשו שזכרנו ועוד
 למדו כנין' אב' סמאן כל מקו' שג'א' לכם הוא מעומד ונהני' הקהל לספור אחר
 תתקבל משום דכל הקהל נמצאים בב'ה וברב' עם הדררת' מלך' כדמצינו בענין
 קצירת העמר שהיה נקצר בעסק גדול כדחתן כל העיירות הסמוכות מחכנסות

לשם וכו' הואיל ואתא לירין נימא כח מלתא * מנחות פ"ה מצות העמר לבא
 מן הקרוב לירושלים לא בכר הקרוב מביאין אותו מכל מקום ביצר היו עושין
 שלוחי בדי יוצאין מערב יט ועושים בדיכות במחובד לקרקע כדי שיהא נוח
 לקצור וכל העיירות הסמוכות לאותי מקום מתכנסות שם כדי שיהא נקצר
 בעסק גדול כיון שחשכת אומר להם הקוצר בא השמש אל הן בא השמש אל
 הן בא השמש אל הן ובין בחול בין בשבת היה נקצר בגני אדם ובין קופות
 ובין מגלות אל מגל זה או הן מגל זה או הן מגל זה או הן קופות או או הן קופות
 או או הן קופות או או הן בשבת אל שבת זו או הן שבת זו או הן שבת זו או הן קופות
 או או הן קופות או או הן קצור אקצור אל קצור אקצור אל קצור אקצור אל קצור אקצור
 כך לפי מפי הביטוסים שהיו או אין קצירת העמר במוצאי יט אלא במוצאי
 שבת שכן כתוב במסורת השבת והוא שבת בראשית ורבותינו קבלו שהוא יט
 דא של פסח וכן מצונו ביהושע דכתיבוי אכלנו מעבור הארץ ממחרת הפסח
 ומאחר שלח החר החר החדש במחרת הפסח הדבר ברו שהוא המתי וכו' קוצרין
 העומר קצרוהו ונתנוהו כקופו והביאוהו לעור והוכיטין בו בקנים או בקליהו
 של כרוב דברים שאינם קשים כדי שלא יחמעך שעדין הוא רך ואחכ נתנוהו
 באבוב של קלאין שכולו מנוקב כדי שישלוש בו האור אחר כך שושתין אותו
 בעזרה כדי שהרוח מנשבת בו אחר כך נתנוהו בדחי של גרוסות שאין טוחנין
 דק אלא עבה כדי שלא יעבור דהסובין עם הסולת ומנפין אותה בשלש
 עשרה נפדה זה למעלה מורה ומוציאין ממנו עשרון אחד משלשה סאין
 שעורים והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשרות
 אחר כך לוקחין זה העשרון של סלת השעורים ובו לילין אותו בלוג שסן
 ביום יבניסן ונותני עליו קומץ לבונה כשאר המנחו ומנימו במורה העורח
 מוליד ומביא מעלה ומוריד ומנישו כנגד חודה שלקחן מערבית דרומית כשא'
 המנחו וקומץ ומקטיר הסך והשיריי נאכלים לכחני ואימת קומצין אותו אחר
 שמקריבין מוסף היום וכש העולה הבא עמו קודם חמיר של בין הערבים ;
 וכל הקורא ענין קורבן כל א' בזמנו נחשב לו כאו נקרב הקרבן בימיו ונחזור
 לענינינו . ויבדך גודם שישמור אקב' על ספירן העומר ובזמן הזה דרבנן
 והוא לאו דלא חסור צריך שיכוין האד' בספירת זו לטהר עצמו ומחשבותיו
 להיות מוכן ומעותר ליו החמישי שניתן בו התורה הקדוש וכן עשו ביציאתן
 מצרי' מתוך כור הברזל מטבעים באותה טומא רצוצה וכמעט היו נשקעים
 בחמישים שעדי טומאה שנס את זה לעומת זה עשרה האליב' ורמו שישנ'
 שערי טהרה וזכה משה כמעט לכולם כניש כנגדם מנחוץ ג' שערי טומאת
 ונטמא בלעם בכולם ויש לא קם בשר' כמשה אבל באומו העולם קם כצד
 הטומאה אשר מנחוץ השיג בלעם מה שלא השיג אדם אחר כמוהו וישראל
 בהיותם במצרים נשקעו כל כך ביניה שכמעט כח הטומאי היתה שולט בהם
 שנעשו

שנעשו תחת רשותו ואלו לא הוציא אותנו הקב"ה ששם עדין אנו ובנינו
 מן הסעם הוה שנברה בהם כוח הטומא ונעשו תחת רשותו והקב"ה ככתו הגדול
 ובזכרה את ברית אבותינו ככ' יכול הוצרך לגשות ודועו להוציא ישר מביניהם
 ומכת הטומאה שלהם והוה שעשה שפטים בהם ובאלהיהם וקרבנו לפני ה'
 ונתן לנו את תורתו וזכר שנוכח זה החסד הגדול צונו שנספור בכל שנה לו
 חנ' יום מיום יציאתנו מסצרים עריום סתן תורה ויום היציאה אינו סן המנין כי
 מקצתו עדין היו ביניהם ויום חנ' אינו סן המנין כי הוא קדש עליון ואין לנו
 אח זה בה ובכל יום שאנו באים במספר סכונים בו לצאת משער א של טומא'
 ולחכנס בשער של טטרה בהטרה לבבנו וסחשבותינו במעשינו הטובים וכן
 ראוי שלא להסתפר באלו הימים אלא לגדל פרע כל זמן שהטומאה נמצא
 אתנו והם כרמיון האשה היזבת על גדתה ז' ימי במספר וח' א רחוק מבועלה
 ער יבא לה שעת הכישר ותסרה ותתרחצ בעיני בעלה ועיניה תלויית לאותו
 יום יבא תוכה להיות לה נחת רוח עם בעלה כן ענינו תלויית ליו' החמישי'
 שנשמת עם גומן התורה ועם תורתו שאין שמחה כשמת דתורת שאין
 אחרית תוגה והיא עומדת לעד לעולם וצריך שיחיה והיר שלא יאבד יום א'
 בלי ספירה ויספור אותו במטת הראוי לו ואם שכח יום א' ולא ספר בסלה כל'
 הספירה כולה ז' הימים שבין א' של מסח ליום אחרון נקראין חול המועד
 והטעם מפני שהן חול לגבי א' ח' אבל לגבי שאר ימים מועד א' קרוי ולכן אין
 לאדם לעסוק בשום סלאכה לא גדולה ולא קטנה ולא הרג' דו כי אם דבר
 האכר ושיחיה נקל לעשות ולא יאמר אדם כיון שאיני יכול לעשות בהם
 סלאכה אוכל ואשתה ואסייל ואשמת בהם כי אין זה כונת היט והמועדים
 תלילה להאמין זה והמתאים והסכלים לבס נוטה לסכלות זה אכל האמת
 לא נירנו ז' לישראל אלא כרי שיהיו פנוים מעסקים ומלאכתם ויעסקו
 בתורה בלי טרדה ובלי מחשבת והם ימי רצון ומצליחים בלמודם לכן אין
 לאדם לאכר אותם במאכל ומשתה ושינה וסיוול אלא כל א' יעמד במקומו
 המיוחד לו ויעסוק כמה שחננו האל זו בעלי מקר' במקר בעלי משנה בסנ'
 בעלי גמרא בגמרא ולא מפני זה מענה נפשו אלא יאכל דברי טוב ומוטעמי'
 וישהה כראוי לו וישן מעט אם בר הכי הוא והרי כל זה ענין לגופו ואח"כ שאר
 היום יעני נפשו הענומה אשר היא יושבת כשבויה בין כמה אומו מהואין מי
 שיחוש לה ולחיות לה כי כולם פונים לתאוות היצאה הנוף הנגוף כי רבים
 אשר אתו מאשר אתה כי היא יחידה וגלמודה דורש אין לה אשריו ואשרי
 חלקו למי שנגע אליהם בלבן לדרוש אליה ולבקש עליה לסמוך אותה שלא
 תמול ביד מבקשי רעתה וזה כל האדם וכל אלו הימים יש בהם תוספ' קדושה
 ויש קרבן מוסף לכל יום וצריך כל אדם לזוהר בו כנל' גם יש בהם תוספת
 גמרא בקריאת התורה ומתן ענינים אלו נר' שיש בהם קדושה ואלו השכל

סדר היום

ליתן שניתנה הקדושה בימים לאכול ולשתו ולגהוג צהם מנהג מול והבתנהג
 בהם ממנהג הזה בשנעון ינהג ועד ד ליתן את הרצן וכחלל קדושת הימים
 ומעלתם אבל הענין כאשר כתבתי והחכם עיניו בראשו לשקול כל הענינים
 כאשר כתבתי כמה פקמים ובהג השבועות ראוי שיסמח בו האדם שמחה
 יתרה מפני שהוא יודע שנתנה בו תורה לישראל והכל סודים בקדושת הגדלה
 מקדושת שאר היס. הכל כודים בעצרת דבעינן לכנס והטעם כדי לשמח
 הגוף שעוסק בתורה ובמצות שניהנו כיום הזה וכן מצונו בסר בריה דבינא
 דכוליה שחא הוה יתיב בתעניתא נר ממעצרתא וכו' מסעס זה שאמרנו ואין
 ראוי לענות הגוף ביום זה בין דבאמצעות הגוף התורה מתקיימת ואין זולתו
 קיום ראוי לשמחו ולענו בשבחה התורה יותר משאר חגים ומועדים ועל
 אף ראוי למטון בשמחתו כל היים כי גם הנפש המסכלת צריכה שמחה כי
 עיקר תועלת הלמוד והקיום תלוי בהננת השכל להבדיל בין סמא לשרור
 ובין אסור ומותר ואין שמחתה כל לעסוק בתור ובמצוה ובפרט ליל שבועות
 שצריך האדם לעסוק בה כל הלילה או רובא ובפרט עם הזוהר שאומר שכל
 מי שהוא מבני הממונה ומבני היכלא דמלכא צריך לעסוק כל הלילה במיני
 קריאות לקטס הכלה בתכשיטיה להכניסה לחופה לסחרת ביו' גבאואשרין
 ואשרי חלקו הזוכה לכל הכבוד חוה אשר יוצרו ככ יכול מתפאר ומתקשט
 בו ואל יקל בעיני האדם הדבר הזה כי האדם היא שפל ואפל בבחינה א אבל
 בבחינה אחרת הוא גדול כח מצד וכידו להעמיד כל העולמות כולם משכ
 מלאך משרת יכול לעשות והוא הנותן כח ותיל ככ יכול לבנר עולם כדכתיב
 רוככ שמ' בעורדו וכת' או יחוק במעויו וגו' ותו' בהפך סתיס כח וססי אחר
 ימינו ככ יכול כדכתיב צור ילדך תסיוגו' . ואכ צריך כל אדם עם היותו קסן
 מהקטנים הדיוט שבהדיוטים להתשיב עצמו ולהתגדל ולהתנשא על הענין
 הזה ולומר אולי ע' יבא אי זה ענין ודבר להמיק רצון השית ואל תהי בדכר
 הדיוט קלה בעיניו כמ' על ענין ד' בן אלישע כג' זלהה' . וכן אמרו על ענין
 כיצא בזה לעולם יעשה אדם עצמו כח' ובהיות האדם מקל עצמו בעיניו
 באימה אני סה חיי שיכא הקון העולכות ע' או קלקולן פג' מוכס שפל ואפל
 צד גדולת מעלת השית כי בחשנו בענין זה יצא הקלה גדולה סתחת יוד בין
 לו בין לאחרי למי שבראו י' שמתחלל בנו בקלקול מעשיו . וראיתי מדקדקי
 טעומדי על עמרם כל הלילה הואת ועוסקים בתלכ לחבר אח האהל להיות
 אועוסקי בהור שבפע רוב הלילה לקשט את חכלהוה הסדר שראוי לסדר
 בליל הואת כחחלה יעסוק כי מאמרות שבהם גבר העולם . ואחכ כי חכברות
 שהם כנודן . אחכ בנביאים בענין המרכב ד' והוקאלי אחכ בכחוביס סג' לל
 שיר השירים נוסרה ושבחה והוא קישוט חבת הכלה . אחכ יאמר מוסר
 יקום אליס שמדבר על ענין סתן תורה . אחכ יעסוק בתורה שבכ' שגהיגן

לקרא

לקרוא האזרות שסדר' שלמה גברול זלהה שהוא כולל מצורת עשרה
 ומצות לא תעשה' ויש גוה'ין לקרוא מנין המצות להרמ"בם זלהה' ולג'
 שיעסוק בסדר נשים אם אפשר לו לקרואו על גה ואם לאו יקרא אורתו כי
 ראוי הוא להתקסט הכלה בו'יש ב'ו מסכתות ועמ' מקי' והוא מענינא דכלת'
 ואם יש שהות ללמוד יותר ויותר יעסוק בענין המצות כאש' יראה בעיניו ואם
 יכול להתחכר בחברת אנשי אמת רודפ' צדק מה סיב ומה נעים שיחשב עמה'
 להמנות סבני היכלא דמלאכא ומשושבינין של כלה כדאימא בוודר פדרשת
 אמור' ואם אנסתו שינה ינח ראשו מעט מוטה ולא מושכב כד שלא יאריך
 בשינה זיקוס בוריוות לעשות מלאכתו ער שיאור היום ויודה וישבת בהשכמ'
 ב'ה'בוסירות ותושבנות לארון הכל על כל הטוב שהסיב עמנו לתת חלקנו
 בתורתו ויחדנו לו לעם סגולה סכל העמים ומה טוב חלקנו ומה נעים גור למ
 שנקרא שמו עלינו וכתב בתורתו בה אשר ה' אלד' העברים אלד' ישראל ואת
 אנחנו שפשים וסכלים סח מראים עינינו מהשכיל לבנו להכי' ולדעת אית
 כל הכבוד היה אשר כבדנו ואשר נשא לנו להכדילנו סעמי הארץ ומסמח'
 האדמה כי כל א' לאלריו מנו והם עובדי כום ואין לאל ידם להסיב ולהרע בי
 גוה מעל גוה סוחר וגוהים עליה ולא כאלו חלק יעקב כי בתר לו יהישר'
 לסגולתו ומשיח עליה בסובו וחסדו בכל עת וזשע' בין לרבי' בין ליחיד כאשר
 עינינו רואות גסי' ונפלאות שנעשו עם אבותינו ונעסי' עמנו בכל עידן וסמן
 מהכל מאהבת עמנו בעבור אבותינו ומחבת כלי יקר ומסדת תורתו חתמיסת
 אשר נתנה לנו ונטעה בתוכנו וסעד אהבה מוסיף אהבה ומכר עסנו וסוף
 על ברי' אבותינו. בשל לבת מלכים וכיוצא' ראוי לנו לפקוט עיני' עורות
 ולהיב' בארובת להכי' ולהשכיל את כל אשר הטיב עמנו בחסדת תורתו
 ונטע שעשועיו לגסוע אהה בקרבנו לעסוק בה ימס זלילה ובאהבתה נגוה
 חמיד ואין לנו לפרוק עולה מעל צוארינו חלילה אה להסות שכמנו לסבול
 מסדר' למדר' וסכה לבת להיותה למס עובד כעבד מעונד את רבו בכל
 לבו ובכל גמשו בכל יכלתו ואינו מרד באדתי' לחסיד עילוסטעל צוארו כס'ש
 כיששכר וט שכמל לסבול וגו' ובכן יצא ששפטו לאור החרה הוראות בישראל
 חמו בניו ללשכת הגוית' ולא יתשוב אדם שחתוד סתגלה לכל הדיוש והדיוס
 במעס עסק לבד כא' יתיצב כמצבו רעמד על ג' סדורארה ויבי' עני' התורה
 כמת' בארכם וברחנם כיצר האדם ערכו וספל מצבו וכמה הוא נערד וחסר
 ולא יתנאה ויתגשא בכתר תורה אחר שלא זכה בה כדאר' בשלמות ואמ' למי
 שעוסק בה ימס זלילה כראוי ותורתו אומנותו כש למי שעוסק בה דרך עראי
 ואינו או' לגבי עסיקתא ומסתרתא אשר אין להם סוף ותכלית ראתי בני עליה
 וחסס מעשים ומי הוא בחרנו וח שוכח וידע בכל אלה' מעב' מעשה מרכבד
 וכיוצא באי' ותגלות לנו מחלקי תרגי' כסומא וטהר' וכיוצא הקרבנו וחורת א'

סדר היזם

מי הוא אשר ישיב בהם דבר דבועל אופניו ודין על סתכנותו הידא מעלובנח
של תורה ישכב בבשתו ותכסחו כליסחו לשבת בין תנוד וזכרים ויסרר עצמו
בבכיו אנקה ויאנת בשברון מתניסו יגון ואנחה על פתיחות ויריעות ערכו
השפל לארץ ומגיע עד עפר ולא ירום ראש על כל ענין ודבר לענות עוזרת
עם כל אדם בעשיר אשר מלא ביתו כסף וזהב והוא עני ורש דל ודן ואין לא
ידו כל זה צריך חתי' ליתן לבו לנקום נקמת האלדינו ונקמת תורתו ויהיוק
בה וידרשו אותה תמיד ויבקש עליה ולא ימנה אחר עסקיו ועניניו חסדות
הכלי העולם ותאותיו ולקבץ סמון אשר לא יועיל ולא יציל ואדרבה יש
עושר שמור לבעליו לרעתו וגורם סיחתו וגינת חיי' תעלה והבא ועמה עושר
וגנבים וכבוד מסרחק תביא לחסיה ואין הדבר רחל' בחריצות זה השתדלות
מאמצי כח כי רבים עשו כן ולא הועילו אלא ישאל האדם ממי שהעושר
והנכסים שלו ובידו לגדל ולחזק לכל ובמה יתראה אל אדוניו או ויקדם פניו
הלא בשומו לים התורה חוקה שארה כסות ועונתה לא יגרע וזאת התורה
כבודה בת סלח' הבת ובודאי שמי שישא את בתו לו לא שדה יאהבה ומסקת
דכקה נמשכה ודאי שיתן לו נדוני' וגנבים מהר ומתן דמים ולא יחסר לו
כל בה כי זה כל האדם כל העולם כולו לא נברא אלא צביל זה ובשביל
מתקיים ואין לו להכה בעולם ובו והיה זאת נחמת מצרת החרגן כביכול
ואשרי חלקו ומה נע' וגדלו המשמח & יצרו ומקבל נחת רוח ממנו ומעשיו
הטובים עם היות שנותן לו שכרו כפול ומכופל ומה טוב לו היות עובד עבודה
נקיה וטהורה לרבון כל המעשים ומקבל עליה שכר גדול אשר אין לו ערך
ורמיון ועין לא ראתה מעבוד עבודה בויהו ומאוסה מלובלכת בכמה טנופי
ומקבל עליה עונש ומסור ועתיד ליתן דין ומשבון על אבוד טעותי'
ומי הוא הנער אשר לא ידע למאוס ברע ובחור כטוב ולא רוב ארת החיים
בנצחיים אחר שהשיאות עצה ההוגנת לו דכתי' ובחרת בחיי' ויש מי שקורא
ביום טוב של עצרת הת' חומשי תורה כולם ויפת הוא עושה שבדה נכללים
כל דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים והיום גורם לענין זה יותר מבשמיני' חג
עצרת וצדקה יחשב לו לעטר יום זה בעטרת כל התורה כולדה וארת ועוד
שמקדש היום הקדוש בקדושה עילאה ולא בדברי חול ואעפ' שאמרו הכל
מודים בעצ' דבעינן לכס יכול הוא לקים שתייהן כי יש שהות ביל' לטי' שאינו
מאבד טעותיו לזה ולזה ויכול הוא לענג נפשו מצד זה וגו' ומה מצד אחר ובלבד
שיהיה וריון מסריר ומי שיהיה בעל שכל ובעל נפש יוצא ידי שתי' וראוי
להכין מסעמי' מתוקים ומטעמים להכו ביום זה ויש נוהגין בתבשיל של חלב
וגוהגין דבש עליו לקים דבש וחלב תחת לשונך והכל לפי מה שהוא ארז
ולפי המטעם לחי והערב לו ואעפ' שלא יהיה בשר ויין כי אין תענין אלא
לענג עצמו אבל לא כענין שיצטרך יתמלל מנתח כראוי עם חצוצרת ואת'

סדר שלהנו יקבע סעודה ז' ז' ז' ראו לכל שבת ז' לסעוד בהם ז' סעודות
 ואעפ"י דחלתא היום כשבת כתיבי ולא ביט אפ"ה לא גרע ים משבת לענין זה
 כיון דהוא לכבוד היום לבד במקום שעודין ב' ים שאין עושין ז' סעודות ביום
 הא מסו' כבוד של בזמן ים שחל להיות עש מסו' כבוד של שבת אבל בשאר
 יומי אין לסנוע מהם סעודה ז' בין ז' בין שבת : יום י' בתמו אירעו לאבותינו
 ח' דברים הא נשתברו הלוחות כמו שנא וישלך מידי את הלוחות וישבר אותם
 זכו וזו היתה צרה עצומה וגדולה לכל ישראל אם משכירת הלוחות עצמן
 שחיה כתוב בהם תידות מסלאך היות כמו שאמרו אני אמרתי אליכם אתם
 זכו חירות שעעבד מלכות ואפשר שהוא סן דהמסק עצמו שנא ובני אדם
 כולכם כלומר שולטים בעצמכם ואין רשות אחרים עליכם אבל גרם דיעון
 אכן כאדם תמותין כנגד הא ונא השד' תפולו כנגד הבועיניו כסווכא השרים
 תפולו ביד א' השרים וזו דעה גדולה מכל יודבר הגורם לו עשיית העגל שהוא
 היה סבה כל דעתינו ונפילת עטרת ראסנו וניסל הורנו זיונו ודורנו והוא
 הוא אשר החטיך מאד עינינו והערב טמשנו וערבה כל שמחתינו ואעפ"י
 שעשייתו לא היה ביום זה כיון שנשתברו הלוחות בסכתו נדמה עליו כאילו
 היום נעשה ונהפך לאבל מחולגו כמ"ס וירא את העגל ומחולות וישלך מידי
 וכו' ואכ' ראו הוא לבכות שתי הרעות כאו' להתאונן על כך ז' הבוטל התמיד
 ביום זה בבית שני שנכל עם מימי המצור שלא היה להם כבשים סמנים הע'
 מ"ס שלים קופח של דיגרים היו מעלין כבש לתמיד עד שהרגישו בדבר
 והעלו להם חזיר ונודעו עזה כל ארץ ישראל כולה ולא הקריבו תמיד מה ז'ם
 דהוא והלמה בעונותינו והוא היה עם צרה ותוכחה לישר' כולו ז' הג' חכמה
 העיר כמ"ס ותבקע העיר והוא היה בחרש הר' בתרנן בית א' והוא תמו אלא
 שהיה בט' ש' שנא כחטע' לחרש ויחוק הרעב בעיר וכו' ותבקע העיר ובחרנן
 בית שני היה בל' ב' אחר הבקע העיר אין תקום' לאנשי העיר עוד כי עכ' אין
 להם מליטה ורעב וחוסר כל ואכ' ראו הוא להתאונן ככה ביום זה ז'
 הר' שרף אפוססמוס את התורה והוא היה שר ען חרשעה ובוסן שגברה יד
 יון על ישראל הללו את המקדש הסעו והכניסו זה הרשע צלם כהיכל ושרף
 את התורה ושמחה ביש' תירש גבירתה בעונותינו שרבו וזו צרה גדולה לא אל
 יתוית כביכול ולישראל עמו : הח' דוועמד צלם כהיכל חש תולקים
 בזה כירחלמי' יש' אטורים צלם שהעמיד מנשה בימי בית ראשון כהיכל
 ועליו כתיב במלכים וישם את מסל' האסרה אשר עשה כתיב אשר אמר ה'
 אל רוד ואל שלמה בנו וכו' ונבדה כתיב וישם את מסל' הסמל אשר עשה בבית
 האל'ים וכו' והוא הנאצה הגדולה בעיני המקום מורע ישראל היה ביום הוד'
 וי' א' דארנו צלם של אפוססמוס היה כנל' שהעמיד צלם ושרף את התורה
 והנה שתי רעות עשה ביום א' ולמד' צלם מנשה סגד ששרף את התור' ולא
 העמיד

חקפיר צלם דאלכ כמאי מליגי ולבד העמיד ושרף סגור דצלם מנשה לא
 היה ביום זה והנה אירעו לאבותינו הדברים אלו קסים ופריים ביום זה הוסי' הוא
 אשר נגע אלם בקרבן בתשובו צרת כל הענינים האלו ואמ' בא מהם שלא
 ישב ארצה ויככה ויתאכל על הלול הועל הלול התורה שנעשה ע' בקלקול
 מעט נו' הרעה ולא יתענה סגף ומנמש ולא ינהג עידונים בענינים לא מעט
 ולא הרבה ולא יהיה תעניתו כמצות אנשים מלומדה וישקול הענינים כולם
 כאשר הם ועורך אל לבו להתענות מקושי הענינים שאירעו ביום זה ולשוב
 אל ד'ו' בכל לבו ובכל נפשו ויהיה סגור ונאגה על צרותינו ועל יגוננו
 ולחלות מני אל יתוננו וינחמנו מאבלנו ואין לבסל רעניתו על שום דבר
 בעולם אם לא יהיה אונס ניכר כגון ותלי' שיש בו פקוח נפש וגם יצוה את בני
 ביתו שיתענו כולם ואעפ' שעוכרו ומניקו פטורו מן הדין כבר נהגו להתענו'
 וקבעו אותו קבע מכוב הצרו העוברו י' לינו תמיד ואין מבסלי' אותן מלהתענו'
 אאכ' יש אונס כדאמרן ונאנשי' מעשה נוהגין שלא לאכול בשר ולא
 לשתות יין לבילי התענית כדי להתענות ולהתאגת על הצרו ודאי לעשות
 כן אם לא יראה את עצמו חלוש או זקן וצריך כת לסגולת התענית שבדבר זה
 אסור לענות נפשו יותר מן הראוי כיון שכחו לאו בר הכי הוא ועל אל תדע
 חסד הרבה ותוחדר לשמור נפשו כדכרת' ושמור נפשך מאד אבל יש בידו
 למעט אכילתו ושתיתו ולא יאכל כל לשוב נפשו ולקיים ג'ימו בלבד ורחוקות
 כן יש בידו וכות ועושה מצות אקרי וכן כל כיוצ' וכן יש נוהגין שכל ג' שבועות
 אלו שהם כל יום שיש מ' בחמו ערש נאב אין אוכלין בשר ולא שותין יין לא
 משנת לשבת סמני כבוד השבת ומביאין סגף מדג'אל שכתוב בו לחם המדוד
 לא אכלתי ובשר ויין וכו' עד מלאת ג' שבועות ימים וראוי לכל תח' לנהוג כך
 אם בידו לעשות שאינו חלוש כל כך כיון שהם ימי הרעה ובין המצרי' וכבדים
 לנו בעוננו דאיתרע מולנו ראוי לנו שנהלך עצמנו על כך ולמתרסן הדין
 באלו הרב מונחת בקרנות וכן אל ששולט בהם קטב מרירי' ואכ' אין ראוי
 לתשוות אלו הימים לשני' ימי השנת להקל בהם אלא להתמיר ולצער עצמו
 בכל דבר ואין להכנס למרחץ ולא לגלת ראשו ולא לחרש בחם שום דבר
 חרש כגון מלבושים וכיוצא להתחזק וכש' ללבוש: כלל העולת ידחק ממנו כל
 שסתה וששון ואנח' ואכל על הרבן בית מקדשנו ועל הצרו' תכומות צרות'
 ומכופלות שאירעו לאבותינו בימים האלו ועד היום אין אנו נקיים בזמן הזה
 מצרות ואנחו' ו משנכנס אכ חסור טמי' ממעטין בשמחה גל' מלשון ממעטין
 דאין צריך לומר שלא יעשו דברי' של שמתה לא אמ' השמחה נאה מעצמה
 אין ליקח אותה לא ממעטין בה ולא יקח אותה בשלמו' אמ' מי שאינו מרדק
 בשאר הי' שמי' בחמו ער רח' משנכנס אכ צריך למעט בשמחה ולהרחיק כל
 דבר חשבי' לידי' שסתה כאכילת בשר ויין למד קריקים ורח' אגו' בין בחמ'

בין בענין אם חכנו להענינו וכן יש מקומו שמועין תשמי' לאבן מרה אם לא
 יהיו ויהיו לכבוד השב וכן ראוי לנהוג כי ראוי היא בית תפארתו להצטרף
 על הרגנה תמיד ובפרט באלו הימים השוחדים לצרותינו בענין ואפי' ביום
 רח עצמו עם חיות שהוא רחוק יום שכתה שאני רח וח שדו ראש לחדש
 המוענות ו גם בו נסתלק מהרן הכהן ע"ה יכן כתוב במגילת תענית שמת
 ענין זה ואפי' אין לגרלו על שאר הימים מני שנצטרף עמו האבל הוח נוסף
 על מוענות החדש ואפי' שקבל עליו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין
 משנכנס אב אמפי' יום הרח עצמו דהוי בכלל וכן משמע לשון המטנה רכתב
 משנכנס אב נר מתהלת ההכנסה דהיינו רח אבל אם מירש קבלתו או הנתיב
 עצמו באיסור שאר הימים הוץ מרה הכל לפי מעשיו ערב ט באב חמור
 פ"ו ופי' שהחמיר על עצמו בענינים קודם היום הזה צריך להחמיר יותר ויות
 ב"ו הוה והכל לפי קבלתו ולפי מנהגו כיצד אם קבל או נהג שלא לאכול בשק
 ולשתות יין אבל תבשיל של גבינה ושאר הדברים ה"ה אוכל צריך להחמיר
 עליו כיום הזה שלא לאכול תבשיל של גבינה ולא של דג ולא כל דבר שיוצ
 סתעל חי' סוף סוף הוא מוסעם אחר אפי' תבשיל של עדשים בלבד
 ומי שנהג עצמו שלא לאכול דבר חיוצ סתעל חי' מרה אבל היה אוכל תבשיל
 אחר ע"ש אפי' תבשיל אחר לא יאכל אלא מירדות היין וכיוצא בהם מירקות
 ובסעודה המסמק ישב בין הנור וכו' בפת הרבה וקיתון של מים כמנהגו של
 ד"ר גאפי' ולה שראוי להחמיר בו יותר ו נסא כללן של דברים שיש
 מ"ו בתמו ער יום ט באב ה ומנים זה חסיר מוח הא מ"ו בתמו ער רח הב'
 מרה עד השבוע שחל סכ להיו בתוכו הג ע"כ הרי יום התעני עצמו שהוכפל
 בו הצרות בעונות וכל לנהוג בומנים האלו בסדר הזה דרך קל אמפי' לחלושי
 המזג מ"ו בתמו ער רח ימנע עצמו מן תבשיל כמסע השבוע אבל לא מן היין
 אם היין מתוק לו יותר כי מניעת הכשר אינו כל כך קשה ואם הוא מריר
 בעצמו שמתליש לו יותר מניעת הבשר ממניעת היין ימנע עצמו מן היין ולא
 ישחה לא כוס של ברכת המזון שיעור רביעית או רובג ותבשיל שנתכשל בו
 בשר יכול לאכול כי לא קבל עליו אלא לצער עצמו מן הבשר עצמו ומרח
 עד השבוע ימנע עצמו מן היין ומן הבשר עצמו ו שבוע שחל סכ בתוכה לא
 יאכל תבשיל שנתכשל בו בשר אבל יאכל תבשיל אחר ודג וגיבנה וכל דבר
 חיוצ מן החי עד טכ לא כל דבר חיוצ מן החי אבל יאכל תבשיל של עדשים
 בבקר ובסעודה המסמקת אם יש בו כח לסכול אמפי' תבשיל לא יאכל אלא
 כמנהג ר"בא ולהתאו קרב לו והכל לפי מה שהוא אדם : יום ט באב עצמו
 צריך להתאבל בו הרבה מאד כמי' שמתו מוסל לפניו ולא ישחק ולא ירדה
 דברים ואצל בקלות ראש ושיחה בטלה והוא יום מר ונאנת וארעו לאבותי
 נוח דברים קשים תצטור על אבותינו שלא יכנסו לארץ וזה ה"ה בענין

המורלים שנאו יבנו העם בלילה ההוא והוא דהיה ליל סב כדמוכח מענין
המסוקים ושם נאמר חי אני נאם ה' אם יכאו האנשי וכו' ומהות הלילה נקבעת
בביה לדורות ומכאן אני אומר שישתרל האדם להוריד זמשת בלילה יצא
מביום ה' הב שנחרכ הבית בחרבן בית א' ואע"ז הכתיב במלביש בחדש החמשי
בו לחדש בא נבחרארן וישרוף זכו צריך לומר שהוא בא בו ושרף בט' ואף כי
נאמר שהתחיל בו סוף עיקר הפעולה הרעה והרבן היה בט' עוד אפשר
לומר אע"פ שנעשה בו מקצת הפעולה עם חשיבון לילה בין שהוא יום מועד
לרעה מזמנים אחרים כאלו נעשה כל הענין בו ביום דמי' והוא הוא הגורם
ורא' לזה שביט שני נכנסו בו גרם בט' לעת ערב והתחילו לשרוף ולא נשרף
באותו יום כ'א מעט מזער ורובו או כולו נשרף בי' ואמ' לו הכי נקבעה הבית
והתענית ביום ט' מפני שהוא יום המועד ויום הגורם כל הנזק ור' גוס' דאמר
אלו הייתי שם הייתי קובעו בי' היינו משוב צער התרבן והשריפה שהידיה
אבל הקובעים' לא חששו לזח אבל תששו ליום המד והנסהר וקבעו
אותו לביתו ה' כד אמרנו שבחרבן בית שני נחרב כוח היום ז' וכמו שאנו
חוששין לחרבן כזה וכו' וכו' ומתאבלין על כך ג' צריך לחוש לכל נפשו
ישר שנפלו בחרב וכמה חסידים ואנשי מעשה ודם נקי שנשפך הרבה מאד
בין בחרבן בית א' בין בחרבן הב' שאין חקר לדם שנשפך בין מחמת אה' ס' ח'
בין מיש' ע'אמן שנהרגו או עם אלו וצריך האד להתאבל על זה מאד ולהתחנן
לפניו ית' י' לבש בגדי נקם וינקום נקמת תורתו ונקמת עמו ישראל מיד קמינו
ורדינו ורודפין אהרנו בכל דור ודור ואותו מזמור לאסף באו גוי' וכו' שאו'
אותו יום י' י' שבו ענין לזה וראוי לכי' בו לאוסרו על חחרבן בכל זמן שרוצת
ליזכר אותו ולהתאבל עליו ז' הר' נלכדה ביתך שהייתה עיר גדולה לאלים
של חכמים ושל סופרים ונהרגו ג' הרבה מאד מ' ישראל ומרוב ההרגו' לא
נתנו לקבורה עד שעשו מהם גדר לכרם גדולה והמכה ברחמינו חס' עליהם
שלא הסריתו כל אותם הימים עד שגברה יד ישראל ונתנו לקבורה וקברום
ועל נס' זה תקנו בברכת המון ברכת הטוב והמטיב שעשה ח' הטבה במולת
עמהם שלא הסריתו כל אותומן ועוד שזכו בולם לקבורה וכו' והרבנה הידיה
אח' הרבן ירושלם בוסן בית כ' מלכי יון הרשע' יסחו מספר ח' יזובה לידת
ביתך מארש ששטנו וערבה כל שמתרגו נגדנו לנו נפל הגורל על
היום המד' הו' הה נחרשה העיר היא ירושלים ע' מלך ארשע ממלכי
אדם סורנוס רופוס הרשע שחיק סמי'א וחדש ארת' ההיכל כולו ואת כל
סביביו סקנא והותרו על אותו מקום פקס' צ' יום ס' וכל אלו הו'
דברים קשים וכבדים עד מאד כל א מהם לבדו וא' צ' לא יא' כא' וא' צ' צ' כל
אדם לפנות לבו ודעתו ביום זה מכל שאר הדברים כולם ולהתן מהשכר
נשכלו לחשוב בכל אלו הדברים וכיוצא באלו שארעו לאגרתנו ולקדר

עצמו וזו עוליהם ולהתאכל ולהתאונן ככל חנא מידו וכל המרכה הרי זה
 מושבת ונקרא בין מלאכי פרוש מאכלי ירושלים ויוכה לראות בשמחתה
 וזנפתה סבתכיב שישו אתה משוש כל המתאכלים עליה ו כיצד יעשה
 אחר שאכל סעוד חכמסק בקרקע כאבל יחלוץ סנעליו ויקבל עליו חנניו
 ואבלותו וילך לבת וישב במקום מאכלי או ישנה סמקוסו למקום פחו וזווי
 יתר מן הא וישב דוכס קרא בספר קינות או בדברים ססעורדי יין ואנחה
 סאיזה ספר שיחה עד שיורידו עיניו דסעות זיחחיל לבכות על חרבן הבית
 ועל שרפת התורה התיכל ועל משוש העיר ויפיה אץ היה לשכה וסמסרת
 כל העובר עליה יסס ויגיע ראסוואו וזאת העיר כלילת יופי ועל הרגרת
 ככה חכמים וחסידים בתוכה וכמה תינקור של בית רבן וכמה עונרות
 וסניקית עס יונקי שדים וכל היודע ליליל יליל והיודע לומר קינת יקונן
 בין כתובות על ספר בין סאליד כפי חכמתו אסד נתן אלים בקרבו וסאודת
 היא על כל ארט לחבר קינים והכה תהי ולכוד איתם גיום סמר היה וצדקת
 יתשב לוונקרא סאכלי ירושלים וסמקדושיה וסי שאינו בר הכי לחבר יעוסק
 בסה שחכרו אחרים ו יתפלל חמלת ערבית כבוד ראש והכנקה ויאמר
 חסס חוכו יחיוני בו השב וירגתן לפכני יתרת יאמר די לצרות יגע ויחסנו
 סאבלנו כי עת להתנח ואחרתי יאסרו קרשי וישבו לארץ כל העס ויקוננו
 כל כפי כחו או א אסד וכולם עונס אחריו ולא יריסוקול לא יהיה קולס
 סר ונשבר נסוך בילדה ואנחה שכל מי שיסמע קולו ישבר לבו ויעורר
 הדכי וזכאחרונ קורין סגילת איכה בשברן סתני ומללה וכל מה סאשסר
 לסעס בנרות יסעסו כי רבו הנרות סססח את חלב מלא כיצד יעשו ידליק
 כל א נרו ויעיל לו זל אחרים סכבינו וכן יעסה אחר רחוק ססנו עד שיסצא
 בכל כה גד צרות כססצוס וכהברת כדי שיקראו בולם הסגילה ואת שיקראו
 הסגילה יכבו כל הנרות וסשאר א בדי שידאו מה שיעשו ויתעכנו בבת כמי
 שיושב וססמר אבלותו כל א כפי מקוסו וכפי יכלתו וילך לביתו בסרירות
 לב ואנחה כוכר ראש ולא ידבר כא כשפה רפה ואפי שלום לא יענה ב"א
 למספיד וכשפה רפה ולא ישכב בסד וכנסת כסאר הלילו וצריך שתסחנת
 הלילה הוואת לצער ועינו וזבל מכל ויגון הלילות כסו שנסחנית ליל פסח
 מכל הלילות לססחה וסובח מכל הלילות אלא כיצד יעשה אס איש בריא
 הווא דיכול לישכב על גבי קרקע יפרוש כחצלת וישכב עליה וישיב אבן
 תחת סראסחו וזאם לא נסה באלה וירא שסא זיק לו יישן על ג"סססה או
 סססל ולא יספוש בנריו כולם כסאר הלילות לעננ נפס אלא יכסה עיניו
 בלא סדינין וססלות כי לילה א היא לצער עצמנו בכל דאשסר על חרבן
 עת ססארנו ונבל ל"מיס סהוא ארט כמו סכתנתי נספגי וה לא דנר

צענינו אל ג' ואם יבא דאמר לכבוד המסכה לא אחז לו ממני שאין
 לצורך על הצורך ג' אלא דבר שכלי יכולין לעמוד בו אבל רבי אלה הם
 למי שיכול לעמוד להכניע צדו וצדו לשם ואולי תהא ארבע לשלוחו כשי
 ענין הדבר ה' ואין ענין הראי לכל אדם לעשו או לרוב כי קרובים הם
 לכל אשר ידפוץ ביקר המלך ו' אחר שינוח ראשו יקום כדורות לבית
 לשוב אל שקו ואל העניחו וינהו עצמו ביום כדרך שאמרנו בלילה ויהיה
 בקום מיוחד שיקבע בו כל זמן האבל ויש מקדקים שאין יוצאין בלילות
 כנה ומה הם עושין כדי שלא יסיתו דעתן מן האבלות בענין דעלמא דכין
 דיום זה הכר נקבע לאבלות בכל שנה ושנה אין לבטל אבלותו על שום דבר
 בעולם ואם יבית ולא זעסק מצוה אם לא יהיה דבר של צרכי רבים שאין
 לך דבר שעומד כנגד אבל שאר כל הדברים אין לעסוק בהם כלל ואם העומק
 צנה לא יפנה לבו ומה שברו לספר עם חברו שום ענין לא מעניני גלות
 ירושלים והרבה היות או בעניני הצרות והשמדות שעברו על ישראל
 שישראל לבו ויפנה את דעתו ענין שלא יסית דעתו מתאבלות כלל
 ויש נוהגין לשתות בשר זלעסוק בצרכי אכילה מהצרות ולסעלה והיינו שיש
 עומת ג' שאין רוב הצורך יכולין לעמוד אבל יחיד סגולה נוהגין שלא
 לאכול בשר באותו לילה וראוי הוא כיון דאיתא בגמ' דרוב ההיכל נשרפו
 וכפי כך יש נוהגין להתענות ש' לפחות מי שאינו מתעני יענה עצמו מעט
 במניעת אכילה בשר שאין אכילתו מעכב כל לחיי ג' וצדקת ישב לו
 להעלות על לבו הרבה חבירת ולהתאונן על כך כמו שביארנו למעלה
 בשעה כנהה נוהגין לקום מעל הארץ לשבת ע' סמלים במקום גבוה והוא
 להראות נחמה באבלו בו ביום ועל אומרים פסוקי נחמה ומה עשין בציצים
 ומניחין תפילין שנקראין פאר מה שאין עושין כן בבקר משום אבלות וכן
 אין נוהגין על פניהם כל היום כולו להראות אורח כיום מועד שמונחים
 אנו שיהפך אבלנו לשתוק ולשמחה כרכת' לשום לאבלי ציון פאר תחת
 אפר וכו' אבל שאר העניינין אין סבילין אותם כל היום כלל ו' וכשצוין
 ס' כצוין אותם בכסות שחור ובזוי שלא ככבוד התורה התמימה וכילין
 בקול לילה גדולה ומרה וזה ענין הוא כי צריך כל אדם לדעת
 שהתורה עצמה היא תורת שקומילת ומקוננת על חיים המר הזה אשר בו
 נחללה וכבודה בקלון הוסר וסקצוה כשום הנדה ומי הוא אשר יראה וידע
 המרמה הזאת שכחה לתורתנו הקדוש ע' עד שיהא סקוננת ועושה סמך
 כתנים ואכ' אנהו היכן נולד את חרפתו ואיך שכחה בשתנו בעשנת את
 כל הרעה הגדולה אשר עשינו ועשו אבותינו עד שגרמנו לגלות לשכנות
 עינו והרבה לכת' המארתנו והרפה וכלימה לתורת העשויה ראשונה ודאי
 בעת הזאת להגדיל הסמך הרבה מאד לכל מי שיש לו עינים לראות ולב
 לחקן

להביך הדרעת את כל אשר הרבינו לפשוט ולהרב תאמס עד שתורה אף ה' בנו ובמורתו עד לאין סרמא כאשר עינינו רואות וכלות ונתארך הגלות כל ועד ידנו שוויה ומתחדשים עמו צרות רעות ורבות ואין איש ששים על לב לקרוא בשם ה' ולקבץ ולאסוף את התדרים ארת דבר ה' ככל עיר ועיר ונכלל סדניה למר עד מתי יהיה זה לנו למוקט יש לנו עינים ואין אנו רואין את הרעה הגדולה חוה הנא עלינו ונחלל שם אלינו ואויבנו מלילי הלא אלונו תות מלא רחמים וארץ אפים ומדתו להטיב עם בריותיו וכש עם עמו ישר' אנשי סגולתו ובמי בריתו ורע עבדיו אברך יצחק ויעקב עליהם השלם כל ש' כג' אליו כב' יכול מגיע צרותינו כדכתי' ככל צרתם לו צר ואידך ותכן שיהיה הוא ברוצה בכל הרעה הגדולה חזאת חלילה אין ואת כי סאר צר לו הענין הודג והוא כב' יכול מתאוק ומחאבל על ככה והו' מחכה ומצפה סתי' תחי' שועתינו ויוציא אותנו סאמלת גלותינו לאור כסן שטא ולכן יחכה ה' לחננכם וכו' ומג מעכב על ידו הלא הוא המשרד מערכות השמי' מהעדה מלכין ומהקס מלכין משפיל ומרים וכרצונו יעשה כשמים ובארץ ואין סי' יאמר לו מה תעשה ומה תפעל כי כל ידירי ארעא כלא תשיבין וכל צבא השמים נרתעין ספני ועמו ומחאוי' ומשתחקי' לעשו דברו כש' גבורי' כח עושי דברו כלום אעפ' שהו גבורי' כח ריש להם מססלה וגבורה בתחתינים טכל א' שולם על אסתו עכ עושי דברו משוענדים הם תחת מססלתו ומאמרו ואם הם גבוהים הוא גבוה עליהם כמ' ש' כי גבוה מעל גבוה שומר וכו' : ומכ' מי מעכב שור' הדין מעכבת כי הוא הצור חמים פעלו וכו' והוא כתב בתורתו החמים אם בהקתי' תלכו וכו' ואם לא תשמעו וכו' ואם תביא עלינו את כל הרעה הגדולה הוא ברין וביושר היה כי אנחנו עובני אותו ואת בריתו והו' ג' כ' השליכנו מעל כדת וכשורת ואם יבא עתה ברוב רחמי' כי נכסרו עלינו לקרבנו אליו יש למחר מחחוק מה שהו עושה תורתו מלסתר דכיון דעדיין אנחנו ובנינו סוטבעים כנץ דגלינו ולא שכנו עד ה' עושינו אין דת' דין נותן שתעלה ארובא מלכתנו לא אדרבא לסמות חרון אף ה' על שו'גא' הם של ישראל שהוא סבקס מהברנתו ואנחנו סתרחקי' מעליו אלא שהוא סרתס עלינו כאב על בניים וא' עג' דאנו סורדים בניים אנחנו ואינו סונע מסנו כל דבר וענין בהיותנו בגלותנו וכמס' ואף גם זאת וכו' והוא עונה אותנו בכל קראנו אלינו א' כ' א' לא יעורר כל אדם את לבו ליסר בגללו הרעה הגדולה הזאת נחמטה דרכנו ונחקורה וכו' ואיש את רעהו יעוררו לשוב אל ה' אלינו ואיש את שיקוצי' עיניו ישליכו ואת גולילי' גצרו הרע יעושו ויבחר בדרך הסוב אשר צונו אלינו ללכת בה ולא איש א' ולא ב' יעשו זאת כי סח תיקלת לעס בשוב תיחידים כי התועלת להם לברם ומה כצ' לתשובה אור' שדוכ העס אינם תחרים בתשובה אלא כל ידא וחדר את דבר ה' צריך לאסוף אנשים רקי' ומחזים אשר לא את מספט לר' השמים וזה קטרת

זה עשרה חזק עשרים ולדרוש להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר
 יעשו ולקרבם אל אביהם שבשמים וכוח העלה ארוכה ומרפא למכותינו
 ולצרותינו ויתקדש ש"ש בין המרוכזים ובין היחידים והמעשים הנשואים מהם
 ראובן יעשו ואלו המחזיקים בדת להקיסם ולחרימם הם הנקראי עמודי
 שמים והם מצוקי ארץ והם המעמידים את כל העולם כלו ויש להם זכות
 כמרעה בדורו אשר וכה וי"כ את הרבים והם המוציאים יקר מוולל ויש מאין
 והם שותפין לבורא יתוית בבריאת העולם ובהעמדתו אבל לוטר כל ארב
 או רבן שלם עליך נפשו ולהסגר בתוך ביתו ללמוד או לעסוק בחפצי שמים
 לא זו הדרך הרצויה בעיני הכי אינו דומה הווכח לקנות לעשות נפשו הרבה
 ולקרן חחת כנפי השכינה כמי שהוא מוכה את נפשו יחידה והאחר החמות
 ירעו ומי ידע אם עתיד ליתן דין וחשבון על ככה אחר שה' בידו להשיב רבי
 מעין ולהציל לקוחים למות מרוב רשעתם ולהחיות את נפשם בחנו ובחסדו
 אשר חננו הולא עשה הנה הוא גרם את כל הרעה אשר תבא הז' אחר שלא
 הוחרס וש' ע' יחזקאל העה ולא דבר' להחזיר רשע מדרכו הרשעה לחיותו
 הוא רשע בעינו ימות ודמו מידך אכס וכתבי ומקדשי תחלו ואל גנב אל
 תקרי אלא ממקדשי ואעפ' שלא היה ביד' למחות שהרי אמרו זל אם לפניך
 גלוי לפניהם מ' גלוי וכו' ע' כל זה כ' יכול חור בוונגורה עליהם דיגורה
 ודתחילה דמורענות מהם כדכתיב ומקדשי תחלו ויחלו נאנשים
 דוקנים אשר לפני הבית ו' וזה היה דרך כל החסידים הראשונים
 אשר היו מקהילים קהילות ברבים לדרוש להם את דבר' ה' את חוקיו
 ואת משפטי' ומורה להם את הדרך ילכו בה ונסצא זכות כל אותם תלמידים
 או אנשים הנאספי עמו תלוי באותו רב או רבן ושכרו גדול במאד מאד שכר
 שאין לו ערך וקצבה אשר עין לא ראתה וזה הוא ענין הראגה והיגון אשר
 צריך האדם הירא להיותו דואגים טב על הלול והחלול חורו וחורבן ביתו
 ביתו וכות עמו ושפלותו כל חוסן חוה הארוך והנמשך ולא עלתה ארוכה
 למכה הגדולה הוא ומחיד כך יתן את לבו לחשיית בענין זה לבכש ולחפש
 לדרוש ולחקור איזה דרך נעלה ונצליח בענין זה ואין דרך אח' ארוכה וקצרה
 לא זה שכתבת' וכוח צריך אדם להשיג ולרדוף אחריו ואם לאו נד הכי הוא
 יסחדל למקוד ולצוות למי שהוא בר הכי שיעשה וכל הוכו תלוי בו כי הכל
 הולך אחר המעמיד אחר שהתפללו מנחה אם לא יהייע עדין זמן ערבית
 לא יצא מכה אלא יתעכב שם ויאמר מן חסומורי המשביר את הלב ומעוררים
 תשובה ובהייע זמן ק' יקרא ותפלל כשאר לילות ובצאתו יברך על הלגכה
 ואעפ' שהוא יום יעכב הכרכת עד הלילה הזה אחר שהוא בתעני ובסברון
 מתנים מתאבל על חרבן ירושלים ראוי וכדאי הוא להקליל מני שכינה משא
 לילות וכן נהגו וילך לביתו ויקבל תנעמין על אכלותו ויאסין באמנו שלמת
 שאלדנו

שָׁמַע ית' ויה' ינחמנו מאבלנו כאש' הנשיתנו עי' נביאי' ומעת' יעסוק בעסקי' זבמצי' שמי' אכל לא ישכח אותו מלבו כדכתי' אם אשכחך ירושלים וכו' יום טו באב ראוי להתנהג בו כבסמחה וששון כמו שאמרו במשנ' לא היו ל' לישר' כטו באב וכ"ה וכו' ובו כלו כתי' מדבר שכל שנה ושנה היו מתיב' במדבר על אותה גזרה שנגזרה עליהם שימותו במדבר ואל' יכנסו לארץ טו אלף ואעמ' שמי'ת' היה ס' באב לט' באב ואתו ט' באב של שנת הם לא כתו כבו שאמרו בגמ' שהיו נכנסים לתוך קבריהם וחסמתי' נשארים במקומו והתי' עולין ואתח' שנה כולם עלו כנר אמרו שסוף סוף לא היו מאמינים בעצמן עד שבא טו לחדש וראו הלבנה במלואה אז שמחו כולם והאמינו שמכר האותם לטובה ונסתלק התרון אף שהם ועשו אותו ל' וכיון שאנחנו שמתו בו ונהפך לרוב האבל לט' דאין לנו לשמחת בו על זה אמרו בסל התפר שהיו חנופי' קבריה' צידיהם עוד גשמתו בו על ענין דבעם בן נבט שהושיב שומרי' בדרכים שלא יגזלוהו ליש' לעלות לרגל כמו שאמר להם אלה אל'ך ישראל והיה להם צרה גדולה ובימי' הושעבן אלה ביטל אותם שומרים וחזרו שכל הרוצה לעלות יעלה' והקטיו בירושלמי' כיון שכל אותה טובה עשה לישר' איד' עלה עליו שלמאמר סלך אסור ותרצו שמוס' שהיה לו להכריז' כל העם יעלו לרגל והוא לא אמר לא כל הרוצה לעלות יעלה ושמת את הקולר' סצוארו ותלת בצואר הרבי' ואותו היום שביטל אותו יום טו באב היה וכל העם שמחו שמחה גדולה ובו הותרו שבטי' לבא זה בזה והענין הוא שהכתוב אמר וידעו כל בני ישראל שמתה אל משה כי איש בנהלתו ידבק מסות בני ישראל וכן דלפטוק הזה גר' שאין ניסאין נשים כאל' א משבשו שאם ימות יקח בנו נתלחו סתוך שכשו ולא עצי' נהלת אבותיו אל שבט אהרן אה' דקדקו בפסוק אה דכתיב וכל בת יורשת נתלה פמטות בני ישראל וכו' איד' אמר לבר' לירש שני מסורת אל' דאי' שהיה אביה משבט א' ואם משבט א' וירשת לרם אכ' נראה שיכולה הבת להכנס בשבט אחר ומכאן הותרו דהשבטים לבא זה בודה והיה להם בזה שמחה גדולה: וכן הותר שכשו של בנימין לבא בקהל ויהיה שמחה לכל ישראל כוח ומקרא קראו וקרבהו עיר הניא הירושלמי' שבוזסן קצו ימה לעצים שכל עצים דנקצו בו אינם עושין מאכולת כולן כסדיו למערכה' וגמרא דירן פליג שאו' יום חכר סגל טבו פוסקין מלכרו עצים עוד שנבר חשש כחה של חכה ליבש ועושי' חולעי' ופסולין למערכ' ואמרו ר' שב שניהם דקד' אותו יום ואותו יום בכלל' היו העצים יפים וטובים פסאן וזה הלאה לא היו פוסקים עוד' ובו ניתנו הרוגי ביתר לקבורה ונתבטל הגזירה על אותו רגע שנתנן גדר לכרס וראה הבענים חכו לקבורה: וכלל' אלו הענינים שארעו ביום זה צריך לתת שבת והרואה למקו' ית' ששמתו בו ונתנו גשמתו בו מעט וצריך להרחיק יצין ואנחה כפני' ר' אלול צריך

על אדם לערר אל לבו להפטר ולמשמש מעשיו ולשוב אלה אליו כי אדם
 זמן רצון לקבל תשובה בך של יחיד בין של צבור כי הסי' שנתפייס המבט
 על מעשה העגל כשעלה משה לארסו במים האחרונים ונתקו. כאלו חיים
 להרבות בכל יחידות ותהנוני' ולקום באשמורת הבקר כל סקו כפי מנהגו וכבר
 נתפסט המנהג לקום בכל לילה שעה א או ב קודם אור היום ומסדרי סליחות
 ער הבקר כל א' כפי כחו ועל זה החדש נאמר אני לדודי ודודי לירתי אלול
 שהם ב'ה מבקש אחתניו ויטנו פשיטה לקבל שבים : ערב רח' ראוי לכל
 אדם להתענו ולא ירע מכל ערב רח' שרוב אנשי מעשה מתעני והוא מסוגל
 לתענית ובפרט ע' האמת הוא יום ראוי ומוכן לתענית וכ' בערב רח' וז'
 שהוא סוף כל השנ' ועתיד לעמוד בדין על כל מה שעשה כי בלי ספק יעמדו
 למספר בין השגות והטעיות והאונסין שעברו עליו זולת הזדונות והמדרים
 והמטעים שמעטי' הם הנלכדים בהם ירבו מלמנו ואיך יוכל לעמוד לפנינו
 בראשית במטא הכבר החז' בחיות לפכו ספרי חייסוספרי מתים פתוח' והוא
 עומד על כסא דין וכל דרכי משפט איך לא ירחיק ולא יפחד כל היוע' וז'
 ערכין עצמו מכל קוד' לכן שלש' יום כמ' בענין כל המועד שואל' צדורשין
 קוד' ל' שכבר חל עליו חובת המועד ככל חוקותיו וכל משפטיו כ' ש' במועד
 זהה שהוא כולל ענינים רבים בין עניני האדם היחיד שצריך לשוב ממעשיו
 ולהש' דרכיו שעתיד לעמד בדין עליהם יבין בעניני העיר אשר הוא ד'
 זה : בין דין כל עיר ועיר מסלכה ומסלכה : בין דין כל העולם טולו בכללו
 ועל כל ענין וענין' ש' להם יור דין מתנחה אדם לשוב אדם למוטב : גם על
 השנה מה יהיה בסופה ועל כל א' הענינים צריך כל אדם לעורר את לבו ל'
 יום קוד' רה והוא מ' אלול לבער את החמץ שיש בתוך קרבו בחורין וכסדק'
 ולא יב' מסנו לא מעט ולא הרבה שכבר חל עליו : כי עור וכהו כי הענין
 רב מכל ימות השנה ואין המלאכה לא ל' ולא ל' ימים צריך להתחיל לבער
 ל' יום קודם לקי' מעט מעט אג' שנו וכולי האי ואולי ונכל לטהר עצמו כלא
 ה' יום ומפני זה נהגו להרבות סליחות ותהנוני' כגל' ולא די בזה כי צ' כל'
 אדם לטהר עצמו באשר הוא מכיר את מעשיו מי כתעניות מי במלקויה' מי
 בעשות צדקה ומשפט מי בעסוק בתורת יום ולילה כי היא משולה : אש
 ומכרת כאש מי בתפלות ותהנוני' ודמעותיו על לחיו הכל לפי מה שהו' אדם
 וכל זה בל' יום הקודמים אכל בהגיע ערב רח' אין זה צריך בשש וצריך כל א'
 בין גדול ובין קטן להתענות בו ולהרבות צדקה ומשפט ולהתפלל ולהתחנן
 לפני אלד' יחית' יקבל ח' לחו בחמלתו ותשובתו בחיבתו שיש לו עם
 ברותו וצריך לבער החמץ שיש בו ולשרפו שלא ישא ממנו למחר וכשיע'
 בדין ימצא מנוקה מסומת ואין מוצ'ה ומצ'ה צף עליו וככן יצא לאו משפטו
 ואשריו ואשרי' יולדתו של חווכה בכל שנה ושנ' לטהר עצמו בענין זה ולא

אסאר חובות ודקדוקי משנה לשג באופן שכשיפטר מן העול' חוה לא ימצא
 אחריו נושה ובידו לא דבק מאום ותעלה נשמתו למקום מנוחתה בלי שום
 מעכבוס מרב בידה אלא ארובא חמצא מלאכי מרום יעלו עמדה ללוותה
 סמקום למקום ויפתחו לה שערי צדק שתעלה במעלות למקו' סמסנו תוצנה
 בלא כפי ערכו. אכמכל אלו הענינים נרמנכת חתענית והרת שובה ערד
 ואין ראוי לכל אדם למנוע עצמו ממנו ולומר איני מן התעניות שגורו רזל
 עלינו ולכה לילעשות כי הר' תעניו שגורו רזל עלינו. לא היו לענין תשובה
 בלבד אלא שצריך כל אדם ואפי' יהיה צדיק וסור לתענות באלו הימים כדי
 להעלות על לבו הצער שעבר על אמותיו כי אם ההם ולהרתחן לפני ית'
 וית' שיבי' רחמני שיש עלינו לטוב באש' שיש על אמותינו ושוב עטר ליוסנת
 ויש ער על תלה וארמון על משפשו ישב אבל לא לענין החשוב גורו התעני'
 כי וזת תלוי בכל דור ודור כפי מה שהכריח יחיד ויתר כפי מעשיו כן צריך
 שתחיה תשובתו ואין שייך בזה גזרה כי מי הוא אשר יש לו עינים לראות ולב
 להבין אשר לא יראה ולא יבין החועלת אשר מגיע ליו בשוכו ממעשיו הרע'
 ומפעליו אשר לא טובי להתקרב ליוצר בראשי אשר נרחק ממנו בקלקול
 מעשיו ונכית להתקרב אליו בהיותו קרוב ואעפי' שהיו ימים הנסענים ממנו
 מהתענות בהם ראוי לאדם בעל תשובה בראו מעשיו הרע' לומר אני אתענה
 בהם אולי שיעיל כי אם דברו חכמים שלא להתענית היינו למי שאינו צריך
 להתענו' שהיא בכל מעשיו במשטורו לובתעני' א' בשנה וחוא יה שהוא
 זמן ספרה לכל אבל מי שהיא מלא תועבות ונאצות גדולות ועצמו מפעיו
 מספר כל השנה לא יספיק לו ואפי' שיכנסו בהם שבתות וז' כי מה כנוחה
 גדולה מיו' לו לאדם כי אם להתקרב לפני ספרה הקב"ה וישל ומח לו לבקש
 שסחת מעוררים וז' יתרח כוונתו שחיה שסחת גדולה ויתרח לנפשו העלובה
 ותעגוסה ויתרח בת שלך שבויה בין כמה ואבים והניף הניף החיוב כיון שלא
 זכה לשמחה לא ישמח אלא יתאבל ויאנת על כל הרעה אשר עשה וזו היא
 שסחת' אם בעל נפש חיה הלא עתה ריאה הרוואת תלום בשבת הוהירו אורנו
 שיתענה ולא ימנע ומפני בשלו מצות ענג שבת ספני תעניתו הלא היא מפני
 שכיון שהראו לו תשובה אשר לא כן לא ספני כוש מעשיו אלא סמנצא עולת'
 בזה הראו לו מן השמים שיש סקטרגים כגורו וצריך הוא לשוב ממעשיו כדי
 לבטל הסקטרג ויתענה ויכוף כאנסון ראשו ולא יתענג בכל אלא ישב ודומס
 חו היא שסחת וענוגו בחיותו וכה לענג גדול כביטיל דענג הוה ונשקיל זה
 אני כתרגין אחו להתענית. גם מי שרוואה את עצמו מובדל וברוח סמרת
 אלו ית מצר מעשיו הרעים ודרכיו הסקולקליס ועת' נא לשיב לדרך הטובה
 רי' שדה ולהתקרב לפני חנון המרבה לסלות והיא אינו יודע את עתו אפי' יודע
 לו לשוב תרובה שלמת וראויה לכבוד עונותיו ופשיעו ומקבל עליה להתענות

סדר היום

ימים אחרים והיו בהם שנתות ולפי און בזה עון אטמה אלא אדרנח וצדקה
 השב לו וזכות שמזכה את נפשו העניפה כדי להצדקה לשוב אל בית אביה
 כנעוריה ויש להביא דאיה אעפ' שאינה צריכה מסד נדידה דמינה דהיה כל
 שחא יתיב בתעניתא נר ממעצרתא ופורימא וכו' נראה שלא היה חושש
 על שם יום של ימיה השנה כי אם על אלו סן הטעם שאוכר כס
 בנמרא אבל כל שאר הימים לא היה חושש לכבודם ולשמרתם
 שכונתו היתה לשמים והיא סגרא נכונה למי שהוא בעל שכל ושוקל הענינים
 כאשר הם ואין נאמן במקום להאריך ונחזיר לענינינו שארץ האדם להתענות
 ערב רה ולהיות ידא וחול בכבוד ראש והכנעה סן היום האיום הנא עלינו
 אשר כל יושבי תבל עובדין לפניו כבני מרון ואינו יודע אך יצא דינו וילקח
 מלקות מ' כי ודאי יועיל אעפ' שנשלו סגד דרין ומיתהם ועונשם סוף סוף
 עשה סן הנא בידינו כי סגולה היא לענינים האלו שיועילו ויצילו בהם
 על גב האדם ועל לבו בפני ג' ישראל במקום בד' ולכן לא ימנע האדם כסמ
 מהתל סן הלוקיע עד זה כי לא יפה הוא עושה אלא אדרנח מנע עצמו מטיוב
 ובו לדבר והתבל לו וזאעפ' שאלי יטול צפורנו ויגלה וילבש לבנים וירעטן
 לבנים והראות שיצא נדימוס ואין אופי של אוימה וזכאמה אחרת וכו' אין
 הענין הזה שיטבת האדם ויגיל וישליך את רוע מעשיו אחריו ויויבשת במקום
 שיצא לאור משפטו חלילה לסאמין כן אלא ודאי יהיה עצב וסר וזעף על
 חטאתיו ותענה עליהם מקדם לכן ויבקש עליהם מלפני אלדינו וישתוא
 מקבל שבים ומוחל וסולח ואחר שיעשה מעשה הראוי לו יעשה מעשה כמי
 שמוכנה לו שיצא משפטו לאור וילבש לבנים ויעשה כל מעשה המראת
 לבני אדם טמחה ושטון וכפרט לפיני האומות שיכירו וידעו אהנתו של ג'ינו
 ו'ועמנו מכל אוכה ולשון אבל סוף סוף צריך שלבו ידיה נכנע נשנר ונדכת
 בתשובתו הגדולה כחכה וכקוה רתמי טמים כי רבים הם ומש נכדרש ערב
 רה הגדולים מהענין משל לכדינה וכו' שנר טמם שאין צריכין להענות אלא
 הגדולים היינו לענין חיוב כללות העם או כללות המדינה החייבת סך ידוע
 מוטל על הכל הגדולים באים לרצות ולפיים ובעבורם מותר להם סאתו סך
 המוטל עליהם דוכה למשל הנו טם אבל לענין חיוב המוטל על כל א'וא אין
 בקשת הגדולים מועיל אלא החייב עצמו צריך שיבקש ורצה ויש מניו בקרב
 זה לאוי שיועיל לו לענין הצלתו וגם צריך שיטדהר עצמו ויגופו כמס שירחץ
 ויטהר ויטבול במי בקוה אעפ' שאין דרכו בכך כל השנה ביים הזה הנורא
 צריך על כל פנים לטבול להשליך מעליו כל הטובאות וכל המחשבות וירר
 שנתיבקי עמו כל ימיה השנה ויבכל רגל ורגל חייב אדם לטהר עצמו ק' ברנז
 שצריך האדם לחפש אחר הטהרה והקדושה להתיצב לפני אלדו ו' סן הנא
 ידו וכדי שתעלה לו טבילתו עד המרת היה נר ל'ראוי ונראי שלא לסמס

משתחו בלילה תודה ובפרט מי שאינו סוכרת לרדושי שאריך לך יחוד ויטובל
 בשחרית כדי שימצא בשחרה בשעת הדן כפי שעומד וצפדה לרחמי שמים
 אגדלו יסדל בע אין דנין אלא ביום ויילך לבה מעד יום מכוסה לבני זמקוטף
 לבנים מסתעק עטר לקדושת היום ומסתלל ומתחנן לפני אלר"ה תכלה שנה
 וקללותיה ותחיל שנה וכרכיתיה ותחיל להתלל ערבית ככונה סלה בסלח
 וטוב לו למנות בדרכיו ולא כדילחשלים קברכו כראוי ובפרט בים נוראים
 האלה סיחורים מוסן לזמן ימנה אותם וישתדל לכונן בהם וזלחות המלת
 הים האלו משינות בנסח וכענין צריך לכונן בהם יותר מן הראוי וכטסתחיל
 להתלל לייך ראשו כאגמן וישפיל עיניו למסדה ולא יגביחם עד שישלים
 תגלתו ויהיו עיניו למסה ולנו למעלה וכן בכל הימים שבין ר"ה לזח השנים
 האלו צריכין להיות סיבדלים ומומשי בקדוש ובפיהה מכל ימות השנה ולא
 יגיה קול בתגלתו שלא ירא מקטני אמן וגם שלא יסריר לאתרים ואין ראוי
 להרים קול כלל אלא יתחד התגורת כפי ובטפתיו עד שיטענו אזוני כד
 שמוציא עיניו ודלוגם טנתו : ולענין קריאתו בסדר הכל למימה שהיא
 אדם אם היא יכול לכונן שלא בקריאת כתבו ושנה תגלתו כפי כראוי ומכון
 במלותיו ואינו מונה לבו ומתשבותי אנה ואנה טוב לו שיחבק רוע תיווה על
 זה ויעמד ביראה ואימה כעמד לפני אדוניו או טוב לו ואם יש לו אודה מונע
 מהתלל על או שאין תגלתו שנה כפי כל וכן נסדר במחשבתו ונכסל
 בכונתו יקח סוד בידו ויהיו עיניו מחוחות לחיטבו ואזוני קשבות לשמע
 מלותיו ויכין לבו לכונן כל מה שמוציא בשפתיו ואין חשש בכך וכן טהנין רוב
 העולם להתלל אלו הימים מתוך הסוד עם היות שהדרך תא נל יותר נכון
 למי שיכין בו ובצאתו מנה ילך לבו וישמח לבו ויבסת בהשת' ויקרש בלב
 שלם ובנפש הצחה וירתיק ממנו כל יגן ואנת' שלא ליתן פתחון מה למקסר
 כי אין לו מקום אלא במקום יגן ואנת' ומריבח וקאטה וכן כהוב עליהם בדברי
 קבלה קדוש היום לא לינו אל העצבו כי חדות היא מעוז לא צריך לסמות
 בלב וזה הארות סמחה לכל כדי לסאת עינו של שסן ויסדר שולחנו ויאלל
 וישלח שנת לענין סולאבינים כרכתיב אכלוס ששנים וכו' ושלתו סנות לאין
 נכון לו ונל שבימים האלו אין ראוי לאכול ולסחית יותר מדאי אלא פחות
 מן השיעיר כדי שלא יקראו שחך אכילתו וישב באימה ויראת ולא יסית
 דמיון מן הרין והשתכונן לא יטן הרבה ויהיה מין לעמד על מספרתו עוסק
 בתורתו ובכטובתו וקבעוד לילה להשכיל לנה להוד' לשם הולכה תחן עוסק
 אלר"ה לבכש לפניו עלי ועל עמו שוצא לאור מששטט ויגוד עלינו ועל
 כל ישראל גורת טובות ויכתבו בספר חיים ובספר צדיקים גם בספר גאולה
 וישועה שינאלטו מתוך הגלית הוה דמר וישיענו סף כל שונאינו ומכל
 שבקטי רעתנו ויפך עזת כל הקצים עלינו ויתרש מלכירתו עלינו במהרה

יאמר די לצדתינו וכל א' תחנן כפי כחו ו יסדר חפלתו כראוי כאשר כתוב
במחזורים וספרו בידו ולא יסיה דערגו סמך דיהיה סעסק בפלתינו עסק
בחפלתו ולא ימנה מחשבתו אל מקום צוריו ומר חפלתו עד אחר התועה
סל ו הקיעת שופר מצות עשה מן התורה שאם יום תרועה יהיה נחת ותרועה
זו נסתקו בה אם נגזתי אם ילולי שיש בינינו יללות הא מיליל נחת שאין
מכאובו כל גדול אנוש זכר וצד ומתוך כך יוש לו נחת להשיב נשמתו ואין
רחו קצרה וחיה הנק' נחתו לטון אנתה וואחר חזרה מיליל בצער ובמרוצד
ומכאובו תרופות זו לזו לא נחנו הטכידחו ונשמתו וזהו נקר יליל סמיליל
מצרת לבו במרירות נפשו ולכך תקנו בתקיעה שניהם הים שכרים תרועה
לפעמים אנו עושין שכרים בין בתקיעות משוטות וזהו סי' השת שמא התרועה
של תורה היא זאת שהיא גנותי ולפעמים אנו עושין תרועה בין בתקיעות
וזהו סי' תרת שמא תרועה של תורה היא יליל ולפעמים אנו עושין שכרים
תרועה בין בתקיעות אהו סי' תרת שמא תרועה של תורה הם יליל ונח
שכן דרך המצעים סמכאוב חתלת המכאוב אין סר' ישין בו כל כך ויש להם
נחת בצד מה ואח' מתחוק כאכ נכתוב מצדו עד שרוחו קצרה ואין בוכת
לעמוד אבל לא ראו לצאת מידי ספק אחר לעשות תרועה שכרים בין ב'
התקיעות סי' תרשה מטום שאין דרך תולח ומצער בכך. ופעם הראשונה
עושין תורת' ופעמים ואח' תשה' ופעם ואח' תרת' ופעם לדרך זה משום
דמניו מצוי קודם ורוב המכאובים יש להם נחת וצער ויש מהם שכאוב נחת
ואין מתחוק הכאוב כל כך ויש מהם שאין להם נחת כלל והם מעטים ואת מא
נפקא מינ' למית' לכל לו המיחוש' לכל חילולו כיון שענין תרועה היא יבא
כחרגו ויבב' היא יללה מאמו של ס' מה לנו יללה גדולה או קטנא מצניה או
שאינ' מצויה: עוד שממני הספק הגדיל והוסיפו כל כך תקיעו מישבו ועומד
עוד דמה ענין יבבא ויל' אל' ר' א' לענין שאר' לשכר עצמינו על עונתינו
למה תלו הרב' בשומר ולא אמרו להתודות ולכנות כל א' על עונותיו ואר' בא
אמרו להוכיר שום חטא ועון בו ושלא להתענות ולהראות עצבות ואין כמו
שכתוב בדברי קבלה אכלו משמנים ושחו מסתקים וכו' ואל' העצבו ואת
דענין מפני השטן שלא יקטרן עלינו שאמרו כדי לערב את השטן אכמת ענין
היבב לערבנותו בתקיע' שוטה או באו ג' היה מתערבב בתקיע' שתקיע' שומר
העמידה לא נוכר בה תרועה אלא תקיע' בלבד ואין לו לילף מרה כמו שמציע
בענין תקיעת חיובל שאין בה וצה' לילף מרה ואריך שיהיה בה תרועה ודהתם
שאני משום דכתי' ביה שביעי וילף שביעי שביעי מדה שאין כן בתקיעת
שוטה לית בה ערבוביא כל כך שענין התקיעה מראה נחת ורחמים משכ
בענין דהתרועה שמראה צערו דין והוא מתערבב ככך ש'א שמא בא
אותו יום העתיד לבא שנה בו הגת יום ה' בא בו' צ' נ' ובלע תמדת לנעת

זמ' אכמה לנו לרקדק בין תרועה לשברים או לשניהם כא' תרועה לבדה כניא
 כי סראה יותר צער וערבובו ובחירוץ קושיא זו תתרץ האחרת ועם היות שלמי
 דרך האמת. הכל לצורך היום ואין להוסיף ואין לגרוע ואין הענין מפני הספק
 אלא מן הדין ומן הראוי אמ"ה לישב הענין לפי המשט בכל הנא כידינו ואמרו
 חז"ל ג' ספרים נפתחו ברה וכו' וכל באי עולם עוסדי בו דיון וכולם עוברין לפניו
 בכני סרון וצרי' כל א' להיותו ירא איך יצא דינו ומשפטו ולכן צריך שיכין עצמו
 מקודם ויום כמו שבארנו למעלה שימצ' מוכן ומוסמן לעמוד לפני כבוד עולם
 בהיות שכוחן לבות וכליו יודע לבות בני אדם ויש מהם שאינ' חוששין לרעתם
 ואין משגיחין על עניניהם וביום ר"ה עדין מלוכשי' כבגדים הצואים טעליהם
 והנוטה הוא השטן הוא מלאך המות עולה ומקטרין ובשעת הדין אין מקום
 להאריך אפים אלא יקוב הדין את ההר וכזה לא היה עולם יכול להתקיים מה
 עשה הקב"ה ברחמי הרבים הקדים רמוח למכה וצונו לתועלתנו כמצודה
 הוחת תקיעת שופר והיא כדי לערבב את השטן: כיצד בענין שופר יש בו ג'
 זכורות לטובה לישראל הא' עקידת יצחק שנעקר על גבי דומוב וניתן איל
 סמורתו ונחשב כאלו הוא עצמו בתוקר ונעשה אפר וקרני האיל ההוא הוכנו
 ונתיהדין לשופרות א' לזמן סתן תורה שנא' בוריה קול דשופר וכו' וא' לזמן
 גאולתנו העתידה שנא' בה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואכ' בשמוע דשטן
 קול שופר וזכר עקידת יצחק אשר מכהה תשועה לישראל בערת צרה כמו
 שתתפלל א"ע ה' יראה וכו' שהכונה היא שכל זמן שישראל בצרה יראה ה'
 האפר ההוא כאלו הוא אפרו של יצחק ויתום ויתמול על דעו של יצחקיהנה
 צוה תשועה לישראל מידי שונא ואין לו פתחון פה לדבר דברושב לאחוריו
 ואינו מקטרין והב' סתן תורה שאחר שניסם סתן תורה נהלה כבודו של כבוד
 עולם לכל ישראל בקול שופר הזק שאר וכל ישראל קבלו התור באהב ותבנה
 וענו קול א' ואמרו כל אשר דבר הנעשה ונשמע ואותו היום זכות לכל ישראל
 ואכ' בשמוע השטן קול שופר ברה וזכר לאותו שופר של מעמד הר סיני אשר
 נהעלה כבודו של הקנה בו כמ"ש עלה אלי' בתרועה וכו' וישראל נבחרו
 לתלקו ונתלתו ועם סגולתו כמו שנאמר ודיחם לי סגולה וכו' ובכן
 דשטן סתערבב ומסרתמין מעניתי וואין לו פה להשיב: השלישי
 שבשמוע קול השופר הזה יעלה על לבו יום גאולתנו העתיד שייתקע בשופר
 גדול והוא עתיד להסחות מן העולם כדכתי' בלע חמות הנצח והרי הוא יודע
 שסבת מחייתו משום שהוא מחשיך מני הכריות בהטמנתו ובקסרונו ועל כן
 צטמוע קול שופר מתערבב וצמוע על מלמד קטיוריא על בני של מקום
 ועל שלש אלחנתן לנו הקב"ה עשה טובה לתקוע בשופר ית' וז' להיות לנו
 למחסה ולמסחור מכל מקטרין ומוק' מן השעם שכתנתי: ואעפ"י שהל' לא
 מזכיר ענין זה תערבב אלא מסעם שופר גדול חתיד' להיות הוא פלאים

שהוא הגדול שבכולן שמתוך כך נהיל דרסמא נגמרה בלאכתו ואין לו כח עוד
 לירד ולהשטין ולקלו ולקסרגו ואכאחר שצריך לעשו הדבר הזה לתועלתינו
 כנא צריך לעשותו בשלמות ולהוציא עצמו מכל ספק ואחר שכתוב בתורה
 יום תרועה וכו' ולא חשש להזכיר התקיעה נר שהעקר תלוי בתקיעות ואיך
 דוגמת הכל ולכן ראוי לנו לחוש לה ולהזהר בה : ובהיות כי בענין
 התרועה שג' ענינים כאשר כתבנו או שברים או תרועה או שניחם כנא ראוי
 לחוש לכולם ולצאת מידי ספק אחר שאין כח טורת לגמור הדבר כתיקנו :
 ואפשר לתת טעם לענין דכמו שיש ג' מיני כאבים ומיתושים בענין חולי הגוף
 א' שכאביו בנחתולא בצער והם גנותי גנת שכר אחר שכר : ויש שמכאוביו
 אנושים בצער גדול ילולי מיליל בתרועה המסברת כל הגוף רפואות העלה
 אין לה : ויש מהם שמכאוביו מזה ומזה יש מהם בנחת ויש מהם
 בצער : גם בחולי הנפש יש ג' מיני חלאים וכאבים יש אדם שיש בידו עונות
 וחזונים מעט ולא הרבה כי רוב מעשיו מחוקנים ומיושבים וזה יקרא צדיק כי
 נידון אחר רוב מעשיו ודעיקר מבטל את הטפל ולכן אין השאתו גת שכים
 לבלום לעשות בו רושם אחר שרובו זכיות ועכ' נכתב ונחתם לחיים יש אדם
 שרוב מעשיו מקולקלים והזכיות שבידו מעט מוער ומתבטלים במיעוט ומשא
 עונותיו כבדו עליו לא יוכל לסבול ועכ' כאבו נצח ומכתו אנושה מאנה הרפא
 ונידון על רוב מעשיו ועליהם נקרא רשע וראוי שיכתבו חתם למיתה אם לא
 ישוכ בתשובה שלם ויש אדם שיש בידו מזה ומזה רשע לא יקרא שיש בידו
 מחצה זכיות צדיק לא יקרא שיש בידו מחצה עכירות אבל בינו יקרא מפני
 שדו' תלוי ועומד עד שנדע איזה יכשר ואיזה צד יגבר הוח אוזה ומשפטו אינו
 נחרץ עד ז' שהוא יום סליחתו וכפרה לכל ונ' אלה הם הג' ספרי אשר נפתחים
 ברה לפני בורא עולם א' של צדיקים גמורים וא' של רשעים גמורים וא' של
 בינוניים כנגד ג' אלה תקנו ג' מיני תרועות : שברים כנגד מי שמכאוביו בנחת
 ולא בצער וחוא רמו לצדיק אעפ' שיש בידו עונות וצריך רפואה עליהם אין
 המיחוש בהם ככ' אחר שנידון בתר רובו : תרועה כנגד מי שמכאוביו בצער
 גדול וחוא רמו לרשע שנתלבדך בחטאתיו עד לאין מרפא ואעפ' שיש בידו
 קצת מעשים טובים נידון בתר רובו ורבים מכאובים לרשע : שברים ותרועות
 כא' כנגד הכוננים שיש בידו מזה ומזה וצריך להתגבר על יצרו לתקן מעשיו
 ולהיות נכר על חטאיו לסור ממקשי סותסן המכאובים הקשים אשר עליו
 ושיהו' עזריו בנחת ולא בצער בדרך הצדיק ועל כן באו לעשות מכל א'
 בתרמים הגלה עיקר ולעשות משוטה לפנייה ומשוח לאחריה רמו לרחמי'
 השמים והוא מוכן בימינו לכלל שבים לכל השלש דרכים שזכרנו רמו אמילן
 באדיק גמור צריך תשובה ממה שבידו ואעפ' שהוא מעט מוער ואינו מתקנת
 שבו ואכ' יצא לנחמה שענין התרועה אינה לענין ערוב השטן בלבד אלא

הדין לעורר הלבנו אל שבך כל ארוחו ונשמתו ולהחזיר ממעשיו כל אכפי ענינו
 וכפי כדורנו וכפי שיעורו וזשדה יום תרועה יהיה לכם לכם היא התרועה
 והשבנו ובהיות האדם חוזר בו ומתחרט מסעשיו הרעים נקרכו האלים השבת
 לטובה ומצדף אותה למעשה ומוציא בשפטו לאור ורזקנו לתקוע מיושב
 ומעומד על סדר הנרכות אפשר לתת טעם דבין דהשעות המיוחדות לדין הם
 הן שעות הראשונות כדאיתא בע"א ה"ה ב"ד אע"ז דכל היום יומא דדינא סעות
 המיוחדות לדין הם הראשונות וכדי לערנב את השטן בשעת הדין שלא יעלב
 זיקטנו כאשר ביארנו דאו לסהר לתקוע קודם תפל המוסף מן הכעם הנו עם
 חיות שיעקר התקיעות הם על סדר הנרכות שמזכירין זכרוננו ושופרו לעורר
 אל לבנות ודיא שעת רצון להתקבל חשבונתם גם לעורר המזכיר הדין
 שיכבדו דחמיא שעת רצון להתקבל חשבונתם גם לעורר המזכיר הדין
 עליון גם תקיעת שופר דומת למדה עליונה תקנו זה עם זה כ"ן צריך וענין
 שופר צריך דיתכ שכל זנות רוח לכוין לכל העניני הרמזים בו אבל כל אדם
 צריך לכוין בענין זה כי הוא דבר נקל כשהוא שומע תקיעה ראשונה יעלה
 על לבו זכות א"א ע"ה ויזכור ירד"ם המבדה עליו להוציא לאור משפטינו
 ונשברים יעלה על לבו זכות אע"ה שבעקד ענ"ה מנבח מדערתו ומרצונו
 לראש תרועה לזכור ה"ה שעת היות שהיה מלך גדול ואריר לא הנית עובר
 אלויו בשלמות לעשו הטוב והיטב בעיניו ועבדו על עבדה צדו ורעותו וסכל
 אותם באהבה חבה להטלים את נפשו: הקיעה אחרונה זכות יעקב אע"ה הם
 דחמים פשוטים ונכצא הדין בין בסדות של רחמים כדי שיהיה כבוש ביניהם
 ולא יהיה לו בה לקטרג וזאת היא כונה קצרה די בזה אחר תקיעת שופר
 יכין עצכו להתפלל המלח מוסף כראוי והיא ארוכה בכמות וגאיות וחזקנו כח
 להזכיר מלכות זכרונות ושופרו זכר אהל מלכות כדי שתמלכוננו בשמים
 ובארץ ובה אוכיר לכם זכות ראשונים לרחם אתכם ובמה גל ע"ז כדי בשופר
 שהוא מעורר הרמזים והרצון וצריך שיהיו עיני פתוחות ואוניו קשובו לכל
 פה שמתעייב שפתו ויכין לבו למעלה ועיניו למטה בין בתפלת לחם בין בחור
 ש"צ בקול רם ולא יסית דעתו בל"ל ויהיה מחוזרו כדיו כדי שלא יביט אנה ואנה
 אל האמר עם הספר ונכשומר היום הרח עולם נדעו לשחות עמץ ולאוכרת
 בכפפת קומה י הטעם הוא מפני שנאין להזכיר ענין גדולת היום ומעלתו
 וחובדת הדין שיש בו וכל באי עולם עוסדים בו למשפט לפני עולם
 ואינו יודע דינו אך יצא ומ"ש אם כננים אם כעבדים הענין הוא שכל אגרון
 כפי מעשיו וכפי מעלתו ויתרוננו כך חובתי בענין משפטי יש נדך כן ויש נדך
 בעבד ונפקא מינ' דיהוה או אחרון כמ"ל לעשו משפט עידו ובו תתלה וא"כ
 משפט עמו ישראל וכן איתא בעל לענין יום הדין שנחתי לה כננים יש לדין
 וא"כ אה"כ והטעם מקמי דליפוש וירון אף וחזותם אם כננים רחמי ומ
 כלומר

כלומר כיון שאנו נחשבי בעיניך לבנים הראה חנךך מכל וכל ורחמינו כרחם
 אב על בנים ואל הדיננו כמעשינו הרעים ו ואם אין אנו חשובים בעיניך אלא
 כעבדים מפי רוע מעל לנו מה נאמר לפניך ומה נצטרק לא חן וחנינה מחנת
 חנם ענינו עבדים תלויים אל אדוניה שיעלה לרצון זכרונו לפניו ויחמול עליו
 כן ענינו תלויות אליך עד שתחננו ותוציא לאור כשפטנו וכל זה הענין צריך
 לומר אותו בכבוד ראש והכנעה שיכבדו רחמי אל עליו ויהפך בזכותו ונהגו
 לומר ג' פעמים כדי לסמוך הענין הזה לתקיעה ובהיו צריך האדם לשכר עצמו
 ורחו ונשמתו בזמן התקיעה גמו שביארנו יום הרועה יהיה לכס תקנו לומר זה
 הענין שהיא סביא את האדם להכנעה גדולה בהזכירו יום עמידת ציון וכפגרה
 ואינו יודע איך יפול דבר ואפי' כחות ש' אה התפל' נהגו שכל יחיד ויחיד יאמ'
 אותו כל אל עצמו קודם שיאמר אורתי שצ' והטעם הוא שכל א' ישכר את לבו
 באימרו ואתו בינו לבין עצמו : ונהגו לומר אותו בנחת ובזכו כדי שיתחבר
 הדברים בפי ויכוין בהם כדי שישכר את לבו מתוך כך ו אחר תפלת המוסף
 קודם התקבל נהגו לתקוע סימן תשלת הש"ה תרה' שהם תקיעות כדי להשלים
 המאה תקיעות כמקום שנהגין לתקוע כשאמרים צבור מוסף בלחש ומצאנו
 תקיעות מיושב תשרת ג' ותשת ג' ותרח ג' וכן כשאמרים מוסף בלחש וכן
 בשחזור שצ' מוסף בקול רם לאחרים ו' קודם התקבל הריק כדי להשלים הק'
 פעיות שפעתה אם ס' סרא' ובמקום שנהגו שלא לתקוע בלחש אפי' נהגין
 לתקוע קודם התקבל שהם ע' קולות כנגד ע' קולות שהיו בטרון תורה קול א'
 מתחלק לו קולות וכל אמתחלק לי' כנגד ע' אומות ויש נהגין מתקיעות ל'
 מיושב ו' מעומד בקול רם על סדר הברכות ועכ' נהגין לתקוע קודם התקבל
 ונל' שיעקר הענין התקיעה הזאת אינה אלא כדי לעורר תלבבות את שרוצין
 לצאת ולהשפר מב' שלא ישכחו את כל אשר עשו ושליכו אותו אחרי גוים
 לא שיתנו לב לענין וכן מצונו בענין הזה כמוצאיה שתיקע' סי' תשרת תשת'
 תרת ואעפ' שא' שהוא בענין תקיעת יובל שהיה כ'ה אה' אינו דומה ששנת
 היובל מן שנה לנ' שנה והתקיעה הזאת היא בכל שנה לא הענין הוא כדי לעורר
 הלבבות ולהכניע ולא ישליכו אחרי גוים את כל אשר עשו והתענו והתודו על
 רוב עונם ובהיות כ' שני הימים האלו הם ימי נוראים ר' ה' ה' הקטו בהם הענין
 הזה וכן יש מקומות שנהגין לתקוע ברח' אלול בכל לילות שקמים בדין
 באשמורת לומר סליחות ותחנונים ומת' טעם לאותה תקיעה אלא לעורר
 הישנים מתנמנתם וכ'הא אם יתקע שופר בעיר ועם לא יזרדו וכן מצוה לתקוע
 ולהרע בתעני' צבור וכ'הא וכי תבוא מלחמה בארצכם וכו' ותקעת בתצורות
 והטעם הוא כדי לעורר הלבבות ולהכניע כל אושוב מחטאתיו ומתוך כך רחמים
 קול מעלה מחפוררים לרחם עליהם ונצאתו מב' ילך לבירו ששחוטבו לכ
 פ' נפת כחסדי אל שיצא משפטו לאור ויאכל משמנים ויתעט' מתקיים כמ' ש

בנפשו תכלה אלא שלא ידכה לאכול ולשתות שלא יכבד עליו ויבא לישן כל
 תשם כלו וזוין ראוי ביום זה לישן חרב ואצל להקל ראש ולסוּת שיחה בטלה
 ולשמש כל שיום עוסק בלמוד ובעבודת האל ית כמורא ופחד ויש נוהגין
 להתענות בהם שאו שהם מי ימי תשובה ומי שנהג כך איזה זמן אף ראוי לבטל
 אצותו וצדקה יחשב את שכונתו לטמי כי סוף סוף ימי תשובה יאקרווא אל אם
 התענה בהם תענית הלום שצריך שלא יבטל התענית בהם ככל שנת ושנה ו
 אבל הגא לשאל להתענות לכהלה צריך לעכב ע' שלא יתענה אלא יאכל
 וישמח בהם ולא יראה צער וזין כמ' ש ואל תעצבו כי קדוש היום לא לינו ומי
 שח' יושב בתענית צריך שלא יסית דעתו כלל ועיקר לשום דבר בעולם כלל
 אלא יעכב עצמו בכח יושב ועוסק בשירות ותושבחות ובעניני התורה והמצוה
 כל א' כפי ערכו והשתו ובע' מנת ערב ילך לנח' ויתפלל מנחה כדן וכשורח
 בכבוד ראש והתענה יותר ויותר מכשאר הימים כאשר ראוי ליום הקדוש הזה
 ויתפלל מעוסף בצייתו והספר בידו ואתר תפלה יתחנן לפניו לית שיחדש
 השנה עליו לטובה כאשר תקנו הקדמוני בסדר אבינו מלכנו ונהגו שלא לום
 אס' תשאנו לפניך וכן ראוי כפי הדין גבמי אשר נרא ססס' הוהר שאין להזכיר
 ביום זה שום חטא ועון בפניו שלא יקטרנו עליו בשעת הדין אבל יהרהר עליו
 כל בו ושוב לו כלל ואתר צארנו מכה יקבע למור עד שיגיע זמן ערבית ולא
 יעמוד מעורה גבי אמי' למ' ישן סעודות ב'ס חיינו כשאין ז' אתר אחריו אבל
 כשהוא מצמח לים אתר אין ראוי לסעוד ולהכין שולחן מש' כבודו של ז' הוא
 ומי' ב'ט אתר השבת ז'א שלא יעשה ג' סעודו בשבת משום כבוד האורת הבא
 וכן ראוי לעשות שלא להכין סעודה אבל גל שטוב לו שיאכל פירות מעין ז'
 שעור שבת עליהם ברכה אחרונה מעין ג' ויזכור בה מעין שבת וכוה יצא ז'
 לענין שבת ולא יתהלל כבוד האורת אתר שאין עורכין שולחן מפני כבוד
 ז' לים אמי' האינו צריך י' וכמעשהו ביום א' כן יעשה ביום ב' כי שניה כיוכא
 ארבת דמיא ואם לענין לומר את מוסמי ביום כ' יאמר כמו ביום א' ואעפ' שברי
 לנו שאין רח' אלא יום א' אש' לא ישנה דבר מיום א' כי אתר שתחלת התקנה
 נחקן על ספק גם אנתנו נעשר באותה התקנה ואעפ' שנתבטלה הסכה חסדנה
 זה לא נחוש שיא מטנו חורבא שיטנו מיום ב' נמצא ז' ב'א בחדש כי ככר כל
 העולם יודעין דאין בקי' אין בקבועא דירחא ואינו עשיית ב' ימים משום ספק
 אלא משום שכוסן שבה היה קים לפעמים היו עושין ב' ימים כשבאו עדים סן
 המטתה ולמקלה ומשו מהרה יבנה בב' נשאר הדבר ככה לדורות ואפילו לבני
 א' וכן לענין שהחיינו לביל ב' יאמר שהחיינו אלא שנהג על פרי חדש משום
 מחית טוב אל הקרי רע אבל בענין תקיעת שופר כב' ודאי לא יאמר שהחיינו
 אתר שצריך כיום א' על התקיעה עצמה ואינו חוסה לקדוש היום שהיום גורם
 לקיח' ש' יאמר ד' לפני' אתר צאת ד' לא יסליך מעליו הכניעה וההטלות

כי כל ימים אנקרא ימי השוכות אשרי האור בהם ושב שוכותי ביתם לא
 בשמעתו ותישבותי מקובלת כמו שלמדו עם דרשוה בחפצו שמו ליחיד ישי
 קהרש כיון השבות ימים אל לשאח ימות השנה כהפרש הארץ סך חודש לכן כל
 אדם ראוי להתבונן בענין קדושת ימי אלו יסדר בהם תשוכתו והתענותו תענות
 בהם כפי כחו ורבים נהגו להתענות חיים כולם וכך ראוי לעשות למי שאינר
 אולה ויעשה בהם צדקה כפי כחו כי הצדקה מכטלת הגורה ונמצאו צדקות ש
 כא לכלל כל צדקה שבועלים גם יקבל בהם מלקיות במי כחו כי סוף סוף
 בגולה לאחותו רצועה שמכפרת ומנקה מעליו ואשמו תתלו עליו ואעפ" שאין
 לנו בד' מסמך כדי ללקות בפניהם נעשה מן הבא בירמי זה השוב יכפר בער
 ומי שיכול לבטל ממלאכתו ואומנותו להקדיש אלוהים כולם לעבודת ה'
 ולמד תורתו אשריו ואשרי חלקו ואם אינו יכול לעשות כונתו בכיתו יעמר
 במקום ביותר נסתר עוסק כל היום בלמודו ודרך עבודתו ואם יש לו מעכבים
 ומונעים עד שאין לן יכולת ללמוד כונתו בשוב ספני המקטרגים עליו ילך לר'
 תוך לעיר בעיר ורחובים ויסגיר עצמו אסא עם חבריו וישב בדרך ידוב
 ויפשט כמעטיו אם במה שעש השנה כלת אפ במת שעשה מיום היותו דך
 מלחמתו הן בקטנותו הן בנערותו הן בכחורו ואם עבר עליו לשתות מהסרים
 פים הזדונים עונות וזדונים יכבה ויתאבל וישב לעמר וישתומם על פכת ארץ
 בארץ מעשים אשר לא יעשו עד להקעים בהם לבדוא עולם יוצר נשמתו
 ועשה הרע בעיניו כמה יקר פניו ואין יבקש רפוא תעלה למכתו ולמכאוביו
 עש אמל וספל מלאו לכול עשו הפך רצון מסה הכח ותפלל ויתחנן למען
 כי אל רחום ותנון הוא וסרבה להס בירצו משומה לקבל שבים ובהיותו בלב
 עשבר ונדכה ודמעה ספכה עם ומתענה ים אתר ים כימים הנראים האלת
 תשוכתו ודאי תעשה מירות ויעלה וזכרנו לשובה למני הופא כל בשר וספלה
 לעשות כדכתיב שובו בני ישראל ארמא משוכותיכם כי הוא חוץ סקו דרוין
 והשורח לעלות רפואה למי שעובר בתרוץ ובברד וסעל לחכמים בארצו
 ודוא יתברך ויתעלה עובר על פשע וקורא לו לשלוב כמו שנאמר
 שלום לרחוק ולקרוב ואדרב הוא מצפון סקו איתו ישוב לחשיב עמו כדכתי
 לכן יתכה ת לחננכם וכו' ועיקר בוח התפללות ותחננונים לשפוך שיתחלפני
 ארון הארונים ובפרש אס מוריד דמעות מעיניו כי וראי לא ישנו רק והשוכות
 מתקבלת ואמי יחיה רשע וסדו והרבה אסמה הסבה כדאפי חותר לו מתחר
 לקבל תשוכתו וסעיין אותו לטהר עצמו בשלמות לא ישוב עוד לכסלת
 ואם אין בו כח להתענות כל י' תענ גדלוין ולא יאכל חוץ חוץ חוץ חוץ חוץ
 נפש לט' וישקוד על לסודו ועבודתו וישב לו לצדקה וסן חס אפינו
 להתענות כל יעשה באומן שיאכל ולא ימל וינשב לו ית מתעני ספלה עצמו
 במאכל ומסת לעבודת אלוה' ולענות נפשו על אשתו והתענות ספלה עבודתו

כחם בבהמות ענין גדול אעפ"י שכל ימות השנה הוא ענין גדול במלך היםים
 הוא יוצר ויחד אחר שכב יכול הוא מצוי יותר ומקומו המיוחד לו הוא ב'ח
 ובתי שדרשו כל הקודם לבא בהן ומחלל ומתחנן לפניו וזו ונשכר ומחלת
 מקובלת ולכן תקנו לקום באשמורו קודם אור הנקר להכצא שם עד שיתגלה
 תפלתו ואם עוד הלילה גדולה ואינו יכול לעמד עד הבקר ושינה חספתו לא
 ישכב על פסחו אלא ישן שינה עראי בין ברכיו או על פספסא לבענין טירגיש
 בחיות הבקר ריקם בזריות לשבח ולפאר ליוצר בראשית בזמירות ובקשורת
 כאשר ראוי לעשות ואם רואה עצמו מנובל ומסורף סן השינה עד שאינו
 יכול לעמוד על רגליו סנובד וצופו ירחץ פניו ידו ורגליו במים קרי כדי להסיר
 הכבדות מעליו ויניקע עצמו מפה ומפה ולא יעמד בטקום א"כ הטיול והחלוץ
 בזה עקר גדול וכן מצוינו בענין כ"ז ב"ח שהיו אל אישי כ"ז עמד והג' על הרצף
 לומר כי העמידה והצנן מסירים השינה ובפרס צנן הרגלים כתב הרמב"ם ז"ל
 אל ב"ה השינה למי שהרצפה הצנן הרגלים וחדר השינה וכשיחמם הרגלי
 תבא השינה ותבאר זו הטבה בשאלות הטבעיות וכו' עכ"ל והחכם עיניו
 להתנער על יצרו בכל מיני החבולות וערמות ופ"ש כי בתחבולות העשה לך
 מלחמה ואין לך מלחמה שיחדת לא מלחמ' אצהר' ואם נכל לילי האשמורו
 אינו יכול לעמוד עבאור הבקר למחות בלו הימים יתחזק בעצמו לעמד על
 עמדו משעה שקם לסליחות עד שיתגלה תפלת שחרית ולא יסיד דעתו כלל
 בדבר אחר חוץ מתפלות ותחנונות או למוד התורה והמצות ודבר נקל הוא למי
 שיעמד עליו ולמוד הי' ה'ה' נל למי שמבין בדרך האמת יניח כל הלמודים
 ויעסוק בה כי היא מושכת את האדם א הדרך הטובה וזוכה להדבק בעץ החיים
 זוכן השונית מתקבלת יותר כי עולח היא למעלה לכדדגה עלינה ומי שאינו
 בר הכי יעסוק בשנה ופירושה שהיא גם כן ענין גדול לקרב את האדם לאביו
 שבשמים והיא יסוד ועקר לתור שכעפ ואם יודע אותם עפ"י מה טובו ומה נעים
 לחלותם כולם על פיו באלו הימים הנוראים והיו לו מעיד לעזור להמליץ
 עליו זכות למדות נפשו מכל זור רעה ולומר מאט כומר ואי לא בר הכי הוא
 יעסוק כל א' בחיב אצלו והדבר המקרב נפשו לעבודת ה' ויתודה בינו לבינ
 עצמו קדם הלמוד ואחר הלמוד מה הוא מה חיו וכו' מה פעשיו הטובים
 חוץ יתן דין וחשבון לפני מ'סת הבה ויתקן דרכיו כל האפשות בא מידו ויתתר
 על העבר ויהיה סוד חתק והשק על בשדו מבית כי הודבר סגוליי לרשובד
 ולהתקרב אל ה' וקרב קולו להשמע שכן ראשי תבות סע קולי ערב' אין
 פתענין לא אורכה אוכלין ושותין וכל האוכל ושותה וסורכה לטפות הרי
 מה משובת ומתשכ לו כאלו התענה והשעם סאתר סדוה' שכת וטוב לב
 בראשיתו ומונית שלמת שלים תמרת יהיו סלי' ותוכנה לכלל עס' סד'
 הוא בניהם יתבאר עונותיו ובאותה שכתה אוכל ושרתה ומטיב אר' לב'

דאוי להשב אותה לו לטובה וכזכורת יש לו באורח שמתקן של מצוה כמו
 התעני של מחר זה מצטרפין למלא את ידו אבל כל המתענוב נכ' שמספק
 לו בענין סגולת היום שמתכפרים בו עונות ישראל וחזירא חתל שםא יתכפר
 שםא לא יתכפרו והוא מחוסר אסנה שראוי להאמין באמונה שלמה שודאי
 היום שמתכפר בסגולתו שנתן לו הסכת לקבוע אותו ליום שכל השנמכעסין
 שנה ושנה וסראה כזה רחמי ית' על עמו ישראל שעם היו שכל השנמכעסין
 לפניו והיה ראוי להנקם מהם על עונותיהם ורוע מעל ליהם אמה מארץ אפיה
 ואינו גבי דיליה ואמר להם שובו אלי ואשובה אליכם וכיום הזה יכפר עליכם
 וכו' ובשביל זה צוה להם שיענו את נפשותם עונש על זה כרת כרי שיבא להם
 זה עוררו מהם ויתנו את לבם לשוב מתוך כך יכבשו רחמי את כעסו ויסתול
 להם מזילה גמורה על הקלות ועל החמורות אבל אם לא ישובו אין מספיק
 להם סגולת היו לכפר כא' על הקלות כדאימא ביוםא פ'ה בענין דחלוקי כפרה
 וכו' ועכ' שאוכל ושותה ושמת ערב ז'ח אצ' לו להרא' עידינין בעצמו ואכילות
 נסות שיבא מהם לקלות ראשו ושיחבטלה שאכ' הוא עושה עבירה היא בידה
 בלא צו חל' על ככה אלא שישמח שמת' של מצוה בענין רבוי אכילה שמת'
 בה שמאמין בתענית של מחר שיעלה לרצון לפני בורא עולם ויכפר השאחי
 ואין ניכר ענין זה כא' ברבוי אכילה שהיא הפך התענית והמעש' שהיה מענין
 אותו חיי' שקנת אותו דג' בחסם וחובים והוא לא היה שות' כא' כדי להראות
 שמתה לבו בתענית של מחר וכמו שפייס אותו הגמון ונתרצ' לו ומסרו לשלו'
 גם אמרו כדי שיוכל לסבול התענית של מחר שאח' שאכל ושתה היום כראוי
 דברים טובים סומכי את הלב לא יזיק התענית לבטל כונתו ותפלתו ויוכל עסרה
 כל היום בתשובתו ועבודתו כי זהו העיקר כמ' שחוו מעלין עקליו כאליו התענת
 כו' שאחר שהאכילה צורך התענית הרי בתענית וצדקה יחשב לו באכילתו
 אחר תצות היום לעת ערב יטביל גופו במי מקוה ויאעפ' שבוסן הזה אין לנו
 טומאה ושחרה כבר נהגו כל ישראל לטבול הסבילה תואת ומנהג של ישראל
 תורה והוא טוב ויפה לטהר עצמו מבעל קרי לפחות ביו הקדוש הזה כיון שמן
 הדין היה שבעל קרי אל יתפלל ואפילו בשאר ימות השנה עד שיסבול ומפני
 שלא יכלו רוב העבד ל' לעמוד בה בטלחה לטבילתו ראוה הוא שליט א' נאמן
 שהוא אריר ונורא שנעסיד הדין על מקומו ולא נתפלל בו עד שנסבול וצאת
 צורך לברך על הסבילה כי אינו אלא מנהג אחר שנעקרה התקנת מסקומדי ו
 אחר שעלה מן הסבילה מופשם ככל מחשבות רעות והרהורי רעים יבא לבח'
 להתפלל תפלת מנהג ויתודה בה אחר התפלד' בהכנעה וכבוד ראש שיון
 טוה הדיו נתקן על שםא יתנק בסעודה וישאר בלא דיו אכ' הרי הוא תשוב
 כדרי היום עצמו וצריך לכוין בו כראוי כמי שעומד על פרק המצוות
 שג' מלב ומנפש' אחר תפלת מנהג נהגין ללקות מלקות מ' השגוגין

קודם מנחה ונל שחמד הראוי בזה תחילה ילקח ויתודח עם המלקות ויכוף
 ראשו כאנוסן בהכנעת לבו ויעביר על מחשבתו עבירות שעברו עליו רוב א'
 מקצתם ובה יקל מעליו מעט : אח"כ ירד לפנול ויתודח גם שם בתוך הסים
 ויסחר מחשבותיו ויעלה ויקל מעליו מעט אח"כ יבא להתפלל ויתוד' בתפלתו
 בהכנעת לבו כמ"ס ויקל מעליו מעט ונסא שחכין עצמו לקבל תיום הנודא
 בקדושה וטהרה : סעודה הפסקת ירחיל בה מבעוד יום כיו שיכול לנות
 מעט מאכילתו קודם שילך לבה ולא יטרוד עליו אכילתו בתפלתו אם ירצה
 לשתות יוכל לשתו אמה ולא יאכל אכילה גסה מזה חסעם שלא ימצא עכור
 בתפלתו ולא יוכל לכיין בה בראוי והחכם עיניו בראשו לאכול דברים טובים
 ומטעמים טובים מעטי החכמה ורבי האיכות שיוכל לסמוך עליהם כל היום
 ולא ייקו לו חוהודך החכמים ובעלי השכל גם כד' שלא יאסרבו לצאת מבח'
 לעשות צרכים : אחר שקיעת החם יתלוץ מנעליו וילך לבח מתוקן ומתודר
 מלובש בגדים נקיים ולבנים אם יוכל וישב במקומו וספרו או מחזורו בידו ולא
 יסית דעתו לשת דבר בעולם אלא בעניני תפלה וחמירותיו וקודם שיתחילו
 להתפלל תפלת ערבית תידור כל נדר ושבעה או חרס או אלה שעבר עליו
 השנה שבערה ועודנו בידו יתיר אותו להעביר המכשול מעליו שלא יקרא
 עכרין ואמ' על ספקי תיר ויתחרס מכל אשר עבר על ידו בין ידוע בין אינו
 ידוע בין עבר עליו בין לא עבר ועל זה נהגו לומר כל נדדיוכו ולכן צריך כל
 א' וא' לכיין בו בעצמו ולכיין במה שעבר עליו לכלול אותו עם נדרי אבוד
 ואעפ' שיא שלא נתקן ענין זה הנוסח אלא דוקא לנדרי אבוד ושבעותיהם
 והסכמותיהם כבר הלקו עליהם ואסרו שלכל נדר ושבעה שיש לכל א' וא'
 בידו וסתורם עליהם על התרה הזאת וכן נראה מלשון הנוסח שאומר אנו
 מתירים להתפלל עם העבריים שאמילו ליחיד שעבר על שבעתו סועיל
 שהר עברין אקריז אח"כ יאמרו שחתינו ומתחילין ותוא רחום שהטעה
 צריכה לכך שיכפר עון ולא ישחית ואו ברנו זקורין ק"ש עם ברכותיה ואו'
 בשכטלו בקול רם שהרי אנו ביום זה דומים למלאכים וראוי לנו לומר שבח
 גדול בחזלא יקסדנו עלינו ויקרא כל הק"ש בקול רם מלה במלה ויתפלל
 תפלתו ונרכח בכנת גדולה עיניו למטה בספר ולכו למעלה ויתודה בסוף
 תפלתו בהכנעת גדולה כי עיק"ת תלי בודוי וההכנעה וכל המוסף להתודות
 ולפרס השאתץ ועונותיו כינו לבין הסבה ולהתחנן כל א' כפי כחו חדי זה
 משוכח : אח"כ יתחיל שצ' סליחות ותחניות כל מקום כפי מנהגו ויאריכו בהם
 ואח"כ יאמרו הדוים ויאמרו קדיש תתקבל ותענו וכו' אחר כך נהגו להתחיל ר'
 מחזורים של ספר רתילים עד' לבסת רעשינו זאומר קדיש ונראד לי
 פעם לסנה ע"ס מה שמעתי שיש בד' סומרי' אלו סגולת להנצל מהקרי' ויש'
 בהם שו' חיות ד' סומורים יעלה למנין קרי' גבליה הוא שאנו דומי למלאכ'
 צריכים

צריכים אנו להודיר מכל סומא ונפרט ממומא קרי סאלל תרואת קרי גלילי
 זה יראן כל השנה עכא אשר שרמוג שכל אחד ואחד ושתול להטלים ספר
 תלים ועבור את כל רבוזה היום אטרא והוא דכר נטות וסמלי לכל בת ולכל
 סנקס רחמים לקרא נזה הספר כי יסא בזו סבוקש ותאלי יז יענה אותו כי
 וכן התגלל דחעה וקבש רחמים על כל עוסק בספרו שלא ישוב ריקם
 ורוב רומרויו בניו סוסיופים על ענינו החשובה וכן ראיתו רבים ונבנדים
 בעלי נפש אשר קורין כל ספר תלים ביה וכן ראיתו לעשות זה המנהג הכות
 גדולת ליה אחד קדיש יאם גרבו יאמר עלינו לשבח נקולרם בנחה ובסרת
 שהוא שכן גדול ותלוי בו ציאות הגיחוד שמדוכד כחכת ענינו בחמלת
 שחרית של חול אחד צאתו מכה ילך לביתו ולא ירבה דברים אמילו עם
 אשתו ואם חטמתו שיה' שכב במשכב לכדו כדי להחרקסן הכעו וסן חוים
 לוי ועוד אחר שהוא נקי וטהור בסבילה ובקדושה למח לו לישיכב עם אשרו
 ובניו שאינם נזורים מכלוך וטנוף וצדין שיהיה זריו וזהו כל היום בקדושתו
 שלא יסיח דעתו ממה כש לעשות מעשה חסביא לידי הסתדעת וסמני זה יש
 בעלי נפש שמדקדים יותר שאפי' לביהם אינם באים אלא עומדים בבח' הרגיל
 לקרות קורא לסנות סונה ואם הכביד עליהם שיש' משה עצמו עד שינחה ראשה
 וקם ועוסק כל אח' כפי ערכו וישו שאינו ישן כל הלילה וכל זהו יש שעוסד
 על עמרו אפי' כל הלילה וענין זה כבוד סאד לבעלי תורה תשיכת וראו להם
 לחוש שלא יחלו והכתוב חוזר השמרו בנפשותיכם אבל מי שהוא בתו יש לו
 כח לסבול ונדכו לבו לעשות הענין הזה לענות נפש ביום וכלילה כל מעת
 לעת מה טוב ומה נעים לו ותשובתו תהיה רצויה ומקובלת וידעמו עליו סן
 השמים ויקרא לו ה' שולמי' אבל לעמוד כל היום על עמדו סתפלל ומתחנן
 יש רבים שעושים ככה ואינו כל כך כבודו ורובו אדם חבדי' יעמדו עליו
 ויש להם סמך מן המדרש בא ספאל למג' חכה בית ואומר לוי' שך עם אחד
 בארץ דומים למלאכי השרת וכ' עוד טעם לענין שאחר שהחזיר לנו הכת'
 לענות נפשנו מאכילה ושתי' והוסיפו חזל רמיצה וכו' כל ענין חסביא ליש
 ענינו נפש להרבות העינוי אכ' נראה שכל מה שיעשה האדם ביום הזה מיניד
 וביה כדי לענות נפשו לכפרת חטאתו ועונותיו צדקה יחשב לו נייעל
 מחשבתו וצא מסטוד לאור והנודק לעמוד כל דיום אין צדין לעמוד
 דלילה אלא כל זמן שעוסקים הצבור בתפלה ותחנונים כיון שסוף סוף
 נדחה הלילה מעמידת כולה אבל היום אפי' בין תפלה לתפלה וכו' ענין לענין
 לא ישב את שרובו של יום וקרוכ לכולו עומד על עמדו מפני שעוסק בתפלה
 ותחנונים יגמור כל היום בקדושתו וחייבו לסי' שנהג עצמו לעמוד כל היום או
 מי שקבל עליו כך אבל הנהגו לעמוד בשעה שעוסקים הצבור בעניני תפלות
 ואפי' ישב הכל לסי' הנודק: ואם הוא חלוש ואע' יכול לעמוד על עמדו כל

וזוהי כלי סמיכה יסמוך עצמו לכותל או לטמור ואין חשש בזה וכן דכסבור ע"כ
 ומפ"ל על פניהם במקום הצריך אין חשש אבל בשעת הדווי אין ראוי להטות
 עצמו להיותו סומך זנשען אלא אדרבא להיות כמוף קומה נשבר ונכנע מטה
 און להבנים שמוציא סמיו וזאתו זיכבה עליהם ויבקש רחמים סכעל הרחמים
 אל דינה כאשמתו ולא יעיר כל חמתו כי עיקר חיוס תלוי בהכנעת לב ורחמי
 בכל תפלותיו כמ"ש וישתדל להיות כל חיוס בכה ולא יצא זיכנס אלא מרחק
 גדול ואמה סנהגה הוא שלא השתדל על שמידרו וזכשיבא להתפלל תפלות
 סוסף בזמן הראוי לה קודם זמן מנחה ישתדל בה כדראו וכן כ"ש צ"ח תורה וז'
 עס ודריה וסוד עבודת חייב ויכין בלבו למה שמוציא בשפתיו ויראונן על
 תרין בה שגלה כבוד מישראל ותורה עבודת אל ינו ועונותיו השו אלה ויאמן
 שסם הר ציון ובו כ"ש במחזרים ותתקן סוד עבודה בתפלת סוסף ולא כשאר
 תפלות מפני שיקר עבודה חיוס תלוי בה ורוב תקרבנו יעוד כ"ש שלא יתעכב
 בתפלת שחרית ויגע זמן מנחה * אחר תפלת סוסף ידבו בסליחות ותתנוגד
 כל מקום כפי מנתנו ויאמרו קריש תתקבל דתענו ויאמרו ענין מ"טס התפלת
 פלה במלה ואחריו קריש דרכנו תעלנו לשתחו זאם הניע זמן דתפלת סכתו
 יתפללו אותה או יאמרו פ"ס"ס ופ"ס"ס לחסדך הומן כפי חנר בעיני הקהל
 לעשות אחד תפלת מנחה תפלת נעילה תפלת חיוס תפלת סוסף בע הקודש
 התלצור ופ"ס"ס נעילה נעילה טערי היכל העליון שקודם שינעלו רכנס
 תפלתו ויקבלו אותה כראון וזכחה למלאת שאלתנו לכפר תמחול ולסלות
 אר"כ כל אשר תשאנו ועוים ומשענו וסגלנו עונות כל השמח שלא יסרו ולא
 יתקדו ולא יעלו על לב דמתי בענין לקיים מקרא שכתוב סדתי כעב משעך
 זכור בהיות התפלת האחרונה ססוכה לגמרי אנו שואלים בה חיים חיים
 שנוכה כרינו לנפיו ולא יסגור טערי היכלו בלתי קבלת רגפלתינו ותוצרת
 ששפשו לאר"י ותוסיפו בה עוד סח אנו סח חישו והוא ענין להרבו הרחמים
 ולפיים סדתי כי עם חיו ששורה הדין נתן כי האר החוטא איולו תקלה לקבל
 תשובתו ולכפר חטאתו אחר שהכעיס אל ססח הקב"ה ולכן תקת הנוסח הוות
 סח אנו זאו' כ"סוד אע"פ שסצר הסצוה לא היה חרין נתן להיות לאדם כפרת
 תפליחה אמ"סצר הסצוה אחר שהו שפל האפל וכל מעשיו כמין זמחוס קודץ
 וסח ועדי שחן כרחסו הגדולי והעצום יתקן לבו דרכי הר שובת ורחידיס בת
 ששוכ סקוסק דינו ונתיח ולא נמו וסצר כל או תעניי ראוי לקבל תשובתנו
 כסמלת להיות אותנו כספ חיי טובי ואת"כ יחוד ש"צ התפלת זאם הדי כבאסע
 חסור ויאמר קריש תתקבל תענו ויאמר סליתו ה מעשי ה' הוא ה"ס חיעבר
 וקריש תתקבל וחקעו ס"ת שדתי וככ כיארנו לסעלה סח עני התקיע הוא את"כ
 יתפללו תפלת ערב של חול ונהגו לכרך על התד מפני שאנו דוים למלאכים
 וראשם להקביל מני שכינה ולכן סתעקבים סלכרך עד הלילה הוא סן הקעס

דוח ונטן הוא * אחר מוצאי * את נהגו לפניי איש את חברו ולשל מהם מחילה
 מכל שגיאת עין שעבר ביניהם וטועם למנהג מיו שאין זה סכמך אלא עבודת
 שגין אדם למכת שכן בתיב לפני ה' חקרו מה שחז' סכס לפני ה' חקרו אבל
 מה שגין אדם לחבירו אינו מתכפר לו עד שירצה את חברו * ואחר שפייסו
 למכה על עבדות שעברו לפניו בינו לבינם ספייסין כל א' לחבירו להיותם
 נקיים מה ומישראל * ובלכת כל א' לביתו יבדיל על הכוס ויכרך על המאור אבל
 לא על הכסמים ואפילו חל במוצאי שבת * ויסדר שולחנו ראכל * בשמחה
 וכטוב לבב כי שמחו אליהם נתתו לו את היום הקדוש הזה שעבר עליו ונוני נמחלה
 עונותיו בחללת ה' עליו ויהיה מונסה בחסדי אל שיצא משפט לאור ומכאן
 ולהלאה ישמור עצמו סכל שגיאתו וקון ובכל עת יחזי כדורו לבנים * ונהגו
 הסדרקים ובעלי גפוש שתקף אחר גמר סעודתן קודם שיעשו שום מלאכה
 עיסקים במצות סוכה ומתקנין מקום מושבת כל א' כמי אשר יוכל כדי ללכת
 מחיל אל חיל ולהתחיל תחילת השנה בדבר מצו ודבר טוב ויפה הוא לעשותו *
 לסתור * יעסוק במצוה שלפניו במצו סוכה ולולב * אדם זעיר * בחמלת
 העליונו רצה לזכות את ישראל והרבה לנו מצות בימים הנוראים האלה כדי
 להשלים נפשתינו עד יום * לחג * מוצאי יום חושענא רבא וזו גמר הרין וניתן
 המסקרין אם לטוב אם למסוכ וצריך כל אדם להיותו ירא וזהל בלבו שמא
 עדין לא גמר דעו ומשפטו תלחה וישתדל להרבות צדקה ומשפט וזה עם
 העניים והאבינים כדי שיצא משפטו לאור ויחתם לחיים טובים כיום חגמר דין
 וירדוף אחר כל המצות האלו כמאחה וזכה בכל לב ובכל נפש כי שמח המצות
 ואחבה * היא עיקר עשייתה * ועתה נכאר ענין המצות האלו וכינרם אלא
 מצות סוכה בגובה ורוחבה ושיעורה הלכת למשה מסיני נזכרה למשה מב' אמו
 מצומצמות * ואין פחות מ' טפחים מרווחים רחבה אין פחות מ' טפחי * על *
 מרווחי ולמעלה אין לו שיעור יעשה לתחילה הדפנות מכל דבר שיהיה בין
 שתי בלא ערב או ערב בלא שתי ובלבד שלא יהיה בין זה לזה * טפחים ויחית
 לח קביעות מעט * שלא ידפנת הרוח וכן מריעות מקושרות הטב אחר כך יסך
 צתה סכל דבר תלוש שאינו מקבל מומא ולא יהיה לורית דע ולכתחילה לא
 יעבה עד שאין ניצוץ השמש נכנסים בתוכה ואין שפי * סתל * יודרת שאם
 להיות לח קביעו בית דלא מוכתא מלתא ככה סדרקים מסכנין אותה בדבר
 שיש לו ריח טוב ואינו מתיבש לכ כדי שיהיה תאב לדירתה ולא יקוץ בחיציא
 ומת השעם לא יעשה אותה במקום שאינו ראוי מקום אשר השמש מכה בכת
 או הרוח מנשב בכה או שהיא מקום ובוכים ויתושי * שמפני אלה הדברים יניח
 אותה ויצא ותות ליה כאלו סתתילה עשאת כדי שלא לשבת בה בקבע ותין
 ראוי * גם סדרקים לנאותה בכל דבר נאות לחה עיקר בכל המצות שיהיה
 האדם יתח וטוב לב בוכות בעשייתה עד שמפני כך עושש בה תוספת סוכה
 עתה

יתיר מן שנצטוו מפני חבוב דמסעות וכו' יש לו שכר אחר נוסף על שכר
 עשייתו ועל החת אשר לא עבדה וכו' עבדה אכל לא בשמחה וצריך שיעשה
 דירתה קבע מכל עניני קביעותיו הן מאכילה הן משתיה הן משיני הן מלמור
 למד שאינו צריך עיין לכך עד שישבת הסוכה מסרירותיו ואינו יכול לעיין או
 צריך להתפלל וישבת הסוכה מבטלת כונתו שבפני עניני אלו יצא מן הסוכה
 ואינו ראוי לישב בה אבל לכל שאר הדברים יחשוב סוכתו כאלו היא ביתו
 אמיוחדת לו לשבת בה בקביעות ואם באולי יבא לו איה צער או אונס שאינו
 יכול לשבת בה מותר לו לצאת ממנה וזכונת המצוה הזאת כבר הזכיר הכתוב
 שעם לענין למען כי צריך האד להית נגד פני הגמול השוב אשר הש' גמל
 את אבותינו ואותה מכסה צודים ובכמה זמנים זמן אחר זמן ועם אחר פעם
 זמן הגמול הרב בכמות ובאיכות שעשה קסנו ועם אבותינו היתה יציאת מצרים
 שהוציא אותנו מבור הברזל מבית עבדים והיו משוקעים ומסובעים בכוף רגלינו
 עד שכמעט נשרקע שמישראל מן העולם והיינו כא' מניי הארצות אלא
 שכחמלרת ה' עָלָנו וכשפרו את השבועה אשר נשבע לאבותינו שלא יעבדנו
 ואל יסגנו נתגבר כארי כביכול גיד חוקה וכו' דוק גשויה לחוציא אותנו משם
 ולקרבת לעבודתו לעשות אותנו עם סגולה כיום הזה ובהיות הגמול הזה גדול
 נסאד למי שיש לו עינים לראו ולב לחבין תלה בו עבודתו וקבלת אלהות עד
 שאמר בפני כל ישראל אני האלריך אשר הוצאתך מארץ מצריכו ולא נהרצא
 בזה אלא לתלות עשיית הרגלים שככל שנה ושנה זכר ליציאת מצרים כדי
 שידעו כל באי עולם ענין יציאת מצרים ועליו אותה על לבם עד שכשכל זמן
 לא יסכתו את אלהיהם ולא יקבנו מרתו וזהו לתועלת עם ישראל שלא יעשה
 נגד רצונו וישליך אותם מקל פניו ובענין תג המצוה לא הזכיר ענין מה לחורות
 על זה כי כל מעשיו מוכיחים עליו ואצדבר מנחץ * גם בחג השבועות
 בין שאנו מונין ומספרים ושבועות סיום שני של פסח כדי להתקרב אל יום
 נתג התורה כאשר עשו אבותינו בצאתם ממצרים כדכתיב תעבדו את האלים
 על ההר הזה כי יבנת היציאה היתה על חסיבה הזאת כאשר ביארנו בפנינו
 ציא מצרים ואצדבר מנחץ כי הוצאנו מידה על זה וספריתנו שמופ' ו
 כל יום יום עדו שבועות כאשר הגדה שמופ' לימים נקיים להחיות עם בעלתו
 אבל בענין תג הסוכה הוצא שהארזוק שיצאת מצרים ראתה חכמת ית' ו
 לצוותנו ענין שעשייתו יביא זכירת מצרים ולא תשרתכה ולזה כתב בסוכות
 חשבו כי בסוכות הישבתו וכו' והם עניני כבודו שהקיטג בהם בצאתנו ממצרים
 לבל יכט שרב ושמשה ונמול אחר מצורף עם גמול היציאה עצמה ולכן
 צריך כל אדם שיכין בזה כשעושה סוכתו או כשיושב בה ויוצא מביתו לסוכתו
 שלא כדרך העולם שדרכם להכנס כל אסוכתו לביתו מפני שהצנה גיברת
 בתגי השרי והוא עושה התך לקיים מצות הכורא ית' ותתן כן זכיר שעם

לענין יעלה יציאת מצרים על דעתו ויכיר וירדע המצרים והחנות ואשר נמל
 לחייבים טובות בעשות עמנו החסד הגדול הזה להוציא אותנו מרדך גילולי
 מצרים המכוערים ולבחור אותנו לעם סגולה ולקדש אותנו בתורתו ומצותיו
 ומתוך כך תהיה ראתה נגדו תמיד להיותו ירא ונחל בזכרו את כבודו ואת גבורתו
 וזה כל האדם מצו לולב ענין המצות הזאת וכונתה ליחד שש בכל לבבו ובכל
 גפשו וכן ענין לולב לו לב שיהיה לבו שלם עם אביו שבשמים וכמו שהלולב
 מקשר כל העלין שבו עשה הכל אגודה אוקשר אכלי פירות ביהוד גמור כך
 צריך האדם שיקשר כל דעותיו ומחשבותיו ויפנה הכל אל מקום א ואל יפנה
 במחשבתו אנה ואנה וחסותם תהיה עם האלריך כלומר תהיה כל מחשבותיך
 כולם פונות אל מקום א וזוה תהיה תמים ושלם בענין עבודתו ויראתו כמו
 שהלולב תמים ושלם חתיכה א ביהוד בקשרו כל דליותו ופראותו אליו אבל
 מי שיש לו חלקים מפורדים אינו נקרא שלם בשלמות ונראה ענין זה בתמר
 ולא באילנות אחרות ולזה הצריך נמשל לתמר אי משום דכמו שמי שנותו
 של אדם הם ע שנה כך ימי התמר עד הגיעו לתשלום קומתו צריך משך ע שנה
 וכן הצריך אינו נקרא שלם עד אותו זמן שנכר בא בימים ו אי משום שכל כחו
 וגבורתו של איל זה הוא בראשו ואם ראשו נחתך הרג הוא מת ובשל מן העול
 וכן ענין האדם ממש כל חיותו ועצמותו תלויה בראשו ועל כן גילה הקב"ה ענין
 זה בתמר לומר שאין נקרא צדיק בשלמו הרומה אלא יהיה לבו כלבו של תמר
 מיוחד באחרות שלמה בכל מרכיו ופונה למעלה ו עוד צונו יתוית לקשר עם
 הלולב ג כד ידעם והוא גכ להראו יחוד גמור בלבו של אדם כי כן הדגם הכש
 למצוה עולה קיני קיני ובכל קן וקנישו ג או ד עלין מסבכית את עצו מסודרים
 בסדור נאה ומישר לא זה למעלה מזה ולא זה למטה מזה והוא ענין חכוד
 ואחרות שוה שכלם פונים אל מקרא כן צריכין יש שיהיו כולם קשר א ואגודה
 א ואחדות שוה שלב כל א או יפנה אל מקום א ואל ישעו בדברי שקר איש
 לעברו מקצהו הו כי בענין תלונתם נאמר אין מלך בישראל איש כל הישר בעיניו
 עשה ובענין התוכחת נאמר והתכרך בלבבו לאמר בשירותי לבי אלך וזרע
 גדולה אשר בסבתך באה אלי הצרה הזאת ורתך עלינו האלה והשבעת
 והחבל אויבנו זמרעה פארנו וחבל מקדשנו חרב כעונינו ועוד הגלו מן ארצם
 לא שכן מעלינו על כי ערין אנו באולתנו וזה עון שנאת חנם אשר בעבורה
 נחשנו בתעם ולארץ הוטרלנו עד יערה עלינו רוח ספרים ולזה צונו ית וית
 להביא המין הזה בתוך מינים האחרים להראו לנו יחוד העלין האלו ואזהרתם
 אל מקום אומהם נלמו ליחד לבבנו יחוד גמור ושלם כולנו א מקום א אל אינו
 שבשמים וחל קבלו קבלה אצית צריך לאגור עם הלולב ג כד ידעם ולא
 מחות כד שנוכר בזה שלשלת היחס וזע קרוש אבותינו אברהם יצחק ויעקב
 ולהם דמים עליו הדם הנאתים כולם במקום אחד ואזהרת ית

אחדות שלמה לא הסיחו דעת מקדושו בורא עולם ית' וית' ולעולם פנו למעלה
 וכן צריך לנו שאנו סגועים ומשרשם לאחוז את מעשה אבותינו גדינו וליחיד
 לבבנו יחוד וסוד לכבודת אל'ינו : עוד צונו לו לאגוד עם הלולב ועם ההדס ב'
 כדי ערבה להראות לנו טעם היות שהארס צריך לבקש עבודתה הוליח לבנו
 יחוד וסוד לא מפני כך יסית דערנו מענייני העה' וישליך אורטם באחרינו כי
 אינו זה כונת הכר'אית כי לא תהו בראת לטב יצרת וזה בלא זה א"כ כי נאמר
 בענין יצירת הארס וייצר בכ' יוד'ין להראות כי יצירות 'צהט' ויאחר ושניהם כא'
 טובי והיא כונת הכר'אית וכן אמר שהע' אחוז מהזנס מזה אל תנח ידך ונאמר
 טובים השנים מן האחד וענין הערבה רומזת לענין העה' שנראת לכאורה
 שאין לו לא טעם ולא ריח ומה צורך בו ועוד שבין לילה היה ובין לילה אבד
 שמת' בש' מלחותה תכף ומיד מכל ירק ומכל אילן והוא רבו לעולם הוה שאין
 לוקיום והוה אלא כליון והגס'דוכן אמר חס'ליץ רגל מקור' הכלית וההגס'ד
 ואין ארס יודע את עתו היום כאן אסתר בקבר אלא שהפכת הנחל לנו תורתו
 שבס'בתח' יש לנו חיים כמו שיש לערבה מנחלי חיים שאצלה ואחר שחותכין
 אותה אין לה טעם מתי'ה כלל כך ישר'אם מורש'ין עצמם מן הרגורה מורשים
 מחיים ואין להם טעם חיו' כלל : אלו' ג' מינים שאמרנו והם הלולב הדס וערבת
 של שרן אגודים יחד כי אמ' לזה בלא זה : עוד צונו ית' ליקח ס'ן ד והוא
 אחרון מרי' עץ הד' ויקח אותו לבדו בידו הטמאלית אבל יתכר הב' ימים כא'
 להיות חר' מינים כא' : וענין הארת'ו הוא שיש בו טעם וריח נחמד לסראת
 וטוב למאכל והוא דומה ללב האדם וצריך שיהיה ימ'ה וטוב נקי סכל חזוית
 ומכל פגט רמו בזה שהארס צריך שיהיה לו נקי סכל סי' ופניו מכל מחשבת
 רעה ובוז יוכה לחי' העולם הבא ל'ן ע'ן שכלו טעם וכלו ריח כלו ממתיק
 וכלו ממתדים ואינו באגודת האחרים כפני שהוא רומז לעה' שעתיד לבא אבל
 אינו מצרף אותו עמהם בחכרה כי צריך להאמין נאמונה שלכרה ליש' סרתן
 שכל לצדיקי' ב'ן ע'ן ואעפ' שהוא אינו עובד עבודתו כד' לצמורת לתש'לוים
 גמול אמה' צריך להאמין בה וכן אמר התנא דוע' מתן שכרן של צדיקי' לעתיד
 לבא : עוד ענין אחר שסעתי בענין זה כי רצה הכה' לזנו את ישראל וינורצה
 שדח ממנו נדח ובהיות שיש בענייני האנשים ג' מיני' שמהם שיש בהם טעם
 וריח והם החסידים ואנשי מעטה כי כל מעשיהם האכרת והצדק : ויש מהם
 שאין בהם לא טעם ולא ריח והם קלי' עה' כי כל מעשיהם הוהו ואין אתם
 יודע עמ'ה : ויש בהם שיש בהם טעם אבל אין בהם ריח והם העוסקי' בתורה
 ואין בידם מעשים להרית בהם : ויש שיש בהם ריח ואין בהם טעם שישב'אם
 מעשים טובים אבל אין בהם תורה רצה הק'נה לרמו' לנו בענין לקיח' מינים
 הללו שהכל צריך לעולם וצריך לעשות מהם אגודה או חכרה אולא ירחה זה
 מפני זה כ' כולם כא' טובים : האחרון יש בו טעם וריח והוא בפני עצמו מפני

טהוא שקול כג' האחרים : הערבה אין בה לא טעם ולא ריח : וההדס יש בו
 ריח ואין בו טעם : הלולב יש בו טעם ואין בו ריח והוא כשהוא רך כשיצא
 מראש הדקל אשר שם הקור נתון יש בו טעם מה : וצוה לחבר אותם כי סדה
 שיש בידו של זה תועלת לזה וההמורה לזה ובהתחברם כולם כא' לא מצא
 בהם שום דופי וזה שאמר להביא חלבנ' עם הקטרת ואעפ' שריחה רע אפ' ה'
 בהתחברת עם הסמנים האחרים ריחה הרע מסתלקת ממנה ואדרבא מוספת
 ריח טוב לסמנים האחרים כי אין האור ניכר אלא מרוך החשך וכן צוה חז"ל
 כל תפלה שאין בה כפושעי ישראל אינה תפילה והו' רמז לענין זה שאמרנו
 עוד אמרו במדרש לולב זה הקב"ה הרס זה הקב"ה ארענו זה הקב"ה ערבה זה
 הקב"ה : ואפשר שכינוי אל לענין זה שאמרתי טאעמ' שיש בישראל חסידים
 ואנשי מעש' לא ספני זה געלה נמשו בפתותים והקלים כי זהו זה צורך העולם
 וכמו שחפץ בזה חפץ בזה לבלתי ידע ממנו נדח ועל כולם מיחד שמו ומסרת
 שכינונו : עוד שמעתי כי לכל אילן ואילן או עשב או ירק יש טר שולט עליו
 ואומר לו גדל ודמינים אלו לא השלישם הקב"ה ביד שר ושופר אלא ככ' יכול
 סכחו ובהשגחתו הפרטית הם גדלים ולזה צוה לנו ליקח לו הד' מיני' מיתנים
 לזבחן להראות לכל שעם ה' אלה והנח הנס בידו שאין להם פחד ואיסרה
 מסוס בריה בעולם ואפ' לסל' אין לו כח לסלות יד בהם אחר שהם מצויינין
 ומסומנים בסי' של מלך : ואריך ליקד' מינים אלג' כמו שאמרנו הג' כא' והא'
 כא' ולחבר ב' הדיס בא קוד' שיטול כולם בידו יברך אקב' ענל ויכונן בת' למת
 שאמרנו וביס' א' יברך שהחינו ואחכ' יענע בהם לך רוחות העולם ויש' פני'
 לכורח ויענע ג' נענעין אחכ' יהפוך עצמו לימינו לצד דרום ויעשה ג' נענעין
 ואחכ' למערב ואחכ' לצפון שכל פגות שאתה מוניחיו דרך ימין אחכ' למעלה
 ואחכ' למטה והם וקצוות בגג הם ת' להראות שאל'נו ית' וית' הוא תי' וקיס' יחיד
 ומיוחד בשמים' ובארץ ובארבע רוחות העולם ובידו הכת והמס' שלה של' ש'
 בעולמו לעשות כראונו לעצור ממנו של'ים רעים ורוחות רע' ומזיקו לעולם
 וישמיע לנו כטובו מן השמים את איצרו הטוב להריק על הארץ ברכ' עד כלי'
 ריו ומענע בהודו לה' מעם אחרת ובאנה ה' הושיעה נא מעם אחרת ובהודו
 טבסוף מעם אחרת הם ד' ת' נענעיים בכל מעם הם עכ' נענעיים רמז לשם בן
 עב' ו' שמכחו הגדול ישמיע ברכה וזה להנגד כל הגוים ולזה צריך שיכוין כל
 מי שחוא בן דעת ובעל נפש כי הכל הולך אחר תכונת' עוף יש רמז בד' מינים
 אלו לד' גולי המרכבה והם אברהם יצחק ויעקב ודוד והם הדס ערבה לולב
 וארתרון ובזכות אלו מרכבה קרושה של שכינה ישב הקב"ה על כסא רחמים
 ירחם עלינו ויוצא משפטנו לאור ולחדש עלינו שנה טובת' וצריך כל אדם
 להשתדל בעבוד הוהרת ואל תהי' קלה בעיניו שאחד שיש בתי' יהודת' שית'
 ואהבתו וראותו ראי' להחזיק בה ואל יסמוך לומר עם הקהל אני נוטל כי היא
 מצינת

פסיכה של הכל כי לא נתקן לולב לקהל אלא שישול אורתו מי שאין לאל ידו
 משנת לקנות לולב לעצמו או שכא מן הדרך או שארעו איזה אונס ולא קנה
 לו לולב ואתרוג תנאי ב"ד הוא שיעיל לו נטילתו בלולב הקהל אבל מי שכיר
 ספק לקנות ולהתבב המצות ולהורר אחת לא ידחה אותה מעליו שהיא יחודיה
 במדד סמך בכמות ובאיכות וסגי'ע לו תועלת רב אם לגפשו אם לגופו אם לכל
 אנשי ביתו שניצולים סכל צרה וסכל גזרה רעה אם עושה אותה כתקנה ועד
 שאע"פ שיסול לגלוב הקהל לא יוכל לגענע אלא מעט אלא צאתה מצות אבל
 הנענעי' האחרים בג' מקומותן החלל ולהקיף בו בנסן החוששנות אד' יעשה =
 ואם הוא במקום שהאחרים אינם נמצאים וגם הלולבים באים מארץ מדיקיס
 ואינו יכול להשיג דבר שיצא בו א"ח מפני שדמי יקרים ואין ידו משנת יקנה מן
 הבא בידו דמינס הללו לתיותם בידו בשעת החלל ויברך על אורתו שנכתר
 לקהל וביצא א"ח מסת' לית' להכתוב המצות וליתר על מן הנאמר ביד
 עצדקה יתכן לו זמ' שיכול יש ספק בידו לקנו צריך שישתדל לקנו המוכר
 והמהודר יותר שימצא וכבר א"ל בהרוד ער שליט וצריך לק' הנ"מ אם שליט
 המסות אם שליט השיעור וזהו לתיוכא אבל כל המסיף מוסיף לו וכבר א"ל
 זה אלי ואנוהו תתנאה לפניו במצות בלולב נאה בציצית נאת בסיכה נאת וכן
 בכל ענין המצות שעושה יעשה אותן בשלימותן וכדקחקן שלא יחסר מהן
 שברכה וזכרה וכו' עבודת העבר הנאמן ומדקדק בעבודת אדוניו וס' שרתל
 לעשותה בשלמות ולמות אותה ענדה כדי למצוא חן בעיני אדוניו וגם אדוניו
 סכיר את לבבו הפוכו שסתת לבו בעשיית מצותיו ומוסיף לו שכר את נוסף על
 שכר המצות עצם מפני רצונו הסוב והמצוה שלם בעבודתו ואע"פ שכן הדין
 שר לו שיצא בענין התואלא יתראה בזה אלא יעשה הרבה בשלמו בלי מקום
 כיצד בא ליקח לולב או שואלין מסמדיג'ר אהוא מסופק בו אפ' הוא ראוי אם
 לאו ישאל מסנו לולב אחר יפה מסנוריתן לו בדיג'רים חקתא יפה וסוב כרצון
 לבו בלי ספק ובלי מקום ככל תנאיו : בא ליקח ג' בדי חדס יבקש אותם לחים
 ושובים אשר אין בהם כל מום כולם ענות סראסם ועד סוואם ואע"פ שיוסיף
 בדם' המג' יוסיף יסיס על ימיו ומסנו הכל ומידו נתנו לו וואץ יעלה על דעתו
 של האדם הספסל למקפ' בענין אחר שהוא רואה בעצמו כי זה כינת הנורא
 שעשו מצותו בשלמותו ובהודו נאת ונתן לו יד לעשות ולא יעשה העירצות
 במת שימצא הולב מעליו שלא יפור מסון שאינו שלו : וכן בענין הגריכה
 שהיתה לזהו ראויים וראשיה שלמים ולא מקדמי' : בא לקנות ארת' צריך
 לדקדק בו ורבה כי הוא נקרא פרי עץ הדר וכל ההודו האמשרי שהוא יכול
 לבקש ולתפ' עוליו יבקש ויקח אותו בשלמות ההודו : וכל אלו העניני' צריך
 להקפיד עליהם קודם שיבא זמן תיוכן כדי להיות לו מסון ומסון לצאת בו יד
 עבדו ולתתוד לפני גורא עולם אבל מי שלא השתדל מקדם לכן וכשבא
 השעת'

סדר היום

השעה דחוקה הוא מחפש ואינו מוצא כבר אמרנו שיקח מה שימצא להיו ביז
 לזכרון ולאות אבל לא קים המצוה כאשר ראו לו לך וצריך לבקש רחמים
 ירחמו עליו מן השמים ופעם אחרת יוכל לעשות המצוה כתקנה : יש נוהגין
 ליטול לולב ביום א בסוכה כדי ליחד שש בשלמו מטוס דסוכה עולה בשמו
 ארנות יקום הם כולולב עולה עם ד אותיותיו עברו לשם בן עב הנרמו
 בגבות בג מסוקי יסע ויבא ויט ישר הפוך ישר וכן הדם עולה עם ג אותיותיו
 עב ז אחרון במילויין עולה עם אותיותיו והתיבה תרא כמנין תורה צוה לנו
 כי אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו והם המצות הנחמדים מזהב וספס
 רב וכן ענין אחרון הוא נחמד כלשון יצגום וכל התורה כולה שמותיו של
 הקבלה : ערבה עם אותיותיה עולה ד פאוכן עולין ד פעמי עב שהם רזי אותיו
 עם שם ארנרת הפועל בהם והוא הנקרא סלאך האליס ועולה הם אכ כל
 העניינים האלה הם דברים עלינו יסמור יחוד שמו הגדול ולכן נוטלין לולב
 בסוכה ליחד הכל כא יחוד גמור ואפי הלל גמור או כדי לנענע ד פעמי כראוי
 ואין לפחות בידם כי כונתם לשש אבל מי שלא יעשה כדרך הזה לא הפסיד
 כיון שנוטל אותו בבה ברוב עם הדרת מלך וכו' ההלל עם הצנור במקו קדושתו
 לא גרע בה מן הסוכה אלא ארבה הוספת מעלה וקדושה ירדה ימצא בו
 ולעולם אל יפרש אדם עצמו מן הצנור ונהג הצנור ליטול לולב את חורת
 טעמית שחריה קודם שיכרכן לגמור את ההלל וטעם למנהג משו שעתה
 כשהיא קודם הנך החמה כדי שיגמור אותה וברך אכת ויצבי ובשעה שיחיל
 להתפלל הנך החמה לקים יראוך עם שמש וזמן נטילת לולב היא מתנף התחת
 ואילך שכל דבר שכתוב בו ביום אינו אלא מהנך החמה ואילך לא שאם עשו
 משעלה עמוד השחר כשר ואכ ראוי הוא להתפלל לסמוך גאולה לתפלת
 עם הנך החמה ואחכ יטול לולב שהרי הגיע זמנו וכן ראוי למדקק לעשות
 אלא שביום א שהצנור מתעכל בו מירות וכבר הנך החמה יכול ליטול הלולב
 טלו או טל אחרים אם הוא יפה והדרו משלו כדי לברך שהתינומן דקודסין
 אחר שהגיע זמנו ואצ בזה להסתין לצנור אחר שיש וריוות בדברו את שגל
 לולב יגמור את ההלל בלה בשלה שלא יחסר דבר לקי ברכתו שבעד לגמור
 דמסמך כולו ואם לוכש טעם אומר יאמר נא ישראל וכו' ודקהל עונין אחר
 הודו לחוכי ש מדקקי שאינם מעלים והבזה אלא הם אומרים בלחש יאמר
 נא יאמרו נא וכו' וכן ראוי ואין ראוי להפסיק בו כלל אלא בענין בן חפרקין
 של קש לשל מפני הכבוד ולהשיב שלם לכל אדם כי כל דבר שמכנין לפניו
 ולאחריו אין להסיה דעת ממנו עד שיגמור מצורו ובזמן ששצמוס איה
 מסוקסן ההלל ומתעכב בו לא מפני זה יעסוק הוא בדבר אחר כי אין להסיה
 דעת עד שיגמור את כולו או ביתיד או בצנור ויעשה בעניו ובמקומות אשר
 נכרגו אהכ יבדך ברכת ההלל ויענה אחר דת אמן כמו שעוה אחר ברכת
 שחבת

ישתבח שהיא סיום ברוך שאמר וכן נהגו אהל מוציאין בסת בא קורין שור או
 כשבובכ בענין מוסף היום במ' מנחם ומוספירין הגה יום באלה וכבר דברתי על
 ענין החפדה למעלה ומה שיבה אחת יחודי סת למקומם ויתפללו תפלת
 מוסף וכו' בה כראוי שתחשב לפני בורא עולם כאלו הקריב קרבן מוסף
 מוסף היום ג' פרים וב' אילים ויר כבשים כולם עולות * מנחתם ג' עשרונים לפר
 וב' עשדונים לאיל ועשדון לכבש * והשמן שלהם חצי ההין לפר ושלישית
 ההין לאיל ורביעית ההין לכבש * ונכסיהם חצי ההין לפר ושלישית לאיל
 ורביעית לכבש * עוד שעיר א' חטאת * ביום הב' יב' פרים וב' אילים ויר כבשים
 ושעיר * וביום ה' ג' פרים וב' אילים ויר כבשים ושעיר וכן בכל יום הערים
 סתמקמים והאילים והכבשים במקומן * ובכל יום קודם שיתפלל מוסף יכוין
 במוסף היום מה הוא ויציא אותו בשפתיו ויתחנן לפני אליו יתכר ויתע' תהא
 שית שפתותיו תחת קרבנותיו * אחר תפלת מוסף מוציאין סת ומניחין אותו
 בתביבה ויתחילו לומר ענין ההושענות ומקיפין הצנור התיבה אשר סת עליה
 בכל יום פעם א' * וענין ההקפה הואת היא זכר להקפה שהיו מקיפין את סוכת
 העולה בזמן שבה קים כרתנן במ' סוכה בכל יום מקיפין את הסוכה פעם א'
 ואם אנא ה וכו' והתיבה לנו במקו' הסוכה שכמו שבסוכה היו נקריב הקרבנות
 ועולין לרית ניתוחך אנו מקריבים תפילותינו שהם במקום הקרבנות על שצ
 שיעלה לרית ניתוח * וענין ההקפה הוא להרתחן לפני אליו יתכר ויתע'
 וישענו מכל צרה ויצילנו מכף כל ארבונו ויפר כל עצת הקמים עלינו לרעה
 זכן נמכת בכל יום סתמקמים הפרים דמו שיתמטו שונאיו והאילים והכבשים
 שהם ישראל כתיבה מורה יש לעולם קייסין והיו מקיפין את הסוכה על הכות'
 הואת והיו אומרים אנא יהושיענו נא ואין לך תשועה גדולה מו ואנו מוכרים
 זכרת זכרות בזמן הקפתינו כר' שרעמד לנו זכרתם ורגן עלינו וכן
 ענין כל היום ויהוה הושענות על ענין הוה כל א כפי מנהגו * יום ז' של תג
 נקרא יום ערבה ונקרא יום הושענה רבה מפני שמאדיכין בו בענין הושענא
 וכל א' וא' לוקח בד א' של ערבה סלנד ערבה שבלולב עם הערב שלו ומקיפין
 את התיבה אותו היו ז' וכן היו מקיפין את הסוכה בזמן שבה קים ז' כנגד כל
 ז' תמים ול היות היום הוה נרא מאד וכו' נחתמים כל הספרים כולם והפסקי
 דניס ניתוח כיד כל תובע ומשפין ולכן צריך להרבו בו צדקה תעלה ותחננים
 לעורר הרחמי העליתים ירחמו עלינו ויתרסו אותנו בס' תיים וגם צדיקים
 לגאולה וישענו ונהגין לתרבות נרו ככה ויש שלובשים בגדים לבנים כסי' בית
 רשע עומדים כל הלילה ואין ישנים כלל מרבים בזמירות ותחנונות וקורין ק'
 חילים כולו וכבר כתבתי בענין זה מה שיגו ומה ענין קראתו וכל המרכה
 להתחנן הרי זה משוכת ואפ' מי שאינו עומד כל הלילה קם באסמורת הכקר
 לומר סליחות עם הצנור כל סקום כפי מנהגו ומרת עכבים בזמירות ככה עד
 שיתקבצו

סדר היום

שיהקבצו כל העם ואורנו צדיקי עד כל האומם ברוך שאמר עדישתבח וקם
 ש' ואי' שתבח במורה ואו' קדיש וברכות קשועושין כסדר כל יום ואת חמלת
 מוסף מתחילין בהרשעמרת ומקיפין פעם א' בזורת אברהם וא' מה שאמר
 כשהקיפו יום א' ובחקפת ב' מוכידין יזכות יצחק ואו' מה שאמרו ביום ב' בוסן
 ההקפה כן יעקב בד' יוסף בה' משה נו' אהרן והם ו' הימים שעברו וכולם או'
 הושיענו בהקפת פעם א' בהקפת פעם א' בהקפת פעם י' ו' בהקפת הו'
 מוכידין וזכות דוד כ' יהוא השביעי ואו' מוסון ומיסו מיוחד ליום ואו' הושיענו
 בתננת ימים ו' וכלל הקפה מאלו מרבם בסליחות ותחנוני ואו' ויעבור ו' סדר
 של רחמים ותוקעין שופר סימן תשרת כו' לעורר הרחמים וכל מקום ומקום
 כפי מנהגו ומתעכבים עד קרוב לחצי היום וכרתנגין על ענין הנשם שיהיה
 בעתו והשנה שתהיה מנורכת ככל ועל ענין מאלו רינו ואומר קדיש ורתעם
 והתקבל ואיתה הערב' חובטין אותה בקרקע פעם ושתים כי מנהג גבאים היא
 וחביט חביט ולא ברוך אח' או' אין כאלו כנחת וזכרה ואו' ענין פסו הקבל'
 ואו' קדיש על ישר ונפסרים לשלום ואם הל' יום של ערב-ב' בעש' ראוי למחד
 כדי לצאת להכין צרכי שבת ו' כל אלון הימים יעשה אדם את סוכתו קבוע
 ואת ביתו ערמי לכל ענין כאשר כתבת ויום הני' עכד בה' עד קרוב ללילה ליל
 שמחה תורה והוא יום שמיני עצרת יתקן ביתו עם שולחנו לכבוד היום הגדול
 בצהנו ככל יסודו ירד את הכלים הנאים מן הסוכה לתקן ארת בירוש ויהציע
 סעודתו כראוי אבל לא מפני וחיצא מסוכתו עד סוף היום ובליל יום קדיש
 בביחיו ויברך שהי'ינו כי חוא נקר רגל במני עצמו לענין מ' קשם והוא סימן
 לעניינים אלו פייס במני עצמו ומינו כשאר הרגל שהמסורות תורה חלילה לה
 זמן בפני עצמו ולא סמכין אומן רגל קמא רגל בפני עצמו לאמר ואמר
 קרבן בפני עצמו ואינו כשאר סוספי חנו' שמחה במני עצמו ואינה מעורבת
 עם שמחה רגל הא' וצריך שלם שמחה במני עצמה ו' ברכה במני עצמה
 דצריך ליסר את יום שמיני חג עצרת הוא ו' ובאל' שעושין כ' ימים וחסימי
 ספקו לא יצא מן הסוכה אבל יתובי יתבינן ברוכי לא מברכין י' רום פ' שהיא
 ספק האים וכלום כדון כ' ט' של גליות ועושין שמחה תורה ב' וענין המנהג
 הוא שקרין ליום זה שמחה תורה ועושין ב' בעל' שמחה לתורה ופשוטין כל
 חספרים שיט בכה ועושין להם חומה ומסימין אורתן בתוך חומתן ומדקדקין
 בפניהם ומסורין בקול רנה ותורה ומציעין כל בה' כלים נאים ומצעות נאורות
 ומעטרים הספרים בכל כלי כסף וההבולי משי ורקמה ו' הענין הוא למי
 פנהגו שאנו קורין כל דהומש בשנה א' וחיים יהודי' השלמנו סדרנו ותורנו
 להתחיל ועל שזכנו אלו לך מתוב המצוה אנו עושין כן ומשמחין ותורנו
 שע' וכו' לכן זוכן המתחיל והמסיים עצמם עושין שמחה ונקר החגי' המסיים
 התן תורה שע' נשלם חסדו ועיקר התנונה על זה שלמ' והמתחיל התן

צראשית שהיא זכה להתחיל חסדר ונקר חתן שע' חורו להתחיל ובין והובין
 זה מקשטי' חתורה זה בכה וזה בכה כחן סמקשט את הכלה בתכשטי' סמבי'
 לתובס הוורה יש ענין סגולה לענין זה בפני עצמו שהוא נקרא שמיני עצרת
 והראש הבה ביום הזה אהבתו וחבתו שהיתה לו עם ישראל מכל האמות וכן
 בתיב עצרת היתה לכם לכס דוקא ולא לשאר עמין משל לבן סלך וכו' ומטעם
 זה עשו שמחה יתירה היום הזה אם לתורה אם לעם ישראל והוא מהן מרקים
 שמשחיטין את הטבח בעכ' שתיב אדם לשמח או ואין שמחה בלא בשר או
 אפשר לתת טעם לשמחה כי אחר שכל ז' ימי הסוכה נשלנו לולב בידינו בד'
 מינים שהם אות לוט שאנו חלקוונתלתו וישבנו בסוכה ז' ימים רחצת כנפי'
 חשכנה ואין לנו חלק עם סמאל וסיעתו ולכך ראוי לנו בודה היום לשמית
 שמחה של מצוה נזכרנו את טוב האשר עשה עמנו ועם אבותינו לבחור בנו
 מכל האומות ולקדש אותנו מכל הלשונות ויהדנו לעם סגולתו והוא ענין קרוב
 על מ'ט עצרת היתה לכם י' ויש מי שנהג שיעובר ב' מקרא וא' תרגום שאם עבר עליו אזה
 שמחת חתורה י' ויש מי שנהג שיעובר ב' מקרא וא' תרגום שאם עבר עליו אזה
 שבוע שלא עבר המ' יצא בזה י' כי משלים פרשיותיו עם הצבור איקרי אחר
 שמשלימין סדרם עתם ונל' שטעות הוא בידם ומעוות לא יוכל לתקן כי לא
 נקרא משלים מ' אלא כל ענין וענין ביום ומדי שבת בשבתו לא עבר וישוב ככל
 קרבנו ולכן אמ' כי מי שלא השלים קודם חג המילה יושלים אחר חמלה אבל אחר
 שהגיע עומן חמלת מנחה שהרי מחמילין סדר אחר אין כועיל לו השלמתו וכן
 צוה רבי הקדוש ז' לבניו שישימו סדרם קודם אכילה שלא יסרדו את כולל
 יוכלו להשלים ואם משבוע לשבוע כסוף זמנה של זו לתהלת זמנ' של זה אם
 שאינו יוצא י' ח' קשומן רבסראשית השנה ועד אחרית השנה לא שאם לא יצאו
 י' ח' מצוה ידי קריאה יצאו כמ' שבועין קש' ויש שעוברים כל הכד' בו ימי החג
 והטעם שהם פנוים ואינם יכולים לעבור עליו שאר ימות השנה ואין ראוי
 להמטר בלאו הכי וכמ' מי שאינו אלא מבעלי מקרא שמוטל עליו לעבור
 ב' הכד' בשנה ולא העברה בלבד אלא בהטקט להבין כה שאומר ולא יחשוב
 בלבנו באמר ספורי' הם מה חתלת פגיע' לנו בקריאתם חו כולם חתבי הקרב
 א' קרוב ורחוק הקרב נאמרו ואת ועוד יוצא תועלת ולמד מכל קריא וקריא
 וסכל ענין ועני' למי שמוקדק בן ואינו עובר כעובר על הגתלים ונל' שאמ'
 לבעל משנה ולבעל גמר לא סגי בלאו הכי שיעבור עליו לפחות מעט בשנת
 כ' אין עסקנו ככ' עמוק בסתרי' החור ועניניה עד שבשבילי' נשכח ונגיח קריאת
 המקרא כל השנה כולה וכבר כתבתי למעלה בסדר ימי החול כי ראוי לקבוע
 בכל יום תורה נביאים וכתובים משנה וקמרא עד שנמצא שיעובר עליו ואמ' כ'
 וכל למי קביעותו ואז שוב לו לתת חלק לכל יום ויום ונקרא משלש כל יסו'
 שכל הנית קריאתו לו ימים בלבד ומפני שהמועדים לא ניתנו לא לפנות

סדר חיים

אדם דעתו מכל מלאכה וענין כדי לעסוק בתורה בלב פני מכל מחשב וסודא
 לכן ראוי לקבוע למוד לכל מועד ומועד הכל לפי הזמן ולפי הענין ונל שכן
 ראוי לתקן הזמנים בז' ימי הפסח לעבוד על שם משנה סדר בכל יום וכיום הו'
 ענין מכלתאסן הפרשיות המדברות בענין יציאת מצרים ביום תג רשבעות
 לעבור על ברייתו של תנ"ך ביום טב אויב עם פירושו ומגילת איכה ביום ד'
 כריתות של ספר ב' ה' ס' תלים ב' ימים התג שאר הכד שלא עבר עליו ומשנ'
 תורה עם פירושו בשמחה תורה יעסוק בו מרקי משנה מס יצירה שהם כנגד
 שם משנ והנה יש להם ג' מי יעייין ויבין בהם כפי אשר תשיג ידו וזו היא שסת
 התורה להבין יסודה ועקרה ואם לא יספיק חיים יעסוק גם בלידה כי צריך
 לעסוק בו בדת להכין תכשיטין לכלה כדברי רשב"ל בס' הוהר שאו שיעסקו
 כל הלילה בעניני הכנה אין לך תכשיטין חביבין מאלו ומי שעבר על הכד
 בשאר ימות השנה ואצל לעבור בו ימי החג יעסוק בס' החי קנין להרשב"ל זהה
 שהיא פנת יקרת להבין ע' בס' חוה'וס הוהר עצמו יעסוק בו סרי שנת כשנתו
 וחדש בחדשו והכל לפי מה שהוא אדם א' שהצעת' הרבד' לפניו והמשיכיל
 יבין ויבחר מוצאי ז' טיקת הלולב עם מיניו וישמוד אותו במקום מיוחד יהיה לו
 לסמרת יראה אותו ויזכור ויזכה ע' להנצל מכל צרה וא' ישליך ויזרוק אותם
 לאיפה אחר שהם רומי לענין גדול כאשר כתבנו אין להנח בהם מנהג בזיון
 גם הסוכה יתיר אותה ויסתור אותה שידעו שלא נעשת אלא למצותה ואם יוכל
 לספור העצים והקנים לשנה הבאה לחזור לעשות בהם סוכה של מצוה מה
 טוב ומה נעים אחר שכבר עלו ונתעלו בענין מצוה לא ירדו לענין חול גם אם
 יעשה בהם א' תשמיש של כצוה אחר טוב ויפה ואם לאו יוכל לשנות לדברי
 אחרים ואפי' של חול ואעפ' שנתג הסוכות ז' ימים לה ואזל שאין נאותין בהם
 חינו תוך ז' ימי התג אבל לאחר מכן אין חשש עם היות ששעתי וכמדומה לי
 שראיתי שיש חסידים ואנשי מעשה שאחר שסותרים הסוכה מאספין הכל א'
 מקום או שורפין הכל ואין נאותין משנו חומר יתרה היא זו הימים שאחר
 התג עד ר"ח חשוך נהגו שלא ליפול בהן על פניהם ואין אויב' ז' מדות ולא ודח
 והטעם משום שזו החדש הוא זמן רוב שמהתנו ונבחר כו'ים סליחתנו ויש בו
 ד' מועדים ר"ה סוכה שני עזרת והוא חדש הו' והשביעי לעולם משוכת
 ונשלה בו עבודת כ"ה בימי שהע' והוא נקרא ירח האת' החלתי יסורין וסופו
 של ה' וספני או העניני ראוי לשמות בו ושלא להראות שום צדק וצרה ברכים
 אבל הרשות בידו אם ירצה להתענות ולעשות הטוב בעיניו וכן הענין כימ'
 ג' סן מצד פעמים אחרים ככה בכסליו אירעו לאבותינו גסים ונפלאות נבית
 ב' בימי שמתח' בן יוחנן כל ובניו שהיו מבני השמונאי והבה עשה גס' ע' בחנים
 אלו שנאו עליהם ממלכיות והביא העיר במצור והיו חמצי' לשלוח יד בבית
 קדש הקדשים ובעכו ישראל לתרב ומסרו הכתנים אלו ג' שם על קדושם
 וקדושת

וקרשת ביתו ועמו ויצאו להם אב עם ד' בניו כדובים שכולים והרגו בהם סכר
 חרב ואבן עד שנברה ידם ונצחום וחזרו במחי נפש ובכנן באו לג'ה כדי לעשו
 זכר לנס ושהרו את הבית מכל הסמא שנכנסו בה ובקשו שמן להדליק המנור
 ולא מצאו טהור כ"א צלוחית אחת קטנה מלאה שמן וחייתה החומה בהותם כ"א
 הזכירו בו שלא נגעו בו ולקחו ממנה שמן להדליק המנורה ולא היה בה שמן עשור
 למי אומד המדה שהיו נותנים במנורה חצי לוג שמן בכל נר כ"א ללילה א' והם
 היו צריכי שמן לח' ימים כדי שיהיה להם פנאי ויחמך ללכת למקו' השמן המוכר
 להביא משם שמן למאור והש"תו ראה בענין והפיק רצונם שלא יצטערו על
 חוסר השמן ועשה נס שמאותו ח שמן שבצלוחית קטנה הדליקו לילה ראשו
 ונותר בה שבו וכשבאו להדליק הלילה הב' הספיקו ממנה שמן נרות המנורה
 ונותר בה שמן וכן בלילה הג' וכן בד' וכו' עד ח' ימים וכשראו כהניה ועם ה' אותו
 הנס הגדול שנעשה להם שמתו שמחה גדולה בהיות שהש"תו עשה והרבה
 להשיב אם להצילם מיד אויביהם אם לעשות להם אותו הנס המפורס' ועל כן
 ראו לעשות זכר לנס הזה לדורות הבאים שיכירו רדעו הטוב והנסי' והנפלא'
 שעשה עם אבותינו בימי' ההם בוסן הוה ותנו אותם ח' ימים שנעשה להם הנס
 בימי' מתתיה ובניו שהיו ימים קבועים בכל שנה ושנת ימי' ששון ושמחה דלא
 להתענא' בהן ודלא למספד אחר שבתם היתה שמחה גדולה לאבותינו זאת
 ועוד לגמ' בהם את ההלל משום ההצלה הגדולה שהצילנו מכף אויבנו וסמך
 רבים ביד מעשים וכו' ומני שעקר זכר הנס היה בנרות כי משם נודע לספר ע'
 ההצלה הגדולה אשר עשה עמהם מרצון טוב ודרך אהבה ותנה תקט שכאלו
 הח' ימים תחלתם ליל כ"ה בכסליו שידליקו נרות בכל ישראל יתרים על הנרות
 שמדליקין אותם לשימוש בתיהם זכר לאותן נס שנעשה להם בח' ימים אלו
 וא' עד לכאור נר שלא היה הנס כ"א בימי' כי ללילה א' כבר היה להם בצלוחית
 א' מהם היה שלא נתנו השמן כולו בלילה הא' ואחר נעשה נס בשני כ' אפי'
 בראשונה נתנו מעט ממנו ואותו מעט החזיק את המרובה וכן בליל ב' בוסעס
 מתנשאר החזיק את המרובה וכן בכל הח' ימים א"כ בכל לילה וליילה היה נס
 גמני עצמ' . ובענין הדלקת הנרות יש שמדליקין נר בכל לילה לכל אנשי
 הבית ויש מהדרין ויש מהדרין סן מהדרין מה שנהגו כל ישראל הוא דרך
 חשיבות של לילה הא' מדליקין נר א' לכל אנשי הבית ובשניה מוספין אחר על
 הא' וכן הלכין ומוסיפין נר א' בכל ליל' עד שנמצא בלילה הח' ח' נרות כמנין
 הימים אשר עברו . וצריך כל אדם להזהר בהם ולבקש שמן ותריתן בכל נר
 שיעור להדליק משקיעת החמה עד שתכלה רגל' סן השוק ואף על פי שאנו
 מדליקין בתוך הבית אפ"ה השיעור הזה לא יחסר נס מצו' ההדלקה משקיעת
 החמה ולי' ולא יסתין עד שתחשך משום דריו'ם מקריפין למצות ומקום
 הנחת נפשות לצד שמאל הנכנס שמהא' מיתה מה מין ולר' תנוכה מהשמאל

ולא יגביה אותה לפעלה מכאמה ולא למסכה מי טפחים ומצותה מי טפח' עד
 ית טפחים שכן גובהה של מנורה ית טפחי' וליל א' יברך ג' ברכו להניח ושעש'
 נסים ושהתיינו' והרואה אותן ואין לו בית להדליק סברך ב' שען' ושהתיינו'
 ולעולם ישתדל אדם להדליק ואפי' הוא אורח בבית אחרי שיתקף עמה' בשמן
 כדי שיהיה לו חלק במצוה ואם יש לו חדר בפני עצמו ידליק לבדו וידליק הוא
 בעצמו ולא ע' שלוחים וכן בכל ענין מצו' שלא יר' כמי שאינו מחשיב המצוה
 כראוי אחר שאינו עושה אותה בידיו ובגופו לא יודה וישבת לארון הכל שויכזה
 במצוה ההיא ויעשה אותה באהבה ותכה ויאמר מי אני ומד' חיי שפ' ולא
 לראש והלואי אעבור בכל כחי וגופי וממני ביום ובלילה ואשיג צד מה ראינו
 והפצו שימצא נתת רוח בעבודתי ומעשה ידי אחר כל ההכעסו עאני מכעיסו
 בצועל כפי ובעלילותי בעבור ראינו בכל רגע וכל שעה והוא מאריך אפי' ונותן
 ליתיים ושלו' ואינו מקפח מונותי וטובותי ממני זה ואיך אני לא אכיר בטובתי
 הגדולה ובגמולו השלם וכשיבא לידי מצוה גדולה וקטן אשתעבד עצמי וממני
 לעשיית המצוה ההיא בכל לב ובכל נפש ובפנות הארם אל הענין הזה לא
 יתשל בשום מצוה להניח' שתעש ע' אחרים אלא יאורר כגבר חלצני ויעשה
 המצוה בכבודו ובעצמו בזהירות וזריזות' וזענין הגרות שידליקו בהן כל א'
 יעשה אותן כפי כחיו וכל חסדר אותם יותר הזמשובת ומי שידו משנת לעשו'
 אותם מכסף יעשה אותם כי אין ההוצאה בהם ככה יודע כמה דאגתי על ענין
 זה ולא עלה בירי לקוצר ההשגה אבל בטחתי בחסד אים שיגמור בירי לעשות
 כונתי למחות ע' שאין בידו לעשות כל הח' נרות כסף יעשה א מהם כסף ויהיה
 אותה שמחדש בכל לילה זכר לנס וכל זה אמ' מעכב מראה גה חביבור'
 המצות והמצוה שמח' שיש לו בה שהוא עקר העבודה ככל' וכבר אזל דאיתוס
 להשתמש לאורן משום בווי' מצוה ויאמרו לאורה הוא צריך ואינו ניכר עשית
 המצוה לשמה וכל תשמיש אסור בהן ואפי' לרצ' ימעות מיד ליד וממני שאין
 כל אדם יכול להוחר מזה ואפי' לו שיהיה ממילא הוא נהנה מאורן לא יח' דבר
 קי היה ראוי לתקן להדליק נר אחר לבד הנר של מצוה והוא נקרא שמש ממני'
 שאם ישתמש איה שמוש לאורן לא יתהנה שהרי נר שמש יש שם ומאורה
 יכול להתנהג ועושין אותו מיוחד במקום א לבדו כדי שידעו אם מדליק אם
 לאו שאם נכבה יחזור להדליק אותו או יוחרן כהשמש נגר אורם וכבר נהגו
 כזה כל ישראל ועושין ח' נרות להדליק בהם א למעלה להיות מיוחד' ל' שמש
 זה למטה על הסדר להדליק כל אחד ליליו והשמש לעולם עם כלום' כשבת
 להדליק ליל ב' יביא את הנר וקוד שידליקו יס' מותר השמן והמח' י' שמשאר
 ויתנם צ' א' מיוחד ויקנה הנרות וישים בהם שמן בשיעור ומת' לראוי' וכן
 יעשה בכל לילה ולילה והנשאר ביום הת' יעשה מהכל מדורה א לבדה וישר'
 הכל ולא יהנה ממנו אחר שהוקצה למצוה ובגר השמש אין צריך להכבה אלא

אין עליו להשל יסואין חשש ואצ' פתילה חרשה יש כדקדקין שאין מדליקין
 ענרות של חרס משום דמאיס' ולכן צריך לבקש נרות יפים ומשופים ראויים
 ליהוד המצות וכל המוסף כזה חריזה משובת ככל' ימי חנוכה אין להתעצב
 צחה להראות ששון ושמחה על כל הטוב שעשה עמנו אלהינו בימים האלו
 צימר הלל וצמר בכל יום בברכה לפניו וברכה לאחריו וביום ר"ח שבת יוסף
 שמחה על שמחתו ומוציאין בו ב' סת' א' ל' ר"ח וא' לחנוכה וחקנו לקרות בחנוכה
 צענין הנשיאים שהוא חנוכה המנובת וספתילין מברכ' כהנים ערוה' הסקריב
 ציוס הא' ג' ביום הב' קדחין ביום הב' זכורס' ה' ביום ה' זכו' ג' ביום ה' מתחילין
 ציוס ה' עד סוף הסדר זכרפין עמו פ' בהעלותך את חננות שאותה הדלקת
 דיתה ע' אהרן ובניו שלכך נבחרזנס אלו ימי חנוכה אירע גסמה של חנרות ע'
 בניו של אהרן והו' שבת לאהרן וכל שבט לוי טצעפ' שלא מקריב קרבן ר' אש
 שבוטו בחנוכה המנובת כמו שהקד' בו כל נשיא ישראל אמה שלו גדולה משלהם
 שהם מקריבו פעם א' והוא בכל יום ויום עומד ומקריב ולהמים דעתו נתכשר
 בזאת הכשורה שעתידין בניו לעשות חנוכה אחר כולת ע' והיא הנעש' ע' אלן
 שאמלא הם היה בה חרב וקדבנות בשלים וע' היתה תשועה לישראל ונתחזק
 צה בסקומו והוסיף הקבה לעשות נס בענין השמן כמו שזכרנו וכל זה מעלה
 לשבטו של אהרן וליחס שבטו וכן חקנו לומר אחר הדלקת הנרות הנרות
 החלל אנו מדליקין וכו' ע' כהניך הקדושים וכו' כדי להזכיר התשועה ע' מי
 היתה והו' שבת לזרעו של אהרן וכן חקנו בענין על הנסיס שמוכרין בתפלה
 צ' ב' שחתיה בן יחזק' כג' ו' וענין מצות חנוכה זו אל תהי' קלה בעיניך מפני
 שהיא מד' כי היא מן הגדולו ונוראות כי בזמן הזה הקבה גמלנו רבטוב והציל
 אנו נבשינו סמו' ולא נתן למוס' דגלינו ביד מבקשי דעתינו וכל המולד בענין
 זה נר שזכה בטובה שהטיב עמנו אלינו י' ויה' ואינו משמח בשמחה ישראל
 ואינו חושש בגאולתם ובנחתם ה' וכן הענין בענין מצות פורים שהיא כד'ס'
 ימי חמרים חכרים ונעש' בכל דור ודור על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל
 אשר הצילו מיד המן בן הסדתא האגני עמלקי צורר היהודים ומחשבתו הרע
 אשר השב להשמד ולאנד כל זרע ישראל מנער ועד זקנה ברהסי בחכמה
 עליו השב' שבתו על ראשו ותלוצותו ואת בניו על העץ שלטו היהודים
 הטה בשנאיחמו על הנס הגדול הזה שהיה עם כלל ישראל שבו בכתב הענין
 ז' והרנס בספר בתוך כתבי הקדש כי אסתח' לרות הקדש נאמרה וקבלו היהודי
 עליהם ועל זרעם לעשות ימי הפורים האלה ל' ד' ו' באדר בכל שנה ושנה
 ולא יוסף ב' אעפ' שכל המועדים תכסלו מגילת אסתר ועשיית הפורים אינם
 צ' סלי' והפעם הוא שכיין שנעט' הגנס הזה ע' עמלק ראש צדי אשר מעולם
 דף אחרינו להשמדנו והקבה בעצמו לבש קנאה עלינו מצד רשעותו אשר
 ד' ב' בדרך וזנבו ונשבע הקנה ל' בשמו ובכסאו לנקום נקמת קדושה שמו
 ונקמת

ונקמת עמו ישראל ממנו יוכנ יכול לא תהיה הכסא שלם בשלמות לא אחר
 הסחות אותו מן העולם ועל כן צונו מהה תמחה את זכר עמלק וואכ בענין
 הנס הזה שהושב מחשבתו הרעה על ראשו ונמחה ונשפט הוא ורועו וכל
 הנלוים אליו עד שכמעט לא נשאר מהם כי אם מעט סוער ונחקדש שש וכב
 יכול לתגדל שמו ונשלים כסא בענין ההוא ועל כן אין ראוי להתבטל והוא
 דבר הנוגע אל גאולתנו ואלי ישועתנו ונהגו כל ישר להתענות יום ז' באדר
 מפני שהוא היהיום קהילה לכל בין לבני שושן כי לטאר עריות שהוא היה
 היום אשר נאמך מיון לשמחה ומאבל ליט ובמקום שהיו מחכים אויבי נפשנו
 לשלוט בנוכרצונם להסמיד ולהרג במחשבת המן חרשע נקהלו כל היהודים
 בעריהם בכל מדינות המלך לעמד על נפשם להנקם מאויביהם ונהיות היה
 יום קהילה לכל וחיו מסתנים רחמי שמים שיצילם מכף מבכשי רעתם והקנה
 היה בקורם והצילם מצרתם נהגו ככל שנתו ושנה להתענו ביום זה לתת שבת
 והוראה על העבר ולהתפלל ולהתחנן על העתים וכמו שהצילנו מיד המן
 חרשע צורך כל היהודי כן יצילנו מיד מבכשי רעתינו ויקל עול הגלו מעלינו
 גאולה קרובה ועם היות שיום ז' היהיום קהילה לבני שושן כי לא נחו עד יום
 טו בו אמה אין להתענות בני הכרכי יום ז' מפני כך כי אחר רוב העולם אויבין
 והוא היהיום צרה לכל משכ בד לבני שושן כי מעצמם שאלו הענין ענין
 עשיית מגלה ותיקונה כבר מפורשת בדברי הפוסקים וצריך האדם להדר עצמו
 בה כמו שהדר עצמו בכל מצוה ויותר ויותר מס' בענין הנוכה שזה הענין יש
 לו תוספת ויתרון עליו שפדאנו אלהינו ז' מן המות כי נגזר למות נפשנו ונזר
 אותו בליעל שלא יזכר שם ישראל עוד מה שלא היה כן בימי יין אף על פי
 שהיו רשעים ושונאים ומפני כך צריך להרחיב דעתו ונפשו בימי האו ולחשב
 עצמו שהיום נצול מסות ומדחי ויעשה משפט וצדקה עם העניים והאכזרנים
 וישלח סנות ומסנות לאין נכון לו כדי שיחיו הכל שמח ביום זה ולא זה הודאך
 וזה שמח ובליל פורים יקח המגילה בידו מתוקנת כראוי ותמלל חמל ערבות
 וא"כ יקרא המגלה בקול רינה ותודה כי שבת לארון הכל שעשה עצמו ועש
 אכותנו נסים ונפלאות ויאמרו וכרה להמניה בליל א על מקר מגילה וושעשת
 נסים ושהחיינו ולא תריה הרב את ריבנו וכו' אתכ יאמרו סדרא וקדושא
 וכזכור לוליה שהיה לה נפטרם לבתיה לשלוי וימצא נביתו נרות דולקות
 ושלחן ערוך ומטה מוצעת מפני כבוד היום ויאכל וישח בשמחה ובטוב לכב
 וישמח אנשי ביתו וירחיק מהם כל ריב וכל מצה חרדית להם חמקים והנמלא
 שעשה מעט הש' בימים ההם בזמן הזה כי סדהה אתיעקב אנשים ונשי וסוף
 והשיב לאייבנו שבעתים אל חיקם וראוי לנו להזכיר חסדיה תהילתיה וקל
 כל אשר נבלטו הירב טוב וצריך שכלם יתקבצו למקרא מגילה אנשי תשים
 וכף שכלם היו כאותו הנסוואם לא שמעו כלם בכה מפי שצ' חוכה על בעל
 הבית

שבת שיכנץ אותם ויקרא המגילה לפנים בלשון שיבינו ענין הנס וההצלה
 ואם קרא להם בלשון הקדש בכתב אשורית יצאו מעמ' שלא יבינו כי כיון
 שנתקן בלשון הזה עצמו חרי יצאו ידי חובת התקנה ואם לא הבינו אבל לשון
 אחרת אינו מועיל להוציא אלא אם יבינו בו ומושו מרסו הנס' למח משכסין
 בשמחת וטוב לבב ולוקחין בידם מברכת האשר נתן להם כל א' וא' כפי כחו
 והשגתו והולכין לבה וסם מתקבצים העניים והאסללים ואחר שהוציאו סת
 וקראו בו במ עמלק הרשע או אשרי ומתחילין הנגאין לגנות כנסות של כסף
 בידם גביה אחר גביה לכל הדברים הנצרכים כאותה העיר לתת חלק סח לכל
 א' וא' סהם סתם הנה כרי שיטמחו בו הכל גם העניים עצמם סתורים בכרתי
 כנסיות לשאול מעות מורים גם קטנים יתופים סתוך צרתם סמתנים ליו' כזה
 שיטאלום לה להשיב את נפש' ולכן צריך כל א' שיתן להם כפי כחו ולא יתורר
 אותם ריקם בכרכת האשר נתן להם העשיר כעשירות עני כעני את המרת
 זא' המסעיס אפי' הגוים הוששים את ידם ביוסזה לשאל ספני סמתת ישראל
 אין להשיבו אחר אלא אדרבא יתן לו בפנים מאירות וידעו כי האליזו עסנו
 בכל קראינו אליו והוא המורה והגואל ומציל אותנו סכל צר' וצוקה ומסר ענת
 כל הקמים עלינו כאשר המיר ענת הסן בן סדחא צורר היהודי והשיב גמולו
 בראשו ומי שאין ידו מסגת לתת לכל שואל ית' לנצרכים יותר לדלי ואביונים
 זאם אין לו אמיל לזה לא ימנע עצמו ספני זה מלכת לבה אלא ילך וישתתף עם
 אתיוזבן אחרים לא יוכר ססרנו אחר שחברו נותן או יאמר לחברו אני אין
 לי מה לתן עשה עמי ססר סכל מה שאתה נותן אמור להם שנסבילי אתה
 נותן גם כן כד' שלא אתבי' כשיטאלו ספני וצדק יתשב לחברו בעשותו זה וזה
 נהג זה אינו ססר לא אדרבא נהג וסכרו גדול סמוג סמנו שלא יתלבנו ספני ולא
 עם ססר אני שיאם עלי' סאני נותן מרוש לב' כני אד' לא יחוש מהו כי סוף סוף
 כני אדם יכירובן אין ידו של חברו בסגת ליתן ומפני הגושה הוא סתנצל כוח
 זאם לא יכירו אין אנו אחראין להם שיכירו והוא יעשה הסוטל עליו לעשות
 ומה יתרון לבעל הלשון אחר שכבר גבובה שראוי לגנות וסמתו לב העניים
 והאכזבים יקראו הנלה סתוך סמתה של מצות ויברכו עליה עם שיעשה
 נמים ויקראו כנועם מלה כמלה ואזני כל העם אל מם ולא יסיתו דעתם לחזק
 ססנה כלל' ואם ירצה לקראת בסגלה שלו יקרא ואין לתוש אבל לא גביה
 קילו עתה מראי' שלא יבלבל את אחרים: נבסקים שהנערים מסתקים בהכאן
 ססכים את הענינים אחר' שעושים דרך סתוק והתול דאוי לגעור בהם סאין
 בת כית ועד אל קלות ראש לעשות בהם דברים של תולין ודברים סאין כחם
 שיעור צברס אם הענין נעשה עז' נערי ובחורים גמזים וריקים אבל ע' קטנים
 אין לחוש להקפיד ככ' משום סמתת היום אחר קראת סכרכין הרב את ריבנו
 וססקפדים שלא לברך אותה אלא אחר שיגלו הסגלה לסדו ענין זה ססת

שאין הקורא מברך ער שיגלו סם ונל שאינו רומח ששם הענין הוא שלא
 יאמרו ברכות כתובות בתורה ויצא מזה חורבה ויצא מזה חורבה אבל בנה אין להוש שאמר
 אם יאמרו אין חורבה יוצאה אבל אם כבר החתיל לגלול ללכע אין להוש
 אבל לא יגלו ויברך שאין כוננו גמורה בעסק במלאכתו וכן ככל הברכות
 כולם אין לעשות שום דבר וענין כשמברך אותם כדי שלא יסית דעתו מכתות
 הברכה ככל אחי יאמרו ונא לציון לסמוך גאולה לגאולה ויחזרו סף למקום
 ויאמרו מומור לוליה וגו' קדיש תתקבל יתייב אדם להרבו בסעודה כיכן כתיב
 ימי משתה ושמחה וחיוב הסעודה הזאת צריכה שתהיה ביום כי עקר הנסב ביום
 נעשה ונהרגו מה שנהרגו ולכן אם עטאה בלילה לא יצא זה וענין הסעודה
 הזאת צריכה שתהיה בבשר ויין כי אין שמחה בנזלהם ובענין היין אמרו חייב
 אדם לבסוסי במוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי והדברים לרוב
 המוסקים כפסטי ויש מוסגים כדבר ואורו לאו שמחה איקרי וגודאי בהגיע
 לענין זה שמה הרבה יותר מראי ויזיק לו בלי ספק והרמבם לכת' עד שירדם
 ומפרש הענין עד שלא ידע רל מתיך שמה מה שאינו רגיל וסינה קופצת
 עליו ומתנמנם ומתיך שנתו אינו יודע לטין בין ארור המן לברוך מרדכי אלא
 שקשה לפרשו לסה נקט אלו המלות יותר מאחרות לענין הנמנם הכל שזה
 ועל זה אחרים פ' שהענין הוא לענין חשבון השמות לידע מה הפרש יש בין
 זה לזה כי המספר עולה שזה ארור המן תקב וכן ברוך מרדכי תקב וכשיטאלן
 לו מה הפרש והוא יבקש ולא ימצא והוא נתפס בזה ונטרד הרי עשה דנין בו
 פועל אבל סוף סוף הלשון קשה דלא ידע בין זה לזה והרי יודע אלא האמת
 הוא כפשוטו שצריך ששכלו יתבלבל ככ' עד דלא ידע לכיין אם יאמר ברוך
 לארור שיאמר אינו ברוך אלא ארור וכן כהפך בשכנגדו וממני מה חייבו בזה
 אחר שהוא ענין כבר וקשה סעתי טעם שאחר שהמן הרשע בקש להשיב
 להרג ולאבד ולשפוך דם היהודים נעשה ענין קרוב לזה כתיב סמחה עד
 שנשאר כמתי מושככים ארצה ומצד אחר הוא חשב לשפוך דם ואנו נוסיף דם
 על דמינו עכ' ויתעכב על שלחנו לאכול ולשתות יותר ממה שרגיל וקבץ כל
 אנשי ביתו וחביריו על שלחן אחד כדרך המטיבה שמתאספים הרבה לעשות
 סעודה ומתיך כך מתרב השמח אבל כשהאדם יושב יחידי וגלמוד אף לשמות
 כראוי ונהנה להתפלל בסעוד יום נוסן מנחה גדולה כדי שיהיה צונן לאכול
 ולשתות ער הלילה ויוכל ללכת לב' להתפלל תפלת ערבי עסקידי המגלה
 ולא יתעכב בסעודה עד חצי הלילה כדי שלא יאסד ק' חמלה כי לא תקני
 דבר כדי לקלקל חו' אלא יעשה כאופן שזה אח' יתקיים בירו ותפץ ח' בירו

והיתה השלמתו מה ויצאיה בא' מנחם שנת
 טשין ושמחה ימצאנה לפק

ויהי חנוכה בן השנים למקדוהבן עשר למטהבן ארבע למנותבן עשר למקדוה
 ויהי חנוכה בן השנים למקדוהבן עשר למטהבן ארבע למנותבן עשר למקדוה
 על המטה כדכ' לעבור הבן נ' למחוק מהא כאלו מתיפטר ונלמן העולם עכ"ל
 והוא המעשה האמת מקדוה בענין קדש האדם קדוהו ועד שיהיה ראוי
 ללמד ולבאר אותו לבענין החבור הזה אשר הוא בעלת עניינים דברי רבי אליהו
 כי לא למנס השעשה התבאר עמנו הסדר הזה אלא ללמד מחנה עמינים אחרים
 ונתחיל בסאורה בע"ל וכן ה' שנים למקדוה מה שהתחיל התבאר בענין הקדוה
 של המיתות מה שנים ואלו אפסטר לומר כי דבר כהוה עק דרך של דבר תמונת
 שאין מהמים לבד כראוי עד הסוף הזה כפרט לענין קדוהאם פסול וזהו אין מוליכין
 אצלו לבית הפסד קדש הזמן הזה ב' הוא דבר לבטלה ואין ללמד לומר במקום
 שאין זה תועלת כל כך עד אכשר דמקרא ר' צמחון אחי שמחאל לקרות לכל קודם
 הזמן הוה עמך כדעשת האותות והנקדוה וקראתו וכו' כע' מוליכין התניח
 לבית הפסד אפי' כבן ב' או ג' שנים כדי ללמדו האותות והנקדוה וכל מה שישיג
 וכן מהנין אכלי' ש' מודקדק שאין מוליך אותו כל וכן פלג הביע לשלש שנים
 וחמ"ו ברכיעית אימ הששע שניע לשמה ה' וראייתם מפרדות האילן שכתב
 בהם שנים יהי לכם ערלים שערין הם כרשות של סחאל ואין ליהנות מהם וכד'
 צריך הגלים וכה' תאכלו את פרוי הה' לענין האר' כל וכן ג' שנים אין לה שיעחק
 מחכני שנים כלל מכמי שהוא תחת עבודו של סחאל ואפי' פועט מועד אכל בה'
 ראוי לעסק ובפיניא ליה כתורא גפי דוכס נקט התבאר ה' שנים כדקרא אכל לא
 ראיתי ממש כדכרו וראיתו מכירות האילן והיה ראיה פי פרי האילן לא כבר לא
 לצורך הניף ולהנחתו והוא מחלקו של סחאל ולכן ראוי לתת לו חלק מה לכדו ולא
 מעבור כנכולו אכל פרי האדם לא נברא אלא להאשים נפש אחת ולעבוד עבודה
 שלמה כל ימי חייו ומתפאר יוצר בראשית והלואי היה אפשר שיכול לעבו מיו שמלד
 אלא שהולך וגדל גרלותו מעט מעט כמד אך כולם יתהלך איש כאלו החמשה
 שנים אין ללמד לתתם כשום דבר כי אין לו שכל כלל וכל מה שיקח מזדו ומחכונתו
 יקח אכל אין להכות כלל על שום דבר וענין והמה' בו חוטא גדלה מח אול קטן
 אלא נבלות אין כד' מתיק להפרישו ואלעפי' ששעה מעשה איבור כש' תתיק ובמקו'
 שאימ עושה מעשה אדרבה צריך לחזקו בכל עמנו וכל מה שיאכל יתיק לו רצונו הן
 מאלו הן משאוי הן מכל דבר כדי שלא יבא לידי חילוי שעקר הכנין הוא היס' ד'
 ולכן צריך שאלו השנים הראשנים צריך לנהיג גיט בכל עיריך ולהזהרות ולחוקק
 בכל שמי החוקק אחרו עליו על ד' חמ"ו ע"ה שיהיה כן פיה סנה' והיה כעל מנעליו
 מחלק כעמלתי על ג' אחת והיה אחד חמין ושמן סככתמי אחי בולדותי הם
 שעמלתי בעת זממתי וכינאל כאלו צריך לנהוג בו כעניינים אחרו ודברים של טעם
 הם וצריך כל אדם לעמוד עליהם וללמדם לאנשי ביתו כן שנים למשנה אחר
 שעמך ש' שנים כמקרא ד' לו כזה כי מקרא מדה שאינה מידה ואין ענין למידת

אדם יראה חסדו הנער לאור וכן כמותו מן העגום עמו אחר שהגיע לברך והוא
 יצא שנה ולמעלה שדרך לבקש לו דבר הראוי והגון לפי כבודו ודרך לבקש להן
 צדו יחיד עד שיקבלו עליהן אגפים והגונים וכן אמרו כדכתיב בלה ואלת כמותיכם תנו
 לאגפים וכי כבוד יתן אחתם על כרחם אלא כל כך שיתנו להם עד שיתרגו ויקבלו
 אותן ואעפ"י שאמר חז"ל ע"ש דכפי לפרנסת הבת היונו אחד מיתת האב שלא
 להוציא מן הכניס די להם צעשו נכסי אבל כתיב האב ראוי לו ומוטל עליו להשיאה
 לכבודו ואפי"ע ידיריכח ומוקדם מעט עליו למצוא אמתו כדי שיעבד בו להתברר
 ונראות חיי"ס עם אשה אשר יאהב והוא מן הטעם אשר אמרנו כי מה תעלה לתלמידיהם
 אשה אם אינו יכול להתקיים בה מחסור כל טוב ממונו העבד ולא דרבא אלא בלונגם
 זלכרם וכן אחד שלמה כחכמת והכן סחף מלאכתך וגו' אחר וכיית ביתך וזהו
 יפה תורה עם מלאכה כי יעית שיהיה מסכמת עון מטעם זה אעפ"י שיש לו מומן
 הדכה לתת לבנו לא ימנע מכם זה מלמדו אמת"ו בי הבטלה מכיאה לרדי שעתם
 אלא הוא דבק בתורה ומסקה רכשונה כי אז אסור לו לעסוק בשום מלאכה וזאת
 כיון שיש להכמה להשתפרם ולא יצטרך לכדיות אחר שנשא אשה ועדיין ה"ל עוסק
 דורה חסם שאין לו ערוא וסרחא והביע לברך כ' שנה שכר מתחילין הכניס
 ילדות לאור העולם וצריכין מוון וכרנסה והם תחתגל בנפיו לתקות עליהם נרץ
 לבקש ולחפם בכלל וכואב אחר כרנסתם וז"ל התנא בן עשרי לרדף היינו רדימת
 המיונות לפרנס כדי כיתו בכבוד ולא ככחיו ויבקש לו העסק ביותר בקל מלאכד וטן
 עלה ויהיה מה יבקיח כנמצום ויהתפק כמותו לו ויתחסק מן המותרות ומן התלוות
 הגשמיים כי הם המורידת את האדם לכאר גחמ ונטולות חיי מן העולם הזה וטן
 יבא אחד שלמה כחכמתו ושמת בכין בלועף אס בעל בפס אמת וכן בשהוא בעל
 מלאכה ומרויח מומתיו כמעשה ידיו לא יהיה נכהל להון לבקש על יד ויהיה
 מה שיהיה ולא ידקדק היטב במה שהיה עשה אס צוב ואס רע בי אס
 הכונה להרבות מלאכה לטול עליה ספר הדכה ח' זהו חרץ יבגלמם והתחבנים
 בלומים שלי שליטלך שלי ואין דורפים בי אס אחרי הכצע וכל מגמתם למלאת
 עינם וכטן רעיים תחבר אכל רע ישראל הכשרים אינם חפנים ליהנבומה שאינו
 שלהם ואס עסקים במלאכתם עוסקים לטם וכטהרת הלכ שלא להינות לחכרים
 שאדרכא הם מותרים משלהם להם שלא לכא ליריגול ולא לרדי חמם וכן הדין עגמו
 בשאחרים עיקרים במלאכת שלהם מי סהוא בכלל להון עושה תחבולות ושרי פ
 ואנש את משכורתם עשרת מומים כדי לעבכ את שלהם בידו וע כן סכר שכיר
 וכה ליריגול ליריחב ואימו מונית את טלומירו אלא אחר עמל ועושה הולך וכל
 שוא פעמים אכל מי סכ א כד לבכ אוהב את הכרית וסרקן ביתן להם שכ"ס
 שטלם איכ מעבכו בירו אלא כחז תתן שכרו ואיך מדקס אחריהם כמלא כ'
 בשאר להם ומותל להם מחילה גמורה כ"לילי הוא גושא את נכשו והוא ליה כמות
 לדרקה ככרנס עגמו וכני כטן בקיות לאלול מיניע ככא ומייבב אחסם כמ"ו

פירוש משנה כ. ויחש עמי

פירוש אש ששים יותר מן הראוי. לעשות לו שלם נש כאלם ועמיש מחך הכתוב
 וכדי שלא יגדעם לבריית לאנשים האמללים כאלה טרץ לרוב על לבם דברי פנים
 ונחום כדי לחקם משכרן רוחם ופלטות כחם ופיעות סגנות לנס ותן כמכר פנים
 יפות ינטער עמהם על הטנת ידם וקצר מוונתם כמו שכתוב ותמן לרעב נפטר
 כטומד מפשו לבי העליו רוחה להוציא מנפשו אש היה אפשר כדי להפיק שאלתך
 ולמלאה חכךן אבל החקום איהם עלי עולך ועל כל עמו ישראל וכדכרם הלאה
 משיב את רוח אליו ומוקבל היה רץ כמכר פנים יפות והגדל זה עשה בגלות חסד
 צדקו וכחמוס ומנא מקיים להחיות רוחם פלים ולהחיות לכ נבואים ומנא שנתק
 לה קצה בזה ולא שריו ולא שר חלקו יכן שלשים לכתענין הדיעה המל לנו סכן לכת
 שה שאנו חואים כעיינים לא דבר רק הוא אלא כל לפודיענו זה שהודיענו שהיה
 כל אשר מנא ירך לעשות ככחך עשה כי האדם שמוחא את עצמו בריא ובעל כח
 שיכול להשתדל בחורה ובמות עבדה שלמה בראיו להם שיתדל שעשה ועקר בחו
 של אדם בעליו טכש האב כן לטה ואו כל כח עמו ובעל סכל ראוי להכיר גידעו כי
 לא בא אל העוהו לאכול ולשתות ולכמות ממון ולא חסוף חיל פליה כי און זה שלמות
 לאדם הדרבה גרועת גדול והוא לכן דעת לרדוף אחריה בוי הוא מעשה בורים
 וכתויים פחזשים שהעולם כמנהגו והבדולין מעלתו יתרוט אלא הבכרים האלו
 זכיונא ועקר שלמות האדם הוא היות עפירובן חיל סהבל מכבדים אותו ומתנהג
 מן העולם ככל הנא מיוחד לכות בת שזלנעו עסיעות ואלגות ופרדקו לשמוח כהם
 ולהיתלו עכדים ושפחת לעבוד יול שרת אמת ונאן וכקר ארוכ ולא חכ כפטרותו מן
 העולם ככר נשלם חקון ומניח סבל ציד ככר נומנה להם מיהו כם חיל באשר הוא
 היה ודיו חהיר לבהם המחוק ולא לאבד ועש כך וכך ואכל עולמו כפית ובטע אש
 טכע ימים כענין זה הרי עליה נדדעת שהוא מהאנשים שכעולם והלך שמת וטוב
 לכ כנאלת מן ההול והוא העיני דאפשו והסכל חים יודע את אשר יבא אחריו ואים
 מיכיר כאחריות הימים והחסכון אשר הוא עתיד ליתן לפני מיהו יו וכשירה לתקן
 לא יעלה מיהו ומה כי חין מעשה ורע וחסכון כשאלו ושה אתו הולך עמו אש יס לך
 לעשות ככחך כפהו וכירך לעשות כל אשר נמא או דאח לך להפיק כל מה שההכלים
 ודמיונות העליו כלב הבכלים חק בהם ממש חמד סכלם המועט וסודר דעת ופניח
 שמתלבט בהם להם אש ענה לטרדם מן העה חין וחי לכן דעת ויכעל נפש לעלות
 אחות כדעת חיליה חיליה אלא קורא חכא ככרה אלא קורא קבל סתרה בתמימ
 אשר בתי מהחכמה ומורה הטאים כדרך והיא נותמת ענה לאדם אף ויתנהג להטע
 רמן השנית לזכר להי עולם שכולו טוב ובליו ארך כחם על ענין שלוח הקן וכבוד
 אכ ואם וכדאי מיש למה לחיין בו ולרע טיש עונם אחר גדול בחמד מאר כמעט
 גדול והיותן גדול על כל נכרא והאלה למעשה לעסק בתורה ולקיים המצו והאשר
 הא עולם נח לרמו אחי חול ליום הסכת מתים שכולו מבושה ואין טס מעשה כלל
 ושי שערך כש יאכל כשכת אכל לא טרף אלא ער לערוח ועב יחוח כרעב
 ולעפ

פירוש משנת בן המשפיע

להדריכו בדרך ישר וללמדו פעם אחר פעם עד שימחקו ככל דבר וענין ויהי היתר
 בו ויקרע בו לטבע כמה ההרגל טבע שם והוא ענין גדול. סודך פארם בעל צדק
 להיותו ורוי בו כי הבטון הולך אחר היסור ואם היסוד רשע שמהיה הוא מכל' ומה'
 יותר טובה יש לאדם פעולה ובעיה כי אם להיות השפעתו על בן למדן פני משפט
 לאור לבגלוח בעיה להיותו עבד ליוצרו אחר הוגיחו לאמר העולם ללכת בחקותיה
 וכוונתו ואשריו ואשריו יולדתו אם זוכה להניח ברכה אסריו וכן הנון וראוי מוכתרי
 בכפר תורה וס' טובה ודי החיות שלו הם חיים גמורים: אשר לא יבוס כי ידברו
 אייכוס בעשר ועכ' וסודל האדם הרבס משה בעמך וה' אבדי לזכות בכמו יוכ' חלש
 כן חכמו הכל ילדו ליקרו כשמהיה: אחת עושה ידבר טליו הנון וסודל ללמדו
 דרך האמת לא יאמר כלבו מה לו ולענר הזה כי מצויין אבד וערכים זה לזה ואחי
 דכס' להכרך לא תעבד וכן האירח יתב' וית' ומהבת: לדעך כמך וזמרו על זה
 כי הוא כלל גדול בתורה מסוס שיה בעמך מורה יחוד כללות האומה קדושה סלס'
 נאחיים זה בזה וקסורים כחכל אהבה עה זה עם זה והרי כלם נחשפים לפסאח'
 כמש' כל הפסג הבאה גמ' מס' כ' כמה אשר אין להם קשר: אחד: יהי הם נחשבים
 כל אי' לכו כמש' וחת נפשות ביתו סבל אי' ש' נפש כפני עצמו לא באלה חלק
 יעקב ואשר הם נאחיים ביחד הכל מהוא יחוד גמור וככי יכל נאמר בהם כמו: סנא'
 עם אחד ואלנה אלהים נחשבים כנוף א' ממש יש בהם ראש ויש בהם עינים ידים
 ורשת ורגלים הכל לפי הערך וכסו סג' שמו בגושו של אדם הא' כי כלם שכוו' כאי'
 וכמו כשאיבין באדם כלנכש הקטון כל הנוף חושש באומה מכה סקוף סוף הוא
 ממנו אלע' שהוא סוף ומוסר הכיו' יותר ואימי נערך כי ונכ אריה אריה נקרא בן
 דרך כל אשר כסם ישראל יכנה כשרואה את חכיו הולך סדרך לא טוב או סלקתי
 לעצמו ענה שאינה הנוגת לו ראי' לו להתוויר למוטב ולהדריכו בדרך לאי' ככל כה'
 וכן אחר רואה איש רע וכלי' על משה כולו עשקו ראו' להצילו מעשקו ולשים כלי'
 מאחרי כחול' להשיע' על מרתו הן כגוכו הן כממונו ואעפ' שיהיה לו צער ככך אוי'
 יגיע לו האקסיה עקר החנה והאהבה ואיש אשר אלה' לו רוחו ודאי מורה אכרס'
 הגומל חקרים וברחמן ונראה מתוך כך שהולקרב אלה מגנאליו אס' למי שרואה
 את חכדו באיזה צעראו צרה ומגיוהאלך ואומר שלום עליך בפני אדאה בעצמו
 שאין לימה וקרבה כדע' של אכרס אחד שאינו מצטער עליו ואינו מצטום בנחלתו
 וזהו עקר הכח שיש לו לאדם להתחוק ככור לרסרים אליו וכאנא כללו ואין לבד
 זה וזן מוגבל כל ימות האדם כלם שיש לטובה: כן ארבעים לבנה להיות שמח
 האדם על הכחם שבעים שנה כמש' ימי שנתינו בהם כעשים שנה וכשהוא כן
 הדי עבר על חט ויהי ודי סוף: לחאריזי מעט גלא הרבה ואם נאמה טהם שמשו ואי'
 אם יתכבד כשנת המ' הרי הוא כחאמצעות ימיו ועשה אלל הנסים להגיע שמשו ואי'
 כמות הנוף וסודותיו ותאוותיו ותחלשים וכמות הכפס והסבל מתשרדים לבקס
 את אשר ינוח להם מתגברים אלן על אליו כי כזוה קס' זה סבל הסומה כחלה' שגב'
 קס'

קח וזהו חן למכל ובהיה להכח כל הענינים על מהם מהם ולהבין באדם את
 שמהו החרוץ והדעות והתנה הגרה לגונהו לעוררה האדם את לבו אם לא נעדר עד
 פסוק ולמדת יעודד אותו כותמו שכיבו ויאמר מה ענין ביאתי אל העדה הכאתי
 לאבלי ולשתות ולרדוף אחר תאוות לבוף וסודותיו לא הן הדרך ולא זו העיר יש לי
 עשית לראות וחגיגה דואה אזני לשמוע ואיני שומע עד מתי יהיה לי זה היגדה למוקם
 ומתי אשבע גם אכתי הלא יש לי לדעת את חזרתי והעדה היה ונכחד ולא
 אבי היום מחוס וגאח למחר יתכונן למשיה ואמי עתיד ליתן דין ומשכנן על כל
 מפעל וזמנה ידו ואין עזר ליראון כומך בלתי אמי לכדי אחיה עזר לי וראוי לי
 לתקן את דרכי ולחקר דת מהלכי ולשוב לקומ מחטא לי ומעמו ואולי יראה ה' בעיני
 אלה אשוב כדי לבלה להיותי דודך על נקמה אל ההכל ואל הכהלה אבל חתך
 מעותי לעבוד את יוצרי אשר עשמי והכיני ועד כה עורני ומכמה צרו רעות ורבות
 המלני וכל טוב נמלתי עם אמי לא אשכח ואנמור רגזי וזכרני לעבוד עבודתו בלב
 טלם ולעבוק בחור תזכר דרכי וסכמי זכרתי ויהיו לנגדי עראי וזכרתי וחסני שמים
 אשים אותם לנגדי תמיד להשתלצהם בכל עש ולעשן אותם בשלמות וזהו תכלית
 השכל והכונה סדוק האדם ששכיל ויבין בעמיתו על שיעד ראיין יכא להכנס
 לשנה בית המלך והפנימית מהכר לדבר ומענין לעמין כפי דקית שכלו והשנה דעת
 וגאח לאי משפטו לאחד בעבודתו ויראתו וההכחה וזה הענין מנעדות נדון האדם
 לאחור כוכדי שיתגדל כוננו כי יוקן לא יסור ממנו אבל מי שלא זכה בכחות
 לכחות וזכה בזק ותו עכ כראותיו הולך ודל וימים כורסים בגל וכל יום ויום מערה
 למות משבו יכן לענה אחד שאח התכל שכן מלכינה ככל שנידך להכין ולהשכיל
 עמן אחרתו ומה יהיה כפינו והוא יתן מחלת ההשכלה באדם דבר מתך דבר
 אחר מבהמש לל האזן להשווא ענה לאחרים ולהרדיך רכי בתורה ולהשיב רבים
 וישן שאין ראו לאדם לישר אחרים עד שישר את עצמו כי האדם שראוי להוכיח
 צריך שיהיה הוא ככר פנקה ומאספה ולא ימצא כו עין אשר חטא ואחר יוכיח את
 אחר כי אם התקששו ויקשו שלא יאמנו טול קיסם מכין שיקן ויאמר לי טול קירה מכין
 אמתך ויחר שהזהירו התנא בתו זכר את מעטו וישיב מהם בזמן מ' שכבר
 הוא חטה מדרך הסיים אל דרך המות ויש לו ומי שמים להכין את מעשיו ולתקן
 את דרכו לשבב בתשובה שלמה ללא ימצא עולתה בו ואחכ יתקן את אחרים ויתן
 להם ענה הנה מת להם באותו דרך ישכון אור ולא סני בלאו הכי כי ישראל ערבים
 זה לזה וכל אדם מתייב להשיב את חבירו וזכרה של חבירו והוא ענין גדול
 ומזה רבה בשם אש אשיב ואשיבך לפני תעמד ואם תניא יקר מולל כפי חובה
 והוא מן הדברים החמורים אשר צריך האדם לדרוך אחריהם כוונה הנדלו על
 הענין כוה אשירי האבכה להשיב כן ישראל לאכיהם שבשמים או אפשר שענין
 ששנה שאמר פתא הוא על עצמו ולכך שאם לא הועיל במעשיו מכין מ' ולא חור
 פתא וכתב כראוי כשהוא מביע לב שנה נדוך לשאת ולתת להשא ענה וענות כינד

פירוש פסח בין חמשי שנים

יעשה להגלל מזהר ולבקש תואנות ועילות ומרמות ומחבלות להביעו ולהפחית
כדי שלא יר' ראשו עליו ותכל להדרכך ביהע לשמוע חלמי לקבל ממש ללכת בדרך
שיתר והמנוה לר' אמ סכומן היה של נ' שנה הרי שכל ממשב יחד ויתר וכלל אפס
היה עד הכא ואינו מחמת בקבל כדברים קלוי וכו' והוא להתגבר על אהר' בעצמו
מספיקות כדי שיעדו מעלת ולא יסכל ממנו לרדוף אחרי ההכל במזעומת בכח
במנות והוא כמה שנרדף האדם להשיא את עצמו להגלל עצמו מקי סתת - בן שנים
לוקמה השמועו התנא בזה שאם לא הכין בשנת המסווא וכן חלק הידור הילול
לקח לעצמו ענה בשנת הכ' שכתב התחיל להעריך שמשך בהניעו לשנת הכ' נרדף
סיכוד שהרי באו ימי הרעה והוא הזקנה והכר צענו ענת בו שנתלכנו וקחו ושערותם
וראו להיות מעותר לכח ומועד חמתי יקראו לו מלפני המלך שילך בלי כושה וכלי
בלימה הסירו הכגרים הוואים מעליו והלכס אותן מחלצות ומחלצות ומלבושים
הנקיים ראוים לרואי בני המלך והמשרתים לפניו ולגמיה העה הוהיכו עותר מהם
ואחר בכל עת יהיו בנרדף לבנים כל מי שהוא בעל שכל ובעל כחם אין נרדף לו
להמתין לעת הזקנה שכבר הוא את עצמו רכבו ונמנו יעליו ורגליו ומקלניו וידו
ומחמיו אותו ללכת לבית עולמו כי אולי לא יגיע לעת כואת כי גל ימינו עליו ארץ
ואין אדם יודע את עתו אלא ככל עתו וכל זמן יהיו בנרדף לבנים מוכן מזומן אם
יקראו לו ויומינוהו לסעודה שילך תכף ומיד לרצון המלך ואפס כדאיתא בגמ' משל
למ'ד למך שזמן עבדיו וכו' וז' ר' אליעזר לתלמידיו טוב יום אחד לפני מיתתך
והוא לכל יום שיום שיעמוד כתשכ' שלמי מוכן למלך המלך כי אין אדם יודע איתו
מעלה רצון המלך לזמן עבדיו ואם יתאחרו הימי מה טוב לו מה מעי' שכל ימי עמד
בתשובה להרצו בעיני המלך וכו' פלי' לו שכר כפל על הכא והוא ענין כו' התנ' כאל'
בן שנים לוקמה כלומר באי לך שתפס ותחקק על מעשיך ואל תאחר בו הזמן
מועט אימי מחרך להתעכב שהרי קפג עליך זקנה וככל יום ויום אתה מעותר לקבל
במה דכתיב תבא בכלה אלי קבר בכלה בגמטרי' שנים והוא זמן כימני לא ארדף
ולא קצר שכבר נמרו ביאסורו אלא בעיניו יש לו בח וחזוק להתעכב כאלין כמה
מיים ולא יכל ואם לא ישוב עכשו ויחפש טעניו ויתקן עביבו אימתי הרי כמה
עדים מאתים בו והלכים אחריו עד שיגיעו אותו מן העולם ועל דמיו הוא מת אל
נרדף לפקוח עינים שרות ולהכיט אל אחריתו איך עת' ליתן דין ואשכחן לא יכלה
בהכל ימינו ושנותיו ככהלה ודע כי על כל אלה יבואך ה' במספט - בין ע' לשכס
השמן ומכח חמשה ל' אחריתו בעל לשכס ומכח שס' ג' אחר הוקמתי עבדיו הסתרי'
ובו כהניע לשכסיה הרי הגיע לשיבה והוא מדרגה אחר אחר הוקמתי עבדיו הסתרי'
לחיי האדם כמה דבתיב ימי סנתמ בהם ע' סנה ומכח לדרגה זו סקרא שיבה ר'
משום שהוא זמן תשובה לכל ואין תקוה ואחרית אחריו ואם כי אם למת המכסרי'
בימי לבין העה' והרי עדות יש ששכו שערותיו דלשו וקמ' ונבות שיכר מן השחוס

פירוש משנת בן אמש שנים

ק

והתקן ללכת מהעמק ובינה ה' י' כמובן צדק הוא עכ"ל לשי' מועטיו המכונים
 הפסוקים המהותיים את בפתח הקדושה והטהרה זכה וכו' ללבנו ולבדורו ולגדל
 הרוח חזק סבבתי כענין הפ' שמכב וגדל אדגמו ודב כח שמקבל שכי ומקרב
 את טובים ומרם את חותם לקרא להם מלש כדכתיב שלום שלום לרחוק ולקרב ואו'
 תשכח אמש עד דכל עד דכרובה של מות ואפי' ז' כיד עכירות גדולת גילוי עריות
 ואפיכות דמים ועל י' לו תקנה לשון כתיבה ומחקרת תשובתו ועונות נהפכו
 לזכויות והקמח שלם רא' ולא ידע עד הנה לא ספספ כמעט ולא חקר צרי' שיסוב
 בו נחשדר ויקן כמין ומאמר מה אפי' מה סיי עד חתי יליח בקרבי מחשבות חוני
 לא לחוש לנפשי העביה הענופה סכיה עומדת בין ואפי' ערב אורכים ועורכים
 כל א' מקנהו אחר נבלה עלי מיס' החתי לרדף אחר תאותי וחמדתי להפיס דעת
 ה' איהר ולמלאת רצמו וחכמו ומתי אעשה גם אנכי לכיתי בית ועד ובית מועד לכל
 מי היכן צדתי אשר הכנתי לאורתי הגדול' הנה אם ארעב מה אוכל ואם אצמא מה
 אאשה והרי אין כדו ומאמה ואין מעשה דעת וחשבון כשאל אשר אני ה'ך שמה
 ואם אין אני לי מי לי מה יועיל הן כעס עבדות של גיהנם מה יועיל לי בני אחר
 ואפי' סיוכו אני למי שאוכל מה שאני שלו ומי שגרו כעבד שבת ואכל בשבת ואם
 אני לא ערתי ולא עמלתי לקטם את נפשי כתבשטיץ ימים וטובים שמעלה לרצון
 כענין מי שנחה בו ויטלה בשמחה ובטשון להושיבה תחת כסא כמדוד והנחילה
 ארץ החיים וכל עמלו היה לפי וגלפי מה אוכל ואחכרם בשלם שכלו ארוך
 ולעולם ככלו שבת והרי סלחנות כמה וכמה מלאים כל טוב צדיקים וחסידים
 כמה וכמה מלובשים ומקושטים כמעשהם הסוכים מעוררים כעבודותיהם
 כראשיהם הריס מדו שכונתו של א'ני ית' ואפי' אך ואתיבכ לפריהם ערום ועריה
 מכל טוב ומכל מט' אוי' לה לאותה בושה אוי' לה לאות' כלי' ואם אמ' אומ' הנבי
 לעשות רצון סמים וחזרו עצמי ללמוד התורה ולעסוק במצו' מכל בני גילי ולא אשוב
 עוד לכבלה להכעיס את אשר הכעסתי ולהעביב את אשר התעבתי מה אועיל
 בחקנתי ואפי' אקריב כל חילי כמי קרבני על אשר אשחתי הלואי יעלו לרצון ויעלו
 למחות את אשר כתבתי ליום ריבי תחוק ככנקסי והרי נשו פעמי ונכח גללותי ושמש
 עמד לערוב ולהשתקע ואף אשיג לכל המלאכה נמכה ונמס לבגל אותה ולחדש
 מלאכה אחרת משארה אשר לא תהיה דעה כעני' ארוכה וצרף לסתור את אשר
 בניתי ולבנות מעקרא כיון עכל להתקיים ומתי יגמר כל הענין הגדול' היה והיא
 קצו והמלאכה וכחוסכו והארס הנכזה היה כינר הוא כחש וזה וזה וישא ותן
 כיוסכו הנה אהיה שבאמים צדיק ישר הוא ארך אפים ורמם כתשובתן של רשעים
 ומתן יד לקבל הפיטעיים יראה כעמיו ויקבל תאכזו והכנעתו ואף גם זאת מחטא
 וצרכה למשוכה כיוות עבשו סר וענף ומר וכאמ' יחם ומתחרט מכל התעבו אשר
 עשה ולא שכ עליהם כלל אדחק אותם מעלי' מכל וכל יחשכו לו כל השנית לזכויות

פירוש משנה בן חמש שנים

כל אחד חטא כדעת שלמ' שעשה עד קנה גדר רצון בוראו וכוונתו עכשיו כחשבותו הרמתה נהפך לאיש אחר ונעמו וכוונתו ומצות ומעשים בדלית כיומא בר' אה כהיות בתשובה גמורה ושלמה כרין וכסורה ולא שהיה תשובה דמעה מודמנת על ידו ולא בוכה ומתאונן כיום, ולילה על ככה נחבקם בליחה מהשית יכפר וסלה חטאתו ועונותיו ופשיעו, וכך בדר הודיו אנה חטאתי עימי כשעתי אנה הכפר נא חטאתי מח' לעונותי סלה פשעי כחטאתי וסעויתי ופשיעתי לכניך, מיום הייתי מתבייש אצי מחטאתי ונכלם מעונותי ונחכר מפשעיו יש לי עזות פנים לעמוד נגדך להתודות לפניך ולכפר את הרע אשר עשיתי בעיריך, כי ידעתי כי אתה חנון ורחום ארך אפיו וכתחת לנו מערי תשובה לשוב אליך מעונותי ובעשק ידיה וקודם כדאת עלמך הקדמת רפואה למכתים שאלמלא כן לא היה אפשר עולם להתקיים ועל זה יוסף כל אור כפי כחו כאשר כת' בס' מחתה הנאות ויהו ענין התשובה השייכה לזמן ע' שנה אשר עליה התבאר הודיענו כן על לשיכה שאם לא עכשו יאמית * בן פ' הנכורה ענין הנכורה הולת שהשמיענו התבאר היא לישאל רקרא דתיב ואם בנכורות פ' שנה והענין הוא כיומות השכועה הם ששת ימים ונאמר בהם ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה וגו' לא תעשה כל מלאכה וגו' וכן בחדשים השביעי משוכה והוא שש תשרי שבו דה' ויהי וכו' ומיני עזרת שבו שבת נכסנו וכן בשנים נאמר שם שנים תודע את ארץ וגו' והשביעי שבת וכו' לעול השביעי משוכה ויש בו מנוחה והסקט כן בענין חיי האר' ענין בחרות ויהשתדלותו בעולם הם שש א שנה וכהגיע לששים שנה יש לו גבול והרי סכך עליה הוקנה ואין לו יכולת לעמוד על עמדו ולעבוד עבודתו כראוי מכבר תשס כחו שעת העשר שבת ששים לשבעים הם כדמיון שבת להיות נח סקט ושחנן לחקך ולדרוש ולבקש מצוח לפשע א ויהי דרך ושכון אור ויכל בו להשיג טיי העהכ ולבן אמרו כן שבעים לשיבה והרי הוא בענין שובה כשוכה ונחת והרי זה עבר כל שבתו ששת ימים והשביעי שבת הרי מלא ימיו חול ושבת לכל אם עבר על שבעים לעלת מדרגה אחרת משכעים ועד שמונים הרי גברה ידו כוה ויכול להקרא גבור בעבר על הדרך של שאר בני אדם שאין להם זמן להכין גרה לדרך כי אם שבעים שנה על הרוך ומו' שלא הכין כשאר רק מכל טוב ואלה הוסיפו להם זמן על זמן בחתופת טובה להכין לו יות' ויותר ש שאר בני אדם ואשריו ואשרי חלקו ש' מלא נפש להסביעה בתורה וכמעשי טובי ועל בן נכוד יקרא שכתו גדול משאר בני אדם שלא האריכו ימים כל כך להרכות להם גרה לדרך כיומא ביענין ההעמדה בעולם היה אין הכונה לאכול ולשתות ולהרכות ככמים ועבדים ושפחה חסו' אלום כי החיים האלו אינם חיים אכל מיתה יקראו כי הם המביאים מיתה על האדם, אכל הכנה היא לקבל תורה ומעשים טובים בכל שנה וסבה לעשות רצון אבינו ששמים כי גל המוסף מוכיבין לנו ובמו כחמי שהגיע למשכום שנה ולא נתן את לבו ולא דעת ולא תכונה לאמר ה' החייני ער כה רעמי ממלא חפצו ועשה רצונו מלא אדרב' הלך כל ימיו בתאנותיו ומרדתו ולא

פירוש משנת בן חמש שנים

קז

לא מדע את נפשו מהת ערך ומטוב ולא חשש אל נפשו העבודה יושבת בלמורה עמלו
א כ כפלים וכפלים מזה של הארץ כל כך ונבירתו היא הלוואת עמו ועומדת
בגדו לטורדו מן העולם ולהרדו לבאר שחת חבדון ומות ניה ונלמו ואשרי הנוטה
אין לשמוע ולהבין העניינים כאשר המה וכעודו כעולם הזה יבנה עגמו משח וחינת
מעבד כשלים ויחסיים כו והחכמה מחיה את בעליה כן תשעים לא זה הגבול
של תשעים כה ות כי המגיע אל הזמן הזה כבר יגאל מהקו של בני אדם שביעו
לבגומות והריוס לו לשח ולכפר את העמין הגדול הזה כי הפלוטו לעשות עמו מה
פנין דרך כח אדם מה זה ועל מה זה חיוה זכית כידו גדול או חיה עבך עבך עד
פוכה לכך להרדך ימים על פני האדמה על שיחיה אותו והשיב עמו כל הימי אשר
סי על האדמה להמך בתורתו זכה לכל החיים האלו כמו שצמח בגמרא אמרו לו
במה הארכת ימיה הייתי עשה כך וכך וזה שומע ומבין ולומד לעשות כך והי עמנו
מחויב כהם ומורה לפני מי שאמר והיה העולם שנמל עמו טובות וחסדים להחיות
אותו ביום הבוא ולא דבר רק הוא להב ע האדם לימי האקנה והארובו לו ימים ושני
כמו שאמרנו במה לפני כפי ארץ זי נרדך להרס ולכפרם כי כמה הרפ תקי עברו
עליהו ומתוך כך הכירו מעשיו של הכדא ית' וכטחו כו ולבם ה' גבון עמו וכא
התבא בעיני הוה להודיע לנו שחיה לכפר עם האיש הזה ממש לימים לטא ממח
את אשר עבר עליו מחמה נרות וה' כרחמיו הגילו וכעל כל טוב גמלתו וכוה נכיס
וכפלים כו או בימיהו ליתיד הן לנבד אם לגמ או לממלכה ומתך כך שמו של ה'
ית' מתקדש ואחרים לומדים ממנו ומעניינים וזכרים לימים כמוהו גס אפש לומר
כי כונת התבא על הדרך שברנו למעלה למר שמי שהגיע לזמן הזה ועדין בגדע
אינם לבנים ולא סקיד בגדיהם הצואים מעליו גדול עינו מנסוא שהרי אין לו תקנה
זהו הוא כאלו עמד בתוך השח ומה יעיל לו אזה יבס ק לו הזמן הזה ואפי' שיועיל
היכן כמו והיכן בארתי שהרי נכפס קומתי ויש אדם וישפל איש ומה כידו לעשות
גדה לדרך על בלי ארובה ובלו מרפה או לו אוו לנפסואם לא בחמלת השם עליו
שיקבל תש בתו הקלה לחמורה כן מאה כאלו את עמך התבא כה מי של טרח
בערב שבת לא יאכל בסבתו ואם האיש הקון הזה לא הקון עניו וק דם כואו והגיע
לכורק היה אין לו תקנה עכשו כלל ועקר שבתו המת בתוך הקצר אין לו תועל עוד
לחזור לק יס התורה והמצות כי אין דעת ומאכון בטאוליהוה משא את עונו גס
המגיע לכפר הזה כמת הוא נחשב וניטול מן העולם ואין יוכל כידו להכין לו גדה
אם לא הבין עד עתה ואעפי' שהתשוכה לעולם מועלתי כדכתיב תבס אמש עד
דבריהם של טת זה גרע מזה שאחד שהגיע למאה שנה נרדמו חושותיו ואין לו
השערה והסתבה לכוור כטוב ולמאום ברע וודאי לא יוכל לעשות תשובה כאשר
היה להתחרט ולהתנחם מלב ומנפש ולהיו כוכה גמתאב! על כך כדו שירחמו עליו
מן השמים וזה כיון התבא כואמרו ועבר וכטל מן העולם כלומר שאין לו עש אר' שכל
הכנה להביש ולרלות את אשר עוות וכל הרעה אשר עשה כדו שישוב כפרט על

פירוש משנה בן ארבע שנים

כזה ועל בן אין לו חקיה כאלו היה מתמשש עד אכזש שמת התב לו פתקא
בזמן הוה אינה מעובה שהרי הוא נמת כי דתשובה מעולה בזמן הזה מהי
יכול לרדוף אחרי עצמו יצר הרע ואיך רדף אחריו והי תשובה אבל עכשיו
שהתאוהו ד' בטלו שככ' ביטל יצר ו' ט' הללו זה מה תשובה נק' הרי א' ב' כתב ראוי א"כ
בהגיע חד לק' שכל פרט נמוך' הלא שנת' הכח ואפי' מן הכח רי' כש' מן הוקם התשוב'
אינה הגונה ומק' בלתי שהרי תשש כחו והריה א' חזוק כמתומה לו לחטא' עד א'ס'
לומר כ'נה אחרת בענין המטנה והוא למוד' ללמד' להתחבר עם חכמים דאזים
שכשהבחרו בן כ'טנה הוא ככחו ועומס' לכבו ואם הוא מכקש אינה עוד וסיוע ממנו
לחבר או לשותף ללמוד או למלאכ' והוא מכקש אדם קל' ככני ככן כ'שאלו הוא מוכן
ומזוין בקלות לרדוף אחר כל ענין עד השי' אותו ואם מכקש יותר יבקש לו בן ט'
שנה שאלו כחו כמתמו ויוכל לעשות הדבר ההו על מתכונתו ככח ונכורה ואם מכקש
אדם לדעת ומומה בן דעת וחריף כשיבוכ' הדעת יבקש לו בן מ' כי אז נשלמה דעתו
ושכלו כישוכ' ואם נרץ לו לשל' ולענה למקום אחר יבקש לו בן כ' כי מולא יותר
בשכל וכדעת מכן מ' ומועצתי' כדת כתיבות מתוך ישוב דעתו ואם מכקש וכן כרע
סיקסר' לו כעניני העולם יות' וילמד ממנו בן כ' לזקנה הרי הוא נקרא וקן' וכל אשר
יאמר אליו יעשה כי כתיבת וקנים בנין ואין קלקול יונא מתחת ידם על הדוכ' ואם
הוא חכם בהגיעו לק' אחרת מיושבת עליו ויקרא וקן' זה טקנה חכמה ולרץ לכבוד
כד כתיב ונגד וקניו כבוד שאעפ' שהבחור גב' יקר וקן' לגבי החכמה סוף סוף אינו
בשלמות וישוב כמו המגיע לק' כלל מודו שוראי נתיישב לו למודו ורואי לכל כבוד בן
על שיבה הוא לענין שרץ' לכבודו לקיים מצוית עשה מפני שיבה תקום כל שיבה
כמשמע ודאי שי' שמעו דכריו שהרי הוא בשלמו יותר ממה שהיה אחר שעברו עליו
צרות ועינים רבי ויודע הטוב והרע וראוי שי' למדו ממנו כל דבר וכל ענין ולא יסורו
ממנו ואם אמרו בן כ' לעינה לא שללנו מפני זה בן כ' וכן עד' מכש' ראוי הם לעינה
אלא להכיים בן כ' כלל יועץ מה שאינה בן מ' שעדין דעתו חריף ואינו מיושב' בן פ'
לנכורה שראוי ללמד' שלא להקל כו' כלל כי יש לו לדעת כי אחרי שהגיע לזמן הוה
נחשב כנכור וכוותים כידו שהגיע לעת כואת וראוי הוא לכל' כבוד יותר מכן ע'
שהוא דרך העלם הן בענה הן ככל ענין ודבר' בן ז' לשוח שרץ' שיטח אדם ואפי'
יהיה ארוך להגיע אליו ליקח ענתו וענינו ודכריו יותר ויותר מכן פ' אם הוא כרע
וכדעתו והוא תל' אל' זקני ע' דעת' מטרפ' עליהם ואין מהם כ' למוד לענין הכקש
וסדר כעבורה כ' לעניני הגוף לכד ומאיהו נשאר עוד וסיוע שלא תמוה השגחתו
וחסרו הגדולה מעליו ויורמו הדרך הטובה והימרה שלא נכשל בה וסעניני להשל'
כיאור ספר קהלת הבא אחר זה בקצרה כולו מייסד להדרכת האדם א' דרך הישר

לסניו ית' לעולם אמן: הקדמה

סקדמה לכיאור ספר קהלת בקצרה

אחתינו **א**ל נחלקנו במ ימים פ'נ אים קהלת ממלא את הידי אים לא ר' או מחלוקת
 בין חכמים הראשונים ר' עובדי אה קהלת אינה מממאה את הידים ר' או
 קהלת מקולי כ' ומחומרי כ' וכו' **ב** ק סוף לברתם גרעה מנילת קהלת משאר
 כתבי הקדש שאין כ' כ' קדושה מבני חכמתו של שלמה וא' ראו לרקרק
 בה העם ולהניא ג' אור תעלומה מה היא החכמה והנייה ארובה נראים דבריה
 סותרים ו' ו' ובדברם שאין להם טעם וכנחתי בחקד אל יתן לכתאים ערמה
 לכרם המנילה הזאת ביאור הטכ קרוב אל הטכל **ג** ג' אופיה ממנה וזהם נכיר מה
 היא החכמה התלמה בה לפקוח עינים ערות ולהניא אפיריה ממסגרות וכלאיה
 בכור פתוחם והנעלים כמזלות כלותם ללבת כפיריות לכס הרע לרדוף אחרי
 היכלי העולם ודמיותיו ותאותיו והם לא ידעו כי מרה תהיה כאחרונה נסוכם לגבול
 באחר חרב גוקמת בקס ברית ועמיד גיתן דין וחשכון על כל המעשה :

דברי קהלת ונ' כל מקום של דברי הדברי מוהר להכניע לבו של אדם להטות
 מדרך רעה לדרך טובה קהלת **ד** כל עם משותף למעלה ולמקד אחיה ומכמי
 ש' אהיה קצן כל עניני העולם כמה שהארם יסול לעשת ללבת אחר עשת גרו הרע
 יגדוף אחר הכלי העולם וחמדותיו והכיל את הכל והניא מלכות בני אדם בתע'
 דעתם וקוצר הטבתם ואין הם קמים עורים וסכלים לא ידעו ולא יבינו ולא יבטו
 ארסות חיים ועל כן בקרא עם המנלה קהלת עם עם המקדר וכן אמר ראו לפעמים
 טובה אמת בלשון וכו' ולפעמים בלשון נקבה אמר קהלת אמרה קהלת **ה** הכרס
 לא דאו היה עם המקדר לכד לא היו מכני את המעלה במסו לבד עם שאין שייכות
 למנילה כו' והם מנינו מנילת רות מנילת אבתר **ו** אין אבתר לא רות הממחר' אוחתן
 אלא עם המנילה ענין אבתר וענין רות ממ'כ בשלמה שהוא המקדר וכבר נעסס
 ספרים אחרים **ז** כן רוד בין מי ש' עשה משפט ונדקה והדרך את ישראל דבריו ונעס
 להשיכם אל אביהם שבטמים **ח** בן דוד בין מי שהיה משפיל עצמו ולא היה ח' פ' ש'
 לכבודו ולמלכותו באזל הוא עדימ העני' מלך בירושלם אכשר סחור לרעד או סחור
 לשלמה וכן בפסוק ממלי שלמה וכל כ' העניבים אחת נעיה זה מוה לרודת מס' **ט**
 מלך אדום ואלך סכמ' ממין נעשה הרינו ואחר חור למלכותו **י** עוד אכשר **יא** לחור
 פעם היות שה' משל ככל המלכות לא היה אחשכ עצמו כל על מלכו יד' ולס לכד
 הכל הכלים וכו' ספר לט מה ענין דברי הספר ותולדותו **יב** מהם לההייל עניני
 העולם **יג** ואחר הכל בלשון יחיד והכלים בלשון רבים **יד** כמה נרדים פ' ש' עניני
 בעיה מהם לטוב מהם לרע **טו** יש שאין בהם גד לטובה ועל כן העיני ממנר אחד
 נעשה הכל כין הענין סמראה הכלים חב' גרדי הכל הכל שאין לה לכחור לא בענין
 ממנר נרדים כלי טוב **טז** וכל הענין ראש קהלת כאמנע סחור לכמו ולאחריו מוסך

קהלת

עצמו ואחר עמו והוא כדרכך אליו טעם היות שהיה חלף חסדו ואריר והיה לו לחוש
לכבוד העולם הזה אחר על עצמו הכל הבליים כל עמי . גם אל העצ אעפ"י מאינס
חבליים ולא יודעים כמותו להטיע אצלתיהם יאניס מכירים חלם מה שפנייהם אמר
עליהם הכלם שלהם בזה הכלם הכלם כל זה וכן זה וכן זה הכל הכל
לכ העיניים . מה יתרון לאדם וגו' להיות עקר טעית ככלי אדם היות כוונתים
כעשירי וכממנום יודופים אחרים ימים וכמדכרות כ"ס יסד לילה וחסדי כדעתם
כיוה כל האדם ויה עושים עקר וכל שאר הדברים מעקב התורה והמטה עשים
טפל אחר עליהם מה יתרון לאדם אפי' אדם הגדול שטרד ועמל וקבץ ממון רב
כלל האפשר מה יתרו בו כחוק העיני כי על כל פנים הוא אחת השמים ואם היום
כאן אחר בקבר ויחכו לאיש כדני אשר לא יחפון פו' ולא על לבו ארשם זה
והיה לשיכס בעיניו ולנמיס כדמותו ויתחרט ויתחם מכל אשר טרס וקבץ ואשר
אכלו ויריס חילו וכאן ידו ומה אחר נאה לו להראות ולהביט כדחלתו מה תהא לו
כספונה חכם שמו כדאשלה יות נופה כדאחריותו וכל מעשה אשר יעשה יהי דבר
המתקיים ולא ישוב ממנו מכי כל דבר נאה ומתקבל טוב לשמים ועל כדבריו ואמר
בכל עמלו ש עמל וכל שיש עמל שיש לו יתרון בעזרה של תורה וכמ"ט אבל משהוא
תחת השמש שהוא לענין העולם הזה לשימוש לבד אין בו יתרון כלל . עד אפשר
שכח לרבות הכנים שהם עמלו של אדם כדאמרינן ואת עמלנו לא הכניס ואם כונתו
של אדם בהם לעמל תחת השמש כדי שיטרתו אותו ויעשו חפניו ורצו אין לו בהם
יתרון כלל כי אין הכינה בהם אלא ושמרון דרך לעשות נדקה ומשפט דור הולך
ודור בא וגו' הוא תניית טעם שכל מה שיעמול האדם בעה"ז אין לו בו יתרון והכל
פבל כפי הכלי אין האדם נכח יתקיים כמעטיו אם יעמול כמעטיו היום למח יבא
דור אחרת ומח בהם עכ' שלא מדעתו ולא יאמר סוף כוף עשיתי תועלת בעולם
להרבות כסף והב' וכניסם ומגדלים ואפילו יהיו לאחרים כי הארץ לעולם עולדת
ואם לא יעשה הענין על ידו יעשה על ידי אחרים ואם לא יעשה כלל אין בזה
סתירת שלם כי איש מתכס' משוה העולם מפני כך כי הארץ לעולם עומדת וכדי
אדם אשר עליה הם יעשו חלקם לטוב להם לטבת על פני הארמה ולמה לו לטרוח
לאחרים ולכבדות כהכל שנותן ואמר עוד הולך בתחלה ואח"כ דור לא לטבה הנו'
שהרי הוא הולך ואחר כח אחריו ודבר כלשון הזה לומר שלפניו אין דור' אל' שלם
והרי כח דאחר תחתיו כמו שאם דואים פמה וכמה שאינם משל וישים ימיהם
וזמניהם ועידים לאחרים חילים . וזרח השמש וגו' ערין כסוקה ע"פ שלמה עלה
אחר טה עשה שיראו מפניו וכח כדראות הוות ונכבדות ואחר תקיימות ונצחית
ואין כדראה כחותה וברועה נבלת נכבדות כדראית האדם וכדומה לו שאין ליקיים
קבוע כלל וזהו שחמד דור הולך ודור בא אין להם קצו יתקיים כלל אבל הארץ כדאין
הכדרא יתקיימת וכן השמים ונכאם יתרח השמש וגו' כן ימיהם ואחלה ולא לחיים
הוא זה אלא לתת לפתאים ערמה יבטרו יוד ע"י הכל האה ואמר מעשהיהם ולא

כבדו ומזרו אל הכבוד את השם שהוא נחמי חיוקים לעד ולהדבק כדלתו ונעבוד
 עבודתו כי זה כל הכבוד יתעורר ענין אחר שאין אליו הבטחון כמעשהם הארץ
 הוא עמדתו חיון לה תנועה ופעולה כלל ולת אס יורש כה ויפעלו כה השמי' כמא'
 הנביא ישעיה כ"ה כי כאשר יורד הגשם והשלג מן השמים וגו' כי אס הריהו את
 הפרץ והלידה והנמיחה ונתן ורע לוורעולתא לא כל ואס לאו עמדת היא לעולם
 בלי פעולה יונכא השמים חיון כן אלא הם מצויים לפעול ולהיות מתנועעין בתנועתם
 מיומי בראשית ובך הם עשויים ולא בטלו כלל את פעולתם והם נקראים פעולי אמת
 והם שמים ושמים לעשות דגין קוניהם אעפי' שמנד אחר הם ענבי מעברי החמה
 והלכנה י ולא הזכיר הלכנה מכמי טפעילת השמש יותר תדיר שלעול אינו מתכסה
 משיב כלכנה וענין הנחלים עם הים הוא שהשי' צוה אל הים שלא להתפשט אלא
 תגור במקום א' כמש' יתן המים אל המקום אחד ושם תול גבול לים שלא יעברנהו
 ועם שכל עת נחלים ונהרות הולכי אל הים אינו מקבל מליו להתפשט יותר מנובלו
 כמנות הכורא עליוי' והנה ג' שמשים אלנו לא ראי זה כראי זה וכלם שמוסם
 חלוק זה מזה והם עומדים בשמוסם תדיר ואין כועטים בו עם היות שכלם קיימים
 כש' וכש' לאדם השכל האפל פחות ונודע היום כמעמדו מיצב ולמחר למענה י שבם
 שאין לולו מפעולתו אשר צוה עליה ומעבודתו אשר עובד כה' חזו פשט
 הפקוקים ורח השמש כמנותו להאיר לארץ ולדרים עליה יצא אדם לפעולו וכא
 השמש כדו שיטמש החשך ופעלתו וכו' תרם ש כל חיתו יעד' ואל מקמו שאף
 שאעפי' שבתר השמש ממנו אינו נברע מלשמש כי הוא מתאו' לטקוע ממנו כמנותו
 ושם אל מקמו ששה פעלתו וורח הא' סס' הולך אל דרום וגו' הולך
 אל דרום כימות הגשמים י וכוכב אל גפין כימות החמה י כוכב כוכב הולך כל
 אותו הרוח וכמו שהולך חזור' והם מאה ושמונים חלומ' שיש במזרח וכנגד' כמערכ
 ובתקופת כן עמד כאמצע המזרח וכנגד' כמערכ' ובתקופת כן עמד כאמצע
 המזרח ואקוע כאמצע המזרח י ומאס והלאה כוכב אל גר צפון עד תקיפת תמו'
 עד שמיגיע לתקופת שבקנה המזרח קרוב לצפון ואח"כ חזר עד תקופת טבת לאמצע
 המזרח ושוקע כנגדו באמצע המערב שהים והלילה שוין ומאס סוכב לגר דרום
 עד תקופת טבת כחלו אשר כסף המזרח אלל הדרום ושוקע בחלון שהוא כסף
 המערב כנגדו' כל הנחלים הולכים אל הים וגו' מכני שהארץ גבוה מן המים
 כמש' יורדי הים וגו' המים כטבעם לחול מן הגבוה לנמוך וא"כ כל הנחלים ולא
 מביא כל הנהרות הולכים כלם אל הים ומן הראוי היה שילא הים יוצא חוץ
 למחצתו ועוד א' אינו מלא אינו מקבל מליו ומלביע מימיו בחובו לר' אל הים
 וגו' אלא מביא הים מקבל מליו בכללו אלא אפילו במקום שבה' אל הולכים
 ושוכים בהיה ראוי שילא סם לפת ת' אינו מוכיף ואי' גירע אלא במקו' שבה' אים
 פעם אחת סם הם שבים פעם אחרת יכן לעולם אינו מקבל מליו כלל' כל הדברי'
 צואין דבר בעולם שאין בו יגיעה כאבילה בשתיה כטיה וכו' ואין אדם שיכל

פירוש קהלת פרשה ב

לומר כשם אחת מהן אין בו גייעה חפילו כדכור לא יוכל אלא לרברב. שאלם ידבר
 יותר מן ד' אלו ינע. וככל אלו הדברים נזיך אדם להזדר שלל יעמול להכל כדבר
 שאינו מועיל. ולא יזיק עצמו כדי לזינע לריק וללדת לבהלה. אבל שמים אלו אין
 בהם גייעה עין ואין. לא תשבע עיניו. סהול דבר שאין בו ממש ואין בו סביעה.
 וכן לא תמלא לון חשמוע שאעכ' שיטמע הדכה אין בו מילוי לאין ולא גייעה.
 והתולדה היא שאין שמעית ועין רואה ה' עשה גם שניהם והם מכחן באדם
 וניסיון אם ילך בתורתו אם לאו שיש שמיעה לעובה חם שמיעה לרעה זים ראייה
 לטובה ויש ראייה לרעה והבוח בטוב ומואם ברע והוא הקדש אשר יקריב ה' אלו
 מה שהיה הוא שיהיה וגו'. דברים אלו מדמים סותרים אלו לאלו ונרא' סותרים
 עקר גדול בחדוש העולם שר שהעולם כמהנה מנהג ואין בו ת' אלא חדוש. אבל
 העמין הוא שכל הכוונות עשו וכתחמתם קכנו כל אמת ומוון או עלו לא תה גדולה
 ותהלו אשר בכח ידם עשו וכחמתם קכנו כל אמת ומוון או עלו לא תה גדולה
 מה שהיה וגו'. כי יש דברים אשר הוא אמר יהיה כגון יהי אור ויהי י' יהי ריקני'
 יהי מאורות ויש דברים שמוכרי בהם המעשה כגון יקוון המים. חדש הארץ
 ישרו המים יתגאל הארץ והעמין הוא כי כל ענין תלוי בשמים ממעל בתוב בו היה
 שהוא דבר נגסי וקיים. ודבר אשר בארץ מתחת כתי' בו עמי שאין בה קיו ומתגלגל
 והלך. ומזמן מעשה כראשית ועד סוף העולם כל עניני הכריאות כין אלו וכוין אלו
 בחקומם הם עומדים ולא סנו את גוים ולא את מעשיהם וזאת מעשה האדם שאינו
 מוכרח במעשיו וכידו לסכות מעשיו כפי רצונו. והוא דרך טובה לו כדן מה שעם
 היות סבדו לעשות זר מעשהו נכריה עבודתו ואינו עושה ומטה עצמו לדרך טובה
 צדקה יחסכו לו וכות גדול ועלה כמעלה יותר מזכאי. מעלה ומלאכי מרום שהם
 מוכרחים במעשיהם. ומד אחר קללה יחסכו לו סנקל כידו לחטוא ולעבור על רצון
 הש' וגרם דעה לעצמו ומתטרד מן העולם ואיח זוכה באור החיים יואכ איכה דאי
 לו לאדם להשתדל במעשיו ולחפש בהם שמה יגרום החטא יוכל להכעיס בהם
 לכדורא כשמתו יזול את גופו. והוא חלול ה' הנכבד והנורא כוה שמעשה ידיו יעברו
 על רצונו. וזה הוא פשט הכ'. מה שהיה כל מה שכה ע' דכורו של הש'ית
 במעשה כראשית התכלית שיהיה כן לעולם וכל מה שנעשה כגויו הוא
 שישתלשל אותו מעשה עד סוף העולם ואין כל חדש תחת השמש. אין שים דבר
 מחודש ותוכפת על הכריאה הקודמת בו ימי כראשית דאשלא כן יש גרועו וחסרון
 בכריאה חלילי וחס'. ואסר חתת השמש שכוה שהשמש הוא דבר שאינו רואים
 אותי בעיניו ולעולם עומד על שמושו ועל חפקי דו אשר הפקד עליס ולא סיה את
 מעשיו כלל ממה סנבדו עליה כן כל הכריאות כלם עומדי במעמדם לעשו שליחותם
 כאשר צוה הש'ית עליהם לעשות. יש דבר וגו' אם אנו רואים דבר שלא נעשה
 במעשה כראשית ועמה ע' בני אדם יעשה ובר' אדם. כגון ענה אשר מוצא את הימ'
 ג' והוא כעין כריה חדשה וכן אחרים אם ירכיכו ב' מיני בהמות. או ב' מיני אנת

פירוש קהלת פרשה א

ק

וְאֵלֶּה הַחֲמִישִׁים דְּכַר מְחֻדָּשׁ אִינְיֻנְקָרָא חֲדוּשׁ כִּי כַבֵּר הִיא לַעֲלִים שֶׁאִם לֹא הִיא
 כַּפּוּעַל הִיא כִּכַח כִּי כַּמֵּ שְׁזוּר עַל הַדְּשָׁאִים וְעַל הַאֲוִלָּמוֹת לְמִינֵהוּ וְכֵן עַל הַכֹּהֲנוֹת
 כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֲרֻכּוּיָא כְּעוֹלָם כֵּן יוֹנָא דְּכַר מְלֻכּוֹת מְלֻכּוֹת שֶׁאִם יוֹדוּנוּ לְשִׁאֲרֵים
 וְיִסִּים שׁוֹנָא מִן אַחַר מְעוּרָב שֶׁאִינְיֻנְקָרָא דּוּמָה לֹו וְכֵן כֻּבַּל הַדְּבָרִים כּוֹסֵם כִּיּוֹנָא כּוֹה
 וְלַעֲלִים הַכֵּל חוֹזֵר לְטוֹי הָא וְעַל כֵּן הִם חַיִּים וְיֵשׁ לָהֶם הַעֲמֵרָה * אִין וְכַרְוֵן וְגו'
 אַחַר שֶׁכָּל עֵינֵי הַעֲלִים מִשְׁתַּלְשְׁלִים וְחַגְגְּלִי * בְּעִין אֲמַרְבּוֹ לְתַלְדוֹתוֹת לְהַתִּיהֵן
 כִּיּוֹנָא כֵּהֵן יֵשׁ קִיּוֹם כּוֹה לַעֲלִים וְלַדְרִים כּוֹ שֶׁאִם יִכְלוּ הַאֲבוֹת הַכֹּהֲנִים עֲמִדֵי כַּמְקוֹם
 וְאִין לָהֶם וְכַרְוֵן כֻּלָּל כִּהַפְּסָדָה וְהַקְּתַלְקוֹתָם שֶׁהַכֹּהֲנִים מְמַלְאִים מְקוֹם אֲבוֹתָם וְהֵן
 בִּלְאֵי הֵן וְאִין הַפְּסָד וְכַלִּיין כּוֹה בִּלְלַעֲלִים * וְהוּא עַל דְּרַךְ דְּדוֹר הוֹלֵךְ דְּדוֹר כֹּא *
 יֵשׁ תְּלִירָה כּוֹה שֶׁלֹּא יֵאמֵר הָאֲדָם אֲלוֹ הַיִּיתִי כְּדוֹר הָאֲ הַיִּיתִי יִתֵּר טוֹכֵיּוֹת מִשְׁתַּדַּל
 וְעַבְשֵׁי כְּדוֹר הוּא אִין כִּי עֵין אִם לֹא אַעֲסֵה הַמֵּטֵל עָלַי כִּי הַדּוֹר גּוֹרֵם * וְאִינוּ כֵּן כִּי
 לַעֲלִים יִכְלוּ הָאֲדָם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ כִּי כָל הַזְּמַנִּים שׁוֹן וְאִין הַשְּׂמִי אֲלֵא מִמּוֹ כִּי יֵשׁ
 כַּח כִּיד הָאֲדָם לְהִיּוֹת כִּי עֻקִּיבָא כְּדוֹר * אוֹ כִּירְבַעֵם כֵּן נִכְט כְּדוֹרוֹ וְאִין טַעַן כּוֹה
 אֲנִי קַהֲלָת עַכְשָׁיו הַקְּדִמָּה וְעַבְשֵׁי תַחֲלַת הַכֹּפֵ * וְאֵמֵר הַיִּיתִי מִלֵּךְ לְשִׁמֵּי עֵינֵי כִּי אוֹ לְמַה
 שֶׁאִזַּל שֶׁמֶלֶךְ וְהַדְּיוֹשׁ הִיא * אוֹ עֵינֵינוּ עַל מַחֲשָׁבָה וְעַמֵּן אֲ שֶׁהִיא מִתְּנַגַּה כַּמְלֻכּוֹתוֹ וְהִיא
 הוּא שֶׁאִמֵּר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אֲמוּנָה גְדוּלָה וְרַבָּה וְכִירוּשָׁלַם שֶׁהוּא עִיר גְּדוּלָה וְשִׁשׁ
 כָּל הָאָרֶץ * וְנַחֲתִי אֶת לְבִי וְגו' כְּלֹמֵר יִצְחָק מִמַּחֲשַׁבְתִּי וְגַאֲתִי וְהוֹאֲלִי לְתַת לֵב
 לְדָרוֹס וְלַחֲדָר כַּחֲכָמָה וְלִהְיוֹת לְאֹדֵר תַּעֲלֹמָה לְכֹא אֵל תּוֹכֵן הַעֵינֵי כִּים וְאֵל עַמְקֵן
 וְטַרְשָׁן וְלִמְהֵם כָּל הַעֲמִינִים הַנְּעֻסִים תַּחַת הַשָּׁמַיִם כִּהַכְּלִי הַעֲלִים וְחַדְדוֹתֵינוּ כִּי הוּא
 עֵינֵינוּ רַע כַּתְּלִיתִי וְנַתַּן אֲחוֹתוֹ הַאֲלֵהִים לְכִי הָאֲדָם לַעֲנוֹת כּוֹ שִׁשׁ לָהֶם טַעֲנָה וְכַכָּה
 לְכַטֵּל הַתּוֹרָה וְהַמְּזוּהָ כְּדִי לְכַסֵּס רְנוֹסֵם וְזוֹרְכֵם וְחַפְזֵם כִּי בֵיתָם וְהוּא הַכֵּל וְדַעֲיוֹן
 רוּחַ כַּמֵּשׁ אֲחִיב רֵאִיתִי אֶת הַמַּעֲשִׂים וְגו' שֶׁאֲעִכֵּי שֶׁהֵם נִזְרָכִים עַל כָּל כִּינֵים לְתַעֲלַת
 הַעֲלִים וְלְכִינֵינוּ עֵבֶד אִין לְרַדּוֹף אַחֲרֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם עַקֵּר שֶׁאִם אֲדָם מְכַלָּה יִמִּינוּ
 כֵּהֵם כְּסִירָה לְכַסֵּס הַלְמוּד וְהַעֲבוּד לֹא יִכֹּא מִיָּדוֹ וְיִשְׁאֵר קֶרַח מוֹה וְאִין וְאִין כִּידוֹ
 לְתַקֵּן וְשֶׁאֲחִיב מַעֲשֵׂת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן עֵוֹ שֶׁהִימִים וְהַשְּׂמֵעוֹת הַנֶּאֱכָרִים מְחוּזֵם אֲדָם
 אַחֲרֵי הַכֵּבֵל אִין לָהֶם תִּקְוֵן לְחוֹזֵר כִּמוֹ שֶׁהַמַּעֲשֵׂת אֵל לְתַקֵּם לְחוֹזֵר לְכַסֵּס שֶׁהִיא
 כַּתְּלִית * וְכֵן הַקְּבֹוֹן אֵל לְתַקֵּן מִן הַיִּתֵּר אֲחַסֵּר לְחַסֵּר וּמִן הַחֲסֵר מִזֵּל לִיֵּתֵר * אוֹ
 שֶׁכֵּסֵר דְּכֵר שֶׁהִיא רֵאוּי לַהַעֲשֵׂת כִּיּוֹסֵר וְכַכֵּר נַעֲשֵׂה כַּעֲשׂוֹת אֵל לְחוֹזֵר הַעֵינֵן אֲשֶׁר
 כִּכֵּר נַעֲשֵׂה וְדַבֵּר שֶׁרֵאוּי לַהַעֲשֵׂת כִּהַעֲלַמֵּת עֵינֵן וְנַעֲשֵׂה כַּחֲסֵר מִן אֵל לְהַשְׁלִים הַמִּנִּין
 לַהַעֲשׂוֹת אֵת דְּכַר אַחַר שֶׁכֵּכֵר נַעֲשֵׂה כֵּן יִמִּים אוֹ שִׁנִּים הַכֵּלִים כִּהַכֵּל וְיִקֵּן אוֹ אֲשֶׁר
 לְהַחֲזִיר לְאֲחוֹר כִּי מֵה שֶׁהִיא כִּכֵּר הִיא * דְּבַרְתִּי אֲנִי וְגו' אַחַר שֶׁאֲמַר שֶׁאֲעִכֵּי
 שֶׁהִיא מִלֵּךְ גְּדוּלָה לֹא נִמְנַע מִלְּתַת לֵב אֵל הַחֲכָמָה וְאֵל הַתְּכוּנָה כִּי כֵן רֵאוּי * אֲמַר אֵל
 לְבִי * הַחֲמוּר אֵל הַשֶּׁכֵּל אַחַר שֶׁעֲמַלְתָּ טוֹרַחַת וְיַגְעַת וּמִנְאֵת וְהִנְאֵנִי שֶׁלֵּם כֻּבַּל מִכָּל
 עַל כָּל שֶׁהִיא לְפָנַי כִּירוּשָׁלַם הַיִּיא עִיר חַכְמִים רַבָּה מֵאֵד וְהוּא הַקּוֹפֵץ עַל כּוֹלָם
 וְעִיּוּנָם לְהַנִּיעַ אֵל הַתְּלִיתִי הַדְּבָרִים וְרֵאֵה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת הֵנָּה נִשְׁאֵר לְתַת לֵב

מידוש קהלה ארשה ב

לדעת טעם לא החכמה ולחקור ולדרוש מונח כל העניינים ומובאם ומה זה ועל מה
זה הסבת ההוללות והסכלות וכיוצא בעניני העולם וזה החקירה חזרתי ומח' וירעתי
כי טגם זה הוא רעיון רוח רמת שהעם בקבדך גשמי גופתי שאין לו טעם וריח הוא
הכל זרעיון רוח" כן להעלות ענינו כמעלות עליונות במקום שאין ידו משגת הוא
רעיון רוח כי מזה יכול לטעות ויגאל מן הכלל ומכבוד בעיקר " מה הוא שאמר אהר
כך כי ברכ חכמה וכו' כי לפעמים יטעו בקוצר שכל מה שאינו כן הוא לירי בעם
שאינו מתיישר לו הענין " זכר אס ישיג עבא לירי טבא כ" לבן אין קלוי לאה לטפס
ענינו עד מקוון שירומגעת כי לא דרכיו דרכינו ולא מהסבות מה סבותינו " זכר אהר
במקום אחר אל תוסף על דבריו כן עושים כך ונכובת מהתורה למעלה מן הסכל
אמרתי " אנו נוטאחר שאין ראוי להוסיף דעת נבקש דרך אחרת לנכר הבכמה
עם השמחה וראות הטוב " והנה גם זה אינו דרך טוב כי הסתקיקלות ראש הוא
דרך הסהוללות והסכלים ואין ראוי לתכיים " ואפי' השמחה שאינה כז' מאפה אין
הוא ממנה תועלת כי אינה אלא לטעמה ואינה עושה פרו " חרתי לבני לשון
אלא תתורו והוא דרך משל מה שחבל האדם לרבר אל לבו והוא הכוונ לרוב בני אדם
לתת לבן חלקי למשכן כיון ומיני אכילה את בשרו יונם לבו לאונו מלהנו בחכ'ם
אחמה כהכללות פמו שמכדברים מהם לגורך העולם ולכאים אחרת עד אשר יראה
אינה הדרך הטובה מכלם כי נודים יש לבאן ולכאן ועל בן האוחז בכל הנדתי לא
יחט מכל וכל " ופי' המעשי אשר יאחז בהם האדם לפי רעיו וכו' ואל מעיני העולם
יודברים הבאים ליד בני האדם לשינות בהם ולא למנוע מהם ואף סכמתו עמדה לו
שאוהו מזה וגם מזה וזה שיכ ואמר ותמתי אמי וגו' באני פונה ומכתי ככל הענינים
זכרל שמעשים האלו ואעפי' מהם צדק העולם איך יתרון בהם כהיותם חמת השמש
על אינם אלא חיי טעה ואין בכל עמלו לא שטר ולא תועלת לעה " זכר אשר ונ' "
גותן טעם לענין הנו כי אחר שברא הש' עולם מלא מכל טוב לא בראו לדיק טלא
יהי ממנו בני אדם ועל כן ראוי לראם שלא לעשות נפש ולתת חלק לבני ואיכרת
מכל ההנאות הנמצא בעולם ואלא להתבטל מהם ועל כן כל אשר טאו ענינו וממנו
להנאת הגוף ולתועלתו לא אצילתי ענינו מהם בחשבי כי כינת הכריאה לכך לא
מועתי את לבני מכל שמחה " כי כהיות שהלב הוא מלך על כל שאר איבריו הניף
וכל מה שהענין רואות ומחזרות הוא שמח בו נר' שראוי לשמוח את הלב ולהפיק
רצונו להיות טבע הנכרא מוטבע בן אין לנטל שמחת ורצונו כי לא דבר רק הוא
כי לבי שמח מכל אשר אבי עמל ככל הדברים הנו אכיון סכנו נראה טעה היה ח'קי
מועת סנכרא העולם לתת לו ח'קי שמחה ככל עמלי " אבל ופגית' אמי ככל זה
זכמעש' הוא טעמו ידירה הכל הכל ואעפי' מהם לנדך העולם וטבעו בראו אף
יחרן בהם כהיותם תחת השמש ואינם אלא חיי טעה ואין בכל עמלו לנד' שטר ולא
תועלת לגוף אכל הדרך אשר ראוי לטעל החכמה לחזו בה היא מה שהוא למעלה
מן השמש שהוא דרך החיים ועל וכל הנוחו כדרך אחרת הוא טכל ועענינו טענת
זנה

פירוש קהלת פרשת ב

ק"א

צהר כי עם היות שהעין של עיני העולם והלב חומד לא מפני כן הוא כונן הכריח
 כי גם את זה לעשות זה עשה האלהים ותן לפני בני האדם החיים והפכו ומי שהוא
 חכם ובעל סכל לחוש בדרך החיים ומיעט הנאותיו ומי שהוא סכל ואימתן ללב
 באחריות הולך אחרי שריחת לבו וצדק אחריו עיניו ולבו ואש ופניתי אבני לראות
 חכמה והוללות וסכלות והם השמי דרכים הלו דרך החכם ודרך הסכל וראוי ללכת
 בדרך החכמה בהיות היא מאחור המלך יענות סבתך בת רמי ובמרת בחיים
 ועם היות שהוא הפך העינים וחדרת הלב ויהי ההרף העוכה ועשה כן לנכות ככס
 צמי ארס ומי הוא שיבא לפני המלך להקמתק כמעטיו ובכריחת עליו בזה הסכע
 לאר עשהו בהיות סכר עשיהו דרך החיים כמה וכמה חסידים נדיקים ולבני
 מעטו שפרטו עצמם מכל התאוות הגופניות וחדמות העלם הנכבד זה וזה עליו
 והנליחו כמעטיהם הם כי חכו בהם לחיי העולם הנלמי כמה שקיימו חקבלו עליהם
 עצת הכדאי ית וראיתי אני שיש יתרון לחכמה עד כי אין נבדון גוראיתי ואין
 לתמוה בערף הכדיאה כינר כדאית דבר שיטעי בי בני אדם ויכחו לאטא בהיות
 דרך הסכלות מעומד ומוכן להם הדרך החכמה נקמת יהיה לו לעט כהפך
 ענקיש ואחרת יתירן ואת שאחר שהאור טוב לעולם ומתק לעינים למה כד החפך
 אבל אין מעלת האור כיבר אלח מתוך החפך כן אין מעלת הנדיק מכת לא מתוך
 יבניעות דרך הסכלות ואם היתה דרך החכמה גלויה ומפורסם לכל לא הית מעלת
 הנדיק כל כך גדולה והאלהים עשה לנסת בני אדם הילכו כדתו ובמנתו חס
 לא ועל כן הכתיר דרך החיים ונה את דרך המות להכרות שבר פעילת הנדיקים
 והימנלים והמפורסמים הנסתר החכם תמי שהוא חכם ובעל סכל ודרך אחר
 מצות התרה אימתן לכ בכל אשר של עיניו מעיניו בעלם ההויים והנכפדים
 כי עיניו בראשו להשכיל להטיב לראות את המלך ולהשמר להכיל מהמקרה הקסי
 זהרעים והולך כמותו נדיק אשרי בניו אחריו אבל הכסיל אין לו לבלכך והוא כמו
 שהולך כחשך ואינו יודע את דרכו ויפול כמה פחמים ונכשל במה מסולים
 שאינו יודע להשמר ממעוט סכלותו ונקו הכנות והטנתו וידעתי גם אני כי ועם
 הית שהשני דרכים הו אק אמ דואים כימה הפדש בעולם הזה ולא יתרון לחכם
 מן הסכל ומקרה אחד להם ואררכא הסכל מגליח בכל דרכיו ומרמן החכם והוא
 עיני תימה וספק גדול להכנה כל בני אדם ובפרט ההולך בדרך ה' שיאמר כל א'
 בלבו חס במקר הסכל גם ארי יקדני למה חבתי אביו או יותר מה הועיל לי הער
 זה דחק שאני אני עיני מכל אשר שאני ומעתי עיני מכל הדאות וממרו העולם
 ויטובה לא דאיתי ומה שחברתי או שהיה תעתי ויתרון ללכת נגד טבע הכדיאה
 ועיניו כורא לי שאיני יתרון שהרי מי שאלח בדרך אחרת לא נשתנה מאני והוא
 מינ' וטא כ' יותר מדאי ודברתי בלבי שזה טענת יצר הרע ומיעט השכלה ונרעק
 סכל סכלי העולם הכאות על האדם כעלם כל המקרים העוכרים עליו הכל הכל
 וזהו המעשה ואיני עלם הגמול ואם בשלם הזה חכם וקבל שויבא מקרה אחד

לכל

פירוש קהלת פרשה ב

לכל עבד אין זכרון לחכם עם הכביל ואפי' כעה' אין זכרון אחד לכם ולא שוין אחד
 כי אין שניהם נזכרים במנב אחד כי הכל יודעים ומכירים גדולת ומעלת החכמה
 מן הפסול ואם לקבל גדולה ומעלה מפני עשרו אין מנב זכרון זה וזה שנים כי זכרון
 החכמה בחוכמת ומעלה י' עיר כי אפילו זה הזכרון שיש להם אינו חלל בעודם
 בחיים חיותם אבל בחיים הכאים אחר המות הכל נשכח ואחד זכרם כאלו לא היה
 מה שאין כן כבעל החכמה כי לעולם זכרונו עמדת בחיים ובמות' וא"כ אין מיתת
 שניהם שהיה כי מיתה של זה אין לה זכרון והולך לאבדון והמות של זה נשכחת לו
 לחיים כי נדיקים במיתתם קרויים חיים' כי אין זכרון לחכם עה הכביל וגומ'
 עד לכל זמן וגו' ושנאחי וגו' יש לך אדם ששכח את חינוך ביהם בראש הדבריו
 אינם נשמעים עם היותו בעל חכמה ודברי הכל נשמעים וכיננא בזה ויש לך אדם
 שזנח ממונו וקץ בו והל' אי שלא היה לו באומרו איך אני חטא לאדם אח' הכא אחרי
 ומי יודע אם טוב ואם רע ואיך יתכן שאני טרחתו ויגעתי בחכמה ודעת ועשיתי
 כמה דברים וענינים רבים ואחר ישלט בהם אחרי מותי השמי עניינים הכל מהתג
 ית' כיעל כרחו הוא חי ואיני כרשות ואם הא' שכל ואפ' בעולם הזה לטובתו הוא
 ואם טרה ויגע ומיחל לאחרי' הוא גרם את עצמו שלא טרח ויגע בדברי ת' וכעסק
 שאין ידו של אדם מגעת וטרח בעולם שאינו שלו: וסבורי חזרתי והתחוקתי
 לתת ככה וטענה לחוק את לבי על כל העמל שעמלתי כי אולי יזרח אחרי אדם
 פעילו בתורה ובחכמה ובמעשים טובים ומי שעמל וטרח ראו לו ליתן חלק למי
 שלא עמל כי אם עמלו בתורה וכתורה גם אני ולא לתת חלק עמלי לאחרים כלל כי מה
 היה לו לעמל בחכמה ובתורה גם אני ולא לתת חלק עמלי לאחרים כלל כי מה
 היה מה כצע בכל אשר עמלתי וככל מחשבותי תחת השמש להיחל לאחרים יהיה
 מי שיהיה שכל ימי הטורח והיגיעה בענייני העולם הם על ידי מכאוב וכעס ומרד
 שיבה מעיניו לקצץ ממונו ולעשית ענייני' לאחרים ואין לו תועלת בהם כי אם לשעתו
 מה שאין כן במי טטורח ויגע בחכמה ובכשרון' אין טוב באדם וגו' הלסון בלשון
 תמיהה וכי אינו טוב לכמה בני אדם המצטערים על ממונם ושופכים נפש ומכפני
 גופם לקצץ ממונו ואין להם הנאה ממנו והיה ראוי להם שיאכלו וישתו והיה כל האפ'
 ממונו ומה שיאמר ישאר אלא שמקבצים יד על יד להעשיר לאחרים דבר של תימה
 הוא אלא שגדף לומר על כל פנים שמיד האלהים הוא ולא ישליטו עליו והוא שמור
 לאחרים למי שיוכה כן כמו שמכרם כי מי יאכל וגו' הם דברים שראוי שיאמר בעל
 ההמונוכי מי ראוי שיאכל מזה' המון ומי יהיה חושש עליו להניאו בראש לטור
 ולהיעל חוץ ממנו שהם לא טרחו עליו ולא שפכו נפש' עליו במוני ואני ראוי להתהם
 ממנו ועבד' איני יכולי' מבקש עצמי עליו אלא ודאי אינו כרשותו לעשות דבר ממנו
 כי הכל לפי הזכות יש אדם שזוכה בו שהוא טוב לכני האלהים או מנר זכותו או
 מנר זכ' אבותיו ויש שאין לו זכות וכנס לאחרים שיוכז גם זה הכל שמי שיש לו שכל
 לא יעסק כלל לאחוק ולכחם א' יעסקו כנרכיו המקרבית' עלתו מוכי' אחתי לטוב
 לכל

פירוש קהלת פרשה ו

ק"ב

לכל וגו' אחר שאמר שיש אדם כונם לאחרים ואין לו בו מנעת יד' ויש אדם
 שמכור מה שכתבו אחרים : לזו לכל ומן ועת לכל חפץ ואינו מן המימה כי כן גור'
 הגור מ' עת לכל דבר ודבר כאשר הוא מפרש ומונה כח עתים מהם לטובה מהם
 לרעה כי אין הע' לם עומד במצב א' עד' דור הולך ודור כח ולכל אחר מהם יש טעם
 וענין אלא אין מקום להארץ כי הדברים פשוטים לידועי דעת : פה יתרון אחר
 שמהם כל העתים מהם יתכונן האדם המשביל כי בכל מעשה אדם יעשה העשה
 בעיני הע' כי אין להם קיום והעמדה ואין להם יתרון כי לפי הזמנים משתנים
 ואין עומדים במצב אחד וא"כ מה תועלת לעמל ולטרוח כדבר שאין בו קיים אחר
 לאחריו הלאו יעקוב בדכד ק' וס' וכדבר שיש בו יתרון ותועלת רב לעולם ואינו
 משתנה' דאיתי וגו' נותן טעם וסבה למתעסקים בעניני העה' ואעפ"י שהם
 בטלים והם' מותן בלבם לעשות כאשר אנו רואים רוב בני אדם' העמין הוא המה'ע'
 לת' קיום והעמדה לעולם אשר ברא כי אם היו הכל דודקים אחר החכמה והמדע'
 היה שכלם משתוקים ובטל כלו קיום כדאוי : אבל בתוך כלבם לעשות כל דבר יפה
 צערו כפי מרץ השלם זאינו גורה מוסלגת ממני כן : כי הבעל שכל ובעל החכמה
 יש לו לרדף אחר הדבר הנבחר והקיים' וגם אם כח עש' ה' לא יעשו רבים מע'כום
 אשר אין להם דת וקיום משפטים יעבוקו כדרכי העולם' כעמין שנאמר וכי נכר
 אכריכם וכ' רמיכם : וזהו פ' שכלו אשר לא ימונ' וגו' שאין הגזרה מלביד
 ידעתי וגו' אה' כי אעפ"י שאלו עובקים כדרכי העולם בכל אלו העתים ואין סיבות
 יוצא מהם דק השמחה ששמחים והטוב שעשים ע"כ' כל זמן שכחיים חיייתם ואחי'
 העתים שהם לרעה נרין שיקבלו אותם בשמחה' וגם כח וזה גם כל האדם
 אם בשעוסק בעניניו אצל' ושומה ואף רע מורמן לכמו כי רואהם ככל עמלו כי
 אוחז מהו וגם מה מתת אלרים היא זאפ' שיהיה זוכה לבע'למות' ידעתי כי
 וגו' נרין לירע כל אדם ולהאמין באמונה שלמה שאין אדם כן קף אנכשו מלמטה
 אלא כמנהגו ולמעלה' וכל אשר יעשה יהיה בעולם הוא אשר יעשה אותו
 האלרים ואין יעשה דבר כלי דשאותו חפזו לא בתוספ' ולא בגדיו' בכל אלו העתים
 הנוכחים אלא שהכירא יתמד' יתע' מותר שעשה בכני הכרית כד' שידאו מלכמו :
 טח וגו' העבין הוא שהאדם עקר מלה' ונצל מהעיתים הדעים ומן הפנעים הרעים
 זמן הפנעים קשים וכל דבר שראה או ידע שאירע בעולם יש להאמין שיהיה הוא כאו
 בא והכור מחמו וכל דבר שכפי הסכל דאוי להיות אעפ"י שהוא לא ידע בה יאמץ
 שכבר היה ויוד' גם כן שמונו ואם פכל השתדלותו לא נאמר מן האלמים הוא נרדף
 ולא למנו ולטובתו הוא יצדיק עליו את הדק' ועוד' ראייתו קרוב לזה מקום
 במשפטו על דרך צדק ורע לו רשע וט' לו מקום שהאשפז נתן שמהיה שמה
 כנרקה והישר שמה שמה אלו רואים הרשע כאלו הוא רשע' כדמו חלקים שמה
 רואים נרקה ויוד' שמה היה ראו' להעת הרשע' אבל אודתו אבי כלבי כולל
 למט' הוא כי את הנדיק ואת הרשע ישפטו האלמים כי הוא יודע תעלמות לב

ואם

פירוש קהלת פרשה ב

אם איזה חזק מעשיו מצד מעשי אחרים כי עת לכל חסד וחסד וחסד וחסד
העמין הוא להרחיק הנאווה וגדול לכב מזכיה האדם טעם היות שהכורא יתב' הגדי
והכליל לעשות כחכמה כפלאה את כמי האדם ועזה אותו כדמות חללים כחכמה
והקעת וברא אותו מכל הנבראים כלם עכז' אין לו להתגאות מפני כך אלא ראוי
לו לראות עניני החומר אשר לו ולחשוב עניני בניו כבמה כ' בראותו כי
מקרה אחד להם כמותו כי מן מה וכן ככל אשר ענינו כי מותר האדם לחכמה
אין והכל הלך אל מקום אחד וגו' ואעפ' שכמותו של זה סגורה חזונה מתחת
כסא הכבוד והיא חלק חלוב ממעל וזה אין לו נשמה כי אם דוח חיותו ויורד למטה
עכז' זה דבר נעלם ומי יודע את תשוב אל מקורה או לא תשוב : ואם כן אין לו
לחגאות מחמת כך : וראיתי ונז' אחר שאין אדם יודע מה ענינו ואין תהיה
אחריתו אין אב לו להיות בטוח כי אם לשמוח כמעשי אשר בהם נשמה כי הוא
חלקו והוא יביא לו לדיגמר טוב : ואם הם אינם לו מיל לראות כמה שיהי אחריתו
ושבתו : אזי ואראה וגו' עם שיות שאמר שהאדם יטבח כמעשיו ובהם יהיה בטוח
לפעמים יש אכמים שאין להם שמחה כלל במעשיהם אפי' בשרים בחיים חיותם כי
הם עשוקים ודמעתם מזיה ואין להם מחס להגילם מיד עשקם ואעפ' שכח מה
היו יכולים להגילם אינו מודמן להם מנחם והם חיים חיי נער ואינם דומים אפילו
לכהמה ולחיים כאלו משכח את המתים שכבר מתו ואעפ' שמתו כקור- שנים
ולא נהנו מן העולם מן החיים אשר הם חיים ערבה באריות ימים וטוב משניהם
את אשר על זה לא לא לא נקצרו מהאל נארכו במרירות ויגון אלא זאה עולמו
כחיו ולא ראה את המעשה הרע לא עשק שנים ולא קצרות ימים : וראיתי אני
כי בן זה שיש לו עמל ובין זה שיש לו בשרון מעשיו אין בהם אין בנייהם כא קנאת
איש מרעהו וזה נהנה וזה לא נהנה אבל לפי האמת אין דבר לבעלה כי הכל כדרך
וכמשפט והאשר הוא הקלוער רוח הכסיל וגו' מי שאינו רובה לערות ולהיות
עמל לכלול מניגה כפיין תוכך את ידיו דרך עגלות ואוכל את בשרו ודאי כי אין לו
במה שיתפרנסו איכיו : כן דרך מי שאוכל עגלות ונהנה מן העולם הזה כלל טורח
זבלא יטעה לעולם הבא שאינו עושה בתורה וכמותו כאלו אוכל בשרו ונפשו ורוחו
ואין לו מה יאכל לעולם הבא אבל יתור טוב לו לערות ולעמול בעולם הזה להיות לו
כף נחת לעולם הבא ממה שיהיה לו חלא חפנים בעולם שכלו עמל ודעות רוח
וזה תשובה לעני הראשון : ושבתו וגו' אחר שאמר למעלה שהעסק כעניני
העמל אין לו יתרון לעולם ונר' שאין לו הפסד בעולם הזה : אמר שלפעמים ה' און
התיבה והקושי למי שאין לו בניס ואחיים ורודף אחר העש' והמתון ועינו לא תשבע
עיניו כתיב וקרי עיניו שאכלו ענו האחד לא תשבע בכל עושר שיהיה לו וראוי היה
לו לחשוב ולומר למי אני עמל טורח גדול כזה ויחזק את נפשי מסובת העה' : זה
הכל וענין רע הוא ודאי כי אין ענינה ותשוב לכלותו : טובים וגו' אחר שההכל
עניניו העולם והדברים הורים בא עכש' לתת ענות טובות להזהיר בני אדם שלא

פירושהחלת פרשת ר

פני

עולו במחשבו מות ואמר טובים השנים ולעולם יבקש אדם חכר עמו ואפי' בדמי לכל
דבר אשר הוא רוצה לעשות בין לחכמי שמים בין לחכמי עמור דא לו בחכמי שמים י
להם שבר טוב בעמלם ויתרון גדול יותר משכר הא' כדכתיב או דכרו יראי וגו'
ואילו בחכמי הגוף אם יפולו האחד יקיים את חיבורו ואמר יפולו על כל אחד מהם גם
הענין על האים שלא ישכ כלל אשה אשר היא עור כנגדו ואילו לאחר שאין לו בן
וגו' לקיימו גם אם ישכבו וגו' מדבר באים ואשתי שיש לזה חזימות אופ
ולזה מזה ועשית פרו ולאחד איך יחס אין יונת פרו מחמיותו כמו בן כשמתחבר
יחד עם חברים יש להם פרי בחכמתם מה שאין בן באל לבדו ואם יתקפו וגו'
דלא אם יתקף אמן השוק לאיוה חכר מאלו השני חברים השמי' יעמדו נגדו נגד אונת
אם של השוק ואעפ"י שהיא גדול ותקף יותר מכל אחד מהחברים לבדו לא יתקף
יותר מב' ואפ"ס שמישיבוהו ויקרבהו אליהם להדריכו בדרך טובה ונכונה בעבודת ה'
ויביאהו לחיי העה' באופן שיהיו חוט שמולט ביראת ה' עבודתו ולא כמהה ינתק
אותה העבודה והיראה' טוב ילד וגו' אמר כי החברה פנריך לבקש האדם
נריך שיהיה חכר חכם ולא סכל' ויהיה מסכן ולא בעל גאה' ולא יהיה מלך וקן
ויהיה כסיל' פעקר האדם היא חכמתו ותכונתו שרואה את הנולד כי המכס עינו
בראשו לזהר ולהשמר ממנו משכ ככסיל אשר לא ידע ליה' עיד לא מעט ולא הרב'
כיונא כזה אול' בענין יגהט ויגדה' כי מבית חסורים וגו' סכהיות לו חכמה
יכול להיות מלך ואעפ"י שהוא אסור בכית האסורי מטס יל' לחלוק בחכמתו והחכמה
תחיה בעליה כמו שהיה בענין יוסף עה' ועם היות כי גם כמ'כות' מלך רש ולא
היה ראוי למלוכה מדר עמיס אחרים שגד חכמתו אפשר שיעלה למלוכה בענין
יוסף עה' כמדע' ראיתי' וגו' אמר כי ראוי לאדם ליסח לו חכר למי שיעמיד
תחתיו וירש אותו ואים את רעהו יעורו כי כיון טלשניהם יש חלק זה כחיים וזה
אחר מיתה יתנו לבם ובפשם על העסק ההוא בין בחכמי שמים בין בחכמי הגוף
וגו' ראיתי טו כהוא לחיים בערם כחיים יתהלכו עם הילד השמי שהוא עמד
אחריו ולא יחר בעינו חכרתו ולא יהיה לשכים בעימו כי אין קץ לכל אשר עברו
לפניו שהחמו אחרים באוקסם והורישם ממוס ומכנס גם האחרונים כך יהיו'
ועל כל פנים לא יבמכו בו כי אים האחרים וגם זה מן ההכל שכעלם שאדם עוסק
ועורר לנכור בעפר כסף ולא ידע מי אוהבם' שחר וגו' עכשוו מדבר בענין
חכמי שמים ואמר כי כסבל להתראות לפמי האלהים בכית המקדש או בבי' הכנס'
ישמר רגלו והוא כמו אל המותרות אשר מניס נפס כפי אדם וידיו ק' אים היה הולך
לפניו מלך ב' כמה שמתל בענימו ובהכנתו כל שכן לפני מלך מה' הקכה'
וקרוב לשמוע' גו' ושה' אומ' לשמוע דברי חכמים ולקיים אות' קצת הוא העקר
יותר טוב להיות שומע והיות נקי מן החטא ולא יביא עליה ונח מלהיות חוטא
ולביא עמו כל זכמים שכעלם כי אין חפץ בכסילים כי לא צוה תרת' על דברי
עלה ונח כי אם לתועלת החטא להיות ככר' על כפשו אכל לא שהוא לו חפץ כהם

פירוש קהלת פרשה א

על דרך שלותיכם ססועל זכתיכם וגו' כי אינם יודעים לעשות דע מוד
 אל הכלים שממחם שאינם יודעים כחנת הרעבמה מהוא ועסייתו מכי ס' א
 שמעו לא קבלו חוטאים ויוצאים מן הדרך הישר אבל הכותן לכ לשמועולקבל דברי
 חכמים ינצל מן החטא' אל תבהל' וגו כמו שגזר שלא יביא האדם עצמו
 לירי קרבן על ידי חטא כן צוה שלא יביא עצמו לדי קרבן על ידי נדר סודיקי עצמו
 מן הנדרים והאקדים השם אל תבהל על פיך ולא אמר אל פיך כי חסר שמכיל
 פהלה עליו מנדר פיו כי לפעמים לא יקיים נדרו ומכיח על עצמו רעה גדולה ואמר
 פיך ולכך נצריך שהיו שניהם שים ואמר כי החלהים בשמים בנה' ועע שלא יבהל
 להוציא דבר מפיו שאמר שהוא כמעון קדשו ואין צורך לו אינו מכש ממנו דבר
 הוא בא לערר על כנה עמו גדול מנשוא אל לא יקיים נדרו ואפילו יקיים אינו
 טוב כיון ששמים עצמו במקום כלואי מוטל עליו כי בא ההלום וגו' אמר כי
 היות אדם כרוך בנדרים ומוכה דברים אינו מן הטבל והמטר כי סימן לטעה רבוי
 דברים כי כמו ההלום שחולם האדם רוכושו יוכל ואין בו אמת כי אם מעט
 מוער כמו הנר עם המבן והולואי ועל כן אמרו דברי חלמות לחמלים ולא מודיעי
 כן כל המרכבה דכריו לא ימצא ח עלת בדרכיו כי אם מעט מוער והולואי ועל זה
 אמרו וכל המרכבה דברים מכיא חטא וזה הוא שאמר למעלה על כן יהיו דברי
 מעטים' כאשר' וגו' שני מיני נדרים אחד נסודר אדם כעת נרה הוא שאין
 צורך בו כל כן על הנדר שאין בו צורך אחר עליו ט כ אשר לא תדור ועל האחר
 סכידו לירי אמר כאשר תדור אל תחחר וזש לחללים כזמן שמדת הדין עליו'
 כי אין חספ בנשלים' שזה כדומה לו שמרנה מות הדין בדברים לבד ואינו
 עושה מעשה והוא בדלוי בויון וקנף אח אשר תדור שלם דכיון שהנדר כזמן זרם
 סמור יותר כעמין זה שאין צורך ליחור כלל דמדת הדין מקטרגת יותר אחר שמדות
 כשה שאתה מאחר הנדר יותר משלח בדת כלל הש טוב אשר לא תדור וגו' אל על
 דרך האחר כשנדר שלא בעת צרה אמר טוב כאשר לא תדור כלל כיון שאין לו צורך
 כל כן יותר משתדר ולא תשלים תכף אעפי' ספקי אמת מטלם קודם שלוש רגלים
 שאינו עיכר ככל תאחר של תוד' אל תתן וגו' אל מאמר מה עשית הלל
 דבר הוא חכמי לעשות ולא עלה בידי אמר שון אינה טענה בלית כותן חלכפ
 כיון שימך להוציא דבר לכני האלהים במס' ואל' מאמר שגנה הימה כי
 ארד' יש קנף עליך על שאין אתה מסגית לכי מי אתה עימד ולכני מי אתה מדכ'
 דכרך' ופעם אחרת שתבא להחלל לפניו ולהרים קולך יקנף על קרך וחכל
 את מעשה ידך' ביברב' וליתמה אעשה שהחליות מעצוק אותי והחליות
 והצרות ומחוק כך אמר גודר אעפי' שאיני יכול לש' אמר אין טענה בלית האלהים
 ירא וכוה הכל יסתלק מעיני' ביאם עשק אם יאמר אדם בינר אי גלכר על דבר
 בקל שכדי איני רואה עבדות גדולות מאל' בתוך המד-בה ואין דורש ואין מבקש אל
 פתמה על כספן שאעז טענה לכל אשר מהם דעית שמורה וסמורם עליהם אל

מירוש קהלת פרשה ח

קד

שלישם מההרים כל כך אולי ישוכו מדרכם הרעה יתרון ארץ וכו' עם היות
 שאמר מה יתרון לעשה כאשר הוא עושה אמר שיתרון הארץ שהוא עבודת האדם
 הווייתו כי אפילו המלך הוא נעבד לשדה אשר משנו מוציאין המון והאזניה
 אבל מי שאלהה בכחן וזהו חינו שכעממו שאינו דבר של מחיה ומי הוא האוהב
 דבר שאינו תבואה עם היות שנים זה העתרון הכלל ברכות וגו' אם האדם
 עסק כעמימי מדה המרבה טובה ודאי שיש לו יתרון כי רבו אובליה וגורם חיים
 לנשים אבל הוא חייב הנהה כל כך כי אם ראות עיניו ששמת כמעשה ידיו אבל
 העסק כדרכי שמים אותה היגיעה ואותי העמל לעצמו זה פ' ג' זה הכלל פתיקה
 וגו' עוד יש תועלת לעסק ולעבד כשהוא כי כשהוא יסן שנתו מתוקה לו שהוא יודע
 פעל כל פנים יש לו פת בכלו אם מעטואם הדכה אבל העשיר עם היות שיש לו
 מיון רב לא משגי זה בטוח באילתו כל כך ומרבה מחשבות שאין ממי חיים לו לישן
 ועוד שהקמול והעום כמלאכתו לעולם שנתו עריכה עליו אפילו אם יאכל הדכה
 אכל מי שאינו טורח ועסק בשאובל הרב אין המאכל מניחו לישן יש רע' נו' אח
 שאם למעלה שיש הכל ויש הכלי מצד אחד ומשני צדדים אמר שיש דבר רע לגמרי
 מצד צדדים כי לפעמים קובץ אדם ממון ולא שבעיא שאינו נהנה ממנו אלא שהוא
 אוכלו ומאקשר רעתו והעשר כלה ואבד והוא עצמו נאכד בטכילו והוליד כן ואין
 בידו מאומה ונמצא סכל מה שטרח היה להכל וריק ערום ינא וערום ישוכ' אבל
 ימי חייו אכפר שנהנה ממנו אבל יש רעה חולה שאפי' הממון אינו מתעבב אגלו
 לקבל ממנו תועלת והנאה אלא כל עשות שכל כן ילך ונמצא עמל לרוח וכל ימיו
 כחשך ואין לו הנאה כל כעב וקנף ההנהגו' מן הרע כחור כמיעטו מכל אלו
 ההבלים היותר טוב שאחר טטורח ועמל האדם כעמימי העה' שואכל וישתה ממש
 יעשה טובה ויראה אותה שאינו נטה מן הדרך הישר ולא ינאל תקלה מתחת ידיו
 וכל הספר ימי חייו יראה טובה ועוד אחרת אם ייתן לו הישר מהשגת בלא עמל
 וטורח והשליטו עליו לאכול ממנו ולשמוח בו בכל טובה שיכול לעשותו מתת אלהים
 היא כי לא הרבה כי לא בני אדם הדכה יוכלו לשתיה ואת העמלה שיוכרו את
 ימי חייהם אשר הם מעטים ועובדים ככל כי לאדם כזה האהים מוענה כשמחת לבו
 דלששם בחק ומגיל ברעדה שאוחז' מזה וגם מזה יש רעה וגו' כמו החק
 טוב או שיש חלק רע אשר היא רעה גדולה על האדם עצמו ולא על אחרים שיש
 אדם שנתן לו האלהים עשיר ונכסים וכבוד בלי טורח ולי יגיעה ואינו חסר לכפשו
 מכל אשר יתאוה האדם ולא ישליטתו לאכול ממנו ומקנף עצמו ונפשו לשימח לאיש
 בכרי שאכלנו זה חליו רע הוא וכט' אם יוליד בניס הרבה ויחיה שנים רבות וכפשו
 לא שבעה מן הטובה ואפי' כקבורתו אין מפלגיון על ממונו שיקחו שזה ודאי טוב
 ממונו הכלל שלא ינא לאויר העולם כי זה הנפל כהכלל כל כמעשה בהמה ובחשך
 ילך כמעני אמו ובאחתו חשך שמויבוקה ואפי' שמש לא ראה ולא ידע שום מנוחה
 לחלק בין טוב לרע ואלו חיה אלף שנים כי מה תועלת בחיים בלא טובה

מ'ד'ש קהלח מרעח א

בהם הרי הוא כאלו לא היה דאין לו תועלת כרבוני שניו כיון שאינו עשה בהם נדקא
 וחקרי ואח' כעמ'ו שחו' כסכו' ואל' מקום א' הכל הולך כי הוף' שכחו ככיתו קכחו ואחריו
 לא הונח' כל עמ' לאהדים לפיהו וגו' הוא דרך תמיים וכי כל מה שטרח האדם
 הכל יהיה לפיהו וגם הכנס לא תהיה לה מל' מה כגוף' ואינו מן הדין כאל' למל'את
 הכנס' ולשכ'ות א'תה והגוף' כמעט מועד' יוכל לקבול' : כי פה יותר לחכם כי מי
 טרואה שניהם אין הפרס ביניהם ולעירים כראים שוין אבל יש מעלה גדולה לחכם
 בכח' משכ' לבקיל' וכן העני' ההולך נגד אחרים אין מיכר עני'תו ועש'דות העשיר
 לפנים ככ' בכח שכסה הארץ מלובס אינו ניכר מה שכנתך מעני' ומה שכתתך כיתו' :
 טוב טראח עיני' מהלך כפס' טוב מראה עיני'ם שהוא לפנים מהלך כפס' שאית'
 ניכר גם זה הכל כי אין לאדם לחוש כלל לגופו כאל' לכל' לזורך כפס' : מה שח'ת
 אם יאמר אדם וכי למה לא אטרח לקבץ ממון אולי יהיה לי בן הגון אחרי ויועיל לו
 ואיני יודע לריק יהיה טענה כי מה שיהיה שרכים מקבצים ממון לאחרים ואין בו
 תועלת בכר' קרא' שמו שכן עתיד להיות' וגם דבר נודע הוא שהאדם היום כאין
 ומחר בקבר ואין בו כח לקיים דבר ולהתחוק במאמרו ולרין עם המלאך שתקיף
 ממנו' ביום דכרים שאעפ'י' שלא תהיה המגיעה מזה הצד יש נדדין הרבה אשר
 מהם מרבה ההבל' : ואכ'מה יתרון לאדם ככל' עמלו' שיעמול' תחת השמש' : כי
 מי יודע וגו' שאין פוס אדם יודע כטוב אשר יודמן לפני' כמה זמן ימשך
 במספר ימיו שיעש' ככל' אשר אדם היושב בו אדע' שארץ' סנה' או שמים
 גושב' לבעת' : אבל האדם אינו יודע את עתו כלל' זאת אשר יבא אחריו מי יגיד
 לו א' כטורח ועמל' בעולם שאינו שלו' : טוב שם אחר שההכיל' הדרך הרע כומר
 בדרך הטוב שהוא לקמת' ש' כמעשיו הטובים כעה' שהוא טוב' מכל' חיי העולם
 הבא שהוא עמן הטוב' : ויום המות טוב' לפנים מגמתו יום המות מיום הולדו שאין
 אדם יודע את עתו וכופ' לא יבא לידו הטא' : טוב ללכת מחוכר עם מט' כי
 המו' הכרחי' ודאי' וצריך לחוש לה ולהתאונן' בעש'רו כס' ים חיות' וללכת לא בית אכל'
 לראות מה אחריתו וקופו' : מלכת אל' בית משתה כי בו ירום לבבו ויבא' לידו טטא'
 ולא ית' אל' לבו יום המות' : טוב כעס' ולמי שאינו הולך אל' בית האכל' לתת' לבו
 אחריתו וקופו' : טוב לו שיסב בעצב וכיגון וככעס' כמט' ככל' עצב יהיה מותר ולא
 בשח' קי' השחוק מרים' לבו לחטוא וכרוע' פנים' מעכס' ייטיב' לבו שלא ירום' : לב'
 חכמים ואין צריך מקום לכעס' כי לב' חכמים בבית אכל' ואעפ'י' שאינו הולך' ודואה'
 לבו דואה' את הולד' מה שאין כן לכסילים' שאעפ'י' שאין יושבים בבית האמטה' לבם
 הוונה' לעולם שמה' לתר' אחריו דאיית' עיניהם' : טוב ל' שמוע' : וגו' ומי שאין לבו
 מטה' לדרך החכם ואינו מטיים' לבו בבית האכל' לפחות ישכ' במקום חכמים' וישמע
 גערותו ויקבל' תוכחתו ויהי רכואה' למכתו' : ולא ישמע' שיר' כסילים' שכוה' יטה'
 לבו לדרך הדעה ולא יוכל להשיב' כי כקול' חסירים' וגו' כי ענין' סיד' הכסילים'
 דימה' לקונים' כקופים' נתונים' תחת' קדרת' ה'יטול' שמתלהבים' אל'ו עם' אל'ו ומרכים'
 השלכת

פללהבת עד שמתוך כך נשפכים זכרה ובעשים אחר ככה כמילים מתוך הסיפור
 מתלהבים כיצד הרע מזה לזה עד שטולט בהם יצר הרע ומכלה אותם מן העולם
 פי חיושק וגו' כי אין מקום לחזק בעולם הזה כי העושק אשר נמצא בו מכמה
 ענינים שזכרו למעלה אפילו מי שהוא חכם יהולל וישתגע אותו כחשבונו וכן
 לב טחח אשר מתן לו מתנה מאכר אותה שמחה מלבו כל שכן וכש' לאדם אה' שאין
 לו לבקש שמחה וזשוק אלא להיות ברוע כמים וככעם מרוב העשקים והבלים
 הרבה הנמצאים בעולם טוב אחרית דבר וגו' אעפ"י שהשחק טוב לאדם
 הפקע והעזב אפה החכם רואה את הגולד וראוי להביט כל אדם באחריות וזוה
 פיעיב לבו ולא בראסיתו שהוא דבר בטל ואינו קיים כדומה של ארך רוח ואינו
 עומד לבעש מלא יגא תקלה מתחת ידו שוכיו באחרית דבר מנכה רוח שתקף
 שתבעם ויבא מה שיבא אל תבאר וגו' הוא חש' שאין ראוי לאדם להתבעם
 אעפ"י שלמי ראות עיניו ראוי לבעש אל יבהל רוחו ומהין מתוך ארבע מאה וזו שוית
 כי החכם מושב כעמיצו והכעם בחק כפילים יבוס ואעפ"י שאמרם שלב כפילים
 בבית שמחה ואין להם כעם וזהו כעם אחר עשייה רועם אבל כעם הוא ענכון כינו
 לבינו משכב בדברים המתהיים בעולם אל תאמרונו אם יאמר אדם ראוי
 לפתעם כי הדור פרוץ ואין יראה ואין ענה והראשונים היה להם כבוד ודרך
 ארץ ואין לא לתבעם על הענק הזה כי לא מחכמה נכנסת בתוך הפלאה כי הדור
 הולכים ומתחששים מדרך ארץ וכבוד זמנר ונרין לשקול כל הענינים בשקול
 הדעת שוכה חכמה וגו' אמר כי החכמה אינה טובה לדרה כל כך כמו
 שהיא עם חלית ממון לחזק אותה כדור יותר לראוי השמש שהם יושבי תבל
 משכרים אותו יותר ומתעלת חכמתו הרבם בי בצל וגו' זה מנל על
 זה וזה מנל על זה וסניסם טובים ונרקי יחדו ומתוך כך יכול ליתר חכמתו ויתרון
 החכמה תפיה את בעליה ראה וגו' אמר פעם היות שהחכמה טובה עם
 בחלה לא יתיאש מי שאין לו לא זה ולא זה לדרוף אחר החכמה כי מעשה האלהים
 הוא והוא יתקן אותו ולא לאדם להרהר אחר מדותיו ביום טובה וגו' חוד
 לגלגים מי שחלקו טובה פוש לו חכמה עם חלה חם מי שאין לו זעזע לא ימנע
 עצמו ועוד כיום טובה שהומן הקלה לדרך טובה ואתה יכול לעבוד מתוך שמחה
 יהיה בטוב חזק ענמן כמובר אל תרף וכיום רעה שאין ידך משנת דאה את
 מעשה האלהים כי שמיים מאתיות כי גם אתה לעשותה עשה האלהים בטוב
 שלא ימצא האדם מומם ליום הדין לא יפמי העש' ולא מפני העושה מוקבל שכרו
 אה חכל וגו' יום טובה ועם רעה ראיתי כמחן דאמר מלך והדיוט היה ים זרק
 וגו' לפעמים אוכר הדדיק כעבור זקן כגון אם נפל אשה ערומ' לתוך המי וכשכל
 מלא לזעזעה מפני אמה ומאכר נפש אחת אישראל ויש רעע וגו' שמשק כה וזל לה
 ואחר כך אים קרב אליה ונמצא שהגיל נפלא מישראל ועד' אפשר לפרש כשוק
 כיום טובה היה בטוב וכיום רעה דאה אל תחי צדיק וגו' כמט' שלפעמים

פירוש קהלת פרשה ו

וזה האדם לדרקך כל כך כמעט שיוצא מהם חורבה וכן בענין הכבדא חזקה
 להחכם יותר מן הראשונים להחמיר עמיים עליו וכוה משום עצמו אל תרשע
 וגו' לא מכני זה יקל אדם בכפי המצות להיותם כוונות בעיניו כיה דע ועכשע ודרך
 הסכלים וימות בלא עת אלא ה כל כשיקול הדעת ללכת בדרך הישרה והנכונה
 אשר לא ינא ממה שזו תקלה טוב אשר וגו' טוב לאחזו בדרך הצדיק כי זהו
 העקר ומדרך הרשע אשר מקשה המלת עליו וגו' אל תנח ידך ולא בדרך רשע כי
 אם כיה אתה כמש כלל דרכיך דעהו וגו' דראי אליהם שעשה הדבר לשמה ינא
 את כלם ולכותי יחשכלו והחכמה וגו' אם יאמר אדם מי יגיד לי הדבר העוב
 והישר שלא חכאל הכל בא מן החכמה השכל וכוה ת עשו דרכו יחזר ממה שעשה
 על ידי שליטים שכבוף שתי אוחס כעינים והלשון כ ידים והמעורוב רגלים כי
 הדבר הנעשה מהם כלו החכמה אינו ינא לאור כי אדם וגו' כהיות האדם
 מורכב ומגלגל מאלו איך דבר טוב רעשה בשלמות ואפילו עז החכמה כל סכן על
 דם לבד גם לכל וגו' חוזר למה שאמר למעלה אל תרשע הרבה וגם לכל
 הדברים אשר אתה שומע ממדברים עליך אל חתך לך להקפיד עליהם ועבור על
 פשע שאם מחוש על כיון קטן תכא לכיון גדול אשר תזמע עכרך מקלל כי
 גם תב וזה הענין אתה תבק אודת מעצרך ממה שעבר לך עם אחרים וקללת אותם
 בלבך ולא הוצאת מכך ואם היו מחויקים במוסרך חלוקת ללאתם בפניהם
 כל זה חוזר למעלה למס ואל תתחכיו את שלא יאמר אדם קברתי נכונה וישדה
 והענין הזה שאם עושה הוא הראוי ואעפ"י שלא עשו אתו הראשונים אינו אחרש
 דבר זה מעצמו לוא אם היה ראוי לאדם לתת לב לתבמתו ולאדם דברים אמ
 הוא והכל נקיתי בחכמה ואמרתי להתחכם וכוה רחוק ממני וכל סכן אחרים
 והדיוק הוא גדול הרבה רחוק מה וגו' אם מצד החכמה עצמה להשיגה
 היא רחוקה כמיום שתגלית עד היסוד ואם מצד להתחכם עליה ולבקש
 פנעם וענין לה היא עמוקה מאד ומר ומי ימצאה אין כל אדם יכול להעמיק כי לא
 ימצא ואם כך כל אדם יהיה תמיש עם הש"י ולא יסדית קברתי לבקש כל כי לא ימצא
 סבותי וגו' כיהנה חזי ידמי לפנך הזה לטרוד איני ולכי לרגל לחפש בעניני
 העולם אם בעניני החכמה אם בעניני הקבלות כטוב וכרע לירע ולהשיב כל
 דבר וענין כי צד הוא מחוקק על מתכונתו ואופן הכריאה ופוצא אם כי
 מענין הכרתו לכריאה שהיה האיש שהיה ראווי שהיה דבר טוב והנחן לעוד
 והענין לאדם מצאתי אותה מרמזות שהיא הכריאה מיתה לעולם ועודה היום
 מצודים וסרמיה לכה לצוד את האדם בחכמה להפילו בטממות כל יקום ואין
 דבר טוב ממה כמש ואשה בכל אלה מצאתי ומה שכל יסבבי אדם לתת פנעם
 לעניניה כי יאקורים ידיו אבל לפטרו בלא כלום אלא כי לפנעמים היא ער וסובע
 ליד האדם כהיה אשת חיל כמש מצא אדם טוב וא"כ נכרא כך לים את החטאי
 ולפעמי הטי את הטובים במזל ער כגדו וכה ער לא וכה מעדתי יראח כלומר אה

פירוש קהלת פרשה זח

ק"ו

בן אדם זה שמוצאתו בכל העניינים הכל אשר אמרה מגילת קהלת שאם תחשוב
 אותם לא יעלו לחצונ וכרובם אחת זה הכל גם זה הכל ועוד מהם כקסה גפסי
 גלג מנחתי בענייני האדם מנחתי טעם אמת'ף. אבל בענייני האשה עם כל אלו
 בעניינים הכולל מנחתי. לכך דחה שאור זה שמנחתי. כי ראוי להאמין אשר
 עשה האלמים את האדם ישר בכל ענין וכידו לעשת הטוב והישר אבל כל הענין
 ידוע הנעשה הוא מרדם כי לא נשמרו כדרכיהם וקצו עניינים אשר באות מהם
 חצונות רכבים. מי כהחכם וגו' אין לתלות מה רופי בענין הנדריאה הו'
 כי מוחכם באלהים יתחתומו יודע פשר דבר לראות את המלך כמוהו ונדאי הכל
 עשה יפה בעתו כי חכמת אדם סמרו תליו פניו ועונו פניו מובל מהמת הסכמה
 שכלכו קודם שיעשה דבר בל שכן שמוניה מהכח אל הכועל כל שכן וכל שכן
 חכם הסכמיסית ויתעלה שכל עניינו גבליס ללך קץ וללך תבלעט און חקר
 לתכונתו ועל כן אבי אומר פי מלך שמוך דלוי לקיים מאמר המלך ויהיה מה מיהי'
 וכל שכן כי על דבריו יש לנו שטעה לקיימו כל עניני התורה והחנה ואין להרד
 אחריי כלל. אלתהלה לא תכהל ענייך לעשות. ומכני מלך ד'ז
 שאין אתה עושק בהם מאהבת המנה עמה אלא מגד הילא זאלת שמו בדבריו
 דע וירא ממנו כי כל אשר יחפזו יעשה באשר הוא מלך שלטין ואין שלט עליי כי לא
 הוה הדרך. כי שומר מצו ד'ל עשה המנה בתקבלם המנו לאהב'עיה לקיים
 צורתו לא ידע דבר דע ינגל מן העינים ותחיים המנה בידו. אבל בשארם עשה
 המנה מפני הענין אשר שלא תנגל ממנו. כי כל אשר יחפזו עשה. והחפזות
 לא יכחון באשר דבר מלך שלטון ואלת מי יכחון אם חגי עשה למשה או מלא למשה.
 ועת ומשפט ידע לב סכס היודע לבות כמי אדם ומכר מעבדים צמיו גלג הכל
 וכל מחשבות מוכן והוא העד יס א הדיון וכל הדברים הנעשים נקיים כמאמר
 גרן הכל בכונה בין המעשים טובים בין הפסם. בילכל חפץ לכל יש עת
 אם לטובה אס לרעה והמשפט כפ העת יש שהדיון נותן טרעת האדם תרבה עליו
 כמט העולם שקל חיון וכאי וחיון חייב עשה מנה א הכרע את ענינו זאת כל
 פעלם כלו לכות יעשה עבדה א הכרע יגו. בי אינו יודע. שאין אדם יודע
 זמיר במה מיהיה להנגל ממנו בי חפילו בשיהיה יגיד לו שהוא גרם אותו ענין
 לכן אבי חמר בו לעלם ומפני זה גרין האדם שלא יכשל בשום דבר דע לעולם.
 און. אדם אם ימיר אדם בין שאל עמד לעלם למקרה יכרע קרב להפחד
 מן חוק לשד יוכ אשר לא נבראת ולמה לי חיים עכ אתה גולר ועכ אתה ח' יעכ
 און אדם שלט בראי הדיוני סוככם כמעשה האשה שלא יכנס אלא להימיר דג העובר
 לאור השלם ואשר יגאל חים שולט בו שאל ממנו ימות ובשדניע עת מיש אן
 כח כולל את האדם הסות שיחם עד בשלם כי על ברקן אתה עת גש לא יוכל
 להמגל לכני הדיון כדוב דברים טימות ומולמת להפטר מן הדיון כי לא ימלט רשע
 אפ בעליו כי על ברקן אתה עתד לו תן דיון ותטון לפני מן מהנהה. אפ

בל

מירוש קהלת פרשה א

כל זה ראיתי כל הענין הנ' עדין נשאר ליתן את לבו את כל המעשה המביע את
האדם אל האדם כי יש עת שטולט האדם בול הדע אליו שאם היה זריק כל ימיו
ותהי' באחרונה אכר כל זרקותיו אשר עשה יצבן ראיתי וכדומה לזה
ראיתי רשעים קבורים וכחו כי הרשעים בחייהם קרואים מתים והם כל כך רשעים
קבורים בתוך רשעים וראיתי שעלו וכחו מתוך קברם וממקום קדוש דרך הקדושים
הולכים ומנצחים העיר כאלו עשו כל מיניהם טובה וכשרין וכפשוטן לשלום
והתימה הוא על הזריק כינר אכר וכותו בשעה קלה גם וההכל מן ההכלים שיש
בעולם ויש לתת טעם אשר אין נעשה כי אין ענין מעשה הרע נעם כמהרה
למי שמעשיו היו מתוקנים אלא חשב מחשבו אשר לא כן ומלא את לבו מהם לחזור
מכל טובותיו וחס כן הדין מתן שלא יזכרו לו כל זרקותיו והוא בעמ ימות וזה
אשר מכשיל את בני האדם לעשות רע כי רואה כי החטאים והפושעים מארזים
בשלמים ואינם נוזקים חס ערוך שלהם ואינו כלום כי גם יודע אני אדרבא
הוא הנחמת כלב האדם לעשו טוב וזה הדרך טוב להם שיראו מלפניו שאם לעובר
רצונו כך לעשו רצונו אלא ואם רואים בטובה הזאת היא ככל שאינו קיים לטורחו
מן העולם הבא וטוב לא יהיה מפני שאינו ירא אינו וזכה לזכות לעולם שכלו
ארוך אבל פורעים לו לזוה וכות בעהז כמש ומשלם לשבחו אל פניו וגומר זה
דרך אחרת ובכן ראיתי רשעים קבורים רשעים גמורים וכחו שיש להם עליה
והנלחה כמ שממקום קדוש יהלכו ומשתכחים בעיר כאלו עשו זרק וחקר מתוך
הנלחת ומעלתם וזה הכל כי ענין כרען עשה הדעה אינו נעשה כל בטורה
כי ממחין אותה להפרע מהם כעה וזו ההנלחה מלא לב בני האדם לעשות רע כי
הם רואים כי חוטא עשה רע ומאריך לו אבל הם פתים כי ידע אני וגומר זה
הכל בזה יתקן ויתרן קושיא א אשר חנו רואי זריק ורע לו רשע וטוב לו אחרת
גם זה הכל והכל כמשפט וזרק ושכחתי מה שאמי משבח לאדם ששמח בחלקו ולא
שגח בפרטיו העינים אבל יאל וישתה וישמח ממה שחנכו האל ית וכוה ויהי לו
נקמה ולויה עם נצרו שלא יזכר לו כל כך וישליכו אחריו גו כל זמן שהוא בחייתו
בעהז עד שיוכה לעולם שכלו טוב כאשר כלום באיחור אדם אני רוצה לתת
את לבי ולהשכיל בחכמה ודעת לראות העיני כל ולהסיג טרם כל ענין וגם כי יענין
בוה יומם וליה ולא יתן שיל לעיניו הרוי אמי כאלו עשיתי וראיתי בסוף הענין כי לא
חכל האד למצא תכלית כל ענין לא מבח עמל שיעמול לבקש וגם לא מבח חכמה
יתורה כי את כל זה אני השתדלתי בכי עיניו ומה שבררתי הוא כי עיניו הנזיקים
והחפזים והחכמים ומעשהם ביד האלרים והכל בהשגחה פרוטת עליהם גם
אהבה גם טהרה מאת הבה שאין כל אדם יודע ומכיר בהם הכל לפניהם ויודעים
עז האהבה ועת השגחה כי הכל בהשגחה עליהם הכל כאשר לכל אמה
שהכל לפניהם לא יכזר מהם המקרים אשר נקרים לכל בני אדם ומפני זה אלו
בחסכים כאשר הם כעניו בני אדם כי רואים שאינם משתנים מתחבבי אדם

פירוש קהלת פרשת ס

קד

כי מקרה אל' לנדיק לרשעים נדיק שיש לו טוב ויש רשע גם כן ישר רשע יש לו רע
יש נדיק גם כן ואלו כאלו יש נדיק שיש לו רע יש רשע שיש לו טוב ועל זה לא מר
כי מקרה אחר העולם הוא לטוב ולרשע שהוא טוב וטובל חסד עם הכריות ולכו
שהור עם שמקום וקרה לו מקרה הטמא שהוא רע עם המקום ועם הכריות לייבא
מלטים טובים יבנה הרע ועשה תשובה גמור לא הביא כפרתו והוא טהר עם העמ
ברשע ומחזיק ברעתו ולא מכעיס אדם אלא כשרו עשה זה הטוב והיה הרע
לא ימנע מהם השיוון הטוב כחוטא הנשבע כאשר שבעה ירא שאלמר בו כי לא
ינקה ה' וגו' אמו רואים שמאריכין לו נאלימ נפגע:

זה רע ודאי הענין הזה הוא רע ומכשול גדול לכמי אדם כאמרם מה כצע עבוד
אלהים ואיה אלהי המשפט ומהו באל להם מחשבות רשת ומתחלה לבס
הגלות רעה ואומרים מה טעם רואים בחיים חיייתנו כי אין הפרש בין נדיק לרשע
ואם תאמר שאחר המות הוא ההפרש מי יחל למי אין אדם מניח' הורא' טכמי לרשע
כי שי אשר יבואר מי יבואר מות מחיים כי אמו רואי בעינינו כי לחיים יש כטחון
זה השקט והכאמתיהם גלויות לעין ואחר האות נפטר הגוף
לגמרי עד שאינו מועיל לכל עם היות הארץ מלך שכינות וכחו גדול' אחר המות
כא הכלב ואוכל מאנו מסמ שכר אבר וברז וכיונא כללו שאר בני אדם:

כי החיים עוד הפרש גדול כל כטחון החיים גדול בחיים חיייתם ואחר המות
ככפר כיהחיים יודעים שימותו ויש להם דרכים להשאר כל האכזר
להם והחיים אחר המות אין להם דרך כלל להנצל מכל נוק והפגד לא טכמי אדם
לא מיד טוס כדיה הכל מדקים בהם ואינם חוששים כי אין להם שכר וגשמת וכרם
זאלו היה תקות האדם המות היה ראוי להיותו מעט כהשגחה וכטחון אכל אמי
דואה כהפך בני גם אהבתם גם שנאתם כנר אברה וחי' אין להם עוד ומחשבתם
הרעה ופניות לבס:

לך אכזר מי שהוא בעל טבל וירא אלהים לא ימות לעלם ולא יראא ממעשיו
הטובים שיפקיד אותם אחר המות וישאר רק מהאן ומכאן חס ושלום
אכל ראוי לו למר לענשו לך אכול כשמחה לחמר כשלים היה ושתה כלב טוב ייקר
והם ה' דה והמנה ביככר רז' אים את מעשך וכתב בתורה היום לעזתם ומהר
לקבל ספרם בכל עת כל מה שתוכל לחקן מעשיך כל יום עשה ואל תאחר
כי אין אחת מדע יום נסיעתך וראוי לך שתעשה עקר מן המות ולא מן החיים הפך
הרשעים המ' ראה חיים אעפי' שאמי אומר לך בכל עת יהי כנדיק לבנים
לא שתהיה נדיק ואל תחוש כלל מן הפי' כי ראוי לך לחא ומוה וגם מה ודא'
דרך חיים שזע' לו עם אשה אחר אהבת היא הנשאה אר כנף שלא תפד' מך
והיה נכ' כאשר שזע' לו עם אשה אחר אהבת היא הנשאה אר כנף שלא תפד' מך
וגמכס כאל' לנדיק ע' וכל מה שאדם יכול לחקן ויתט' כלו לעז' כה כע' ו'
מתוך כך יהיה לו חלק בעמלו: כל אשר עוד טענה לכסף חיים וכח כה בעד
ל 6 ז 30 שאתה

פירוש קהלת פרישת

מלחה כעליו יס לך ופנת לעשות המוטל עליך מחכה ענינים רבים לחקן מלכא
 רחמי והגון חלוקא דרכן להחלכש בעולם הנשמות וכל המוסר עשת מוסר כן לו
 ור חיו להכחיל עליו לגמרו כהי. תו בעולם הזה כי אחר פנשתו חן השלם לא יועיל
 לו טים דבר ועמין כי מו כטרם בערב שבת יחבל בשבת שבת חיה ויוסר
 כח לתרץ קוסיות הפחמים אשר אמרו כי מקרה אחד לגדוקי ארבעה עשר יקר לקלים
 עבוד אלילים לזא כמו ולטעמיך כמו שאנו רואים בעינינו המקרה אשר יקר לקלים
 ולסאינים קלים לגבורים ולסאינים גבורים לחכמים ולטפסים לכבדו ולסכלו ליוסר
 ולסאינים יודעים והוא חזן מן הסכל אלא מהמקרה לא יכבד בן המקרה לגדוק
 זרשע לא יבדל לא מפני סמיהם טים גם הקו זכ ביש כלהחיים יש בטחון גם
 הם כלי בטחון וכלי ידיעה ביגם לא ירע האדם לת עמו והם כדגי הנלחמים
 וכצורים כפתע צתאום ואף עכ" שחמרו להסיב מכתותם לא ימנאו מקום וימותו
 כאלתכיל לא יהיה להם הקומה גם זה ראיתי כח להסיב ענין הכדירה אף
 ברא הש"ה העולם בזה האופן לכה בני אדם לדי מכשול ויכלים כפח יקום וכמעט
 אין להם עונם מזה טרואים בעיני ואמר הכל חקן שט"ו והכל ענה כחכמה וככח
 המפל והמטל הוא פו של אדם עיר קטנה וסאינו כניה בחכמה נבלאה
 מאנשים כה מעט האירכים המטמשים אחיה וכלאליה מלך גדול הוא יגבר כי
 לפתח חטאת רובן וקרא מלך גדול כיוס לו סילצדול כי כל האירכים נטמשים
 אליו מכני טמקם הממס יוכבד אותה וכנה עליה כי בעוד הנער נער קודם כח
 יגעה כל מעשיו להדע וכל עניניו מקולקלים כענת הזכר וזו העיד כפי הדרך היה
 יכנסו אותה המלך היה ולא היה לה פליטה מה עשה הש"ה המנא בתיה ליש
 חכם מספן הוא היגהט והחמקו בויה לפי שאינה להנחת הטומעים וכוס המלך
 חשב לכבוש את העיר ולמלך עליה מנא אותה האיש המסכן אשר הוא מלט את
 העיר מידו בחכמתו וכהיות ואת המלחמה תדיר וכל יוס ויוס המלך בתקפו עמד
 לכבוש האיש חכ לא ימלטו ממנו לזא ואדם לא ובר את האיש השסכן והפתאים
 אכני העיר הם האירכים עדיין הזלכים כענת המלך ליכול כידו ואינם מרגישים
 דאברתי אני אימי ואמר וכל כעל סכל ראוי לו שיאמר טובה חכמה טובה שעת
 היות סהמלך הזה צדיר ודכי חיללים עמוי המבכין בחכמתו ובדכדיו הרכים השכנת
 היולחמה והלכו להם בלא חרב וכלא חנית וז"כ ראוי ללכת כענת המסכן ההוא
 ולקבל דכריו ולהנצל מס יקום זלא כאלו הטפסים טלים חופטים מחרים חכמתו
 מפני רחלת ענמם וק"ס ליכול כידו ואין להם מנול דברי חכמים הנול
 הברח גמ"ח החכב עה דככל שאימ מיכר חכמת החכם כיש עם מתוך דכריו
 אשר כלם כ. חתובים ויכסיל כל עניניו נעקח בן דרך היגהט כל היגהט כי
 כל עיני היגהט כהלות וקטנת בלא יסוכ מש"כ דרך היגהט כי כלמכל ווס"ש ב
 שובה חכמה לא יאשיח סהחכמה טובה מן הגבורה מלא היא טובה טכלי קרב
 עגיב המחמתי יחי"ו האדם הם כל קדך לעשת דבר לקמית ענמם וזכמת

פירוש קהלת פרשת

קח

ויהי עתה כחן מרעה לטובה וממות לחיים * ודושה אחד זה ענת ה' יצאט
 וממותו כי אם יקבל החטא הפכהה שמתהנה לפי שעה וההסב סבל לו מחמתה
 יכרה לארץ ניה וזמנות ולא ישמע להביק דזנו כי מחמת טובה מועטת מאכר
 טובה לאין ערך וזה משל לזה * זבובי סוה כי עם היות שמן הטוב דוקח מרקחת
 הוא רבד טוב וחשוב מאד וזבובי מות אם נפלנו לתוכו הוא הפסיד והשחי עד שאים
 לוועיל לכל מפני דר הפסד טההם יקר מחכמה * זאת חכ למה כרא הש' ה' צהר
 כיון שהוא מוכן לפורעמת לזה השיב כמו שהחכמה טובה כרא ה' יצאט * כמו כן
 הפכלות שהוא ה' צהר טוב ממה במיעוט * דא לכ אין עלם ולא מהו כרא להטכ
 יצרה חכ מה הפסד כניהם * לב חכם לעשות מן העקר עקר ומן הטפל טפל
 החכם לבו וממתו לימנו שהוא עקר האדם ונורכו נלימ חושש להמלתו והכסיל
 כחך הולך וכל מגמת לבו לשמאלו זה עשה עקר ממנו * וגם בדרך עימן
 הפכל לא מנעו כי דרכו כמה שהיא תועלת לו והמלתו להדבק ב' צהר ויהיט
 עושה אותו טפל מלכו ומניח אותו לשמאלו אלל אפילו בדרך בעניי העולם הוא
 מתדבק בו שאומר לכל הכל הוא ומכת יצהר הוא וכמקם אשר דאיו לאחו כחכת
 הדכה וכפלות מעט הפכל עושה כהפך * אם רוח הסושר ר' לאם כאת לירי
 פתוי ש' צהר הכיוף לירי מקים שהתגבר עליך לא תאמר אחר שיכול עלי ח' אחר
 מועטותו הרעים ותתיאש מן הרחמי' לא מקומך אל תתח מקומך הוא ל' ראש לתתח
 מפני זה והתמרת והעלה ארובה ומרפא למכתך כי מרפא רפואת התשובה ימת
 חטאים גדולים שכוכות הכנעת התשובה והחורה מן החטא יוכל שלא יבא לירי
 חטאים בהמת נשמר מיצור הרע ושואל מעשיו הרעים * יש רעה אם יאמר
 אדם אין השתדלות האדם מועיל לו כי הכל מן השמים ואפילו היות האדם נדיק
 ודמע הכל מחלו לזו כי אין העיני כך כי ביד האדם הכל כי אפילו הדבר התלוי
 בחול לפעמים ימות האדם ממנו מחמת רוע השתדלותו וקבלותו והוא כסגנה סיגה *
 מלפני השליט שלא מן הדין אלל קרה מקרה ונלקה בע מ מפני שלא נשמר ונכל *
 אין נתן הפכל במרומים רכוס * כי לפעמים מי שיש לו מעט שכל והשגה וזכ' ה' יצאט
 בין גדולים ומלכי קדם מחמת השתדלותו ממנו או מאחרים ולפעמים מן שהו עשיר
 בין בטפל בין במתון בטפל ישכו מפני שלא נשמר וז' דאיתי עבדים על פקוסים והוא
 מן הקנה אל הקנה שמי שהוא עבד לשר א' לפעמים עלה הוא להיות שר והשר שלו
 להיות עבד לו מפני שתאמן כנבונה והשתדל ועלה לגדולה * חמר גומץ העימן
 כי המקדים הכאים לאדם הוא גורם להם שיכואו על הרוכ כי לפעמים האדם חופר
 גומא ומפל הוא כוואין לו תקומה והוא כרא משחית לחבל לו וכן לפעמים מורץ גדר
 ואינו נשמר מן הנחש ומשכו ומעשיני גרמו לו והוא משל לעיבר על דת' יצאט *
 סאי' אבנים ולפעמים חושב האדם לעשת טובה ואימ נשמר מעשית' כראוי כל
 לו ממנה רעה כמו שהפיע אבנים ממקום למקום להדיק מכשול ואיך נשמר ומכים
 כוועבב כה' וכן כקיע עליהם שחושב לט' להתחיים כה' או לאמת פתוי או לכסל

פירוש קהלת פרשה א

בישולו ואינו נשמר ונאסר הוא או אחרי כיון שנשמט הכרוב מן העץ ואכל אפי' במקום
 מעט טובה ראוי לו לשמור עצמו כש במקום שהוא דבר רע. אם קהה הכח
 משל לזה שכל מתכותיו של אדם ומהכנתו שלם יש בידו אד' חרב או חנית והלהב
 שלה קהה ולא קלקל פניה ויכנה עמה במלחמה. חילים יגבר ודאי לא יגבר ואותו
 חרב או חנית לא יעשה פועל כלל ומה יחסר להם התיקון לבד ומפני חרון אותו
 הכשר אונים נחשבים לכלום א"כ אותו הכשר החכמה והיתרון של הכלי הוא העקר
 א"כ וריות האדם והשתדלותו להיות נשמר מן המקרים ומן הכבשים הוא העקר
 והוא בידו. אם ישך כי לכל הנזקים יש להם דרך להנצל מהם כי אפי' הנחש
 שהוא מועד ומוכן להזיק אם היה מלחם בו לא היה ביוזק וא"כ מעט השתדלותו
 לקנות החכמה והדריע גרם לו להיותו ביוזק ואפי' יתרון לבעל הלשון שאין ההשתדלות
 כ"כ הנזק הוא גדול והצלתו חמו הוא דבר נקל. א"כ הוא שאר העניינים כלם לא
 יאמר האדם מה בידי לעשו כי בידו לתקן הכל ולא דבר הוא ואם הוא רק ממנו
 דברי פי' לא מביעא שדרך האדם להיות מהר כמעטיו שאפשר שיכא לו רעה
 עהם כמו שאמרנו אלא אפי' בכבודו צריך להיות מהר הרבה כי הדברים כשיצאו
 מפי חכם ונזהר בהם כולם הם חן לשומעיהם. ואותם דברי עצמם אם יחזור אותם
 הכביל בשפתיו מכלע ומשחית אותו חן מפני שאינו משגיח בה. תהלת דברי
 נכסה הוא מדבר מעצמו דבריו בלא טעם והם סכלות כי הם כלל סדר. ואחרי פיהו
 רונה לומר שלפעמים כל הוא לתקן דבריו הכללי ומקלל אותם יתור ונצלל במים
 אדירים והעלה חרס. בידו והכל למיעוט השגחתו ותוכו. והסכל כיון לאדם
 להיות סכל שמורה דברים ומתך רכיו דבריו לא ינצל מטעות וסכלות. ואומר לא
 ידע האדם מה שיהיה רונה לומר אפי' בעודו בחי' חיותו אין לו כח ליד מה שיהיה
 ומוכל שכן מה להיות אחריו שהוא אחר מיתתו מי יגיד לו ועל כן אינו חושש לנפשו
 כי אינו יודע איך יכול דבר: עמל הכסילים ובו מהכיל למי שהוא עמל לעולם
 שאינו שנו ואומר עליו כי הוא בס"ל ולא הדרך ולא הועיד ולא ידע ללכת אל עיר
 א"לך ארץ משל אל הגוף ואיבריו. שמלך נער הוא יצר הרע ואף על פי שקרא
 אותו זקן למעלה הרי הוא כסיל כנער ורודף אחר התאוות ואין לו יחס מלכות מפני
 זה שהן כיוצא בו כל מסירתו רשעים: אבל אשתי ארץ שהמך שלו הוא יצר הרע
 כן גדולים וחורין אשר יש לו יחס ומעלה ומתנהג בחכמה וכסכל ואינו רודף אחר
 התאוות כי אם בעתם. בגבורה ולא בסתי. בקוצר נמרץ ולא באריכות כמשתה
 היין וסרו כיוצא בו. בעצלים ביד האדם להמליץ עליו המלך הכסר
 שאמרנו אם לא יתעצל בדבריו וענינו כמו שאמרנו חזל היו קל כסדר ורץ ככני האם
 הוא יתעצל מעט ויפיד הרבה כמשל המכיל. וכסכלות ידים ודלף הכית. כדרך
 גם אל פיהו לא ישיבה:

ל' שחוק כי אם אדם יתעצל בעניני יצר הטוב יש רבים בעור יצר הרע לרדוף
 אחריו ולמלאות תאוותיו וממעיטם הכנה הנמצאת ליצר הטוב כענין

פירושקהלה פרשת יא

ק"ט

השחק שבשכיל מעט מחוק וקלות ראש עושים לחד ובעודה להרבות התאוה וכמו שהיין מתחיל לשמח כמישקו ורובו משמח ומתבל והמיעוט מוסך המרובה והכל בא שהכסף יענה את הכל רונה למר שהכסף והתאוה שמתחיל האדם לדרוק אחריהם הוא יענה את הכל ואחריהם והכסף להשחית לכן ראוי לאדם להיות גבור בארץ להחזיק כמעט ולהניח המרובה

אם בסדעך לא יאמר אדם אחר טוב המלך הוא טוב והאחר אינו ראוי והיגון למלוכה אין ראוי לשמוע אליו אמרה את פיו ולא אשמע את דבריו ואדרכה אקלל ואבכה אותו ואת משרתיו ועבדיו ושריו העשירים כי לא מחכמה שתתחכם תעשה זאת כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים ואין לדמות אותו לבחרי כי עוף השמים הוא מלאך המות מליך את הקול וקטרנג עליך ובעל ככפים שהוא המוטט ככל בעולם גיד דבר כילא חסד בראש לשבת יצרה ועל כל פנים צריך אהב ללקיט המצות

שלח לחמך ת לו שיאכל ואף ענין שאין אמת רואה הנאה בעת כי כרוך הימים רזן לוי שיקין הארץ ישעניא וכל עליו לגטרי כי יתמעטו מאותו אכל לחמך אותם מתחלתם אי אפשר מפני קיום העולם

את חלק חיי האדם שבעים שנה ואם בגבורות שנים שנה ולכא לירי כך צריך סיבה האדם מן העבד הצריך לו ולחיו ולא יבקר גופו ועמלו כמו שא"ל אל תהי צדיק הדבה וגו' ועל כן צריך להיות רואה את הטלר ולתת סלק לשבעים וגם לשמיים אם יזכה וכל להשיג רצון ונזר במעשים טובים שיעשה

כי לא תרע כי תועלת דב הוא לאדם להאריך ימים שלכעמים מונע את הרעב אשר תכא על הארץ כי כפיכת צדיק אחר הגנה על הדור ונדיק יבוד עולם ויש לבזר את נחת רוח עמו טובה ומזכה

אם ילאו לא יאמר אדם הכל מאתו יתעשה מועיל לו הכנתו אם בגור עלי למות אמות ואם לחיות אחיה אלנו דברים בעלים כי ביד האדם להכניח מיתה עליו או חיים והבוד ית יעשה כרצונו שאם יעביס אינם מלאו מיה ועור חיים להכניח אין להם מה ידיו ואף על פי שהומן מחוייב הגשם צריך הכנה וכן אם יפול עין רונה למר עין אינן שחחך וכל מלך דרום או מלך צפון אין לו תקומה אם לו יקומו אותו ויחזיקו בו שלא ימות וכמעט הכנה והשתרלות יחיה אכל אם יעשו אותו כך במקום שכל עם יהיה ולא יעיל עוד שופר רוח לא יאמר האדם יעברו אלנו הימים וכימים הבאי אשתדל ואעשה בי אלנו דברי הוללות כי מי יאמר מיעט כמותו ואולי לא יעשה כמו הממתין הרחם סיכלה כדי שיועד לא יזרע מי אולי לא יכלה ויבזר החזן גם רואה בעלי אם יבואו כדי שיקצור מלא יכהו השמש לא יקצור כי אולי לא יבוא אלא יעשה השתדל ליש מיד כל א כמות כאשר א"ך כי אין אדם יכול להתחכך ולו זה היגון טוב זה טוב וגיח חפציו או חפציה לומני ידועי הנראה בעיניו כי מי יאמר לו אין יכול דבר בי כמו שא"ל לידע דרך הרחוק ראונו של אדם

בירוש קהלת מרשה יח

אדם בקרבנו ומה טיבו ומה דרכו וכמה דין ימשך בקרבנו ^{כעצמם דבר הכתוב}
 פכטן המלאה המעוכרת שאין נודע עניניו העולם קערתים להיות אין מחד כס
 כי אם העושה אשר עשה את הכל בבקר ורע בין חכמי שמים בין חכמין
 ולערב אל תחנה ירך כי אין אתה מכיר ומשיג הזמן המוגלח מן הוא אם הקודם או
 המאוחר או אפסר ששניהם כאחד יהיו טובים וטובים האור כמכר נרין פאדס
 כהיותו בעולם הזה להשתדל ולהתנגות מן העוה להטלים חפנו כמתיקי האו אשר
 לפניו ונגר עיניו תחת השמש ואפי' יהיה שנים הרב ישמח בהם כי בהם יכול להשיג
 סכנו וכונתו לעשו רצון יוצרו ששכ בימי אשר את המ כי הם רבי עליה וכל חשך ולא
 אור כי אינו יכול להפיק רצונו אדרכל יתן את הדיו ויחכל חובו שסח בחור בהיות
 שכשארס חוטא לעולם מתחרט ונענב על מה שעבר עליו כאמר זל רשעים מלאים
 חרטות ועבד חורר לרשעו אלקי שצדיק הכחור שהוא כתיקף התאוה והחמדה שיהיה
 שמח בילדותו כלומר שלו יחרה לו על שינאל לאחד העולם לעשות הרע כעניו יוצר
 אלא שישמח בילדותו מכיו מעשיו הטובים ובהיותו בימי בחרותו שייטיב את לבו
 בתורה וכמו ועבד יאחזו גם מזה שיהלך כדרבי לבו ובמראה עיניו לדבר הצריך שיו
 לקיומו כמש' ורע כי על אלה על זה ועל זה בין על הטוב בין על הרע עתיד אתה
 ליתן דין וחשבון והטור כעס להיות הפעם והרוע מצוי בכחורים מזר דתחת
 הדם אשר שיהיה נקי מהם ולא יתן אל זר לנח כתיך קרבו ולהסיר רוע היצר הרע
 מכשרו כי עם היות כי נוגד הילדות והשחרות מתגב העינין הכל הוא וכדור להתגבר
 ולהיות איש להגיל את נפשו כי אם לא עכשו אומתו זש' וזכור את בוראך בימי
 באורחך כי אז יכרת גבורת האדם וכח עבודתו לנצרו משכ בימי הרע הם ימי
 הזקנה אשר תשט כחו ויעשו שנים אשר הוא מעצמו מואס בהם ואומר אין לי בהם
 חפץ שאינו יכול להשיג מכוסו לא מזה ולא מזה ער אשר לא תחשך מש
 למעלה ומתיק האור וטוב לעינים ובאותו מתיקת והנחה יכול להשיג אכל אחר
 שתחך אותו מתיקות האור מכל איבריו וטוב העינים רל עוביות וככות אותו אור
 אחר הנשם אחר ימי הרעה שהיו לו כהיים חיייתו נחשך לגמרי אחר המות ביום
 שיועור כל איבריו בטלים ביטול אחר ביטול פומרי הכית האכזרים החנונים
 וכש' הו חכית הכנת המון לאלו ולאלו וחסדו הדואות עיני הכשר ועיני השכל
 וסוגרו דלתיס העליונים והתחתנים מפני מעש ההכמות ויקו לקול הנפטר כי שינה
 בעיניו אינו רואה וישחו כל כבית השיד לא יגנו פה ולא יגנו כלי חית פועם כי
 כלם שחו לפניו גם סובח כל מקום גבוה נר לפניו ומצטר בנשמתו יכל לישא
 רגלו והתחתנים חפי כמישור מחילתה לו הירך וינחן השקד הם דכרו מתחדשי
 בו לרעתו וכל יום מתחדש רעתו מחכירו כל הירך והקפדן מתקן עיניו והקפדיו
 הפסוד עליו וממתין עליו בכל יום חתי צמות ער שלא שהאדם כמותו מאחזת
 מתר מחיו וכתיב ירחק שמתרחק מדרכיו ופכני ביתו ומרץ עשרת זהב כראשם
 משכר בר הכר הממל להם ששע וכר' ונרץ הכל המלי נאכל ישוב את ים תמ

מצות קהלת פרשה יא

אולי ושווער ויחון רכמו שהיה למקמיכה זה אה בי כל בני דהרס העברי יחזור
 ליקודו ויחון ליסודו ויחון הדבר בלע פרין הק היה לשהכל העול ולחודי עכריה
 כי שמו יודשו בי הכל הכל ויכיסו באחריתם אבל עמין חכמתו המיוותרת על כל
 האדם לא יגלה אמתה כחן כי עור על זה למד דעת חכיה ומכונה במשלי ואון יתקן
 בהם וחקר למוטא דעת בקש קהלת כי כמותם היה שלק הלת למזוא דברי
 חסן וכתו יושר דבר אמת לקבל מכאול מדרך העם ולהאיר עיני העדי המוטבעים
 בעיט היין של העולם דברי חכמים אמר אם האדם אינו מכיר ויודע בהפרים
 האלו יתן את לבו לשמוע דברי חכמי אשר כמיהם כי בולס הם חקי טובי לשמע
 להם כי הם בעלי חכמות והם מקבצים הדברים הטובים להישד את העם וכולם
 אמת כי בולס נטמו מרועה א ריותר בהמה כדי להיר יותר מהדברים כמתוכים
 פרין האדם להשתדל ולהורג שלא יכשל בעונו **קמ** סגלי הפסדים יעשו פסדים
 לכל הנורן אין קץ להם ולהנהיגה לרבר בהם כפירות יגיעת כשר לכן הדברים
 בקונד טובים והמשמל זכין ויחייף לקח סוף דבר אבל כללית העמין בקונד
 כל עמין הק טוב שכל נשמוע ממנו כי את האלים רודי לרא מכמו ואת מצותו לקיים
 ולשמד ביזה כל האדם כי כל מעשה האלהים אשר ברא ועשה בעולם הזה
 שכל ברא לכבודו והמתנהל ממנו לנרבו ולתועלתו ראוי לתן את הרין בין על הנגלה
 בין על הנסתה אם טוב ואם רע כמו שבכתתי למעלה הכל בדרך ומשכט:

ומהי השלמת הכפר המרא הזה דברים נבואים היוגלים

מפי אריה דביע לאה בטוב ימחם סנת

שען ומתנה ימנא בה

בנין ולשען

כלא

Con licentia de i Superiori.